

ISBN 961-91824-1-3

Taras Kermauner

RSD

Kreftova dramatika v kontekstu 4

Vera in obup

Nič

*najprej sem mislil, da Nič nima začetka
najprej sem mislil, da Nič nima konca
najprej sem mislil, da Nič nima nobene lastnosti
najprej sem mislil, da je Nič neskončna praznina
če bi mislil, da je Nič neskončna praznina, bi se motil
šele v Niču zaslutiš, da je Nič po svojem bistvu Bitje
Bitje, ki je vse, kar je
Bitje, ki vse pozna, ve in vidi
Bitje, ki je vse, kar je poznalo, vedelo in videlo, razgrnilo v Niču
Bitje, ki je ustvarilo popolnost, tako kot je popolno Ono samo
Bitje, ki je ustvarilo tudi njo: Besedo
potem je prišel On
najprej je plaho rekel, da je Zemlja okrogla
potem je rekel, da je orangutan njegov brat
potem je rekel, da je Vesolje vse, kar je
tudi Nič
potem je rekel, da nimamo nobenega upanja, vse, kar delamo je zaman
Vesolje se prazni in izginja
potem bo spet vse Nič
potem sem ga vprašal, kaj pa Bitje
ali si je Ono izmislilo to igro s takšnim koncem
ni vedel, kaj govorim
Bitja v njegovem Niču ni
če pa je, potem bo tudi Ono izginilo v Niču
tako kakor se vsako živo bitje po logiki Narave na koncu spremeni v Nič
potem sem ga vprašal, kaj pa je ljubezen*

Maksim Sedej

REKONSTRUKCIJA IN/ALI REINTERPRETACIJA
SLOVENSKE DRAMATIKE

VERA IN OBUP

Kreftova dramatika v kontekstu 4

Taras Kermauner

Samozaložba ČolKerKavč
AVBER-HORJUL-LJUBLJANA-KRTINA
2005

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6.09-2"19"(086.034.4)
821.163.6.09 Kreft B.(086.034.4)

KERMAUNER, Taras

Kreftova dramatika v kontekstu. 4, Vera in obup [Elektronski vir] / Taras Kermauner ; vsebine dram Alenka Goljevšček. - Avber [etc.] : samozal. GolKerKavč, 2005. - (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike)

ISBN 961-91824-1-3

227054848

Taras Kermauner

RSD

Kreftova dramatika v kontekstu 4

Vera in obup

RSD 107-002-2005

Izdal: Samozaložba GolKerKavč

Vsebine dram: Alenka Goljevšček

Računalniška postavitve: Ajda Kermauner Kavčič in Andrej Lavrenčič

CD zgoščanka

Pripravo knjige je sofinancirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Copyright © by Taras Kermauner

KREFTOVA IN KOCBEKOVA DRAMATIKA

PRVO POGlavJE ali O KREFTOVI DRAMATIKI

Danes je v slovenskem literarnem zgodovinopisju (SLZu) sprejeto skoraj kot samoumevna, s tem že konvencionalizirana norma, da je med dramatikami 20-ih in 30-let najboljša, kolikor sploh ne edina vredna Grumova. Pred vojno tega ni trdil menda nihče, Grum je veljal pri literarnih ideologih in kritikih tako rekoč vseh usmeritev za vprašljivega. Mnogo bolj od Gruma znani in priznani so bili številni drugi avtorji: od starejših Finžgar, z - v 20-letih napisano - **Razvalino življenja**, mnogi so propagirali Župančiča z **Veroniko Deseniško**, eni Novačana s **Hermanom Celjskim**, tim. ekspresionisti so forsirali Jarca, Cerkvénika, Leskovca, konec 30-let se je uveljavil Ferdo Kozak, kot komediograf skoz vsa 30-leta Vombergar. Cene stvaritev teh ustvarjavcev so na trgu SLZa nihale, a nobena stvaritev ni postala tako unisono določena za vrhunsko kot od 60-ih, predvsem pa 70-ih let 20-stoletja naprej Grumov **Dogodek v mestu Gogi**. Tudi ta podatek govori o - celo nenavadno velikem - nihanju estetskih sodb, ki si jih dovoljuje javno izrekati tim. znanost.

Med dramatikami 20-ih in 30-ih let nisem omenil enega, tistega, ki mu je posvečen današnji simpozij in ki je od vseh prej omenjenih deloval tudi po vojni, tj. po 1945: Krefta. Kreft med obema vojnama ni bil enodušno priznan kot najboljši; forsirala ga je levica, a tudi ta v tekmi s Ferdom Kozakom, temu je bil naklonjenejši Vidmar; celo v tekmi z Jožetom Kranjcem, čigar družbeno moralno agitko **Direktor Čampa**, 1935, je del levice sprejel kot prepričljivo; od levih dramatikov Čufar in Moškrič nista uspela, Golia pa se je vsiljeval predvsem sam, kot ravnatelj Drame SNG. Ko-ker so v 30-letih umolknili od starejših Finžgar, Župančič in Novačan oz. sodelovali le z obrobniimi dramskimi teksti, od srednjih - po generacijah jih razvrščajoč - pa Leskovec, Jarc in skoraj tudi Cerkvénik, se je boj za prvenstvo bil med Kozakom in Kreftom; brez dvoma je bil v tem boju-tekmi Kreft agilnejši, tudi zato, ker je bil - marljiv, domiselni, ekspanziven - režiser. S povojnimi dramami, od **Jugoslovanskega vprašanja**, ki je ostalo torzo, prek **Balade o poročniku in Marjutki** do kar treh dram o **Prešernu**, Kreft ni uspel; tudi ponovitve ali celo krstne predstave njegovih predvojnih dram niso učinkovale, najmanj **Kreature**, nekoliko bolj **Velika puntarija**; edina uspešnica, pri kritikih in občinstvu, na občinstvo pa je Kreft zmerom veliko dal, so bili **Kranjski komedijanti**. A bili so, ne le zaradi svojega motiva, bolj nostalgija, spomin na prijazne - kot prijazne podane - začetke slovenske dramatike in libertarne kulture, kot pa delo, ki bi želelo vplivati na oblikovanje sodobne zavesti. Poudarjeno je ostajalo zunaj bojev Zeitgeista in ideoloških prerivanj med dediči NOB dramatike in ideologi novih usmeritev, ki so se kar vrstile druga za drugo.

Kreft je napisal v 20-ih letih kot 18-letnik 3 drame, a ker niso bile objavljene in reprezentativno uprizorjene, bile so tudi začetniške, jih nista upoštevala niti sam dramatik niti SLZ. Pravi Kreft-dramatik ostaja torej avtor 30-let. Toliko o zunanjem sociološko teatrološkem in ideološkem ali celo tržnem vidiku Kreftove dramatike (KtD).

Moja naloga je druga; prejšnji odstavki so bili le uvod vanjo. Moja naloga je ugotoviti pomensko strukturo KtD, njen razvoj oz. gibanje-spreminjanje, njeno tvorbo sodelovanje v kontekstu ostale slovenske dramatike (SD). Kreft je bil sicer tudi ideolog, kritik, jezikoslovec, režiser, celo igravec, politik, pomemben dejavnik v kulturnih institucijah, dolgoletni podpredsednik SAZU, a njegov osrednji pomen je, vsaj po mojem mnenju, dramatika. Zato se velja najbolj posvetiti njej.

Časovno KtD ni težko razdeliti. Tri njena obdobja sovpadajo z objektivnim zgodovinskim časom: 1. 20-leta, 2. 30-leta, 3. poveljna leta. Načelo (raz)delitve je zunanje, a ni le takšno; sovpada tudi z globljimi spremembami v Kreftu in njegovi dramatiki. Zato ni neoperativno, če tudi svoj referat (raz)delim glede na ta 3 obdobja.

1. obdobje. - Gre za 3 drame. Letnice nastanka teh dram niso zanesljive, držim se informacije, ki mi jo je dal na prehodu 80-ih v 90-leta sam Kreft, zapisal jih je na tipkopise teh dram, ki mi jih je osebno poslal v preučevanje. Odločil se je, da so bile vse 3 napisane leta 1923 in po temle vrstnem redu: 1. **Nemoč**, 2. **Leto 1905**, 3. **Tiberij Grakh**. Med njimi so vidne razlike, posebno med prvo na eni in drugima dvema na drugi strani.

Nemoč je delana po predlogi romana ruskega pisatelja Arcibaševa. (Krefta so literarne predloge privlačevale; uporabil jih je pri **Komedijantih** in **Baladi**; **Tugomer** je bolj priredba kot izvirna drama.) **Nemoč** podaja moralno in s tem osebnostno nemoč dijaka; dijak je različno imenovan, odločimo se za ime Leo. Manjka mu odločna etična volja, da bi se ustavil zapeljevanju gospodinje, pri kateri živi z več drugimi dijaki, oz. lastnega telesa, ki se spolno prebujata. Drama nima politične razsežnosti, ima pa etično v pomenu dileme med pasivizmom (spolnega, nato pa sploh) užitka in personalno voljo živeti po lastnem programu. Za Krefta je od začetka do konca kategorični imperativ: biti-postati svobodna avtonomna oseba. Ta se začinja oblikovati z zmago nad predajanjem užitku, nadaljuje pa kot zavestna družbeno politična akcija za spremembo človeške zgodovine in družbe.

V **Nemoči** človek še pade pred ponudbo užitka kot zasebnštva, zato se znajde Leo pred samomorom, zagrne ga obup. V naslednji drami obup sicer ostane, značilen je za en lik, za Sonjo, drugi lik pa je že zmožen prave in odločne revolucionarne leve akcije, Vanja; glej **Leto 1905**. Učiteljico Sonjo zli - samovoljni, cinični, pohotni - oblastniki posilijo, vzamejo ji voljo do življenja. Sonja naredi samomor, njen sodelavec v Partiji, ki je obenem tudi njen ljubi, Vanja, pa se zmore odločiti po svojem etičnem prepričanju in ideološkem spoznanju, zapusti svoj - veleposestniški, plemiški, buržoazni - razred, predstavnika tega razreda, graščaka, celo sam ustrelil, revolucionarni teror. A ker zgodovina ni še dozorela do primerne stopnje, revolucija še ne more zmagati, oblast je še premočna, Vanjo vojaki ustrelijo. Posameznik in komunistična Partija še nista zmagala, a Odvetnik vsega ljudstva, Lenin, se že pojavi na sceni, obljubi uspešno revolucijo; zgodila se bo 1917 kot oktobrska. Kreft jo uprizori v svoji poveljni drami, v **Baladi**. Kot vemo, je bila zmagovita,

čeprav je trajala skoz državljansko vojno več let. Prava zgodovina je zmagala, so pa v nji umirali posamezniki, zavedna revolucionarka Marjutka, analogno kot Vanja dobro desetletje prej.

Tega vidika v KtD ne gre spregledati: poudarka na tragediji. Marjutka likvidira belega poročnika, čeprav ga ljubi - ideološka etika in resnica sta odločilnejši od zasebne. Marjutko bodo likvidirali beli; o tem ni dvoma, se ji že bližajo. Ni likvidiran le Vanja v **Letu 1905**, enako ubije nahujskana - tako rekoč fašistična, lumpenistična, zmedena - množica Grakha dve tisočletji prej, a v analognem položaju spreminjanja krivične razredne družbe v pravično vseljudsko. Tretja drama po vrsti, **Tiberij Grakh**, tudi ne podaja enoumne in totalne zmage pravega tabora, kot jo recimo Borovi **Raztrganci**. Ne le da pade - se žrtvuje - za revolucijo posameznik, kot Vanja in Marjutka. Več, pobit je vodja revolucije, sam Grakh. S stališča marksistične razlage je to razumljivo, kajti v starem Rimu še ni zavestnega industrijskega proletariata, ni še Partije kot historičnega subjekta, Grakh je vse preveč (še)le karizmatična močna - edinstvena - osebnost; ta pa ne more nadomestiti objektivnih zakonov zgodovine. Potrebno je bilo več poskusov, ki so jim načelovale podobne izredne osebnosti, da bi zgodovina končno dozorela in bila zmagovita revolucija mogoča in nujna.

Vanjo in Grakha kot veliki in pravšnji, a tragični - v družbi neuspešni - osebnosti nadaljuje lik Pravdača v prvi Kreftovi drami 30-let, v **Celjskih grofih**, 1933. Pravdač je sicer navidez predstavnik meščanstva, ne še proletariata, tega v 15.stoletju še ni, celo manj ga je kot v republikanskem Rimu in v Rusiji 1905; a Pravdač zastopa nekatere temeljne ideje, brez katerih leva revolucija ne bi bila avtentična, postala bi sama lumpenistična oz. tiranska, kot je v stvarnosti postala sovjetska pod Stalinom, česar pa se je Kreft zavedel šele pod konec 30-let in se zato priključil Krleževemu krogu zoper stalinistično slovensko-jugoslovansko Partijo. Pri Pravdaču poudarja Kreft njegovo personalno etičnost; ni dovolj, da je revolucionar le v službi pravega razreda, le izvrševalec volje historične grupe. Kreft je do konca vztrajal pri sintezi pozitivne dediščine npravnega in umnega meščanstva z marksizmom oz. komunistično revolucijo. In zoper tiranijo totalitarnih vodij, pa naj so to fevdalni knezi, kot Herman Celjski, Orožniški polkovniki, kot v **Letu 1905**, ali škofje in grofje, kot v **Puntariji**. Z isto kritiko se je nameraval lotiti tudi sovjetskih vodij, Stalina, a **Jugoslovanskega vprašanja**, čeprav je bilo v tej smeri zamišljeno, ni končal.

Da je za Krefta bistvena osebna etika, potrdi v svoji drugi drami 30-let, v **Kreaturah**, 1935. Lik, ki je analogen Vanji, Grakhu, Pravdaču, se imenuje tu Ivan Tomc. Ima sicer močno politično barvo, je zoper Avstrijo in avstrijakante, za jugoslovansko idejo - Kreft je bil notranje na strani slovenskega nacionalizma kot pozitivno razumljenega, njegove drame so vzor za NOBD -, a za Tomca (Krefta) je še važnejše, da je Tomc antiteza koruptnemu, egoističnemu, vsestransko bednemu slovenskemu (malo)meščanstvu, kakor se je oblikovalo na koncu vladavine stare Avstrije. Tomc je celo manj predstavnik proletariata kot Ščuka iz Cankarjeve komedije **Za narodov blagor**. (Proletariat ni poudarjen niti v vseh NOBD, recimo v **Raztrgancih**, je pa v Zupanovem **Rojstvu v nevihti**.) **Blagor** je zgled za **Kreature**. Gre - prvič v KtD - za radikalno razredno-etično kritiko sodobnega slovenskega meščanstva; slovensko meščanstvo 30-let se ni bistveno razlikovalo od tistega iz stare Avstrije. To

potrdi recimo primerjava med Kristanovo dramo **Zvestoba**, 1897, in Kozakovo **Vido Grantovo**.

Vrh tragičnega nazora doseže KtD v **Puntariji**, 1937. Delana je po modelih ne le Šenoinega **Kmečkega punta**, tudi po Pennovi baje v slovenščini napisani drami **Ilija Gregorič, kmečki kralj**, 1867. Tudi v **Puntariji** je upor potolčen, a le fizično; etično pa kar sije v zmagovitosti prave misli, pravih čustev, v prikazu človeškega - po krivici zadanega - trpljenja, ki povzema celo krščanske momente križanja; Gubec bi mogel biti analogen mučenemu Jezusu. Kreft vzpostavi NOB kot široko sintezo, ki zajema tudi pošteno duhovništvo, glej lik ljudskega župnika Babiča. Slovensko-hrvaški kmečki upor iz 16-stoletja deluje v **Puntariji** kot neposreden vzor za akcijo pravih Slovencev zoper nasilno-krivično oblast. Še korak in pred nami je tipična NOBD(rama).

Vendar je Kreft ne napiše. Spor na književni levici ga odmakne od Partije, Kreft naredi nekaj, kar Partiji ni moglo biti všeč: v - po mnenju Partije - dozoreli revolucionarni situaciji ne nadaljuje z agitko-eroiko, takšno napiše Zupan z **Rojstvom**, v njem sta glavna heroja industrijska-kovinarska delavca (Krim in Nina), ki pa sta obenem tudi sveti žrtvi okupatorjev-zla-zlih; obrne se v slovensko preteklost, vzame za predlogo Vošnjakovo dramo **Pred sto leti**, 1889, predelano z Govekarjevo roko v dramo **Predigra.Poigra**, 1905. Odloči se prikazati nastanek zavestnega slovenstva iz duha kulture, ne iz vojaške revolucionarne akcije. Kreft se zavzema za univerzalno humaniteto, Partija pa ve, da je v mejnem položaju svetovnega spopada fašizem-komunizem ta univerzalna humaniteta primerna le, če služi vojaški akciji, ni pa glavno merilo. Kreft je postal kriv za propagando tim. abstraktnega humanizma, ki ga je po vojni prakticirala dramatika tim. sentimentalnega humanizma.

S tem si je Kreft preprečil pot v končno udejanjenje NOBD(ramatike), ki jo je bil pripravil, a ne izvršil. S povojno priredbo Levstikovega **Tugomerja** (1946) zamujenega ni mogel popraviti. **Jugoslovskega vprašanja (Apokaliptičnih jezdecev)** ni zmožal dokončati, najbrž je želel podati v njih sintezo **Komedijantov** in NOBD. V **Baladi** (1960) je sicer poudarjal nujnost zgodovinskega triumfa rdeče revolucije, a za ceno osebne tragike, kar ga je (pri)bližalo sentimentalnemu humanizmu, recimo Torkarjevemu **Deliriju**. Nato se je zapisal dramatisiranju Prešerna: od bolj ideološko reducirane različice, **Umrli je pesnik**, 1963, do **V ječi življenja**, 1979. Tu je bolj poudarjena tragičnost pesnikove eksistence. Po eni strani se ta drama veže na **Komedijante**, saj utemeljuje slovenstvo na pesniško-kulturni(ški) tradiciji, po drugi zastruje Prešernovo vero v novega človeka, ki ni le zviti meščan, kot Matiček, in zviti kmet, kot Anže iz **Županove Micke**.

KtD se razteza skoz več kot pol stoletja: od duha ekspresionistične nemoči, **Nemoč**, do platforme, ki bi jo mogla vzeti za svojo tudi Slovenija kot samostojna nacionalna država po 1991. A ta platforma je uradno ideološki vidik današnjega slovenstva, medtem ko je njegova realiteta dramatika-zavest - percepcija sveta - ludizma, pristanek na postmoderno družbo vsakršne, tudi moralne laksnosti, odsotnosti resnice in etike, relativizma, vseposmeha, zavrženja tradicije, preinterpretacije vsega v tržno tekmo, ki ima za cilj čim večji privatni užitek posameznika, utopljenega v maso. Nobena od teh karakteristik ni skladna s cilji, ki si jih je zastavljal Kreft. Je tudi zato KtD danes povsem pozabljen, prezrt, zamolčan? In je le predmet simpozija,

kakršen je ta na SAZU, medtem ko v realni Sloveniji vlada **Limonada slovenica** kot groteskno perverzna **Lipicanija** in je slovenska družba le **Hiša iz kart**, kakor kritično in točno označujejo današnjo stvarnost dramatik *Möderndorfer, Fritz, B. A. Novak*? Kreft si je želel, da bi postala Slovenija *srečna draga vas domača*, doživel pa bi, če bi še živel, da ostajamo Slovenci **V ječi življenja**.

DRUGO POGlavJE ali INFORMACIJE

Prvo poglavje te razprave, naslovljene **Kreftova in Kocbekova dramatika (KtDKocD)**, se ukvarja, razen na začetni poldrugi strani, le s Kreftovo dramatik (KtD). V kratkem uvodu omenjam kot kontekst, v katerem deluje KtD, tudi nekaj drugih SD (slovenskih dram-atik), ki so nastajale v 20-ih in 30-letih 20-stoletja, a omenjam le mimogrede. Med njimi ne navajam Kocbekove dramatike (KocD), ki - ker - ni soustvarjala *Zeitgeista* ne med obema vojnama ne po vojni, ko ga tudi KtD ni več. Obe Kocbekovi mladostni drami sta bili objavljeni šele v Kocbekovem **Zbranem delu**, 1994, in nista naleteli na tako rekoč nikak odmev v kulturni javnosti. Urednik Andrej Inkret je presodil, da ne dosegata primerne estetske ravni, zato ju je uvrstil v Dodatek, tam pa opremil le z najnujnejšimi informacijami; kdaj sta bili napisani oz. prva od njiju igrana (kot radijska igra 1991).

Prva je naslovljena **Plamenica**, objavljena je bila v glasilu mariborskih bogoslovcev Lipica 1925-26, druga je naslovljena **Mati in sin**, objavljena v istem glasilu leto pozneje, 1926-27. V Opombah k omenjenemu zvezku **Zbranega dela (ZD)** govori urednik tudi o tretji Kocbekovi drami, **Večeru pod Hmeljnikom**, napisani za proslavo jeseni 1943, sodi torej v NOBD (dramatiko narodno osvobodilnega boja); urednik ugotavlja, da je drama izgubljena. 1996 pa mi je Inkret poslal tekst **Večera**, ohranil se je, a je bil skoz pol stoletja neznan, podobno kot Kocbekovi prvi drami, le da sta ostali ti dve neznan ali vsaj nebrani še dve desetletji več. V vmesnem času je Kocbek dosegel izjemno poznanost in vpliv, sprejemanost in odklanjanost, kot politik, kulturni delavec, pisec dnevnikov, pisatelj in pesnik; nič pa kot dramatik. Posebna usoda, od Kreftove zelo različna.

Lani sem bil povabljen, naj sodelujem na obeh simpozijih, ki ju je nameravala izvesti SAZU, najprej na Kocbekovem, nato na Kreftovem. Čeprav sem imel za Kocbekov simpozij referat v glavnem pripravljen, se simpozija nisem udeležil; govoriti sem nameraval o Kocbekovi drami **Plamenica**. Sem se pa udeležil Kreftovega simpozija z referatom, ki je istoveten prvemu poglavju pričujoče razprave **KtDKocD**. Ker mi je pred nekaj dnevi pisal Inkret kot urednik edicije **Razprave**, izdaja jo II. razred SAZU, katerega člana sva oba, naj mu izročim svoj referat o KtD za objavo v zborniku, sem ponudbo sprejel, le izgovoril sem si pravico, da referat dopolnim, a pri tem ne presežem obsega,

ki mi ga je urednik - kot najbrž vsem enako - določil: 2 AP. Odločil sem se namreč, da bi referat **KtD** dopolnil s tistim tekstom, ki sem ga namenil za Kocbekov simpozij, oz. s primerjavo med obema dramatikama, ki se mi zdi posebej zanimiva; to dopolnilo posredujem uredniku v nekoliko prirejeni obliki.

Ne KtD ne KocD mi nista neznan. Z obema avtorjema sem se veliko ukvarjal, o Kocbeku večkrat pisal, z različnih vidikov, tudi predaval, o obeh napisal **Srečanja** z njima; »Napol rodbinsko« **srečanje z Edvardom Kocbekom** sem objavil (in pred tem predaval) v Trstu, v reviji *Most*, 1974 št. 43-44, besedilo je izšlo tudi v italijanščini. **Srečanje z Bratkom Kreftom** pa sem predaval 1985 v Sežani v Kosovelovi knjižnici, a teksta nisem objavil; kasneje (a že 1985) razširjenega objavljam šele zdaj, v zgolj na cedejki dostopni obliki v prvi knjigi obsežnega podniza **Kreftova dramatika v kontekstu 1 (KtDvK)**. Naslov te prve »knjige« je **Uvod in načrt; Srečanje z Bratkom Kreftom (SBK)** je mogoče prebrati na straneh med 7 in 56; v knjigi so dodane še **Opombe k SBK** med stranmi 57 in 84. V naslednji »knjigi«-cedejki podniza **KtDvK**, obe sta izšli 2004, naslovljena je **Volčji ali zimzeleni čas?**, pa podrobno - empirično singularno - obravnavam prvi dve Kreftovi drami, **Nemoč** in **Leto 1905**; razpravi o njiju je mogoče brati na straneh 7 do 32 in 33 do 86. Ti dve razpravi in **Opombe k SBK** sem napisal v letu 2004. Sem pa izdelal tudi obsežno analizo Kreftove tretje mladostne drame **Tiberij Grakh**, leta 1993, in **Kreatur**, leta 2005. Prva analiza-razprava bo objavljena letos v »knjigi«-cedejki **Konstrukt in resnica (KiR)**, druga prav tako letos na isti način v »knjigi« **Vera in obup (ViOb)**; gre torej za knjigi **KtDvK 3** in **4**.

Podobno moram informirati morebitnega bravca o svojih dozdejšnjih obravnavah KocD. Leta 1998 sem knjigo **Naša sveta stvar (leva)**, ki obravnava NOBD in postNOBD, uvedel s podrobno analizo Kocbekovega **Večera pod Hmeljnikom**, razprava je iz 1996, glej strani v knjigi od 7 do 67; naslov razprave: **Naša sveta stvar se utemeljuje**. Analogno sem uvedel knjigo **Starši-otroci** (podniz **Nastajanje svobodne avtonomne posamezne osebe 4**), 2002, z razpravo o Kocbekovi drami **Mati in sin** pod naslovom **Vir politične revolucije v osebni prelomni odločitvi**, strani od 5 do 22; tudi to razpravo sem napisal 1996. Leta 2002 sem ji dodal še dva teksta o isti Kocbekovi drami. Najprej **Opombe k Vir** itn., strani med 23 in 38, nato še **Dodatek k razpravi Vir politične revolucije**, strani 170 do 198. Strani navajam predvsem zato, da bi bila vidna obsežnost in temeljitost mojega ukvarjanja s KocD.

KtD in KocD sta me očitno močno pritegnili, v njiju sem ugledal eno od jeder slovenske zavesti in SD od 20-let naprej.

Ker se lahko morebitni bravec natančneje pouči o mojem razmerju do KtD in KocD iz mojih razprav, v ta namen sem navedel, kje se jih da prebrati, svojih ugotovitev ne bi ponavljal, razen kolikor je za razumevanje celote nujno. V tekstu za **Razprave SAZU** bi se osredotočil na dve drami, ki ju dozdej še nisem podrobno obravnaval, čeprav ju večkrat omenjam; sta za KocD in KtD osrednji: na **Plamenico** in **Kreature**. Analizo **Plamenice** sem začel pisati prav tako 1996, ko me je KocD posebej navdihnila; vendar analize nisem končal. Objavljam jo šele v pričujoči **KtDKocD** kot njeno tretje poglavje. V četrtem poglavju sledi primerjava med KtD in KocD oz. posebej med **Plamenico** in **Kreaturami**. KocD sem s tem izčrpal, obdelal vse tri KocD; osmišljajoče-analitično se bom k njim še - upam, da često - vračal; zaslužijo. Medtem ko

KtD tudi kot posameznih dram še nisem vzel vseh v analogno delo, čeprav sem o nekaterih esejih že objavljajal, recimo o **Celjskih grofih** ob uprizoritvi v Celjskem ljudskem gledališču, pod naslovom **Revolucija iz težnje po čistosti**. Kreft je napisal precej več dram kot Kocbek. Kreft se je imel - morda celo predvsem - za dramatika, Kocbek ne; imel se je za pesnika, predvsem kot pesnik je vstopil v slovensko zavest. Kar pa me ne ovira, da bi ravno v primerjavi med njunima dramatikama ne ugledal nekaj bistvenih potez ne le slovenske zavesti, ampak evropskega človeka v 20-stoletju. Oba avtorja sta zanj reprezentativna, eden kot kristjan, drugi kot komunist, čeprav oba svojevrstna glede na svoji religiji-ideologiji. Kreft izključen iz Komunistične Partije, Kocbek analogno proskribiran s strani Katoliške Cerkve (KC).

Druži ju še marsikaj; sta iz istega kraja, Sv. Jurija ob Ščavnici, iz iste generacije, Kocbek rojen 1904, Kreft 1905. Kreft je napisal svoje prve 3 drame leta 1923, Kocbek svoji prvi 1925-26. Oba sta pripravljala revolucijo na Slovenskem, le da se je Kreft - tudi zaradi partijske prepovedi - kot realizacije ni udeležil, ni napisal nobene NOBD, medtem ko je bil Kocbek eden njenih glavnih akterjev, član vodstva OF in partizanskega gibanja, njegov verjetno - ali vsaj poleg Kidriča - glavni ideolog. Po vojni je začel Kocbek na hierarhični družbeni lestvici najvišje, kot minister za Slovenijo v zvezni vladi, nato je vse bolj drsel navzdol, do smrti se je nahajal na robu slovenske družbe, večkrat napadan, zamolčevan, odrivan, preganjan, le s težavo toleriran.

Nasproti tej padajoči liniji se je Kreftova po vojni vzdigovala; od začetne nemilosti (Dušan Pirjevec mi je pripovedoval, da se mu je Kidrič maja 1945 takole izrazil: Krefta bi bilo treba ustreliti, Pirjevec pa da je Kidriča prepričal, naj ne stori česa takšnega) se je vse bolj v družbi uveljavljajal, tudi s polemiko zoper mlajše rodove in mišljenja; kot kulturni politik je povezoval marksizem s humanizmom klasične vrste. Dosegal je najvišje položaje, vendar le v kulturi oz. kulturnih institucijah, kot podpredsednik SAZU, redni univerzitetni profesor, dramaturg Drame SNG, ne pa v neposredni politiki. Tu mu Partija ni pustila zraven, zamera iz let med 1940 in 45 je bila prehuda. Vendar Kocbeku, ki je bil takoj po vojni eden od stebrov državne politike, to dejstvo ni pomagalo, da ne bi bil še vse drugače kot Kreft sumničen; bil - postal - je vsestransko nezaželen, razen v redkih trenutkih, ob podelitvi Prešernove nagrade za zbirko **Groza**. Tako Kreft kot Kocbek sta dve ne le reprezentativni, ampak globoko učinkujoči usodi ne le slovenskega razumnika, ampak Slovenca kot takšnega med leti 1920 in 1990. Primerjava med njima - ne le med njunima dramatikama - je vsaj kot namen čez vse upravičljiva.

- 3. poglavje razprave **KtDKocD** sem opremil s številnimi opombami (s 26-timi); **Opombe** obsegajo približno enako število strani kot 1. poglavje. **Opomb** ne objavljajam v okviru razprave **KtDKocD**, pisane so v moji kratitščini; nočem žaliti ušes - estetskega okusa - tistih bravcev, ki vztrajajo pri klasični ali integralni slovenščini; moje eksperimentiranje z jezikom - s slovenščino - oz. s človekom me je zaneslo daleč od konvencionalnih norm.

- Vsebina-povzetek **Večera pod Hmeljnikom** je objavljena v knjigi **Naša sveta stvar (leva)**, vsebina **Matere in sina** v knjigi **Starši in otroci**, vsebina **Plamenice** bo v knjigi **Vera in obup**. Avtorica vseh treh povzetkov je Alenka Goljevšček.

TRETJE POGLAVJE ali PRVIČ O PLAMENICI

Tudi drama **Plamenica**¹, ki jo je Kocbek komaj nekaj nad dvajsetleten objavil v reviji Lipica v letniku 1925/26, je odgovor na **Tugomerja**². Ne pravim, da zavesten; gotovo da ni. A kot posreden odgovor ni nič manj odgovor. **Tugomerjev** duh je bil ena od platform slovenstva posebno v koncu preteklega desetletja, med leti 1917 in 1920; v 20-letih je izginjal, čeprav ne izginil. Novačan ga je obnavljal v **Hermanu Celjskem**, Župančiču se ta obnova v **Veroniki Deseniški** ni posrečila; obe drami sta iz istega časa kot **Plamenica**. **Plamenica** odgovarja na dve sodobni platformi. Na Tugomerjevo-Hermanovo (za to obdobje je to platformo desetletje kasneje rekonstruiral Vuga z dramo **Najdaljša slovenska noč**, drama govori o Maistrovem prevzemu oblasti v Mariboru) in na Grumovo, na **Trudne zastore** in **Pierrot in Pierrette**. Obe Grumovi drami bi bilo treba obravnavati kot notranji dialog s **Plamenico**; povsem neodvisno od tega, koliko je kateri od obeh avtorjev poznal delo drugega; verjetno ga ni. A gre za drame, ki uprizarjajo-osredotočajo-izražajo bistvene drže tedanjega slovenstva in človeka. - Kot sem že zapisal, so drame 20-tih let v **RSD** skoraj še bela lisa. Z analizo **Plamenice** skušam narediti prvi večji korak v smeri izpolnjevanja teh belih lis³.

O **Plamenici** ni bilo menda še nikjer nič rečeno; tudi urednik Kocbekovega **Zbranega dela**, ki je **Plamenico** ponatisnil v peti knjigi te edicije, Inkret - te edicije se je lotil z zgledno akribijo in zagonom, Kocbek to zasluži -, drame ni komentiral; škoda. Mene je branje **Plamenice** znova prepričalo, kako izjemna figura je bil Kocbek: velika, strastna, zagnana, goreča, ekstatična, močna. Naj še tako cenim Mraka, kot osebnost ga je Kocbek prekašal; in vse druge v tem stoletju. Brati **Plamenico** ali **Frankolovski zločin** sta res dve tako različni stvari, da ju je komaj mogoče spraviti v isti razdelek. Tu odličnjaško delo profesorice slovenščine, ki iskreno, dobronamerno, solidno rekonstruira odločilne trenutke svoje življenjske zgodbe in to zgodbo včlenjuje v pomembne trenutke slovenske tragične zgodovine, tam delo genija-vizionarja, čigar moč preoblikuje podobo sveta kot redko katera. **Plamenica** je mladostno delo, po svoje naivno, bolj ali manj zasnutek nekega sveta, ne še konkretizacija. In vendar je v nji večina idej in življenja kasnejšega Kocbeka. Kasneje je moral svoj v **Plamenici** izpovedani program »le« še konkretizirati, empirično utelesiti, tudi estetsko razviti-očistiti. A program je tu in ustvarjavec je v drami že polno navzoč.

Na videz **Plamenica** s **Tugomerjem** nima nobene zveze. Dogaja se v 20-tih letih tega stoletja, v meščanski hiši, v stanovanju kapitalista, tovarnarja, Ivanovega očeta, v gaju ali mestnem parku, v Majdalenkini, tudi meščanski sobi. Mestoma je alegorična, kot Turnškov **Potujoči križ** in Jeločnikovo **Vstajenje**. Prav za prav je alegorično-simbolična vsa, tudi tedaj in tam, ko naj bi se pogovarjali meščani o svojih konkretnih meščanskih razmerjih, ljubezni, denarju, službah ipd. V slovenski literarno zgodovinski zavesti se je uveljavil izraz ekspresionizem; z njim se označuje takšen pristop k predmetu - k stvarnosti -, kot je značilen za **Zastore**, za **Pierrota**, za **Plamenico**; tudi za Grahorjevo **Sestro Mileno**, ki je manj uspešen, a istostilen primer te usmeritve. Lado Kralj je naslovil sicer nemalo upravičene pripombe na oznako

ekspresionizem, a sam jo bom uporabljal, saj mi ne gre za stilne specifikacije med simbolizmom, novo romantiko in ekspresionizmom, ampak za to, da je v 20. letih in s to usmeritvijo prodril modernizem kot poudarjena in radikalna subjektivna ekspresija, pa naj gre za bolj novoromantične ali bolj ekspresionistične momente.

Zadeva je podobna kot v slikarstvu, v razlikah med francoskim in nemškim ekspresionizmom; od Klimta do Kokoschke je logična, istorodna, direktna pot; tudi od Picassovih **Avignonskih gospodičen**⁴ ali celo že od Muncha do Kirchnerja, Chagalla, nazadnje celo Bacona. Moj pristop ni specialističen; skušam odkrivati pomenske strukture v njihovi različnosti⁵, a tudi povezanosti. Simbolizem Funtkovega **Kristalnega gradu** je v temelju različen od simbolizma Cankarjevega **Pohujšanja** ali **Lepe Vide**. **Plamenica** je direkten dedič te **Vide**, ne Vošnjakove ali Jurčičeve.

V **Tugomerjih** gre za boj Slovencev z Nemci, v **Plamenici** ni nič takšnega. Je boj, a med zlim in dobrim, med buržujem-kapitalistom - Jakobom, ravnateljem Očetovega podjetja - in vernikom povsem druge vere, kot je tradicionalno katoliška, recimo Krekova, **Turški križ**, Jegličeva, **Slavija**: Očetov sin Ivan sicer je upornik, saj izstopi iz Očetovega sveta⁶; je tudi ekspliciten kritik kapitalističnega razrednega sistema, njegove morale, vrednot. A to ni na način ne kriminaloidnega libertince potepuha Petra, **Pohujšanje**, niti anarhoidnega vodje pouličnih demonstrantov Ščuke, **Za narodov blagor**, niti ne že socialdemokratsko organiziranega kulturno političnega opozicionalca Maksa, **Kralj**, in Jermana, **Hlapci**. Ivan je daleč najbližji Dionizu iz **Vide**⁷.

Da se reči, da bistveni tok ekspresionizma 20-tih let izhaja iz Cankarjeve **Vide**; nihilistični iz figur izmučencev, Damjana, zlomljencev, Mrve, umirajočih, Poljanca; optimistični iz predsmrtnih Poljančevih vizij, predvsem pa iz Dioniza. Značilno je, da je slovenski ludizem, ki je v temelju libertinizem, jemal za zgled **Pohujšanje**, ekspresionizem - ponavljam, v najširšem pomenu besede - pa **Vido**. Za ludizem-nihilizem je **Vida** preekstatična, preverska, prepozitivna; v nji manjka ludizem, a tudi črni magizem. Šeligo skuša - v svoji **Lepi Vidi**, konec 70-ih let - Cankarjevo **Vido** nekako obnavljati, a se mu ne posreči; iz namena se izcimi bolj črna kot bela magija, bolj mistifikantni energetizem sakraliziranega kozmocentrizma⁸, ki ga najbrž prav iz te drame začne črpati in posnemati Hribar, kot pa drama hrepenenja, ki vodi k OK (odrešenjskemu krščanstvu); Hribar razlaga hrepenenje drugače - v knjigi **Drama hrepenenja**.

Dejansko sva se tedaj s Hribarjem razšla, kolikor sva sploh kdaj imela kaj globlje skupnega. S svojo interpretacijo Šeligove **Vide** je hotel Hribar tudi javno pokazati razliko z mojo razlago, ponatisnil sem jo v knjigi **Vračanje mita v slovenski dramatiki**, oz. z mojo usmeritvijo, ki se je zavestno trudila oddaljiti se od črne magije, približati se osebnemu božjemu, medtem ko se je Hribar fiksiral, do danes, na bitno sveti neosebni-nadosebni Kozmos⁹. Zame je bil že tedaj kozmos druga plat kaosa, čeprav sem izraz kaozmos spoznal šele nekaj kasneje, v francoski filozofiji; a mi je ustrezal(a). Čutil sem, da moram najti točko, ki je zunaj kaozmosa; ki nikakor ni Kozmos (Polis, Logos, Bit, Sveto) za razliko od kaosa: da moram najti osebnega Boga.

Plamenica je bistveno bližja osebnemu Bogu¹⁰ kot Šeligove drame ali Hribarjeva filozofija ali Grumove drame. Ni pa šla še dovolj daleč v tej smeri. Prav to temo bom tokrat posebej pozorno analiziral. Kocbek je odkril nekaj bistvenih OK momentov; v drugih točkah pa se je prehitro ustavil in zavrnil s

kozmicizmom, s Panharmonizmom, ki tudi dve različni posamezni osebi (PO) nazadnje in v osnovi uskladi v Eno, v Identiteto. Zato je lahko nanj postavila svoj gentilistični monizem Hribarjeva¹¹.

Boj ni osnovna os **Plamenice**. Kocbek tedaj, ko piše to dramo, in vse do konca španske državljanske vojne oz. do leta 1941 ni pristaš boja, kaj šele vojne. V boj je Ivan prisiljen, ta boj izterjajo njegovi nasprotniki, Ivana potegnejo vanj; kot so Kocbeka Nemci oz. Italijani 1941, torej okupatorji in njihovi slovenski sodelavci. Morda bi dejal celo kak medvojni nacikomunist, recimo Kidrič, da mu boj ni glavni; le sredstvo za udejanjanje Brezrazredne družbe. A ta sekundarnost boja je za Kidriča - za Bora v **Težki uri**, za Zupana v **Rojstvu** - le usmerjevalna ideja in končni cilj, dejansko pa vsi trije večino energij investirajo v sam boj, tj. v sveto vojno; Kidrič tudi še kasneje, po vojni. Sredstvo postane tem borcem skoraj izključna vsebina življenja. Že v predvojni zavesti, ki jo podaja socialno humanistična dramatika, Kreft od **Leta 1905** in **Tiberija Grakha** prek **Kreatur** in **Puntarije**, Zupan od **Stvari Jurija Trajbasa**, lik kmeta-delavca Deževnika. Ne Kocbek.

Kocbekova medvojna drama **Večer pod Hmeljnikom** ni aktivistično militaristična, čeprav oboje zagovarja; uprizarja začetek mirnodobskega življenja, volitve, odpuščanje nasprotnikom, sintezo vseh Slovencev, harmonizacijo¹² vasi, nikakor pa ne njeno bratomornost, ki je tema - čeprav ne osrednja - **Rojstva** in **Raztrgancev**. Osnovna tema teh dveh in vse NOBD je vojna zoper okupatorje, Nemce in Italijane. V nobeni od tedanjih NOBD(ram) ni glavni lik domobranec; še Ferlež, **Raztrganci**, je le vrinjenec, gestapovski agent, lumpenburžuj, ne pa domobranec kot kak klerofašistični ideolog tipa Junaka, **Vstajenje**. NOBD je dramatika nobovske platforme, ne zoperdomobranske. Medtem ko je SPED usmerjena izključno antikomunistično, torej bratomorno, komaj kje zopernemško. Čeprav seveda SPED prikazuje-razlaga bratomornost kot akcijo (torej krivdo) Partije, svojo sveto vojno le kot obrambno. A ne pred Nemci-Italijani. Glavni sovražni lik NOBD je nemško italijanski nacist-fašist, esesovci-gestapovci Harz, Baumann, Matoh, major Tarlani, padre Giovanni, major Weber, medtem ko so glavni negativni liki SPED partizani-komunisti, polkovnik Igor, Komisarka, Rdeča zver, udbovec Skušnjavec, partijska sekretarka Cila, komisar Gad¹³ itn.

Kocbekovi politični spisi pričujejo, da je tudi sam prešel posebej okrog 1942 na pozicije Bora in skrajno agresivnih militaristov, zagovornikov Pravične kazni, s tem likvidacij nasprotnikov, tudi Slovencev, kakor so bile uprizorjene v **Justifikaciji**, v **Revoluciji** itn. A to je bila vmesna, sicer zelo izrazita, a le mejna faza Kocbekovega življenja in strukture. V **Plamenici** je utemeljena; kot skoraj vse kasnejše Kocbekovo življenje-ravnanje. Jasno je povedano, da je na robu tudi Ivan radikalen upornik; da sprejema boj. A sprejema ga nerad, le prisiljen, le zato, ker so kapitalisti izkoriščevalci - zastopniki Zla - tako nasilni, močni, aktivni, da je treba Dobro braniti¹⁴. Tudi Cankar se v Dionizu odloča za takšno obrambo.

Ne v **Plamenici** ne v **Vidi** ni pokazano, kakšna bo ta obramba konkretno: likvidacije nasprotnikov, vse do holokavsta vrnjenih domobrancev. Boj je zagovarjan poetično, lirsko, simbolično, etično, sprejemljivo. Ne Cankar ne Kocbek nočeta videti realitete tega boja, ki jo razkrijejo drame kot **Tugomerja**, **Turški križ**, **Slavija**: množičnega pokončevanja nasprotnikov. Vendar tega pokončevanja ne odklanjata. Struktura, ki jo zastopata, pokončevanje omogoča. Ne le Ščukova; tudi Kalandrova in Dionizova. In Ivanova¹⁵. Komisar iz **Afere** je

zelo reducirana, pristranska, empirizirana - stalinizirana - materializacija Dioniza in Ivana; a med obema točkama je notranja in legitimna zveza¹⁶. Še bolj s Petrom, ki olajša množično udejanjanje Pravične kazni za napačne; Peter je kot ludist že - vsaj v možnosti - lahkoten Klavec. Ne pa Jerman. Jerman pomeni OK izstop iz kaozmosa.

Osnovna razlika med svetom **Tugomerjev** in **Plamenice** je v tem, da obsegata **Tugomerja** momente, kot so realni vojaški boj, državna politika, osebna psihologija, etika svete vojne in pravičniškega maščevanja, na robu pa obup nihilizma in gluhega neba. Grum, v **Zastorih** in **Gogi**, naveže na to gluho nebo. V **Tugomerjih** pa povsem manjka mistika, čut za drugost in za transcendenco, poetičnost simbolike, prehod iz realizma v fantastiko, skrajna ponotranjenost duše, ki konstruira glede na realizem 19-tega stoletja kar se da subjektivne svetove, imenovane z zbirnim imenom ekspresionizem¹⁷. Vrza je sicer res hiliastično, vizionarsko razpoložena; to je stik z ekspresionizmom. A Vrza je Levstikov rob, kakor je ekonomsko politični realizem rob **Plamenice**; pri Grumu pa je tega roba še manj ali nič.

A prav ta razlika pomeni enega od mogočih odgovorov na **Tugomerjev** svet. Kocbek namreč, kot omenjam, dopušča socialni boj, a na robu. Bistvo - rešitev - človeka vidi povsem drugje: v duševno duhovnem, v srečanju dveh PO, od katerih je vsaka ekstatična duša, ki se iščeta, najdeta, tudi institucionalno povežeta - v poroki -, ustanovita družino z otroki (tu je Kocbekova societalnost, tudi moja¹⁸), a ne z namenom reprodukcije same Družbe kot (ob)lasti ali produkcije blaga, tudi kulturnih vrednot kot tržnih, celo vzgojnih¹⁹. To je za Kocbeka premalo; tudi zame. Cilj sreča(va)nja dveh ekstatičnih PO je v **Plamenici** - in v bistvenem Kocbeku, v njegovih **Prvih pesmih** iz srede 20-ih let in v njegovi partizanski poeziji, glej prvo polovico **Groze** in **Pentagram** - povsem drugje: v transsoci(et)alnem, v duhovno-duševnem, v identiteti, ki je transcendentna družbi in običajni realistični psihologiji²⁰. V nečem, čemur se že dolgo reče unio mystica, kakor jo kasneje prakticira sestra Pia v Smoletovem **Krstu**, prej pa že umirajoči Poljanec in v življenje odhajajoči Dioniz v **Vidi**.

Osnovni odgovor **Plamenice** na **Tugomerja** je: rešitve ne more biti v socialni zgodovini, na ravni Družbe-Rodu-Oblasti-Vojne, sistemov pozunanjega tipa, Pravice kot družbeno etične. Rešitev je v doživljanju-prakticiranju božjega. To božje sicer še ni OK; je pa na poti k OK²¹. Je še močno sveto, vendar ta beseda pri Kocbeku ne pomeni istega kot pri Hribarju. Kocbek sicer kasneje - v NOB poeziji - preide v gentilizem; v **Plamenici** ne. V **Plamenici** je cilj Bog-božje kot svoj svet; nikakor kot zgolj subjektivna konstrukcija nekega kulturno verskega ali celo institucionalnega, kot je za Remičevo v **Zločinu**. V tem je Kocbek edinstven: da zmore osamosvojiti božje iz konteksta narodno cerkvenega, alegorično historičnega, glej **Slavijo**, pogansko magično mitskega, glej **Vstajenje**, cerkveno obrednega, glej **Potujoči križ**. Še najbližji je Kocbek osamosvojitvi v **Plamenici**, mnogo bolj kot v poeziji.

Plamenica je v osnovi povsem različna od **Potujočega križa**²². Ta zagovarja FD, KC, varuhe in gospodarje, dani razredno oblastniški sistem, medtem ko mu Kocbek v **Plamenici** ostro nasprotuje. Odtod različni poti obeh kristjanov: Turnškova v domobranstvo, Kocbekova v partizanstvo. Nebeško, kakor ga razume Turnšek v **Križu**, je predvsem ritualno cerkveno magično; medtem ko je za Kocbeka v **Plamenici** že pristno božje, že močno transcendentno.

Transcendentnost božjega se potrjuje - v **Plamenici** - ravno s tem, da je zunaj institucionalnega. KC v drami ni niti omenjena, medtem ko je v **Križu** osrednji subjekt-akter. Obrednost v **Plamenici** so obredi ponotranjeno spiritualnih duš, narave, ki je le drugobit teh duš, Ivanove, Reginine, nazadnje tudi Majdalenkine, v tem pomenu povsem subjektivizirani, pa vendar ne, saj Kocbek silno pazi, da ne bi zapadel - grumovskemu - avtizmu; da bi ohranil »objektiviteto«. Ta »objektiviteta« je zanj intersubjektiviteta kot interpersonalnost: kot skrajno intenziven stik-pretok med dvema PO. Cilj Kocbekove verske mistike ni osamitev PO v zgolj njeno ponotranjenost in doživljanje božjega; nasprotno, terja dva, obstoj dveh enakopravnih, ki doživljata pristno božjo navzočnost šele v združevanju obeh. Ne tako, da bi se vsak od njiju izgubil v nadosebni sveti ustanovi, v KC, kot je značilno za Sv. Bernarda v **Križu**. Prava Cerkev je za Ivana Cerkev dveh mistično verujočih, ki ju navdihuje Bog kot tretja oseba, čeprav je ta Bog bolj Harmonizirajoča ljubezen kot lDDr²³. Obred je ljubezen, ne pa zakramenti, ne ustanavljanje cerkvenih znamenj in ustanov, od samostana do cerkve, od mašniškega posvečanja, glej dečka Gorazda, do skorajšnjega krsta pogana Volkuna; oba sta lika iz **Križa**.

Ta Kocbekova poteza je smerodavna; vodi k OK: transcendiranje družbe(nosti), družbene zgodovine k interpersonalnosti, k ZO. V tem uvaja **Plamenico** končni Jerman oz. oba z Lojzko, končna poanta-sporočilo **Hlapcev**. To je linija, ki je **Tugomerjevi** paralelna in alternativna²⁴. Ta linija izvira pri Prešernovem **Krstu pri Savici** in teče k Mraku, k **Procesu**, k Strniši. Na nji je več mogočih različic: tosvetna ločitev z vero v onkrajsvetno srečanje, Prešernov **Krst**; spoj človeka kot PO z Bogom kot PO, **Proces**. Sodelovanje dveh PO v Bogu, **Plamenica**. Celo versko občestvo, ki pa je paradokсно, groteskno, raztrgano in vendar kot mistično utemeljeno v Bogu; Majcnov **Ženin na Mlaki**²⁵. Morda pa je tak že očeta Romualda **Škofjeloški pasijon**.

1996

ČETRTO POGLAVJE ali PRIMERJAVA KREFTOVE IN KOCBEKOVE DRAMATIKE

V malokateri svetovni literaturi je kakšna dramatika, ki bi nadaljni čas oz. ustvarjavce tako opredeljevala, kot ga pri Slovencih Cankarjeva. V nji so navzoče vse 4 temeljne platforme ali sklopi, ki jih slovenska - ne le kulturna - zavest eksplicira v 20-tem stoletju. Prva drža ali pomenska struktura je marksistični - levo revolucionarni - odgovor na družbene probleme, na izkoriščevalskost buržoazije, na zatiravskost in nepravičnost oblasti; držo izražajo Cankarjevi liki kot so Ščuka iz komedije **Za narodov blagor**, Maks iz **Kralja na Betajnovi**, Jerman iz prvih štirih dejanj **Hlapcev**. Druga drža je

religiozno mistična, tudi evangelijsko krščanska, utopična, s smerjo v transcendenco. Izražajo jo že na začetku Mlakar iz **Romantičnih duš**, predvsem pa - na koncu - Poljanec in Dioniz iz **Lepe Vide**. Tretja je drža osamljenosti, obupa, celo samomora; na njen rob pridejo Mlakar, Maks, Jerman, Dioniz. Četrta je ludistična, libertinska, posmehljiva, na robu celo cinična; izraža jo Peter iz **Pohujšanja v dolini Šentflorjanski**. Drža Dolinarja iz **Jakoba Rude** se zdi nepristna; ko Dolinar zmaga nad (malo)meščani, gre v veliko mesto, kjer bo imel uspeh tudi v družbi.

Cankar umre 1918; slovenska dramatika (SD), za to mi gre, že od 20-let naprej nadaljuje-tematizira omenjene Cankarjeve drže ali pomenske strukture. Prvo dimenzionira Kreft, že v mladostnih dramah **Leto 1905** in **Tiberij Grakh**; nato vse do **Velike puntarije**, tj. skoz 30-leta. Drugo dimenzionira Kocbek, v obeh mladostnih dramah, **Plamenici** in **Materi in sinu**. Tretjo radikalizira Grum, od **Pierrota in Pierrette** prek **Trudnih zastorov** do **Dogodka v mestu Gogij**; v 20-letih. Četrto masovno razmahne dramatika ludizma, ki se začne sredi 50-let, od Božičeve črne groteske **Vojaka Jošta ni** do Filipčičevega **Sužnja akcije** iz 90-let oz. do danes. Ker je tema moje razprave KtD in KocD, se omejujem na recepcijo in razvitje prvih dveh drž Cankarjeve dramatike, uprizorjenih posebej v **Kreaturah** in **Plamenici**.

V analizi komedije Ferda Kozaka **Kralj Matjaž**, drama je iz srede 30-let, ugotavljam, da sta tekmovala za prvenstvo med slovenskimi dramatikami v 30-letih, ko se je Kozak vrnil k pisanju dram, predvsem Ferdo in Kreft; Kocbeka ne omenjam, kot dramatik ni obstajal v slovenski zavesti. Kozak je poudarjal predvsem tragični vidik in kritiko slovenske kapitalistične podjetniške buržoazije, glej **Vido Grantovo** in **Punčko**, to je v celoti koncipiral, le da še ne do kraja napisal že pred vojno; Kreft, ki ima prav tako posluš za tragedijo, pa je dodajal bolj aktivistično bojni vidik. Glavni liki KtD so pobiti, so žrtve razredne krivične zle oblasti, Vanja v **Letu 1905**, Tiberij v **Grakhu**, tega likvidira nahujskana lumpenmnožica, Pravdač v **Celjskih grofih**, tega da ubiti despot-tiran Herman, Gubec in uporni kmetje v **Puntariji**, te zatreta plemstvo in katoliško duhovništvo; le Ivan Tomc iz **Kreatur** se reši, ker pravočasno dezertira iz avstrijske vojske, se priključi srbski; a (malo)meščani ga skušajo analogno kot ostale pozitivne junake v KtD odstraniti. Kreftovi junaki so vzor-model za junake NOBD, za Krima v Zupanovem **Rojstvu v nevihti** ipd.

Ti junaki imajo vizijo, a ta vizija je notranje vezana na zamisel idealne družbe, komunizma, ki se jo da realizirati le z levo revolucijo, ta pa je vrh trajnega razrednega boja; od boja-vojne rimskih ljudskih množic zoper rimske aristokrate, začetnega meščanstva in tlačanov zoper fevdalce, jugoslovansko čutečih intelektualcev zoper avstrijakantsko buržoazijo, komunistov (Vanja) zoper plemstvo in buržoazijo. Realizacija novega sveta se dogaja - mora dogajati - v empirični družbi, tudi na politično vojaški način, kar Kreft potrdi v obeh povojnih dramah na to temo: v **Jugoslovanskem vprašanju (Apokaliptičnih jezdecih)**, tu zagovarja celo državno politiko, in v **Baladi o poročniku in Marjutki**, tu zagovarja oboroženo revolucijo.

Kocbek v svoji NOBD **Večer pod Hmeljnikom** pristane na to Kreftovo predvojno platformo, **Večer** podaja politiko - volitve v narodno osvobodilne odbore na osvobojenem ozemlju - in vojaškost: zmago partizanov, ki se zdi po italijanski kapitulaciji septembra 1943 tako rekoč zanesljiva, dosežena. A **Večer**

ni tipična Kocbekova drama-pomenska struktura. Kot da se je v nji odpovedal pristnemu sebi. Na zunaj je **Večer** izraz polne vere, dejansko pa bravec čuti, kot da bi jo bil napisal časnikar po dolžnosti, ideolog po naročilu; je brez tistega čudovitega - skoraj blaznega - zanosu, ki je značilen za **Plamenico** in **Mater in sina**. Kot da je prav dejstvo, da kaže politično-družbeno stvarnost in zmago politično vojaške akcije, krivo, da je dramatiku zanos upadel, vizija uplahnila. V **Večeru** manjka pretresljivo razmerje do transcendence, tako značilno za **Plamenico**. Nekaj podobnega se je zgodilo sicer bistveno bolj v tosvetnost usmerjenemu Kreftu; **Jugoslovanskega vprašanja** ni zmožal dokončati. Ga ni mogel prav zato, ker v njem podaja, analogno kot Kocbek v **Večeru**, zmago Naše svete stvari?

Ne le SD, tudi slovenska zavest ni v nobeni točki dosegla tako visokega plamena vere-vizije, kakršen gori v **Plamenici**; naslov drame je večstransko točen. Kocbek se je 1941 prepričal, da so komunisti tisti, ki so - edini - sposobni zanetiti ta plamen; da je v njih - v njihovi levi revoluciji - navzoča transcendenca; zato se jim je priključil kot soborec in soideolog gibanja-NOB. V spominskih dnevnikih, v **Tovarišiji** in **Listini**, opisuje pogovore s Kidričem, za vizijo obeh uporablja isti izraz: absolutna prihodnost. Navzočnost absolutne prihodnosti je pri komunistih detektiral vsaj toliko, da se je prepričal v njihovo pravo usmerjenost; kar manjka njim - zanj so bili, jasno, preveč tosvetno-družbeno-material(istič)no usmerjeni -, bo (naj bi) dodal on. Šele notranja povezava med njim in Kidričem, med nosivcem transcendentne (za)misli in radikalnega boja, ki podira same temelje krivične, napačne družbe, more dati popoln rezultat.

Kot se je skazalo kasneje, Kocbek je to uvidel po izidu **Strahu in poguma**, 1951, če že ni prej, je investiral v napačno podvzetje; Partija ni bila sposobna slediti Kocbeku v smer transcendence. Kar je bilo v nji momenta transcendentnosti, ga je po vojni izgubila, svojo oblast je razumela kot realizacijo absolutne prihodnosti, v svojem totalitarizmu je zmotno gledala totalnost človekove zmage nad napačnimi. Šla je ravno v nasprotno smer kot Kocbek; v stopnjevanje vsestranskega terorja, ne v odgovorno svobodo avtonomnih posameznih oseb, ki čutijo-udejanjajo Boga-božje. SD je kmalu po vojni začela razkrinkovati laž in slepila Partije, v javnosti od srede 50-let naprej, glej Javorškovo **Povečevalno steklo**, Torkarjev **Delirij**, Zupanovega **Aleksandra praznih rok**, Smoletovi **Potovanje v Koromandijo** in **Antigono**, Primoža Kozaka **Dialogue** in **Afero** itn. Kreftu temu razkrinkovanju ni sledil, Kocbek ga je podprl s svojo poezijo, od **Groze** naprej. Zato je povojna kritična in zgodovino ustvarjajoča slovenska zavest temeljila na povojnem Kocbeku, seveda ne na **Večeru**; Krefta ni upoštevala.

V svojih najbolj zanosnih točkah, v Smoletovi **Antigoni**, tudi v Kozakovi **Aferi** in Strniševem **Samorogu**, je povojna SD sledila **Plamenici**. Žal pa je trajalo obdobje teh dram - teh točk - le kratek čas, med 1959 in 1966. Da se reči, da je sicer temeljilo tudi na nekaterih med vojno napisanih dramah, ki pa dolgo niso bile znane, na Majcnovih **Brez sveče** in **Bogarju Mehu in Mariji**, na Mrakovi **Rdeči maši**. Mrak kot da v **Maši** obnavlja Kocbekovo sintezo med transcendenco in kozmocentrizmom iz **Plamenice**; Majcen da Mehu ugledati transcendentno, vendar tudi katoliško ritualno figuro Marije matere božje. Kocbek namreč v **Plamenici** ne zastopa (stališča) realne slovenske KC, dela se,

kot da je ni. Oživlja pa svetost prave - zanj pesniško religiozne - obrednosti, ki nastaja v idealnem občestvu čistih in nedolžnih sester (in bratov); ne zoper KC, kot verjetno v **Materi in sinu**, čeprav tu na simbolično alegoričen način, a tudi ne v KC. Občestvo ljudi, ki niso svetniki, ampak so polnokrvni, odločajo se tudi za eros-seksus, kot se Ivan in Majdalenka, nastaja v mejnem prostoru med KC in transcendenco. To je Kocbekovo stališče ne le v **Plamenici**, tudi kasneje: da spaja transcendenco z imanenco. V **Plamenici** to imanenco zastopa eros-seksus med Ivanom in Majdalenko, kasneje, v **Večeru**, preide celo v idealno politično-vojaško (levo revolucionarno in NOB) akcijo, ki pa zajame vse Slovence, s tem vse slovenstvo; torej tudi narod, ki v **Plamenici** manjka. S svojimi besedami bi dejal, da kombinira Kocbek identiteto in drugost.

Poskus te sinteze oz. panharmonizacije obojega se mu kot pesniško dejstvo, kot prepričljivi vizionarski zanos - v **Plamenici** - sicer posreči, ne posreči pa se mu družbeno udejanjanje tega skladja-uskladitve. Polom tega Kocbekovega pričakovanja se pokaže v - skoraj ekscesivni - obliki v povojni SD, v ludizmu. Ta dramatika-zavest ni sposobna več niti obupa, tega zastopajo le še dramatiki starejše generacije, Smole v **Zlatih čeveljčkih**; ludisti prehajajo zgolj v simulacijo vsega, čustev, biti, strasti, vizij, izgubili so duševno notrino, vse jim je le igra-vloga-jezik. To je bistvo današnje zahodnoevropske družbe in zgodovine, tim. postmoderna liberalna družba. Smole sam povezuje v isti drami pristen eksistencialni obup z radikalno posmehljivostjo igre, glej **Igro za igro**. V Filipčičevi dramatiki je obup zgolj posnemanje-nadomestek. Sleherna pristna akcija se kaže Filipčiču in ludistom kot blazni absurdn(ostn)i aktivizem, izpričuje ga že naslov Filipčičeve drame: **Suženj akcije**. Kar ostane, je kvečjemu le še sadomazohistična igra, glej Filipčičevo komedijo **Veselja dom**. Pot vodi v avtizem, podala sta ga Rok Vilčnik v drami **To-maš** in Dovjak v drami **Debelušček**.

Ta svet je povsem zunaj Kocbekovega in Kreftovega. Ni pa zunaj Cankarjevega iz **Pohujšanja**. Dramatiki ludisti so neposredni dediči posmehljivo ciničnega lumpenista Petra iz **Pohujšanja**, čeprav so v tej farsi in v Petru tudi prvine, ki ludizem zanikajo ali nadgrajujejo. Morbidni ludizem razvije Grum v **Gogi**. Vse je le videz-simulacija življenja. Grum ne zmore nadaljevati Hanine osebnostne in etične zmage nad sabo, nad nasilnežem-nasiljem, nad komijem Prelihom. Revitalizirana Hana bi lahko desetletje kasneje postala Špelca iz Miheličeve NOBD **Svet brez sovraštva**; a Grum te usmeritve ne izpelje. Kreft in Kocbek pa je ne moreta izpeljati, ker se ne (po)istita z omravelim svetom **Goge**, s svetom simulacij in blodenj. Kar je za Gruma blodnja-fantazma, je za Krefta in Kocbeka vizija.

Danes si ne predstavljamo (pozabilo se je), da je bil v 20-letih nemajhen del krščanske mladine v kritiki-odklanjanju kapitalizma in buržoazije ne mnogo manj radikalen od komunistov; nekateri od tedanje mladine so prešli v partizane, Lampret, Cajnkar, Šmon itn. Lik Očeta iz **Plamenice**, ki je uspešen podjetnik-tovarnar, najvišja takratna buržoazija v Sloveniji, je povsem negativen; je lik iz črno bele moralke. Kreft ta lik sicer empirično zaostri v figurah dr. Kostanjška ipd. v **Kreaturah**, a jedro obeh je isto.

Kocbek direktno odgovarja na Funtkovo dramo **Kristalni grad**, glej mojo analizo te drame v knjigi **Avtonomizem in kapitalizem**, naslov razprave: **Projekt etičnega kapitalizma**; v **Gradu**, 1920, skuša dramatik obnoviti naravno

in nravno kulturno slovensko meščanstvo iz dobe čitalnic, čitalniško dramatiko tipa Ogrinčeve komedije **V Ljubljano jo dajmo!**, v kateri pride do pakta med razumnikom pravnikom dr. Mirkom Snojem in veletrgovcem Srebrinom, ali Klodičeve drame **Novi svet**, ki je en sam zagovor kapitalizma kot etike in znanosti, koristne proizvodnje in svobode. Funtek je eden zadnjih, ki si je upal, na začetku 20-let, zagovarjati slovenski kapitalizem kot pozitivno dejstvo, kot edinega, ki je zmožen rešiti-dvigniti Slovenijo. Več kot pol stoletja je bilo za slovensko zavest samoumevno, da se Funtek moti, da je nedopustno konservativen reakcionar. Eden od paradoksov človeka in sveta: po 1990 - po ponovni oživitvi liberalne družbe in kapitalističnega meščanstva - bi morali Slovenci priznati, da je imel prav Funtek in ne Kocbek (Kreft) na Cankarjevi liniji. A tudi to sodi v slovensko sprenevedanje in hinavstvo; Cankarja in Prešerna, njuno kritiko denarništva itn., gojimo naprej, ravnamo pa v direktnem nasprotju s tem, kar oznanjamo. Jasno je, da gre za masko-alibi(ziranje), za tisto, čemur je Marx rekel ideologija kot zvrnjena zavest.

Razumljivo je, da revolucija leta 1941 ni mogla temeljiti na **Plamenici**, ker je bila ta sicer bistvena kritika kapitalizma-buržoazije, ni pa nudila konkretnega socialnega programa-akcije. Kocbek je veljal tudi med vojno za zagovornika nebuloze; kako naj bi transcendenca pomagala uspehu NOBa? Partija je uporabila Kocbekovo zanosno vizionarstvo, ne pa njegovega odločanja za lepoto stvarstva; kaj šele zamisel, da mora pozitiven človek verjeti v Boga kot gospodarja usode, kot stvarnika previdevnosti. Je pa Partija potrdila Kocbeka v njegovi veri v zakonito, celo nujno odrešljivost sveta-človeka, le da je krščanskega boga nadomestila z (nad)zgodovino. Oba, Kreft in Kocbek, komunistična in krščanska različica istega, sta se s stališča današnje slovenske stvarnosti (čeprav ne s stališča - prej omenjene - prikrivajoče) ideologije zmotila. Ludistično bistvo današnje slovenske postmoderne liberalne družbe temelji na filozofiji in praksi kontingence, tj. naključij. Kapitalistični trg je sprotno urejevanje naključij, uspešno za tiste, ki v tekmi na trgu prevladajo-zmagajo. To pa so ideje Kantorja v **Kralju na Betajnovi**, Glavača v **Kristanovi Zvestobi**, 1897, Nemanje v **Kristalnem gradu**, Leviniča v **Medvedovi drami Sreče kolo**, 1900. Funtek in Medved imata za pozitivno, kar imata Kristan in Cankar za negativno. **Sreče kolo** ni bilo še niti natisnjeno; se je katoliška stran zbalala, ker Medved v tej drami hvali - seveda etičnega - uspešnega kapitalista, zmagovalca v tekmi na trgu? Medved bistro poimenuje ta trg oz. pozitivno stvar, za katero se zavzema, kolo sreče, naključje, ki pa mu sposobni akter pomaga.

Je pa treba Kreftu priznati določeno prednost pred Kocbekom **Plamenice**. V tej je res preveč infantilizacije; harmonizacija človeka-sveta je tolikšna, da ni več otroška, ampak otročja. Te infantilnosti se je Kocbek kasneje sicer znebil (da ne govorim o **Večeru**), a jedro neke absolutne zaupljivosti (bogu kot previdevnosti) je ostalo v njem; morda ga je prav ta odločitev za načelno otroškost reševala pred obupom in pristankom na banaliteto sveta, pred prilagoditvijo okolju, ki se je zdela v določenih trenutkih nujna. Kocbek je raje volil smešnost, kot da bi se odpovedal otroškim sanjam. Cankar je bil v tem bistveno trši. V **Vidi** pokaže, da so čudovite Poljančeve vizije videnja človeka, ki umira, torej vprašljive. A ne le Poljanca, enako mladeniča Dioniza. Njegove sanje o absolutno prelepem svetu-prihodnosti doživijo v drami avtodestrukcijo, nebesa okamenijo v omrtvel svet, ki je bližji peklu, v katerem sveti (pre)močna

luč, kot v zasliševalnici Gestapa ali OZNe. Ta okameneli svet se skaže kot mrtvoudni svet Grumove **Goge**, po svoje tudi kot svet Zajčevih **Grmač**, skalnata pušča, iz katere je življenje odteklo.

PETO (DODATNO) POGlavJE ali OPOMBE K TRETJEMU POGlavJU

- 1.** Razprava, naslovljena zdaj **Prvič o Plamenici (PvPI)**, je bila napisana 96 skupaj z razpravami o **Materi in sinu (KocMateri)**; nisem je zaključil. Zakaj je ostala torzo, se ne spominjam. Večkrat sem jo nameraval nadaljevati, a do izvedbe ni prišlo oz. šele te dni, februarja 2005 (05). Več o tem v 2. poglavju razprave **KtD in KocD**.
- 2.** Prav tedaj - 96 - sem se posebej intenzivno ukvarjal s **Tugom(erjem)a**; zato začnem razpravo z omembo te levsdrame. Za SD-SIZ je odločilna. **RSD** je primerjalna kot takšna; tudi **KtDKocD** sodi v - seveda pomensko, smisel iščočo in konstruirajočo - komparativistiko.
- 3.** V preteklem desetletju sem nemalo teh belih lis že izpolnil. Le naključje je, da se še nisem ES podrobno lotil omenjenih dram, od **Hermana** do **PieP**. A sem se ReharjeveD, **Učl(ovečenj)a**, nekaterih Špicarjevih, **Patriotov**, **Os(vobojen)cev**, Šorlijeve **Na Pologu**, Jarčevega **Klica iz grobnice**, Funtkovega **Kristalnega gradu** itn., da ne govorim o SD-30. Prav za letos načrtujem ES analize Ganglove **Sfinge**, **PiePa**, **Zastorov** itn. Tudi prve 3 Kreftove sodijo v SD-20. Skoraj dvajset dram iz bloka SD-20 pa sem obravnaval v knjigi **SD-20**, izšla 88.
- 4.** Nekoč sem rad primerjal lito s slikarstvom, danes manj, zmanjkuje mi časa, vse bolj se osredotočam le na SD.
- 5.** Še danes vztrajam pri isti MetAksi; manj sem strokovnjak UZni, bolj vizionar DgZni. Tudi v tem mi je zgled Koc(bek), še posebej in najbolj v **Pla(meni)ci**.
- 6.** Da v razpravi **PvPI** ne omenjam **KocMate(re)**, kaže, da sem to razpravo pisal najprej, šele nato razpravo o **KocMati: Vir** itn. V drugem delu razprave - v **II** -, bom naredil nekaj med **Placo** in **KocMato**. V obeh dramah Sinova izstopita iz Dbsveta staršev, Ivan iz Očetovega, Sin iz Materinega; dramatik hoče poudariti, da gre za izstop iz dane avtoritarne RazrDbe, le da je v **Placi** bolj poudarjen njen BržKpl moment, v **Mati** je Mati zastopnica Tradmaternalistične - patriarhalne - KČe. V **Placi** obdajata Ivana »sestra« Regina in ljubica Majdalenka (Manka), v **Mati** Biosestra, tj. Matina Hči.

7. O vseh teh CanD pišem na več mestih, najprej monografsko v svoji doktorski tezi, glej knjigo **Cankarjeva dramatika**, 1981, o Dionizu oz. **CanVidi** še enkrat posebej podrobno v knjigi **Napačni in pravi**, v razpravi **Dialog med Cankarjem in Kristanom**. CanD in ti njeni Pozliki ostajajo trajno merilo tako za SD kot zame oz. za mojo DgTijo.

8. Ne gre mi le za kompariranje več PD (Posdram), tudi za vzporejanje s Fijo, s Kritreflexi na aktualni Zeitgeist; STH sta ena/eden izmed tvorcev SI Duha časa že 4 desetletja.

9. Kozmocentrizmu se ni odpovedal, kaj šele Sti, ju pa ne drajsa več tako vsiljivo kot pred desetletjem; Zeitgeist je odšel naprej, THa zapustil, kot zapusti ta Strno nezvesti Duh vsakogar. TH se rešuje z občasnimi IntelIdeolposegih v aktualno SPolo, v zadeve SNDže. Še ga sem in tja navajajo, a doba njegovega gurujstva je mimo. Zato se tudi v **RSD** z njim vse manj ukvarjam. Vse bolj se kaže, kako trenuten in hitro minljiv - pokvarljiv (seveda tudi kvaren) - je bil njegov vpliv. Manjkala mu je sistematična analiza SZge. Tekel je na prvo žogo; PrikrPolik.

10. Tudi v razumevanju osebnega Boga (PerBoga) sem naredil od 96 precejšen razvoj-premik. 96 še nisem prekinil s KCo, KC pa je Strno takšna, da je njen Perbog F(evd)bog-Gos; ljudje so kot odvisniki vezani na Gosa kot na Osebo. A sem že 96 in 86 vedel, da je bistvo BDra ravno v sočlu, s katerim me veže LdDr; da je Bog UnBDr, ne ponavzočuje se zunaj ČiDra, brez LdDr. ČiDr ni Gos, ni Stvarnik, ampak cilj-predmet moje LdDr. ŠelD kažejo nemožnost LdDr razmerja med dvema, enako GrumD, že v **PiePu**; TH pa je brez posluha za sočla kot BDra. Šelov in THov kozmocentrizem je ali Abst ali Magbit (S)Genta.

Ne tako Kocov. Prav v **Placi** je zunaj dvoma - je eksplicirano -, da je za božjo ljezen pogoj ljezen med dvema sočloma, ki ni le Charis, LdCh, kot med Ivanom in Regino, ta je Snica, NeČi Sestra, MMB, ampak tudi z živim bitjem, z Že, ki ima ErS telo-DušNoto, z Manko. Poudarek na ES konkretnem sočlu - za Mo-škega na Že, za Že-nsko na Mo - je v **Placi** še močnejši kot v **Mati**. Kocov kozmocentrizem je dejansko homocentrizem. Koc sintetizira KršRlgo s Humom, ki pa ni le EtH(um); je HKD-celostni Hum, ontološki, MV-II tudi VojLR(evolucionarni), celo Pol(itični), glej **Večer**. Kozmocentrizem pomeni Kocu predvsem to, da ni središče Člsveta v Dbi (v DabDbi, v KplBrži ...), ampak v Bogu-božjem, ki je drugje od Dbe, na ZgDbo nezvedljiv.

Po svoje ni zvedljiv niti za Krefta in za Komste-Ptjo, saj oba konstruirata NSvet, NČla; a tudi ta NSvet - Kom skoz SockKom - je dosegljiv le skoz RB-LRevo in je po Stri Db. Za Koca je božji svet, ki ga udejanjamo PČi, občestvo med več BSAPoi; je ekstatično razmerje LdDr med soljudmi, preneseno na ontološko-Rlg občesto-svet. Ne pravim, da LR ne ustvarja ekstatičnega občestva; ker ga ustvarja, posebej ga je MV-II, se ji je Koc lahko pridružil, je mogel v Komstih zagledati sebi analogne. Kreftov Ivan (Tomc) izdeluje takšno Absvredno občestvo kot negacijo KplBrže in MMpovprečja, **Kure**. A razlika je; predvsem v tem, da prestavlja Koc NSvet v Tr, sledi liniji KCe, Kata; Kreft pa ga ohranja tu spodaj, na TSu, v lDdbi. Ne trdim, da v Kocovem Idea-NSvetu ni momenta Ide; kolikor je Koc vezan na KC, je vezan na ldo, na Absldo, na Trl. V njem je oboje: Trl in Dt.

V Kreftovem - PtjKom - svetu je Dt šibkejša, Kld moment močnejši. Tu je bil glavni vzrok, da je KomPtja tako hitro propadla; TSa ni mogla RR v IdeaKom. KC pa (prelaga) odlaga rešitev v nebesa, v Ve po koncu časov; bolj umno in spretno. Čeprav tudi KC terja, da ljudje realizirajo božje kraljestvo zdaj in tukaj, v svojih NotDušah, v svojih EkP Žih. A za KC je bistvena tudi oblast v TSu (glej **Blejke, TKriž, Vstajenje**) celo kot PolDž; analogno je postala za Koca MV-II, v **Večeru**. Ne pa še v **Placi** in ne več od 50-let naprej. Koc je z vso grenkobo - in z ARF - spremljal sesutje svoje stave na KomPtjo, na IdeaTS; morda tudi Kref, le da tega ni ne dramatiziral ne upesnil. Koc je svoje razočaranje prelil v lirsko Pzjo, od **Groze** naprej; Kref je PoV le poudarjal Tragmomente TSa - LReve -, a to je počel že v **Lo-05**, v **Grakhu**, v **Grofi**, v **Punti**, ne šele v **Poku** in **Preših**. Morda se vidi Kreftovo Temnevero v realizacijo NSveta kot realne Dbe v njegovi nezmožnosti, da bi končal **Jugovprašanje**. Ta drama bi bila pendant Koc**Večeru**. PoV Kref je živel razcepljen med sebe kot Umtka-dramatika (**Pok, V ječi življenja**) in JavKulPol figuro; ta je povsem podpirala Ptjo. Koc v tem pomenu ni bil RazcPld. Oz. kolikor je bil, je ta svoj smodel Tem obvladoval z ARF. Kref ARF ni zmogel.

11. To sta - ne le - dve EV v Kocu; na eno stavim jaz, na smer v Dt, na drugo STH, na smer v Kldo, v (S)Gent, ki je na robu celo Fz-Ncz. Bolj ko je Os Vel(ika), HKD, več EV je v nji, na več načinov se jo da interpretirati, RR. V KtD sta vsaj dve nemalo Raz EV: **Kojanti** na eni in vse ostale KtD na drugi strani. V KocD je komaj razumljivo, da je lahko Čl takšne ekstatične moči-zanosa, kot je bil Koc, napisal tako povprečno, mlahavo, Zun, zgolj opisno, dolgočasno dramo, kot je **Večer**; res ni bilo pričakovati, da ravno septembra 43, ko Ita kapitulira in se zdi, da je Prtgibanje zmagalo, izgubi v sebi navdih, zagon, skorajda tudi vero. Da postane v **Večeru** uradnik, prej mrliški oglednik (beležnik) kot aktivist. Čl je bitje nepričakovanih sprememb. Kdo pa bi si mogel 58 misliti, da bo Lumanarhist Šel postal 4 desetletja kasneje Kulster (najvišji Uradnik) v SI vladi?

12. Beseda harmonizacija - Harmonija (Hara) - je ista v **Placi** in **Večeru**, pa vendar, kakšna razlika med obema Rcama Hare! V **Placi** je Rad ekstatična, pesniško vizionarska, nabita z energijo in navdihom, sveža, aktivizirajoča IntDušNoto Pskov, v **Večeru** je disciplinska izvedba tako rekoč upokojenega, saturiranega, oslavljenega Polika. V **Večeru** gre skoraj za povsem Polred, v **Placi** za sanjo do neba.

13. Vse te drame, v katerih nastopajo omenjeni liki, sem podrobno ES analiziral v Raz knjigah **RSD**: drame so **Rojstvo, BSSvet, Težka ura, ZaSvo, Ogenj, Prz, Napad, Vst, Simfonija, Razval, SimčMladost**.

14. Medtem ko se zdi, da je kak Kidrič komaj čakal na vojno, vsekakor na LR, ki je po svoje še intenzivirana vojna. Vsak od omenjenih in sorodnih dramatikov ima lastno krivuljo bližanja in oddaljevanja od vojne. Borovi MV-II **Razci** so bistveno manj Vojbojeviti od Zupovega **Rojstva**, celo od Cajnk(arj)eve **ZaSvo**. PoV je Bor najprej stopnjeval svojo odločitev za Radvojno, za RB, **Vrnitev Blažonovih**, 48, nato se je tej smeri povsem oddaljil, **Bele vode**, 50, se spet smeri približal, **Ples smeti**, 69, pa oddaljil, **Popoldanski počitek**, 77.

Zup je PoV najbolj Rad zanikal Vojsmer, **Ladja brez imena**, 53, se k Pravojni vrnil, **AlekPR**, 59 itn. So generalne diahronne linije, NOBD je kot MePSt Vojtipa, a so tudi Pskove linije Ža, ki se večkrat z generalnimi - Tip za DbZgo - ne skladajo; Rehar napiše MV-II zelo mirnodobsko-civilistično (EtH) dramo, **September**, PoV zelo militaristično, **Karant(ansko)Trag(edij)o**.

15. In Ivana Tomca, **Kure**. Iz te sledi Kreftova **Punta**; je NOBD ante rem, vzor za NOBD.

16. To je ena glavnih tez - rdečih niti - **RDS**. Od **Rojstva** prek **Afere** do **Dia(logov)** oz. **Noči do jutra**. PSt **GiMa** in **ŠpKe**. NDM.

17. KtD nima posluha za Dt, Tr, poetične ZnaSi, Ponot Duše; za Ekpm. Kreft ne preide v svet teh potez niti tedaj, ko slika najbolj Ponotzgodbe, v začetni(ški) **Ne(mo)či** in v končni **Ječi življenja**. Je tu vzrok, da se mora PoV Kreft vezati na (oblastniško) Ptjo, če noče pasti v OIS? Medtem ko je Koc lahko izstopil iz Dbe, saj je že v **Placi** viziral Trbožji svet onkraj sveta DbZge? Iz - z ARF podloženega - izkustva mojega Ža, ki se je dogajalo PoV, je razumljivo, da sem sledil Kocu (in Mraku), ne Kreftu. Kreft mi ni obetal rešitve, le služenje Ptji. Zato tudi ni postal vzor za MGG.

18. V tem sem Posn Koca, ne Mraka. Mrak je bil sicer zavezan ženi Karli kot PriSo, a njun odnos ni bil ErS; Mrak je bil homoseksualec. Ostal je brez otrok, le z - mnogimi - učenci. Kreft je imel enega otroka, dva vnuka. Jaz imam 19 potomcev. Koc 3 otroke in nekaj vnukov, tudi pravnuke, kot jaz; a je od mene starejši četrť Stola, star je kot MOč. Vsakdo po svoje.

19. Tu se kaže bistvena razlika med KocD in ČD. ČD je izraz SNKNMeša; svoj NSvet utemeljuje na Dnah, ki so sinteza Perstikov med dvema in mnogih EV, ki jih zavzemajo v SDbi Pozliki. Z namenom, da SDbo sicer revitalizirajo, a FDbo le RR v KplMešDbo, glej Klodičev **NSvet**, Ogrinčevo **LjDa**, Voševe ČD, **Žensko zmago** itn. Nobeden od teh NKNMešev nima posluha za Dt, kot jo ima Koc; še najbolj Vrhovec. A ta podaja v **Zoranu** ARF-AK RadMeš platforme kot LReve, prehaja celo v AD, vse v okviru RLH UHe. Šele Can z **Romdušami** prebije svet imanence, lDbA. **Placa** izhaja neposredno iz **Romduš**.

20. Točno sem označil Kocov osrednji paradoks, dvojnost v njem; v Trsvetu (torej v Dti) išče ldsvet. Z mojega vidika to ne gre, je pa res, da je mogoče približevati se slutnji Dti le skoz izkustva - s tem tudi skoz Intelforme - TSa, lDma, skoz THM-krog. Kocovo SSL je, da se da sintetizirati ldo in Tr; tak Koc ostaja v KCi, le da jo razširi do zadnjih meja PriMist(ik)e, ravno nasprotno kot suhi in Vojideolog Refe - FKc - Debevec v **Blejkah** in **Židu**. ES konkretizacijo svoje zamisli in njeno realizacijo v ZgDbi je Koc MV-II (vsaj med 41 in 42) videl v NOBgi banju, v Prtih. Zmotil se je, investiral je v fantazmo, kot jaz v 80-letih v KC. Čl, ki hoče v bližino Dti, mora biti Rad Krit do vsake lde, kolikor zmore. Nikoli ne zmore dovolj distance do nje. Stvarnost lsa Dti je stvarnost samih porazov v Dbi oz. blodenj. Pa vendar verujem, da ostaja nek ostanek - residuum - Dti kot navzočnosti UnBDra v svetu. V to sta verovala do Si Koc in Mrak. Kreftu ta vera ni bila potrebna; zato je zaključil z bližanjem OISu, **Ječi**

življenja. Celo Mrak je v **Orfeju** priznal, da je (po)Is Dti (Evridike) nemogoče; in se je obrnil k TSu, k Idi, k Dbi, k SNcl. Koc je bil blizu le-tega že vse Ž. Ni iste poti šel in analogno sklenil svojega Ž tudi Can, ko je **Vido** zamenjal za Dbprogram ĆiA Slova, za Slov kot SAKO?

21. 96 sem še pisal OK, še stavil na O(drešenjsko)Krš(čanstvo); okrog 2000 ne več. DgDt je tudi zunaj meja ĆvKrša, čeprav je v meni nastajala skoz Ponot izkustvo ĆvKrša in NKĆe.

22. ĆS analizo Turnškovega **Potujočega križa belih menihov**, 36, sem opravil prav v času, ko sem delal na **Placi, Mati** in **Večeru**, v knjigi **Križ čez blato**. **Križ** sem analiziral iz rokopisa, ostal je neznan, a je kot PSt zelo zanimiv, mnogopoveden.

23. To je Temrazlika med Kocom - posebno Kocom iz **Place** - in mano; tu ne sledim bolj le Mraku, ki podaja mnogo Raz ĆV, predvsem pa Trago, nesporazume, GhKo, zmote, polome, SSL, glej že PV **Ćmigrantsko tragedijo**, MV-II **Rdečega Logana** in **Marata**, PoV **Razsulo Rimljanovine**, **Beg iz pekla** itn. V meni je tudi Ponot izkustvo Dinetovih **Će(velj)čkov**, vsekakor odprta nevarna igra **Dia**, ludĆin **RudVer(onik)e**. Glede na vse te Raz ĆV je ostal Koc (kljub temu, da se je znal potuhniti in si v odločilnih trenutkih reševati kožo, kot opisuje - ne le - Javoršek v **Spominih na Slovence III**) NeĆi lik; jaz ne. Ne pravim, da nisem v nobenem trenutku svojega Ža stavil na Haro (med Alo in mano), a sem t(akšn)o Haro kmalu razdril, nisem bil nadarjen zanjo, v nji sem gledal bolj nemoĆ in SSL kot PozVrto; odklanjal sem jo v njeni lepi lirski Ćci: v Pzi Antona Vodnika, v **Zlatih krogih** in **Srebrnem rogu**, zbirkah, ki sta izšli v času mojega zorenja od mladeniĆa v moža (tudi soproga). Na AVodnika sem gledal celo tako kot MiheliĆeva, ki se mu v liku Peka Zlatka Sandala (Copate) posmehuje, **Zlati oktober**. Će bi Koc ostal predvsem ali celo zgolj ideolog Hare (PanHare, kozmiĆne Hare), bi postajal vse bolj šema, kot soprog-copata v Borovem **Vesolju v akvariju**, 55; morda je Bor ob AVodniku cikal tudi na Koca.

Meni je bil bliŹji RazĆĆ Mrak, ki se je »enotil« v limiti predpostavljene - verovane - Dti kot Neznanskosti. Je šel pa tudi Mrak skoz fazo kozmiĆne Hare, v **RdeĆi maŹi**, 46. A jo je kmalu opustil; v **Razsulu** se mu sesuje. Zame je primeren, kdor gre skoz vse faze THM-kroga, ne NeĆi Snik. Sicer pripoveduje Kocov Ivan o sebi, da je šel skoz - celo straŹne - dvome, zato se je odpravil v hribe iskat reŹitev, a to je pripoved-spomin, v sami drami ne deluje. V osnovi ostaja Ivan ves čas Rad Monlik, ne glede na svoj spor z OĆetom in Dbo, na prepad med njima, ki se moĆno poglobi. RazĆĆ smodela Koc ne zna podati, je pa vele mojster v podajanju vesoljne Hare.

24. I. del priĆujoĆe razprave, ki ji dodajam opombe, je vokvirjen v primerjavo **Place** z **LTugom**.

25. Zame izjemno pomembno Majcnovo dramo **Źenin na Mlaki** sem ĆS podrobno analiziral Źe 93, ji posvetil celotno knjigo; ni Źe izŹla.

Februar 2005

DRUGI DIALOG O ANGELČKIH IN PEKLENŠČKIH (ob Kozakovih **Dialogih**)

Lepa duša¹ in kolaborant² sta pojma, ki označujeta dva skrajna položaja. Lepa duša je takšen človek (oziroma človek v takšnem položaju), ki skuša ohraniti sam pred sabo svojo moralno čistost; integralnost svoje osebnosti bi rad obdržal v doživljanju svoje moralne enotnosti. Kot takšna je lepa duša pravzaprav karikatura tistega ideala liberalne, meščanske industrijske družbe, ki ga antikritika **Dialogov**³ sicer točno opredeljuje, ga pa v zmoti imenuje resničnost te družbe, ne upoštevajoč, da je samo njen ideal. »Resničnost, ki bi ji rad pripadal (Haymann), je resničnost liberalne družbe, v kateri vlada soglasje med javnostjo in privatnostjo, legalnostjo in moralnostjo, resnico in uspehom, notranjostjo in zunanostjo, kulturo in oblastjo«⁴. Ta skladnost med osebnostjo in družbo je bila v resnici tisti ideal meščanske družbe, ki ga je - navidez uresničenega - videla v grškem polisu. Ena plat - pozitivna - resničnosti meščanske družbe je bila v dogajanju, v katerem so ljudje skušali povezati, spojiti oba pola (javnost in privatnost itn.). Druga - negativna - plat (tista, ki je resničnost že napol zanikovala) pa je bila v ponesrečenih rezultatih te poti k sintezi, v oscilacijah med abstraktnim kantovskim individualistom dobre (čiste) volje in pa že spet abstraktnim družbenim totalitaristom Saint-Justovega kova. Vendar: obe plati sta resničnost: resničnost poti in resničnost rezultata. Njuno uresničenje določa mero uresničevanja, ki jo je dosegel človek v meščanski družbi⁵.

Medtem ko sta individualni moralist (uresničen v Kantovem kategoričnem imperativu) in družbeni moralist (uresničen v Saint-Justovem odboru za javno blaginjo) rezultata dogajanj in znaka resničnosti, imata v stvarnosti svoja odmeva, svoji karikaturi: filistra in državnika oziroma lepo dušo in kolaboranta. Lepa duša je človek, za katerega drži takoimenovana »mouvaise foi«. Ideal svoje družbe (že označeno sintezo) ne jemlje kot nekaj, kar bi moral v procesu dogajanja šele uresničevati, ampak že kot rezultat, kot svojo stvarnost⁶. Pot, ki je edina človekova možnost, da se uresniči, je izpustil in se pri priči p o l a s t i l rezultata. Jasno je, da je takšen prilaščeni rezultat s stališča resničnosti⁷ samo navidezen; je tisto, kar je treba imenovati mit. Namesto nekoga, ki bi se moral - po kategoričnem imperativu - neprenehoma truditi, da bi samega sebe spravil v sklad s splošnostjo, je pred nami nekdo, ki je v skladu s splošnostjo samo toliko, kolikor mu to koristi⁸, se pravi kolikor je

predmet njegovega užitka⁹. Njegova lepodušnost pa je natančno v tem, da si to prikriva in meni, da izpolnjuje dolžnost oziroma da je njegovo početje v skladu s splošnimi (to je »večnimi«) moralnimi zakoni¹⁰. Svojo korist, svojo posameznost, svoje použivanje sveta skriva za mistificirano »voljo do čistosti«¹¹. Tako doseže, da služi hkrati svojemu ugodju in da je »čist«.

Tako kot meščanski svet je tudi svet, ki mu sledi, razdeljen na resničnost in stvarnost. Abstraktni ideal tega sveta ni bistveno različen (čeprav zelo razvit) od ideala meščanske družbe, Marxova podoba komunizma je samo dosledno izpeljana, predvsem pa demitizirana nadaljevalka Heglove podobe o grški polis in idealov francoske revolucije. Resničnost ima tudi v tem svetu svoje rezultate: Saint-Justovo družbeno splošnost nadaljuje Leninov demokratični centralizem, Kantovo oziroma Fichtejevo osebno splošnost nadaljuje Sartrov angažirani in projektirajoči se človek, ki mora dosledno razkrivati alienacijo in mitologijo povsod, kjer nanjo naleti¹², pri tem zanj ni absolutno nobenih družbenih razlogov, ki bi smeli preprečiti in skaziti takšno totalno (marksistično, eksistencialistično in psihoanalitično) kritiko. (Takšni razlogi so silili npr. Lukacsa, da je moral zavijati svoje misli v Ezopov jezik ali pa celo molčati - kot sam pripoveduje v svojih zadnjih spisih.)

Stvarnost pozna tudi danes lepo dušo in kolaboranta. Namesto sartrvske konkretne in družbeno angažirane totalne kritike sreča nekakšnega totalnega moralizatorja, ki glede na svoja načela oziroma predstave o tem, kar se mu zdi prav, svet o b s o j a, sebe pa o p r a v i č u j e¹³. V razmerah nove družbe¹⁴, ki predvsem ni več liberalna, je položaj lepe duše seveda drugačen kot v meščanskem svetu. Medtem ko se je prej lahko čudovito zavarovala s privatno lastnino, ki je imela v družbi splošno veljaven značaj, hkrati pa je omogočala življenje najbolj posameznim in posebnim interesom, si je zdaj, v razmerah današnjega sveta, ki je privatno lastnino odpravil, s tem pa tudi možnost takšnega zavarovanja, lepa duša spet sposodila sredstva za svoje zavarovanje (svojo lupino, oklep) pri bistvenem znaku te stvarnosti: p r i o b l a s t i. (Meščanska lepa duša si je v meščanskem svetu prav tako sposodila svoj oklep pri bistvenem znaku meščanske stvarnosti: p r i l a s t n i n i¹⁵.) Nasproti materialni družbeni oblasti postavlja d u h o v n o oblast¹⁶. Družbeni oblasti skuša preprosto ulti, s tem da zaseda postojanko, ki je za družbeno oblast¹⁷ nedosegljiva: področje duha. Ker pa jo vsakršno uresničevanje tega duha (uresničevanje duha je že svet resničnosti) pri priči zvabi iz njene lupine in jo prepusti na milost in nemilost družbeni oblasti (uresničevanje je namreč lahko samo konkretno, prehod iz posameznosti v občost: spreminjanje sveta), se seveda boji takšnega uresničevanja bolj kot vsega na svetu. Vendar pa je takšno uresničevanje zanjo edina možnost, da razbije svojo mitologijo in se iz videza človeka spremeni v človeka¹⁸. Ta položaj je bistven položaj sodobnega intelektualca, ki je v veliki večini lepa duša, to je nekdo, ki se skuša mitološko zavarovati z oblastjo duha. Kolikor ostaja lepa duša, zanikuje samo en del sveta stvarnosti in je samó neukinljivo nasprotje družbeni oblasti¹⁹. Sveta resničnosti pa se ne dotakne. Njena kritika ne zadene zgodovine, dogajanja, ki ga določena družba - kot občestvo - uresničuje; še več, te resničnosti sploh ne vidi in meni, da je vse samo stvarnost, to je oblast družbe²⁰.

Ker sta v stvarnosti lepa duša in kolaborant najbrž njena osnovna tipa, in ker noben človek ne more v resničnost, ne da bi bil tudi v stvarnosti in ne da

bi šele iz stvarnosti prehajal v resničnost (uresničevanje je transcendiranje stvarnosti kot danosti²¹), lepa duša ni značilna samo za meščanski svet, ampak prav tako, če ne bolj, za današnji svet. Lepa duša je igra²² duhovne oblasti nasproti igri družbene oblasti (igra države, gospodarstva, družbenih institucij). Lepa duša je vsak intelektualec, ki se ne bi dal rad zlorabiti od družbene oblasti, pa te zlorabe ne more preprečiti drugače, kot da si sezida svet svojih moralnih vrednot, ki mu jih družba ne more vzeti (ker sploh niso v njenem območju), in s katerimi sodi in obsoja stvarne postopke te družbe, ki ga zadevajo (tako njeno stvarno zlorabo kot njeno resnično zgodovinsko neizogibnost). S tem mitološko²³ premaguje stvarnost (je nekakšen Epiktetov²⁴ naslednik), katere oblast nad njim pa je seveda tudi mitološka. In obe oblasti (duhovna in družbena, moralna in materialna) sta tudi enako stvarni, saj je lepa duša navsezadnje prav takšna družbena sila, ob kateri ostaja družbena oblast samo oblast, in družbeni oblastnik prav tako ne more preiti v uresničevalca zgodovine kot duhovni oblastnik ne more preiti v uresničevalca človeka. Oba držita drug drugega v patu, dopuščajoč drug drugemu popolno, ekskluzivno oblast na njegovem področju. Lepa duša je humanist²⁵. Njen humanizem - in to je sodobni slovenski humanizem - pa je mitološka preobleka njene težnje po varnosti, njene lupine: duhovne oblasti.

Profesor Haymann seveda ni »človek metafizičnega sveta«, kot trdi antikritika, ampak je intelektualec, ki se skuša pred zlorabami družbe zavarovati s celo vrsto pojmov, ki naj bi to družbo moralno diskreditirali (pravično in neodvisno sodišče, javnost, narodova kultura itn.). Za Haymanna ni bistveno, da postavlja nasproti tej družbi pojme oziroma dejstva iz neke druge družbe, to je liberalne (kar tudi res ni, saj to niso pojmi liberalne stvarnosti²⁶, pač pa predvsem njenih idealov), ampak da postavlja tej družbi nasproti pojme iz m o r a l n e g a sveta: da jo torej skuša premagati na področju duha, se pravi duhovno se je polastiti in tako izravnati neravnovesje, ki je nastalo, ker se ga je ona polastila telesno (kot profesorja, državljana itn.). Prof. Haymann je torej lepa duša. Lepodušnost je njegova danost (stvarnost). Problem Haymanna kot človeka pa je v tem, kako se iz te danosti rešiti, zakaj v njej ne more več vztrajati. Razžira ga črv kesa in krivde, to je znak resničnosti, ki na ta način uničuje²⁷ mitologijo stvarnosti. Stvarnost, ki sama sebe razkrajaja, in prvo - neizogibno - pojavljanje resničnosti (poskus uresničevanja), to je resnična, nemitologizirana tema Haymanna in drame; to je obenem tudi tema sodobnega intelektualca.

Poskus Haymannovega uresničevanja je njegov p r o t e s t, ki je šele prvo Haymannovo dejanje. Z njim je začel razbijati svojo dejansko privatnost, svojo lepodušnost. Ni se mogel več zadovoljiti s svojo duhovno oblastjo. Spoznal je, da je ta duhovna oblast le navidezna. Četudi bližnjih in dogajanja ni priznal (brez dejanja bi bilo takšno priznanje v vsakem primeru le formalno, besedno, prazno), v svojem lažnem položaju ni mogel več vzdržati. (»Bil sem kakor izpostavljen ... ljudje ... so vedeli za mojo sleparijo ...« itn.) In v tem vidiku je tipičen. Danes ni več mirnih in samozadovoljnih lepih duš; živimo v času, ko lepe duše pravzaprav niso lepe; živimo v času »jeznih mladeničev«, to je lepih duš v r a z k r o j u in u p o r u²⁸. (To pa še niso uresničujejoči se ljudje, ampak šele priprave za uresničevanje.)

Dialogi so sodobna drama in vse štiri nastopajoče osebe so sodobne inačice ljudi. Če vzbujajo Haymann antikritiki vtis, kakor da je »človek iz

metafizičnega sveta«, potem je najbrž zato kriva tudi drama, ki ga je premalo jasno upodobila in se je najbrž preveč posluževala klišejev, ki so njegovo izvirnost zabrisali²⁹. Vendar pa mora analiza **Dialogov** odkriti razložek med tem, kaj Haymann meni, da je, in tem, kaj v resnici je. Naj si nazadnje celo sam misli, da je človek liberalnega sveta (četudi tega drama ne pove), v resnici to ni in sploh ne more biti: in so tisti, ki menijo, da so njegovi predstavniki, v resnici čisto nekaj drugega. Človek ne živi in ne more živeti izven časa; spremenjeni čas spreminja tudi njega. Naj so besede, ki jih govori po preteku dvajsetih (in to še revolucionarnih) let, iste kot pred tem, je njihov smisel vsaj različen, če že ni bistveno različen. Noben bivši liberalni demokrat ni danes več liberalni demokrat, ampak je človek današnjega sveta, ki se opredeljuje konkretno v današnjem svetu³⁰. In lepa duša je takšna najbolj pogosta, družbeno konkretna, čisto stvarna, čeprav neresnična in mitizirana podoba - danost - današnjega intelektualca, ko je ta na stopnji, preden se vključi v dogajanje.

Kaj bi bil Haymann v drugih razmerah in v drugem času, to nazadnje lahko samo sklepamo in naše sklepanje bo le še malo v zvezi z njegovo podobo v **Dialogih**, kjer nastopa kot konkretna oseba sodobnega sveta. Mogoče bi takrat bil to, kar predvideva antikritika: »Vodilo njegovega življenja je povnanjanje v svetu lastnine in oblasti, v očeh javnosti in reprezentance, priznanja in ugleda. Ko bi živel v času liberalne družbe in kulture, bi se uresničeval³¹«, temu bi bilo seveda treba reči: izpolnjeval, »v sklopu njenih institucij, kor reprezentant 'narodove kulture', njene tradicije in normativnosti. Skratka, Haymann je tipičen oblastnik, ki bi svojo oblast želel uresničevati«, se pravi: vršiti, »v harmoničnem svetu legalne možnosti in svobodne nujnosti.«

Da, lahko bi bil to - vendar bi bil takšen samo v takratno danost ujet samozadovoljen in skozinskož lažen filister. Mogoče pa bi bil tudi v takratnih razmerah nekdo, ki bi ga žrl črv krivde in bi se čutil sleparja (kot veliko levičarskih meščanov - antimeščanov³²)? Mogoče bi tudi takrat prišel v spor z veljavno družbo? Na primer kot socialist, upornik itn., kar se pravi, da mu ne bi šlo za »reprezentanco, ugled, priznanje«? Ta možnost se mi zdi verjetnejša, četudi je jasno, da bi bil ta Haymannov upor prav tako omejen, kakor je današnji. S takšnimi pojmovanji, kot jih ima danes - oziroma s podobnimi, a prav tako nezrelimi - bi zares obtičal samo v i g r i pred d r u g i m i, v igri meščana, ki se odpoveduje meščanstvu, ker meni, da je slabo in da zlorablja svojo oblast; v vlogi igralca, ki mu je več do tega, da se očisti, se pravi otrese krivde, ki jo doživlja kot pripadnik tega razreda in tihi podpiralec njegovega režima, kot pa do tega, da bi ta svet zares spremenil³³. Tako kot zdaj bi tudi takrat obtičal v sredi med zanikanjem danosti in vrati dogajanja, žrtev svojega moralnega čuta, ki je bil preabstrakten (kot je zmeraj), da bi ga pripeljal v resničnost; silil ga je, da se zadovolji s položajem »čistega« meščana - v takratnem trenutku torej navidez »antimeščana«³⁴.

Haymann torej danes ni »tipičen oblastnik«, to je nekdo, ki mu je prilaščanje pglavitni namen, ampak je - tako kot je bil tudi pred dvajsetimi leti (spomnimo se, da drama govori o njegovi antimeščanski politični opredelitvi za časa revolucije) intelektualec, ki bi rad postal človek, pa se mu to zaradi omejenosti njegovega celotnega položaja ne more posrečiti³⁵. Njegova inačica - duhovno lastništvo - je posledica tega, da ne more v dogajanje³⁶. Je njegov oklep, njegovo začetno, najbolj lažno reševanje iz

položaja podložnika, v katerega je zašel ravno zato, ker ni hotel biti dejanski družbeni oblastnik. Njegov protest pa je že reševanje na višji stopnji, ker je obenem že zanikanje sebe kot samo duhovnega oblastnika.

Res je, kot pravi antikritika, da »lepa duša odklanja, da bi se povnanjila v svetu lastnine in oblasti«, vendar je takšno odklanjanje samo njena ž e l j a. Resnica je drugačna. Čeprav je tudi res, da je »edini način, v katerem se lepa duša lahko uresniči«, izpolni, ... »lepota«, pa je ravno ta lepota, to je moralna čistost nekoga pred samim seboj in pred drugimi, dejansko i g r a s t o čistostjo (z lepoto), s samim seboj in z drugimi³⁷. Lepa duša si lepoto lasti v izključno svojo last, teži po tem, da bi bila absolutni gospodar svoje lepote, torej samó od same sebe odvisna. S tem pa bi postala sodnik nad nelepoto drugih, to je družbenih, tvarnih lastnikov in oblastnikov. Jasno je, da je takšen položaj spet lastništvo in oblastništvo nad lepoto, torej duhovno lastništvo (v tem je verjetno bistvo religiozne³⁸ opredelitve, da je duh nad stvarjo).

Zato je naslednja analiza antikritike nezadovoljiva: »Samo kot lepota se lahko (lepa duša) polašča pogleda drugih, ne da bi ga napravljala za svojo lastnino. V istem hipu, ko si ga lasti, se mu tudi že odpoveduje, saj je s svojo splošnostjo tako zelo ujeta v posamezno konkretnost, da se iz nje nikakor ne more odtrgati v abstraktno normo³⁹.« Čemu naj bi se lepa duša odpovedovala svoji lastnini, to je svoji lepoti, svoji moralni čistosti? Narobe - saj je ta moralna čistost njena edina valuta (pri čemer bi rada druge prepričala, da je utemeljena na zlati podlagi; s tem smo že zadeli na metafizično berglo lepe duše), medtem ko oblast in last nad stvarjo proglašata za ponarejen denar (imenuje ju: relativizem, historicizem, kapitalizem, pozemsko omejenost itn.). Zato se temu svojemu polaščanju ne more odpovedati prej, preden se ne odpove tudi iluziji, da se lahko reši in zavaruje kot lepa duša, preden se torej ne začne osvobojevati in učlovečevati⁴⁰. Zato lepa duša ni »tako zelo ujeta v posamezno konkretnost, da se iz nje ne more odtrgati v abstraktno normo«. Po mnenju antikritike je v takšnem položaju zato, ker bi se v nasprotnem primeru (če bi prešla iz konkretnosti v abstraktnost) »znašla v svetu oblasti in nehala biti to, kar je«. Lepa duša pa je predvsem z v i t a⁴¹ duša, ki za svojo navidezno posameznostjo (individualizem intelektualca) prebrisano skriva svojo zavest o splošnosti, ki jo poseduje (metafizični moralni svet), in o »abstraktni normi«, ki jo izpolnjuje (posest svoje notranje lepote). Lepa duša se kar naprej polašča drugih (ker so ji, kot predstavniki tvarnega sveta, »inferiorni«), sebi pa ne pusti, da bi se je polastil pogled drugih; zato svet družbe že v osnovi nemudoma razlasti in mu vzame vsakršno veljavo⁴². (Vse to pa je seveda samo stvarnost lepe duše, njena želja, iluzija, varna lupina.)

Antikritika torej pravilno opredeljuje Haymanna, da je »reprezentant duhovnega lastništva«; njena zasluga je, da je vnesla v diskusijo ta bistveni in plodni pojem. Moti pa se, ko trdi, da ravno zato ni in ne more biti reprezentant »lepe konkretnosti«. »Njegov protest je dejanje v boju za oblast - edini protest, ki si ga lepa duša lahko dovoli, je nemo vztrajanje v sami sebi«. »Lepa konkretnost« in »nemo vztrajanje v sami sebi« sta v i d e z lepe duše, to, za kar se lepa duša p r e d s t a v l j a, ne pa to, kar je v resnici. Resnica videza (lepe konkretnosti) je duhovno lastništvo. Lepa duša ustvarja videz, kakor da je samó potrošnik splošne, nadosebne lepote, v resnici pa je predvsem producent, ustvarjalec te lepote. Ta ustvarjena lepota

pa je in mora biti splošna, saj je razumljivo, da samo splošna lepota, to je splošno obvezna moralna vrednost lahko detronizira splošnost materialne družbene oblasti nad ljudmi in predmeti. Proizvaja jo nalašč zato, da bi ob družbenem svetu ne ostala praznih rok⁴³. To ustvarjanje splošne lepote in videza, kot da je lepa duša samo njen posamezni potrošnik, pa je ravno tista metafizična bergla (s tem je lepoto napravila navidez za »objektivno«), ki pomaga sezidati stvarnemu podložniku - odvisnemu potrošniku - tisti varni oklep in mu preskrbeti tisto navidezno čast, s katero bi se, vsaj fiktivno, lahko rešil svoje odvisnosti v podložništvu materialni oblasti drugih. Zato je lepa duša predvsem malomeščanski pojav, samoreševanje ljudi, ki so navidez gospodarji (meščani), dejansko pa samo podložniki, in ki so nerazrešno ujeti v to stvarno dvojnost.

Poleg vsega pa Haymannov protest sploh ni več »dejanje v boju za oblast«, ampak ravno izraz p o l o m a njegovega boja za oblast. Z njim se je začel Haymannov boj za človečnost⁴⁵, čeprav je tudi ta boj še skoraj popolnoma skrit pod videzom (in obenem resnico), da se bori naprej za ohranitev svoje moralne in lepe podobe pred samim seboj in pred drugimi. Zakaj kadar pride ta moralna igra tako daleč, da mora človek začeti tvegati celo svoje življenje⁴⁶, začne igra samo sebe ukinjati in neizogibno prehaja v demitiziranje igre, to je v igro na življenje in smrt⁴⁷. To pa je ravno značilni položaj Haymanna in Sigismunda (nazadnje tudi Minskega).

Ko je Haymann v krčevitem in mučnem boju za ohranitev svoje moralne oblasti nad družbo⁴⁸ prisiljen, da d e j a n s k o, to je javno, v družbi protestira, se v resnici nehuje boriti samo za oblast in stori prvi korak, da bi se lahko vključil v dogajanje in da bi iz sveta gole stvarnosti (prilaščanje, ustvarjanje videzov-vrednot, proizvodjanje, použivanje, konzumiranje) prešel v svet resničnosti⁴⁹. Če **Dialogov** ne bi nasilila avtorjeva teza, bi se Haymann kot lepa duša moral polomiti zato, ker se je m o r a l nehati boriti za (duhovno) oblast, Haymann kot človek pa se ni znal vključiti v dogajanje; tako propade na tisti točki, ki jo je do kraja izpeljal fašizem: v herojskem obupu. Med njim in med Sigismundom bi bil razloček samo v naravi igre in njenih argumentov, v metodi duhovnega polaščanja, prav nič pa ne bi smelo biti razločka v bistvenem ustroju njegova polaščanja. Osvobajanje, ki bi ga **Dialogi** morali upodabljati, bi bilo torej osvobajanje od iluzij, da se človek lahko s polaščanjem reši pred protislovnostmi življenja. Tema drame oziroma Haymanna bi bila: neizogibnost poloma lepe duše v njeni prebrisani, a vendar brezperspektivni moralni igri. To pa se navsezadnje pravi: neizogibnost poloma mitologije, to je gole stvarnosti, ki - istovetna z danostjo - prehaja v nič⁵⁰.

Napačno izhodišče, ki daje antikritiki osnovno orožje za njeno kritiko kritike, je v tem, da enači b i s t v o lepe duše z enim izmed njenih zgodovinskih p o j a v o v (ko je bilo življenje lepe duše »lepo v svoji slučajni, spontani in vendar organski posebnosti«). Lepe duše pa ne smemo pojmovati samo historično, ampak predvsem ontološko: kot tip ontološko lažnega; se pravi metafizičnega sveta⁵¹, ki se skuša dogajanju izogniti in ki tvori skupaj s svojim nasprotjem, s kolaborantom, nerazrešljivo metafizično, to je otrplo, neprehodno, nedialektično dvojico (to je dvojico, ki se dialektično dopolnjuje, se pa ne razrešuje), ki predstavlja nerazrešljivo protislovnost stvarnosti. Dogajanje (tudi v umetnosti) pa je tisto, ki je edino zmožno to nerazrešljivo protislovnost

stvarnosti razreševati, ker jo dialektično ontologizira, svet stvarnosti ohranja in ukinja v svetu resničnosti⁵².

Razložena opredelitev lepe duše ne drži samo za Haymanna, ampak tudi za Sigismunda. Zato se seveda ni mogoče strinjati s trditvijo antikritike, češ da »še mnogo manj kot za Haymanna velja oznaka lepe duše Sigismundu«.

Sigismund: »Meni je proketo malo mar za objektivni rezultat, če se pri tem slabo počutim ... Iskreno ti rečem, vselej sem bil v dvomu, ali ima historično dejanje svoj pomen. Tvegati zanj existenco⁵³?« Živim tako, »ker je tako po moji čudi⁵⁴.« Mender: »Živel si dobro. Živel si razumno. S svojim uporništvom nisi prepričljiv. Mislim, da se igraš s seboj.« Sigismund: »Moja varianta ni bila dobra ... Abstiniral sem se iz javnosti, ker sem vedel, da me bo potegnila v kompromis in umazanost, toda te vrste odločitev ni dosti prida⁵⁵.«

Te besede so zadosten porok, da se antikritika moti, ko ugotavlja: »Kar vemo o tem (Sigismundovem) življenju, je to, da je bilo 'slabo'. Tudi o tem, kaj so bili vzroki Sigismundovega protesta, lahko samo ugibamo. Po njegovem lastnem zatrdilu ni bil namenjen javnosti.« Narobe, o tem življenju vemo zadosti; očita je Sigismundova želja, da bi se izognil zgodovini, in prav tako je očita njegova potreba, da ga ne bi javnost (družba) »potegnila v kompromis in umazanost«. Teh Sigismundovih besed sploh ne bi bilo treba še povezovati z vsemi drugimi (da je treba živeti v skladu s svojo intimno naravo itn.), pa je že popolnoma jasno, kaj je bila (in je še) Sigismundova osnovna težnja: ne biti umazan, biti č i s t, notranje lep. Sigismund nima nobene potrebe uresničevati se v zgodovini, spreminjati družbo, živeti z bližnjimi, narobe, važno mu je samo njegovo notranje moralno ugodje. In če je takšen, je lahko samo lepa duša⁵⁶.

Po prepričanju antikritike je bil Sigismundov protest: »spontan izraz njegove notranje, samozadostne volje do očiščenja, ne pa haymannovska volja do abstraktne, normativne resnice⁵⁷«. Analiza pa kaže, da je razlog za Haymannov protest enak kot razlog za Sigismundov protest. Pri obeh odloča moralno neugodje⁵⁸. Razloček med njima pa je v tem, da ga Haymann doživlja predvsem pred drugimi, Sigismund pa izključno pred sabo. »Volja do abstraktne, normativne resnice« izraža samo željo po metafizični, vrednostni utemeljitvi Haymannovega moralnega ugodja. Ta želja je samo bergla, videz, posledica. In prav takšna posledica je Sigismundov metafizični sistem o našem temnem, slepem itn. svetu, v katerem je človek obsojen na svojo samoto, na neljubezen itn. Sigismund čuti torej prav tako »voljo do abstraktne, normativne resnice«, le da je ta njegova resnica (pravilno rečeno: iluzija) drugačna. Obe filozofiji samo ideološko naknadno utrjujeta (ne pozabimo, da sta intelektualca, človeka, ki se takorekoč že po poklicu ukvarjata s celo vrsto zapletenih iger, med katerimi ima sicer vsaka svoja pravila, vse pa potekajo istočasno kot nekakšna simultanka) njuno osnovno, bistveno željo, ki izraža njun osnovni, bistveni človeški položaj: željo, da bi si ponovno pridobila notranje moralno ugodje⁵⁹.

Antikritika: »Torej je Sigismundu s protestom le uspelo napraviti iz sebe avtentično lepo dušo? Nikakor ne ... Namesto molka lepote, ki je zaprta v samo vase, smo priča nenehnemu Sigismundovemu prizadevanju, da bi ... prepričal svoje bližnje, da je bil lepa duša v času svojega protesta in da to še vedno ostaja. Prav s tem pa razkriva resnico o samem sebi: s protestom ni postal lepa duša, temveč se je samo polastil njenega videza.« Kritika

antikritike: Brez dvoma je bila Sigismundova glavna želja, da bi za vsako ceno ostal lepa duša (lepa duša je moral ostati toliko časa, dokler ni prišel v stik z resničnostjo, to je z akcijo), vendar pa s takšnim protestom, kot ga je storil, ravno ni mogel več ostati lepa duša - kaj šele, da bi postal -, ampak je začel svojo lepodušnost odpravljati, stopil je na prag resničnosti⁶⁰ (tako kot Haymann). Zato se takrat ni pollaščeval videza lepe duše, ampak je bil od nje glede na svoje možnosti najbolj oddaljen.

ln zdaj je čas, ko je treba poudariti osnovno misel kritike antikritike: med lepo dušo in videzom lepe duše sploh ni razločka. Biti lepa duša sploh ne pomeni biti nekaj resničnega, torej bivati, dogajati se, ampak pomeni že v osnovi samo nekaj predstavljati, nekaj igrati, nekaj želeti biti, privzemati videz nečesa⁶¹. Lepodušnost je že kot takšna samo karikatura, potvorba, posnetek resnične moralne trdnosti, ki pa seveda nima merila ne v človekovem jazu ne v abstraktnih normah, ampak v konkretni soudeleženi v dogajanju⁶². Biti lepa duša torej ne pomeni nič drugega kot igrati lepo dušo (četudi s tem ni rečeno, da se igralec svoje igre zaveda; zgodovinski razvoj lepe duše je ravno razvoj zavedanja te igre). Igrati lepo dušo pa zares pomeni p o l a š č a t i se je kot v i d e z a. Saj nobeno igranje oziroma predstavljanje sploh ne more biti izven sveta polaščanja in slasti. ln ravno zato, ker bi bil nekdo rad lepa duša, se mora nenehoma pollaščati njenega videza. Sigismund mora »v drami ohranjati prilaščeni videz s tem, da se pollašča svojih bližnjih« (ugotovitev antikritike). Res je. A ravno zato, ker je lepa duša in ker potrebuje druge (ne bližnje) kot predmete, da mu bodo s svojim potrdilom utrjevali in dokazovali predstavo, ki jo želi imeti sam o sebi pred samim seboj. Drugih se je torej treba pollaščati zato, ker šele njihovo, od njihove volje seveda neodvisno dokazovanje, da je lepa duša res lepa duša, zadovoljuje željo lepe duše, da bi bila lepa duša⁶³.

Antikritika je zapadla v napačno delitev med lepo dušo in videzom lepe duše prav zato, ker je lepo dušo opazovala predvsem historično in ne ontološko. Videla je predvsem tisto njeno inačico, ki se je najbolj razbohotila v nemški romantiki. Vendar šele današnja podoba lepe duše lahko razloži bistvo lepe duše, s tem pa tudi bistvo nekdanje romantične inačice - obratna pot ni mogoča. Romantični lepi duši se je nekako posrečilo ohranjati se v svoji samozaključenosti, tako da je predstavljala sebi in drugim vendarle bit⁶⁴. Svojih pravih temeljev ni spoznala, doživljala se je kot pristna lepa duša. Zato je tudi ločila med sabo kot pristno inačico življenja in nekom, ki bi si rad sposodil samo njen videz in jo predstavljal - seveda zaradi svojih posebnih interesov. Takšnega človeka je proglasila za ponarejeno, neavtentično lepo dušo, za videz lepe duše.

Danes je seveda drugačen položaj. Bit »pristine« lepe duše se razkriva kot bit za-druge⁶⁵, kot videz, ki ga v svojem lažnem samoprepričanju (mauvaise foi) nekdo razglašča za svoje bistvo. Takšna bit ostaja izven sveta dogajanja, ujeta je v metafizično igro odnošajev med ljudmi kot med drugimi in celo v odnošaj⁶⁶ človeka do samega sebe kot v prestižno igro med mano in mojim dvojnikom - drugim, ki sem tudi jaz sam. Lepa duša je danes resnično neobstoja, čeprav je ena najbolj značilnih inačic stvarnosti. Človek, ki jo predstavlja, namreč sam več ne verjame, da je tako pristna lepa duša, kot je ta miza miza. Zgodovinsko dogajanje ga je razmajalo⁶⁷. Četudi razkrojena lepa duša še ni v dogajanju, pa jo dogajanje (takšno, kakršna je danes, sama v

sebi uničujoča se), opredeljuje vsaj per negationem: lepa duša ne more biti več nekdo, ki goljufa, zraven tega pa je še prepričan, da je naravnost vzoren poštenjak⁶⁸. Zanj je značilno prav to, da se strahovito trudi prepričati se, da ne goljufa. In ravno ta igra nenehnega lažnega, a mučnega in potrebnega samoprepričevanja, ki samo od sebe spet razpada, ta neobstojnost lepe duše (v nasprotju z romantično je naravnost klavarno nesamozadostna), hkrati pa ta neverjetno nasilna nujnost, da bi bila popolnoma pristna in trdna in varna - ravno ta igra je bistveno značilna za današnji položaj lepe duše, ko je iz ene od večjega števila inačic (nekoč) postala zdaj ena od dveh osnovnih inačic sodobnega bega pred resničnostjo⁶⁹.

Dialogi pomembno pričajo o tem, kako se osebe (razen Menderja) krčevito in s skrajnimi napori trudijo, da bi bile lepe duše, pa ne morejo biti in s tem razodevajo, da ravno so lepe duše: same so svoj lastni videz. Izvirna vrednost **Dialogov** je ravno v tem, da kažejo hkrati nujnost in dejansko nemožnost igre moralnega ugodja, to je človeškega minevanja izven dogajanja, četudi bi s svojo tezo to resnico radi spet spodbili. Če jih merimo z najstrožjim merilom, potem so kljub vsem pridodanim mistifikacijam in kljub nedoslednosti vsaj pristen dokument tega nepristnega položaja današnje lepe duše⁷⁰.

Vrnimo se h konkretni Sigismundovi podobi. »Volja do resnice in moralnosti, ki se ji Sigismund predaja, ni igra pred samim seboj, temveč kvečjemu igra s samim seboj pred drugimi.« Po vsem, kar je bilo o lepi duši in o Sigismundu v prejšnjih vrstah že zapisanega, je jasno, da se kritika ne more strinjati s to ugotovitvijo antikritike. Strinja pa se z njenimi nadaljnjimi izvajanja: »Moralnost in resnico svojega stališča« gledišča »nenehno ponuja pogledu svojih bližnjih«, drugih, »da bi jih z njo ujel in se jih polastil.« Zares, Sigismund igra pred drugimi. Čemú? Da bi se jih polastil. A čemú naj bi se jih polastil? Da bi jih opredmetil v svoja zrcala, ki bi mu odsevala natančno tisto, kar sam od njih želi. Sigismund ni Narcis, ampak resnica Narcisa. Narcis je mit, saj zagleda svojo lepoto v zrcalu, ki je neodvisno od njega. Sodobni človek pa je že predaleč od te naivno zaupljive naravnosti, preveč je v njem subjekta, preveč je homo faber oziroma posnemovalec le-tega, da se ne bi že vnaprej zavaroval, da ne bi s svojim početjem sam ustvaril in priredil tisto objektivno neodvisnost, v kateri se želi gledati. Dejansko neodvisnost zrcala (drugih ljudi) z a č a r a v sicer navidezno, a zaželeno neodvisnost. Začara, ne pa spremeni⁷¹.

Sigismund je karikatura delovnega človeka. Ne spreminja z dejanjem, ampak z besedo⁷², to je s prebrisano analizo in sodbo. Objektivnost (druge ljudi) - svoje zrcalo - lovi na limanice svoje besede, s katero jih skuša deformirati do zaželenega rezultata (kar se mu tudi posreči). To počne zato, da bi od ljudi dobil tisto, kar želi. To pa se že spet pravi, da igra pred njimi in z njimi samo zato, da bi jih ujel, jih prelisičil in se jih polastil. Polastil bi se jih rad, da bi jih mitološko deformiral. Deformiral bi jih rad, da bi mu s svojim pogledom odsevali takšnega sebe, kakršnega bi rad. Tega sebe bi rad gledal v očeh drugih, a ne zaradi drugih (kaj bi z drugimi, če jih pa niti ne priznava, če zanj nimajo nobene vrednosti in je ves svet zanj samo on sam), ampak zaradi sebe: da bi torej sam pred sabo s pomočjo drugih obdržal svoj u g l e d (šele pogled drugih mu omogoča njegov ugled pred samim seboj⁷³). Ugled, to pa je tisto, o čemer je govorila kritika: čast, moralno ugodje. Drugih se

polasča zato, da bi ostal lepa duša, se pravi, da bi se lahko polastil samega sebe (se odtegnil dogajanju in se skril v čim bolj varno iluzijo⁷⁴).

Zadnja osnova Sigismundovega življenja je zares položaj »absolutnega nihilizma«, kot trdi antikritika. Vendar ni nihilist zato, da bi druge uničil in se jih polastil, ampak narobe: drugih se polasča, da bi lahko ohranil sebe (kot lepo dušo). Sigismundova lepota je tisto, kar skuša imeti sam v sebi. Nobeden izven njega mu je ne more dati. Drugi mu dajejo lahko samo svojo lastno grdoto in s tem utrujejo njegovo lepoto. Zato se antikritika moti, ko piše: »Če naj bo sam v sebi poln, se mora napolniti z nečim, kar je izven njega.« Sigismund se ne napolnjuje s tem, kar mu dajejo drugi, ampak s tem, kar si preko drugih daje sam: s svojo lastno iluzijo⁷⁵. Sigismundov nihilizem ni toliko »lastništvo, ki se je spremenilo v čisto negativnost« (to ni zadosti sodobna razlaga Sigismunda), ampak masturbatoričen solipsizem, ki je pripravljen deformirati in uničiti ves svet, da bi ohranil sam pred seboj svoj moralni ugled, zadnjo šanso svojega dejansko skaženega obstoja⁷⁶. Tako se antikritika ponovno moti, ko pravi, da je »edini način bivanja, ki ga Sigismund v drami prakticira, princip posedovanja, lastništva in oblasti⁷⁷.

Lastništvo in oblast sta Sigismundu samo sredstvi, s katerima si omogoča svoj zares edini način bivanja: slast. Zadnji temelj lepe duše je slast. Ugodje pred samim seboj je uživanje samega sebe, použivanje vsega⁷⁸, kar je: čisto izničevanje. Medtem ko sta lastnik meščanske dobe in oblastnik našega časa vsaj ustvarjalca (gibamo se v svetu stvarnosti, ki ga ustvarjamo), proizvajalca, pa je užitek Sigismundovega kova goli potrošnik⁷⁹. Vse njegovo ustvarjanje je namenjeno svetu fikcije in se tam tudi konča: ustvarja samo izmišljeni svet⁸⁰, ki je moralni dvojniki in protiigralci družbenega sveta. V tem izmišljenem svetu domišljije prežvekuje sam sebe, kakor bi namišljeni požeruh jedel namišljena jedila⁸¹. Med obema namišljenostma je resnično samo eno: funkcija p o u ž i v a n j a .

Nasprotje (in dopolnilo) lepi duši je k o l a b o r a n t⁸². Medtem ko lepa duša mrzlično išče argumente, s katerimi bi družbo razvrednotila⁸³ in tako moralno opravičila svoje življenje, išče kolaborant nasprotne argumente, s katerimi bi dokazal neizogibnost in stvarnost družbenega poteka, s tem pa tudi upravičenost svojega lažnega sodelovanja⁸⁴. Sodelovanje je v njegovem primeru namreč zato lažno, ker on ne d e l a sveta, ampak se mu prilagaja⁸⁵. Medtem ko lepa duša napade pravilnost neke družbene ureditve in jo zanikuje - seveda le duhovno, moralno zabavljajško, z besedo in ne z akcijo⁸⁶ -, skuša kolaborant dokazati, da je takšen ustroj družbe edino mogoč, edino smiseln in torej tudi edino pravilen⁸⁷.

Obnaša se po enostranskem poudarjanju prve polovice znanega Heglovega izreka: kar je resnično, je razumno. Razglašuje se za družbeno osebo, ki stvarnost pozna, zato pa tudi resnico lepe duše. Sam si gódi, da je njegov cilj višji: s področja duha priti na področje telesa. Meni, da oblast ni samo sredstvo za použivanje samega sebe in sveta (potrošništvo), ampak cilj sam v sebi: ustvarjanje, pri katerem so ljudje samo surovine⁸⁸. Vara se, da je prišel iz navideznega sveta besed v stvarni svet dejanj in dejstev⁸⁹. Ve, da njegovi postopki niso čisti, a je prepričan, da je to le videz. Vsa čistost mu je samó videz. Kaj je sploh čistost in notranja lepota? Samoprevara. Kolaborant pozna resnico, ki je po pravilu v nasprotju z lepoto. Resnica je kruta in razdira iluzije o sebi in svetu⁹⁰, vendar pa je v r e d n o t a in to čisto drugačne, višje

vrste kot lepota, ki je le lepa laž. Kolaborant se ravno zato čuti vrednega, ker je v imenu težavnega, a resničnega življenja žrtvoval svoje moralno ugodje. ltn. ltn.

Že smo sredi mitologije kolaborantstva. Res je sicer, da je kolaborantova kritika lepe duše v glavnem pravilna, Minsky in Mender v glavnem pravilno sodita o Haymannu in Sigismundu. Res pa je tudi narobe: tudi lepi duši Haymann in Sigismund imata kar precej točno misel o svojih nasprotnikih. Brž ko pa pride do zagovora samega sebe, vsa pravilnost razsojanja izgine. Osnova kolaborantovega prepričanja je v tem, da z družbo »sodeluje« prav zato, da bi jo nazadnje obvladal, spremenil (v resnici seveda: prevaril⁹¹). Ravno to pa je popolna zmeta. Kolaborant do resničnosti sploh ne pride. Zanj resničnosti sploh ni; to, kar imenuje resničnost, je samo stvarnost, samo svet dejstev in telesa. Resnične zgodovine zanj ni; zanj je samo oblast, te oblasti in vseh neizogibnih nasilij v zvezi z njo ne ukinja v resnični zgodovini, ampak narobe: zgodovino odpravlja z nasiljem⁹². Oblast, ustvarjanje objektivnih družbenih odnosov med ljudmi mu ni sredstvo, nelepo sicer, a na današnji stopnji človeške predzgodovine⁹³ neizogibno sredstvo, s katerim se lahko realno bojuje zoper slabšo oblast, zoper hujše nasilje in večjo zmedo⁹⁴. Oblast mu ni kot nož, ki je potreben za operacijo. Oblast mu je smisel in smoter človeškega življenja - njegova »realnost«.

Ker tako misli, je zase prepričan, da je človek brez iluzij. V resnici pa je seveda kar najbolj v svetu stvarnosti, to je tudi v svetu iluzij⁹⁵. V nasprotju z njegovo predstavo, da je oblast cilj, je seveda tudi v njem oblast sredstvo, sredstvo za to, da se z njo lahko polašča. Pa tudi polašča se ne zaradi golega in abstraktnega veselja do polaščanja. V resnici mu ni prav nič do tega, da bi z oblastjo urejal svet (saj ga v resnici sploh samo deformira). Prav nič bolj objektivni ni od lepe duše. Oblast hoče imeti zato, da z njo rešuje sebe, se pravi, da uničuje druge, jim jemlje vsakršno samostojnost in neodvisnost, priskrbuje s tem sebi z oblastjo zavarovano neodvisnost. Njegovo podrejanje objektivnim zakonitostim družbe je le navidezno. Upošteva jih samo toliko, kolikor mu to koristi; njegov osnovni namen pa je, da jih izigrava in da z njihovo pomočjo pridobi trdno mesto⁹⁶.

Kolaborant služi oblasti zato, da si z njo omogoči použivanje drugih (medtem ko lepa duša použiva sebe). Použiva, to je, jemlje, rekvirira, troši vse stvarno, saj mu je - kot oblastniku - vse na razpolago; materialne dobrine in človeško življenje⁹⁷. S svojo oblastjo sicer spodbuja in ustvarja čim večjo produkcijo, vendar samo zato, da bi dosegel čim večjo potrošnjo, pri tem pa levji delež pobral zase; ob tem pa mu ne gre toliko za delež pri materialnih dobrinah kot pri človeških življenjih, ki jih použiva tako, da ljudi prisilno vodi, določa, z njimi razpolaga; použil bi rad njihovo neodvisnost in samostojnost⁹⁸, to je tisto, kar sam smatra tudi v svojem življenju za največjo vrednoto. Tako želi použiti predvsem človeško vrednost, vrednost svojih podložnikov (použivanje materialnih dobrin je značilnejše za družbo, kjer je lastnina osnovno sredstvo kolaboracije z družbo), njihovo človeško bistvo.

Kaj ni s tem tudi sam zašel v tisti imaginarni svet, ki ga tako zaničuje pri lepi duši? S tem ko ljudem onemogoči njihovo dejansko, resnično samostojnost, je ravno on tisti, ki jih prisili, da se umaknejo v položaj lepe duše, se pravi, da razglasijo za vredno tisto, kar mu ni dostopno: svojega subjektivnega zasebnega duha. S tem jih zares prebrisano irealizira, se pravi, da jim vzame

njihovo človeško vrednost (ki je sodelovanje v dogajanju, ne pa v kontemplaciji duha). Ko pa napravi to rekviriranje človeške vrednosti za osnovo svojega življenja (in to je objektivno neizogibno, ker drugače njegova oblast ničemur ne služi), neizogibno tudi sam sebe irealizira: uporablja nekaj, česar ni več, uživa odsotnost človeške vrednosti - nič. Medtem ko lepa duša uživa navideznega, izmišljenega sebe, uživa kolaborant navidezne, izmišljene druge; njegov odnos do drugega (človeka in družbe) je prav tako masturbacija⁹⁹.

Oba tipa stvarnosti svet samo izničujeta, oba sta zgolj posrednika. Njuna prav posebna omejenost pa je v tem, da uživata navidezne dobrine, čeprav sta obenem tudi kruto realna, saj pri tem načrtnem navideznem uživanju razbijata, rušita, uničujeta dejanske dobrine, samo trošita jih, ne da bi jih mogla uživati (na primer človekovo dejansko neodvisnost, delovno silo, trpljenje, dogajanje itn.). Ta resničnost je obema nedostopna. Brž ko se ji približata, razpade. Uživata lahko samo njeno zlorabo, odsotnost, deformacijo (na primer kot delovno silo, ki se v delovnem procesu ne uresničuje, ampak ponižuje, usužnjuje kot producent potrošnega materiala¹⁰⁰ itn.).

Lepa duša in kolaborant, oba ne bivata, ampak igrata. Njuna usoda je, da običita praznih rok v navideznem svetu užitek, oba irealna, neresnična, oba pogojena drug z drugim, ne samo kot nasprotji, ampak tudi kot dopolnili¹⁰¹. Lepa duša irealizira kolaboranta tako, da s tem, ko se umakne iz resničnosti, vzame kolaborantu možnost, da bi to resničnost tudi uporabljal. Za edini predmet užitka mu ponudi svoje vrednostne pojme, za katere ve, da so kolaborantu nedostopni in da jih bo užival samo navidezne, ponarejene - kar je sicer res, moti pa se, ker misli, da so njej sami dostopni; tudi sama jih namreč uživa ponarejene, preprosto zato, ker so že v osnovi ponarejeni. Ta dvojna igra obeh partnerjev se zmeraj konča z dejansko izgubo in navidezno zmago obeh¹⁰².

Nazadnje nista med seboj niti tako različna. Zato se antikritika moti, ko pravi: »Minsky in Mender se v **Dialogih** pojavljata kot predstavnika stvarnega sveta, to je sveta oblasti in lastnine.« Lepa duša in kolaborant, oba sta predstavnika stvarnega sveta, to je sveta oblasti in lastnine, le da sta si razdelila področji: lepa duša je vzela v zakup duhovno oziroma moralno plat, kolaborant telesno oziroma družbeno. Oba se polaščata drug drugega zato, da bi uživala: lepa duša, da bi s e b e uživala, kolaborant zato, da bi d r u g o užival. Svet polaščanja je v obeh dosegel svoj absurden smoter¹⁰³. S tem ko oba ostajata samo v stvarnem svetu, prehajata v dejansko negacijo stvarnosti. Vse ustvarjeno (proizvajalna sredstva, človeške odnose, državo itn.) brutalno trošita (to počne kolaborant, lepa duša pa se s tem v bistvu strinja, ker je zanjo to nepravilno svet), zato, da bi nazadnje užila to, kar je n a m i š l j e n o¹⁰⁴. Stvarnost prehaja v namišljenost. Proizvodnja in družba služita neizpolnjeni človeški želji: želji po večnosti telesnega in moralnega ugodja.

Neko bistveno značilnost kolaboranta opisuje antikritika popolnoma točno: »Skupna karakteristika njune«, misli na Menderja in Minskega, »situacije je ... ta, da nista kaj več kot samo podrejen člen te oblasti, njena uradnika, nižja stopnja v njeni hierarhiji, izvrševalca višjih naročil, ki lahko ohranjata svoje oblastveno mesto samo, če ta naročila zvesto izvršujeta.« **Dialogi** upodabljajo svet, ki ga je oblast tako totalizirala, da v njem pravzaprav ni več pravih oblastnikov, ampak je vsa oblast v svojem bistvu prešla v roke enega človeka

(stalinizem), ki jo potem naknadno, kot fevde, podeljuje tistim, ki mu služijo¹⁰⁵. Pravi oblastnik je samo eden in ta je čisto na vrhu družbene hierarhije. Samo on je lahko (ali pa ni - to je zdaj odvisno od njega, oziroma bolje: ker je to odvisno le od njega, ne more biti¹⁰⁶) v zvezi z zgodovino, to je z osmislitvijo stvarnosti: z resničnostjo, z dogajanjem. Vsi drugi so le kolaboranti; gospodarji sicer navzdol, navzgor pa podložniki.

Oblast in lastnina nista zvezana z (relativno) osebno neodvisnostjo (kot v kapitalizmu), ampak sta socializirani, podružbljeni, kar pa v bistvu pomeni, da sta vsem enako podeljeni; se pravi, da so vsi odvisni drug od drugega¹⁰⁷. Zato so kolaboranti in ne oblastniki; navzgor (to je pomembnejši polovici družbe) se nenehoma prilagajajo in izvršujejo tisto, kar jim je naročeno¹⁰⁸. Njihov osnovni problem je, kako to svojo osnovno podložniško kondicijo prelisičiti (ne: spremeniti), prevariti, uiti ji, kako jo uporabiti v svojo korist, kako podeljeno, to je v bistvu posojeno oblast prečarati v dejansko, efektivno oblast (navzdol seveda¹⁰⁹). (Vendar ta del njihovega problema - kako iz hlapca postati gospodar, ne spada v naše razmišljanje.) Poudariti je treba samo eno: Mender in Minsky nista nikakršna tvorca zgodovine, se pravi, človekove resničnosti; sta samo kolaboranta, to je človeka, ki »sodelujeta« v družbi zato, da bi se z njo okoristila.

Že takoj v začetku opredeljevanja obeh kolaborantov antikritika razodene svoje filozofsko izhodišče, ki ga proti koncu spisa še določneje (čepprav še zmeraj ne zadosti določno) opredeli. »Še bolj važno je dejstvo, da nobeden od njiju ne priznava metafizičnega sveta ... metafizike, posvečujoče oblast, ki ji pripadata.« Glede na vse njene dozdaj navedene trditve je pač razumljivo, da podobno kot **Dialogi** tudi antikritika ne priznava konkretnega zgodovinskega dogajanja, v katerem bi se lahko oblast osmišljevala in usmerjala. Ne da bi kaj povedala o tem, kako ju ocenjuje, pozna dva v nekem smislu nadzgodovinska tipa življenja: metafiziko in nihilizem. Metafizika je svet, v katerem sta oblast in last »posvečeni«, to je utemeljeni in upravičeni, nihilizem pa svet, v katerem oblast in lastnina nista upravičeni¹¹⁰. O obeh tipih zaenkrat ne bi bilo koristno razpravljati, saj nam na tem mestu antikritika še ne nudi zadosti gradiva za analizo njenega filozofskega izhodišča; vendar pa je to izhodišče potrebno vsaj omeniti, ker to zahteva naslednje izvajanje antikritike: »Mnogo bolj nujno je ob Menderju in Minskem odgovoriti na tole vprašanje: kako lahko biva uradnik, ki želi ostati to, kar je, a ne priznava več metafizike, ki njegovemu uradništvu in oblasti edina podeljuje apriorni smisel¹¹¹? Kako je mogoče biti uradnik-oblastnik v stanju nihilizma¹¹² ... da svoje uradništvo jemljejo kot obrt, kot tehnični posel, kot opredmetenje sebe v tehniki svojega posla, kot predmetno oblikovanje sveta po vnaprej določenih pravilih in načrtih.«

Zdi se, da je to bežanje v tehnicizem značilno predvsem za ljudi v industrijski proizvodnji, manj pa za upravne osebe, kot sta Mender in Minsky. Bistven ugovor kritike je ta, da je bežanje v obrt, v tehničen posel značilno ravno za lepe duše. Razumljivo je, da tako kot velika večina ljudi tudi lepe duše živijo v družbi in da so ne glede na svoje želje ali predstave o vrednosti tega v resnici »udeleženi« v družbenem početju - saj je to njihova samoohrambena nujnost. Vendar skušajo napraviti svojo »udeležbo« za čim bolj n e v t r a l n o; skušajo ji vzeti karakter kolaboracije z določeno družbo in proglašati svoj tehnicizem za nekaj, kar je v družbeno političnem smislu

nevtralnno, glede na človeško vrednost pa pozitivno¹¹³ (če se le da, na primer v industrijski proizvodnji: proizvodjanje potrošnih dobrin služi človekovi samoohrambi). Način dosezanja te končne vrednosti, ki je kljub vsemu zapleten v konkretno družbeno stvarnost, pa je zares »tehničen posel, opredmetenja sveta v tehniki svojega posla«. Te inačice v **Dialogih** sploh ne srečamo, ker sta dve lepi duši v uporabi že od začetka (Haymann, Sigismund) in torej razbijata svoje lepodušništvo, tretja (Minsky) pa je pred svojim uporabi posebna inačica kolaboriranja, četudi prav tako bistvena.

Zato je vprašanje antikritike napačno zastavljeno. Njegova napačnost izvira iz tega, ker ima zanjo svet v zadnjem času dva takta: metafizični svet, nihilistični svet. V metafizičnem svetu imata oblast in uradništvo apriorni smisel, v nihilističnem ga izgubljata. (Zdaj in tudi pozneje ostane popolnoma nerešeno vprašanje, zakaj metafizični svet prehaja v nihilističnega. Antikritika se drži fenomenološke metode in ta prehod samo ugotavlja, ne da bi ga razlagala¹¹⁴.) Ker pa konkretna analiza **Dialogov** kaže, da Minsky in Mender ne jemljeta uradništva kot obrt, ampak da sta - kot kolaboranta - ujeta v precej drugačno problematiko, in ker antikritika trdi, da je »edina možnost za Menderje in Minske, da svoje uradništvo jemljejo kot obrt, kot tehničen posel«, je treba sklepati, da je načelno izhodišče antikritike, ki dopušča in zahteva samo to »edino možnost«, pomanjkljivo in napačno. Zato zaide antikritika tudi v protislovje s samo seboj, saj takoj za to ugotovitvijo o edini možnosti (tehnicizmu) prizna, da je »problem Minskega očitno v tem, da svojega posla ne more opravljati s tehniko čistega uradništva« in da je tudi Mender v drami le »na videz človek, ki je dosegel stanje čistega popredmetenja.« Torej: edina možnost je nemožna. Kaj to pomeni? Da uradnik-oblastnik v nihilizmu sploh ni mogoč? To bi bilo v nasprotju z otipljivimi dejstvi, kar jih poznamo. Mogoč je en sam odgovor: da »uradnik-oblastnik v nihilizmu« ni mogoč kot opredmeten obrtnik in tehnicist; ni nemogoče to, kar v resnici živi, ampak je nemogoča samo edina alternativa, ki jo je uradniku-oblastniku pustila antikritika.

Minsky »ljudi, ki jih jemlje v postopek, ni zmožen obravnavati predmetno. To pomeni, da samega sebe ne more popredmetiti in iz sebe izgnati sleherno voljo do biti.« Kolikor je Minsky kolaborant, je sploh nesmiselno, čemu naj bi se opredmetil, ko pa išče užitka v irealizaciji svojih jetnikov, v tem, da se zlomijo celo moralno (vse to je sploh osrednja značilnost te dramske osebe). Opredmetenje sebe in svojega jetnika bi mu ta užitek že vnaprej onemogočalo¹¹⁵! Takšna želja po predmetenju bi lahko izvirala le iz tistega dela Minskega, ki je lepa duša. In to v resnici je, saj skuša s pomočjo svojega ponižanja in herojske resnicoljubnosti le doseči, četudi po zamotanem ovinku, svojo moralno lepoto; Minsky bi rad ostal nekrvavih rok¹¹⁶. Minsky: »Popolnoma vseeno je, ali sem psiholog specialist na notranjem oddelku, ali pa docent na univerzi¹¹⁷, karkoli že, publicist teoretik kot ti ... Mar je Haymann ravnal bolje, ko je bil na univerzi? Prav tako je služil režimu, oblikoval je inteligenco, kot jo je režim zahteval¹¹⁸. Pomagal je držati ljudi mentalno v šahu. Zato smo določeni intelektualci današnje dobe.«

S temi besedami in s svojim končnim položajem, ko noče prevzeti nase odgovornosti za telesno torturo (kot lepa duša bi rad ostal moralno višji od Menderja), skuša Minsky prikazati svoje življenje kot nekakšno neizogibno in usodno početje, ki je - po vrednosti - enako vsem drugim, torej nevtralnno (vrednost pa mu preskrbi njegovo spoznanje!), samo vnanja tehnika življenja.

To je res. Vendar vse to izvira iz tistega dela Minskega, ki je lepa duša, nikakor pa ne iz Minskega-kolaboranta. Zmes obeh položajev, ki dela - mimogrede rečeno - Minskega za najbolj življenjsko polno in najbolj zanimivo osebo¹¹⁹, nam seveda kaže tudi to (in to je zelo važno), kako sta lepa duša in kolaborant lahko med seboj tesno povezana, še več, da lepa duša, brž ko ne preide v upor in brž ko s tem ne neha biti lepa duša, neizogibno živi dvojno življenje, privatno in javno; da je torej lepa duša v javnosti kolaborant in da se temu ne more izogniti niti v tehnični proizvodnji, kaj šele takrat, če se znajde kot člen politično upravnega aparata.

Prav ta dvojnost pa je kritična resničnost človeka, ki igra lepo dušo, tista resničnost, ki ravno zaradi tega, ker je resničnost, razkroji njegove iluzije in ga neizogibno pripelje v polom. Dokaz: upor Haymanna in Sigismunda, ki sta protestirala ravno zato, ker sta se hotela očistiti, to je, rešiti se svojega kolaborantstva, svoje nemogoče dvojnosti, razcepljenosti. Po vsem povedanem je popolnoma jasna resnična podoba lepodušnega človeka: da je lepa duša le sam pred sabo, za vse druge pa je kolaborant. **Dialogi** so ravno drama lepih duš. Mender, edini, ki ni lepa duša, je zraven zaradi kontrastiranja, predvsem pa zaradi avtorja. V tem je hkrati tudi največja pomembnost drame: da upodablja (pa čeprav z mitologijo skazeno) nezmožnost ljudi, da bi ostali varne lepe duše, njihovo dezintegriranost in neizogibni polom¹²⁰. In v tem je tudi točna in ustrezna kritika tako imenovanega slovenskega humanizma, za katerim se pač ne skriva nič drugega kot želja podati čustvovanje lepe duše kot danes edino človeško vrednost. Minsky je prava, četudi enostranska podoba tega humanizma¹²¹.

Nenavaden, a za teoretsko mišljenje antikritike zelo značilen je konec navedenega stavka: »To pomeni, da samega sebe ne more popredmetiti in iz sebe izgnati sleherni voljo do biti.« In naprej: »Tu je njegova ranljiva točka. Svoj posel želi opravljati s svobodnim pristankom svojih klientov, to je ne preko polaščanja njihovih teles, temveč z zagospodovanjem nad njihovo resnico o svetu.« Kakšna »volja do biti« (odmislimo si zaenkrat čudnost tega voluntarističnega izraza, ki se zdi nekakšna moralistična inačica Nietzschejeve volje do moči) pa naj bo v tem ciničnem početju Minskega? Kvečjemu slabost - če ga skušamo moralno ocenjevati -, ker v svojem kolaborantstvu ni dosleden, ampak si daje »humane« okvire! Kar je pri Haymannu in Sigismundu vredno, je to, da sta vendar do neke mere uničila svojo lepodušnost in prišla na prag dogajanja; ne pa njuna volja do biti. Vsakršno moralistično ocenjevanje njune »humanosti« itn. je sodba z gledišča lepe duše¹²², ki skuša zmeraj najti prednost moralnih načel.

Prav to je treba reči tudi o Minskem. Njegov konec ni vreden zato, ker bi Minsky odkril v sebi humane meje, ki jih ni mogoče prekoračiti - to je kvečjemu njegova nemoč in klavnost -, ampak zato, ker razodeva objektivno omejenost njegovega življenjskega položaja, njegovo neresničnost, zlaganost. Človek ni vreden takrat, ko ima dobro voljo - to je iluzija lepe duše: da je mogoče z dobrim namenom in opustitvijo slabe dejavnosti doseči resnično vrednost -, ampak takrat, ko stoji na stališču resničnosti; in vreden je tem več, čim globlje je v resničnost prodrl. Vrednost Haymanna in Sigismunda je torej v tem, da sta začela razdirati ponarejeni in izmišljeni svet, v katerem sta ujeta; začela sta se torej osvobojevati, pa četudi ju njuno osvobojevanje ni pripeljalo posebno daleč. Človek je vreden takrat, ko stopa v red¹²³, ko se vključuje v

dogajanje, se pravi takrat, ko preko osvobojevanja iz lažnih položajev prehaja v uresničevanje sebe in sveta. Minskega »volja do biti«, se pravi to, čemur bi bilo treba reči resničnost, se torej kaže zgolj in samo negativno, kritično - kot razpad, kot izničevanje laži. (Ta razpad pa je - kar bo takoj vidno - samo začasen in delen.)

Minsky je na tisti stopnji, kjer je edina pozitivnost negacija negativnosti, se pravi ničenje nič¹²⁴. Pri tem njegova volja nima posebne zasluge. Antikritika naseda Minskega mnenju o samem sebi, ko piše: »Ker je iskrenejši od Sigismunda, jih«, ljudi, »ne skuša napravljati za slabše od samega sebe. Za dosego cilja mu zadostuje prepričanje, da so enako slabi, enako nični kot on.« Ne, Minsky ni prav nič iskrenejši od Sigismunda, pač pa je iskrenejši odnošaj avtorja do Minskega kot pa avtorjev odnošaj do Sigismunda. Minsky je namreč precej manj mitiziran, se pravi, resničnejši je. Točneje je podan v svoji laži pred samim seboj, tako da bralec ve, da si laže, medtem ko pri Sigismundu vsiljuje teza drame bralcu mnenje, češ da njegova laž pred samim seboj vendarle ni laž, ampak nekaj bolj pristnega.

Ves napor Minskega, ki je tudi lepa duša, je usmerjen v to, da bi napravil druge za slabše od sebe¹²⁵, slabši so zato, ker ne poznajo resnice, se varajo ali pa igrajo in so njihova pozitivna dejanja samo navidezna. Sam je boljši od njih, ker takšnih »pozitivnih« dejanj (protestov) ne dela hote in s prebrisanim moralnim premislekom in tako sam sebe in drugih ne vara. Njegov začasni polom na koncu pa je seveda njegova največja prevara in iluzija, njegov zadnji in najpomembnejši poskus, da bi se pokazal boljši: dokaz, s katerim razodeva svoj humanizem. Zato bo postal ta polom Minskega (živčni zlom in aretacija) pozneje njegova največja zmaga tega, kar bi Minsky rad bil: moralni zmagovalec v tej bitki za moralni prestiž¹²⁶. In šele ta navidezna zmaga pred samim seboj je pravi in popolni poraz Minskega. Ko ga bo novi notranji minister spet postavil na njegovo staro (ali pa višje) mesto, bo Minsky počel isto kot poprej, le da bo izgubil veliko svoje negotovosti: s svojim humanističnim uporom zoper Menderja si je vrnil samozavest in iluzijo o pravilnosti svojega početja. Njegova »volja do biti« ni nič drugega kot njegova volja do samoprevare.

Tako je Minsky dejansko prevaral vse: sebe, druge, samega avtorja, kritiko **Dialogov** in antikritiko. Da smo to ugotovili, pa je bilo seveda treba seči izven območja same drame in podaljšati njegovo življenje; zakaj šele pozneje se bo njegov zadnji polom pokazal kot njegova zaželena zmaga. Zdaj tega tudi sam ne ve, ker s tem, da se raje odloči za lastno aretacijo kot za telesno torturo drugih, vendarle tvega in se - podobno kot Sigismund in Haymann - odloči: protestira, pa čeprav samo z opustitvijo zlega početja¹²⁷. Minskega konec - kolikor je podan v drami - dokazuje, da je tudi Minsky postal lepa duša v upor, da pa je bil ta upor - po volji teze **Dialogov** - prikazan na ljubo Sigismundu kot skrajno klavrn. V resničnosti **Dialogov** pa so vsi trije upori pravilno upodobljeni: kot nemožnosti lepodušnih ljudi, da bi prenesli dvojnost med svojim navideznim lepim moralnim svetom in svojim dejanskim kolaborantstvom; kot njihovo neizogibnost, da v imenu lepih moralnih načel, se pravi metafizične utemeljitve ugodja, svoje kolaborantstvo tudi dejansko zanikajo; torej kot zakonit razkroj položaja lepe duše, pa četudi kot začasen razkroj brez perspektive.

Kar drži za Minskega kot kolaboranta, drži tudi za Menderja. Zato ima antikritika prav, ko trdi, da je Mender le »na videz človek, ki je dosegel stanje čistega popredmetenja«. Mender, ki ni lepa duša, v resnici ne more imeti sploh nikakršne potrebe po tem, da bi se zavaroval za nevtralnostjo svojega početja. Svoj uradniški posel opravlja na videz neosebno in mrzlo samo zato, da bi skrajšal ves postopek in da bi po čim bolj neproblematici poti dosegel zaželeni rezultat. Zanj je važno samo to, da se ljudje pred njim odrečejo lastni samostojnosti, neodvisnosti in da lahko absolutno r a z p o l a g a z njimi¹²⁸. V Menderju ni niti sledu lepe duše.

Tudi tu je antikritika pravilnega mišljenja¹²⁹, ko ugotavlja, da je »Menderjeva suverenost v drami do neke mere mistifikacija. V resnici ni pravi akter zgodovine ..., temveč samo uradnik.« Mender se lahko samo v tem primeru izogne kakršni koli lepodušnosti, če je »akter zgodovine« ali pa avanturist. Drama ga skuša podati tako, kakor da se je že prej iz akterja zgodovine prelevil v avanturista¹³⁰, se pravi človeka, ki mu ni prav nič do kakršnega koli moralnega gospodovanja, ampak predvsem do igre, v kateri ne uživa toliko njenega poteka kot njen edino dopuščeni rezultat: svojo zmago oziroma točneje, poraz soigralca. V tem smislu je Mender popoln nihilist in edini od vseh štirih zares popolnoma antimetafizično usmerjen. Za svoje početje ne rabi nobenih vrednostnih utemeljitev. Ta svoj antimetafizični nazor pa priznava samo sebi in tistim, ki jih nekako ceni (Sigismunda); Haymanna cinično vara z argumenti metafizike državnih interesov itn., na katere sam prav nič ne da. Zanj ni ne družbe ne države ne interesov drugih, zanj je samo on sam.

Tudi druge tri osebe so samo vsak sam zase, vendar pa se od Menderja ločijo po tem, da pri tem sami (vsak v sebi) obsegajo vrednostne (lepodušne) principe, brez katerih niso in ne morejo biti polni, samozaključeni, samozadostni, samozadovoljni. Mender je s to metafizično navlako obračunal. Eno samo pred sabo (ne pred drugimi) pozna: poraz drugih. Pa naj bo kakor koli dosežen, po pravilih ali brez njih. Pravzaprav je Mender avanturist, ki prehaja v zločinca¹³¹, saj je njegov smoter načelno, čisto uničevanje¹³². V tej svoji potezi (ki pa ni suverenost; njegova suverenost je avtorjeva mistifikacija) se Mender oddaljuje od tipa kolaboranta, ker mu pravzaprav ne gre več za uživanje v rušenju samostojnosti drugih, ampak za neuživaško oziroma protiuživaško trošenje: u n i č e v a n j e.

Antikritika se spet moti tam, kjer vnaša v analizo »voljo do biti«. »Naj je« Mender »še tako vzvišen nad sleherno voljo do biti in odmaknjen v sfero čiste opredmetenosti - vsekakor je značilno, da se v dramskem dogajanju tudi on neprenehoma izživlja v potrebi, da bi bližnjim vsilil abstraktno, splošno resnico o svetu in si prilastil njihovo zavest. To pa pomeni, da je njegova suverenost samo navidezna.« S tem »izdaja svojo skrivnost«, podobno kot je že Minsky prej izdal svojo »ranljivo točko«.

Videlo se je že, da ni zares suveren zato, ker ni »akter zgodovine«, ampak zato, ker je samo avanturist-zločinec. Razlog, ki ga navaja antikritika, ne drži. Kot pristni nihilist se Mender ravno ne izživlja v »tem, da vztrajno dopoveduje in demonstrira pred bližnjim« in da jim vsiljuje svojo zavest. Ne, nikjer, nikoli. Z vsemi drugimi govori samo toliko, da jim razloži svojo neodvrtljivo odločenost, da jih bo porazil, ker jih m o r a poraziti. Poraziti pa jih n e m a r a z besedo (ker ni lepa duša), ampak z nasiljem. Če bi bili edini kriteriji za

njegovo suverenost njihovi pogledi, potem bi bil Mender zares suveren. Mender je kot cinični zločinec pravzaprav izstopil še iz tiste negativne zveze med ljudmi, v kateri se ljudje drug drugega »gledajo« in skušajo med seboj opredmetiti. Menderja ne ulovi noben pogled. V tem je zares »spačenec«. V njem prav zares ni prav nič več človeškega¹³³. Doseže ga samo (zanj) dejanski, to je telesni poraz: aretacija. In še temu izbegne in si sodi sam; pritisnjen v kot, brez izhoda, a neopredmeten. Zaradi vsega tega pa je zares vprašanje, ali je takšna oseba sploh m o g o č a in ali ni sad avtorjeve želje po nekakšni herojski kompenzaciji, ki ustvarja lik boga-zločinca? Sicer pa je najbrž naše vprašanje odveč. Ali ni prav fašizem porajal vrsto takšnih ljudi¹³⁴?

Z naslednjimi besedami preide antikritika v odločilno fazo svojega izvajanja. »Oblastnik je lahko ravnodušno suveren do svoje lastnine samo v metafizičnem svetu, v nihilizmu je brezupno vezan nanjo, poseduje jo lahko samo tako, da jo uniči.« Zdi se, da noben oblastnik ne more biti ravnodušno suveren do svoje lastnine. Od začetkov človeštva že živimo v potrošniških družbah¹³⁵, ki se le polagoma umikajo proizvodnim družbenim oblikam. Vsaka stvarnost, kolikor ne prehaja v resničnost, ampak ostaja danost, se zmeraj giblje med dvema poloma: med metafiziko in nihilizmom, med iluzijami in med razkrojem teh iluzij, med vrednostnimi sistemi in kriticizmom. Oba pola pa sta predstavnika sveta stvarnosti, ki kot danost prehaja v navideznost. Metafizik in nihilist, oba čarata svet v izmišljenost.

Težko se je strinjati z mislijo antikritike, ki enači metafizični svet s klasičnim, liberalnim meščanskim svetom, svet nihilizma pa s sodobnim bolj totaliziranim industrijskim svetom. Klasični meščanski svet je prav tako poznal metafiziko in nihilizem, kakor ju pozna današnji svet - četudi v drugačnih merah in vsebinsko drugače opredeljena¹³⁶. Če danes ni metafizike, kaj pa so potem neskončno bohotne iluzije sodobnega sveta in vsi današnji vrednostni sistemi in postopki¹³⁷? In če prej ni bilo nihilizma, kaj pa je bila vsa dekadentna aristokratska, romantična kritika¹³⁸? Je sploh mogoča kakršna koli metafizika brez nihilizma in narobe? Vendar to vprašanje niti ni najvažnejše. Nevarnejša je domneva, da teoretska misel antikritike ne prizna nobenega drugega sveta oziroma nobenega drugega teoretskega (analitičnega) prereza skozi svet kakor stvarnost: metafiziko in nihilizem¹³⁹. Zdi se, kakor da sta zanjo samo polaščanje (metafizika) in razkroj polaščanja (nihilizem). Kje je ostal ves resnični človeški svet, revolucionarni človekov boj z lastnino in oblastjo, človekova napredna kritika metafizike in nihilizma, človekovo osvobojevanje (ne samo zanikovanje) od iluzij, zmot, predsodkov, zlorab, lupin itn., človekovo uresničevanje družbe, ki prehaja v občestvo, in posameznika, ki se iz svoje posebnosti spreminja v celovitega človeka¹⁴⁰. O svetu uresničevanja v svetu antikritike ni sledu. Temu primerno tudi ne dela razločka med uresničevanjem in izpolnjevanjem; uresničevanje ji pomeni kakršno koli človekovo dopolnjevanje. Zato manjka tudi vsakršna perspektiva, smer, ki bi kazala pot; priča smo samo fenomenološkemu ugotavljanju, da današnji svet prehaja iz metafizike v nihilizem. Edini vrednostni odnošaj je kvečjemu sprejemanje tega prehoda kot fatuma¹⁴¹. In - skrivnostna, nedoločna »volja do biti«¹⁴².

Pojmu »biti« se je treba približati postopoma. »Stanje, v katerem žive junaki **Dialogov** ... je stanje nepriznanega ali samo napol razkritega nihilizma. Edina resničnost, ki jo uresničujejo«, ustvarjajo, »je resničnost« namišljena stvarnost »ne-bitu, edini odnos, ki ga uveljavljajo«, tu pa gre zares za uveljavljanje in ne

za uresničevanje, »sveta in samih sebe je posedovanje in oblastništvo. To je posledica dejstva, da so izpadli iz sveta metafizike in njenega reda, v katerem se ne-bit in lastnina preko dialektične mediacije vežeta v višjo enoto z bitjo človeka. Prav zato jim ne-bit in lastništvo ne moreta biti več element ohranjanja sveta v ravnovesju reda, temveč sredstvo uničevanja. Ker jim bit ni dostopna, jim je odvzeta sleherna možnost ustvarjalnosti. Ne-bit polagoma stopa v razvidnost ničnosti.«

Svet metafizike ima torej bit, medtem ko je svet nihilizma »razvidnost ničnosti«. Osebe **Dialogov** so izpadle iz metafizike zato, ker ne znajo več vezati svojega lastniškega in oblastniškega odnošaja v višjo vrednoto z bitjo človeka. Kaj je ta bit človeka? »Vsakdo od štirih junakov skuša uiti opredelitvi svojega resničnega življenja in dokazati, da vendarle participira na nečem, kar je bitno. Bit, ki jo skušajo izpričati, se jim kaže kot splošna, abstraktna resnica o svetu. Volja do biti, ki jo uresničujejo, se konkretizira kot volja do resnice. Toda ravno ta volja se zaradi dejanske resničnosti njihovega življenja, to je zaradi nihilizma, ki ga živijo, izkaže naposled kot uresničevanje ne-bit, kot uničevanje sveta.« Bit je zanje resnica, ker pa je resnica njihovega življenja nihilizem, je njihova bit - nič.

Kaj je torej bit? Ali je lahko resnica, kadar je resnica nekega življenja nekaj drugega kot nihilizem, na primer metafizika? Ali pa bit sploh ni resnica? Kaj je torej? Ali pa z druge strani: kaj je tisto, kar podeljuje v metafizičnem svetu lastnini bitnost? Antikritika nam zagotavlja, da je v metafizičnem svetu bit bila, ker se je z ne-bitjo in lastnino preko dialektične mediacije vezala v višjo enoto. Pa je torej še ali je ni več - glede na to, da živimo v nihilizmu? Če je ni več, ali je ni zato, ker jo je odpravil nihilizem? To bi se reklo, da tvori z nihilizmom skupaj isti svet in je od njega neposredno odvisna. Oziroma: če je ni več, ali je ni zaradi kakšnega drugega vzroka? To bi se reklo, da je iz drugega sveta kot nihilizem in da od njega ni odvisna. Če je še, kje je? Ali je v metafiziki in je torej metafizika danes vendarle še mogoča oziroma celo nujna? Če ni v metafiziki in je ni v nihilizmu, kakšen in kaj in kje je tisti svet, ki je izven metafizike in nihilizma in v katerem biva bit¹⁴³?

Takšno vprašanje pa nikakor ni igrakkanje s pojmi ali čista radovednost. Dokler bo manjkal odgovor nanj, bo tudi eden od obeh osnovnih idejno estetskih očitkov, ki ju antikritika namenja **Dialogom**, ostal neutemeljen: »Problematičnost drame izvira iz dejstva, da v nji še vedno ni priznana ne-bitnost lastništva in da razen lastniške ni v življenju njenih junakov ostvarjena nikakršna druga možnost bivanja.« Zdaj ne gre več za to, da se kritika in antikritika ne strinjata v analizi **Dialogov**. (Analiza kritike je na primer precej drugačna: v **Dialogih** ni ustvarjen lastniški, ampak uživaški tip življenja.) Predmet razmišljanju so postale teoretske osnove antikritike, ki so vir njene konkretne analize. Namreč: če je napaka, slabost, »problematičnost« drame v tem, da pozna samo lastniški tip življenja (lastništvo in oblastništvo pa je osnovni tip stvarnosti, v kateri živimo, nihilizma), potem je s tem seveda implicitno spet rečeno, da v drami manjka bitna možnost bivanja. Pa je mogoče soditi neko dramo glede na to, da ji manjka nekaj, pri čemer prav nič ne povemo, kaj je ta 'nekaj'¹⁴⁴?

Drugi osnovni očitek antikritike je ta, češ da je pri Menderju in Sigismundu avtor »kreiral mit o lastništvu, ki obstaja neodvisno od svoje lastnine.« Oziroma natančneje: »Posebnost **Dialogov** in njegovih junakov je ta, da je

stanje nihilizma, ki ga živijo, de facto že docela uresničeno, toda ni še de iure priznано. Dogajanje v drami nastaja iz prizadevanja njenih protagonistov, da bi prikrili svojo ničnost, svojo pripadnost svetu ne-bitu.« Slabost drame je torej tudi v tem, da avtor ni vedel več, kot vedo njegove osebe. Osebe **Dialogov** so še ujete v celo vrsto iluzij metafizičnega (...)

(...) samo¹⁴⁵ stavke, podobe, svoj lastni izvorni pristop, način - čutno plast umetnine), ampak ga samo odkriva, to je uresničuje, takšnega, kakršno je v resničnosti, takšno vmešavanje je tisto, kar je najbolje imenovati temna plast oziroma mitologija. To vmešavanje je tudi osnovna slabost **Dialogov**, ker resničnost deformira po merilih stvarnosti (iluzij, zasebnih potreb samega avtorja).

Oba osnovna očitka antikritike **Dialogom** je bilo treba navesti predvsem zato, da bi kritika branila antikritiko samo in pa sebe pred nekim njenim estetskim načelom, ki ga je obrnila zoper kritiko. V peti točki »Pripomb h kritiki Dialogov«, (ki pa seveda niso pripombe - oznaka je po nepotrebnem tako skromna -, ampak fragmentarno¹⁴⁶ podana sicer, a zgoščena in celovita analiza in ocena (...)

(...) da¹⁴⁷ »razen lastniške ni v življenju njenih junakov ostvarjena nikakršna druga možnost bivanja«. Metoda, ki jo je pri tem antikritika uporabila, je enaka metodi kritike - ne glede na njuni različni analizi in različna idejna izhodišča. In ta metoda je najbrž edina resnična in mogoča metoda tako za analizo kot za oceno. Njena adekvatnost snovi, ki jo obravnava, pa je seveda popolnoma odvisna od subjekta, ki jo uporablja. Četudi je sama na sebi kar najbolj objektivna, je v konkretni uporabljivosti kar najbolj subjektivna. Namreč: ali se je sploh mogoče drugače približati umetnosti kot pa s tem, da ugotavljamo stopnjo njene resničnosti (seveda na njenem lastnem, estetskem terenu)? In kako naj ugotavljamo stopnjo njene resničnosti, če sami nimamo podobe o resničnosti? Ugotavljanje te stopnje bo zmeraj - brez izjeme - odvisno od tega, kako daleč je v resničnost prodril kritik, ki to resničnost ugotavlja, in od tega, koliko je zmožen, da v obravnavani umetnini pravično odkrije njeno pristno resničnost¹⁴⁸.

(...) položaj¹⁴⁹ današnje lepe duše, njenih iluzij, njeno notranjo in zunanjo raztrganost, njenega moralnega mačka, sploh njeno celotno življenje, v katerem se deloma vzdiguje v bližino bivanja in resničnosti, deloma pa pada v brezizhodnost ničnosti. Pojmi kot so dogajanje, danost, spreminjanje sveta itn. so bili ravno tisti pojmi, na katerih temelji takšna analiza lepe duše, hkrati pa tudi analiza neresničnosti avtorjevega odnošaja do nje. Antikritika zavrača tako te pojme kot analizo samo. Zato piše: »Eno izmed izhodišč teze je polemika z lepo dušo, toda ravno ta polemika je ob **Dialogih** neumestna. Njeni« - **Dialogov** - »junaki ne živijo v laži, neresnični in oddaljeni od zgodovine zato, ker bi bili lepe duše.« In: »Morda bi se nekaj podobnega dalo očitati stališču, s katerega se teza spušča na problem 'intimne narave' ...«

S stališča antikritike je potrebno trditi, da je tudi intimna narava v **Dialogih** samo videz ... Dejansko in ne samo navidezno dogajanje **Dialogov** ni življenje v skladu z intimno naravo, temveč nihilistično bivanje ljudi, ki so si za edino formo svojega uresničevanja (izpolnjevanja) izbrali privatno, prestižno in

moralistično prilaščanje svojih bližnjih. To pa ni intimna narava tega ali onega posameznika, temveč ena splošnih form bivanja, ki pada iz metafizike v nihilizem¹⁵⁰.« Antikritika uporablja druge pojme (metafizika, nihilizem, volja do biti), ustvarila si je drugačno podobo o resničnosti (današnji svet je bivanje, ki pada iz metafizike v nihilizem), tem pojmom in tej analizi primerno je odkrila tudi drugačno življenje **Dialogov** (»nihilistično bivanje ljudi, ki pa še ni de iure priznано«). Prepričana je, da so ravno njeni pojmi zmožni odkriti resničnost sveta in resničnost **Dialogov** - tako kot je po drugi strani o tem prepričana kritika. Pojme in podobo kritike v bistvu odklanja.

Vendar pa se pri tem kritika sprašuje - po več kot temeljitem pretresu izhodišč, metode in analize antikritike ima za to nekakšno pravico -, ali takšen bistveno odklonilen položaj antikritike do kritike ustreza resničnosti. Hkrati pa je seveda res, da bo šele nadaljnje temeljito konkretiziranje teoretskega sveta kritike in antikritike lahko podalo zadostno osnovo, na podlagi katere bo mogoče pravičnejše in objektivnejše presoditi njune razločke in sorodnosti. In šele takrat bo mogoče pravičnejše in objektivnejše rešiti spor o tem, kaj je v kritiki in antikritiki **Dialogov** oziroma v **Dialogih** samih resnično, kaj pa je samo iluzija in zmeta.

1960

OPOMBE K DRUGEMU DIALOGU O ANGELČKIH IN PEKLENŠČKIH

(ob Kozakovih **Dialogih**)

1. Osnovne informacije o Nastu **Prvega** in **D drugega dialoga (PrDi in DrDi)** sem zapisal v **Opombah k PrDi**. Ponovim naj le, da je **DrDi** odgovor na Kosov odgovor na **PrDi**. Kaj Kos trdi, bo do neke mere razvidno iz navajanja Kosovega odgovora (**Ogra**).

2. V **DrDi** razvijam dva pojma, ki se ju v **PrDi** nisem podrobneje lotil; eksplicirala - ponudila - sta se v polemiki s Kosom, z **Ogrom**. Oba sta bila osrednja pojma-izraza MGGe v času med koncem Revije 57 in začetkom izhajanja Pers (med 58 in 60), smo ju pa izdelali že prej in ju uporabljali še kasneje. Ne pa po 65; v drugi polovici 60-ih oz. v 70-ih letih smo vsi nekako »kolaborirali« z oblastjo, ki jo je tedaj iz direktno Ptjske Stane Kavčič RR v - vsaj Ps - Lib(eralno). Takim nam (pre)ostro nasprotje med kolaborantom in upornikom ni bilo več po duši, primerno. Vendar nismo regredirali v lik lepe duše (Leše). Od srede 60-ih let smo se odpirali novi MePSti: RMgi; eni bolj, drugi manj. Tauf zelo, tudi Šel, celo Dine (**Veseloigra v temnem**); Božič je bil že njen najvidnejši predhodnik (**Vojaka Jošta ni**). Z Lešo smo kritizirali SHKI-SeH, s kolaborantom (Kolbom) tiste, ki so se priključili Ptji kot oblasti PoV, predvsem ljudi iz naše Gene, a ne iz naše grupe, Mikelne, PavZlce, bilo jih je kot listja in trave; danes so anonimusi, Konjar, Kajzer itn.

3. Kosov **Ogr** imenujem v **DrDi** »antikritika **Dialogov**«.

4. Kosovi citati - iz **Ogra** - so da(ja)ni v narekovaje.

5. Skušam pokazati Notnasprotja MešDbe; menim - v **DrDi** -, da jih Kos premalo upošteva. Danes bi dodal: Kos preveč upošteva enotnost, s tem samoumevnost nekega stanja, ki mu je Id ali bit ali pojem; važno je, da mu je s sabo ldn. Ta MetAksa je za Kosa Tip do danes; operira s čim bolj Redpojmi, da bi se dalo z njimi čim laže - spretneje, učinkoviteje - manipulirati. Ne zanima ga pot (uresničevanje, dogajanje), ampak fiksna točka, ki pa se skaže nazadnje kot poljubna; kot samovolja, Prikr(ita) pod navidezno fiksnostjo, ki je navidezna Eta. Medtem ko mene motivira-navdihuje predvsem, če ne zgolj

pot(ovanje), durativni proces, ki sicer teče k cilju, a je ta cilj (okrog 60, med 56 in 62) Heidova bit, s tem zunajmetafizična in težko določljiva. Že od 47 mi je vse pot; prvi mi je to usmeritev razložil Lao-tse; Hegel mi jo je potrdil. Svet ni vezava Psfiksni točk, ampak zorenje, katerega bistvo je uresničevanje. Razlika med Kosom in mano je bila 60 enaka kot danes. Tudi že v začetku 50-ih let, ko Kos kritizira Koca (**Strah in pogum**) s pojmi-Vrtami vulgarnega materializma, medtem ko je meni - neznansko - blizu ravno Kocov Ekzm: Člova sposobnost za spreobrnjenje, za odločanje, ki pomeni zapustitev enega - preraslega - stanja in sprejem novega, ki šele prav razsvetljuje-odrešuje. Tak je Barka v **Temni strani meseca**, ko spozna enakovrednost strahu in poguma; tak je Damjan, ki se zave, kaj pomeni njegova naloga likvidirati Štefana.

Mene spodbuja ravno ta prehod; MeP, v katerem se prehod k Dru zgodi, medtem ko ima Kos za avtoriteto zmerom vsakokratno od DbZge sprejeto normo in z njo Gosa. Leta 75 Kardelja, 2005 Janeza Pavla II. oz. Janšo, za nazaj celo Puča, tistega, katerega je 58 (v stvarnosti) povsem odklonil. A 58 je bil Puč poraženec, ki mu Kos ni pripisoval niti sence možnosti za zmago, sredi 90-ih let pa je Kos verjel v zmago Janše; leta 2004 jo je tudi dočakal. Zanj je zmagoviti Puč - Puč iz 90 - bistveno Dgč lik od Puča 58. V precejšnji meri tudi zame, le da je bil zame Puč-58 velik, Puč-94 pa mizeren. Kosu je merilo Dbuspeh, meni Zlsla, z izrazom, ki sem ga uporabljal okrog 60: dogajanje biti.

6. To velja še za DaKosa, le da se danes vidi, česar 60 nisem - vsaj ne tako jasno - opazil: da je za Kosa vsaka fiksnost ali Ožld dejansko le konstrukt manipulacijske volje; da je bil Kos dejansko že v Dv arhemodelu (kot napovedovalec LDPM in Simsveta). EDč smodelu se je ognil, direktno je prešel iz Ožlde v Dv. Tudi RazcDč smodela v sebi ni razvil, zato v njem ni možnosti za ARFDč, s tem za Is Dti. Nikoli ni hotel konfliktirati, pred vsakim zaostrenim sporom se je umaknil, dejansko v Dv-IVJ, ki pa jo je maskiral-alibiziral s PsOžldo, 75 z Mrkom, danes s Katom.

Tudi jaz nisem hotel v EDč, zaustavil sem se v PrepDč smodelu, ga preOsm v RazcDč. Priževe **Dia** sem v odločilni meri tolmačil kot dramo RazcDč; Sigis se sicer skuša temu smodelu ogniti, vanj pa vstopita Hay, ta s Smom, in Minsky, ta z instrumentalizirano AD. RazcDč nadaljuje Priž v Krstnu, **Afera**. Razumljivo, da je bil TaZajc Kosu zelo tuj; Zajc je RazcDč stopnjeval v ADDč, od **Otr** naprej, z vrhom v **Potcu**. Zajc in Kos sta se ujela šele po 90, Kos ne z Zajčevo Umeto, ampak z njegovo Ideolo, z zavzemanjem za Narsubstanco, ki je AbsOžKld. Tudi to je - Rad - razcep v Zajcu: med njegovo Umeto in Ideolo.

Kos do analognega razcepa ne more priti, saj mu je vse le instrument(alizacija). Torej niti ne Ideola kot nadomestek za vero, ampak le videz Ideole kot nadomestka za Ožld-bit. Kosov Katbog je eden najbolj Pspojmov. Je joker, ki lahko navzame kakršno koli Empobliko. - Bravca opozarjam, da je treba brati **DrDi** kot nadaljevanje **PrDi**; sicer bravec teksta ne bo razumel. **PrDi** je - skupaj z **Opombami** - objavljen v knjigi **Konstrukt in resnica (KiR)**.

7. V **DrDi** pišem resničnost, danes bi pisal stvarnost.

8. Kosa ne bi mogel točneje opredeliti.

9. Tudi Kos je Hedst, le da njegov Už ni Sek narave, kot je bil za Puča in Šela (Zajc se naokrog šopiri z mlado ženo, dokazuje, da mu še stoji), ampak Už v pollaščanju duha okolja, v določanju Znorm v območju UZni, vse bolj celo Etnorm v območju celotne SDbе. Kos pristaja na ObDb, ker hoče biti v nji Gos, Gos njene zavesti. Prepričan je, da se da učinkoviteje vladati v Dbi, če obvladaš zavest ljudi. Navidez je mož - poudarjene - distance, dejansko pa distanco uporablja za masko, z njo vara naivne; tudi mene je (vse pre)dolgo. Oblast v PMLD ni neposredna, krvava, BT, kot v PS, v FD, še v PtjKom Dži. Oblast v PMLD-Dži se uveljavlja posredno prek Zni, Tehe, IVJ-metod.

10. Za DaKosa v skladu s Katom, z doktrino KCe. Zato je postal zagovornik **BSov**, medtem ko opredeljujem jaz **BSe** kot tisti začetek SIZi, ki določa Slce za hlapce, ki jim preprečuje razvoj v SAPO. Priznam pa, da **BSi** oblikujejo ČDušNoto, vendar Pervtipa, ki traja vse do Cana, Preglja, Balantiča. Veličina **SAnte** je tudi v tem, da ne poudarja svoje GhKe.

11. Za Kosa je Tip, da je »čist«. V Sekpogledu najbrž res je; je pa pogolten na denar, da ne govorim o njegovem pohlepu po oblasti nad duhom. Paradokсно rečeno: je čisti pollaščevalec. Sam te vrste Sekčistosti ne cenim. Naj bi bili evnuhi najbolj »čisti«? Čist je - izraz NeČi uporabljam z vprašljivim podtonom -, kdor ne gre skoz faze THM-kroga; takšni so skopljenci. Ni bil Hitler kar se da Sekčist? Še PervSek krivdo za Sm nečakinje mu je težko dokazati. Ni bila njegova zveza z Evo Braun tako rekoč platonska? Razlika med Hitlerjem (Kardeljem) in Kosom je seveda vidna: Hitler je svojo »čistost« kompenziral z VojfgrčkzKldo, Kos jo preusmerja na raven »čiste« zavesti.

12. Bravcu je najbrž že jasno, v čem je razlika med takšnim - in Kosovim - Fifrazpravljanjem (analizo) in teksti, kakršne je proizvajala SHKI. Treba je brati ne le Karlmana Šemo, ampak Pirčeve spise iz časa okrog 60; niso različni od šolskih umotvorov GimnProfa Jozafata Mahniča. MGG - vsaj njen fidedel - je gojila načrtno fifanalizo, da bi prodrla v ozadje vsakega pojma, ga razložila na ravni, ki je globlja od kuhinjske pameti vsakdanjega razuma, te Štihove domene; Štih jo je le ozaljš(ev)al z girlandami Psduhovičenj(a). Razprave MGGe - ponavljam, tudi Kosove, še bolj VeRusove - pomenijo tisti bistveni preobrat v SIZi (ne le Fiji) od Gspanove in Legiševe metode v SLZu v umnozahtevno. Dolžnost SLZa bo tudi ta, da bo ES primerjala naše tekste s teksti SHKI; tekste, izhajajoče v Pers, s teksti, izhajajočimi v Sodobnosti. Pirc je po 64 bistveno spremenil svoj slog: priključil se je slogu MGGe. To je naredil tako spretno, da se je nazadnje zdelo - svoje epigone je Fasc, PijGrafa ipd. -, da je ostal na odru le še on kot zmagovalec. Bistro od obeh: kot UProfa na komparativistiki sta si Kos in Pirc razdelila Slsko Pselitno SLZ-zavest-območje.

13. To je model SeHa, Torka; Tip: obnovil se je po 90. Nekdanji Komsti se začeli napadati-obsojati tiste, katerim so prej služili; kot da bi bili sami že od nekdaj žrtve Ptjsistema; tudi zato so se Notldn s Pučem. Sebe pa so opravičevali - to počnejo še danes -, češ da so (bili) le NOB borci-junaki. Moja analiza iz 60 drži še 2005. SHKI ima izredno trdno Ožld Stro. Tork je gromoglasnik istega 53, glej **Pravljico o smehu**, in 2000. In bi še enako razgrajal, če ga ne bi Gos bog poklical na elizijske poljane. (Na odgovornost?)

14. Mislim na Sljo 60 oz. na vso PoV Sljo, katere Kritslika so **Dia**.

15. Oblast in lastnina dasta skupaj kratico (ob)last; Už pa je (s)last. Vsi trije pojmi so - zame tedaj in danes - Neg.

16. Danes sva s Kosom v analognem polemičnem razmerju kot pred 45 leti.

17. Za Ptjo, ki je Anintelektualna, butasta, njeno Ideolo zagovarjajo trotel Lev Modic et comp. Desetletje kasneje prideta Učo pedagog Majer in Učo fizkulture Francelj Šali, nadgrajujeta pa ju pollzba Sergej Kraigher in Roman Albreht. Za zjokat. Od Karla Marxa do bratov Marx, ki igrajo Ei(se)nsteina. Ni čudno, da je bila Tomšička nervozna, ko je morala sprejeti, da brani njeno NSS četica takšnih zarukanih najdihojc. Mrzlično je iskala Pratalente, a našla le člana DaLDS božji dar Debenjaka. Lenin in Plehanov bi se v grobu obrnila. In to milijonkrat!

18. Sem pa bil odločen, sekal sem kot z mačeto. Bil sem brezobziren, a imel sem prav. Zakaj bi se delal skromnega, ko pa še danes mislim, da smo bili v primerjavi z debenjokolikimi sinki Debelinki Prageniji? Tudi Kos je bil genij.

19. Nasprotje pripada tistemu, čemur nasprotuje. A leša niti ni EDč nasprotna Ptji, kot ji je bila MV-KC. Tudi to njeno nasprotovanje je le navidezno, le IVJ. SHKI se ni zavedala - tudi jaz in mi ne -, da je SHKI zastopnik Trade kot OžKlde le po eni plati, le navidez; da pa je v bistvenem že v LDPM, v Simsistemu. Tudi zato je po 90 tako zlahka prešla v LD, mnogo laže od mene. Kos še ni vedel, da je ud SHKI; tudi TH in Urb okrog 75 ne. Celu Pirc ne. Danes mi je jasno, da je tudi Pirčeva bit le IVJ Mag retorika; zato je bila lahko tako Popuspešna, tako Fasc. Danes si spet nasprotujeta SHKI in LumAMg, a tudi to nasprotje je le navidezno, drugostopenjsko, tekma znotraj PMLD. V likih, kot so Lainšček, Žabot itn. - ne le v DSP -, se oba dela Kullzbov dotikata in celo spajata; povezujejo se trg in Vrte, ki se raztezajo od NA do Tradčete. Zakaj si ne bi natikali čtmaske, če je to na trgu uspešno?

20. Kot se ni Kos bistveno premaknil od svoje drže iz 60, se tudi jaz nisem; oba sva bila že formirana Čla. Zame je bila že 60 Db le stvarnost, ne resničnost (ne Resa); PraZg (dogajanja) je bila zame zunaj DbZge, ta ni Zlsla. Le da imenujem danes resničnost oz. uresničevanje Dt oz. Dg. Kos je moral postati kolaborant Dbe, če ni bil sposoben odpovedati se nazorom, kakršne je kazal v **Ogru**; jaz sem moral oditi na rob Dbe v Isu UnBDra, če se nisem bil pripravil skorumpirati. Ko me je neslo v korupcijo, semintja me je, sem se iz pasti prej ko prej izvlekel; dal sem odpoved na mesto ravnatelja Drame SNG itn. Kos kot da je pograbil priložnost 64 in se izmaknil MGGi, ki je tedaj še projektirala Dt, glej Strniševega **Samoroga**, nastajal je prav tedaj; glej Rožančevo **Stavbo** itn.

21. Natančno tako mislim še danes. Odklanjam drže, ki so načeloma in sploh zunaj izkustev stvarnosti; ki ne gredo po obodu THM-kroga. Šele skoz ta THM-krog je mogoče do ŠHM Is Dti, je mogoč skok vstran, NejDam. Kos je oboje: po eni strani ves le v TSu, brez posluha za Dt, po drugi strani pa v tako Rad

distanci do realnih ljudi, da jih ima vse za sredstva-reči-znake. - In kje je bil v tem Priž? Mislim tudi nanj, ko Kritanaliziram Lešo in Kolba?

22. Jasno izraženo: Leša in Kolb sta igravca, njuno ravnanje je igra. Vedel sem, da je Kos bolj v ludu kot jaz. Paradoks: jaz sem bil tisti, ki je (po koncu Pers) v KulJavi promoviral lud, ne Kos! Kos se je tedaj skrival za SHKI Trado, hotel je pač narediti UProf kariero, in jo je; je ne bi, če bi priznal - sam uvidel - svoj lud. Jaz sem v ludu gledal - iskal - Dt, tedaj sem jo imenoval Reč, zagovarjal reizem. Čl pota so bolj HKD in paradokсна, kot se zdi redukcionistom, ZadrPatrom.

23. Točneje: mitomansko.

24. Kot heglovcu mi je bil Epiktet odveč, resničnost je zreduciral na Subjodnos do sveta. Danes sem Epiktetu bistveno bližji, bolje poznam pomen in nujo RR-preOsma. Okrog 60 sem bolj zaupal sebi oz. svoji grupi (MGGi), da bo učinkoviteje spreminjala TS-ObDbo. To je bila moja Tanaivnost ali napuh. Kasnejša izkustva - ARF porazov v stvarnosti - so me izučila. Ne biti zunaj stvarnosti, a tudi ne preveč v nji. Na njenem robu. Tu sem - se vidim - danes.

25. Do Huma sem bil Krit že 60. V Pers sem sicer pisal o PraHumu, da bi vplival na SIz, a sem bil okrog 65 zelo zadovoljen, da mi ni bilo treba več taktizirati; da sem se lahko eksplicite obrnil zoper - celo zoper izraz - Hum. Reizem ni Hum. Pri zunajHumu ostajam še danes, v Kritdistanci recimo do ČIP kot neoleteroriki Huma. Morda ne bi bilo napak objaviti moj spis o SHKI iz 60, s katerim sem - kot predavanjem - nastopil na nekem fimsimpoziju v Beogradu in ki je tako navdušil Sutlića; spis je objavila revija Philosophia. Tam in tedaj sva se z Vanjo sprijateljila.

26. Krit sem do stvarnosti LDbe, zoperstavljam jo njenim idealom, njeni Mori, ki je maska-alibi (Ideola), ne pa stvarnost. Je bil Kos že tedaj bližji LDbi od mene? Danes jo sprejema kot Desredino, okrog 94 celo kot RadDe platformo. Če dela program za DSD, je vsaj z eno nogo strankar, torej v LD; sebe si ne morem predstavljati, da bi sodeloval pri izdelavi kakšnega strankarskega programa, ne le ne De, niti sredinskega. Kos se kot klop drži Dbe, kakršna je, danes je to partitokracija, medtem ko se jaz trudim, da bi bil od strankarstva čim dlje, tudi od Pole. Volim na volitvah, sprejemam Polstrankarsko stvarnost, ker vem, da je PtjskaDb še slabša; a sodelovati v nji nočem. Sprejemam jo kot to, da sem Mo, da moram jesti, da sem Čl: kot lDb v sebi. Šel sem skozi jo, kot kritik Ptje bil tudi Polik, a le po nuji pripadnosti Žu. Sem živ, a ne dam na Ž kaj prida. Ponavljam geslo Tonetovega Prila Luke iz **Koromandije**, 55, da je Ž pasja figa? Žrem pasje fige, ker se Dgč ne morem preživeti; a da bi jih programiral?

27. Unič(uje) od znotraj.

28. To je že čas Osbornove drame **Ozri se v gnevu!** (1956.) Tone iz **Koromandije** ne prenese več svoje univerzitetne kariere, razjezi se, šele jezen lahko odide iz dane Dbe tja stran-čez. Enako Božičev Cunjar, **ZiK**. Za t(akšn)e like je jasno, da ne morejo in nočejo biti leše; to so izpovedni liki MGGe.

Važneje je, da zadene razkroj Leš tudi SeH Lito-SD. Gordana se RR v Gorgo, v alkoholizirano cunjarko, **Delirij**. Zup nazorno naslika, kako nemogoče je biti Leša, **Ladja**. Celo Bor se priključi trendu, le da - Tip zanj - Lešo kritizira iz Preti, iz NOBD PSte, **Zvezde**. Ko Preti ne omenja več, ko se nanjo več ne sklicuje, se sam izgubi v praznem moraliziranju-posmehu, **Vesolje v akvariju**. Dezorientira se; Bor res ni bil nikdar lumen. Mora se - prisiljen se je - vrniti k NOBD PSti, če noče propasti v OISu, kot Gorga. Bora »rešuje« njegov Vitz, ki pa je uspešen le zato, ker mu Bor jemlje sleherno sled AAF-AK drže. Njegov Vitz je samoumevno samovšečen; drža Ire ga dela - seveda le v lastnih očeh - za Gosa vsega; **Pajčolan**. Najlepši - najbolj Pri - je v **Belih vodah**, kjer je njegov Vitz lirsko NeČi spev Nvi; za dolgo se ga ne da obdržati.

Razkroj se na novi stopnji Leše veže na upor; a čemu se ta nova Leša upira? Bor se retorično upira vsemu, ravno s tem potrjuje svojo jalovo le(podu)šnost. Boris iz Zupove **Barbare** se upira ZunDbi, a s smerjo v Intrazmerje dveh na osnovi Rede na EtS. Tork naredi upiranje za svojo platformo, vse do obeh **Revizorjev, 74** in **Revizor 93**. A to je prazen upor; viden je v **Svetlobi sence**, kjer se končuje v Gledu-cirkusu, glej tudi **Požar**. Upirajoči se klovn? Kako Sent! Priž je podal z likom Haya - tudi Samsona iz **Konga** - dejansko stanje SeHa in Leše: ali gre v Sm-AD, ali v klovnijado. Tork ne obožuje zaman Švejka, glej njegovo **Vstajenje Jožefa Švejka, 71**.

29. Danes o **Dia** ne mislim več tako Krit.

30. Skušam dokazati razliko med PV EtHumom in PoV EtHumom. Še danes menim, da se nisem motil. PV EtHum (glej Ferda Kozaka **Vido Grantovo**, Kreftove **Kure**, Zupanovo **Stvar** itn.) je v primerjavi s PoV EtHumom kot Pribiser v primerjavi s ponarejenim. SeH je karikaturalna obnova PV EtHuma. V HS pomenu je PV EtHum vodil v SintHum NOBD, **Stvar** v **Rojstvo**; tu se je zalomil. Zup sam najnazorneje izrazi ta nujni Strni polom PV EtHuma kot SSL-blodenj, **Ladja**; tudi **AlekPR**. PoV EtHum pa vodi le v SZ (**Balada o črnem noju**), v avtogroteskizacijo, v solzavost (**Pozabljeni ljudje**), v nesramen in pristranski cenen moralizem, glej Borovo **Šolo noči**. PV EtHumu sledi NOBD-SintH(um), SeHu pa AD Huma, ki je najnazornejša v **OtR**, v **ZiKu**. Rešitev najde MGG čisto drugje: ne v stopnjevanju RBa, kot NOBD, **Lacko in Krefli**, ampak v odhodu iz vsake ObDbe, tudi iz LReve kot horizonta-VISa. To storijo drame kot **Koromandija, SAnt**, tudi **Dia** in **Afera**.

Zato je prišlo do take - celo Sž - napetosti med MGGo in SeH GGo. Tork, Zup, Bor, Miheličeva PriževuD niso prenesli, ne mojih analiz. Z Zupom sva se kasneje sicer sprijateljila, a šele po 65. S Torkom nikdar zares; snubil me je, da bi ga hvalil, a ni šlo. Priznal sem mu, kar sem mu moral - njegova dramatika je vendar več kot le to, kar sem o nji trdil v 50-ih letih in v prvi polovici 60-ih let -, želel sem biti čim manj pristranski, a Tork je hotel od mene več, izsiljeval me je, nakar sem ga dal na čevelj. Bor se mi ni prilizoval. Ne, ker bi bil načelnejši od Torka; Tork res ni pojem načelnosti. Ampak ker je bil bolj nadut. (Ponosen?)

31. Kos uporablja v **Ogru** moje izraze, a napačno, ne razume jih; zato ga popravljam: »uresničeval« v »izpolnjeval«, »uresničevati« v »vršiti«. Tudi to je dokaz, da Kos dometa moje misli - čuta za Dt - ni mogel niti začutiti. Kosa je

neslo v toleranco Haya oz. Leše oz. SHKI, jaz pa sem te tri pojme poudarjeno odklanjal.

32. Na kateri lik iz PV SD sem mislil? Na Andra iz Pahorjevih **Viničarjev**, na Andreja Galeta iz Brnčičevih **Štirih sten**, na Ivana Tomca iz **Kur**? V glavnem so podajani že v fazi, ko so se že odločili za LRevo, Gale pride iz zapora. Notspremembe - očiščenje in pomlajenje, spremenjenje - iz Mešlikov v LRevarje tematizira šele NOBD; to je njena Strna naloga; glej Tanjo v **Ognju**, Svetelovko v **BSSvetu**, Donata v **Operaciji**, Tiliha in Simonko v Pahorjevi **Čas je Dozorel (ČasD)**, Emo Ocepek in Bojana Vrčona v Štandekerjevi **V vrtincu (Vrcu)**, starega Jerišo v Borovi **Težki uri**.

33. Poudarjam potrebo po resnični »spremembi« sveta, ne zadošča mi preobrat v NotDuši. To je moja uperjenost zoper InH. Razlika med Damano in Tamano je v tem, da sem se okrog 60 manj zavedal težavnosti - dejansko nemožnosti - Temspremembe TSa; danes je ta sprememba mogoča le, če bo biogenetska. 60 sem bil - z Davidika - preAbst. Ni mi še bilo treba dovolj konkretizirati uresničevanja oz. dogajanja biti. Danes vem, da so vsi poskusi uresničevanja biti iluzorni, SSL, dokler ni spremenjena sama narava Čla; dokler ne odpade Ž (par ŽS) in ga ne zamenja Dt.

Bravec bo pripomnil: mar ni moja Darazlaga še bolj Abst, mistična od nekdanje? Odgovarjam: če - dokler - ne bo prišlo do zamenjave Ža (para ŽS) z Dto, bo vse zaman. Potem Člu ne preostane drugega, kot da stori ali kot Hay Sm, ali se kot Minsky-Mender prilagodi - Kolb - danosti. Sigis je le prehodna (začasna) faza, ki jo je Priž podaljševal tako rekoč - vsaj v svoji zavesti in samorazlagi - do svoje Si. Torej je dilema, če ni možnosti za Dg, le: ali Leša-Kolb ali OIS. Vsakdo naj se sam odloči, kot presodi, da je prav.

34. Nekaj se da reči o meni: zmerom se trudim biti Rad. Vendar, naj naredim še AK: ali ni ta moja Rad(ikalnost) zmerom - Strno - preAbst, s tem pa tudi ona le (ali predvsem) retorika, IVJ? Koliko je moja drža na robu Dbe Pri(stna)? Kak marginallec pa sem, dokler sem član SAZU? Ker se tega zavedam, kar naprej načrtujem izstop iz te častitljive ustanove, izzivam spor z njo, ki bi me motiviral k zadnjemu dejanju, kot je Ščuko spor z Grozdom, **Blagor**. Tudi zato zmerjam kot jesihar, žalim in sem kar se da neSpoDo; da bi me okolje akademikov Morizločilo, jaz pa bi z dejanskim izstopom potegnil le konsekvenco, saj ne bi mogel-smel bivati več z ljudmi, ki me tako odklanjajo. A kaj, ko na moja izzivanja ne reagirajo, delajo se, K-da jih ni; vse Zamol. Svojega Barpredmestnega zmerjaštva ne morem stopnjevati; kakšno sramoto naj si še izberem, da bo učinkovala? (Pisal mi je Ink; sicer Tehpismo, kot urednik SAZU Razprav, a ljubeznivo. Ljubeznivo sem mu odgovoril. Med nama je od tedaj steklo že nekaj pisem; oba sva dala moj žaljivi ton iz **RSD** v oklepaj. Res ni izvedel za ta ton? Ali se dela, kot da ga ni? Da obstaja od mene le tista EV, ki jo priznava Db? Ni ta nihilizacija mene pošastna, najpošastnejša od vsega?)

Res v LDPM ne učinkuje nobena reč več, če je trg ne sprejme, če ni koristna za trg? Kos se dela, kot da ga ne žalim; preudaril je: kaj pa imam od tega, da bi reagiral na Tarasovo nizkotnost? (Če mi reakcija nanjo ne koristi, naj je ne bo.) To je moja Priizkušnja. Nisem torej tudi jaz le ali predvsem član

PMUDe, ki retorizira - torej švindla -, v tem ko konstruira - dejansko blodno fantazmagorično - Dt? Nisem dolžan svoje vse presamozavestne Krite iz 60 RR v ARF-AK?

35. NTM je potreben moj ne le Tem poseg v **Opombe**, ampak v celotno moje razmerje do samega sebe in do MGGe, kakršna sva se oblikovala okrog 60 oz. med 57 in 64. Ko sem komentiral **PrDi**, tega še nisem opazil-čutil, kaj šele da bi se tega zavedal: da je moje Tastališče-drža (57-64) nenavadno dogmatsko, samoumevno, (pre)samozavestno; da je - z Damojega vidika - daleč preveč MonTotKId-PlD; vsekakor daleč bolj, kot sem si bil tega v svesti. Šele ta hip, na tej točki **Opomb** k **PrDi**, me je prešinilo, da prav za prav v moji Tadrži ni niti sledu o ARF-AK. Kot vseveden - prepotenten ideolog-fif - delim levite na vse strani. Sem vzvišen nad vso četverico nastopajočih v **Dia**, mentalno - in Et - obvladam dramatika (Priža) in polemika (Kosa).

Dokler sta mi bila predmet analize le Priž in njegovi litliki, nekako še ni bilo pravega vzroka ali podneta, da bi se zavedal tega, česar se zdaj. Ko pa ponovno berem in pripravljam za tisk **DrDi** (popravljam le tipkovne napake), naenkrat opazim, da sem Kosa šele komaj kaj navajal, a tisto, kar sem navajal, niti ni napačno; ni sicer razvito, a morda je šele Kosov uvod v analizo; še ne vem. A K-da že vem, kaj vse bo sledilo. Do neke mere sem res že vedel, ker sva - verjetno - s Kosom prej o stvari razpravljala ustno, in je on zapisal, kar mi je že govoril. Pa vendar. Vzamem en sam polemikov stavek-izjavo in ga raztrančiram kot Lenin Kautskega ali Marx Proudhona. Se vidi, kje je bila moja šola; da sem v Gimni kot ideolog SKOJa predaval **VKPb**, se pojil pri Engelsovem **Anti-Dühringu**, pri Zihelovi Kriti Voduškovega **Odčaranega sveta** in Šalijevega **Slapu tišine**. Da so Tolstoj, Dostojevski, Mark Avrel, Kierkegaard vplivali name poleti 47 sicer močno, a le po eni strani; po drugi pa sem ostal marksist in ničejanec, bojevito razpoložen Bar, ki prenaša Vojmetode v Kulo. V tem pogledu sem ostal - in vsa MGG - dedič tikPoV Stlpolemizma, čeprav sem se po vsebini zoper le-tega boril. To dvojnost sem ohranil do danes. Na eni strani priznavam EvrKriš, stoo, hočem biti naklonjen slehernemu, odkrivam zavržene, Zamol-pozabljene; po drugi pa se spravim kot pobesnel na vsakogar, za katerega zaslutim, da bi lahko bil uspešnej v Dbi, skladden s povprečno mero ali Tradideolog. (Kmedla šonam; do kdaj bo trajalo to nenaravno stanje med nama, Tip za oba?)

Prej (pred 57) me je zelo metalo: od **Venca** 44 do misli na Sm (zaradi OISa) v volčjem tednu konec 56. Bil sem že (pre)naduti kritik, v uničujoči oceni Ingoliča, **Pred vzhodom**, igravcev in režiserjev, VISkrbinska in Molke, slikarjev, Debenjaka in Smerduja, LZgarjev, Patra in Kalana. A to so bili še napadi mladostnika, študenta; diplomiral sem 54. Od 57 naprej - vmesni dve leti nisem pisal-objavljal - pa nisem bil več le polemik, le PrepDč-PolemDč. Postal sem dogmatik. Prav je bilo, da sem svojo misel utemeljil, jo iz KulPoltekstov RR v Fijo. (To sem delal med 55 in 60 s skrajno intenzivnostjo.) A ko sem dognal svojo - določeno - Fijo (ali vsaj mislil, da sem jo dognal), sem se počutil kot mali bog; to svojo samozavest sem prenašal na MGG, ki jo je z navdušenjem sprejela. V potrebi biti vsak svoja lastna SAPO so se nagibali vsi člani MGGe k nadutemu dogmatizmu, Zajc, Kos, Dine, Strniša itn. Tudi zato sem imel takrat nanje tako fascivpliv: skoz mene so se Not utrjevali. Ker sami niso bili Fifi, jim je bilo psihološko zelo koristno, da so me v svojih očeh

naredili za velikega - prelomnega - Fifa; z mano so letali visoko nad ostalimi ljudmi, v višinah so me gledali kot orla.

Kasneje sem se te svoje napuhnjene MonTotIde zavedel (po 64), se ji odpovedal. Od tedaj sem - tudi zaradi pravkar navedenega razloga - začel kot Vodelj drseti navzdol, vse manj sem vplival. Mojo prejšnjo EV sta prevzela najprej Pirc, nato TH; jo polno in do konca uporabila. Oba sta bila vsaj napol Polika, jaz le obrobno. Pirc je znal svojo ARF (Jerman v 5-dejanju) prikazati tako spretno, da je deloval kot Magprerok. TH ni bil ARF-AK drže nikoli sposoben; le navidez. Kot v vsem je tudi v tem sleparil. (Pa sem spet zajadral v Leninov slog zmerjanja!)

Dokler sem bil učenec Hegla (od 51 naprej, kaj šele Kierkegaarda, ob istem času), sem bil še odprt do sebe. Ko pa sem se seznanil s Heidom - kot žejna zemlja vode sem se ga bil napil, poleti 56 -, se je okrepil v meni tisti proces, ki je Heida vodil v NemNcz (Röhmovega tipa) in je kasneje zapeljal THa in posebej še Urba (in njune epigone, PijGrafa itn.) v DSD; tudi Pirca, ki pa je umrl prej, preden se je razprl za Nczmoment v Slski percepciji Heidove Fije; Pirc je umrl 77, RR heidovstva v Sfz (SGent-SNcl) pa se je artikularala sredi 80-ih let; tedaj, 86, sem norovsko grupo - tudi zato - zapustil. Sprejel sem njeno zadnjo točko kot MimDč obeh EDčov (LDča in DDča); to se je zgodilo v 86 uprizorjenih dramah **GiM**, Snojevi, in **ŠpK**, Božičevi. Odtod naprej nisem hotel ne v Božičevo odločitev za LDPM (vse da je le fantazma, Sestra postane v umobolnici Španska kraljica, prevzame to blodno EV, Žižek in Božič vstopita v isto stranko, v LDS, kot eksplicitno zastopnico PMLD), ne v regres k Slski Narbiti-substanci, v Mago ArhTrade (resnica da je v predsokratskem mišljenju, v predRLH VISu, celo v SAVSi, Snoj in STH stopijo prav tako v isto stranko, v DEMOS, ki je predhodnik DSD); na eni strani Božičeva **Panika**, na drugi Šelova **Čara** s svojimi ArhfascMag močmi kataklizme, ki so jo Šel in DSD RR v Poljezik kot nujo nove, tokrat DReve. Iskal sem BDra na liniji Krstna iz **Afere**, Jošue iz **Procesa**, **Ljercev** in **SAnte**, **Brez sveče** in tistega, kar sem nazadnje, okrog 2000, prepoznal v Dovjakovi drami **Pipin Mali**, glej mojo ES analizo v knjigi **VMD (Veliki, mali, drugi)**.

Heid, kakršnega sem recipiral 56, bi ostal zame premajhna spodbuda, če ne bi doživel vznika svojega Etuporništva, v prvem konfliktu z Zihelrom spomladi 57, ob ukinitvi Besede, in drugega, ta pa je bil odločilen, ne le z Zihelrom in PtjIdeolo, ampak z njuno Reso, s PPP, z BKraigherjem kot PolicMistrom, z zasliševanji, zaporom, izgubo zaposlitve, statusom obdolženca za Sžpropagando. To je bil odločilni hip mojega Ža; tu se je moralo potrditi ali zlomiti vse, na čemer sem zidal, tudi drža Camusovega **Upornega Čla**. Ker sem preizkušnjo vzdržal - Et in umsko, imel pri tem še srečo, uporabljal sem ob Etmoči tudi zviti um heglovstva -, sem se od pomladi 59 naprej Not silno pomiril, utrdil kot EtOs, tudi kot UmOs. Takšna zmaga nad sabo - v sebi, a tudi v objektivno merljivi ZunDbi - me je naredila čez mero samozavestnega.

Naenkrat sem spoznal, da ne potrebujem več DabDbe-okolja, ne Pole, ne službe, ne imidža, ne aplanza; da sem postal SAPO, res S(voboden) in A(vtonomen); EifA. Mogel sem začeti hoditi po poti, na katere koncu sem danes: iz ObDbe na njen rob, v bližino Dti, v stanje, ki naj mu rečem predDt; stanje, preden Čl eksplicite preide v Dt; v predsobo Dti. Nisem bil več pretežno Id, ne še Dt, ampak vmesnost, ki pa je po tendenci usmerjena k Dti; ji po srcu-Vrtah bliže. V to smer sem začel iti že 59, le da se je v teh 46 letih

od tedaj zgodil nemajhen Poz razvoj na moji poti (Isu Dti). Danes na zunaj morda celo bolj niham med vero v Dt in OISom, kot sem okrog 50, ali pa enako; s tega povrhnega stališča se zdi, kot da nisem prišel nikamor. Z drugega gledišča pa je bil moj razvoj velik. Vmes je moje delo, desetisoči strani pisanja, ARF-AK, analiz, gradiva, ki služi spoznanju Čla odznotraj (**RSD**). 59 sem bil na Prapoti, a še zelo Abst, kot v **Vencu** 44; pol Stola sem to Abst izhodišče ES konkretiziral, tudi kot SLZgar. In: obe svoji Temstanji sem povezal: Notsprtost (smodel RazcDč) in Notmoč (smodel VerDč). RazcDč sem razvil v ARFDč, si skupaj z držo VerDč omogočil ustrežnejše IsDti, smodel IsDtDč.

Za to gre: ARFDč - Krit distanca do sebe - mi je 59 in 60 manjkala; to se vidi tudi iz koncepcije lika SAnte, ki je za Damene daleč preveč Monfigura, samozadostna. Zato mi je - zadnja leta - postal bližji Krstn; Priž konča **Afero** analogno odprto kot končne **Dia**, le da je Sigis na koncu drame negotov, neopredeljen, še pred začetkom Prapoti, Krstn pa na koncu **Afere** v Notdilemi med sabo kot Utinteresno Pldo in Etodločitvijo. Tak je Krstn RazcDč in ARFDč, medtem ko je Dineta gnalo v **SAnti** v apologijo vzora-bitu; SAnta je PnM. Ekskaplan Sergej - **Brez sveče** - je bistveno bolj RazcDč, vsaj odprt Dč, kot SAnta. Zajc je RazcDč stopnjeval do RazkrDč, **OtR**, do ADDč, **Potec**; s tem je dal Antezo - znotraj VISa in izkustva MGGe. Priž je oblikoval Krstna med obema dramama, brez Zajčevega Niha in Dinetove težnje, da naredi za vzor Etbit.

Damenim, da je bila moja faza 59-60, vidna iz **DrDi**, potrebna; moral sem se utrditi kot Moč(na)Os, zato sem moral poudarjati - čutiti - v sebi bolj PnM kot PzM, bolj zglečnost navzven kot spraševanje navznoter, bolj polemiko kot ARF. **PrDi** in **DrDi** sta Tip primer dogmatske polemike. V **PrDi** obračunavam s Prižem - skoz like njegove drame -, v **DrDi**, vsaj do točke, ki sem jo uspel prekomentirati dozdej, do 6-strani, sesuvam Kosa. Niti z eno besedo se ne vprašam, kaj pa, če se motim jaz. Tu sta si **PrDi** in **DrDi** vendar Raz. Z liki drame se Notldn, s tem zagledam sebe tudi v Sigisu, Minskem, Hayu itn. To je izhodišče za ARF-AK. Lita-Umet daje Strno to možnost, da se Čl prek Notldne - prek Ponota likov - začne spraševati o sebi. S Kosom pa sva ubrala pot polemičnega esejizma, razprave o sodbah, normah; obnašava se, kot da so vse te izjave-analize Zun(anje). Brž ko pa sem z nekom v Zun odnosu, sem ali v koruptnem kot Utinteresna Pld, ali v bojnem, s tendenco od MonAgrEkzPlde preiti skoz PrepDč v EDč-Bm. S Kosom v EDč nisva prešla, nasprotno, po tej polemiki sva se zblížala kot nikoli poprej, postala tesna PriSo, posebno v letih 61-62; tega PriSo je bilo konec v letih 63-64, konec za zmerom. A kako se bo razvijal najin odnos, tega poleti 60, ko sva pisala najino polemiko ob **Dia**, še nisva vedela, še nisva mogla vedeti.

Ton, ki ga na teh 6-straneh ubiram jaz, je doktrinarski, vseveden, nasilen, zoprn, poln sem sebe kot edinega Čla, ki kaj - vse - ve. Ne ostajam v enem delu - na eni ravni - **RSD** še danes tak, v svojem zmerjanju, žaljenju? Danes si dovolim biti ena EV kot OžPld surovež, ker vem - tako se ocenjujem -, da ta EV ni moja bistvena; da je bistveno močnejši ARFDč v meni. Da se moje včasih - nemalokrat - neokusno zmerjanje razblini ob množini in prenicljivosti mojih ES analiz, s katerimi pa obravnavane dramske like in avtorje dram - celo neznansko - dvigam v visoke pomene, se pravi, da jih obdelujem s svojo LdDr. Tu ne ravnam koruptno, saj skrbno pazim, da ne bi lezel v rit **Izbrancem**, tistim, ki odločajo o imidžu in koristi koga v DabDbi, Janču, Žižku, STHu, Janši,

Drnovšku, Zajcu, Janezu Berniku itn. Tu se bistveno razločujeva z MBP Inkom; on hvali (v DabDb-ObDbi) uspešne, jaz neuspešne. On si je s tem na kolenih pridrsal sprejem v SAZU, mene so izvolili v SAZU, ne da bi me kdo o moji kandidaturi prej sploh kaj vprašal in me o nji obvestil. Mene moje članstvo v SAZU zato ne zavezuje nikomur, ostajam SAPO; Ink mora še naprej lesti v rit, vračati usluge. (Spet zmerjam. Taras Marx-Lenin, vsaj na tej ravni.)

Svojo držo iz 59-60 sem večkrat analiziral, z več vidikov. Predvsem kot svoj izjemni Notmir, ki se je vame, sicer živčneža, naselil. Opisujem, kako nisem zahajal v Ljo, z Alo sva se vozila na kolesih po bližnji Slji, odkrivala gotske cerkve in freske, doživljala svoje najblažje, morda celo najlepše Ž-obdobje. Vse to je bilo res. A ko danes berem **DrDi**, opažam tudi drugo plat zadeve: samozadostnost tega Notmiru. To opazati morem - Strno - šele danes, ker - odkar - sem se odpovedal Notmiru, kakršnega mi je dajala pod konec 80-ih let KC, KatTija. Šele ko sem znova sprejel odločitev, da je Sv važnejša od varnosti, to sem sprejel po 92-93, sem mogel začeti opazovati Negplati miru-pomiritve, njegovo gnilo, koruptivno, skorajda lažno plat, vsekakor mir kot sredstvo Hina. Tu mi je mnogo pomagala pozorna analiza Det(elope)D; Det(ela) je bil kot Kan prav poklican, da od znotraj, iz Perizkustva razkrinka samozadostne, v svoji duši varne-zaščitene Hinkane, od **Učenjaka** prek **Dveh skopuhov** do **Begunke**. Miheličevi v Kritanalizi duhovnika Klavore, **Ogenj**, nisem verjel; **Ogenj** je NOBD agitka. Detu pa sem moral verjeti; in Bernardu Tomšiču v **Lahkovernih** pa Cajnk(arj)u v **Nevarni igri**.

Že dlje časa obljubljam, da bom objavil svojo podrobno analizo Dinetovega (tudi filmanega, s tem v dramsko obliko scenarija spremenjenega) romana **Črni dnevi**; napisal sem jo 59, torej pred **PrDi-DrDi**; je izhodišče za polemiko s Kosom 60. Seveda pa ni ES analiza v mojem Dapomenu-praksi, kot so analize v **RSD**; je nekakšno Posn Heidmetode, Fija namesto analize. Izdelal sem jo v dveh Rcah; prva je obsežna, 200 strani, druga bistveno krajša, naredil sem jo - kot ekscerpt - za objavo v Pers, a je bil Dine kot urednik Pers zoper njeno objavo. (Zakaj, je drugo vprašanje.) Vsaj to drugo Rco, nastalo v jeseni 60, a dejansko le Redo prve Rce, nastale poleti 59, bi bilo pametno objaviti v pričujoči knjigi. Šele v Karju te razprave-eseja bo mogoče uvideti razliko med ES analizo, ki zahteva tudi ARF(Dč), in doktrinarno polemiko, kot je **DrDi**. Šele ti dve moji razpravi o **Črnih dnevih**, naj ju krajšam kot **ĚČr - Ěsej o Črnih dnevih I in II** - bosta razkrili mojo Tafijo, ki mi je dajala tako veličastno samozavest. Prepričan sem bil, da obvladam svet skoz njegovo bit; da vse referiram glede na bit, ki pa ni metafizična, ne Spinozova ne Tomaževa (ne Ušeničnikova ne Ziharlova), ampak v duhu Heida transbit, vendar brez Mage.

Tu se vidi bistvena razlika med mano 59 in THUrbom 90. Kdor bo prebral **ĚČr (I ali II)**, bo dejal, in ne neupravičeno, da je ta moja bit in sploh vse moje razpravljanje neizmerno Abst. Isto mi pravijo še danes o Dti. Pa vendar je med Damojo koncepcijo Dti in transbitjo ali Heidbitjo 59 bistvena razlika v množini in vsebini mojih ES konkretnih analiz SD in ostalega; iz teh se namreč nazorno vidi, kaj je, kam pripelje metafizična - običajna, razumarska - bit, kako nezadostna je. Kako - da - je treba na vsak način to PnM-bit kot Ožlido zapustiti, iti skoznjo naprej, saj vodi Strno v EDč. Kako jo je treba razcepiti v RazcDč, ta razcep Ponot, da pride do ARF-AK Dč smodela; do odprtosti k Dti. Tu se res začne mistika; a kdor ni pripravljen prepustiti se mistiki, se bo zadovoljil z njenim lažnim nadomestkom Mago, kot se STH, ali pa bo vztrajal

pri ObDb-IdMu, nazadnje celo pri Poli ali pri ustanavljanju SNDže kot MBP norovci na čelu s STH in Urbom. Tako je Dt izgubljena. Priznam, da je Dt še v **RSD-05** premalo konkretna; tudi zato opredeljujem svoje Dastanje kot predDt. Tvegam; pristal sem na to, da me ima DabDb za neuporabljivega, da **RSD** - Dgfijo - Zamol. Cena za mojo €iA na robu Dbe. A ta cena mi je pogodu.

Bistvena prednost (zame) pred SHKI MetAkso je zagotovo v tem, da jaz v **DrDi** razlagam svoja izhodišča, predmet podredim Intelanalizi, ki ne izhaja iz Konvsamoumevnih predpostavk (kar počnejo Kalan, Legiša, Slodnjak, ta celo iz SNcla). SHKI v mojih tekstih že te razlike ni mogla prenesti. Lipe Kalan in Štihec nista razumela nič, bila pa sta dovolj naduta (kot Bor itn.), da sta se mi - mojemu izrazoslovju, recimo besedi uresničevanje, ulupinjanje ipd. - posmehovala. SHKI je bila pošteno zagamana. Kar pa ni opravičilo zame, da nisem storil, kar bi moral: se v polemiki vsaj s Kosom, s katerim sva že nameravala sodelovati (že smo se odločili za izdajanje Pers, že smo pripravljali 1. številko), referirati tudi nase, ne le nanj; ne le spodbijati njegovih izjav, ampak se z AK spraševati o svojih. Če - ker - sem deloval kot Monenotna OžPld (dejansko kot AgrEkzPld), sem bil isti kot Kos, kateremu to - z drugimi besedami-izrazi, a s tem pomenom - očitam. Če bi hotel narediti korak NejDam tudi od Kosa, ne le od Ziharla in Šege, bi moral razviti ARF-distanco do sebe, do svojih Fifizhodišč. A je nisem.

Za kaj takega tedaj še nisem bil dozorel, tega Strno in €kP nisem bil še zmožen. Pers-grupo-gibanje je neslo v smer RePole; ni čudno, da se je na takšne nas lahko vezal Puč, ko je prišel - ko smo ga dobili - iz zapora 63; kar naenkrat je MBP tako Fasc(iniral), da so mu kar z mehкими nogami popustili, Rožanc, Zajc, Dine, Šel. Le Priž in Kos ne; ta dva sta obnovila odpor do Puča. Midva z VeRusom sva skušala reševati, kar se je rešiti dalo; ostala sva na sredi. VeRus iz tega položaja-izkustva ni znal potegniti Pranasledkov; Not se je zlomil, na vrat na nos je iz Kule (KulPole in Fije) prebegnil v UZn, se dobesedno skrnil vanjo, prevzel njen funkcionalizem-sociologizem. Z VeRusom je bilo - z mojega vidika - konec; UZn je le še kombiniral z občasnimi simpatiziranci z le; takšnega ga priznava Hanž. Z nikomer od PriSo si nisem mogel pomagati. Zajc, Dine itn. so nekaj časa še gojili - seveda zgolj retoričen - €tekstremizem, kmalu pa so popustili; Dine je postal ravnatelj Mladinskega Gleda, Zajc dobitnik številnih nagrad, v uradni Dbi - od nje - priznan kot Javeličina, KosPriž pa sta sploh postala pomočnika ČirZlca kot šefa Ptje za LitKulo in urednika Sodobnosti. Vsi so se, čeprav vsak po svoje, zatekli v SHKI.

Jaz sem se vezal na novo Gene, na Šalamuna, Jov(anovič)a, Zagor(ičnik)a, Alešak, Marnika itn. A ta smer je gojila ali NA Mago (Marnik), k nji se je obrnil Šel, s **Triptihom**), ali pa vse bolj Rad Lmp (Jov od **Norcev** do **Znamk**, Rudolf, Lužan, Rupel itn.). Tudi za temi nisem mogel; ko sem jim pomagal konstituirati se - uveljaviti v Dbi -, me niso več potrebovali; zanje kot Tipinstrumentaliste sem bil vreden le, dokler sem bil uporabljen kot instrument njihove Pvt promocije v nastajajoči PMLD, torej na trgu. Na ravni PSte pa se je njihova ARF-AK, s kakršno je začel Jov v **Norcih**, hitro RR v neodgovoren, lingvističen-verbalen-retoričen lud, v lro kot takšno, v vseposmeh, v RR vsega v Dv arhemodel. Tu nisem imel več česa iskati. Že sredi 70-ih let sem se povsem odmaknil od imenovanih; šel sem mimo njih oz. skoznje. Z uporabo tega, kar so namislili-ustvarili, sem moral NejDam.

Likvidacijo Pers revije-gibanja sem razumel kot naš-moj Not zlom; 64 sem to čutil, kasneje sem to jasno artikuliral. Zajc ipd. so pripisovali zlom revije le Ptji kot krivki, zanje je veljala in še velja teorija zarote in zla, Demonaca. KosPriž sta imela to likvidacijo za posledico našega (ne pa njenega) neodgovornega ravnanja, posebno mojega, ker bi moral preprečiti, da je v reviji - v MGGi - prevladal Pučev vpliv. Ostal sem sam, le z Alo. Prvo nalogo, ki sem jo začutil kot brezpogojno terjatev, sem uvidel v izdelavi ARF-AK. V to smer so šli nekateri moji spisi, recimo **Volja do nemoči**, kot snovanje-ls Rlg okvira.

Do neke mere sva se družila - se podpirala - z Rožancem, a dejansko sva usmeritev k Rlgi razumela vsak po svoje. On predvsem v okviru uspeha na trgu; skušal je kombinirati mene - moja smodela ARFDč in VerDč - s trgov, tj. z LDPM (zveza s Koširco). Ko se je po 86 MGG obrnila k RePolu, se je pridružil le-tej, saj je - bilo vidno, da je - postajala vse bolj tržno uspešna. Vrh te tržnosti je bil dosežen med 88 in 91; med afero JBTZ kot SimRevo in Nastom SNDže kot ustanovitvijo PMDže. V tem je bistvena razlika med Hrš in Srb NDžo na eni in SNDžo na drugi strani. V tem je tudi vzrok za uspešnost DaSlje: ker izhaja iz PMLD tržnega VISA, Hrti-Srbi pa pretežno iz ReAr GentNcl-fza. V Slji je bil SGent-SNcl dejansko Sim, čeprav se njegovi nosivci tega niso zavedali; če pa so se, so ga hoteli poglobiti s StŽ (svetostjo Ža), STH, z ReMago; hvalabogu zaman. Nad STH-Urbovo ReAr je prevladal Ruplov, Rudolfov itn. Lud-RMg. - Rožanc je nazadnje kombiniral vse, kar je čutil kot možno uspešno: RePolu, Mago, trg, SrednjoEvro, Krš, RMg; iz vsega tega se je izcimila zame neužitna čobodra Pervtipa. Ni čudno, da sva se s takšnim Rožancem razšla. Hotel je ujeti-zapeljati tudi mene, a se nisem pustil. Mojo pot-izbiro je zanikal. Kot - vsi - ostali.

Kot sem dejal, je šla moja pot povsem po svoje: od točke **GiM-ŠpK** (86) k točki **Brez sveče** in **Bogar Meho**; ES razpravo o tem sem napisal 88. Dovršil sem prvi eksplicitni **RSD** knjigi: **MD 1** in **2**; podal v njiju pot od NOBD (**Punt** itn.) skoz RazkrDč (Majcnova **Revolucija**) k ARFDč in VerDč (**Brez sveče**). VerDč sem stopnjeval v knjigi **KršTraga**, o **SimčMladosti**; ARFDč v knjigi **Teologija postmoderne**, o Majcnovem **Ženinu**. Prvi del te knjige (čez 200 strani) sem napisal poleti 93, tik pred infarktom; ni še objavljena, kmalu jo bom pripravil za tisk. Z vrsto naslednjih knjig sem ARF-AK stopnjeval. Tudi tako, da sem začel sistematično-ES preučevati S(S)D; pot od **BSov** in **MicMata** do filetovega **Veselja doma** je analiza stopenj Nasta SIZi, pod vidikom ARF-AK te zavesti. Zato sem moral vse bolj odklanjati PnM-bitna izhodišča SNcl a kot samoumevnega; odklanjati SLZ, ki si je izbralo za vrednostno izhodišče prav zanj nepresegljiv, niti do UHe ne segajoč SNcl. (Še Kmedl v **Tisoč letih slovenske literature**.) Vse pomembnejša mi je postajala SD-20.

Važna se mi zdi tudi naslednja primerjava: med Lito in Zno. Naenkrat sem ugledal - ob branju **DrDi** -, kako sva si na eni strani podobna s Kosom, ne glede na razlike med nama, kako pa je od naju - Strno - Raz Priž kot Umtk-dramatik! Recimo, da je moje razumevanje **Dia** globlje, bolj HKD od Kosovega; pa vendar je po Stri enako doktrinarno, enoplastno, ostajajoče v okviru Ožlde kot Kosovo, medtem ko drama kot Umet že po Stri deluje Dgč. Še najmanj agitke; pa celo te imajo v sebi momente ARF, dvojno dno, če ta izraz RR v Poz. Ko piše dramatik dramo (Priž **Dia**), je prisiljen upoštevati več plasti, vidikov, čustvenih stanj, misli, drž itn. pri slehernem liku, kajti naj bo nekdo še tako Monenoten, kot Čl je HKD sestavljenka. Umtki MGGe so se povrh tega še

načelno in načrtno trudili, da ne bi - ali čim manj - zapadali v Monenotnost lika; da bi slikali njegova Not nasprotja, spore, dvome, obupe, nejasnosti, samoizdaje. Tu je ena od glavnih razlik recimo z NOBD, med **Dia** in **Razci**; oz. med PoV podaljškom NOBD (ŽurPSto Mikelnovega **Dežja**, 55, in Dinetovo **Kor(omandij)o**; med Borovimi **Kolesi teme** in Zupovo **Ladjo**, med Javorškovo **Odločitvijo** in dramo istega avtorja **Krimzgodbo**; vse omenjene drame so iz istega časa (53-54).

Celo Mender, ki je poudarjeno koncipiran kot Monenoten - tehnicist, reduktionist -, se mora zamisliti nad tem, kaj se dogaja v tem svetu, kaj-kdo je Čl, ko doživi, da ga nadrejeni degradirajo, zamenjajo z Minskym, najbrž tudi zaprejo; v zaporu - na Golem otoku recimo - bo doživljal ARF kot Peter iz Hofmanove **Noči**. Da ne govorim o Haya, ki ne more brez ARF-AK, saj sam spozna, da je bila njegova usmeritev napačna. Haya nese v AD, v ADDč. Sigis se s skrajno muko vzdržuje pri nekakšni integriteti svoje Osi; v resnici je - Priž ga takšnega pokaže - zbeگان, saj ne pozna vzroka za svojo rešitev-Svo, tj. izpustitev iz zapora. Svet se mu razkriva kot Konta; Konta Čla sili v RazkrPldo in naprej v RazkrDč. Sigis še ni v tem, a je na poti v to stanje, ki ga doživijo kasneje Bernard v **Aferi**, rektor Samson v **Kongu**, nazadnje Che v **Legendi**. S Chejem se LR vidik kot Poz konča; preide v Romfantazmo, tako rekoč v infantilno sanjo-željo. Kako naj Priž še piše o **Cheju**, če pa nima več Poz izhodišča, ki bi ga z ARF-AK kritiziral, osvetljeval? Ostane le še pragmatizem Tsa oz. dane ObDbe, nanj je scela pristal Kos, in OIS, v katerega se zateka Zajc, a vse bolj retorično. Sma ne naredi, brodi po stopnjevanem ErS - bolj Sek kot Er - Užu, **Medeja**, se sam sebi smili v blodenju po puštinji **Grmač**. Zajc OIS držo zelo olajša, iz EkP jo RR v verbalizem, v lepe - patetične - verze; s tem tudi Zajc pristane na RMg kot na lingvizem, čeprav na svoj - poudarjeno Prikr-Hin - način.

Minsky je celo hote in eksplicite lik, ki družni vse te PSte: RazkrDč, RazcDč, SZDč (samozavrtega Dč), ADDč itn. Vsakega nekaj. Skoz Minskega - tudi skoz ostale like - naenkrat Priževa drama nima več iste Stre kot Kosov in moj tekst, ki sta Krit-umski razpravi. Krita - tudi LitKrita - se naenkrat pokaže v svoji šibkosti: kot vse preveč Reda. Tu se s Kosom verjetno ločiva: on ne le da ostane pri tej Redi, še zaostri jo, v Stri se ne menja; jaz pa sem se usmeril k načrtu, da bi Redo - Ožldo - RR v ARFDč. Zato sem se bral - prepoznal - najbolj v liku Minskega; ne kot oznovca, ampak kot Fifa paradoksov. Takega me je Priž tudi poznal, takega naslikal, pred takim bežal, ker se je zavedel, kako je paradoksalizem nevaren tudi zanj; kako vodi v absurdizem, to pa je v smer **Potca** in BožičD, **Vojaka Jošta ni**.

Naslednja desetletja sem sistematično in zavestno delal na tem, da bi svojo esejistiko in Zn RR v smeri ARF-modela. Menim, da se mi je nemalo posrečilo. Čeprav so mi svetovali, naj začnem sam pisati Umet, Hieng je nenehoma v tem duhu pritiskal name, mnogi, naj pišem vsaj eseje, recimo spominske, kakršni so v **Sreči in gnusu**, ne nazadnje **SPK** (Kmecl mi je pred kratkim močno hvalil moje **Srečanje z Rožancem**), ti teksti so bili in še so uspešni v DaSDBi oz. njeni elitni - tudi UZn - zavesti, nisem nasedel sirenskim glasovom, ocenil sem jih za Zapl. Umet je čudovita reč, a če se bi mi posrečilo artikulirati takšno Zn-fijo-Tijo, ki ne bi bila le proizvod domišljije, kar je po Stri Umet, ampak bi spajala obveznejšo misel z ARF-vidikom, bi od Umeti dobil neMonovidik, od Fije pa trdnost logike, ki je zmožna upoštevati tudi alogiko oz.

paradoksaliko. Tak je cilj **RSD**. V praksi sem pa dosegel nekaj drugega: da nihče ne jemlje **RSD** ne za Umet ne za Zn ne za Fijo ne za Tijo. Kar me ne moti. Odloča, kaj vidim v **RSD** jaz kot uho, ki sliši Dt.

36. Za doktrinaren spis zadošča, če se kar naprej sklicujem na Temizhodiščne pojme-Vrte; recimo na dogajanje in (ob)lastništvo. Reso iščem tako, da ugotavljam, koliko se Kos je ali ni približal mojim Poz in Neg Vrtam (dogajanju in pollaščanju). To presojanje, celo sodba in obsojanje je bistvo Redpolemike. Kako neznansko HKD sveža je Priževa drama **Dia** v primerjavi s tem mojim suhim dogmatiziranjem! In Kosovim, s tem morda še bolj, a bistvene razlike med nama s tedanjim Kosom ni. Morda so tudi drugi gledali name (in na Kosa) podobno, kot jaz danes nase, in jim je bila nasilna samoumevnost - samozaverovanost - dogmatika kar se da zoprna; kot odbija danes mene. Le da so bili ti drugi - SHKI - butci oz. topi in niso zmogli videti v **Dia** sveže, HKD, zanimive, duhovite, svet odpirajoče Stre, dramo so imeli za enak Zuntraktat kot kak moj spis. Tork, Bor ipd. so kar naprej ponavljali, da piše Kozak dramatisirane Fifrazprave, ne pa Umeti! A je treba le primerjati Torkova jajca (spet zmerjam), recimo **Svetlobo sence**, ta Sentšmorn, z **Dia**, ki delujejo kot skalpel, s katerim avtor secira Čl DušNoto, a tako, da nastane HKDUmet vtis. TorkD so SZagitke, kar je spaček, KozakovaD je PriUmet!

37. Brez dvoma: glede na Kosove točne ugotovitve jaz analizo poglobljam, ko recimo lešo razlagam kot oboževanje lepote, kot Morestetizem. Najbrž se je Kos s tem strinjal. Moja zasluga je, da sem se gnal v Rad mišljenja, Kos sam bi ostajal v manj Radoblikah misli, da ne govorim o Klabusu, ki je to čutil in neh(av)al pisati; kar je proizvedel v območju mišljenja Tauf, je bila revščina v vsakem oziru. Bil sem motivator grupe - MGGe -, MGG me je tolerirala tako dolgo, dokler je imela od mene koristi; z mano kot z napadalnim ovnom so prodirali skoz porton gradu, katerega so hoteli osvojiti (SDabDbo). Ko so jo osvojili, me niso več potrebovali; tedaj me je začel Zajc sovražiti z brezumno strastjo, od druge polovice 60-ih let skoz vsa 70-leta. Čutil-vedel je, da sem ga razkrinkal: da mi je jasno, kakšen domet imajo **Potec**, **Breda** itn. Večino teh dram sem analiziral kot Pozdejstva, a jim določal njihovo mejo; Zajc pa je hotel biti brezmejen. Samovšečnost ne pozna meja. Tedaj sta se združila Zajc in Priž v odporu do mene, me skupno zanikovala. 70-leta.

38. Tedaj sem razumel Rlgo kot mit, danes bi rekel Mago. Okrog 88 sem v Rlgi poudarjal Dt, danes spet vidim v nji predvsem Mago. To je moje - Strno - nihanje: enkrat - iz ene EkP drže - poudarjam bolj to, drugič bolj drugo platvidik. Oba pa sta stvarna. Tudi ZD, KozakD, SmoleD itn. enkrat bolj hvalim in drugič manj; nepristranski analitik bo vzel vsa moja razmerja do teh dramatik skupaj in šele na osnovi HKD celote presodil, kaj o čem in kom - tudi o Prižu in Kosu - mislim.

39. Ta Kosov citat potrjuje, da je bil Kos še bistveno bolj Abst od mene. Celo huje: Abstartikuliranje misli ga je vodilo v Lud; Kosova izjava je spakljiva v svoji Psheglovski kompliciranosti. V to smer so šli kasneje TH, Žižek, Močnik.

40. Z »osvobojevanjem« in »učlovečenjem« sem mislil na to, kar sem sam oz. je MGG - ne pa Kos - naredil(a) jeseni 58 in spomladi 59: ko smo vzdržali pred zelo (s)tvarnim pritiskom PPP - OZNE, Ptje. Učloveče(va)nje je lahko marsikaj; pri Reharju, glej naslov njegove PV drame **Učlovečenje** - ES sem jo analiziral pred kratkim, sodi v knjigo **V vrtincu samoprevar**, Pniz **DNOB 2** -, je nekaj zelo Dgč. Po mojem se Kos 60 ni ne osvobodil ne učlovečil; pred MePom EkP tipa se je umaknil, usodo prevzvil, ne pa preOsm v K-milost. Imel sem prav. Kasnejša Kosova Ž-pot je moj sum potrdila; prešel je v Dv arhemodel, vse je reduciriral na IVJ instrumentalizacijo, medtem ko sem se jaz še naprej spopadal z OZNO, 64 so mi spet naredili hišno preiskavo, mnogo gradiva zaplenili, me v uradnih presoajah razglašali za Sža Dže, medtem ko so v Kosu videli od vseh nas najbolj kooperativnega. Zame sta izraza osvobojevanje in učlovečevanje imela poln pomen; za Kosa najbrž - zanesljivo - ne. Tudi z njima je manipuliral, zato se je ves čas zdelo, da je suverenejši od mene, bolj suveren od vseh nas. A je bil le najmanj involviran v svet, najmanj ranljiv, najbolj gluh za nagovor Dti.

41. Ne pravim, da jaz nisem bil nikoli zvit; kot član NKNMeša, in to tudi (še) sem, sem deležil na heglovskega zvitost umu. Nisem pa bil tako zvit-zvijachen kot Kos. Zanj je postala zvitost razuma kot Fija-drža pragmatizma-instrumentalizma TemStra, VIS. Zanj so tudi **BS** sredstvo zvijonstva, čeprav - prav zato - jih hvali, medtem ko so zame EkP okvir Slova in ZahČla, čeprav - prav zato - jih odklanjajo. Kosu povsem manjka Absvidik.

42. Leša teži v Avz. Kos se je rešil pred Avom s pristankom na UZn, ki ima vse bolj vzgojno vlogo v fazoniranju zavesti študentov; UZn postaja talilnica dobrih, solidnih, varnih Konvdržavljancev. Kosova blagost, ki jo širi okrog sebe, je on kot Leša, kot blagi Varuh Konvstila, v katerega RR vse, tudi najhujše absurdizme. Zanj ni nobena izjava-drža šok, ker jih ima vse že vnaprej - Strno - za zgolj verbalne; za lingvizem RMge. Če se Kos zgraža nad čim, se zato, ker presodi, da takšno reakcijo terja od njega njegova trenutna vloga v Javi. A ga to zgražanje ne prizadeva v ničemer globljem; ker globine sploh nima. Kot da ga je napisal Baudrillard; kot da sodi v francozov svet povrhnosti-kože. **BS** kot Zun koža? Kot zgolj ena od retoričnih izjav Dv PMLD.

43. Vidi se, da sva oba s Kosom s pridom brala Hegla in Marxa, da obvladava gibčnost njunega izražanja; v primerjavi z umsko in stilno sposobnostjo LZgarjev od Slod(njak)a do Kalana sva prava rokohitca. Ubogi Lev Modic, ki je moral (po)dajati na AgitPropu CKja Ptje analitične sodbe o najinih spisih! Tudi zato so imeli Ptjideologi takšne težave s Pers. Tudi zato je znani tepec Ivan Potrč terjal, da se nas ukine; ničesar ni razumel, v vsakem drekcju pekcju je sumil Sža. A sva bila s Kosom predvsem pametna, Priž pa zraven še Umet globok.

44. Najina, predvsem moja analiza Leše se je res dokopavala do globljih - vsekakor do manj reduciranih - spoznanj o tedanjih važnih likih-oblikah Čla, o Leši, MM(eščanu), o igrah za oblast, o menjavi Džoblasti in gmotne oblasti, o poteh Pole, ki ni le obešanje zapornikov na kavelj, kot so delali oznovci v Slaviji. Ko je BKraigher bral naše tekste, si je mislil: te umne fante bi veljalo

uporabiti, s Potrčem ne bomo prišli v Kom, ampak v Butale. In je poskušal. Ni uspel. Je uspel v 70-ih letih Ribičič, ko je - prek ČirZlca - pritegnil Kosa-Priža? Priž mu je malo koristil, Kos bistveno več. Najbolj se je lahko zanesel na Javorška. Javoršek se je odločil za sodelovanje s Ptjo v Javi na način **Nevarnih razmerij** tudi kot instrumentalist-ludist; treba ga je razumeti iz vidika **Krimzgodbe**. Vendar je Javorška definiralo tudi njegovo zelo dejavno sodelovanje v NOB; Kosa ne. Kos je bil res PzM, s tem nenavadno suveren (EiA), Franček pa polomija: duhovito zbiranje lastnih polomljenih kosti. Juha iz teh kosti je imela okus po Golem otoku. Kosova župca okus po aseptični aqvi puri.

45. To mi je bilo že zelo jasno: da se pot k Dti skoz RazReše začne šele s polomom nekih iluzij; pri meni s polomom SSL, da lahko sintetiziram sebe kot SAPO in mesto asistenta pri Zihierlu; čez pol desetletja s polomom Persgibanja itn. Moje Ž je sestavljeno iz vrste polomov, ki sem jih pa vse podložil z ARF. Hay tega ni zmož, naredil je Sm. Priž se je preveč bal poloma, tudi zato je zapustil MGGo na prehodu 63 v 64, ko jo je začel usmerjati Puč. Je doživel Kos kdaj kak polom? Z Revijo 57 se ni Notldn. Morda je bil njegov polom edinokrat Pri(sten) v koncu Besede. Ga je tako prizadel, da mu je dal za zmerom vetra? Se je tedaj zavedel, da ni Čl ne polomov ne ARF poglobljanja oz RazReše, ampak instrumentalist? Kos tega, da je zapustil svoje Mrkstališče (okrog 90), s katerim se je ldn v Javi, ni vzal kot polom; le kot zamenjano orodje. Enkrat uči študente s Konv(encionaliziranim) Marxom, drugič s Konv(encionaliziranim) FKrom. Oba sta kot škarje - računalnik? - v Manipulantovih rokah.

46. To je bila moja NotEkP izkušnja 58-59.

47. Ta vidik je razvil Zup v **Petih minutah raja (Noč brez oči)**.

48. To moč je dosegel Kos v 70-letih kot Mrkideolog, dosega jo 2005 kot ideolog DSD. Zanj ni važno, ali Mrk ali Kat; važna je (ob)last nad Dbo na ravni zavesti (SIZi). Kos je Hay, ki ga niso zaprli, ni naredil Sma, sploh ni zašel v OIS MeP; je Kosa naslikal Rupel v končnem Jobu, ko postane Job tehnokrat, **Job**? Je naslikal v njem sebe, le da nima več nad sabo kontrole s strani PPP Gosov; da je tudi sam Gos v isti Dbi? Zavidljiva EV? Rupel uživa v nji. Pa ni ta njegova EV le imidž, le začasno-prehodno plahutanje vetra? Kdaj sem ga že spregledal, Dima! V **SB** v njegovo knjigo **Družinska zveza**; imenoval sem ga Dimček. Vsa PMLD je tak dimček. Če ni Dti, ima budizem prav: vse je le tenčica Maje: videz nad goloto, ki je nič.

49. Ta izjava je bila mišljena kot moj nasvet Prižu in Kosu, naj se nam - MGGi - spet priključita, če hočeta biti resnična. S tega vidika **PrDi** in **DrDi** nista le polemika, ampak ponujena roka dozdejšnjemu nasprotniku.

50. Delam enačbe: mit(ologija)=stvarnost (kot gola), stvarnost=danost, danost=nič. Še širše: igra=nič. Vse je le igra, če ni Dti; v Tamojem jeziku: dogajanja biti. Mislim danes kaj Dgč?

51. Tega tim. »kvalificirani« bravci **RSD** ne razumejo: da je **RSD** - če smem uporabljati svoj (Heidov) izraz v rabi iz 60 - »ontološka« raven, ne pa €S raven. **RSD** skuša biti vse: €S raven (sociološka), HS raven (torej Histstrukturalna) in »ontološka«, tj. raven Dti, vsaj kot cilja slutnje, kot vizije. Že 60 sem uvidel, da Kos te najpomembnejše ravni ne zmore percipirati, niti kot cilj niti kot problem. To pa mu daje silno suverenost rokovanja s pojmi. Noben od Kosovih pojmov-Vrt ni odgovoren UnBDru, kar je sicer paradoks, a zame resničnost.

52. Kombinacija Heglove in Heidove Fije. To sem bil jaz 60.

53. To je TemPrižev problem. To je problem NOBD, ki so ga LRevarji reševali z nedoumno vero v ČIzgo, Priž pa je - po moji oceni - padal nazaj v Pvtz. Morda do Si, še ves čas med 60 in 81, razen v obdobju Pers, vse do vstopa Puča v Pers 63; tedaj je Priž podvomil v Histpomen-smer našega gibanja. Puč je zanj vse preveč politiziral, za Priža pa je obstajala jasna razlika med Polo in Zgo; Pola Zge ni dosegla. LRevarji so bili Histutemeljeni Poliki, Puč le samovoljni Polik, ki je histerično nasiljeval Zgo. Tak Priž seveda ne bi mogel okrog 90 v DSD. Bivši Prti, ki so se po 90 razumeli-razglašali le za NOB borce, Brkač Stanovnik itn., so se odrekli UH-Zgi, jo reducirali le na SNarZgo kot Ideolo; člani stranke ZLSD pa so zavrgli celo to reducirano Zgo, kak loannes Kocijančič; pristali so le na pragmatizem vsakodnevnega strankarstva. To je bilo tuje in zoprno Prižu in Ferdu. Obenem pa Priž ni zmoget trajne vere v LR-Zgo, a je vsaj jasno zastavljal problem kot Redo nadZge na Pvtz, ki ne potrebuje strankarskega alibija-maske. Pvtz vodi v Avz.

54. To je jasen Pvtz. Priž je znal radikalizirati dilemo, razcep; zato ni bil sposoben za Polika; tudi V(logo) KulPolika je opravljal na silo.

55. Sijajna, vzorna ARF-AK. V nobeni od obeh svojih razprav **PrDi** in **DrDi** je niti približno ne dosegam.

56. Leta 60 nočem upoštevati Sigisove ARF-AK potrebe, na silo ga reduciram zgolj na Lepo. Moje početje je Tip za polemiko, za PrepDč smodel. Priža - in Kosa, ki Priža brani - skušam premagati, ne pa iti od njega naprej, ga poglobiti. Morda na eni ravni, na drugi pa regrediram v običajni polemizem. Ni to Tip zame še danes?

57. Kos se eksplicite postavlja na stran Sigisa, kot ga razume, razume ga pa kot Priža in tega zagovarja, medtem ko Haya spodbija. Ravna po instinktu: spodbija PriEtHumsta, ki naredi zaradi svojega obupa Sm; tak Sm je bil zunaj dometa Kosa, ki je mrzla riba. Kos je Notldn s Prižem in tako razumljenim Sigisom, ki sta se spomladi 60 hotela očistiti od (tudi lastnega) suma kolaboracije z oblastjo; svoj odpor do Puča (iz časa med poletjem 58 in koncem 59) sta razlagala kot odpor do Pozun(anjenj)a, do ZunZg akcije, ki bo nujno celo umazana, kor je zgolj Pol(itična) in niti ne Hist(orična). Polemika med Kosom in mano 60 je prenašala na Fifnivo naše realne spore, dileme in problem iz let 58-60. Zdaj jih demistificiram, imenujem jih kot €S dejstva. Takrat smo seveda vedeli - tudi Dine in VeRus -, za kaj gre. Danes tega ne bi nihče več vedel, če zadeve ne bi jaz dešifiral.

58. V Prižu je bilo in močno; mar je bilo tudi v Kosu? Danes ga ni; a tedaj? Ali pa se je Kos le Notlđn s Prižem in kazal Morneugodje, čeprav ga ni čutil? Bi se dalo tako razložiti. Hotel je biti kot mi, pa - tako sodim danes - ni bil. Zato se je čutil prikrajšan; tedaj je še hotel vstopiti v vse EV, heglavska drža, a ko je videl, da njegova RedOs (Pot v njem) tega ne dovoli, je vse EV le fingiral; tako je prišel po direktni poti do Posna vsega, do Simdrže, do Dv arhemodela. Morda je bil njegov napor 60 še Pri, od 63-64 naprej ne več. Leta 53 je sledil meni kot heglavcu, a je to heglavstvo tako sformaliziral, da je (p)ostalo le igra pojmov, tj. manipulacija s pojmi. Bila bi prazna igra, če ne bi tičala za njo ambicija postati Gos UŽni.

59. Ta želja je Tip za slehernika, vendar za ene bolj, za druge manj. Najbolj za EtMM, za Bernota v **Kralju**, že za like iz ČD, za dr. Snoja v **LjDa**; za **PohPetra** ne več. Jaz sem v tej zadevi nihal. Zadnja leta se mi je, upam, posrečilo zavzeti tudi do Morugodja (MorUža) Krit distanco. Morda pa je moje nemarno (in namerno) zmerjanje ravno sredstvo, da bi si sproti trgal Morčustva, pred sabo in ostalimi; tak zmerjač sem bolj počestni pobalin kot resen prerok. A ravno to je bistveno, če sledim intenci **DrDi**: da se za vsako ceno odpovem (S)lasti, posebno kadar je maskirana v Eto. Biti v sramoti - zavestno in odgovorno delati nekaj, česar ne cenim -, je zame (za doseg mojega Pracijla) kar se da uspešno; je paradokсно, a učinkovito. Zmerom sem volil učinkovitost pred videzom. Briga me, kaj sodijo o meni; odloča, da dosegam, kar hočem. Brezobzirnež? Bi rekel.

60. Se pravi, da Sigisu - Prižu - vendar nekaj priznam in to nekaj ni karsibodi. Priznam mu, da je vendarle odšel na pot uresničevanja: s tem, da se je odpovedal svoji Kritdistanci do Puča, do ravnanja MGGe med 58 in 60. Da je naknadno sprejel njegov pomen-vrednost. Kot urednik Pers 62-63 je bil Rad, oster, načelen, pogumen, vzoren; takšnega Priža sem si želel, takšnega spoštoval. A kot da si je zaupal, dokler je mogel sam suvereno voditi dogajanje. Brž ko se je pojavil - iz zapora - Puč, 63, je postal Priž negotov; ni vedel, kam bo ta Čl brez mere, tako je označeval Puča (enako ga je označeval Kos) Pers pripeljal-zapeljal. Čutil je, da Puču ne gre za RazRese, kaj šele za probleme More-Ete; ampak za Polo in zmagovanje v nji, a brez alibija v Zgi, kot ga je imela Ptja. Tak Priž se je moral znova odmakniti od Puča, mu začeti nasprotovati. In Kos z njim, ki pa je Priža ali hujskal ali bil njegov repek. Kako vedeti, ko je puščal, da stvari v debati znotraj MGGe formulira Priž, prevzema za formulacije in dejanja tudi odgovornost; sam se je umikal v distanco Psmodrosti.

61. Na tej razliki sem temeljil okrog 60: na razliki med biti in igrati (videzovati, nekaj predstavljati); med dejanjem in gesto. Prosto po Sartru. Le da je Sartra zanašalo v ultraaktivizem, pa naj je bil priznanje StlPtje, 52, ali neole tretjega sveta. Mene akcija v Dbi ni tako privlačevala.

62. Danes sledim tej usmeritvi. Niti SAPO mi ne zadošča več, ampak deleženje na Dti, ki je drugo ime za nekdanje dogajanje. SAPO je na liniji RLH ViSa. Dt je mistična drža. Med obojim vse Ž niham oz. oboje - zaman? - povezujem.

63. V najinih izvajanjih s Kosom je nemalo besedne ekvilibristike. TH, Močnik itn. so naju kasneje Pos. Seveda sva imela tudi midva svoje vzornike. Močnik Adorna; TH je epigon na kvadrat.

64. Predstavljati bit: sólo na sebi potvorba, nemogoč posel.

65. Ta za-druge ima 60 zame ravno nasproten pomen kot danes. Danes mi je vrhovna Vrta LdDr, okrog 60 pa mi je pomenilo za-druge: za Dbo, za Zunskupnost, za maso, za nemški Man in francoski On. Treba je biti za bit - za Zg biti -, ne za Dbo. Glede na vsebino in smer te moje težnje pa sem še danes tam, kjer sem bil 60. Db mi je predvsem Neg pojem. Priž - predvsem v 70-letih - te moje usmeritve ni mogel sprejeti.

66. Okrog 60 sem pisal namesto izrazov odnos in razmerje: odnošaj; vpliv Voduška kot jezikoslovca. Ta vpliv je bil name zelo močen.

67. Ugotavljanje razkroja v SZgi: od SeH **Delirija** in Dinetove **Kore** prek **ZiKa** do **OtR**, ki so nastajali ravno leta 60; v Radovni sem jih leta 60 bral v prvi Rci.

68. Vsa razprava **DrDi** je razprava o Eti.

69. S to lešo mislim na SeH, na Torka, na Šego itn. Vrhunski izraz tega le(podu)šništva je Torkova **Pravljica o smehu**, 53. Razprava **DrDi** je artikulirana kot Fija, v samih Abstpojnih, a za njimi tiči ES SZg, tudi liki iz SPD. Oba s Kosom sva bila kot litkritika in kot Gledkritika strokovnjaka za ES gradivo.

70. Moja definitivna Tasodba.

71. Ugotovitev je na liniji moje Tafije, a še današnje. Ne Fasc, ampak dejansko spreminjanje. Le da danes to spreminjanje ne reduciram-omejujem na Zgo, v kateri mora priti do Temspremembe, tak sem bil še vse preveč marksist, ampak imam za dejansko tudi RR kot preOsm, kar pa ni Fasca ali Zapl ali alibiziranje. PreOsm je dejavna sprememba Čl odnosa do sebe in sveta (tudi Dbe). Paradoksnost rečeno: na Marxa sem cepil Epikteta. Nemogoče početje? Spaček? Ali mistika? S THom sva morala narazen, zame je bil mnogo preveč FascZapl; čudno, da sem vzdržal s Pircem, ki je prav tako užival v Zapl, bil v njem velemejster. Kolikor se je meni posrečilo biti uspešen Zapl, sem kaj hitro svojo sposobnost hote raztrgal; vedel sem, kam me pelje. RMg pa je Psfasca. NA-fasca? Diletantizem, a zelo uspešen za Daljudi, ki so bedna masa. Čarovniki-magi so zdravilci te mase; na Hrškem jih je po resnih ocenah 70.000. Torej na Slskem nekaj desetisočev? Kako naj živim v takšni Dbi? Brez želodca in okusa? Priža je strlo že 81, da ne bi moral s svojim prefinjenim vohom detektirati tega parfumiranega sranja, ki nas obkroža namesto zraka. Zeleni okoljevarstveniki so parfumerji, PsNvni, same spake. Od spakljivega buzi Pluta naprej.

72. Tak Sigis je predhodnik Pirca in THa, Močnika in Žička, samih retorjev-Zaplov.

73. Kot da bi upodabljal THa! Pa 60 še slišal nisem zanj. Šele v času Pers se je pojavil iz teme kamniške province, z zahoda, a že z neznansko ambiciozno napuhom. Točneje: z napuhom, ki je Pssamozavest. TH ni mogel sredi 80-let po moji poti, stran od (Pol)Dbe, od PolZge, od SNcla-SNDže. Ti pojavi so bili zanj zrcalo, o katerem govorim v **DrDi**. Ni mogel brez oči - pogleda, priznanja - Dbe, zapeljancev. Zato jih je moral zapelj(ev)ati. Sam bi postal OPsk, se utopil v Avzu, ker ni zmozel preiti meje Trl; Dt mu je ostala neznana. TH je Veodvisen od oči svojih oboževalcev. Vsake toliko se mora oglasiti v mass-media (MO), da bi se sploh začutil; če ga v MO ni, se sam pred sabo - v sebi - razblinja. TH je nič, ki trpi, ker je nič. Ubogi nesrečnež.

74. V to smer je vse bolj neslo Zajca. Svojo Pripretresenost z vojno, ki jo je doživljal ES kot Trp, je vse bolj prodajal na trgu SKule in nazadnje - po 90 - SDbe-SDže. Kar dela danes, je zganjanje teatra pred samim sabo; sam sebe napolnjuje z množico občudovalcev. Pred nekaj dnevi sem ga videl na TeVe, ob priliki Janševega obiska v DSP. Trudil se je, da bi bral neko svojo prepomembno izjavo o Slicih, a je deloval nebogljen, kot klavrno-smešen starček, ki se boji, da mu bo izpadlo zobalo. Dosegel je točko, do katere je prišla Zg SHKI grupe v teku pol Stola od **DrDi** in **Dia**. Če bi se le še v čem Not Id z Zajcem, bi izjokal čeber solz osramočenosti.

75. Ne glede na razlike med nama s Takosom, ne glede na to, da se nadletavava, je najin polemični Dia vzoren, pomeni vrh intelektualne moči v času pred začetkom Pers. Z eno besedo: ponosen sem nanj. Kos mi dobro parira. Šele skupaj tvoriva ustrezno celoto. Bravo, Janko! Tedaj še nisi bil SrKos! Matevžek je le dlačica na tedanjem tebi.

76. Odpirajo se najbolj Rad problemi Či obstoja in smisla. Uporabljam nekaj zelo obveznih, s pomeni dvoumno nabitih pojmov: Nih, celo masturbatorični solipsizem, kar je litmetafora. Ubogi Sigis dobi od mene v glavo škaš pomij. Njegovo E(ksistenco) označim kot skaženo. Uporabljam silovito ostre - obsojajoče - besede. To sem bil jaz okrog 60, takšna je bila MGG, na tej ravni smo se imeli za dediče Ptje in Mrka. Sesuvali smo ju, a z enako visokih in Mornadutih pozicij, kot je ona ostali svet. Nas je zagledala kot svoje dediče in tekmece hkrati, prepoznavala v nas tisto, čemur se je sama, Slja je prihajala že v drugo polovico drugega PoV desetletja, začela odpovedovati: nasilni konceptiji sveta. Vedela je, kje se nasilje začne: pri visoki Marxovi retoriki, ki jo neole po svetu še danes občuduje in navaja, a je že tedaj Intelpripravljala Pariško komuno. Pariška komuna je začetek ruske LReve, Siska LR-NOB je njen podaljšek.

Paradoks: MGG se je imela za najbolj plemenito, kritizirala je PN Stlsistema, obenem pa je kazala Tip znake trockizma oz. osveževanja LReve, kakršno je kmalu dalo Castra, Ho-Ši-Minha, Komradikalce. Nas je bilo torej res pravično gledati le kot Intelpoštenjake, ki jim je do Rese (tudi Marxu in Leninu je bilo do čim večje Rese), kazali pa smo vprašljivo PSto? Ni čudno, da je SHKI, ki je ves čas PoV predstavljala milejšo, SeH Rco Le-vice, omenjene naše Negpoteze opažala še toliko močnejše in še s toliko večjim odporom; Slod, Ude, Gradišnik, Kršsocialisti, Šega itn. Kasnejši razvoj SIZi nas je res RR v neTotdržo, a če bi zmagali že 58 in to pod Pučevo Rad zastavo? Naši nadaljnji porazi (64, 72

itn.) so bili potrebni, da smo se oddaljili od EtSimona, ki bi postal, če bi zmagal, morda še hujši tiran od Komsa, **Afera**, kot je bil Castro od Hruščova ali Čaučesku od Kadarja.

Včeraj, ko sem začel pripravljati **DrDi** za tisk, sem zagledal naenkrat samega sebe in MGG (iz 60) v povsem Dgč luči kot dozdej. Zagledal sem se z očmi SHKI in Ptje, ki jih tedaj - 60 - nisem upošteval, si jih nisem predstavljal; zagledal sem se vprašljivega. To pa sem mogel včeraj storiti, ker sem zadnja leta podvrgel Kritanalizi Puča, njegovo držo-akcijo 58 in 63 in, to pa je posebna zgodba, od 92 naprej. Ugotovil sem, da PoV SZg nikakor ni tekla po Monliniji od StlPtje prek Ideakritika Ptje, kar so bile Pers, k RMgi, ki ni zmogla razumeti pravšnjosti Pers-MGGe; tako nekako sem ocenjeval PoV Zgo Slova dozdej. Vsekakor sem sebe in MGGo idealiziral, konstruiral isto Ideaco, ki jo je zase Ptja in KC, Ptjo (in KCo) pa predstavljal z Demonaco, kot sem celo Sigisa v pravkar navedenem svojem citatu iz **DrDi** o njegovi skaženosti in - celo masturbatoričnem-solipsizmu-Nihu.

Šele Notpolom - spoznanje neustreznosti Fifzasnove in VISa MGGe - Persgibanja 64 je omogočil, da smo nehali biti (vsaj jaz) naduti vsevedneži, k Totu težeci radikalci v duhu Simona in po svoje tudi SAnte, če bi jo kdo iz Mistlika z roba Dbe RR v Voljo upora pravičnikov zoper Kreona. Jaz sem silil Dineta k Mist**S**Anti, Puču takšna ni bila vseč, saj mu Čl, če ni vodil določene DbPol akcije, ni mnogo veljal. V **S**Anti je bil Pot realizacije njenega Etradikalizma v PN; tako jo je skušal Puč 63 preusmeriti. Temu in takšnemu Puču se je Dine uprl, ga naslikal v Črt(omirj)u iz **SmK**rsta: Simona in SAnto je združil v Kfz akterja, kar je bilo izredno ne le duhovito in domiselno, ampak glede na Pot SAnte in Simona celo točno-možno. SmČrt je začel klati, ker je videl, da se zgolj z EvKršnaukom o odpuščanju, dobroti, strpnosti in LdDr ne da nič doseči; to je obrat od UtopSockoma starega Bernota, strica Vide Tomšičeve, h KaKiju, od Proudhona in filantropov Fourriera itn. k Marxu in Blanquiju oz. prek Sorela v začetku 20-Stola k Mussu, od Wagnerja k Hitlerju. Dine se zavzema za povsem Dgč like od Črta (Simona): za Mistsestro Pio, za antično modrost umnega državnika-diplomata Patriarha, celo za taktizerstvo dveh pragmatistov, ki pa vračata Hum: duhovnika Kočarja in knežiča Gorazda, kar je pot k Stanetu Kavčiču. Dine zasnuje SND na osnovi LD, medtem ko je poteza MGGe 58, 60 in še 63-64 v PučSimonovem duhu vodila v ReStl, v trockizem, v razmah SvetReve, kakršnega si je zamislil in ga začel uresničevati Che Guevara v 60-letih.

Priž odgovarja na Guevaro s svojim Chejem kot z nemočnim Romsanjačem, ki misli skorajda kot Leša, le da doda Leši - več ali manj že vnaprej žrtveniško, Krš - usodo poraženca. Porazena Leša, ki čustvuje Pri(stno), to je PSt **C**heja. To pa je Rad spodbitje Simona in v Hero predelane SAnte. Ta prehod izvede Priž v liku Gabrijela, **K**ong. Nekoč smo gledali na Gabrijela kot na Neg figuro, saj študente kot starejši (docent, recimo VISeliškar ali midva s Pircem) zapelje v upor, potem pa se umakne, ker spozna meje svoje akcije; Ga(brije)l je bil viden-predstavljen predvsem kot neČtlik, kot strahopetec. Danes ga gledam z Dgč vidika. Prav v njem se zlomi akcija kot RadTotgibanje LReve ali Fza. Che je Etčistejši, najbolj zato, ker postane čista žrtev, a rezultat njegove in Galove akcije je tako rekoč isti, morda je Gal celo ustrežnejši. Cheja naredijo infantilni romantiki skoz desetletja za Hera iz Pravce, obdajo ga z Ideaco, s čimer ga zlorabijo, saj postane alibi-masko za njihov RMg Lud in lingvizem-retoriko,

mislim na grupo iz 70-let, na JašZlca in takšne. JašZlc je simbol: njegova predstava o sebi je, da je K-Che, njegova stvarnost je, da postane veleposlanik navadne NDŽe Kpl tipa in krade po restavracijah Bruslja jedilni pribor. Brežnjev je kradel vsaj diamante, JašZlc alpako in mačje zlato. Razlika med veliko - klavsko - nacijo in malo (karikaturalno).

Che je prešel v mit, v alibi za neole kot Gled grupo, kar je še - in sploh - danes na Slskem, tudi kot metelkovski Psanarhisti, beri Kodriča in njegovega **Molotova**. Che je bil Prižu preblizu, da bi mu omogočil ARF; v Cheju je naslikal simpatično S mladeniča po reku: Mlad umre, kogar ljubijo bogovi. To je slepa pot, celo pot najbolj bedne Rommanipulacije, kakršna je PvtZg JašZlcev. Gal omogoča več, in to prav zato, ker je umazan. Gre za razliko med IdeaRomo Novalisa in Kleista na eni in grdo stvarnostjo, ki jo odkrije Hegel, tudi v liku in praksi Napoleona, že ko ta pobija matere in otroke v De-vstaji. Hegel ve, tega sem se naučil od njega: da je mogoča dialektika skoz Ponot grdega sveta. Che se RR v Lešo, Gal postane Fif, ki se praska po lastni Pervesti, z AK premišlja, kaj je storil narobe, v čem je ravnal kot strahopetec, v čem kot modrec ali kot prilagojenec. Ni prilagajanje pogoj za obstoj Ža? Ni kolaboriranje le Neg izraz za prilagajanje-sodelovanje?

Sodelovanje z okupatorjem je prilagajanje razmeram. Za MGGo okrog 60 pošastno ničvredna drža, tako za Sigisa kot za Haya, tako za Simona kot za Krstna, **Afera**, da ne govorim o Tonetu iz **Koromandije**, o **SAnti** pa Uršuli iz **Samoroga**. A če je hotel Dine še pisati-živeti, se je moral iz Koromandije vrniti; Dine ni nikoli natisnil svoje drame **Vnitev iz Koromandije (Groteska brez odmora)**, ker ga je bilo sram. Tudi on je bil nadutež, skrajno težko je priznal lasten poraz. Če pa ga je, ga je Rad kot AD: kot OIS, **Čečki**, **Igra za igro**. Tak Dine si je podpisal smrtno obsodbo; sam si je nataknil zanko na vrat.

Druga polovica 60-let je zastavljala vprašanje: kako artikulirati ARF (AK)? Priž jo je po svoje: v **Kongu** in **Cheju**. Dine v **SmKrstu**, Božič v **Dveh bratih**, Strniša v **Žabah**, Mrak v **Spovedi lučnim bratom**; a Mrak je bil član druge Gene. Člana MGGe sta bila Zajc in Šel; Zajc je ARF, podajano v **OtR**, radikaliziral v RazcDč kot ADDč, **Potec**; tu je ARF prehajala v Romretoriko. Šel je stavo na NA rešitve (na Mago **Triptiha**) sesul v spoznanju nemoči Mage, glej **Svatbo**; **Svatba** je ARF, ki že prehaja v SZ(Dč); glej like iz podpodja starega Maurja; naluknjani so že NA mamilaši iz **Skaka**. **Savna** je en sam OIS. V **Čari** se Šel odloča za nov aktivizem, za razstrelitev Tsa, za ultraRevo, ki pa ni več le-trockistična, ampak De-fz; Darinka, ki se ji posreči vreči svet v kataklizmo. Reva, ki je pri Prižu (**Kong**, **Che**) še čisto le, je v **Čari** - v povezavi z AnKom **Ane** - prešla v De, v DDča, v DRevo.

S tem je bila ARF spet izgubljena, prekril jo je Deaktivizem: Fz-Ncz, tj. Ideola Slnce okrog 90. Radsamozavestna - nasilno-nesramna drža-gesta MGGe iz 60 - se je po legitimni poti nenehne RR znašla nazadnje na poziciji FzNcza. Zame iz 60 nepredstavljivo, za ude SHKI pa kar predstavljivo; sodobničarji - ne le Ahačičeva - so nam očitali Nczsimpatije. Oni le z Zun primerjavo Heida kot člana Nem NczPtje; sodobničarji niso imeli Intelmoči, da bi našo PSto razumeli in razkrinkali globlje; začutili pa so njen možni Neg Pot.

V RMgi je postala ARF igra; bila je bistra, veliko je odkrila, a kot neodgovorna; iz nobenega odkritja ni nič sledilo. Na ravni Dv (na odseku Dv, ki ga zaseda na THM-krogu) je vse vseeno, vse zamenljivo, komutativno,

kakšna je Hanžkova Pzja v 70-letih. Morala je amorala, kot ugotavlja celo Urb. Bit=nič. To dožene TH, ko izreče svoje Nihgeslo: vse je le igra videzov in razen tega nič. Razen tega bi bila lahko le Heidovska bit, vendar pojmovana kot ArhNarsubstanca, kot temelj SNCza, kar tudi je za DSD, za Zajca, že za SHo. TH piše mnogoštevilne knjige, a v strahu pred lastnim Nihom (vse je nič in tenčica Maja nad njim) se zateka k Maggeslom, h kozmocentrizmu, k StŽu. Vse pa v okviru Slova in SNDže. To je silovito znižanje nivoja glede na najino debato s Kosom ob **Dia**. Tedaj je bila MGG na ravni UHe; celo SeH je imel še čut za UHo, Zup v **AlekuPR**, Tork v **Svetlobi**, Bor v **Plesu smeti**. Z Redo vsega na raven Slova in ustanavljanja SNDže v drugi polovici 80-let, v čemer je prednjačila NoR, pa je skoz blok NoR-SHKl, Rupel-Pahor (Boris), padla SIz na Lahovo in Špicarjevo raven iz 1918. Glej Pniz **19=19**. In **Patrijote**.

Primerjava **DrDi** z Dastanjem v SIzi razkrije izredno veliko. Seveda le če jo izvede Anln, kot sem jo v tej opombi jaz; ne pa, če sledi pravilom SLZa, kakor se je oblikovalo od Kidriča do Sloda, od Ocvirka do Kosa. V tem okviru pa ni danes več nobenega smisla. Lita in z njo SLZ se lahko obdržita kot legitimni le tako, da se vsilita še naprej za Dbkoristni, tokrat za SNDžo. SLZgarji izdelujejo Zgo SLite, če se le da kot šolske - s tem obvezne - priročnike; v tem početju je najspretnější Kos. SLZ podpira tisto, kar je v DaDbi najbolj Kons: idejo Nace iz 19-Stola. In si v razumnem paktu podata roke PMLD kot Kpltržna tekma-igra in (na silo vzdrževana) maska Psveličastne STrade, ki da se začne že s Slsko Rco **Božanske komedije**, z **BSi**. Brati **Dia** in najin pogovor-polemiko s Kosom o **Dia** iz 60 je pravi IntelUž, Etravnanje v primerjavi s sleparijo ogabnega Dazakona med menežerji in SLZgarji, med Matjažem Gantarjem (ali Orion-lužarjem) in DaKosom, imenovanim SrKos. (V teku skoraj pol Stola je Kos oče napihnil Kosa sinka - Matevžka - v novo korifejo, pravim ji JrKos.)

77. To so bile moje vrhovne NegVrte: »posedovanje, lastništvo, oblast«. Točnejši izrazi, ki sem jih uporabljal oz. iznašel kot kratice: polaščanje in (ob)last. Polaščanje je bila sila v Člu, ki ga je gnala (»gnanost«), da se vsega - čim več - polasti. In v tem uživa: (s)last. Kos je za nekaj časa-let sprejel to mojo Tijo; mogel jo je sprejeti, ker je v tem času tudi sam - pod mojim vplivom - bral Hegla in Sartra, pod VeRusovim pa Marxa. Vsi trije imenovani fifi so izhajali iz Krite (ob)lastništva, ki je mogla biti Mrk, tega je zastopal Zihelr, lahko pa se je odpirala v bolj SvRaz smeri, v lbtm, v anarhizem. Mej Kriti polaščanja ni bilo, kajti šlo ni le za (ob)last v Dbi, za Pol in Ekonpojme; enako za polaščanje v DušNoti, med dvema Čloma, v lnti, v lntDni, kjer koli.

Zame so ostale te NegVrte Tip do danes; skoz vse Ž sem jih skušal premagati; tudi ko sva z Alo 88 razdelila svoje premoženje, se Rad odpovedala lastnini; pa ko sem dal odpoved na mesto ravnatelja Drame SNG. Kot poslovodeči Odra 57 se nisem počutil kot (ob)lastnik, le kot soustvarjavec, motivator grupe. Ponudbe, naj prevzamem visoka mesta v ObDbi, sem odklanjal iz istega vzroka: v njih bi moral postati oblastnik, tega pa nisem ne hotel ne zmoget. Dgč Kos, ki se je trudil pridobiti (ob)last na Hinnačin, tu je Posn VeRusa (ali sta drug drugega), od srede 60-let naprej: oblast prek vpliva, načelovanje neštetim komisijam, svetom itn. Modernejša oblika polaščanja, manj Zunvidna, manj bôde v oči, bolj je nonšalantna, tudi manj odgovorna; tu sta se ujela s Prižem: biti siva eminenca, a kar se da močen vzvod za obvladovanje oblasti.

Recimo kot režiser, ne kot igravec; igravec je vsem viden, ima imidž. A režiser mu določa igro, stoji za njim kot polviden. Ne kot lastnik podjetja in/ali delnic, ampak kot menežer. Zihel - KaKi - so delovali še po starem, v duhu FP: biti vsem očiten oblastnik, Tito, Kralj, Maršal. MGG se je hipermodernizirala, prehajala je že sredi 60-let v PMLD; prva je razumela novo DbStro: vpliv, moč kot vpliv, ne pa kot Klasoblast, kot jo je hotel kazati konec 90-let - socialno in duhovno izredno zaostali - fevdalec nadškofę Rode. Tu se je zgodil razhod MGGe: med menežerje in vplivneže na eni in mene, ki sem svoj nauk o polaščanju vzel zares; ostali so ga razumeli kot masko vplivnosti. To iznajdbo je pograbil TH, ki hoče biti še danes glavni vplivnež Slje, medtem ko je bilo tistim, ki so se odločali za vodenje strank, bolj do direktne oblasti. Rupel, Puč, Šel, SH so bili člani republiške skupščine, Snaj in Božič mestne. Rožanc se ni mogel odločiti in ga je zlomilo. Le jaz sem odšel »mirno« na rob Dbe.

Z grenkobo moram ugotavljati bistveni - katastrofalni - Etpolom MGGe; vsi so postali zato le MBP. Niso vzdržali samote na robu, ker jim ni bil prvi cilj Razrese. Moja zamisel odpovedi polaščanju se je sesula, kvečjemu so z njo manipulirali, oblast Prikr(ili) pod vpliv; to zamisel je razvil VeRus eksplicite. Lahko govorim o svojem Perneuspehu? Vsi so me - drug za drugim - zapustili, ostal sem sam z Alo. Bili so prepričani, da bom v tem MePu zmrznil ali se vrnil v čredo; v tem duhu so me večkrat nagovarjali: Puč, Rupel, SH, VeRus, Šel. Le Kos in TH, med sabo zelo podobna gospoda, sta bila zadovoljna, da sem čim dlje od njiju in grup(e), da ne bi nikomur mešal štren. Morda sta se edina zavedala, kaj sta storila in kaj pomeni moja izločena drža. Tip: oba sta med vsemi tudi največja instrumentalista, najbolj v Cindistanci do sleherne vroče vere. Zato najbolj čutita potrebo, da bi jo nadomestila z masko. TH z Arhbitjo (StŽ), Kos zdaj s Katbogom, včeraj z MrkZgo.

78. Priž te konsekvence ni razvil, vsaj dovolj daleč ne. Razvijali so jo mlajši; tako je nastala MePSt Avza, glej **De(belu)ščka** in **To-maša**. Tu je opravil velik posel Rokgre (Vilčnik) z dramami **Enajsto čudo**, **Urfaust**, **Kleistovo pismo**. V Prižu, VeRusu itn. je še veliko preveč navzoča LR kot nadZg - kot Psbog -, da bi se lahko mirno predali Avzu. Niti Šel ni zmožal scela v Avz; zaostal je v SZi, **Kanje**.

79. Smer pa točno detektiram. Šele HedLud naslednje Gene - RMge - omogoči Rad opustitev ustvarjalnosti in prehod v golo potrošništvo, ki je poUž(ivanje) - zajedanje - vsega. To se zgodi od Rudolfa do Fileta, od **Veronike** do **Veselja doma**. Nazadnje postane celo sam Už - slast - le še fantazma-želja. Už v stvarnem telesu bližnjega - v Seku - se RR v Už zamisli o Seku, ki ostaja blodnja predstavljajočega si. V Dv arhemodelu izgubi svet večino bistvenih potez stvarnosti. Zato se oddalji samemu Žu. Bistvo Ža je S (Ž=S); je Ub. Nova odkritja o oplajanju kažejo, kako skrajno brezobzirno se vojskujejo med sabo Mosemenčice, da bi osvojile Žejajčeca. Prva, ki pride na cilj, pobije ostale. Ravno nasprotno kot v SentKrš Eti, ki se navdušuje nad plemenito naravo spočenjanja, nad čudežem Nve kot Hare, ki jo je na vsak način treba ohraniti in stopnjevati; vse Za Ž! Dejansko pa je Ub(ivanje) v samem zametku Ža. Do novega bitja ne pride, če semenčice ne pokoljejo-podušijo-zatrejo tekmic. Ž=Ub. To sta vedela Mender in Minsky bolj od Sigisa in Haymanna.

Kdor hoče izdelati-najti Altsvet, AltB, mora odpravljati samo Ž, par ŽS, ne pa Ž forsirati. Sestra Miriam Cvelbar uči najhujše SSL!

80. Z analizo v **DrDi**, ki jo komentiram v **Opombah**, sem predvidel razvoj SIZi in SD(ramatike): pot od Huma (HMge) skozi ADHuma k RMg. Pa še nisem poznal groteske **Vojaka Jošta ni**; ni bila še napisana. A sem iz drobcev Nasta RMge že zmožgal koncipirati-sestaviti celoto; iz pozornih analiz **ČvŠ**, **ZiK**. Vživiljal sem se v t(akšn)e drame od znotraj; Andreja iz **ČvŠ** in Cunjarja iz **ZiKa** sem čutil kot eno svojih EV. V to smer je šla tudi Dinetova **Vrnitev iz Koromandije**. Razumel sem, kaj pomenita - kaj odpirata - Grumova **Goga** in **CanPoh**; o tem sem že 51 napisal razpravo, dramo odkril kot prelomno. Kot da sem le čakal, kdaj bo zrasla Gene, ki bo nastajajočo RMgo vzela-naredila za svoj VIS. Kmalu sem jo dočakal: z Jov**Norci**, 64. Za temi je pridrl ogromen plaz RMge; vali se še danes. Priž-Sigis mu nista mogla slediti.

81. To je stopnja Rad Avza: **Dešček, To-maš**.

82. Prehajam k novi temi, odpiram 2. poglavje **DrDi**: o Kolbu.

83. Zato jaz nisem Kolb, z Dbo sem bil desetletja v - ne majhnih - sporih. Še zdaj sem. Moj rob ni mirno življenje - varnost - v niži. Z roba nenehoma Kritopazujem in komentiram pojave v Dbi, tudi njihove nosivce; danes očo in sina Kosa, včeraj Šela in Janča, predvčerajšnjim Potrča in Ribičiča itn. Sem zunaj Dbe in vendar sem v nji; gre za dve moji Raz EV.

84. V liku Kolba predvidevam Kosa, kakor se je-bo razvijal od druge polovice 60-let naprej: najprej kot Kolb Ptje, zdaj kot Kolb KČe. Morda je bil v 50-letih Kolb MGGe, ki jo je čutil kot novo PtjKC. Vse njegovo pisanje je podpora določeni Dbdrži, ki je bila kot Ptja in KC oblast, kot MGG pa jo je Kos najbrž razumel kot kandidata za (ob)last, kot bodočega oblastnika. Vedel-čutil sem, da je z njim nekaj narobe; odtod potreba po polemiki z njim. Obenem pa si nisem mogel predstavljati, da je lahko - po bistvu - tako Raz od mene: da tisto, kar imam jaz za Pricilj, uporablja on le kot sredstvo. Sta najini EV res: Prerok in Instrumentalist-Manipulant? Šema in modrec?

85. To je bistvena oznaka. Dine, Priž, Zajc, Šel itn. so kot ustvarjanci-Umtki delali-izdelovali svet (drame ...), kritik jih zgolj komentira oz. plasira na trg - elitne ali masovne - KulDb Javi. Kritik je bistveno bolj in Dgč odvisen od Javi kot ustvarjavec. Kritik posreduje med svetom ustvarjanja in bravci; kot posrednik je trgovec, ki določa ceno na trgu; je oblika (ob)lastnika, vsekakor je močno vpliven. Če noče biti le to, mora biti obenem tudi Fif, izdelati Fijo, ki ni le reklama ali trženje (kot je tudi trganje posel kritika) proizvodov na trgu (nižanje in višanje cen blaga). Celu Vidmar je čutil potrebo, da utemelji svojo litKrito, v polemiki z Ušeničnikom, tudi z Zihelrom PoV. Kos, ki mi je sledil, je opravljal to nalogo že zelo povrhu; kombiniral je fragmente Fij in jih lepil v pragmatične Pscelote.

Še jasneje se je neutemeljenost Krite na Fiji razkrila pri Inku. Tudi on se je, pod mojim vplivom, na začetku martral misliti globlje in sistematično, vstopiti je želel v Razfese, ne se pustiti pozavgati od Javi. A Žurslužba ga je vse bolj

vlekla v EV Kolba, borznega posrednika. Vse več je imel uspehov kot Litkritik in Gledkritik, vse manj kot Fif. Njegova - in Kosova - Fija sta bili le »metafizični« ali instrumentalni zbirki Vrt, brez odnosa do Dti. Ink se je pred nekaj leti - menda že tretjič, zdaj dokončno - razprl z mano z izjavo, da je moja Dt blodnja. (KasO: zdaj - marca 2005 - se Ink dela, da tega Radspara med nama ni. Hm.) Zanj je blodnja, saj Dti ne čuti. Tudi Kos ne govori o Dti, le o Katbogu. Oba pa sta zlahka - pod Šelovim vodstvom, Šel je bil tedaj Kulster - utemeljevala Slov na Kršu oz. na KCi (na **BSih**), ne da bi se vprašala, kaj je PSt **BSov**. **BSe** sta razumela kot LitKuldejstvo (že močno AR dejstvo) znotraj okvira TemVrte - biti -, ki je zanju Slov. Nista se zmožna prestaviti na rob sveta, kjer tudi Slov ni TemVrta, ampak le - SND, SNL - ena od Histoblik AgrEkzIde, tj. Ža.

86. Pozicija revij Naši razgledi okrog 55 in Sodobnost okrog 60, Štiha.

87. Pozicija - nekoliko kasneje ustanovljene - revije Teorija in praksa, Romana Albrehta.

88. To je točka, na kateri sta KaKi premagala MOča, naredila SPtjo iz preveč Ideolrazumske-razlagalne, Etangažirane za Vojučinkovito. Le takšna Ptja je lahko zanetila NOB 41 in zmagala. Priž je v liku Komsa, **Afera**, izhajal prav iz tega mojega stavka-analize. Komsu so vsi ostali ljudje - ves svet - le surovina za njegovo Trl akcijo; **Afera** to spoznanje podrobno uprizori, pokaže, kako Koms Simona fizično ubije, Bernarda Duštre, Marcela podredi. Prapot - z mojega stališča - je le Krstn, ki se obrne k lastni Pervesti in se odpre ARF-naporu. S Krito Priža-Kosa sem pripravljaj ARF MGGe; tudi svojo ARF. Tako sem razumel **OtR**; kot oboje: kot AD in kot ARF. Tako sem jo režiral, celo v Mistduhu vere v Dt, ki omogoči ARF-držo, čeprav nazadnje podleže AD-čustvu. A z **OtR** je dobila ARF odločilno mesto v zavesti MGGe. Premiera **OtR** je bila 62, študirali smo jo že od poletja 61.

89. Tako se je varal - v to se je prepričeval - Priž v 70-letih. In kaj mu je dal ta po njegovem »stvarni svet dejanj in dejstev«? Navdih in možnost, da napiše **Direktorja**. Namesto da bi nadaljeval z načrtovano serijo 10-ih dram a la **Direktor**, je z delom prekinil, kajti zavedel se je, da je ta stvarni svet dejstev, za katerega se je v 70-letih odločil, svet Mikelnove dramatike, svet Žurdejstev, SDbe z vidika njenih uradno-normativnih Vrt. Ko se je tega zavedel, je zagledal pred sabo prepad: nič in PerEt zloma. Ga je stisnila S takšnega?

90. Tip Kolb je Potrč s **Krefli**. Potrč je celo zagovarjal Kolba v duhu enega - tim. starega - Hegla oz. bi to storil, če bi Intelzmogel. A tendenca v njem je bila ta(kšna).

91. To je bil moj načrt, ko sem se odločil postati Zihervov asistent, in to je bil Prižev načrt v 70-letih. Jaz sem imel čas, da sem se mu odpovedal - za ceno udarcev in preizkušnje, 58 -, Priž pa se ni mogel odločiti za soroden Sven izstop iz SSla, ki se ga je vse bolj ozaveščal. Mučil se je kot muha v pajkovi mreži.

V omenjeni analizi iz **DrDi** delam ARF-AK, čeprav je ne nanašam nase, ne ekspliciram na svoji €S zgodbi. Sem pa zelo samozavesten, ker sem prepričan, da sem sebe kot Kolba enkrat za vselej premagal. Zmotil sem se, preveč sem si zaupal. V drugi polovici 60-let sem spet postal - čeprav manj izrazito in poškodljivo - Kolb. Še danes sem. Ne upam si do kraja izstopiti iz Dbe. Kot da hočem ves čas spat na žeblih: se zavedati, kaj sem kot Čl: IdČl, Agr€kzld, PohlPld, UtInterld. Hočem ohraniti napetost med slabo vestjo (OISom) in čudežno vero v Dt. Ta napetost mi Unič srce, me dela za bolnika, komaj jo še vzdržim. A je psihološka osnova za razumevanje Čla, s tem tudi za SD-**RSD**.

92. To je bistvo vseh Rev(olucij), glej NOBD.

93. Tako mislim še danes: da je Čloštvo na stopnji predZge.

94. Tudi o tem mislim danes enako: da je oblast še potrebna, da pa se da izbirati med slab(š)o in še slabšo; ne vem, če sem tedaj poznal znani Churchillov izrek, a tudi sam sem ga zapisal. S to izjavo sem priznal svojo odločitev za SoD, za Zahsistem PolDbe. Zavedal sem se: ali Tot, ki je - kot Stl, Ncz, Kfz - Neg, ali Rltz, ki pa omogoča Nast SAPOe. Nisem bil še za stranke, iskali smo Dgč tip poliarhije-kompozicije v Dbi, odločilno nam je bilo, da ta kompozicija ni zaukazana Hara ali MonTotfiksna bit. V tem pomenu smo bili AnK nastrojani: če je Kom le MonTot.

95. To izjavo, ki je bila meni jasna 60, je nazadnje razumel tudi Popit in tisti, ki so se ves čas sklicevali na to, da delujejo oni v skladu s stvarnostjo, mi pa smo fantasti, PvtUmtki, ki mečejo pasje bombice, izjava Staneta Kavčiča. Mar ni celo vol Popit 90 ugotovil, da mu je stvarnost obrnila hrbet, da so bombe zdaj v rokah opozicije, nekdanjih Pekov, Zajca, Taufa, Šela in Rupla, sam pa je lahko srečen, da ga pustijo ti nekdanji Peki na varnem v njegovi izolski ali priobalni vili? Fuad Muhić, ki je bil v 70-letih glavni zagovornik uradne Ptje, skliceval se je na Hegla in Reso stvarnosti, je na začetku 90-let zamenjal Ideolo, postal Radfanatičen Musl-islamist; stvarnost se je pač preselila drugam, Čl mora z njo. Tako je storil po 90 tudi Kos. Prižu pa se je Ribičičeva stvarnost uprla že 81; in ga je od znotraj razneslo.

96. To je natančno izrisana podoba Kosa in ČirZlca; v drži sta drug drugega podpirala in učila. Bistvena jima je bila IntPvt €iA vsakega posebej. ČirZlc je dajal to IntDnPvt držo celo v svoje pesmi, Kos v intervjujih razlaga, kako hodijo z Dno k otroškim mašam, tudi na ogledne filmov: spredaj starša, Janko-Darka, zadaj mlajši par: Matevžek-Željka, med njimi pa otroški voziček. Je mogoča bolj osladna bidermajerska potvorba? Je; Goebbels je kar naprej dvigoval svoje številne otroke pred filmsko kamero. Kdaj bo pripeljal Bük svojih 25 zalih vnučic v parlament kot dobre vile-maskote? Bükove semenčice se med sabo niso ubi(ja)le; kot blaga Dn so v IdeaHari plavale jajčecem madame Bük naproti. Z repki so mahale v pozdrav varnemu pristanišču, ki jih je z nežnimi čustvi spreje(ma)lo v aktu poljuba med Nebom in Zemljo. Bük pa nebo? Bükovka pa Zemlja? Ah Oče, ah Matil! File bi nesramno pripeval: Dajte, dajte malo/si ga na zobalo/dati!

97. Tako sta vse po-uživala Maček in Sadam.

98. Podoba Tita in KaKija; v to smer je rinil Rodeur. Ni šlo, umni Vatikan ga je zamenjal z Matajevimi Matijo, ki mu namesto besed letijo iz ust St podobice. Kadar se zasolzi, porosi blagoslov čez Sljo. Ni čudno, da so ga Slici, potrebni blagoslova, izbrali za Os leta. Uran je Rodetova - KCe - maska.

99. Bistra, točna, gibčna analiza. To je moral biti Štihček zavisten, ker česa takšnega ni spravil skupaj; ostajal je pri praznih besednih igrar, s katerimi je kot pajac služil občinstvu, užival v svojem klovnovstvu. A, ne pozabimo, pod klovnovstvom je pazljivo skrbel za svoj Utinteres. Bil je Kolb in Leša hkrati.

100. Tudi v takšnih izjavah se vidi moj Mrk, le da ga radikaliziram v duhu Frankfurtske šole. Platforma gibanja Pers je bila kombinacija Mrka, Heida, Sartra iz **Kritike dialektičnega uma** in - v odločilni meri - Frankfurtske šole, Horkheimerja, Fromma itn. S tem smo načrtali okvir za mišljenje naslednjih desetletij. Močnikov Adorno je bil član Frankfurtske šole. Sredi 60-let je prišel zraven le strukturalizem; tudi v tem sem se zelo angažiral.

101. Če je to res, so - bili - Priževi **Dia** nekaj izrednega, saj so - čeprav na deformiran način - prinašali na dan bistvene poteze Tasveta-Čla. Navdihnili so me, mojo analizo; do neke mere mi je k radikalizaciji mišljenja pomagal tudi Kos. A to je bilo leta 60. Od srede 60-let mi je postalo njegovo mišljenje - če se da temu, kar je objavljaj, sploh reči mišljenje - povsem neinteresantno. Kosu ni bilo do tega, da bi ubiral nova pota; zadoščalo mu je, da služi Ptji in dela kariero UZnika. Takšnega - vidno izjalovljenega - so oblastniki v Polkuli (Vidmar, Ocvirk) hitro sprejeli v SAZU.

102. Tip zame: ko pograbil kakšno kost, jo žvečim čez vse mere. Moja analiza Leše in Kolba je odlična, a se ponavlja. Takšno moje ravnanje dela moje spise za manj koristne. Pa mi je kaj do tega, da bi bili koristni? Pred pol Stola mi je bilo več do tega, čeprav **PrDi** in **DrDi** nisem pisal z željo, da bi ju bralo širše občinstvo. Le Priž, Kos, VeRus, Šel ... kdo še?

103. To je nova teza, ki bi jo veljalo razviti: stvarnost kot Absdsvet. Na ravni Umeti jo je ekspliciral Božič, z **Vojakom Joštom**, ki ga **ni**. Tak Božič ima prav, tako sodim še danes. Idsvet - IdB - je brez smisla, če je brez Boga (brez UnBDra); biti brez smisla pomeni biti nesmiseln=absurden. Ionescov svet - Dalijev, Ernstov, Kokoschkin itn. - se skaže kot resničnejši od sveta Vavpotiča ali A.G. Kosa. Bolj ko je neka Umetlika deformirana, Klimt, Barlach, brata Kralja, bližja je resničnosti. RMg tipa Rudolfovih **Spodrsnjenih možganov** in filetovega **Veselja doma** daje resničnejšo podobo sveta kot Papežev **Krst ob Srebrni reki** ali Simčičevo **Leto nič**. Kar podaja File, je ogabno, pa vendar oz. ravno zato je **Suženj akcije** resničnejši od Jančevega **Halštata**, ki bi rad bil vrnitev Kritrealizma, a je le Polpamflet z vidika DSD.

104. Avz.

105. Stl, v odločilni meri tudi JugoSliski, je ReFe; tudi RePS.

106. Šele ta ugotovitev je točna: tiran - Vodja v Fzu in Stlu - ne more biti Praakter Zge, le njena deformacija, torej deformacija DbZge, ki je realna in se razvija, recimo stopnje LD(PM). Stldespot je regres od LDbe v FD in PS. Torej dvojno napačen. Moja vizija je bila že 60 obrnjena onkraj vseh DbZg(odovin), ki so bile zgolj stvarne, torej tudi onkraj Kpla. Le da se tedaj še nisem zavedal skrajne težavnosti uresničitve te vizije. Ali pa sem se tega zavedal, zato sem govoril o uresničevanju, ne uresničenju; o poti, ne o najdenem Ideasvetu. Kako dolga in težka je pot, pa je težko predvideti; težja je od predstavljivega.

Tone iz **Kore** si je kot moj alter ego - Luka je alter ego Dineta - zamišljal Koromandijo veliko preblizu; zato je bil razočaran in se je iz nenajdenega prostora vrnil, **Vrnitev iz Koromandije**. A nečakanost - nedovoljšna odločitev za pot - Toneta je bila Tip za Dineta bolj kot zame. Dine je imel v sebi energije le še za eno vero, čudovito jo je podal v **SAnti**; novo razočaranje ga je strlo - prek faze **SmKresta**, tj. Pozrealitete ustanavljanja SNDže. Tudi mene je metalo v razočaranja, na rob OISa, a me ne zvrгло v prepad ničā. Ponot sem tudi Uršulo, **Samorog**, glej mojo knjigo **Trojni ples smrti**. Ko se je Dine vdal koncu, **Čečki**, sem jaz nadaljeval z vero v Boga, z Islo, analiziral **Meha** in **Brez sveče**, desetletje kasneje Dovjakovega **Pipina**. Ne dam se! Čeprav večkrat zatulim: Dost' mam!, je to le krik, ki ni dokončen. Moja drža sledi Canovi: pot je brezkraina; **CanVida**. »Fant je videl rožo čudotvorno«.

Priž je preminil skupaj s Chejem. S **Chejem** si je postavil nagrobni kamen. Na njem je (pre)utrujen zaspal za Ve.

Po svoje je tudi Kos na brezkraini poti; a njegova je le Pspot, IVJ-pot, ena sama Simmanipulacija. Ta je zmerom - Strno - in zlahka brezkraina; ker je krog. Predstavljajmo si majhen krog, na katerem pa je »vse«, kot na THM-krogu. Je ta po krogu krožeči Anln kaj več kot ceneni Psmodrec, Simon Čarovnik, ki pleza po vrvi videza ničā?

Naj opozorim na sijajno Rushdiejevo knjigo **Otroci polnoči**; žal je predvsem Panlra, a zelo bistra: igra z ničem na zabaven način. Avtor popravi z Budo, JKrom, Mohamedom, z RLH VISom, z vsem; v vsem tem ima prav, razen v tem, da mu navsezadnje ostane v rokah ništrc: človek praznih rok. Sicer pa, ti **Otroci** so prijazna Rca Samaragovega **Esaja o slepoti**. Knjigi se dopolnjujeta. Okrog 60 sem veroval, da ne moreta biti Resa; da mora biti smisel. V to verujem še danes kljub evidentnemu spoznanju-izkustvu, da je Dt nemogoča. Držim se apostola Pavla: Spes contra spes contra spes ...

107. Še en argument, da je Kpl - LD - manj neprimeren od Sockoma. LD omogoča Nast SAPOe, Sockom jo preprečuje. Brez SAPOe pa ni poti k Dti.

108. Mikeln z **Dežjem**. Kreft ne toliko, kot mu je tedaj MGG pripisovala. Kreft sledi Torku v TragSeH, **Pok (Balada o poročniku ...)**, Mikeln Potrču, **Lacku in Kreflom**, Mikeln je služabnik, ki briše Gosom rit, Kreft skuša pomiriti svojo PV Pripripadnost LRevi z interesom obdržati se v PoVStl sistemu; da bi se obdržal, mora narediti kar precej uslug, tudi najmanj vrednim, tudi čezmerno poniževati se. Zakaj je skušal preprečiti uprizoritev **SAnte** v Drami SNG 61? Vidmar in BKraigher sta bila suverenejša, celo Jan je bil manj pristranski: **SAnto** so dali na repertoar, naslednje leto pa še **Afero**. Udarec za Krefta, naravnost v lice.

Pok in **Afera** sta dve zelo Raz podobi LReve. Kreft ostaja s **Pokom** pri Konv NOBD, le da poudari njen Tragvidik, **Afera** odpre nove prostore: naredi ARF-AK LReve. Tega si Kreft ni upal, zavrt je bil, ker sam v NOB ni dejansko sodeloval. Priž ni bil glede tega v SZi; Not se je ldn s svojim stricem Vladom Kozakom, ki ni bil le PVKomst, ampak v Prtih visok šef, na PoV razporedu za primer vojne je imel čin polkovnika OZNE. S Prižem sva osebno videla to Vladovo legitimacijo; sam nama jo je pokazal.

109. To je bil problem-naloga Potrča, MKranjca.

110. Kos je bil - in je še danes - nihilist, ki se maskira z razmeram prilagojeno metafiziko, enkrat z Mrkom, drugič s Katom. Nih je jedro Dv-instrumentalizma.

111. To je bilo za Kosa kardinalno vprašanje 60 in je ostalo še danes. Se je tedaj zavedal radikalnosti njegovega pomena?

112. Ker se mi je ohranila le kopija **DrDi** (ima moj izvirnik Kos, ga je zaplenila OZNA 64?) in sem tu natipkal drugo čez drugo dve vrstici, ti dve vrstici - njun večji del - v **DrDi** manjkata; žal je to Kosov citat. Če bo Kos želel objaviti svoj tekst, bo belo liso izpolnil. Ni pa ta luknje nekaj usodnega.

113. V območju Kule - KulPole - sem imel kasneje prelepo priložnost od blizu opazovati takšno Lešništvo pri MirZupu; naj je počel še tako očitne kolaborantske nečednosti, delal se je, kot da jih ni (počel); kot da se ga ne tičejo; kot da je vse le Tehposel. Navzven je nenehoma ropotal, kako da je Čl z vročim srcem - SeHlntduša -, v srčki pa je bil mrzel kot riba, trenil ni, če mu je bližnjega oblast zamehurila. Poseben in mojstrski primer Hina. Njegova **Hiša na robu mesta**, 1962, je mikelnovsko vrtlezenje Ptjoblasti, krita PVMeša. Njegova **Dolina nešteti radosti** pa podel napad na MGGo, na Pers takoj za tem, ko so jih ukinili. (Je le naključje, da sta bila najprej, okrog 50, največja Prila Kos in MirZup?)

114. Moj cilj je bil, analitično razložiti ga. Koliko se mi je namen posrečil?

115. Cepim las, se delam duhovitega, ali pa imam prav?

116. Kdo od bivših Prtov in vosovcev-oznovcev je pripravljen priznati, da je imel krvave roke? Ribičič? Janez in/ali Gorazd Kocijančič za svojega očeta-deda Borisa? Ga ni pod milim soncem! Vsi so bili le NOB Heri, požrtvovalni Slci; rajе Jake Sulci kot Mački in Moreti!

117. Ta izjava je letela name; zelo sem mu moral iti na živce, Priso Prižu!

118. Kot Zwitter, Šnuderl, Gogala, Bogo Grafenauer, latinist Grošelj ... Tu se Priž strinja z Minskim; prek Minskega spodbija navidezno Eto kolaborantov oz. lepih duš; v teh likih postaneta obe EV ena in ista. Tako smo o UProfih mislili vsi v MGGi; videli smo, kako so pustili Puča na cedilu. VIKavč in drugi zavistneži so očitali to nesolidarnost tudi nam. Kmalu bom objavil naše peticije za Puča; so še neznane. Po 90 DSD ni bila zainteresirana, da se jih objavi,

vse Morzasluge je pripisala sebi, MGGo pa dolžila izdaje Prila. Nazadnje Urb v filmu Roze-Vite iz peska. In to Urb, ki je Puču takrat in še mnogo kasneje eksplicite nasprotoval, razglašal njegov »aktivizem« za Krimneumnost in neodgovornost, saj da ni v duhu epohalnega mišljenja! Ko se je preselil v DSD, je dal Urb epohalnemu mišljenju drugo vsebino, pa je bila stvar opravljena. Za nazaj se je zagledal kot apologet Puča iz 58 in 64. Enako Kos, ki naših peticij ni hotel podpisovati, skrnil se je, da mu jih ne bi mogli vročiti. Priž je na eno obljubil podpis, a ga je - verjetno - Kos od tega odvrnil. Prižev priimek in ime sta bila natisnjena, podpis pa je umanjkal.

119. Če bi bila Bor in Tork kdaj v Žu sposobna koncipirati le oddaleč podobno HKD figuro, kot je Minsky, bi jima položil na grob šopek iz nageljnov! (**Nagelj na pesnikovem grobu.**) Sem res surov, če rečem - ponovim -, da sta bila tepca brez domišljije, naduti in samozadovoljni Leši-Kolba?!

120. Zajc je videl okrog sebe - tudi pretežno v sebi? - le Leše in Kolbe; njegova naloga je bila, tako si jo je zamislil, v tem, da stopnjuje njihov polom v AD. To je pot od **Otr** k **Potcu**. Seveda je ostajalo v Zajcu nekaj, kar naj bi, po njegovi oceni, bilo zunaj Leše in Kolba; je tudi bilo. Njegov OIS je bil tolikšen, da bi mogel Zajc predpostavljati Dt, čeprav do Dti ni bil sposoben zavzeti eksplicitnega razmerja; a se je razumelo v ozadju. Vsaj jaz sem tako razumel, zato ZD tako visoko cenil, v nasprotju s svojo oceno TorkD in BorD, ki sem ju imel za klavni. Paradoks: zdi se, da je po 90 Zajc izgubil tudi to zaledje-podpodje sebi Prikr(ite) vere v Dt. Brž ko je iz Radnegacije, trajala je vse do **Grmač**, prešel k Polafirmaciji, postal ideolog SNDe, DSD-gibanja, retor »Narsubstance«, se je porazgubil tudi zadnji ostanek Dti v kamniti puščavi **Grmač**. Od tedaj naprej je Zajc le še samovšečen retor, ki se okorišča z imidžem Narspomenika. Beden konec nekoga, ki je imel čudovit začetek. Tako se znajde skoraj vsaka veličina nazadnje na Smšu; ne Zge, kot je mislil Zihelr, ampak Rese. Zame je sicer Smš Pozpojem, a ko je podajano eksplicite, kot ARF: Smš v Dovjakovem **Pipinu**, v Muckovem **Zalogu**. Kar je zame v DaZajcu Smš, je zanj Stš: ima se za Peka same čiste €(s)tčudežnosti. Mar je mogoče, da bi bil lahko še bolj zoprn od Bora iz 70-let? Vse je mogoče.

121. Moja nedvoumna zavrnitev Huma.

122. Pa sem ga zatolkel, Kosa; razglasil sem ga za Lešo! Bila sva si tekmeča, sam sem - močno - tekmoval. Vem, da sem semenčica, ki skuša priti do jajčeca prej kot drugi; v tem je moja AgrĖkzld.

123. Takšne so bile okrog 60 moje - pri Heidu zgledeovane - besedne igre oz. etimologije; namislil sem jih celo rešto. Kasneje so z njimi nadaljevali moji novi PriSo, Zagoričnik, Marnik (odnos kot pot od nosa do ...). Biti vreden da je biti v redu. No ja ... Za lase privlečeno.

124. Koliko sem danes napredoval od te ugotovitve? Zmorem reči o Dti kaj več kot okrog 60? Zmorem, kar sem živel tega minulega pol Stola. To pa je odvisno od RR, s katero kdo presoja moje Ž in delo. Za večino je to moje Ž-delo komaj omembe vredno, nezanimivo, prav za prav ničesno; za Rupla ni niti

tistega TaKa, ki je v prvi polovici 80-let deloval še močno v duhu PolKrite, skupaj z Ruplom sva sesuvala oblast. Takšnega me je pozabil, jaz pa sem kar zadovoljen, da se me ne isti s Poluporabnim akterjem za SND. Tisti, kakršen sem pomemben v svojih očeh - iskavec Dti, **RSD** zadnjega poldruega desetletja -, pa sem kot Zamol(čan) neobstoje, seveda za DabDbo. V redu; torej sem vreden, mar ne?

125. Drži; Priž je dobro zaznal to mojo potezo. Pa ni tudi njegova? In Dinetova? Vsi trije smo ljudi radi Zanič, tudi zato, da bi povzdignili sebe, ker smo se v ARF-AK gledali kot pomanjkljive. V tem res nismo bili velikodušni. Vendar je vsaka dramatika, razen morda zelo pristranskih agitk, po Stri velikodušna: ker skuša najti Poz plati Neglikov. Tega jaz v **PrDi** in **DrDi** ne počnem. Mnogo vode je moralo še preteči - oz. sem jo moral v potu svojega obraza prečrpati -, da sem razvil v sebi velikodušnost. **RSD** je velikodušna. Se bo to videlo tudi iz mojih ES analiz Ferdovega **Kralja Matjaža** in JKranjčevega **Direktorja Čampe**, da ne govorim o Kreftovih **Kurah**, vse 3 drame oz. analize mislim vtakniti v pričujočo knjigo Pniza **KtDvK 5**?

126. Tudi moja Taželja. Še danes zame velja. In ves čas za Priža in Dineta. Se ji je Dine odpoved(ov)al s tem, da se je tako - v OISu - zapuščal? Priž s svojo nezavedno težnjo po Si? Jaz s tem, da se kaznujem z bivanjem na robu Dbe, v Zamolu? Kos pa nima nikakih podobnih potreb po samoopovedi MorZmagi. Željo po Morzmagi le Prikr pod vzvišen-moder nasmeH Čla, ki je daleč nad vsem zemskim. Vraga je daleč! Najbolj prizemljen je od vseh nas! Le da je največji Hin in brez potrebe po ARF-AK. Okolje mu naseda. Nisem mu zavisten. Vem, kaj pomenijo takšne kosovske zmage. Breme. Če je ne potrebuje moje čustvo, mi nobena zmaga ni v nikako korist.

127. Tu sem - daleč - preenostranski, preRed, doktrinaren. V nadaljnjega pol Stola sem lahko od blizu spoznal, da je opustitev nekega dejanja lahko zelo vredna, tudi veliko tveganje. Če Čl odkloni ukaz, ki mu ga zada njegov Gos, se izpostavi nevarnosti, da ga bo Gos nagnal ali celo kaznoval. Ko je Evgenij Ravnikar odklonil ukaz Ptje, naj postane toživec v dahavskem procesu, je bilo to nenavadno pogumno dejanje; plačal ga je s Smom. Avbelj in Krivic česa takšnega nista odklonila. Ta motiv razvije Dovjak v **Pipinu**. Dovjak je eden redkih mlajših, ki razume, za kaj gre; ohranja Eto NKNMeša. Enako jo ohranja Vida v **GošVidi**, Peter v Gošini **Zeleni dolini**. Da se, če hočeš. Ta drža-odločitev je bistvo Paža v **SAnti**, ki doživi spreobrnjenje, s čimer navleče nase Kreonov srd: umor, tj. lastno S(mrt).

128. To je ena najbolj temačnih plati oblasti: jemanje ljudem Eia drže, Radrazpolaganje z njimi. Tudi tu je LD(PM) manj slaba od Stla in Klza: Čl, ki ne nastopa na trgu (recimo jaz), ni tekmeč; s tem ga - za LDPM - ni; ker ga ni, oblast-trg-Kap nima potrebe razpolagati z njim. Kpl računa, da bo tak Čl odmrl sam od sebe. Tu je boj, ki ga bijem: da se moja Zamol(čanost) ne bi RR v odmrtje. Zaenkrat se ni.

129. Nekaj pa le priznam Kosu-antikritiki. Zgolj taktično?

130. Uvajam nov pojem-lik: avanturista. Koliko ga razvijem?

131. Izrečena je beseda-sodba: oznovci so zločinci.

132. Takšna razlaga oznovca - Ribičiča - vodi Priža v AnK; tudi mene. Dine je do Sloblasti 59-60 bolj razumevajoč, Kreonu pripisuje nemalo človeške poteze. Kreon je prisiljen SAno pogubiti, ker je tak njegov državniški interes: interes njegove Dže kot NSSi. Menderja pa ne zanima noben Džinteres, kaj šele kaka NSS. Mender je do kraja Cinegoist. Niso takšni - skoraj - vsi bivši Prti, ki danes ne sprejemajo odgovornosti za svoje zločine, za zločine Ptje, ki so ji - zavestno, celo zanosno - pripadali, služili?

133. V oznovcih - Ribičiču, BKraigherju ... - ni nič več človeškega. Je mogoča hujša obsodba Tasistema v Slji? Sistema, ki je zaprl Puča in preganjal MGGo? Seveda ne le nas; že prej Zupa, Mrzela, Šolarja in številne.

134. Konsekvenca: Slski SocKom 60 - ali 58 - je (=) Fz. Enako kot Mender naredijo Sm Avbelj, Kardeljeva, Venišnik.

135. Nabiravci plodov, ki so dejansko zajedavci; Dazelena opcija se ne zaveda, kako blizu je zajedavstvu. Vsaj pol Morargumentov sindikatov in bojevnikov za ČIP izhaja iz - nezavedne - odločitve za zajedavstvo, tj. za Už, vsaj za Už v lenobi. Še zmerom sem pristaš kalvinizma, vsaj na tem področju; kdor ne dela, naj ne jé. Kdo ima pravico odklanjati nižje cenjeno delo, terjati socialno zaščito? Cigani kot PS zajedavcev. Vsak dan so bolj zavaljeni, le žrejo in fukajo in kradejo. Kdo to govori? Jaz ali Peče-Čepe? Hanž=cigo. Uprl se mi je, ker sem terjal od njega zanj prenaporno delo. Kot Varuh ČIP se producira, nastopač; delajo zanj ostali v njegovem uradu? Je jecljajoči gobec, kot moj ded in njegov praded Robert. Geni?

136. To dokazuje Voš(njakova)D, **VošVida**; ne toliko lik Zapla grofa Alberta kot lik Vide, s katero se sam Voš vendarle v določeni točki ldn. Zadevo sem ES analiziral v razpravi, ki še čaka na objavo, napisal sem jo že pred več kot četrt Stola. Kersnik je témo osvetlil v **Jari gospodi**.

137. Recimo Bushev Kršfundamentalizem.

138. Odličen primer je D.K. Friedrichovo slikarstvo.

139. To je bistvo Kosa, takratnega in današnjega. Stvarnost v njegovih rokah prehaja kot Nih(ilistična) iz Ožlde v Dv arhemodel. Kos ni bil nikoli Job iz začetka Ruplove drame **Job**, le na robu; je pa tak Job s konca **Joba** (Zajoban=zajebran.)

140. Naj so te moje Pozopredelitve še tako naivne, še danes vztrajam pri njih. Moje Ž - tudi nadaljnega pol Stola po **DrDi** - je bilo to: boj z (ob)lastjo, Krita Niha in metafizike, osvobajanje od SSL (iz ulupinjenja), uresničevanje občestva, ki se je nazadnje omejilo na ustanavljanje VelDne. V vsem tem vidim sled sence zarje onstranske Dti. Zato sem sprejel **PKrst**, ne kot Kos, ki ga ima

za argument v prid Kata kot TS-danosti. Okrog 88 je bila KC zame prostor ponavzočevanja Dti, za Kosa nikdar. Nikoli nisva bila v isti KCi.

141. Natančno tako: to je Kosova Resa.

142. To pa je Kosova maska-alibi. Danes mu je bit Katbog.

143. To je moje osrednje vprašanje oz. predvsem vprašanje zame.

144. S tem odstavkom se nepoškodovani tekst **DrDi** zaključí. Nadaljnje 3 strani izvirnega tipkopisa (kopije) so močno pomanjkljive, četrta je spet v redu, a ne vem, če je v resnici zadnja v eseju. Pretipkovalca **DrDi** iz mojega tipkopisa bom prosil, naj naredi tam, kjer so tipkopis obzrle miši, tri pike (...). Ker tekst ni integralen, ga ne bom komentiral. Objavljam ga kot kuriozum, ki pa je posledica oznovskega - PPP - terorja, moje obrambe pred njim, skrivanja rokopisov.

145. in **146.** Med tema dvema številka je tekst spet integralen, objavljam ga, ne pa nadaljevanja strani, ker je preveč poškodovana, da bi bil tekst razumljiv. (Gre za mojo stran 31.)

147. in **148.** Samo ta del teksta je integralen, sledi spet raztrganina.

149. Stran 33 v celoti manjka. Stran 34 pa je v celoti intaktna.

150. Ne vem, kje se ta narekovaj začne.

Januar 2005

VERA SE REŠI V PODZEMLJE

(ob Ferda Kozaka **Kralju Matjažu**)

1

V primerjavi z dramo **Kralj Matjaž (Maž)**, ki jo je napisal že čez 40 let stari Ferdo Kozak (Kak) - leta 1937 ali 1938 (drama se dogaja 37, prvo dejanje pa je izšlo 38) - in ki je bila njegova že četrta drama, so **Dia(logi)** njegovega sina Pri(mo)ža (Kozaka) tako rekoč genialni. **Maž** je Tip drama (agitka) EtHuma 30-ih let, pretežno Konv; primerjal jo bom z JKranjca **Direktorjem Čampo** ipd. Tekmovanje med Kreftom in Kakom se je začelo prav z **Mažem**. Kreftove **K(reat)ure** so bile prvič uprizorjene 35 (pod naslovom **Malomeščani**); kot da so Kaka spodbudile k merjenju sil. Istega leta, 35, je bil - enako v Drami SNG - uprizorjen tudi **Čampa**, 32 Bartolov **Lopez**, 37 Brnčičeva drama **Med štirimi stenami**, 36 natisnjen JKranjca **Detektiv Megla**; nekatere istodobne (Čufarjeve, Moškričeve) pa niti uprizorjene niso bile, ostale so le v rokopisu. V isto vrst dram, ki jih omenjam, bi se dalo uvrstiti tudi Mrakovega **Ivana Groharja**; Mrak ga je uprizarjal s svojo skupino v drugi polovici 30-ih let. Pri vseh gre za bolj ali manj odločno-jasno MePSto EtHuma kot DbKrit stališča-VISa.

PVĖtHum nadaljuje PoV najprej EtatHum kot Rco NOBD, recimo Žmavčeve **V pristanu so orehove lupine**, 58, in/ali MirŽupa **Hiša na robu mesta**, 62, že prej pa Borova **Kolesa teme**, 53. Medtem ko vnaša SeH - predvsem kot InH Trag poanto - nove momente, pa je nadaljevanje PVĖtHuma, ki se iz DbKrit drže RR v EtatHum držo, predvsem ali zgolj epigonska SD, slepo črevo, Agitprop produkcija, ki si jo je želela in jo načrtovala Ptja kot Krito ostankov PV režima, ljudi, ki jim je uspelo preživeti lRevo, bodisi da so kot odvečneži na robu Dbe (**Hiša**), bodisi da se skušajo celo infiltrirati v novo oblast (**Kolesa**). EtHum-30 se je boril zoper Taoblast Kapa, Kpla, Brže; ta oblast je bila Ėtvprašljiva, vladala je tako, da je Rad oponente pošiljala celo v zapore, **Stene**. PoV-oblast pa je pošiljala v zapore mnogo bolj množično, ekscesivno; če PVoblastnikov ni likvidirala že MV-II, kot Natlačena, **Justifikacija**. Iz zapora pride Svetel v **Hiši**, navidez analogno kot Andrej Gale v **Stenah**, vsebinsko pa iz ravno nasprotnega vzroka: Gale je Komst, Svetel bivši Kplst, lastnik Pvtlastnine. PoV Ptjska oblast Posn(ema) PV-oblast, a jo stopnjuje. Prav s tem stopnjevanjem - čezmernim terorjem - spodbija in ukinja Ėtutemeljenost svoje PV platforme-drže; Ėtrazlogi postajajo - vse bolj izključno - Polrazlogi. Najprej preganja PoV oblast

z njimi ostanke PV Dbsil, nato pa se spravi na lastne ljudi, na člane NOBG(ibanja), na Komste, tudi na EtHumste, kakršen je Haḡ(mann) iz **Dia**; Komste predstavljajo Job, glej Ruplovega **Joba**, Peter, glej Hofmanovo **Noč do jutra**; internira jih na Goli otok, kjer so deležni satanskega mučenja. Ta ekscesivnost kazni in mučenja povsem ukine Etmoč nove oblasti oz. oblastnikov, ki so nastopali PV v imenu Ete, nove pravične Dbe in za svoje ideale tudi požrtvovalno in hote trpeli.

Maža in **Dia** (**Čampo** in **Joba** itn.) se da vzeti kot duo(logijo). Haḡ bi mogel biti PV - dve desetletji prej - Maž ali Prof Križaj iz **Čampe**, Sigis(mund) Gale iz **Sten**. Sin Priž naredi, kar bi oče Ferdo rad, a si ne upa; živi sicer do 57, torej še 12 let PoV, a le nadaljuje s pisanjem že PV začete **Punčke**, ki je Rca **Maža** oz. **Vide Grantove (KozVide)**, 40; PoV SDbc ne zmore naslikati. Ve, da bi moral biti do nje Krit - o tem mi je Ferdo sam govoril -, a naloga je bila zanj pretežka. Preveč je stavil PV na EtHum Inco in na Hum(Ptjo), preveč sta ga PoV razočarali. Kot da Krito prepusti sinu. Sin jo izvede vzorno, Rad.

V **Dia** ni storjeno, kar počne PoV EtHum v obliki SeHa oz. kasneje, v 80-ih letih, ko se avtentizira, glej Petanove **Cekine** in Gošino **Zeleno dolino (Zedolo)** ali Partljičevega **Ateja**. Ta ponovno PriEtHum je mogoč le v 80-ih letih; v 90-ih že izgubi težo-moč-avtentičnost; v 90-ih letih nastane LD(PM), ki pa v nasprotju s PtjDbo 45-90 ni EtDb, ampak obnova PV SDbc. Ne sicer povsem zvesta obnova, ne obnavlja terorja, ravnanja Policijskega komisarja (Polickomsa) iz **Maža** ali lika Gimndirektorja Čampe. Pola v LDbi 90-ih let nima več znakov-značilnosti direktnega terorja; PriKteror ostaja. PM poteza LDbe RR vse v trg, v tekmo med Utinteresom-PIdami, kar daje Dbi blažji značaj. Vsakdo lahko trdi in počne, kar hoče, česar za PV SLDbo ni mogoče reči; ta je ohranila še veliko - in bistvenih - potez FDbe, dedovala jih je iz stare Avse, glej CanD, **Hlapce**, **Blagor** itn., Govekarjevo **Grčo**, Kristanovo **Zvestobo**. Glede na PV SLDbo je SLDPM-90 (in vse do danes, do 2005) Db Sve. Sve v LDPM ne manjka, manjka ji - če presojamo s pozicij KlasTrade - Eta; Kakov Maž je ZnaSi ravno za potrebo po Eti in Svi. **Maž** je na tej ravni alegorija; tudi farsa ali groteska, zglodovana pri **CanPohu**. A v ozadju tudi Realzdrama, njen namen je odslika(va)ti realnost TaDbc, čeprav skoz deloma hote deformirana očala.

Dia imajo povsem Dgč PSto; glej mojo ES analizo, objavljeno v pričujoči knjigi pod naslovom **Drugi dialog o angelčkih in peklenščkih**, točneje, glej obe moji razpravi **PrDi** in **DrDi**, ki sta ES analizi **Dia**, obenem pa polemika, **PrDi** s Prižem, **DrDi** z njegovim TaPriSo Kosom. Sporočilo **Dia** je, da Eta KlasHum tipa ne zadošča več; sama sebe spodbije v trku s Stloblastjo. UProf Haḡ naredi Sm, pade v OIS; to je v SD-30 kot EtHumu nepredstavljivo, Sm naredi le slabič, ki je ali nedozorel pubertetnik, kot Pavel v **Stenah** in Andrej v **KozVidi**, ali ki sodeluje z oblastjo, ne pa njen PriKritik, kakršen je Haḡ. Vzrok za spremembo od SIZ-30 k SIZ-50 pa ni le v stopnjevanju terorja oblasti, ampak v tem, da je nova (Ptj)oblast izšla iz RadEt ljudi, iz MV-II Herov, dr. Donata v **Operaciji**, tudi zdravnika dr. Mroža v **Razcih**, inženirjev, kakršen je Dušan Železnik v **ZaSvo**, GimnProfov, kot je Križaj v **Čampi**. Iz najboljših, najbolj požrtvovalnih. KomPtja je bila v Sliji-30 edina Prialternativa vladajoči Kploblasti; to oblast je podpirala tudi KC, v **Mažu** Kanonik, v **Krapih** prav tako kanonik (Sveča), v **Grči**, **Hlapcih** in **Kralju** Župnik(i).

Idealik, ki si je upal zopraviti PVKploblasti Brže, je bil sinteza NKNMeša, dr. Snoja iz **LjDa** (torej že iz ČD), in akcijskega LRevarja, ki je fizično udejanjal ideale NKNMeša oz. Mrka kot legitimnega dediča RLHMeša, Gale iz **Sten**. PoVSDb - SDž - je razkrila, da je realizacija Ete (APP zamisli) v Dbi nemogoča. Od srede 60-ih let naprej, ko se oblikuje RMg, je bila reakcija na to spoznanje o nemožnosti uresničenja Ete v Dbi Rad skepsa, Lud-Cin, Panlra, Hed; glej konec **Norcev**, že 64, še bolj pa Rudolfovo **Veroniko**, ki je direktna polemika s Kreftovimi **Celjskimi grofi**, **Norci** pa - kot prikaz Reve, ki je upor psihiatričnih bolnikov - Krita **Kur** in **Razcev-Rojstva v nevihti**. Odnos do Člsveta postaja vse bolj neodgovoren, igra kot takšna, vse postane Sim; Dv arhemodel. (Med prvimi ga - de facto - oblikuje ravno Kos, ne pa Priž; le da ga Kos ves čas maskira.) Vsakršen upor NegDbi razvrednoti file v **Sužnju akcije**; zanj je vsaka Etakcija za Svo slaboumna norost.

Ne tako Priž v **Dia**. **Dia** so Traga, medtem ko RMg ne zmore koncipirati Trage; za Nast Trage je pogoj vsaj per negationem izražajoča se - obstoječa - vera v Čla, vsaj ostanek te vere, ki je MV-II prestavljala gore, SD-30 pa je to prestavljanje pripravljala, tudi z **Mažem**. Priž poda nemožnost Ete, a pri tem trpi; se ne zabava kot Rudolf ali File, celo kot Rupel in Lužan. **Dia** so skrajno resnoben tekst. Njegova resnobnost izhaja iz spoznanja, da je svet kot tak - jaz bi temu rekel lδB-lδM - v slepi ulici, nemogoč, zel, pekel. Spoznanje je Rad kruto. V primerjavi z njim je **Maž** lahko delce; kot groteska-farsa je po fStri lažjega žanra, kar pa ima svoj EkP vzrok: Kaku se zdi PVoblast niti ne tako težko zamenljiva, LR niti ne tako težko udejanljiva; tudi zato se Kak takoj priključi upor oz. OF, je njen soustanovitelj, medtem ko njegov brat Juš aprila 41 obupuje, se predaja skepsi, podobno kot Kref. Ni naključje, da je - morda daleč - najboljša Kakova drama **Profesor (Peter) Klepec**, 40, ki je Koda, teror v Gimni, ki je topos **Klepca**, je v nji blag, nikakor strašljiv kot v (pre)patetičnem **Čampu**. Težkokrvni sta obe ostali zreli Kakovi drami, **KozVida** in **Punčka**, obe sta celo Tragi, v **Punčki** naredi Sm glavni Poz lik, Elica; upoštevaj tudi Sm najmlajšega Granta, Andreja, analogen Smu mlajšega Galeta, Pavla. A kot da sta zaradi svoje Etresnobnosti ti dve Kakovi drami - daleč - bolj Konv od **Klepca**.

Dia sporočajo več spoznanj; predvsem dve: da je v Dbi realizirana Eta nemogoča (Hayev Sm), zato v Dbi ne more biti odgovorne EtSve kot njene Stre; da je zato vsaka Sv le samovoljna, Pvtz (končni Sigis). Ptja - Krita Ptje - v **Dia** ni bistveni cilj, le sredstvo. **Dia** v tem pomenu niso AnK drama, kot recimo Jančev **Halštat**. **Dia** gredo mnogo globlje od **Halštata**, od že Konv(encionalizirane) Krite Ptje v Jančevem **Dedalusu**, ki je slab posnetek **Dia**, povrhen-površen, cenen, v službi že tržne Pole, ne pa RazRese.

Naj je bil Priž še tako nenaklonjen Mraku, njegova sodba o Člsvetu v **Dia** - tudi v **Aferi** itn. - je bistveno bližja MrakDi kot PVEtHumu, le s to razliko, da se Mrak odloči za Dt, za vero v UnBDra, za brezpogojno terjatev t(akšn)e vere, medtem ko ostane Priž v **Dia** (**Kong-res-u** in **Cheju**) brez te in vsakršne vere. Le v **Aferi** se ji odpre, **Afera** je duologija s **SAnto**. V **Aferi** dopušča končnemu Krstnu (Kristijanu), da bo skoz Et EkP odločitev našel smisel, medtem ko je končni Sigis premalo stisnjen ob zid, da bi njegova školjka porodila biser; v Krstnu ga. **Che** pa je že grenka AK nostalgija. Glede na **Afero** so celo **Dia** premalo EkP obteženi; so bolj - lucidna, točna - ARF-AK Intelanaliza kot EkP

MeP. **Afera** je - bi lahko bila - sinteza obeh prej napisanih Mrakovih dram, **Rdečega Logana**, Rad vojne in LReve, in **Karnevala**, slutnje Neznanskosti, tj. Dti. Nikjer pa Mrak ne dosega Priževе Intelanalitične sposobnosti. Tudi Prižev oče Ferdo - Kak - ne, še zdaleč ne. Priž je v tej svoji potezi član trojke, ki jo sestavljava z njim vred tudi Dine in jaz; glej Dinetove mojstrske Intelanalize v **SAnti** in **SmKrstu**.

2

Vsebina-zgodba **Maža** je preprosta: Maž pride po več Stolih v Sljo-30, prav za prav zabloudi vanjo, po nesreči ali slučaju. Privedejo ga na policijsko postajo, kjer ga zaslišuje Polickoms, točneje: pogovarjata se, zasliševanje (še) ni kot MV-II gestapovsko ali stalinistično. Ker je Maž znamenita Slška ne le folklorna, ampak mitska figura, se k njemu natepe Sl (Ps)elita - Prielite Slci nimamo, trdi Kak, verjetno ima prav -, Poliki itn.; Maža skušajo pridobiti zase, ga vpreči v voz lastnih koristi. Ko nazadnje ugotovijo, da Maž na to trgovino ni pripravljen, nažene jih, se odločijo, da ga zaprejo. Na poti v zapor se jim Maž izmuzne, vrne se tja, od koder je prišel: v globino zemlje. V Slji-30 Her nima česa početi, preničvredna je zanj.

Nemalo se **Maž** zgleduje pri **CanPohu**, Maž je variacija na CanPetra, ki pride v Dolino (Šentflorjansko), ta pa je ista na PrS in v 30-ih letih, se pusti od dolinarjev nagovarjati-zapeljevati; a ko vidi, kakšni so, znova odide na brezkraino pot, pod zvezde. Tu je prva razlika med likoma. Kaku je bližja trdna zemlja, kar je v duhu SlZ-30; v tej dobi si Slci želijo ozemljitve, Prineposredne zveze z zemljo, ki rodi, daje hrano in moči kot antičnemu Anteju. Can ni bil nikoli tako močno vezan na zemljo, v **Pohu** pa še posebej ne.

V razpravi **Problem Pohujšanja**, 51, ugotavljam, da je Can ravno v času, ko se je posvetil motivu Doline Šentflorjanske z vidika popotnika Petra in ciganke Jacinte, prešel od razzemljenosti - Lbta - k Pozopevanju Slzemlje, glej **Zgodbe iz doline Šentflorjanske**, 1908. Zgolj selec (Peter) se RR v popotnika, ki je bard Slzemlje, v **Kurenta**, 1909. V **CanVidi** spoji zemljo in selstvo-pot tako, da nastane podzemlje; prebivalci azila **CanVide** živijo v podpodju, ki pa ni isto kot zemlja v **Mažu**. Tu je Vitz Nv, enoumno PozVrta, v **CanVidi** pa je podzemlje pribežališče klošarjev, izgublencev; sicer tudi takšnih, ki jih navdihuje vera, na S bolnega Poljanca in mladega Dioniza, ki pa niha med vero in OISom. Podpodje v **CanVidi** se zaostri v zgojNeg v Šelovi **Svatbi**; tu izgubi Maglik - Psciganka Lenka - MagSt sile, ki so v **CanVidi** pogojne; so in niso, v **Mažu** pa so še samoumevne. **Svatba** uprizarja zmago Niha, **Maž** zmago vere v Ž, samega Ža, a ne še v SDbi.

Da bo prešla Vitsila iz osrčja zemlje v SDbi, je potrebna LR, ki se izvrši 41-45, MV-II. A Kak veruje v to manj kot Zup v **Rojstvu** ali Miheličeva v **BSSvetu**. Kak napiše le en NOBD prizor: **Ječe**, 44. Ne sledi Miheličevi, ki ustvarja svoje NOBD PoV, od **BSSveta** do **Operacije**. Glede na to, da je lik Tretjega Polika v **Mažu** dvoumen, ne vemo zanesljivo, ali je le SoD šef ali pa celo Komst. Kak je bil sredi 30-ih let do KomPtje še v distanci, analogno kot Vidmar, skupaj s skupino letzbov bolj SNavrste kot LRevar, skupaj s Furlanom, Lebdom, Franto

Albrehtom; mogoči sta obe razlagi. Kak se šele v drugi polovici 30-ih let, ko položaj v Evri eskalira, ko se začne španska DžV, opredeli za Ptjo; distanco do nje da v oklepaj, ne pa, kot Juš in Kreft (tudi Brnčič in Košir), da bi jo razvil. Morda tudi zato Kak PoV ne želi objaviti **Maža**. **Maž** je izšel šele 78 v knjigi z naslovom **Kralj Matjaž**; knjigo je uredil Štih, ji napisal - esejističen, površen, za Štihovo lahkokrilst Tip - predgovor, naslovljen **Ferdo Kozak** (daleč preambiciozen naslov), točneje podnaslovljen »list iz dnevnika, december 1977«. V knjigi so objavljene vse kakove drame.

Maž ima pa tudi druge povezave. Recimo z Novačanovimi **Amfiktionijami**, 40; glej mojo €S analizo o tej drami v knjigi **JJSA**. Tudi tu gre za analogno Irrazkrinkovanje Polikov in Pole v Slji, po fStri tudi za grotesko ali farso. Ne mnogo manj grotesken je slog Majcnove PoV napisane Kode **Cesar Janez**, drama je nenavadno sorodna **Mažu** in **Amf(iktionij)am**, le da je pretežno nostalgična Pravca, povsem brez Poz pogleda v Prih. Tega tudi **Amfe** nimajo; v njih smeši Novačan kot Polik sam sebe, podaja svojo bedno nemoč in neutemeljeno Pekovsko sanjarjenje-blodnje. Medtem ko je za **Maža** jasno, da bo Maž počakal v osrčju zemlje tako dolgo, da ga bo prišla poklicat Praskupina ljudi, prerojeni Slci; do tega hipa pa se bo z vidika Kaka 37 vleklo še dolgo. Morda Kak še 40, ko mu uprizorijo **KozVido** in **Klepca**, ne verjame stoodstotno v realno moč LRevPtje; morda se zanjo odloči res šele aprila 41, a na osnovi pripravljenosti za to vero in odločitev.

Mažu - Pohu - sledi 2000 napisana (2004 izšla) Gošina Koda **Srečna draga vas domača**. Medtem ko pride PohPeter iz tujine ali s ceste, Maž iz podzemlja, Preš(eren) v **Vasi** oživi iz spomenika na Prešernovem trgu. Analogno kot Maža ga oblegajo - skušajo z njim manipulirati - Siski Poliki ipd., Siska Pselita; Praelite Slci tudi v PMLD še nimajo. Analogno kot Peter in Maž tudi Preš pobegne pred ogabno maso ničvrednežev; Slci ostajajo Šentflorjanci, prebivalci Kozjega dola, **Anarhist**, Mokrega dola, **Mokrodolci**, Suhega dola, Detelova **Dva prijatelja**, Mirnih vod, **Krapi**, vseh podobnih bednih dolov-dolin-mlak, tudi Gošine **Zedole**, torej Slci iz 80-ih let, in iz Partljičevih **Ščuk**, Slci v 70-ih letih.

Goša pa ne veruje več niti v brezkraino pot, kot PohPeter, kaj šele v kakšno moč IdeaZemlje. Njen Preš odide tja, kjer je edino še mogoče biti: v lastne verze; ti so znaki vere v Čla, a tudi OISa, oboje je v Preševi Pzji. Ostane le IVJ-Kula. Čl pa kot živo bitje - kot neposredno Ž - ni več mogoč, razen kot ničesen. Ž se je razkrilo kot Agr€kzld, torej kot S in zlo(čin); tudi v NOB(D), glej **GiM**. Medtem ko je v Siski LDPM, od 90 naprej, le ničesno, zločin se RR v tržno tekmo med Utinteresnimi Pldami. Ž nima več €topravičila. Goša se odpove lastni veri v možnost €te, kakršno je gojila še v dramah 80-ih let: v **Zedoli** in **GošVidi**. Čl je mogoč le onkraj para ŽS, torej v niču-nikjer. V Dti? Morda. Goša potegne konsekvence iz **Dia**, vendar ne na način NihRMge.

V **Mažu** delujeta prav za prav le dve figuri: Maž in Polickoms. Ta ni podoben Polickomu iz Kreftovega **Leta 1905 (Lo-05)**. Kreft Brzzločinca - seveda v Rad Negluči - patetizira, posiljevalec je, ubijavec, medtem ko je Kakov Polickoms navidez - vsaj po formi - skoraj benigna figura, z Mažem se pogovarjata, izreče komaj kako - Prikr - grožnjo, nazadnje odpremi Maža v zapor, a deluje sam predvsem kot retorik, ne kot surov akter, recimo kot Polickomsi v NOBD, kot padre Giovanni v **Ognju**, kot Harz v **Rojstvu**, kot

Pukmeister v **Za koga naj še molim? Maž** kot PSt je predvsem retorika; Maž kot glavni - edini - Pozlik je prav tako (žal) le retoričen. Najprej molči oz. daje dvoumne izjave, pač da bi si dramatik omogočil dramaturgijo Kode; Poliki-barabe ne smejo Maža prehitro spregledati. Nato pa izbruhne v zanosne Mor(alistične) tirade, ki Kodo ukinejo oz. so daleč preveč eksplicitne, da bi bile prepričljive in/ali duhovite. Duhovit je Peter v **Pohu**, tudi zato, ker je v bližini Lbna. Lbn pa je Kaku povsem tuj, celo skrajno zoprn. Tudi v **Čampi** in ostalih SD-30 ga ni; morda se mu nekoliko približa JKranjec v **Skednju**, 37; v Kodi uprizarja potepuhe-klošarje, kakršen postaja JKranjec sam. Prilbn se oblikuje šele v RMgi, pri Rudolfu, Filetu itn.

Maž je prerazvlečena, pregostobesedna drama, v nasprotju z eksaktnimi **Dia**. Liki **Maža** naj bi se izražali dvoumno in komedijsko-komično, a so dejansko dolgočasni; celo **Cesar Janez** je manj vsiljiv v svoji težnji po lahkotni duhovitosti. Duhovičijo, se martrajo, da bi bili suvereni v besednih igrach, a so le nejasni oz. za lase privlečeni. Tudi Maž in PolicKoms; ko pa postane Maž - na koncu drame - jasen in nedvoumen, gre v tem predaleč; pridiga, obsoja, zmerja, je kot MorUčo, vse Dgč kot v **Klepcu**, ki je ljubezniva in res zabavna - pretanjena - Koda. V **Mažu** ni sledu o pretanjenosti, bil bi robot, če se ne bi spakoval. Kak ga je napisal vsaj desetletje po svoji **Vrnitvi**, morda pa je od Nasta **Vrnitve** minilo še več časa, skoraj dve desetletji. Četrta Stola je minilo od obeh prvih Kakovih dram, **Velikomestne komedije** in **Opolnoči**, obeh iz 1912. Kak se je s težavo vračal k dramatiki-Umeti.

Pred časom sem imel v načrtu **Maža** analizirati skupaj z drugimi dramami na motiv Kralja Matjaža, s Špicarjevo itn. A sem ta načrt podrl že z ES analizama Jeločnikovega **Vst(ajenj)a kralja Matjaža**, 51, in MMahniča **Kralj Matjaž in razbojnik Matijon**, 55. Kakov **Maž** se od teh dveh bistveno razlikuje. Prva teh dveh dram je SPED, druga PsSPED oz. drama Notemigracije; obe sta močno AnK. Torej z ravno nasprotno tendenco kot **Maž**, ki je Le-RLH tipa. MMahničev **Matijon** in **Vst** se vežeta na Krš, Kak isti Krš s KCo, ki je Neg. Kakov **Maž** se na koncu vrne v zemljo-podzemlje, medtem ko se Jel(očnik)ov prebudi, oživi, zavlada IdeaSlji; predramijo ga vrnivši se Dmbci oz. čete Matjaževe vojske, ki PoV vdrejo čez mejo Juge in SNL osvobodijo izpod krutega jarma KomPtje, analogno kot so v NOBD Prti osvobodili Sljo izpod iga okupatorjev in Dmbcev, Hacinove PP (Polpolicije). V smer **Vsta** gre tudi MMahov **Matjaž-Matijon**. MMah razglasi Kakovega **Maža** za Matijona, za generala Matijo Mačka, za hudiča.

Kralj Matjaž je mitski lik, ki mu pa lahko vsak dramatik da svojo vsebinosporočilo: tako De kot Le.

3

Kak se ne zaveda, da deluje njegov **Maž** prej smešno kot junaško. Ko se pojavi na odru, takoj v začetku drame, je takle: »Krepak mož v zarjavelem oklepu, z velikim mečem v roki in z dolgo brado.« Kralj Matjaž je dejansko FP lik, zato ga NOBD ne obuja, pač pa SPED. Kak je imel v načrtu dramske tematizacije Slskih folklorno-mitskih likov, poleg **Maža** tudi Lepo Vido (**KozVida**) in Petra Klepca (**ProfKlepca**). Ne en ne drugi lik nista po (na) programu

NOBD-Ptje. Vida je preveč ErS, Klepec dobi moč po čudežu, v čevelj mu pade seme ob kresu, medtem ko je poanta NOBD - Mrka - ravno nasprotna: čudežev ni, zmago nad Sži izvojuje Čl kot akter v DbZgi sam oz. kot grupa, kot Prol-Ptja, kot SNL. Klepec je sicer ZnaSi za SNL, namiguje se, da se v njem prebudi Prisila SNLa. A način prebuditve ni Realz, ni RB.

Kak se tega zaveda, zato tudi pri **Mažu** opusti Tradrazlago: da se kralj Matjaž kar prebudi iz stoletnega sna. Oz. Kakov Maž se res prebudi po naključju, a to pomeni le, da mora kaj hitro nazaj v spanje; ni se prebudilo SNL, tega v **Mažu** sploh ni; nastopa le Pselita. V KozD(ramatiki) sploh ni SNLa, le barabe, KplBrža in DžPoliki, razen v NOBD prizoru **Ječe. Klepec** se je Kaku posrečil tudi zato, ker ga je iz Hera naredil za figuro Kode, za blago copato, za neodločnega Humsta. Med **Mažem** in **Klepcem** - v bore nekaj letih - se je zgodila v Kaku bistvena sprememba; v **Mažu** je še povsem na strani - celo (prazno) zanosnega EtH(um)a, v **Klepcu** pa se iz GimnProfa Petra že norčuje. (Iz EtHuma se bliža EtatHumu.) Če kaj, ta Peter ni mitski Klepec. Vse razume, a nič ne stori, ničesar ni zmožen storiti. Junak v **Vstu** stori vse, ta Junak je Maž v mladih letih. Mnogo bolje bi bilo, če bi Kak tudi Maža (o)smešil; le nadaljevati bi moral lik, katerega je opisal: donkihotsko prikazen v zarjavelem oklepu. Prti niso nosili oklepov, tudi ne mečev; meču pripada križ na ročaju. Za Prte so ZnaSi puške, bombe, brzostrelke. Prti niso nosili brad; dolga brada je bila ZnaSi za četnike, mihajlovičevce, čeprav manj v Slji kot v Srbiji. Srbija 91 je izhajala iz Arhčetniške Srbije 41, obe pa iz Karadjordjeve KmReve v začetku 19-ega Stola. Glej tudi Mrakovo PVdramo **Džordže in Miloš** in mojo ES analizo drame v knjigi **VoTr**.

Prve Maževe besede so vzvišena Morobsodba-posmeh: »Prizanesi nam« o bog. »Kako zabaven Liliput!« Maž se ima - Kak ga ima - za Guliverja med pritlikavci. Takoj se mu razjasni: »Menda bo res, da sem zašel!« Tak je, kot pravi o sebi: »Jaz hodim vedno le naravnost ... ne po ovinkih in skrivaj.« Kak ni bil ravno tak, ni slovel kot Her; glej tudi Vidmarjeve spomine nanj. Že takoj na začetku deluje - res le name? - zoprno, ker je tako samozavesten, dejansko samovšečen: »Moje znanje so dejanja!« Res, Prti so bili možje - tudi žene - dejanj, a Krim in Mihol, **Rojstvo-Razci**, ne govorita o sebi tako samodopadljivo-oholo. »(Se razgleduje po sobi.) Po takih kajbah da odrašča zdaj ves rod?« Prti so kot novi Sirod odraščali po gozdovih, tudi v ilegali-podzemlju; a to mora dramatik prikazati, ne polagati Heru na jezik; Her postane zaradi takšnega postavljaštva vsiljiv. »Jaz sem prijatelj zraka in prostora!« Jaz, jaz, jaz ... »Vi na besedah, jaz na konju, vi peresa, a jaz meč!«

Tako kot Maž imajo v NOBD primitivni Komsti za neprimerne Kulnike. Kak sam je bil Kulnik, v OF predstavnik Kulnikov, z Vidmarjem vred. Kulnikom se Kak posmehuje tudi v **Klepcu**; ne mara jih. Je bil tudi zategadelj PoV v SZ, ker je hvalil, kar sam ni bil, in grajal, kar je bil sam? Iz takšnega Kaka je sin zgnetel oba SZ lika **Dia**, Haya in Minskega, le da ju je stopnjeval v AD-lika. O čem podobnem v **Mažu** ni sledu. **Maž** ne premore nobene AAF-AK, le patetično samohvalo in obsodbo ostalih.

Maž se Prikr vmes, med začetno in končno samohvalo. Naj še navajam iz začetka: »Zvonovi, ljudstvo, čete! Blišč in sijaj za kri, ki je pripravljena močiti zemljo«, kot Krim in Nina v **Rojstvu**, kot Špelca v **BSSvetu**, kot Dušan v **ZaSvo**. »Vesolja srcem, ki se ne bojé jekla!« Bor je v zbirki **Previharimo viharje!** zapisoval analogne stihe, a v verzih pesmi to nekako gre, budnica je znan

žanr; v drami bi moral biti avtor previdnejši. (Bor govori tudi o tem, da bencina zmanjka, krvi ne. Natančno to je sporočilo islamistov v Iraku kot samomorivcev-Herov.) »To, vidite, je sladkost boja!« Izraza sladkost v tej zvezi ne bi zapisal noben NOBD(ramatik). Kot da se Kak norčuje iz Maža; a se ne. (Se res ne? V nezavednem? Če je Kak SZ lik ...)

Dokler Maž do kraja ne spozna, kako malovredni so Slci-30, izdaja uporniško-aktivistične proglose: »Jaz ... je mož, čigar kri je usedlina dolgih dob, ni več le mož, je že ideja.« A kdo je imel v Slji-30 Idejo razen Komstov? So pa bili Komsti tudi realisti, čakali so na ugoden trenutek za LRevo, tako se izraža tudi Tretji Polik. Ne pa kot Maž, ki je ves neučakan, poln sebe kot predstave o Heru: »Naj zagrme topovi.« Ptja je počakala, da so jih najprej sprožili okupatorji Nemci in lti. »Zvonove razmajajte!« Zvonovi sodijo k cerkvam, ne k Ptji; sodijo v **Vst**. »Skličite ljudil!« Ukazuje; kaj pa bo sam naredil? Le govoranca.

Maž-Kak odklanja(ta) Lud - Maž: »Ni moj namen bil, da bi se z vami igral slepe miši ... Vaš svet je menda res samo za igre urejen.« Tak je še posebej svet LDPM, glej že **Norce**. »Vendar bi rajši k stvari.« Stvar in igra se izključujeta. Stvar naj bi bila akcija; v **Mažu** ni. V **Mažu** je vse retorika, ta pa je - lingvizem - znamenje za RMg, je IVJ. Kreft tudi beseduje, Pravdač v **Grofi**, a obenem tudi - kar je zanj odločilneje - deluje: Vanja v **Lo-05**, Tomc v **Kurah**, Gubec in njegovi v **Punt(arij)i**. V KozD prav za prav nobena Pozfigura ne deluje v Dbi kot Revlar.

Maž kmalu razume, da kot akter Dbe ni dobrodošel - še naprej Polickomsu: »Zato ker sem« - točneje: kar sem -, »ne morem biti«: Her. »In biti smem samo tedaj, če nisem.« Biti sme le kot IVJ, torej le kot Sim, sredstvo oblasti, maska-alibi zanjo. Na to seveda Maž ne pristaja: napihne se; ko ga (Polic)Koms vpraša, kaj je, kako se piše, odgovori: »Napišite: Svoboda!« Te pa v Slji-30 - po Kakovem prepričanju in po prepričanju skoraj vse KulSIZi - ni. »Priznati živega duha«, kot da bi te besede izrekel Hay v **Dia**, »in misel davnih let ... to plaši« vašo »pamet in pomeni, pripraviti prisilni jopič za razum.« Hay! (A ne Hai-fisch.)

Maž napove, česar sam ne more storiti: »Prorokujem: nevihta bo! Da, na nevihto kažem!« Nevihta bo čez pol desetletja: z NOB-LR. **Rojstvo** Nsveta in NČla se zgodi v **nevihti**. (Bo celo potres, glej Pir-jev-čvo postNOBD: **Ljudje v potresu**.) Le da bodo nevihto povzročili ljudje, ne Nv-bog. Začeli jo bodo NczNemci-okupatorji, Prti pa jo bodo RR iz ujme v odrešenje. NOBD bo konkretizirala, o čemer Maž le retorizira, v tem ko oznanja svoj - precej Abst - Vitz: »Ta čas, ko ste me skrili, sem se s soncem pogovarjal.« (Uh, to je godilo Štihu, ko je bral takšne izjave, Tip za njegov retorizem!) »Kadar vstaja zjutraj nad zemljo, žari življenje v taki radosti, da celo smrt se mi zazdi le blag nasmeh.« PriNOBD se ne izraža tako lahkotno; Zupan kaže, kako strašna je S, čeprav je SŽ; glej Ninino in Krimovo S na koncu **Rojstva**. Kar naprej Etropot; Kak se ne zaveda, kam peljejo Maževe izjave: v EDč-DžV, v poplavo S(mrt)i. »Midva sva dva svetova in med nama ni brvi.« Snaj v **GiMu** uprizori ta dva med sabo na S sprta svetova; dvojčka (J)Elko se med sabo pokoljeta. Kak je prevelik EtHumst, da bi mogel tako zlahka pristajati na Klanje, kakršno se zgodi MV-II; tudi s Holo-PVD.

V 2. dejanju se drama preseli na Bled, kjer skušajo - v nazunaj najugodnejšem prostoru, v turističnem kraju - Pselitarji Maža pridobiti zase.

Bled je trajno prizorišče SD: od Pesjakove **Gorenjskega slavčka (Sčka)** prek Govekarjeve farse **Šarivari**, tu v obliki posmeha, do ARemčeve **Kirke**. Opažam, da se Maž prav za prav manj pretvarja oz. Prikr, kot se mi je zdelo po prvem branju. Ves čas moralizira, obsoja; le da njegove obsodbe ne delujejo resno-nevarno, zato mu jih ne Koms ne drugi ne verjamejo. Maž Komsu: »Zijala me plaše. Požrešna radovednost je umazan surogat za čisti žar srca.« To je stališče samega Kaka; Jav(nost)i ga je bilo strah, nikoli ali zelo redko je govoril javno. Bal se je, da mu bo Dbljav umazala »čisti žar srca«. Bil je nemalo lepa duša (Leša), kakor jo podrobno analiziram v **DrDi**.

Ko se v »dvorano za posvetovanje« nagnetejo Pselitniki, jih Maž nagovori; je jasen in ni jasen. Njegove izjave se da razumeti - nekaj časa jih Pselita tudi tako razume -, kot da so iste fraze, kot jih ponavlja Pselita. Kaku se ni posrečilo najti Priizraza za Hera; pomenljivo je, da se ga da tolmačiti tudi kot Hina-kvasača. Maž: »Kaj je treba zdaj besed!« Natančno tako bebljajo tudi Bržutiltarci. »Poglejte, tisoč let zorel v trebuhu zemlje sem kot tajen plod težko preskušene ljubezni.« **Maž** je napisan v ritmiziranem jeziku, skoraj v verzih; tudi to ga dviga nad Realzraven, v patos. »Tisoč let me je kovala grčava roka zgodovine.« Torej je Maž ZnaSi za SNL, ki se izključuje z elito-Bržo. »Dokler je« - točneje, slovnično pravilno: ni - »nežna kal rodila sad.« Jaz jaz jaz sem sad PriZge! »Ko(t) v maternico tisočletnih sanj sta segli moč in volja zrelih src, sem« - jaz, jaz, jaz - »stopil iz teme v svetlobo. Zdaj sem zares in živ ... Zdaj ni svoboda več uganka in skrivnost, zdaj je samo pogum in želja biti to, kar smo.« Razumljivo, da mu Pselita ni verjela, preveč ropota z besedami. Sklicuje se na Svo, njegov govor je dolg(očasen). »Iz tisočletnih bolečin ... To je naša prst«, ratatata.

In spet Komsu: »Jaz« - jaz, jaz, jaz - »nisem spal! Snoval sem tisoč let v naročju temnega podzemlja. O, vi spačena podoba spačenih nravi in duše.« Se Maž res v nobenem trenutku ne Prikr, kot sem ga razlagal na začetku te razprave? Nemogoče, da bi bil kdo tako samovšečen! Se dramatik sam ni mogel odločiti med tem, da so Maževe izjave fraze, ker skuša Maž preizkušati Pselito, in tem, da so izraz njegovega čistega Hera? So Inf obojega?

Maž končuje, kakor je začel in očitno - sem se motil v začetni presoji-analizi? - nadaljeval; Dami, ki ga zapeljuje po tem, ko je z njo vendarle vsaj vljuden, če ne taktizirajoč, recimo z besedami: »Neveden iščem vase, s čim sem si zaslužil taka čustva ... Povesil bom oči, čeprav sem mož ... Gospa, hvaležen sem vam zanje!« »(Plane pokoncu in se zasmije): Ha-ha! O Putifarka iz Zgornjega Kašlja doma! Ha-ha! Zdaj sem spregledal to vašo liriko do dna! Vsi rekviziti predmestne domišljije.« Očita ji, da si ga je izbrala, ker hoče pobegniti iz »piškavih razmer«, iz majhnega okolja v veliki svet, v FD.

Ozmerja Damo in ostale: »Gospodje, šala, ki ste si jo dovolili, me spominja na navade rokovnjačev ... Ne bom« vam »dejal možje, ker bi vas s tem preveč enačil sebi.« Jaz jaz jaz. Je dedoval Priž od očeta svojo potezo samopovzdigovanja, deloma vidno v Sigisu, pa vendar niti od daleč tako razvito-mučno, kot se kaže v Mažu? »Ko sem prišel, ni bilo, lahko rečem, niti enega med vami, ki bi s srcem me sprejel.« T(akšn)e stavke je izrekal že Peter v **Pohu**; Šentflorjanci so dobeseden model za SIPselito-30: »Vsak izmed vas se je približal s sladkim licem«, Dacar itn. »A v hlačnem žepu je imel pripravljen svoj račun, da ga podpišem«. Takšni so Slci v **Vasi**. »Vam je narod le menica za profit!«

Torej: »Moja pot gre stran od vas.« Ne pa v boj z vami; Maž posnema Petra iz **Poha**, ne Maksa in Ščko iz **Kralja** in **Blagra**. Tak ne napoveduje NOBD Herov, Krima in Dušana. »Jaz« - jaz jaz jaz! - »sem dejanje.« Ravno to ni. »Moj pot gre skozi to lahkotno šaro na površju ... globlje, mnogo globlje.« Je imel Kak o sebi res tako visoko mnenje? V Mažu se je očitno kompenziral. »Tja, kjer v globinah sanja moja kri.« Samoreklamiranje. »Kjer v zemlji dremlje mlada moč, kjer srca ginejo od žeje po življenju!« Takšni so NOBD Heri, Miha in Marjana v **Rojstvu**, Matjaž v **Težki uri**. »Med ljudstvo pojdem, ljudstvo skličem!«, kot sta ga Krim in študent Fatur v **Rojstvu**. (In ravno Kak je Zupa Zanič-eval kot narcisa!?)

Na koncu Maž celo zagrozi, da se bo vrnil oz. da se bo boril zoper KplDbo: »Poznam le en način: Brez vas in če bi bilo treba, zoper vas!« Tak je postal Kak aprila 41. Tak je mogel postati, ker je bil tako odločno zoper KplBržo: »Saj vi ste le denar in važne so roke, ki z njim plačujejo.«

4

Ob PolicKomsu naslika Kak galerijo Neglikov. Najprej Žurste; isti so kot danes, kot v **Vasi**. Brž ko zvedo, da se je pojavil kralj Matjaž, pridrvijo na Policpostajo in se, hijene, spravijo brskat, pač tim. raziskovalno novinarstvo. Med sabo se prepirajo, vsi moralizirajo; Drugi Tretjemu: »Demagog! Ne brenkaj na instinkte ulice!« Tretji Drugemu: »Seveda, zdaj si na vladi, pa si zlezal v havelok morale!« Imajo se za »javnost«. Ko jim Koms izjavi: »Slučaj še ni do kraja raziskan. Zato najstrožji molk!«, je njihova reakcija kot danes: »Že spet cenzura!« In: »Če gre za javni blagor, je dobiček le postranska stvar!« Vendar v Slji-30 še ni mediokracije; ta se je razbohotila šele v LDPM. Slja-30 je še precej v FDbi, v tej pa trg in neodgovorna Db še nista zavladata.

Nastopi Zastopnik mesta; nenavadno je podoben PoV Komstom, ki so preganjali vse ideje razen svojih: »O joj, z idejami pa, prosim mir!« Ta Zastopnik je kombinacija TotPtje in LDPM pišmevuharstva: »Če bi na svetu jaz imel besedo, bi škribonte« - Titov izraz - »zdravil s palico«. Ptja jih je: z zapori; Sigis je Žurst, **Dia**. Glej tudi **Zedolo**, odnos direktorjevega pomočnika Jake do Žurstke Sonje. »Dandanes je že skrajni čas za takšne mere«, v pomenu ukrepe. »Narod nima glave!«; ta izjava pa ni v duhu Ptje, Ptja vztraja pri maski zastopnice Nla; ali pa je, le da Ptja enakih misli, kot jih pripoveduje Zastopnik Komsu, ni - enako kot le-ta - razglašala javno. In: »Premišljena organizacija je pač edini lek zoper navdušeno nezmernost.« Tako je Ptja obravnavala MGGo 58.

Nato »pridejo Lirik, Cinik, Novelist.« Kak si da duška, v tem ko jih razkrinkuje; tudi to je Kaka vrglo v objem Ptji: globoko je Zanič Dbpoklice v TaSlji, ki so bili v službi KplBrž sistema. Patetik je podoben Uču iz Kvedrove **A(merika)ncev**: »O, čudežni kralj! Svetostni prostor!« Sumljivo spominja na THa teater, na StŽ. »Usodna tla, kjer doživi naš mučeniški narod srečo, ko krene zgodovina na novo, zmagovito pot!« Z nekoliko Dgč - prilagojenimi - besedami se izraža tako tudi PoV Ptja. Novelist je kot pisatelj-Kulniki: »Povabljeni smo sem kot cvet domovine!« Naduti ničeti. Med sabo se zmerjajo in se dobrikajo, kakor kak hip komu kaže. Pakaža. 1937=2005.

Učenjak frazari; napada »bolezen, ki bi ji rekel ohromelost centralnega občutka za obči Red v smislu občega napredka.« Tako gofljajo že v **Blagru**; žal tudi Maževu samonapihovanje stilno ni bistveno Raz od Učenjakovega in njemu podobnih. Profesor, ki je očitno IzoCan(kar), Kak ga je imel posebej v želodcu: »Analiza stila ...« ltn.

V Policpostajo se nadrenjajo »politiki in imenitnejše osebnosti strank«. Drugi politik o neki knjigi: »Je kaj obče narodnega, državotvornega v njej?« 2005 je državotvornost takorekoč obvezna Vrta (=fraz). Prvi Polik, Klč: »Čujte in molite! In pomnite: pero naj bo le plemeniti, krščanski vzgoji tega ljudstva posvečen!« Tako terja Gibanje za šolo po meri Čla, tj. po meri Hinkana, v tem ko skuša izločiti iz Gimnvzgoje Zupov roman **Menuet**, v začetku 20-ega Stola pa so **Hlapce** in Tavčarjev duhoviti litpamflet **4000**.

Dvournno pa se izraža Tretji Polik: »Dejal sem že, mi smo načelni.« To je trdila o sebi Ptja, tudi mislila je s tem resno. »Razredni boj!« Da bi ga oznanjali SoD ideologi? Komaj. Kot Tretji Polik je govoril Kardelj - Brodar - v Kriti Vidmarjevega **Kulturnega problema slovenstva**, 32, v reviji Književnost, ki jo je urejal Kreft; Kak je bil v začetku blizu tim. samoslovenstvu (Vidmarju). Tretji Polik: »Nacionalistične orgije - smešno! Mi gledamo na take zaostalosti s prezirom.« Tip za Ptjo. »Kdor je spoznal do kraja«, Ptja je najbolj Rad, »čaka«, na ugoden trenutek. Napočil je aprila 41. Kak se tedaj pridruži Kakiju, izgine v njiju kot zlog Kak v zlogih KaKi. Brodar veruje: »Čas zori.« Jože Pahor napiše postNOBD: **Čas je dozorel**. KaKi zmagata. A le za pol Stola. Po 90 je Kom ob ves ugled. Vrnejo se Prvi in Drugi Polik, Klci in Libci, Bük in Vikoslava s Potoka.

Predhodnik Dalibcev je Drugi Polik: »Napredek naroda je naši stranki prva stvar! Slavna je njena zgodovina«; po 90 odkrijejo tudi slavno zgodovino SNara: Karantanijo, o tej si PV-Nclideologi še niso upali sanja(ri)ti; Pret tako RR, da so-bi postali Slci najstarejši Nar v Evri: Veneti. (Zet Matije Ličana, mojega prapraprada, »starega Slovenca«, se je pisal Vene, bil je oštir. Torej so Veneti le moji bratranci?) Po 90 - v LDPM - ni več nobena Javizjava podvržena Zverifikaciji. Vsak klobasa, kar mu pade na pamet. V Slji-30 vlada sicer še teror, a - tudi zato - še nekaj odgovornosti. Vsak ve, da ga čaka vsaj udarec po riti, če se bo obnašal samovoljno.

Kak poda, da ima beseda Sv Raz pomene-vsebine; ne le Pozpomen, kot v Maževih izjavah. V gobcu Libcev je to KplSv; kot 2005: slavna ni le Zg SNara, tudi Libstranke: »Edina je bila, ki je slej ko prej vihtela svobode in napredka prapor nad vsakdanjostjo.« Prav ta LibPolik poudarja, da ne kvasi fraz, ampak Reso oz. RPP - kot Maž. Kako razločiti Maža od LibPolika? Drugi Polik: »Sklenili smo pozdraviti ta zbor - ne s frazami ... Mali slovenski narod je zaključil svojo zgodovino, da se prerodi na višji stopnji življenja, kot večji in kot širši narod.«

Ravno to - tak Nar - smo postali Slci po 90, posebno danes, ko predsedujemo - predseduje Rupel - organizaciji OVSE. Naj je Rupel v Janševi ali Drnovškovi ali Ropovi stranki, v vseh misli isto: »Moč in denar - na tem slone zdravi temelji države, moč in denar sta vir njene slave.« Denar v Kplu, moč Ptje v SocKomu; Rupel je bil najprej tudi član Ptje. Libci - vsi SlPoliki - so danes za zamisel Drugega Polika: »V luči teh zvezd modernega sveta se« - SNL - »odreka svojemu majhnemu bistvu, kvarni dediščini preteklosti«, dediščini Ptje, »da bo kot sinteza večkratnega duha«, Urbov cilj, »ves nesebičen zrasel v silo, ki poprej še sanjal ni o njej.« ltn. Pok-cmok-tok-žmok.

Tretji Polik: »Naša stranka je razredna stranka«, zato ne more z osredjem tega sestanka ... kot s tipičnim predstavnikom aristokracije vzpostavljati nikakršnih političnih ali kakršnih koli drugih, občestva se tičočih stikov.« In jih je - v OF - le taktično, do **Dolomitske izjave**. Kdor se Ptji ni podredil, ga je likvidirala, kot Nagodeta, Vodetovo itn.

Prvi Polik, praBük: »Tolmačiti veselje vernih množic, ki se zbirajo pod okriljem naše stranke.« No ja, danes se Klci ne izražajo več tako nenaravno, kot so se pred Stolom. Bistvo pa ostaja isto; po 93 so se takole upogibali pred Janšo: »Naša stranka (se obrne h Kralju Matjažu) se vam klanja v solzah in hvaležnosti«; hvaležnost je Tip Bükova Vrta. Tudi odnos do Sve je isti 2005 kot 1937 in 1912, recimo v **Junaških Blejках**, drami duhovnika Debevca: »Svoboda je med nami, ali smo zreli zanjo, se vprašuje duh.« Nismo, ne kvarite nam mladine z Zupanovo pohujšljivostjo, z **Menuetom**. »Svoboda žari kot sonce domovine«, v času **Blejk** izide drama **Za križ in svobodo!** Vendar »Ali bo vedela noga, kam naj krene«, če ji ne pokaže smeri KC? Da, tako »se v bojazni« za Čla »vprašuje srce«. Enako se je za Čla bala tudi PoV Ptja; obe s KCo sta FP-organizaciji, obe se imata za Varuhinji ne še dozorelega Čla. »Da, opojnost je velika«, opojnost nad Svo, ki se je nasmehnila 90-91, »ali tolika ne«, tolika ne sme biti, »da bi pozabili na dolžnost.«

V LDPM Vrte dolžnost ni več, niti t(akšn)e besede ne. Ne se prepustiti anarholibu. Enako je učila Ptja: »Če se prepustiš muham in skominam vranca«, na katerega si sedel, »boš zašel, v jarku boš polomljen obležal, sila narave te bo razbila ob prvem plotu.« Zato hodi k verouku, obiskuj St maše, voli NSljo, tj. Katstranko. Nad vse »pravičnost«. »Svoboda je med nami - torej ni več poglobitna stvar.« Kaj pa je poglobitno? Katstranka je morda od vseh najbolj pohlepna, v Sliji od 90 do 2005 predvsem ljudska stranka: »Zato si želimo razgovora, po kakšnem ključu naj se razdeli pravica posameznih načel, do vodstva, do krmila duha in pa smeri svobode.« Poskočnik Podobnik in njegovi so od vseh SIPolikov najbolj vztrajni barantači za čim večji kos oblasti-potice. 2005=1937.

KIPolika še dodatno podpre Kanonik, analogen kanoniku Sveči iz **Krapov**, minoritskemu patru Mirku iz **Kreflove kmetije**: »Svoboda brez namena je anarhija ... podivjana zver ... Časi, ki jih zdaj preživljamo, so temni in resnobni.« Tako so govorile KC in njene stranke do zmage na volitvah jeseni 2004. »Mračne sile«, Kontinuiteta, »groze uničiti, kar so stoletja dogradila«, vse od pokristjanjenja Slcev, od Turnškove **Države med gorami**, od kneza Gorazda, ki se je spovedoval pri nadškofu Rodetu, od **BSov**; »Antikrist steguje svoje kremplje«, prôkleti Kütjan, »po krščanskih dušah. Ob kraljestvo resnic butajo valovi gnusnega modernega poganstva.« Gibanje za Ž!, po meri Čla, ki je seveda KatČl, ne more biti tiho ob omenjenih grozovitih dejstvih: »Zdaj ni več časa, da bi tu stali križem rok.« Tako govori 37 Ehrlich v časopisu Straža v viharju, ki skuša preprečiti **Rojstvo v nevihti**, tako nastaja bojeviti Kfz, glej Jelovo PVdramo **Krvava Španija (KrŠp)**, 38, in Kociprov **Zasad**, 40. »Mi smo se dvignili na boj - kajti kdor je buden in krepak«, dobesedna dikcija Stražarjev, »bo strl kači glavo že na pragu svoje hiše«. Kako bo trl glavo kači Bük zdaj, ko je na oblasti, ko ga je zapustil agresivni Rodeur, ko vsem odpušča blagi Matajev Matija Uran? (KasO: zdaj, tik pred kongresom NSlje, si tretja-pereta butici Bük in Prle. Kakšna nemoč. Avz.)

»Gospod mi je pomagal k pravemu zaključku.« Na Gosa - Alaha - se sklicujejo tudi islamisti. »Narod smo le mi!« Za šiite šiitske stranke, za sunite sunitske, za pravoslavce te, za Kane spet druge. Boj za NSS! Ob nas so le še naši »zavezniki, ki so zadosti uvidevni«. To pa so janševci in celo, pač taktika, DESUS, razpet med svoje interese kot križani Jezus. »Ker smo narod mi«, kdor ni Kan, ni Slc, »je treba, da se svoboda včleni v sestav te njegove najmočnejše stranke.« PV je bila najmočnejša, 2005 je Bükova partija precej na repu popularnosti. A bo močna, če bo z njo Janša kot karizmatični Vodja; za Kanonika je - naj bi bil - to Maž: »Tedaj, ko bo (pokaže na Kralja Matjaža) on NJENO meso in kri, šele tedaj postane narodova last.« Maž je za Kanonika Mojzes; kult Osi. (Sam Kmecl je začel pisati o Trubarju kot Mojzesu. Nar ni nič, če nima Mojzesa.)

Nato se Poliki med sabo skregajo, kot se danes Libci in De-opcija: »(Čuje se klofuta.«) Kacinova ... komu že? »Posamezni glasovi: Inkvizicija, pijavke liberalne! Izdajalci vere« itn. Mažu se upre: »(z gromkim glasom) Ven! Ven - ti nesrečni Babilon.« 1937=2004, čas Džzborskih volitev.

Ko Pselita odkrije, da je Maž ne(pod)kupljiv, se obrne zoper njega; Kak obnavlja prizor iz 4. dejanja **Hlapcev**, iz Gilne. »Zdaj je na narod pljunil ... To je pest v obraz! Prekličite, sicer ... To je upor! Očiten punt! To smo mi, poklicani, izbrani.«

Kaj je lahko edina konsekvence Maževega odpora oz. nauk zgodbe? Oblast pokliče »stražnike«, kot je v **Lo-05** vojsko, kozake. Prvi Polik odločitev utemelji: »Narod je odločil.«

5

Maž se konča v duhu **Poha**, vseobče sprave na ravni Pselite. Sprava razkrije svojo Prafunkcijo: strnitev oblasti, več tokov-tekmecev za oblast v en sam blok, ogrožen od zunaj. Oblast, ki je sestavljena iz več kandidatov za oblast, spozna, da se ne sme več predajati medsebojnim razprtijam, da iz teh nastaja DžV-Bm; enotnost oblasti - zakopanje sekir med tekmeci - pomeni skupen boj zoper Zunzlo. Model za to - spremembo - je **Blagor**, v katerem se povežeta Grozd in Gruden, iz PrepDč nastane MimDč in MonDč; okrog GrGr se nanizajo še vsi ostali oblastniki.

Ta model pa ne upošteva Stre THM-kroga. Temelji na predpostavki, da je zaradi te skupne akcije več pramenov oblastí skupni Sž poražen, onemogočen, odstranjen: Ščuka in Prol, ki ga vodi, v **Blagru** Maks, v **Mažu** Maž, ki ostaja sam. V stvarnosti se odvija Zg Dgč. Sž, ki je lahko ali povsem Zun, okupator do Slcev MV-II, ali Not(ranji), Komsti, se sam monolitizira, zaktivira, postane silovit agresiven blok, AgrÉkzKld. Okrog Prola-Ščuke se zbirajo nezadovoljeni, vsi, ki jih oblast ni pripustila v Pselito oz. ki niso mogli dobiti kosa potice v delitvi plena-izkupička vladanja Gosov. V **Blagru** se še ne ve, kam se bo dogajanje obrnilo, Prol je šele na začetku svojega osamozaveščanja. V **Kralju** je Prol poražen, v **Hlapcih** se ohrani, a pritisnjen ob zid, izgubi vodstvo: Ščuko v liku Jermána. Vsa oblast se zbere okrog Župnika, ki predstavlja novo - črno - oblast. Na volitvah poraženi Libci se ji pridružijo, obe stranki sta za privatno

lastništvo; oboji, Klci in Libci, so Kplpodjetniki in Brža. Jerman se mora kot predstavnik Praopozicije umakniti, analogno kot Maž. Maž bo v jedru Zemlje - Zge - nabiral moči za trenutek, ko se bo uspešneje uprl Pseliti, izkoriščevalski in zatiravski oblasti. Za zdaj tega še ne zmore, le na robu zagrozi z uporom in akcijo.

Db se ne poenoti, začneta se enotiti le oba tabora: oblastniški-Pselita in zatirani-izkoriščani (Prol, ljud). Db znotraj (S)Nara razpade na dva med sabo sovražeca in vojskujoča se dela-grupi: EDč smodel. Dokler je Pselita na oblasti, kot je v CanD, **Blagru**, **Kralju**, **Hlapcih**, in dokler je NL brez moči, vlada določen red določene hierarhije. A Db je dinamičen proces, v katerem zmerom skušajo eni premagati druge; ali ena frakcija Pselite drugo in tretjo frakcijo, to se kaže v večjem delu **Maža** in **Blagra**; ali pa pride do spopada vseh frakcij dotedanje oblasti, združenih na eni, in upornikov zoper to oblast na drugi strani. CanD kaže Raz faze Nasta upora zoper dano oblast, **Maž** pa gre še korak nazaj, v dramati nastopa le en sam upornik ali nekdo, ki oblasti Pselite ne mara, le Maž, medtem ko sta se v **Blagru** spojila Prol in Kritlnca, Ščuka, analogno v **Kralju** in **Hlapcih**. V teh dramah - tudi v Kristanovi **Zvestobi** - je uporniški razred že realiteta, ki pa dolgo ne pride do Praizraza. Dejansko šele 41-MV-II.

Sprava konkurentskih grup Pselite v koncu **Maža** je jasnovidna napoved analogne sprave med Libci, Klci in SoD kot strankami; plus Džuprava in KC. Združijo se, ker se ustrašijo Maža. Maž - v NOBD - poveže tiste, ki v **Mažu** ne nastopajo; K-da jih Kak ne vidi: NL kot brezpravne množice. Kak jih zagleda šele v **Ječah**, kot trpeči, preganjani SNL, Že-nske s pobitimi otroki, pobite može, razrušene hiše-domačije, Uniču zapisan celoten SNar-SNL. Tega IdeaSNLa ni niti v **Amfah** niti v **Cesarju Janezu**; oba dramatika, ki sta sicer Krit do strankarske Kpl oblasti, Novačan in Majc(en), pa vendarle ne preideta v nasprotni tabor maževcev, ki ga v stvarnosti vodi-organizira KomPtja, okrog nje nastaja nova MonTotenotnost-grupa-gibanje: OF kot NOB. To je Prih Slova; Kak izrazi vero vanjo, poda jo (še)le v **Ječah**, 44. In ostali NOBD(dramatiki): Žup v **Rojstvu**, Bor v **Razcih** itn.

Kdor je gledal v Prih iz leta 37, mu ni mogla biti tako jasna, kot je nam, ki zremo na Pret iz leta 2005 in sta nam na dlani obe bistveni fazi tega več kot pol Stola: 1. faza: Tot zmaga maževcev, OF-Ptje, **Rojstvo**, in 2. poraz Ptje 90-91, **Zdrsnjeni možgani**. Od 37 do 41 mine komaj par let, pa se naenkrat iz jam zemlje pojavijo Canovi nepriznani, odrinjeni, zatirani, nesrečni, pojavijo se kot Optsila Vojtipa: ilegalci in Prti. K-da Kak premalo veruje vanje, v njihov prihod. V **Ječah** jih odkrije, slavi, a ta Opt(imistični) verski zanos K-da doda po vrhu; dramski prizor je pretežno slika Trpa SNLa, tistega, ki ga v **Mažu** še ni bilo, a tudi ne v **KozVidi**, **Klepcu** in **Punčki**. V **Klepcu** se sploh zdi, da bo sprava med smermi Pselite vse pomirila; da bo prišlo do blagega sožitja v kolikor toliko urejeni Dbi; DRevarji in LRevarji so Pvt in Rom liki, nenevarni. **KozVida** poudari nemoč Prasanj, Pravizije lepih čustev; zmaga resignacija, s tem se podaljša oblast KplBrže.

Najtemačneje je v **Punčki**, kjer pride do Sma glavne osebe, Elice. Elica enako ne zmore živeti v realnem svetu laži, prevare, koristoljubja itn., kot ne Maž. Kak tu najbolj poudari Tragvidik. Šele skoz ta Tragvidik je mogoče razumeti Nast-koncepcijo **Ječ**. **Ječe** so žalostinka in obtožba-obsodba zlih. Niso pa še zmerom ne Vojakcija oz. le od daleč. Kaku se ne posreči, kar se je

posrečilo Boru, Zupanu, temu na osnovi **Stvari Jurija Trajbasa** in v njem nastopajočega IdeaProla, Miheličevi, Cajnk(arj)u itn.: da bi dal Vojupor - Prte - v prvi plan. Trp - mestoma celo obup - zasenčuje Zgacijo, ki se ji je Kak v **Mažu** posmehoval, glej lik Tretjega Polika. (V **Vasi** analogna akcija, kot je bila NOB, ni mogoča niti v Intzamisli. Preš se ne upira, niti ne grozi z uporom pravih; Preš se Rad umakne.)

Konec **Maža** obnavlja konec **Poha, Kralja, Blagra, Hlapcev**: spravo oblastnikov, s tem pripravo na skupno vojskovanje zoper možnega Sža. Odkrijejo, kaj se je zgodilo, kdo je bil (bi mogel biti) Maž; Drugi Polik: »Puntar je bil.« Tretji: »O ljudstvu je govoril« - v Resi komaj kaj o ljudju, le o sebi -, ni bil pravi, bil je le »Proletariat brez jasnega svetovnega nazora«, neprebujen Prol. Tretji Polik je tedaj za Kaka še NegPtja, ki se bori za oblast, ne za IdeaReso Zemlje. Skazalo se je, da je imel Kak prav; bolj ko se je razvijala NOB, bolj je prihajal v ospredje RB, s tem boj za oblast, ki se je sicer imela za Absnovo, edino Pra(vo), a v stvarnosti je obnavljala oblast starih strank Pselite. To se je vse bolj videlo od 45 naprej; Ptja je 90-91 razpadla kot Negstranka, nakar se je ponovno vključila v igro-tekmo PMLDbe kot ena izmed njih, ZLSD kot tekmelec LDS in janševcev itn.

Obnovi se položaj 37; kdor na ta umazani svet ne pristane, naredi ali Sm, Elica v **Punčki**, Administratorka v **Čečkih**, ali pa odide kako Dgč, a je njegov odhod enakovreden Smu, Preš v **Vasi**. Kar je bilo vmes - 41-45, MV-II, NOB in LR - je bila epizoda, ki ni vzdržala. SNL, ki ga je Kak v **Ječah** zagledal, kako se aktivira, celo v Vojupor, spet izgine. V **Vasi** je sicer - za razliko od **Maža** - vse polno SNLa, a to ni več tisto SNL, ki ima visoke cilje SNLa in lastne SNDže v **Tugomerjih**, izgradnje Nsveta in NČla v **CanVidi**, spoja obojega v **BSSvetu**. SNL v **Vasi** je nizkotna masa povprečnežev, udov tržne (AgrEtkz)Klde, ki se prerivajo med sabo, kot sta se na začetku **Blagra** Gr(ozd) in Gr(uden), pred začetkom **Kralja** Kantor in Župnik, v **Mažu** Prvi, Drugi in Tretji Polik, enako v **Amfah** in **Janezu**. PMLD raztegne tisto, kar je prej veljalo le za Pselito, kar je le ona obvladovala in zajedala, med tako rekoč vse, med sam NL; to pomeni RR TradDbe in SSS, to je vsesplošna demokracija z vsepriznanimi ČIP. Vsi ljudje postanejo isto: vsak sebi lastni Gos in lastni hlapec. Zgodi se izpolnitev načrta NKNMeša, a kot njegova karikaturizacija. Namesto da bi Čl postal SAPO, se vrne v novo obliko PSi: v maso(vnost) Kpl trga.

V tem pogledu pa ima Kak povsem prav. Kdor noče participirati na Pseliti in njenem ničesnem svetu, mu ne bi smelo zadoščati, da se bori zoper Pselito, a pri tem vrača njene osnove in okvir, kot je storila Ptja. Mora povsem stran. Kak sicer stavi na Zemljo, celo na njeno podpodje, na Ž v nji, ki da je čisto; analogno stavi Novačan v PVdrami **Nadčlovek**, v nji se rodi Noštvo BlaNe kot par otrok - iz podzemne jame. A vemo, da sta BlaNe lika FDbe, FKCe; sta le PsNČla. Kot je (bo) PsNČl otrok, rojen iz Nine in Krime, glej konec **Rojstva**, oz. otrok, ki ne gre na transport v Uničtaborišče, glej konec **BSSveta**. Potrebna je PSt povsem drugega otroka; bo tak Altotrok Viktorijin sin v **Brez sveče**, ki ga bo ekskaplan Sergej vzgojil zunaj posvečenih institucij (KCe in Ptje)? V tej smeri se odpira pot k Dti. V tem pomenu se tudi Maž na koncu drame napoti v Dt, če je TS, ki ga je zapustil, svet ldba.

Kak lucidno napoveduje leto 41, sestanke vodstev starih strank, ki se povezujejo, da bi se obdržale; skupaj se grejo poklonit Mussu v Rim, skupaj vstopijo v Konsulto, ki je organ okupatorja. Taktik: »Odprite na stežaj oči!«

Poh. »Zbudite se! In vedite, kar poglobitno je za nas: resnica je ostala!« Peter in Maž sta odšla, tudi Preš iz **Vasi**, ostala pa je Pselita. Prvi: »Gospoda, jutri bo spet sonce posijalo na to zemljo in spet bo trezen dan krog nas.« Tako govori v **Pohu** Župan, Vodja. »Po naših cestah, po gorah in njivah, po naših mestih in vaseh«, torej po vsej Slji, »ne bo ostala niti najbolj rahla sled po senci, ki je danes kot močvirna vešča hušknila čez lice domovine.« Ta senca - sled zarje ... - je (bi mogoče lahko bila) Dt, čeprav je Kak ne razume dobro; a čuti, da mora biti od drugod; da je vse, kar je odtod - Id -, napačno. Nazadnje se skaže za napačno tudi LR, ki preide iz podzemlja-ilegale, a kmalu zasede gradove, na Bledu, na Brdu, Strmol, Snežnik; Ptjkader zamenja kneze in staro aristokracijo, KaKi Windischgrätza in kralja Aleksandra Karadjordjevića. Dt je šele pri tistem, ki se odreče vsem gradovom, samemu načelu (ob)lasti; ki gre prek meje-ropa TSa - ObDbe - na Dr stran. Nekaj v Mažu je, kar je zmožno iti na Dr stran.

Bistveno za Pselito je, da Dti ne more niti začutiti. »Kdo jo je videl«, senco Dti, skrito v Mažu? »Kdo občutil? Nihče! Kdo se bo spominjal nanj?« Na JKra, kakršen se je ponavzočil kot Ješua v Mrakovem **Procesu**? Nihče. »Samo mi bomo vedeli: minila je ura preizkušnje ... in resnica nas je zopet v eno povezala!« To povezanost v Eno, ki se je zanjo odločil Kak aprila 41, le da je videl v OF PraAlto Pseliti (SSL), je poskušal ponoviti Kakov sin Priž v 70-ih letih, ko se je kot Pozdejavnik - UProf, KulPolik, rektor AGRFT, predavatelj na RTV dramaturškem oddelku itn. - vključil v ReStl Sl KomPtje. (Sem se preostro izrazil?) Če je bilo očetu Kaku 41 še mogoče pripisati Et in Db upravičenost njegove akcije za osvoboditev Slova, enako Koc(bek)u, Zupu, Miheličevi itn., ta sodba za 70-leta ne velja. Ta leta so karikatura LReve, so obnova Ptjeterorja, MonTotIdeole, so omejevanje SvMi in Svakcije, so zaviranje Nasta SAPOe. Priž se je v teh letih ponesrečil, sam sebe Unič. (Pod vplivom SrKosa, ki je bil ideolog ReStla?) Iz drža Sigisa, **Dia**, se je odločil za držo Minskega. Ira usode: tik za tem, ko je Priž umrl, 81, je začel Ptjsistem pokati po vseh šivih: od Titove Si do Miloševićevega puča. Omogočena je bila akcija **Zedole** in obrat stran od posvečene Ptjinstitucije; stori ga Vida v **GošVidi**.

Pselita se zave: »Minila je ura ideje.« Maž je imel idejo; 41 se je zdelo, da jo imata Ptja-OF. »A kaj nam je ideja, vprašam?« 90-91 ni več Ideje, ni več verodostojna, razkri(nka)la se je kot PN, kot temelj Ub(ijanj)a, PVD. Odgovor je Pseliti jasen: Ideja je »luksus«. Kanonik: »Minila je ura strasti.« Obdobje med 45 in 90 se da razumeti tudi kot čas čezmernih, norih strasti, pritiranih do veleSSL. »Zla sila je hotela, da bi se z ognjem igrali«, LR je ta ogenj, »mi pa smo ob prepadu našli sebe in smo ogenj vanj pahnili.« To je Slja od 90-91 do danes. Pseliti je povsem jasno: »Pamet in pošteni posli«, to geslo velja za Drnovška in Bavčarja, za Ropa in Janšo, za Büka in Podobnika. »To je vseh nas evangelij.« Kpl deloma kot Brža, deloma kot - večinski - SSS. Da bi dobil Kpltrg Moralibi, je potreben Gent - SNcl: »Zdaj smo zopet bratje.« Br kot NSS, kot nedeljivo Nartelo, kakor ga je oznanjala SH. »Prišla je ura narodove sreče. Vsi ste čuli sladko pesem: bratje.« Ideaca Slova, znana iz **Poha**, tudi iz konca **Blejk** ali iz konca Medvedovega **Sreče kolesa**. Zavlada Hara. Apoteoza SNara in Sicev. SSL. Točneje: sleparija.

Tudi sam konec **Maža** sledi **Pohu**. V **Pohu** zvedo, da je Peter pobegnil, da ni bil sirota iz Doline Šentflorjanske, ampak razbojnik Krištof Kobar; enako se zgodi v **Mažu**. Ko stražniki vodijo Maža na Grad, v zapor, »se pri tistih prvih

skaloh, se pred nami tik pred nosom kar nenadoma odpre ... zemlja, gora ... se je skala razmaknila«, Maž »je stopil v brezno«, od koder je prišel. »Počasi zmerom globlje«, spušča se v »osrčje zemlje. In ni ga bilo več« na TSu, v lDbu.

Kanonik se prvi zave, da je to še bolje kot zapor. Ker Maža ni več, se da reči, da ga nikoli ni bilo; metoda AbsZamola. (Kot ni in ni bilo **RSD**, ker oznanja Dt.) »Ni ga več? A kdo nam je povedal, da je res resnično bil? In z njim za nas narobe svet, ko belo črno je bilo in črno belo? Previd(ev)nost je znoreli svet spet v stari tir vrnila. In zdaj je zopet vse, kot kadar koli prej.« K-da bi kak predvidel DSD, ki na ta način črta - ali načrtuje črtati - obdobje 45-90. »Nebo je zgoraj«, zgoraj je KC, »in peklo pod nami«; v peklu možnost slutnje Dti. »Dan je za delo«, za Kolproizvodnjo, »noč za sanje«, ki so le Ptvblodnje, »in pravljice so za otroški svet«. Vse, kar presega okvir Tsa, je Pravca, infantilizem. Je le, kar otipamo, kar dosežemo z običajnim razumom. (Tudi zato za Inka Dti ni. Kaj pa je Dt, me je nesramno vprašal. Pena. Izmišljija. Tvoje blodnje, nori Tak! Matjaževa senca.)

Možnost Dti je odšla, ostala pa je »domovina, bratje.« Vsi: »Domovina!« Db regredira v FP patriotizem, kot 91; tudi danes terjajo nekateri domovinsko-patriotsko vzgojo po šolah, kjer se bo učilo o naših Praosvoboditeljih; ne več o Kakiju, ampak o Janši (in Büku, ki je 91 kot Junak iz **Vsta** vdrl z Matjaževo vojsko čez mejo Juge in odločno porazil JNA pri Ajdovem gradu; Kuntner že piše o Büku Odrešeniku ep. Janša=Mojzes.)

Glas »domovine ... nas je odrešil!« Odrešeni pa smo dolžni ravnati, kot smo ravnali prej: »Sirota domovina kliče«, pojdimo ji na pomoč! To je: vladajmo ji naprej: Bük kot Korošec, Rop kot Kramer, Pahor kot Celestin Jelenc (ali Anton Kristan). In bo vse po starem. 1990=1937=1897. Zakaj ta letnica, bo bravec izvedel kmalu.

6

Še eno paralelo je mogoče potegniti med 1937 in 2005: lik Polickomsa. Kreft je svojega Polickomsa (Orožniškega polkovnika itn.) pisal po ruskem vzorcu, Rusija pa je - ne le 1905, ampak analogno 1937 - na eni Dbravni Bardežela. Stl je svoje direktno - brezobzirno, pobijavsko - nasilje jemal od PP bivšega - carskega - režima. V tem sistemu ni bilo tako rekoč nobenih ČIP, delitve sodstva in parlamenta in izvršne oblasti, en sam TotMonteror, podaljšanje surove FDbc, ki je od sorodnih družb v Zahčvri - tudi v Srednji čvri - zelo odstopala. Hitler - Ncz, Fz - je res vrnil Nemčijo v srednji vek, Posn je Stalina; a do 1933 in po 1945 je le vladal sistem LDbc, Hitlerjev je bil Rel kmalu pozabljen, ni segel v bistvo Nemštva, čeprav je Nemce povsem zanorel. Podobno se da reči za Slce, ki so se 90 vračali v 40 oz. analogno kot Nemci LDbc še bistveno bolj okrepili, medtem ko je očitno, da Srbija, podobna Rusiji, tega ne zmore; da je pri njej - nemalo tudi na Hrškem - res turboKpl, da ostaja pretežno PS, da so forme LDbc v Srbiji predvsem Zun.

Ker je KomPtja Posn sovjetsko Ptjo, je že MV-II izdelovala lik Čla, ki je bil nasilnež a la Koms in Marcel iz **Afere**, PoV Vincent iz **Konga**, diktatoričen, samovoljen, Stari iz **Tople grede**, Žlajpa iz **Joba** itn. Tisti PV liki, pri katerih se je zgledoval, niso bili toliko libci in Džuradniki stare Avse, ampak fanatični in

ozkosrčni kleriki, kakor jih je podajala SSD, Župniki iz **Hlapcev**, **Grče**, **Aškerca**. Razumljivo, ravno (S)KC je najdlje ohranjala despotsko naravo FDbe-FKCe.

Koms iz **Maža** sodi v Sljo-2005; niti ne med janševce, kakršni so bili okrog 1994, naravnani k puču in nasilju, Depala vas, ampak k DaJanši, ki je navideznavzven omilil svoje obnašanje in izražanje. Postopa taktično, zgleduje se pri drugi plati klera, pri Hinu. Miheličeva poda oba tipa klera: v **Ognju** padreja Giovannija, ki kot oficir OVRE sam muči zapornike, in v **Operaciji** župnika Klavoro, ki je velemejster Hina; ta dva župnika sta delana po razliki med obema Canžupnikoma, despotom iz **Hlapcev** in Hinom iz **Kralja**. **Maž**Koms zavija besede, če se le da, ne govori naravnost, dvoumi, zvijoni, nastavlja pasti, čaka, da mu bo plen sam padel v razpete mreže; ima živce in čas. Medtem ko se je OZNI in Mačkom (Rdeči zveri iz **Vsta**, Gadu iz **Simč**Mladosti, Komsu in Marcelu iz **Afere** itn.) silno mudilo, bili so neučakani, da čez noč ustvarijo IdeaDbo: Kom. Ker so se prepričali, da se jo da na hitro ustvariti predvsem z nasiljem, tudi z Ubom (ubijanjem), so se lotili tega od objektivne Zge, tako so bili prepričani, legitimiranega početja. Verjamem, da so se za Holo-PVD odločili iz Verzanosa, iz ocene, da bo S (pomor) desetisočev na način Sti SDbo transsubstancirala v IdeaDbo. Analogno je mislil Himmler, ko je zaukazal Holo Judov. Vedel je, da jemlje nase veliko breme pred Zgo; da ne ravna v duhu RLH Trade. Ker pa je veroval v rasno teorijo enako trdno kot KaKi v razredno, je bila njegova St-dolžnost, da Jude masakrira. Kadar koli se Čl sklicuje na St - ko vpelje St v Ž in prakso -, se približa morjenju. Se TH tega zaveda?

Ne pravim, da zadnji efekt ni v obeh primerih isti: direktno nasilje in sladka zadušitev. LDPM prav tako ubija, le da duši; dušeče se celo prepriča, da (naj) uživajo v drogi, ki pomeni obnašanje na trgu, kupovanje blaga, RR znakov v SimŽ, v hipermodel Dv. Cilj **Maž**Komsa in **Afera**Komsa (oz. **Lo-05**Komsa) je isti: Maža kot načelo Dti odstraniti. Ali zapreti, kot v **Dia** Sigisa, ali ustreliti, kot Simona v **Aferi** oz. Maksa v **Kralju**, ali poslati na Goli otok, kot Petra v **Noči**, ali izgnati - prisiliti, da se odseli - dr. Grčo v tujino v **Grči**, ali kazensko premestiti Jermána na Goličavo, **Hlapci**, Goličava je TaGoli otok, ali pognati nosivca Dti - nekoga, v katerem sumijo možnost prisotnosti Dti - v Sm, Haya v **Dia**, ali zažgati ga kot Uršulo v **Samorogu**, ali obesiti kot Ješuo-JKra v **Procesu**, ali zastrupiti itn., načinov umora je mnogo. V sleherniku je mogoča navzočnost Dti, za nikogar se ne ve, kje in kdaj in kako se oglasi Dt. Odklanjam opredelitev Pozmomena v Člu kot Čl-dostojanstvo (SpoDo); to je DbĖta. Ker pa vem, da mora biti nekaj, kar če že ne preprečuje morjenja, ga vsaj delegitimira, imenujem to Trvrednost v Člu (sleherniku): navzočnost Dti v njem. Kot IdČl je zgolj žival, razumnejši od živali, a še bolj Barnasilen, prav za prav šele zares ubijavski (morivski). Vermoment kot najhujše SSL v Člu je tisti, ki šele omogoča, da preide animalično klanje v zanosni veleprojekt NČla, Nsveta. T(akšn)e projekte so izumile Cerkve, FKc v križarskih vojnah in v Južni Ameriki, analogno OrtC in Musli, Ncz in StlKom. PVD brez Vermomenta ni mogoč.

Kak ve, zakaj slika Komsa takšnega: »sedi pri svoji mizi in si skrbno snaži nohte.« **Afera**Koms ali Stari si ne negujeta nohtov, puščata si jih rasti v kremplje; pač kot Maček, mački so mački tudi po tem, da imajo kremplje, da prisostvujejo sami mučenjem in umorom ljudi v zaporniških celicah, medtem ko **Maž**Koms pošilja aretirane naprej, na grad, bolj surovim v obdelavo.

MažKomsove roke »so nenavadno bele, gojene, skoraj ženske ... Nato stopi k zrcalu na steni; popravi si kravato«, **AferaKoms** in **Maček** nista nosila kravat, okrog vratu jima je bingljajal kvečjemu daljnogled, da bi skozenj čim prej opazila **RazrŠža** in ga spravila - tudi fizično - podse; analogno član Črne roke **Avguštin**, glej **Božičevo Avguštinovo vrnitev**, ali gestapovec **Duscha** v **BSSvetu**. **MažKoms** »si prečeše lase«. Je elegant, **Zapl**, mnogo da na uglajeno formo; je to **Polickoms Polak**, ki ga **VOS 42** likvidira v **Tivoliju**, ko zapeljuje **Že?** »Približa steklu obraz; precej dolg pomeneček s svojo podobo«. Je skoraj narcis, **Tip za MešBržfiguro**. Ni na las tak kot brata **Podobnika**, sladek, zmerom poln pokončnih besed in sklicevanj na **€(s)tvidik** lastne brezgrešne **Osi?** Ne bi bila ta dva bratca **IdeaPolickomsa**, zasliševalca v teh ali onih zaporih? **Janezek** bi prepričal vsakega jetnika, da prizna vse, kar bi mu narekoval; kako da ni vstopil **Janezek** v **lemenat**?

Ko zve **Koms** za prihod **Maža**, se ne razjezi, ne začne preklinjati, kot bi **Maček** ali **Kidrič**; »**Zakrohota**« se »dolga, pol vesel, pol porogljiv smeh.« Do sveta ima distanco; **Vincent** nima nobene. Ko poroča svojemu ravnatelju, predpostavljenu, zavzame do pojava **Maža** razumno distanco. **Že** vnaprej se opraviči, češ, »zagotavljam vam, zdrav sem skoz in skoz, vso noč sem dobro spal, normalen sem«, javljeni vesti ne verjamem, vendar: »Pravljice ne izključujejo dolžnosti.« Ne vodi ga **Verzanos** izboljševalca sveta, **Osvoboditelja** in **Odrešenika**; je le uradnik, kakršni so danes. Zadevo hoče urediti, ker mora skrbeti za red in mir. »Poveljnik orožniške postaje se je zbal vznemirjenja ljudi, pa je poslal to iz sumljivosti rojeno zmedo k nam.« **Koms** ni srečen, da se lahko spravi na jetnika, kot so bili srečni **Bravničar**, **Franjo Turk**, **Puklasti Miha** in **More**; a dolžnost, ki sodi k njegovemu poklicu, mora opraviti. Če se skaže, da je neznanec **Čl** iz sveta **Dti**, ga je pač treba likvidirati, na ta ali oni način. Najprimerneje bi bilo, da na miren, čim manj opazen način.

Danes je ta način **Zamol**. Če **MO** o čem-kom ne poročajo, tega ni. Važno je, da ostaja red, v katerem bi lahko **KplBrža** naprej manipulirala in bogatela z mahinacijami, kot danes. Uspešen **Kpltrg** terja mirne razmere, medtem ko je bil cilj **SockKoma** udejanjitev **IdeaDbe**, ta cilj pa je terjal permanentno - **Strno** - izredno stanje, tj. stanje iz reda, prenapeto, trajno **DžV**. V **LD** so zapori neprijetna nuja, oblast jih mora pač uporabiti, da se obdrži, v **SockKomu** so zapori **Stša**; v njih se dogaja **St**: tremendum. Šele krvavo klanje daje **NSSi** **Prapomen**. Šele če mučeni obrizgajo generala **Mačka**, ki jih obišče v celicah, s krvjo - njegovi škornji se svetijo od rdeče krvi - (ali če **MOč** podpiše sodelovanje z **OZNO**), je namen dosežen: se dogodi apoteoza **Rdeče** barve kot **ZnaSi** za nastopajoči **Kom** kot **IdeaDbo**. Ta se poraja v celicah, ki so **Pramaternica Nsveta**. Kot so bile inkvizicijske celice za **KC**.

Komsove izjave so: »Red korači vsem na čelu.« **Policija** mora skrbeti za red, ne za **Idejo**, ne za uresničenje **Ideje**. »Paziti moramo, da pridobimo časa. Zavleči in prikriti, za sedaj.« Ne pa čim prej usekati, obesiti na veliki zvon, tudi na zunaj manifestirati; **Politprocesi** zoper **Nagodeta**, **Oswalda**, **Furlana** itn. so bili velike medijske mitske zgodbe ali vsaj naj bi postale mitske, toživci na teh procesih so bili polkovniki in generali, najvišje **PtjOsi**, **Avbelj**, **Krivic**. **Stlprocesi** so bili veličastna **St** maša **Ptje**, obračun s hudičem. **Koms** namerava delati z **Mažem** vse **Dgč**.

Kako - navidez - nenasilen je **Koms**, se vidi iz njegovega pogovora z aretiranim **Ponočnjakom**. **Ponočnjak (Pak)** je **Tip** za te vrste bohemov, polnih

sebe, pritožb, PsMore; kot da je izskočil iz leta 2005: »Pritožim se, v časopise dam.« Najel bo Čeferina ali Zdolška, pazite se, MO vas bodo raztrgala! Da bi se PoV kdo od aretiranih skliceval na MO?! Bože bože! Vsa MO so bila v rokah Ptje, istega subjekta, ki je vladal povsod, na policiji, na trgu, v športu, v šoli ... P(onočnj)ak je Kul ČI: »Pritožim se! Tako se ne ravna s človekom boljšega stanu! In vaši policaji! Kako do kraja neolikan aparat!« Danes kar naprej poslušamo zgodbe o neKulpolicistih kot o nasilnejših; ustavijo pijanega Jelinčka, pa zažene ta poslanec, ki je predmestni surovež, vik in krik do neba. Poslanec Džsveta - Zupan ali Zupanc - ponaredi podpis žene, toživstvo ga ovadi, on pa terja, da se toživstvo prečeše od vrha do tal, da bi ostali v njem le takšni, ki so njemu všeč. To je demokracija, to so ČIP, ne pa sistem, v katerem je Maček le pihnil, pa so letele glave: danes skoraj vsak pomembnejši proces zastara, ker ima vsak Pico do brezkrainih pritožb. Včasih je BKraigher obrnil palec navzdol, pa so izvajavci vedeli, koliko je ura: v Kanto s truplom neposlušnega!

Koms pa se s Pakom mirno pogovarja, MažKoms je res Libdemokrat: »Kaj hočete, napredek je povsod počasen!« Uporablja Iro, a kar se da vljudno. Pak klobasá kot Daneole: »Kjer je napredek, ni krivice.« Menda je ni pri iraških upornikih, je pa pri najvišjem Komsu-Bushu. Koms ima sijajne živce, Pijzoprneža miri: »Prijatelj, vse bova dognala! Nepokvarjeno resnico!«; tisto, v katero sta verjela KaKi in njuna Ptja? Koms je vljuden, Pak surov, kot je tista napovedovalka s POP TeVe, ki tudi intervjuva in je bolj podobna hlebcu kislega komisa kot Že-nski: »Pravica v škornjih!« Pak je predstavnik DaSlca, ki se mu godi krivica. Pijančuje, ker je brezposeln. Neolemoralist, ki tuli: rasna nestrpnost, če zahteva policija od Romov, da ne vozijo neprijavljenih, poškodovanih avtov; da naj plačujejo elektriko, saj dobivajo nemajhne socialne podpore. Razumem jih, da ne morejo za stroje v industriji, tako so že razvajeni od jedače in pijače; zares depriviligiranci ... Demokracija? Ali PanHed? Novopečeni milijarderji si mirijo vest s tem, da ščitijo cigane okoli Novega mesta. To je bistvo More Libcev.

Z Mažem se obnaša Koms skrajno vljudno, priljudno: »Samo izvolite! Zašli? To zavisi od namena. Pomote so pač žlahtno jedro sleherne resnice.« Duhoviči, ne pretepa. Seveda je pa obenem Cinzagovornik brezidejne - Lib - oblasti: »To ljudstvo ceni le ideje, ki jih ravna uradna pot!« Tu sta si z Ribičičem 48 istih misli; le metode imata Raz. Če reče Koms: »Potem bo vredno, da se res pogovoriva«, to ne bo pogovor Moreta z MOčem ali Kovača s Petrom, **Noč**. BKraigher je primazal MOču v zaporu 49 klofuto, Koms pa pravi Mažu: »Možem kot vi - tako se trdi - je vljudnost prirojena, ne pa krinka vzgoje.« Torej bodimo vsi vljudni. Kaj naj bi počel 70-letni Gustinčič na Golem otoku? V peklenski vročini sekal in valil skale gor in dol? To ni vljudno!

Koms je skeptik, kakor se spodobi razumnemu Džuradniku na policiji, ki pozna nemarni svet tudi in predvsem z manj dišeče plati; Žurstom: »Kaj vi verjamete, da se recimo svoboda kar na lepem začne cijaziti po svetu sem in tja?« Res, tega ne gre nikomur verjeti. Bi pa ljudje to radi verjeli. Zato tako radi nasedamo Zaplom, ki obljublajo raj na zemlji. Navsezadnje je bila obljuba uresničenega Koma, ki jo je dala Ptja upornim Slcem MV-II, maček v žaklju, čeprav se je zdelo, da Prti Svo udejanjajo z žrtvovanjem svojih - in tujih - življenj. NOB-LR sta se zdeli skrajno resni, odgovorni, stvarni, zavezljivi, celo razumni, celo s Fijo - Mrkom - podkleteni. Pa je bilo vse to le zraven, le fasca

za ljudi, ki si želimo čudežev. V Resi je bila obljuba Koma potegavščina, čarovnikov trik. Kolikor je Ptja prinesla Sve, jo je na drugi strani odnesla. Od 46 naprej sem si želel vrnitve PV LDbe, da bi lahko objavljaj, javno, brez kazni sporočal, kar mislim. Še danes zame ni obotavljanja, če primerjamo LDbo in PtjDbo. Castro ali Rop? Ni dileme. (Janša pa se najbrž polagoma bliža - moderniziranemu - Mussu.)

Torej: demagogom, kar so bili v bistvu Komsti, ne gre verjeti - Koms: »Tako rekoč« Sv »čez noč. In vprašam vas: Svoboda. Kakšna?« Ali počestna, kjer sme vsakdo pobiti - oropati, zlorabiti - vsakogar kar na viden način, neposredno« Ali pa red v Dbi (»Zadeve na tej zemlji imajo svoj železen red«), ki mi omogoča, da se vendarle nekako ognem neposredni zaklanosti; udarcem in ponižanjem se ne morem. Da se umaknem na rob, iz tekme; da imam možnost, da tudi sam pridobim nekaj (zgolj nekaj) varnosti in trdnosti, ki me ščiti pred ekspanzijo nasilja. Gre le za dilemo: ali biti predmet najbolj nizkega Barnasilja, na ulici od prenažrtih mulcev, ali pa od revnih in maščevalnih, od TotPolikov, kot so KaKi in Maček; ali pa vsaj do neke mere - Rel - najti mir, da izdelujem tudi sebe kot SAPO; to je primer nasilja na distanco, tako časovno kot telesno. Oboje je nasilje, a eno je hipno in Rad surovo, drugo je Kulno. Kula je podaljšano, posredno nasilje. LD je takšna. Brez Ideje, a daje Člu možnost, da se odpira - vsaj zamisli - Dti, medtem ko Totsistem vse reducira na odnos rabelj-žrtev, Gos-hlapec, na ČB dileme, v katerih je eden od para zmerom - odvisno le od pogleda-ocene - PČ, drugi ZČ.

7

Koms Mažu - se kar topi od vljudnosti (Uljudno pomeni v Hrščini Hum-Kulo): »Kaj naj storim?« Maček je zmerom vedel, kaj naj stori. »Rad bi vas prosil, da mi zlasti nekaj razložite.« Da bi KaKi kdaj koga prosila za razlago česa? Vse sta vedela; kot kasneje Rodeur. Koms pozna Reso, z Mažem se celo strinjata v sodbi o ljudeh: »Liliput! Priznam, odlično ste to rekli. Ptičje kajbe! Morda bi še pristavili: kokošja pamet.«

Koms še zaostri svoje Zanič ljudi-Slcev. Na eni ravni spada med Slce, na drugi jih presega, kolikor se tudi ostali člani Pselite med sabo ne Zanič; misli sploh kdo o kom dobro, razen kadar se mu prilizuje, pa še takrat le govori in tega, kar govori, ne misli? »Kri piškurjev. Čudovito!« Vendar, in tu je kleč, kot bi dejal Močnik-Močilar: »Samo vi, vi ste odveč!« Dt (možnost Dti) je odveč. Maž ni »le« Dt; lahko pa je Dt v njem, kot v Prešu iz **Vasi** in, na eni ravni, tudi v paru Krim-Nina iz **Rojstva**. Nikoli ni mogoče zatrdno vedeti, ali kdo čuti Dt ali ne. Merilo je: koliko je v Člu IdMa, NSSi. Ncz - Himmler - je skoraj zgolj AgrEkzKld; je v Mačku kaj Dti? V vosovki Špelci MV-II - **BSSvet** - je; v luki, **Človek, ki je umoril Boga**, je ni, vsaj v takšnem luki, kot nastopa v tej SPED; tu je luka le Ehrlichov morivec oz. pobudnik tega umora, Pepe Štadler ali Luka Leskošek.

Koms je inteligentnejši od ostale Pselite; a tudi on sodi vanjo. Zato svetuje Mažu, naj jo čim prej pobriše iz sveta, v katerem nima (Dt) česa početi: »Kaj ne sprevidite svoje zmote?« Ta svet je pogojna LD. Pogojnost SvMa je v Komsovi prostodušno-Cin izjavi: »Pri nas je tiha misel prosta.« Tudi v PMLD

misel, ki ni pogodu Kpltrgu, ne deluje; Zamol misli-drže pomeni utišanje misli-drže.

RSD K-da molči. **RSD** ni niti neoleGled ne metelkasta anarhija drogirancev in samovoljnežev; obe ti drži legitimno sodita v LDPM, TeVe ju poišče, če se predolgo o njiju ne sliši. Leta 37 se še ni razločilo med Dt kot Mistržo in Dbuporom; zato so odšli najboljši v NOB. Koms govori v duhu časa: »Vse skupaj hočete postaviti na glavo.« To je bil namen Ptje kot subverzije-LReve. Moj namen je drug: iti onkraj para oblast-upor; ta par ostaja v MimDč-EDč. Koms se bori zoper TaPtjo, ki obljublja, da bo Rad zamenjala vso Pselito, jo nadomestila s svojo. 45 je res to storila, a njena Prt elita se je skazala za Barelito, spet le za Pselito. Ni bila bistveno Dgčna od igre Pselit 2005. Danes Janševa vlada zamenjuje ljudi na pomembnejših mestih v Dž-Dbi; bo Janša Posn Kakija in zamenjal vso bivšo Pselito, ali bo Posn PsLDb, ki je med vojnama zamenjevala le Pos dele Pselite, le po strankarski pripadnosti? Ti deli so se, ko je šlo vsem za nohte - v primeru krvave-nasilne LReve - spravili, kot se na koncu **Poha, Vasi, Maža**, tudi JKranjca **Detektiva Megle**, Vombove **Vode** itn. Ali pa bo Janševa vlada(vina) nekakšen kompromis - srednja pot - med dvema Rcama, ne tič ne miš? Bo to Slcem ustrezalo ali se bo skazalo kot diletantizem? Verjetno niti Janša tega ne ve. (Ali pa ve in nas s svojo taktično blagostjo le vleče za nos?)

Koms je jasen v zagovoru ObDb-lDbA: »A to« - Tem sprememba sveta - »ne gre! Postava ne pozna nobenih sanj.« Dt so v tem primeru za Komsa sanje, kot za sodnika Bertrama, **Samorog**, Uršulini prividi, in za kralja Kreona, **SAnta**, Antigonine blodnje. Kar Koms pripisuje Mažu - »uresničenje tisočletnega sna«, to je lahko le SNcl, rebaziranje Slova na Karantaniji in Venetih -, tega »ni mogoče« udejanjati, dopustiti. Koms je načelo dvoma: »Moj poklic je dvom.« Ponavlja: »Dejal sem: nemogoče!« Isto govori Kreon (o) SAnti. Tudi zame je uresničenje Dt najmanjša verjetnost. A je edina, ki upravičuje Čl obstoj. Če je ni, je svet le ali zapor, **Dia**, ali korupcija, **Maž**.

Koms je Cinzavest ObDbe; to ni ARF, kaj šele AK. Koms vidi banalno in zločinsko Reso, a ga ta uvid ne motivira k veri v Dt; nasprotno: spodbuja ga k učinkovitejši obrambi sveta, kakršen je: ničesen. Komsov veliki monolog Mažu: »Za patos sem vseskozi nenadarjen.« Mender iz **Dia**? »Morda sem nihilist«, glej **DrDi**. »V nič ne verjamem, nič me ne osupne. Rešpekt pred to človeško kreaturo me je že davno minil.« Tako je mislila tudi MGG pod konec 50-ih let pa naprej, **OtR**, **Križišče** itn. A obenem smo se trudili verovati v Tr-Dt, **SAnta** itn. Nismo si delali iluzij, kot si jih ne Koms: »ker rijem vsak dan po njenih obistih«, te Čkreature. Če boste vztrajali pri svojem, »potem boste kot cunjja obviseli na plotu družbe«. Tu pa Koms eskalira, kot je eskalirala KplBrža od strpnega podbana Majcna med 35 in 41 k Hacinu kot šefu PP MV-II; od zgolj fanatičnih Ehrlichovih Stražarjev do VojDmbcev, do Rupnikovega bataljona. Koms postane iz vljudno-uljudnega uradnika črnorokec; njegova grožnja se udejanji: Boste »kakor pobledela, tisočkrat oprana in tisočkrat spet opljuvana cunjja.« Koms predvideva ZgDb stvarnost; MV-II jo je kot šef uradne PPP določal Hacin, PoV pa Maček. Oba sta si z ljudmi brisala rit kot s cunjami.

Še o Svi - Koms: »Svoboda? Kaj je to? Je moški ali ženska?« Samovolja ali odgovornost? »Resnica ali privid?« Zame Resa, vendar kot proces v RazRese, vsekakor ne PnM-bit; ne kot takšna-tista, ki jo je oznanjala Ptja, **Afera**Koms. »Zadeva, ki se ne da otipati in ne zapreti.« Da in ne da. V **Poh**Petru je in v

Prešu iz **Vasi** in v Maksu iz **Kralja** in v **SAnti**. A na način neotipljivosti; paradoks. Mist(ik)a. Je kdaj celo v nasilju kot PNu? Po Marxu je, LR je izvedba te Marxove-Leninove zamisli. Za Kaka kot EtHumsta ni, dokler je le EtHumst, v **Mažu**. A že v **Mažu** se napove možnost upora, upor pa ne more ne biti nasilje, pa čeprav nastopa kot kontrateror. V **Ječah** nastopa Sv dobessedno kot Mašč. Mašč je drugo ime za PN, za RPP, ki se udejanja; vendar, ali ni šel Kak v **Ječah** predaleč, namreč zase predaleč? Ni preveč izstopil iz okvira, ki si ga je sam določil za mejo? Tudi zato Kak ni mogel (na)pisati (post)NOBD(rame), razen fragmenta **Ječe**, ki pa ni posrečen; vidi se, da je pisan na silo, zoper dramatikovo naravo-vest.

»Kdo« je torej Sv? »Mogoče vi?« KaKi sta bila prepričana, da sta onadva Sv. Danes tega ne misli skoraj nihče več, vendar tudi to ni argument; ljudje se Strno motijo, enkrat govorijo to, drugič Dgč. Brkač Stanolnik je kot šef kabineta Njegove ekselence čistil čevlje Kardelju; danes noče nič slišati, da bi imel kaj opraviti s Ptjo. Ko je pisal Brkač 49 BKraigherju v Kardeljevem imenu o MOču in MoMi, je mislil samoumevno kot BržKoms: »Nasilje je v vseh primerih najbolj praktičen izhod.« Kdo od oblasti pa je želel dialogizirati s Furlanom, Nagodetom, Šolarjem, Cenetom Logarjem, Mrzelom? Po gobcu, ne pa z jezikom zoper jezik! V keho, ne pa v Javrazpravo! Tako so skušali utišati tudi Puča; ko so ga pogojno izpustili na »Svo«, 63-64, je spet dvignil glas, kar v duhu Maža, nato pa so ga do druge polovice 80-ih let res utišali; da bi preživel, je emigriral, tudi duhovno, v Nemčijo, v Hamburg, da bi bil čim dlje od domovine, v kateri so vladali gorjačarji, nekoč smo jim rekali neandertalci.

Kak napove skoz **Maža**, kako bo obravnaval Kreon SAnti - Koms o Mažu: »da se norost mi zareži v obraz«. (Zabavna besedna igra, kot jih je toliko v **RSD**: Kratici Koms in Komst sta si tako blizu. Bi pisal Koms(t)? A kaj, ko so Komsi tudi Brža, **Lo-05**, **Maž**, **Megla** ...) Mažev pojav je za Komsa norost, vse se mu RR v norost: »Od jutra že zorim za blaznico. Namesto pametnega dela lovim ideje.« Jih ne ulovi. Tudi **AferaKoms** (tvorjeno po vzoru Indiana Jones) je hotel uloviti Idejo kot uporno zoper Ptjo, a je lahko le ubijal, le postavljaj ljudi pred Vojsodišča, Krstna, ideja kot drugo ime za Dt pa mu je ušla iz rok, ne da se z(a)grabiti.

Dvoje reči je neujemljivih oz. dva obraza ene same sta neujemljiva: Resa; enkrat je Resa Rltz, to je za BržKomsa, drugič je Dt, to je za SAnti, za Uršulo, za MGG okrog 60. Koms: »Kaj je resnica?« Kot da bi se spraševal Pirandello. »Kaj pa je danes sploh še res?« Prav iz t(akšn)ega Komsa raste RMg, RudolfD. **Pegam=Lambergar**. **Veronika=Friderik** (recimo Kmedlov). Kardinal=prostitutka. Jelko=Elko, **GiM**. Abs Rltz.

Tak Koms je prav za prav bolj simpatičen od likov, ki so patentirani Hini; naj navedem govor Predsa iz 2. dejanja. (Je ta Preds Anton Korošec?) Na ta govor se bom namreč kmalu referiral: v obravnavi drugega dela Murnikove Kode **Napoleonov samovar**. Mažu, katerega skuša pridobiti: »O vi, najdražji, naš presvitli!« Se je tako Korošec obračal na kralja (Aleksandra)? »Prišli ste med nas, med narod.« (Je ta Preds Ivan Hribar, kakor ga podaja Majcen v **Cesarju Janezu**? Kodi sta si zelo podobni.) »Tisti, ki uživajo zaupanje njegovo«, Narovo, »so se z navdušenjem strnili okrog vas, da proslave ta dan.« So se hlapci tako vsiljevali včeraj Titu, danes Janši, ki bi rad postal karizmatična VelOs?

»Kdo je ta narod? Pobožen, čvrst, napreden je ta narod!« Vse tri karakteristike so zajete v te besede: pobožen je Kl-SNar, napreden je LibSNar, čvrst je PtjKomstSNar. »Zvest in vdan!« Izraza vdanost PoV Ptja ni uporabljala, ga je pa mislila. Nar kot zavezan Ptji do kraja. »Tako je bilo in tako bo vekomaj!« Tudi Ptjstališče. »Hrast se omaje in zid, zvestoba Slovencev ne gane.« Koseskega verzi so po stilu tuji-smešni, sporočilo pa je Ptj ohranila, tudi Kraljevo oporoko: Čuvajte (mi) Jugoslavijo! 91 je bilo res prelomno dejanje, da so Slci odrekli svojo Zvesto Jugi, 90 pa Ptji. Postajali so SAKO. Bolje, kot da bi osta(ja)li zvesti tlačani. Danes pošiljajo še KC v rit; duhovnike cenijo najnižje, poleg strankarskih Polikov. Koga zares cenijo? Vsak zgolj sebe.

Naj še navajam? »Gosposki zvesti«, gosposka postane PoV Ptja. »Zvesti velikemu slovanstvu.« Ta Vrta je oplela. »Smo vas čakali tisoč let.« Tako so nagovarjali 91 v SPE Peterleta, okrog 94 Janšo, 45 Tita-Kakija. Danes nikogar več; danes je zmagal minitrg. Spoznali so, da so čakali le na miniKpl Svo: na tržno tekmo: kdo bo nagrabil s prevarami - seveda zakonsko toleriranimi - največ, a ga ne bodo odkrili, kot so orionaše. Težko se bo kdo Prikr, kajti Eta je danes za Slce v tem, da gledajo drug drugemu pod prste, se z anonimkami ovajajo. Prej so ovajali šefom v stari Avsi, Tomca v **Kurah**, nato Dmbpoliciji, Milan v **PrZ**, nato Ptji, glej Božičeve **Dosjeje**; danes ovajanje ni več Pol zadeva, ampak nujna poteza v KplTrgtekmi.

Koms je vendarle manj gnusen od Predsa; EtHumsta Maža kar dobro presoja: »Učenček je vreden le toliko svobode, da si na majniškem izletu sme prižgati cigareto.« RadCin, a ... Maž pa se zgraža, moralist: »O, vi spačena podoba spačenih nravi in duše.« Bumbumbum ... Koms: »No, no! Izrazi vznemirjenja so kot pero brez teže.« Res, treba se je bilo šele ozemljiti, skoz **KozVido** in **Punčko** (pa še to na Neg način), komaj skoz Sentpatos **Ječ**.

Kaku se Koms posebej upira, ker je cinik; Kak bi se danes še slabše počutil, kot se je 57, v letu svoje Si. Ka(ko)r govori Koms, govorijo Rudolf, Rupel, File: Sem »oko postave. Spočetka, ko sem s tem prišel, sem mislil, da sem zakon in pravica.« Kot se še danes dela, da misli, novi zakonski Mister vitez iz Mavte. »Potem se mi je posvetilo, da je moj rajon kanal.« Kanal je ves TS; Strš. Drek so vse »zadeve družbe in ljudi«; Koms bi imel skoraj prav ... »Vznemiril me je smrad, v kloako z boso nogo je neokusno in odvratno.«

A Dgč ne gre; kdor in kolikor živi v (Ob)Dbi, živi v - seveda človeškem - govnu. »Nato pa se mi ni želodec obrnil«, kar se je Kaku, »pač pa se mi je svet prevalil pred očmi na svoje pravo lice! In zdaj sem poznavalec. Prijetno je zaničevati toaleta duše: Vzore in načela, iluzije. Stvarem je treba gledati na dno.«

Ko zdaj po nekaj letih ponovno in mnogo podrobneje berem **Maža**, se mi drama ne zdi več samoumevno zanič. To - takšna sprememba sodbe - se mi redno dogaja: več ko se s čim ali s kom ukvarjam, bliže mi je, nazadnje ga vzljubim, pa čeprav je to le Rehar (v **Učlu** ali **Septembru**), Murnik (v **Samovarju**), Turnšek (v **Zvezdah**), Simčič (v **Mladosti**), Govekar (v **Grči**). Postajam pristranski? Je LdDr pristranost kot takšna?

Koliko se sam Kak strinja s tem, kar polaga Komsu na jezik? Se le zgraža nad Komsovimi izjavami ali jih uporablja, da bi izrekel delno tudi svojo misel? »Morala, zakon, vest! Fraze. To je le strah in figarija.« Kak je za Moro in vest, a za Pričto, za PriPervest. Kar pa so zakon, Mora in vest v (Ob)Dbi, je seveda zanj le sleparija. Kot etik veruje Kak v DČa, ne more s Komsom: »Vsi bi kradli,

ropali in na sto tisoč drugih vrst grešili, če bi nas ne bilo luknje strah«; torej je teror - tudi policija - potreben. A vera v PozČla se v Kaku le stežka prijemlje; dokaz: neprepričljivost **Ječ** oz. poudarek na žalosti, Trpu, obupu, torej na Negplateh okupacije. Vera v PozPrih kot da je v **Ječah** priheftana.

Kar Kak realno vidi, je Komsov pogled: »Čistost, plemenitost, vse to ni prav nič drugega kot anemija! Samo en pojem mi je blizu. Sreča ... Kajti za zdravo kri pomeni to - posest.« V mojem jeziku (ob)last in (s)last. Oblastniki mislijo vsi - Strno - enako, pa naj so Koms(t)i, Bržlibci ali Klci: »Zato sem se naučil, da kadar kaj držim, zares držim.« Kako bo Janša (ob)držal svojo oblast?

Za vse oblastnike velja: »Svoboda! In vsak se skriva za njo kot za špansko steno, da bi v miru svoj nož nabrusil.« Ptja je (na)brusila ta nož masovno, PVD. »Med tem, kar jaz oblačim, in kuto ni razlik. Jaz za posvetnost, kuta pa za božjo stvar.« LDS za laičnost, Bükovci za kuto, v kateri vidijo božjo stvar. O BDrem pa nimajo dunsta, bi dejal Priž.

Januar 2005

VERA SE PREMESTI V ZAPORE

(ob Ferda Kozaka **Ječah**)

1

Oba, Hač in Sigis, lika iz **Dia** in PoV zapornika, sta bila MV-II v ilegali, v Prtih, aktivna sodelavca OF in NOBa. Brez težav si predstavljamo, da sta (bi) oba pisala dramske skeče v podporo NOGu; Sigis v skladu s svojim značajem bolj aktivistične, Hač takšne, ki so poudarjali bolj Trp ljudi, bolj trpne. Obe potezi sta se dopolnjevali: aktivizem je bil odgovor na (pre)veliko Trp ljudi, Trp ga je štutemeljevalo, je tako rekoč terjalo dejaven odgovor, celo z Vojakcijo. A vsakdo se je odločal sam, kakšno PSt in sporočilo bo dal v svoj dramski produkt, ki je bil več kot le propagandni. Slci so se res branili pred okupatorjem, ki je prvi napadel in zavzel Sljo, si jo podjarmil, Slce skušal iztrebiti oz. jih je dopuščal le pogojno-začasno-taktično, kot lti v Ljopkrajini.

Trp je bližje Krščeti, Kršu kot prikazu križanja, muk na križu, pred So. Tudi v PV dramah Komsta Krefta je več Trpa kot Vojakcije. Vse Pozlike v KtD-30 preganjajo, Pravdača, Veroniko, **Grofje**, Ivana Tomca, **Kure**, tlačane, **Punt(arij)a**; le Koda **Kojanti** je zunaj te opredelitve. Res se vsi ti tudi upirajo, a K-da je mera njihovega Trpa večja od mere njihovega upora; Tomca pošlje Avsoblasi v kazenski bataljon, grozi mu zapor - morda S - kot veleizdajalcu AvsDže; Pravdača pošlje Herman iz zapora v S, enako PlK puntarje, ki jih čaka celo posebno - JKrovemu sorodno posmehljivo - mučenje, Gubec je okronan na razbeljenem prestolu z razbeljeno krono. To je vrh Trpa; SŽ. K-da je prišel Kreft do kraja, K-da mora v naslednji drami, zadnji PV, v **Kojantih**, napetost omiliti; Trp RR v Kodo. Grosso modo sta v KtD-30 akcija in Trp usklajena, podana kot sinteza.

Koz(akova)D, ki je PV s KtD vzporedna, dramatika sta oba le-vičarja in tekmeča, ne pozna take usklajenosti obeh momentov, Trpa in DbPol akcije, vsaj ne na tak način. **Maž** je Koda, Trp v njem je komaj navzoče, podano je kot Mažev štodpor do ogabnega Tsa, do Slje-30; ne le do SIDže (Juge), ampak - še mnogo bolj - do Siske Pselite, ki nadaljuje ničvrednost analogne Pselite iz **Kur**, obe pa Morpokvarjenost in nemoč Pselite iz Slje na PrS, iz Can **Blagra**, v zgolj komedijski obliki iz Murnikovega **Napoleonovega samovarja**, 97-98 (**Sarja**). Recimo, da trpi Maž v duši, ker se slučajno znajde leta 1937 med Slci. Tudi Klepčevo Trp ni veliko, tudi **Klepec** je Koda; Trp se kot nelagodje in rahla osamljenost hitro pomiri v zakonu z Žulajevo sestro Bibijano. Vendar, v **Mažu** Ž za štčla ni življivo, v **Klepcu** je, čeprav se je treba vprašati,

ali je Klep(ec) Etbitje; ali ni svojih Etčustev RR v Pvt ErS čustva? Ali ni izgubil pravnega občutka za stanje v SDbi?

Dgč sta ustrojeni ostali dve KozD. V obeh prevladuje Kakov Etgnus, Tip že za **Maža**. Ravnanje bratov Grantov, **KozVida** (ali **Vida Grantova**) je ostudno, najstarejši Mihael je surov povzpetnež in Kplpodjetnik, srednji brat Tomo je že Hedestet brez Etznačaja; Tomo Bržo iz tipa prvobitne akumulacije (Mihael Grant in Kantor, **Kralj**, Glavač, **Zvestoba**) RR v Psprefinjeno, v Psaristokratsko, vse le za svoj Už. Tomo je Izd; Vido, svojo svakinjo, ki ji obeta rešitev iz zakona, pod jarmom zakona nesrečnica strašno trpi, pusti na cedilu. Najmlajši Andrej naredi Sm, nima dovolj Osi, Vitmoči, da bi zmogel Ž, ki je kruto, mojstriti; fant je prenežen za TS. (Kot da je v njem oče Ferdo nakazal pot svojega sina Gregorja, v Tomu pa je nemajhen del Ferdovega sina Priža. Morda je Mihael delan po modelu Ferdovega očeta Josipa. Morda ga je Kak Posn po Mešprednikih - tudi svojih sorodnikih - svoje žene Nade, pri Ličanih oz. Žnideršičih, Košomatovih.)

Vida zelo trpi (v zakonu) v Dbi, v katero jo je zaprl soprog Mihael; v nji - med samimi surovinami - mora predstavljati bogato ženo, imidž na silo skupaj spravljenega bogastva. Vida bi se želela prepuščati svojim plemenitim čustvom, PriErSu, ne pa biti le predmet BarSeka in lutka v salonu Pselite. Vendar ni v Vidi ničesar, kar bi jo okrepilo do te mere, da bi se sama uprla, da bi postala SAPO; da bi se priključila Le-gibanju, se v Dbi angažirala, kot se je nemalo Mešdam MV-II, tudi Pucova-Miheličeva, glej njen avtoportret v liku Tanje, **Ogenj**. Vida ostaja omejena na svet ErSa, torej Pvtza; zato je tako odvisna od Toma. Njeno Trp je Pri, a se ne da primerjati s Trpom Nine v **Rojstvu**, Špelce v **BSSvetu**, s Trpom NOBD heroin, katerih vzor-model so dekleta iz **Punte**, recimo Gubčeva hči Mara, že z začetkom te linije, ki pa se ne razvije primerno, v Jurč**Veroniki**. Vida ostaja Tip za Že, ki je MV-II že anahronizem, Pavla Poljščakova v Reharjevi MV-drami **September**. PoV ta tip izgine; zdi se, da se tudi v obnovljeni Kpl Brž SDbi po 90 ne vrne.

Morda se še bo, prav zadnja leta se arivisti in na novo obogatela tranzicijska Pselita trudi, da bi znova vzpostavila Dbimidž, a ga ne več kot za Darazmere preozek, preomejen, prezaprč Mešsalon; PsJav(nost), dostopna MO-Žurstom, posebno TeVe voajerstvu, ima v Slji-2005 bistveno večji pomen, kot ga je imela PV, to je tudi Strno DgčJav. LitKul salon, kot ga je gojila soproga senatorja Novaka, je povsem izginil. Že-nske in Moški, ki se zgrinjajo na DaDabprireditvah, so napol pismeni oz. ne čutijo potrebe, da bi se kitili s pavjim perjem LitKule. LitKula nima več ugleda, zato za Dabpogovor (konverzacijo) ni potrebna. Ljudje precej manj skrivajo kot PV. PVSlja je bila močno Hin, pač pod vplivom KCe. KC v Slji-2005 je v glavnem Cerkev za podeželske mamice. Ptja je pol Stola preganjala PolSvo, s tem Razmišljanje, ne pa telesne Sve. Ta se je silovito razvila, sram je poniknil, golota se je skoz in skoz uveljavila, vse manj je zadržkov, torej Prikra. Arivisti se celo drug pred drugim bahajo, koliko je kdo zaslužil, kam odšel na počitnice, koliko zapravlil; amerikanizacija, kar je z ene plati dobro, saj je manj Hina. Arivisti so ponosni, če lahko Jav(no)povejo, da so v Žu prebrali le par knjig in še to zgolj tiste, ki so jih morali za šolo. Novakova je vabila Vidmarja, Ivana Hribarja, Peke in UZnike, se postavljala z njimi; žene Lužarjev in Gantarjev, orionašev in Koreličev berejo kvečjemu romane Viktorije Holt, če jih ... Trp Slcev-2005 se je reduciralo na Trp v zavisti, ker jaz in moja Dn ni v tekmi na trgu oz. v

prevarantstvu prekosila sosedovega polaščevalca. To Trp je - s stališča vsake Ete - manjvredno.

Kak v svoji zadnji - večinoma PoV pisani, niti ne dokončani - drami **Punčka** Vidino Trp stopnjuje. Vida je nekako sama kriva za svoje stanje, soprogu se je hote - sicer na prigovarjanje svoje matere, enako kot v **VošVidi** - prodala, neljubemu trgovcu-nasilniku (Grant je slabši od Kogoja). Elica v **Punčki** (njej sami pravijo Punčka) pa sama ni kriva, je že rojena v bogato Dno veletrgovca; K-da je Vidina in Grantova hči. Rehar **Punčke** ni mogel brati, a je napisal MV-II (44) precej sorodno ustrojeno dramo. V **Septembru**, glej mojo ES analizo v **V vrtincu**, trpi Pavla analogno kot KozVida, njen mož Ciril Poljščak je analogen Mihaelu Grantu, imata pa hčer, Danilo, ki je naivna, dobra, goji plemenita in lepa čustva, nima pojma, v kakšnem svetu živi, staršem se je posrečilo dati ji prevezo čez oči; a ker mora vsakdo prej ko prej soočiti se z grdo stvarnostjo, se to zgodi tudi Danili. Vendar njena reakcija ni tako skrajna kot Eličina; ne naredi Sma.

Ne pravim, da v Slji-2005 Že in dekleta ne delajo Smov; a ne tako kot v **VošVidi** in **Punčki**. DaSlja je silno stopnjevala svoj Vitz, prav to jo dela za uspešno v primerjavi z ostalimi tranzicijskimi DžDbami. Vsak Slc je majhen motor zase, ki dirka; je motiviran, da bi pridirkal čim dlje, si v tekmi nabral - nakradel - čim več premoženja. PV so ostajale Že še v glavnem doma, bile so predvsem soproge-Ginje, organizirale so - vodile - ekonomijo Dne, oikos, KozVida; danes tekmujejo z Mo. Treba si je ogledati podjetnice, ki jih je vse polno po Sl TeVe, lastnico Črnega lesa, kjer so starčke baje zastrupljali; Trivzgodba raziskovalnega Žura. Pa neko Zupanko, ki se toži v zadevi Zbiljski gaj. Pa partnerico Orionlužarja itn. Govno se dela iz njih, toliko se jih je namnožilo. Da bi predstavljale trpno Trp, ki ga obnavlja MV-II še Kak v **Ječah?** Ni govora. Res da bi ne postale Prtke, če bi neole(vica) znova klicala SNar v punt, kot so postale Geržiničeva, Mara Kraljeva, Černičeva, Tatjana Porenta, nekatere so delovale celo v OZNI, bile krvave. Če iščemo v MV-SD modele zanje, bi bile to Milka Vizjak iz Bohančevih **Spletkarjev**, Nevenka iz Hudalesovega **Koraka s poti**, dr. Romihova iz **Operacije**, Iris iz **Ognja**, torej kolaborantke in laške kurbe na višji ravni. Njihovo Trp bi se začelo šele tedaj, ko bi jih skojevci ostrigli na balin ali OZNA poslala v Kočevje, v KPD.

Vsa KozD kaže, da Kak ni bil akter direktnega, kaj šele Vojtipa. Prispodobno Prtov kot Vojakcije je lahko dal Zup, čigar narava je bila AgrEkzPlid, izzivaška, celo pustolovska; v Prtih je zadoščal svoji sli po pustolovstvu, a jo je ustrezno RR v LRevo, **Rojstvo**, v katerem se na odru streljajo. Tudi Bor v **Razcih**. Bor sicer ni bil nikoli v jurišnem bataljonu kot Zup, ves čas je bil Kulnik, vendar že od 41, spremljal je Prtenote na nevarnih pohodih, vsaj v prvem delu okupacije. Nazadnje so tudi njega potegnili v Črnomelj, na osvobodeno ozemlje, v reprezentanco, kot Zupa in Javorška, Kozino in Bojana Adamiča, Kumbo in Pirnata. Ne pa - tudi dramatika - Pir(jev)ca. Moškrič je hudo trpel v bunkerju, si želel Si (Sm?), Vasja Ocvirk ipd. je deloval kot močen agens, kot likvidator. Od vseh je bil najbolj zadržan - strahopeten? - Kak, saj ga ni bilo mogoče spraviti iz lte, iz AngAm taborišč (Barija) v Prte, bal se je prevoza z letalom; ujel je eno zadnjih letal, da je mogel priti pravočasno na svojo inavguracijo kot minister v prvi Sl vladi; seveda kot Kulster, ne kot Vojster.

Kakov v Prtih preživeti čas je bil kar se da kratek; Prtov ni poznal od znotraj, njihov lik mu tudi ni ustrezal glede na njegovo DušNoto. Ustrezali so

mu liki etika, ki se mu suroveži, primitivci in arivisti gnusijo; Prti so bili tako rekoč vsi arivisti, čeprav v povsem Dgč pomenu kot Kplsti PV. Arivizem Prtov je pomenil njihov Herboj v edinicah, pripravljenost na požrtvovalno-žrtveniško S; bili so kot Napoleonovi podčastniki, ki so se v galopu povzpeli do maršalov, Murat. Miha iz **Rojstva**, ki začne kot Indusdelavec, nima (še) pojma o Komu, postane pred koncem vojne verjetno že kapetan ali major, nato ga dajo na šolanje v Vojakademijo, nazadnje dobi generalske epolete, kot kak Hribernik. Ne takšnega Dbdviga, pa vendar tudi izreden vzpon doživijo Že; ne postanejo generalice, pač pa ministrice; nekatere so tako junaške, da dobijo v Prtih vzdevek po grških boginjah, recimo Ulrichova deluje kot Atena. (Pirc jo je prekrstil v Anteno, po naslovu Trivmesečnika za Popkulo mladih.) Še bolj Tip pa je, da če že ne Že kot bivše Prtke, pa soproge bivših Prtov, ki se dvignejo v Dbi iz nizkih slojev, začnejo Posn PV-dame.

Rupel, ki je poznal zadevo od blizu (mati njegove soproge je bila PV tovarniška delavka, oče delavec, a NarHer, PoV Preds Slskupščine), je iz prve roke naslikal tim. Rdečo Bržo, sloj arivistk, ki je začel hoditi nakupovat v Italijo, ne le v Trst, tudi v Milano, glej **Mrzle viharje**. (Priževa mama, Ferdova žena, ni bila arivistka, bila je iz stare BržDne, sama izjemno kultivirana, a so bili zanj nakupovalni centri prav tako v tujini, na Dunaj se je vozila poslušat koncerte velikih dirigentov, Sawalischia itn., sluga-kurir Trekman ji je nabavljal vstopnice. - Danes je Trekman veleposlanik; od Priža je šel služiti Ruplu.) Takšno obnašanje je postalo med damami merilo. Žena generala Dermastie, tudi sama prvoborka, je iz ljubosumnosti streljala nanj ali na njegovo ljubico, vseeno; res se je ponovno poročil s tri desetletja mlajšo gospodično. Takšna MaraDerm je Posn Pavlo iz **Septa**, le da je Pavla soproga ubijala na babji - Hin - način, s predoziranimi zdravili, Mara pa je bila odločna bojevnica, zanj je prišlo v poštev ognjeno orožje, puška ali revolver. Za Kaka so bile takšne Že-reakcije strah in groza.

Kak je preživel MV-II po večini v zaporih, nato v - blagi - internaciji, nato v AngAm taboriščih, kjer ni bil zaprt, ampak le varovan. Povsod tod je predvsem meditiral, razmišljal o pošastnosti Črodu, Čnarave. V AgrEkzKldo Prtov se ni mogel vživeti, raje je čutil temno-trpno stran Ža kot Trp; Notldn se je z Elico in Vido, tudi z Mažem, nikakor pa ne s Krimom in Matjažem Jerišo, **Rojstvo** in **Ura**. Zato ni čudno, da je napisal MV-II le tak dramski prizor, kakršen so **Ječe**. Prizor, ki daje v prvi plan narokovanje, žalostinko, Koltožbo. Kakov »mačizem« je prišel do izraza le v tem, da je milo tožbo RR v patetično obtožbo, ki pa je bila predvsem Etnačaja, manj ali skoraj nič Ideol(oška). Kak se je v **Ječah** poistil s preganjanimi Že in otroci, s Sl prebivalstvom, ki so ga Nemci izseljevali, lti gnali v taborišča, kakršno je bilo na Rabu, z mučenimi in ubijanimi, torej z nesrečnimi, Vida, z obupanimi, Elica.

Tudi Vodušek je v po svoje analogni Koldrami **Žene ob grobu** poudarjal predvsem Rit(ualni)pomen naricanja in tožbe, KlasŽe moment, a se mu je bolje posrečilo prikazati zavestni premik od žalosti matere (Veronike) zaradi sinove-Prtove (Iztokove) Si. Drama preide v eroiko-agitko na Rel Prinačin, medtem ko se zdi, K-da so v **Ječah** izjave o boju, Mašču, IdeaPrihi le pridodane, potrebne zaradi okolja, ker se je zagovor VojHera od dramatika pričakoval, ne pa, ker bi mu bil Notlnt blizu.

Če razumemo MV-Kaka iz **Ječ** tako, je verjetno, da je gledal Priž, ko je ustvarjal lik Haḡa iz **Dia**, prav svojega očeta. Haḡa naredi Sm, ker obupa nad

svetom; Kak se je kar naprej nahajal v bližini tolikšne žalosti, da je mejila na obup. V bližini, ne pa v nji; ne v OISu, kakor PoV Dine v **Čečkih**. Da ne bi izgubil smeri, se je Kak moral vezati na Ptjo, na Kidriča, tudi na Vidmarja, ki je bil v teh rečeh vse Dgčen, odločen, Primačo. (Vidmar tudi I. Svetvojnje, ki jo je preživel kot navaden vojak na frontah in v ujetništvu, ni doživljal kot Dušpoškodbo, medtem ko sta brata Koz(ak)a trepetala, ko so ju postavili na fronto, raje sta se delala nora, kot da bi se vrnila v ta pekel. - Bravec naj ne misli, da Kaka Zanič. Jaz bi ravnal enako. Čas, prebit na služenju Vojroka, je bil zame gola strahota, najtežji v mojem Žu. Trdno sem se odločil, da če pride do vojne, ne bom streljal. Izd SNLa-SDže? Slabič? Kakor vzamete. Kaka razumem od znotraj. Je pa Priž odlično - skoraj z Užem - prenašal mojemu analogno vojaštvo v Zadru, sam mi je o tem pripovedoval.)

Haγ izhaja iz Elice in **Ječ**, iz Vide in Maža. Priž je očetove dramske like Ponot in jih RR po svoje; Haγa variira oz. razvija v liku rektorja Samsona, **Kong** (**Kong-res**, ne King Kong, čeprav bi bilo PolitKomsa iz **Konga** - Popita, Vipotnika - mogoče gledati kot to megagorilo. Ptja je bila na vrhu sestavljena iz podivjanih primatov), Bernarda, **Afera**. Vendar se Priž od znotraj poisti tudi s Pozaktivisti, z odločnimi kreatorji Zge, od katerih pa ima vsak svoje težave in svet. Simon, **Afera**, po značaju ni podredljiv, ni mu vseč RB-LR, je zastopnik SNLa. Tak je tudi Che, ki se enako ponesreči. **Che** in **Afera** kažeta Notzlom lReve in le-aktivizma. Oče Kak pa do Pozlika Vojaktivista-Hera - do Simona in Cheja - sploh ne more; zanj so vsi zadevni akterji skoraj barabe, Bari, neandertalci, polasčevalci. Dajem mu prav. Koms iz **Afere** je veličastna figura, a je zločinec, kot so bili Lenin, Džerdžinski, Tito, KaKi in Maček.

Da bi torej dobro - od znotraj - razumeli PrižD, je treba razumeti KakD, tudi **Ječe**. Haγa glejmo kot avtentičnega pisca **Ječ**. Si je Kak mogel predstavljati, da ga bo lastni sin kdaj zagledal v liku Haγa, zapornika, obupanca, samomorivca? Kdor bere **Ječe** povrhu, zgolj zamahne z roko, češ, evidentno slaba, diletantska reč, ni vredna večje pozornosti. Tako bi reagirali LZgarji, ki imajo posluš za **Izbrance**, Ink, PatrZadr ipd. Jaz ne. Mene zanimajo Zanič(evani), v kot odrinjeni; in **Ječe** so tekst iz - recimo pozlačenega - smetnjaka. V preziranih tekstih vidim sled Dti, vsekakor pa navzočnost momentov, ki se najdejo - sicer v Dgč kombinacijah - tudi v ostalih stvaritvah (dramah) istega dramatika; celo dramatikovega sina.

2

Podnaslov **Ječ** je: »Triptih iz dni velike borbe.« Tega, kar je podčrtano v podnaslovu, je v **Ječah** še najmanj. Že izbor motiva je za Kaka Tip: ječa (ječa je tudi KozVidin zakon), ne pa gozd z Vojbojem, kot je v **Rojstvu**. A tudi ječo se da naslikati - percipirati - na Raz, celo nasprotno načine. Tork jo kot prostor, v katerem se dogaja ne le Ideolrazračunavanje med dvema bratoma, kot EDč, med Dizmo in Vidom, **PrZ**, ampak celo kot mesto Vojboja; na koncu drame se zaporniki upro vodstvu zaporov z orožjem. Miheličeva-Pucova v **BSSvetu** sicer ne kaže takšnega Vojupora, a je drama agitka za uporništvo; Hermoment, lik Špelce, daleč prevladuje nad momentom trpnosti in Trpa. Ne

tako v **Ječah**; v njih je borbe komaj kaj. Dnevi, ki jih obuja dramatik, niso veliki po Vojboju, ampak po Trpu. Pravi podnaslov prizora bi moral biti: »Triptih iz dni velikega trpljenja.«

Kak zanesljivo ni poznal Anonimusove drame **Velika sodba**, glej mojo €S analizo o nji v (zgolj tipkopisno dostopni) knjigi **VoTr**; a sta si drami nenavadno sorodni, čeprav je **Sodba** verjetno delo pisca iz Notemigracije, v PoV Slji živečega, vsekakor pa ima AnK poanto, Komste-LRevarje podaja kot Krimce, razbojnike, Matijone v pomenu MMahničevega **Maža**, Lumklošarje, njihovega Vodjo pa kot Izda Slova, prodanca okupatorjem itn. V **Sodbi** je tudi močan KršKat moment, tega v **Ječi** ni. Oz. moram biti točnejši: v **Sodbi** je narejen enačaj med Kršem in KC, drama poudarja MMB lik kot Ideaco; rešitelj sveta - in Slcev MV-II - je (naj bi bil) Katbog, ki govori-deluje skoz Nvo, skoz blisk in grom. PČ je za **Sodbo** Čl ponižnosti, molitve, Trpsprejemanja usode, ki jo sam Katbog, seveda če hoče, RR (preobrne) v milost, v previd(ev)nost. Kadar gre za ude NSSi - KCe -, bog to seveda hoče, razen kadar želi Čla ldn s svojim sinom na križu; tedaj ga pusti uničiti Negsilam, recimo Mirjaminega soproga Gornika ipd.

Kak ne mara KCe, MMB mu je tuja, tudi idolopoklonstvo pred njo in Sniki. Pa vendar, Kak zavestno prevzame nemalo iz Krša. Elica je skoraj NeČi lik mučenice-Snice. Sicer naredi Sm, kar je Snici prepovedano, a je po krivici izdana. Ko v svojem neznanem razočaranju trpi, spominja na lik JKra na Veliki četrtek; v tem času se dogaja tudi **Sodba**. Maž je še lik €tNve, s tem NKNMeša, glej Braniča v Voš(njak)ovem **Dr. Draganu**; Dragan uvaja Polike, ki se nato razvijejo - prek GrGr para, **Blagor** - do Polikov iz **Maža**. V liku KozVide se Nv že problematizira, Vida se sama - najprej - proda, kasneje pa ji je - in še kako! - žal. Maž je čist, kot je čisto (?) jedro zemlje. Vide so krive, že **VošVida** in **JurčVida**, vse do **ŠelVide** in **GošVide**; slednja se nazadnje očisti. Klepova NeČi je Ps, je ponaredek, a blag; **Klep(€c)** je, kot ponavljam, Koda, v Kodi je mogoč blag ponaredek. Elica pa ni več zastopnik Nve. Vzgajana je kot pupa, igračka, kot nestvarna; zato v njej ni Agr€kzPlde, vsaj razvita še ni. Elica bi lahko bila MMB v eni svojih faz ali likov; več jih ima, tudi v SD, od Sard(enk)ovih, glej **Mater dolorosa**, **Ženin iz Nazareta**, **Nevesta z Libana**, Majcnovo v **Bogarju Mehu in Mariji**, kjer je Mistnebeška pojava, do MMBe v kapelici, glej Gošino **Srečanje na Osojah**, kjer se RR v Čaro-hudičevko, v vilo Abrakso.

Za MMB je Tip, da je od vseh ljudi, MMB je Čl, najdlje od Nve: edina je med nami, ki ni le brezmadežno spočela (FKra), ampak bila tudi sama brezmadežno spočeta, torej ne skoz maternico, ne skoz vojno med semenčicami, ki v tekmi in soUbu skušajo čim prej priti do jajčeca; v Nvi je oplodnja Ub in seveda obenem porajanje; že tu velja enačba: Ž=S, Ž je celo Ub. KC se tega zaveda, zato konstruira VeŽ, takšno Ž, v katerem ni poteze Si. To bi rade Bele sestre Mirjam Cvelbar, a ne gre. Same se sicer lahko odpovejo Seku in materinstvu, to €tmoč askeze je mogoče imeti. Takšna je bila tudi moja stara teta Sandka, preučeval sem jo od blizu, od znotraj, svojih prvih petnajst let sem preživel v istem stanovanju z njo; Ponot sem jo, brez nje ne bi bila ena moja €V tudi NeČi drža. A naj bodo Bele sestre še tako zunaj Seka, imajo telesa, lulajo in kakajo, morajo jesti. Velja vse to tudi za MMB ali je živila od mane spod neba in ji uriniranje-defeciranje ni bilo potrebno?

Kak bi rad, da bi bila Elica kot te sestre, seveda z razliko, da teh ne zgrabi in pogubi OIS; pred OISom jih brani jezuit pater Marko Ruppig. Da bi bila že nekakšna nadNv sredi Nv-Dbe. Sam ve, da se mu more tak namen le deloma - le kot namen in ne kot realizacija - posrečiti. Se mu pa posreči kot prikaz Eličinega Trpa. Elica trpi kot Žalostne žene jeruzalemske pod JKrovim križem; le da trpi Elica zaradi izneverjenega Er(osa), MMB in njene tovarišice pa so - da o Seku ne govorim - Er(os) RR v čisto Charis, v nadzemske žalosti nad dejstvom, da je zli svet umoril Boga; MMBi sina. S(mrt) sina prenese recimo Majcnova Lebarke, sin ji pade na fronti MV-I, Krš potrpežljivo, brez naricanja, brez Senta ali SentKrša; za svojega sprejme nadomestnega - celo podtaknjenega - otroka, Majcnove **Mater**. To je čudovito dejanje lDdr, reševanje Dne; Majc ga ponovi v ravnanju nadomestnega očeta ekskaplana Sergeja s siroto-novorojenčkom Viktorije, ki je naredila Sm, glej **Brez sveče**. Kako se téme in PSte prepletajo! Res, Primicelij.

Že-n(sk)e v **Ječah** so Elice, Vide, Viktorije, vsekakor Lebarke, tudi Špelce; s Špelcami se Kak najmanj NotIdn. Kak ne doseže obeh mater, ki se najprej predajata izključno bolečini zaradi sinove Si, Viktorija in Mati iz **Žen ob grobu** in iz **KloMater**, se pa kasneje, v tem je agitacijsko-Her sporočilo dram, ozavestita, da sta njuna sinova padla za NSS, da sta torej SŽ, da morata biti nanju ponosni. Mati iz **KloMater** pošlje v boj - v morebitno, celo verjetno S - še preostalega svojega sina. Se danes zavedamo, da ravnajo tako matere islamistov, ki se kot samomorivske bombe-avtomobili zaletavajo v okupatorje AngAme in njihove pomagače Iračane? Tako te matere čutijo, tako si razlagajo svoja in svojih sinov dejanja. Med NOB-LRevo in islamističnim uporom v Iraku zoper KplAngAme ni bistvene razlike. Tudi zato ne smem odobravati tega upora, če se nočem enoumno postaviti na stran LReve-Ptje; to pa se nočem in ne morem, ker vem, kam so takšne matere in njihovi sinovi pripeljali Sljo med 41 in 90: v rit. Po eni strani jih spoštujem, takšne matere in njihove sinove, glej Zihelovo mater, padla sta ji dva sinova, Miloš in Branko, vodila je organizacijo pomoči za otroke Prtov, a se obenem zavedam HKD zgodbe. Občudujem SovZarmado, da je žrtvovala stotisoč vojakov za osvoboditev Poljske - mimo Poljske ne bi mogla do Nemčije, tudi to je stvarna Resa -, a ob tem ne smem spregledati, da je StlSovZ Ptja osvobodila Auschwitz, kmalu za tem (tudi že MV in PV) pa sama zgradila ogromne GULAGE, v katerih je pomorila na milijone ljudi. K-da bi Kak to slutil in bi ga ta slutnja blokirala v pisanju NOBD. **Ječe** imajo močan SZ značaj.

Triptih ima prav za prav 4 dele; prvi je naslovljen: »Pod odrom stoji zbor žena«. Je nekak prolog, dolg eno stran. Takole recitira-deklamira; začetek: »Kadar vdero spomladni južni vetrovi v našo deželo, se razboli zemlja.« To je Temton **Ječ**. Zemlja je TemVrta - RR se v Domovino, v **Mažu** se še ne, v **Mažu** zastopa izraz Domovina še Neg Jugopatriotizem; Zemlja se iz osrčja, kakršna je v **Mažu**, vzdigne na površje, postane SNarzemlja. A bistvo te domovine-zemlje je bol(ečina)-Trp. Trpa ni bilo, v **Mažu**, ker je bila zemlja kot srčika še skrita daleč spodaj-globoko; na površju je bila le Pselita ničvrednežev. V **Ječah** pa Kak prizna, da na zemlji ne živijo le ničesniki. Ti se RR v EDč nasprotje: v zle okupatorje (in njihove pomagače) in v Praljudi, ki so Slci. PozSlci so SNL, kar je TemVrta za NOBD. In preden se ti PozSlci - SNL - uprejo zlu-zlim, doživijo ponižanje, mučenje, požiganje, Trp, S. Upor kot Poz NOB je posledica tega ponižanja, podvrženosti nasilni Si.

Medtem ko je sodil Zup recimo zelo Dgč. Slci so sredi 41 sicer res okupirani, izseljevani, poniževani, a to zanje ni bistveno. Takšni bi lahko ostali hlapci-tlačani. Bistveno je, da se pri priči odločijo za **Punt**; enako čuti v **Uri** Bor. Bistvo NOBD skeča **Punt** je v sestanku, analognem zboru ljudi, kjer utemeljujejo svojo odločitev. Poudarek ni na Trpu, ampak na šansi, ki jo je Slcem ponudila Zg: da postanejo skoz upor ĆiA-SAKO. To - in ne RB - je vrednostno izhodišče DaSNDže. Tip: prav Zupa, ki bi ga bilo treba ne manj kot Koca slaviti kot utemeljitelja novega Slova, da Gibanje belih sester in NeČi PsSnic na pranger, njegov **Menuet** na indeks. »Stric« - Ideoloče - bele sestrice Mirjam St Just utemeljuje DaSND na mučencih Kiklju in Župcu, ki sta ustanavljala Itfz študentsko organizacijo, bila dobresedna hlapca Fzltov. Vosovci so ju likvidirali; a ker sta bila Ehrlichovca in likvidirana mučenca, SŽ, sta Pratemelj za Slov.

A za kakšno Slov? Ne za SND, ampak za SKat, za SKC, ki je 41 (z)lezla Mussu, 43 pa Hitlerju v zadnjico, skoz lik prevzvišenega knezoškofa Rožmana. Naj Kak še tako poudarja Trp(nost), z rožmarinstvom in kikljevstvom nima nobene zveze. Ne ve, da je Kikelj iz MV-II isti kot Kikelj iz Vilharjeve **Poštene deklice**, že tedaj potujčenec, germanofil, lahonski prilizovalec, kot gospod Kokelj. V liku-točki SŽ (Trpa) se mučenci za KC in mučenci za OF sicer dotikajo, celo prekrivajo, a Anln mora znati razločevati. Ni vsako Trp isto. Natlačenovo Trp ob Si oz. Trp njegove Dne je za MV-SKC Poz-zgledno, za Kaka zagotovo ne. Tudi zame ne oz. zelo pogojno.

Ni naključje, da nameni zbor žena ves prvi odstavek žalostinke temnim čustvom; ta so za Kaka primarna. »Črne so noči, brez zvezd.« Zvezda se pojavi na zjasnjem nebu, a ne zvezda repatica, na katero prisegajo Musso-Hitler-Ehr(lich) in Rožman (tudi Mrak v **Herodesu Magnusu**), ampak Rdeča zvezda Ptje in SovŽe. Na nebo jo pomaga spraviti ravno Kak kot soustanovitelj OF. Dokler pa te zvezde še ni, »gozdovi jokajo.« To so »še nerojeni dnevi bodočih časov«, svetle Prihi. Ti časi zaenkrat še »zavijajo po planjavah kakor volkovi«. SNar-zemlja sta še nepriklicana v Praakcijo. »Po njivah se spehuje črna prst in diši - strupeno tegobo vzbuja v srcu.« Sam strup in nemoč. Vendar: »tako se prebujajo zemlja.« Njene prebuditve sicer še ne vidimo, dramatik jo le napove. Prebujajo se »v bolečini«, znova, celo le »v slepem hrepenenju«. Kdo razslepi hrepenenje? OF-Ptja. Čeprav tega Kak v **Ječah** ne pove; pove pa Zup v **Puntu**. Bor v **Uri** pokaže, da ga razslepi akcija VOŠa: PN-umor gestapovca Matoha.

»Tako se prebujamo me.« Počasi. »Dolga je bila zima, toda zdaj se odpravljamo na pot v pomlad. Skozi viharje« - **Nevihito** - »potujemo, čez reke krvi in solz«, solze točimo me-mi; kri, ki se potaka, je naša, enoumna Prakri; kri PVD ni priznana. »Skozi mrazove« - Kak išče čim več temnih izrazov, ZnaSi za Trp - »ponižanj in onečaščanj«, okupatorji nas posiljujejo, »skozi trnje ranjenega ponosa potujemo«; Slci 37 - v **Mažu** - še niso imeli nobenega ponosa; med sabo so se sicer poniževali, a to so delali vzajemno, kot Narfolklora. Skoraj da so uživali v tem skupnem sosramotenju, kot uživamo danes, 2005.

41 pa se naenkrat - od kod? res iz drobnozemlja? - pojavi Priponos. Je spal kot Kralj Matjaž Stola? Je to res ponos Karantancev, preden se podredijo Parcem-Frankom, Venetov, ki so rod najponosnejših prebivalcev kozmosa? Morali so biti geni, ki so se prebudili, iz nič ni nič. Kar je bilo Tip za Slce po pokristjanjenju, po Črtomirovem zlomu, **PKrst**, od **BSov** naprej, je le naša

dolgostoletna pot »po blatu človeških hudobij«, ravnanje koncipienta dr. Kržeta v **Punčki**, »čez močvirja gladnih in nemih zločinov«, Kantorjevega morivstva (Maksa), **Kralj**, umora Tugomerja, **LTugo**. A ta doba se zdaj - MV-II - končuje. Zdaj »potujemo v pomlad«. Izraz je glede na ostalo NOBD - **Rojstvo**, **Razce** itn. - nenavadno Abst; pomlad je Vrta za vsakogar, tudi za hitlerjance in Dmbce. »In nad nami samo ena modra zvezda, naša vroča vera.« Nerodno izraženo. Modra barva je ZnaSi za Libce, za JNclste, za PlaGa. Zakaj si Kak ni upal zapisati direktne barve: Rdeča zvezda?

Še posebej čudno pa je, da - vsaj na eni ravni - Kak zoperstavlja Že in Mo načelo; Mo-načelo je vsaj tu, na začetku, Neg. Šele kasneje se odkrije, da je tudi ono Poz. Za zdaj beremo oz. slišimo recitacijo žen: »To smo me, žene, ki smo srečale moža v zlobnem svitu bajonetov in mitraljezov, v plamenu mučilnic, v krvi žejnem sovraštvu naših tiranov.« Res so kot mučitelji - v PPP, v GESTAPU, v OVRI (PoV tudi v OZNI) - prevladovali Mo, pa vendar, NOB-OF sta platforma-grupa vseh Sicev kot Humljudi, Mo in Že. Čeprav je res - na ES ravni -, da med ustanovitelji OF ni bilo žensk. Tudi kasneje niso prevladovale; Tomšičeva, Šentkurčeva, Pepca Kradelj itn. so bile prej izjeme kot pravilo. (Je bila zadnja v tej vrsti prevrtljiva Cornhafsarca, ki je skakljala kot zajčica od leve na desno, od Kmotroka do grofove žene? Se bo čez par let, že osivel, poročil BNovak z njo, da bi postal aristokrat-grof, pl. Knoff?) Vendar je to le Empraven; načelno je bila Ptja za enakost spolov. Razglasi OF so se zmerom obračali na može in žene, s čimer so hoteli reči: na Mo(ške) in Že(nske).

Če dela Kak Že za trpne žrtve, Mo pa za nasilne krvnike, ima to globoko Not zvezo z likoma KozVide in Elice. Primer enakopravnosti spolov je v **Rojstvu**. Zupa so imeli za mač(ist)a, a v NOBD ni bil tak; Marjana je celo aktivnejša od Mihe, **Rojstvo**. Kak pa: »Tam sta se srečala naš in moški obraz. In iz skupnih« - s kom skupnih? z Mo ali le iz skupnosti-občestva Že? - »ran je zrasla naša nezlomljiva tovarišija.« Iz ran, ne iz skupne Vojakcije. Kocova **Tovarišija** je poleg drugega tudi neizbrisno Vojintonirana; **Ječe** še ne in sploh ne v prvem planu. Ne zmorejo v sebi premagati kompleksa KozVide in Elice.

In konec predigre: »Tu smo me, žene današnjih dni, ki se borimo za pomlad.« Boj za pomlad? Zelo Inf rečeno. Prti so umirali z vzkliki na ustih: Za Stalina! To je tedaj pomenilo: za nadTita!

Drugi prizor ima podnaslov: »Pismo od doma.« Že podnaslov nakazuje, da ne bo kaj prida bolj dejaven od predigre. Pismo, ne pa boj. Dom(ačija), ne pa gozd in neznana zemlja, po kateri se recimo prebija - jo osv(ob)aja - še istega leta Štirinajsta divizija. Res je namenil Kak **Ječe** za praznik Že 8. marca (44), v taborišču 3. prekomorske brigade. V tej ni moglo biti veliko število Že-Prtk. Predstavljam si, da se borci, ki so bili povečini prej ltvojaki, že leta na frontah in v Vojuniformah, niso čutili primerno nagovorjene s takó - po njihovem EtHum ali celo SeH - intoniranimi izjavami jamrajočih Že.

Prvega, Drugega, Tretjega Polika itn. zdaj zamenjajo neES liki kot Prvo dekle, Drugo dekle, Tretje dekle, Prva, Druga in Tretja žena. Kot je hotel Kak v **Mažu** z izbiro Abstimen za like doseči vtis, K-da gre za bistvo neke grupe, alegorizacijo, v tej grupi sploh ni ES oseb, je njegov namen v **Ječah** isti, le da so bili Abstliki v **Mažu** Neg, v **Ječah** so Poz. Prvo dekle bere Materino pismo; navajal bom skrčeno: prej je hči vsako jutro pela (ne v **Mažu** ne v **KozVidi** ne v **Punčki** se ne poje, kvečjemu bi se dala pesem zamisliti v **Klepcu**, a kot blaga Ira), »zdaj ne poje pri nas nihče več.« Vse je pokošeno, vse je

zamorjeno, le robidovna povsod, na vse je padla senca. »Samo smrt ubira svoje divje žalostne viže.« Druga: »Sence smo, samo sence.« Vendar, Kak ve, kaj je treba interpolirati med jamrarijo - Prvo dekle: »Tisti tam zunaj, za tiste pravijo, da pojo. V brigadah.« V gozdovih. Vendar se informacija ne prime, razpoloženje med Že ni bojevito; pri priči se Že vrnejo k otoževanju: »Kdo? Moji sinovi? Ti gnijejo za vaškim plotom, postreljeni kot psi. In nimajo koščka kruha zame!« Tudi lakota grize. Je Kak zamenjal datume in namen praznikov? Ni napisal dramskega skeča za Dan mrtvih, za 1. november? 8. marec je vendar dan AFŽ, ta kratica pa pomeni: organizacija Anfz Že-nsk, bojevitih vojakinj-Prtk. Se Kak ni znašel?

»Nimam več rok ne telesa ne nog. Samo gluhe kosti so me in mrtvaška sapa piha skozi.« K-da bi narical Zajc, v **Otr**. »Naše vasi gorijo, da je plašno« (!) »pogledati v noč. Ljudi gonijo bogve kam«, to je ton ARemca v **Talcih v Kraljevem**; pri ARemcu kot Kanu je ta ton razumljiv, a pri OF stebru Kaku? »Na rokah jim rožljajo verige ... Zemlja je umazana od krvi, mesec sveti truplom brez groba in obešencem.« Vse to je res, a to poudarjati marca 44? Kmecl je bolje razumel ta čas in reakcije ponižanih in mučenih, glej **Noč dolgo po umiranju**, glej **Odred** maščevalk, ki trosijo S kot kazen za zle. Presenetljivo: **Ječe** spadajo bolj v De-MV-II Lito kot v NOBD! Prej je to Duh Debeljakove **Črne maše**: »Vsaka ura je težka kot kamen, toda« - zakaj toda? - »v sanjah se vrača vse, kar boli, in tega je človeka še bolj strah.« Strah! Strah je v **Ječah** in za Kaka Temkategorija.

Nato sanjarijo o pomladi, zemlji, planinah, prsti, mladih travah, cvetju, soncu, ki pa je »zahajajoče« (!). Kak opisuje lastne sanj(arij)e, že dolgo je od doma: »Brinje se mladi, ob skalah cveto vijolice in po vinogradih se razcvetajo breskve.« S poanto: »Naša domačija!« Niso **Ječe** del Dmbpesnitve Severja Šalija **Spev rodni zemlji**?

Nekaj besed o razcvetajočih se rožah, nato pa takoj spet guslanje: »Mrlič spi. Pojem pesem groze, ki frfota kakor črna zastava nad tisoč in tisoč grobovi.« Ponavljam, prizor je blizu **Veliki sodbi**. »Kje si, mladost? Tvoje sanje so samo še kup cunj, po katerih se valja smrt. Pelin roža si danes, domovina - mlaka krvi, pekoča solza. Domovina, vzemi, sprejmi še nas!« Hočemo umreti!

Je kdo - kak Ptjideolog v Bariju - svetoval Kaku, ko je bral, morda konstruiram, prvo Rco **Ječ**, naj vendar vnese tudi kak Opt(imističen) ton, in je zato Kak dodal, bere se kot dodatek, vrinek: Domovina, »da bomo zate umirale. Novi rodovi bodo čutili« - se ima Kak za uda starega rodu, ki se ne zmore reaktivirati, ReVitz? - »in vedeli, da je s tvojo tekla tudi naša kri«, a naša kot trpna, smo le žrtve; »da so se s tvojo prstjo združila naša telesa«. A kaj, to so se tudi telesa PVD, šla so naravnost v osrčje zemlje, v opuščene rudniške jaške, **Črna maša**. »Da smo s teboj vred nova njihova domovina.«

To je domovina mrtvih, ne domovina prebujajoče se (SI)zemlje in Nsveta.

3

Tretja scena. Podnaslov: »Novi red«. Podaja prakso in Ideolo Ncza-fza. Nastopa edini Mo v drami: On. Kar izgovarja, je močno Konv, običajna

predstava o NČu, kot so jo imeli TaSlci; niti Zup z likom esesovca Harza ni segel bistveno čez to predstavo, **Rojstvo**, niti Mrak z likom Nczzdravnika dr. Herzla, **Blagor premagancev**, čeprav sta se dramatika trudila, da bi bila izvirn(ejš)a. O bistvu Ncz-fza vemo Slci še danes malo, tako zreducirano smo sprejeli-razumeli ti dve Ideoli.

On retorizira, kot piše v Ideolučbenikih o Ncz: »Mi smo velika, vsemogočna oblast!« Ni tako mislila tudi PoV Ptja? Mi smo »bodočnost Evrope«; Ptja je dodala, bila je še bolj stremeljiva: vsega sveta. A tudi On pravi tako: »Bodočnost sveta!« Na tako Abst ravni sta Ncz in StlKom isto; oba sta Totvera. »Mi smo edina resnica nove dobe.« Ptja je obljubljala: novega časa, Nsveta. »Mi smo iznajdba novega genija, čigar beseda je neizprosen zakon.« Nekoliko Dgč artikulirano, a Stalin ni bil manj vsemogočen tiran od Hitlerja. »Mi korakamo kakor stroj, od zmage do zmage.« Kot Indusstroj, Mi smo Prol; kar naprej je vsepovsod odmevala samohvala: »Od zmage do zmage naprej!« Niso to Borovi ali tem sorodni verzi iz Prtkoračnice **Hej, brigade?** Kak vendar ni mogel potegniti enačaja med Ncz in Stl! Ali pa v nezavednem?

»Zato te svarim, ubogi narodič! Kdor se upira, bo zdrobljen pod našimi zdravimi, krepkimi koraki.« Stalin je tako zdrobil krimske Tatаре, preselil jih je v Sibirijo. Milošević je tako grozil Slcem, dokler ni ugotovil, da se mu bolj spleča mirno umakniti se iz Slje; račun, ne strah. Le za las je manjkalo, pa bi bila Slja v ruševinah. »Pritisnjen boš ob tla, če ne sprejmeš, kar je določila zgodovina!« tako je meni in MGGi grozila Ptja, tudi 58. Same paralele. Kak si 44 ni mogel misliti, da so mogoče. Ali pa jih je - ponavljam sum - nezavedno slutil? Kak je poznal PV stalinske procese, le Dgč je reagiral nanje kot njegov brat Juš.

Na Nczgrožnje odgovarja Prvo dekle. On: »Kaj skrivate za svojim hrbtom?« Dekle: »Pest.« Premalo; pest Gubčevim puntarjem - **Punta** - ni pomagala, ne vera vase, ne cepci in kose. Prti so sicer peli: »nabrusimo kose«, pesem je iz PV, a Hitlerja je premagala mnogomilijonska Rdeča armada (pa AngAmi) s katjušami in panbombardiranjem (tudi Dresdena), Japončke atomska bomba; hvalabogu, da so imeli Ami pamet in pogum odvreči jo (ju). Zdaj Kak razširi upor od Mo tudi na Že, zadnji čas je bil - On: »Da, rod prekleti ste! Pri vas ne ubijajo samo moški. Videli smo ženske s puškami na ramah, žejne naše dragocene preporoditeljske krvi.« Res, bile so žejne, glej Kmeclovo **Umiranje**. »Vaše žene morijo.« A koga oz. kaj morijo? Druga žena ve odgovor - prosto po Jelinčiču, ki je ideolog Prta: morijo »mrčes«, Dmbce, Bükovce, Drobničarje. A brž ko si Dekle upa poudariti »pest«, že Prva žena zacvili: »Joj! Joj!« Brez joj in jejhata ne gre.

Drugo dekle pripoveduje, kaj delajo okupatorji s Sldekleti: »Oblivali ste jih s pomijami svoje pohote ... materam se je trgala duša kakor srna v gobcu zveri.« OtonŽup si je upal terjati: »Glavo za glavo! Kri za kri!« Bodimo volcje, ki bomo raztrgali trop lovcev! Kakove Že pa spet predvsem cmihajo: »Tako se bere v knjigi slovenskega trpljenja.« Tip je zgodba, ki jo pripoveduje Prvo dekle: zgodba o Si Vide Pregarčeve. Zgodbo dobro poznam, ker sta bili Vida in MoM uradnici v isti sobi v tovarni Saturnus; MoM je sodelovala z OF skoz Vido, Vida je hodila v zimi 41-42 k nam na Rimsko cesto, skupaj smo na Rožniku smučali, jaz z obema Že. Zgodbo sem opisal v spominskem eseju, v tovarniškem časopisu so jo objavili. Kot da bi bilo danes se spominjam pretresene MoMe, ko se je vrnila pozno domov, prej pa je morala gledati, kako so ltvojaki Vido na tovarniškem dvorišču ustrelili.

Kak opisuje zadevo natančno; blizu mu je, ker je šlo za SŽ, za S (pre)lepega mladega dekleta, ne za uđinjo Odreda maščevalk, ne za Špelco, **BSSvet**. Kak ni niti vsega povedal, morda ni vsega vedel, recimo, da si je Vida privezana na stol ob zidu pred puškami razgalila prsi. Niti tega, da je Vido zadelo le nekaj krogel, tako so se tresle eksekucijskemu vodu roke. Res pa je: »Nato si pustil njeno mučeniško« - ne: junaško! - »telo na vročem soncu ves dan in vso poletno noč. Glava ji je visela na prsi, kri je umazala mladi obraz, napojila je obleko in se stekala na tla v črno lužo.«

To je bilo moje najmočnejše doživetje Si - SŽ - MV-II: Ponot sem ga kot nobeno podobno. Tudi jaz sem reagiral kot Kak, čutil sem se SŽ, ne pa kot Zup, ki zapove v **Rojstvu** Krimu ubiti lastno ženo, Nino, le da bi ubil Harza, Črno zver, Ncz ZnaSi. Dolgo sem potreboval, da sem izstopil iz EV SŽ, v kateri sem se seveda patetiziral, nikoli me niso streljali. Sem pa Vido - ne KozVido, ne Lepo Vido - ldn s Pučem 58-60-64. (Ne pa več kasneje, ko je Puč sebe kot žrtev unovčeval, pač kot Polik.)

Prva žena govori Ncz Njemu (Onemu), kot SPED Ptj-KaKiju-Mačku: »Namenil si se zastrupiti rodove, tvoj kratkovidni napuh« - neverjetno so bili napuhnjeni, ti PoVKomsti! - »nam je pripravljaj pekcl za jutrišnji dan.« Svet v **Dia**, ki je en sam zapor, je obenem pekcl. Dodaja pa Prva žena oz. Kak skoz njo nekaj, kar je Tip za NKNM oz. za RLH in/ali EtHum, kar pa - po moje - nikakor ne drži: »Zato si grešil zoper naravo in njen red.« Nv temelji na Ubu, že na medsebojnem pobijanju semenčic, ki skušajo doseči cilj: zmago nad tekmecl, osvojitcv predmeta-Že. Ž=S, je Ub. NDM.

Druga žena skoraj Mazpodrobno opisuje pobijanje otrok in njihovih mater, glej tudi Partljiča v drami **Rdeče in sinje**, kjer zažgo fzlti celo primorsko vas, v ogenj zmečejo njene prebivalce. »So ležale mlade ženske in starke s prebodenimi prsmi in trebuhl. Tvoji opričniki so klali kakor stekli psi.« A so enako klale hercegovske brigade in knojevci-Slci maja 45 vrnjene Dmbce (PVD). Ravnali so podobno kot v **Ječah** nastopajoči okupatorji: »In na večer so naložili mrličc na kamione«, še huje: še žive ujetnike, »s krvavimi rokami so korakali ob vozu«, tudi Dolanc, kot poročnik OZNE?, »in peli pesem divjega zmagoslavja.« Ptjtriumfalizem!

Čez vse zmagovita KomPtja je končala analogno kot čez vse zmagovita NczPtja: na Smšu Zge. Dekle: »Veliki, nepremagljivi, pravični, kulturni novi red!« Nsvet. Njegova Resa je bila: »Izprijena požrešnost nasilja, živi zločin.« Tako sta doživljala umor svojih bratov oče in mati mojega zeta Staneta Kavčiča iz Horjula; NDM. »Govoril je demon razkroja in uničevanja.« Kal tega dvojega se je zarinila v Prtgibanje že MV, nato v njem PoV rasla, dokler ni Gibanja-Ptje razkrojila. Priž kaže, kako se razkroja že 56-61, **Dia**. Prav sin Pri(mo)ž je očetovo (Ferdovo) sodbo iz sodbe zoper Nczste RR v sodbo zoper Komste. Pravilna Traglra Zge Tsa, IdČla.

Kak zaključl sceno z izjavo Prvega dekleta: »Kajti samo ta« - naša kri - »je seme moči in vstajenja.« Če bi bila potočena res le »naša kri«, tj. kri udov NSSi, SNLa! A je uporni SNL naveliko točil tudi kri vseh, ki se s Ptjo niso strinjali, ne le okupatorjev, tudi Dmbcev. Desettisoč jih je poklal maja 45 po vsej rodni Slji. Ta kri je zastrepila - od znotraj - tudi Ptjo in sam SNL. Kar je SNL danes, je nasledek ravnanja Ptje-SNLa iz maja 45. Kako naj bodo Drnovški in Janše PČl - Drnovškov oče je bil v Nemtaborišču, Janšev Dmbec, enako Bükov -, če pa so zavestni dedičl svojih očetov, Dermastie in Vuka Rupnikal?

Moč vse te Trade je Strno fiktivna, SSL. Vera v VoM - »vstajenje« - je fiktivna. DaKpltrg ni nobeno Vst(ajenje), je banalna reč; manj neprimerna od Stklanja, kot ga dokumentira Kak v **Ječah**, a namesto veličastja zla gre le za klavnost usranih pohlepnežev. DaSlja je velik Orion. Ne tisti z neba, ampak tisti iz Poppopevke, ki jo je za denar, da bi preživel, napisal Strniša: »Orion saksofon, mesec kontrabas.« Ne, popevka je prijazna, benigna, zgodbo je prenesla s Tsa v daljno ozvezdje. To ni šmirdrek Elze Budalove in diletanta Velikega vrha. Orion je Krimpodjetje.

Sledi četrta scena, podnaslovljena: »Zadnja ura.« Ne: Vst, boj, SV, ampak zadnja ura. Prikr Krš?

Ženi: »Najina poslednja ura.« Najbrž sta Že določeni za S. Bodrita se: »Obriši solzo! Jokajo samo uboge, nevedne žrtve«, kar pa v glavnem Že iz **Ječ** so; nevedne ne, žrtve pa. A namesto da bi Že ravnale kot terja NOBD, se pri priči zaktivirale, nadaljujejo z opisi zla: »Potem je jezik izdajalca še mene pahnil njim v pesti.« So pesti okupatorjev res trše od naših pesti? »Dva dni sem upala, tretji večer pa se je podrlo vse življenje.« Spet podrtija, smer k Elici, v OIS. Sledi zgodba o tem, kako je otrok nehote izdal svojega očeta, soproga Prve žene; dramaturško silno nerodno; tik pred koncem drame, na mestu, kjer bi morala slediti poanta, zaokret od žalosti k Heru, dolgovezno propovedovanje Realz sorte. Ne, **Ječe** se Kaku niso posrečile. Tu se EtH RR v SeH.

In tako gre naprej; navajam zadnjo stran **Ječ**: »To je čas ljudi brez človekovega obličja.« Jaz bi dejal: brez Dti; pač pa v duhu IdČla. »Čas krvavih znamenj.« Takšna znamenja so PsMist(ik)a. Znamenja so se MV-II realizirala, v zlo(čin), ki ga Kak opisuje. »Kamen, ki smo na njem stali več sto let, se je zdobil v pesek.« V Kakovih PVdramah ni sledu o kakem takšnem kamnu; le o govnu. Maž zbeži pod zemljo, kjer je edino še trden kamen; na površju je sam »pesek«, še slabše: sama laž. »Vse razpada.« V Slji-2005 ne; trg ni razkroj, ampak igra Vitza, čeprav v minirazmerah; to je pravično, saj smo tudi Slčki le miničlovečki. »Minute razvezujejo, kar se je zračalo desetletja.« Tega zračanja PVKak ne kaže. Vse »umira, gnije, izgublja svojo podobo. Mrliči so zdaj živa moč in tisti, ki žive, so mrtvi.« Take jeremijade pa v SD še ne!

Kak šele zdaj doda Optton: »To so znamenja velike smrti in velikega vstajenja. In imeti mora trdo srce, tisti, ki vidi v noč.« To pa drži, s to izjavo je podal Kak svojo Primisel: Prti-Komsti so - morajo biti - trdi. Žal so postali pretrdi, trši od Ncztrdačev. KaKi sta po trdoti daleč prekosila generala Rupnika; v primerjavi z njima je bil Rupnik beden retor, skoraj ded izpred ulnjaka, Gasparijeva figura, ne pa Vodja. Odločnejši je bil njegov sin Vuk; a mu niso dali, da bi postal nosivec VojDmbstva. Sicer pa, kako bi mogel zastopati Slce, ko pa je govoril srbsko? O karikatura MV-Dece!

Se bo drama končala v obupu? »Jaz sem še mlada veja, zato se bojim viharja ... Me smo le stopinje tistega, kar gre čez svet ... Kam bodo merili« s puškami? »Kamor koli, draga moja, zmeraj samo v pravico in resnico. In teh ne morejo ubiti.« Tako je svojo EV iz 58 Puč po 90 RR v retoriko; žal, žal. Kak je moral vedeti, da je zapisal frazo; prav on se je primerno ponorčeval iz takšnega verbalizma, glej **Maža** in mojo ES analizo. Priž je vedel - konstatiral že 60, v **Dia** -, da je Ptja RPP ubila.

Sam konec, zadnji stavek drame, pa je vendar dvoumen; vsa čast Kaku - Druga žena, ko vidi-sliši odpiranje vrat v celico-ječo: »Glej, odprli so nama pot v domovino!«

Kaj je ta domovina«? Zmagovita PrtOf Slja maja 45 ali S, veliko območje Vseumora?

Januar 2005

VERA SE POVEŽE S SOLIDARNOSTJO

(ob Jarčevem **Gabrenju**)

1

Enodejanka **Gabrenja** je verjetno ena prvih NOBD, če ne sploh prva po Nastu; je iz 42. Sredi (avgusta) 42 Jarc že umre oz. je v roški ofenzivi pogrešan, izgubi se. Nenavadno: da je napisal NOB agitko, ki je kar najbliže MaPSti ČD, torej Rad Redi, ravno ČI, ki je bil med obema vojnama - predvsem v 20-letih - znan po tem, da je rad kompliciral; da se je lotil medčl odnosov na način, ki ga ni zmožal obvladati. Obvladal bi jih lahko z Umetmočjo, z bliskavostjo sloga, s prodornostjo uma, z izvirnostjo idej, a vsega tega ni imel; bil je precej povprečen pisatelj. V njem pa je tičala in ga motivirala k Ěstpisanju - k Liti - izredno močna ambicija zajeti HKD svet v celoti. Ker se je lotil zase pretežkega problema, se cilju ni - vsaj ustrezno ne - približal, metalo ga je sem in tja, izgubljal se je.

Njegova izgubitev - nihče ga ni več videl, njegovega trupla niso našli v skoraj pragozdni, težko prehodni pokrajini, po kateri je bežal - je bila fizično vrh njegovega stalnega (Strnega) izgubljanja v Liti, posebno v dramah. V liriki se je še nekako držal žanra-modela, pač Perizpovedi, v romanu - **Novo mesto**, 32 - se je bil prisiljen držati zgodbe, ki ga je vlekla v Realz, v dramatikii pa je popustil svojim težnjam, se razvezal, kar je imelo za posledico, da ga je zanašalo v AbstSimbo(liko), ne le v **Ognjenem zmaju**, 23, tudi drugje, recimo še posebej v **Klicu iz grobnice**, 24. O obeh dramah sem ĚS pisal, glej moji knjigi **SD-20 let** in **Isla**, ta je še v tipkopisu. Najvišji cilj si je zastavil v **Vergeriju**, z njim se je ukvarjal v drugi polovici 20-let in v prvi polovici 30-let, a dramska pesnitev, ki naj bi bila nekak Siski **Faust**, je ostala nedokončana, nekaj fragmentov. S tega vidika - raztrganost kompozicije in PStē - je Jarc (ob)veljal za člana Ěkpm gibanja.

Prav zaradi teh podatkov, ki jih je SLZ splošno sprejelo, je tembolj nenavadna FSt in PSt **G(abr)enje**. O Ěkpmu v **Genju** ni sledu, nič ne spominja nanj. Nobene čezmerne in preambiciozne filozofije, PsMistekskurzov v g(o)lobine ČI DušNote. Nasprotno, suh in stvaren Realz, ki bi bil prav zgleden za ĚstIdeolo SocRealza. **Genja** bi bil lahko celo učinkovita agitka za Prtodre, če bi bil Jarčev jezik vsaj nekoliko bolj svež, njegovo čustvo zanosnejše. Kakor je Kak (Ferdo Kozak) v NOBD - dramskem prizoru **Ječe**, 44 - prezanosen, prav za prav Sentpatetičen, skoraj zunaj Realza, ves v - nemalo stereotipnih - čustvih in izjavah, je Jarc šibak na nasprotni strani: v preveliki pojasnjevalnosti,

zadržanosti, informacijskosti, kot da gre za zabeležko pogovora dveh trgovcev ali bančnih uradnikov. Je kaj vplivalo, da je bil Jarc, ker ni doštudiral, bančni uradnik? Da bi bil paradoks še hujši, je Kak veljal za realista, vsaj s **KozVido**, Jarc pa za fantasta. V NOBD sta vlogi zamenjala. Konta in paradoksi micelija.

Zgodba govori o pogovoru med kolaborantom veletrgovcem Gabrenjo, predstavnikom SIKplBrže, in njegovim bivšim Prilom, Kovačem, beguncem s Štajerskega, ki obišče Genjo na njegovem domu v Lji, ga sooči s PolDbZg dejstvi oz. s svojo RR teh dejstev, ki je Tip Of-stališče; Of je Kovača napotila h Genji, da ga pregovori, naj začne finančno podpirati Of, ob tem naj ga odvrne od dela zoper Of. V svojem podjetju Genja namreč preganja zaupnike Of, zganja propagando za okupatorje, NOB-stvari škodi. Enodejanka je pogovor med antagonistoma v pomenu, da skuša vsak od njiju najprej razložiti svoje stališče, ga zagovarjati-utemeljevati, nato se med sabo dejavneje prepričujeta, dokler Genje kot strela z jasnega ne zadene katastrofa.

Skaže se, da njegova soproga ni Brždama, ki je angažirana kot takšne dame zgolj v karitativnosti, morda kot Pavla Poljščakova v **Septembru**, ali pa se ukvarja z ErS zapletom, kot Dama iz **Maža**. Skaže se, da je agilna članica Of, Of interese zastopa v organizaciji Rdečega križa. Domači Izd jo ovadi, Iti pridejo ponjo v njen urad, zaprejo jo. Genji se podre svet. Prej je zagovarjal sodelovanje z Iti, ker da dajejo Slcem varnost, a realna Zg mu vzame prav to varnost. Konec drame pomeni odprt položaj. Genja je pretresen, zbeگان; ne vemo, kaj bo storil. Ali bo s svojim zoperNardelom nadaljeval in ga še zaostрил, da bi kompenziral izgubo soproge oz. jo dobil nazaj iz okupatorskih krempljev, ali pa ga bo udarec usode prizadel tako, da bo doživel Notrazsvetljenje, Temspremembo v vrednotenju Nara in Čla, stopil na stran Of-NOB. Spomladi 42 je bil še čas za takšne odločitve in preobrate; 44-leta ne več, tedaj je bilo že vse (Sv odločanja?) zamujeno.

Antagonista razpravljata o naravi-vrednosti ene in druge odločitve MV-II; o tej temi sem že mnogokrat, obsežno in podrobno pisal. Zato jo bom v pričujoči razpravi le omenjal, ne razvijal, razen če bom ocenil, da dodajam kaj novega. Zanima me Dgč poudarek: razlika med HKD svetom in Redsvetom.

HKD svet Jarčevih Ekpm dram 20-let, ki je zaradi neobvladanosti nemalo Inf (Ktz), je vsaj kot dokument Pripodoba odprtega, a iz tira vrženega, omajanega, zbeگانega sveta Evre in Slje po I. SvetV, v 20-letih. Tip je še za vrsto Ekpm dram, za Cerkv(enik)ovo trilogijo **V vrtincu**, za Štantetovo **Mlado Bredo**, za MD od **Dedičev nebeškega kraljestva** naprej ali pa že od MV-I napisanega **Čudeža**; vrh doseže v zmedi - OISu - GrumoveD, posebno **Trudnih zistorov**. Norost, ki zajame Larsena iz **Zistorov**, tudi Žalostnega Madono v Grumovem **Uporniku** (zmede se mu na ta način, da gre streljat-ubijati povsem NeČi otroka in njegovo mater), je ZnaSi za to, da ti dramatik - ta smer ali gibanje, Ekpm - niso zmogli najti ustrezne rešitve znotraj DbZg sveta. Cerkniti v SD-30 ne, v dramu **Kdo je kriv**. Jarc in Grum nehata pisati drame, Grum sploh ustvarjati Lito. Enako Majcen. K-da vsi priznavajo poraz, ki ga sicer vsi ne naslikajo enako Rad kot Grum, a velja tudi zanje; v Majcnovem **Prekopu** naredi muza - Kamila - Sm, kar je močno sporočilo. Svet stare Avse je bil kljub Pos krčem AD še zmerom nemalo trden, skupaj so ga držali ostanki FDBe (in FKCe). TaSKC je na silo povezovala stare Vrte, glej Debevčeve **Blejke**, Lenardovo **Deklo božjo**, Krekovo **Ob vojski**, čeprav se že močno čuti, kaj se dogaja v sferi (pod)zavesti Dbe: AD. V 20-letih pa odpove tudi KC; Debevec, Lenard ipd.

utihnejo, vsaj kot Umtki, Medved umre nedolgo pred izbruhom vojne, le Sard(enko) še nadaljuje svoj PsNeČi Pervsvet, a umaknjen v meje Gledpredstav za dekleta (ki se jih ali dečkov nato loteva kot pedofil; tudi Tip za AD KČe).

Visoko cenim Ekpm MaPSto, zavedam se, kako velik - ogromen - pomen je imel Ekpm za razvezavo, osvoboditev, razmah duha in prakso Slcev; kar je bilo z ene plati kaos, je bilo z druge podrtje pretesnih sten, odprtje zaklenjenih vrat, dvig prenizkega neba-plafona, ki je kot viseči strop grozil Slcem, da jih stisne v stenice ali celo splošči do Si. Ekpm ima dve plati: Poz in Neg; sijajnost Sve in izgubljenost-dezorientacijo. Ker v OISu ni mogoče trajno živeti, vse zadene AD, je bilo razumljivo, da je moral Čl-Slc, če je hotel preživeti, najti novo trdnost Dbe in zavesti. V SIZ-SD-30 jo je našel predvsem v Mrku in v KomPtji, v radikaliziranju DbMorKrite, ki je terjala Abs spremembo-obrat DbZge: vero v Kom in boj za Kom.

Ta vidik razvija-dramatizira mnogo dram; njegov najbolj znani in izraziti zastopnik je Kreft, od **Kur** do **Puntarije**. Jarc je pristaš ČISve, a predvsem kot SvMa, čeprav simpatizira tudi z Dbuporom, v **Klicu**. Ob KomPtji se pojavi tudi tendenca h Kfzu, glej Jeločnikovo **KrŠp**, Kociprov **Zasad**, KuretovoD; a gibanje Straže v viharju in grupe okrog založbe ljudskih iger, tudi Petančiča, je bistveno šibkejše od Le(vi)ce. De-gibanje je toliko manj učinkovito in aktivno, da MV-II ne proizvede svoje grupne dramatike v zagovor svoje opredelitve v času; izdelala jo šele PoV, kot SPED. Medtem ko kaže NOBD MV-II pravi razcvet. V sleherni od NOBD je - nujen, opazen - moment (Ideol)agitke.

Če kaj, se izključujeta agitka in Fifdramatika kot analiza HKD problematizacije Člsveta; nasprotje je: **Genja** in **Klic**. Ekpm teži raznarazen v Inf (nedoločnost), NOBD je jedro, ki pa je kolikor se le da poenostavljeno; nasprotje: HKD:Reda. Prav to hočem reči: da **Genja** kot Tip Reddrama ni normalno nadaljevanje Reddramatike izpred vojne, kakor je **Vst(ajenje kralja Matjaža)**, 51, nadaljevanje **Kr(vave) Šp(anije)**, 38, ali Potrčeve **Lacko in Krefli**, 47, nadaljevanje **Kreflove kmetije**, 38; torej na De in na Le. Izbrana primera sta psihološko - na Pvt ravni - razumljiva, pričakovana, pričata predvsem o njihnih avtorjih, ne toliko o svetu. Vse Dgč pri Jarcu. Če bi ravnal Jarc »normalno«, tj. pričakovano, bi tudi MV-II »nakladal« globokoumja, se trgal s faustičnimi problemi, lezel v njihove zanke in se krotovičil kot St CuzeljMuzelj v vrelem olju. Nič takšnega. Kdor je Jarca poznal, ni mogel verjeti, da je zmožen napisati tako Redagitko, kot je **Genja**.

Analogno je mogoče reči tudi za Koc(bek)a, z Jarcem ga je povezovala Kršusmerjenost in nagnjenost k Fiji. Radkozmozmatetičnost Kocovih prvih dram, **Pla(meni)ce** in **Matere in sina**, 25, ni skladna z RadRedo celo povsem Žurtipa njegove edine NOBD: **Večera pod Hmeljnikom**, 43. Niti po slogu se ne da sklepati, da je agitko napisal Koc, tako pusta, zgolj Zun informativna, brez poleta je. Ne da ne seže do kozmosa, niti takšnega zagona nima kot **KloMati**, proizvod tega res pustega Peka in misleca, Milutina Klobčiča, Rkdica iz **Sna kresne noči**, ki je postal v 20-letih dejaven član Leninove Ptje, PoV pa uslužen Stlideolog, preganjal je recimo Mraka, preprečil kranjsko uprizoritev **Marije Tudor**, oviral **Robespiera**.

Iz zgodbe, ki se je pripetila Jarcu, sklepam na nekaj globljega, usodnejšega, bistvenega. Čl živi - poenostavljeno vzeto - v dveh fazah. V eni odpira probleme, jih zastavlja, kolikor jih more, se muči z njihovim razreševanjem, v drugi jih zapira. Prva faza ga destabilizira, tako izgubljen je, da je ogrožen v

svojem Tembiosu. Tedaj nastopi hip, ko mora vreči čez krov vsakršno kompliciranost; zastaviti si mora le eno vprašanje, najti nanj le en odgovor. Gre mu za biti ali nebiti, za obstoj ali dokončen poraz, za Ž ali S. (Opisujem svojo PvtEkP Os, zgodbo, ustroj.) V temelju je res $\dot{Z}=S$, a ta par velja kot Resa celote. V konkretnem pa se kaže Ž vsaj na dva načina: kot odpiranje Sve, kar vodi v OIS, paradoks, in kot odločitev za Redo vsega na boj za Ž, ki pripelje spet do Si, do Si udov lastne grupe (NSSi) in udov tuje grupe (NSSi). Ta boj je vojna, kakršno pozna tudi živalstvo oz. vse oblike Ža, od medsebojnega boja semenčic za jajčece, za obstanek, v duhu darvinističnega Nvizbora. Odpiranje Sve je Ž na višji - na bolj HKD Kul - ravni, boj za obstanek je Reda vsega na vojno, nazadnje na pobjoj-likvidacijo tekmecca. PVD, **Črna maša**.

Znajti se v MePu, v katerem je Čl temeljno ogrožen, odločiti se za RadRedo, za vojno, za poenostavitev vseh problemov na ekskluzivno dilemo: ali jaz ali ti, ali mi ali vi, je znamenje Biozdravja. Ko se znajde Čl v položaju, da ga bo nekdo pobil, če se ne bo branil (Slce bi okupatorji likvidirali, tudi če bi jih pustili kot Biolike-osebe, likvidirali bi jih kot jezikovno občestvo, kot lasten Nar, o tem ni dvoma, enako bi z nami ravnali Srbi okrog 91), tudi prilagajanje ne pomaga. Ne zavedamo se, da se Slci kot hlapci-tlačani skoz FDbo - Stola - nismo prilagajali zaradi grožnje z likvidacijo SNara, kajti SNara tedaj sploh še ni bilo. Slci so bili kot Dž in PS v 8-Stolu, glej Reharjevo **Karantansko tragedijo**, poraženi, odpovedati smo se morali svoji RR v srednjeveški Nar, tj. lastnemu Plu in Dži. Ko smo to storili, nismo bili več ogroženi, saj sploh nismo bili EiA Dbgrupa, le - kot grupa - tlačani, odvisniki, drugorazredni. Zadnji boj-vojna za lastno SlavDžo je bil upor ljudevita Posavskega, nato Slci iz svoje volje pristajajo na status fevdalne raje, vse do druge polovice 19-Stola, ko TaMahnič še odklanja SNcl, s tem tudi EiA v SNDžo. Slce, ki še niso bili zavestno Slci, je FD oblast pustila pri miru ravno zato, ker se niso upirali, ker so izgubili zavest o svoji - celo možni - EiA (emancipaciji in avtonomiji), o sebi kot SAKOi. EiA pretvorba v Nar Meštipa se je začela v koncu 18-Stola, z **Matom**, se stopnjevala v 19-Stolu oz. v njegovi drugi polovici, od fRemčevega **Sama** naprej, s ČD, že s CKosovo **Strastjo in krepostjo**, 1862.

TaSlcem se je posrečila primerna kombinacija taktično diplomatske - Pol - prilagodljivosti z nepopustljivim zasledovanjem-uresničevanjem cilja: EiA SNara. Med obema momentoma je le redkokdo postavljaj ZnaSi protinosti, izključujočnosti; recimo Levs in Jurč v obeh **Tugih**. A je šla uspešna pot Jurča kot Polika in zastopnika generalnega Slova skoz **Vice (Berite Novice!)** in ne skoz **JTuga**. V **Vicah** zmaga Poz Slzb dr. Dragič nad avstrijakantom Džuradnikom Kratkim s pametjo, vztrajnostjo, prepričljivostjo, Etzglednostjo; Jurč poveže Levsa in Bleiweisa. Dragič ne ustanovi anarhistične celice, ne gre v ilegalo kot v Slji-30 Komsti. Šele v Slji-30 se položaj bistveno spremeni. Kulrazvoj Slcev, ki je v 19-Stolu - v njegovi drugi polovici - skladen, enakomerno napredujoč in zmagujoč, postane v 20-letih 20-Stola že tako močen-suveren (varnost SNara v stari Jugi), da se lahko Slci v 20-letih že odpro intenzivni ARF-AK; začetki tega procesa so bili že prej, posebno v CanD, a vidik ni prevlad(ov)al. V SD-20 pa je ARF že tolikšna - mislim na odprtost Svno zastavljajoče se problematike -, da se le-ta RR v problematičnost, razvoj v razkroj; pač Strna Resa RazRaka: najprej v SZ, nato na rob AD, kar se doseže v **Zastorih** s samovoljnim umorom NeČi bitij in z (Larsenovo) zblaznelostjo.

A nobena AD, ki se dogaja predvsem na ravni zavesti - Kule -, ni zares in dokončno nevarna. Čl je žival, je AgrEkzld, prilagodljivec; kot je pozabil v Stolih FDbe na to, da je imel nekdanj lastno Džo, Karantanijo, je tudi v 30-letih pozabil, da je mogoče živeti kako Dgč razen tako, kot kaže Kak v **Mažu Ž** - životarjenje - Sl Pselite. Čl, ki se zave ničvrednosti tega životarjenja, Maž, se umakne nazaj v podzemlje, kajti sam je, brez opore v tistem, kar se je 41 pokazalo in imenovalo SNar ali ljudmnožice, kar je dobilo tako v Kakovih **Ječah** kot v Jarčevem **Genji** - v vsej NOBD - nedvoumen izraz.

Maž seveda ni točna slika SZge v 30-letih. Kak ravna-piše, kot da sta le dve možnosti-drži: ali masa Pselite, ali OPsk; ali Polickoms in njegov ali Maž. Iz ES SD (iz PD) vemo, da so se ravno v 30-letih okrepile tendence uporništva, pojavljajoče se že v 20-letih. Kreft že sredi 20-let napiše (čeprav še ne izda) **Lo-05** in **Grakha**, dve LR-drami. V 30-letih analogne drame objavlja in uprizarja, **Grofe**, **Kure**, **Punto**. V **Grofih** in **Kurah** je upornik šele en sam, Pravdač in Tomc, v **Punti** pa so to že NL množice, puntarski Km. Pozliki iz Pahorjevih **Viničarjev**, Potrčeve **Kmetije** in Brničevih **Sten** so člani Ptje, to je jasno, prihajajo iz zaporov, v SDbi bodo s svojim LR delom nadaljevali, Ivan, Andrej. Bravec čuti-ve, da so le del velike in celo interNac organizacije - KomPtje -, ki ni Pvtz, ampak spaja UHo z RB. Tak je v JKranjca Kodi **Detektiv Megla** Jernej; primerov je več.

A ponavljam, pritisk DbZge vendarle še ni tolikšen - usoden -, da Kak ne bi mogel naslikati Dgč podobe: poštenjaka kot zgolj OPska; v **KozVidi** ni zaostritve Pvdilem v Zgprelom(n)e. Slci so se še lahko obnašali, K-da se bo dalo preživeti, čeprav so nekateri že jasno videli, da t(ak)o ne bo šlo, da je eskiviranje pred diktatom DbZge neuspešno; recimo, ostro vidi Zup v **Stvari**, kjer pošlje t(akšn)ega eskivatorja, polgrofa Vilibalda, v S, ohrani pa LRvarja Km-Prolca Deževnika. A nemalo je Slcev oz. celo dramatikov-Umtkov, ki menijo, da se da vsa bistvena problematika najti-obravnavati kot tema ErSa, Štandeker v **Prevari**, 39. Ali kot EtSništvo, Kociper v **Provizorju**. Da bi se MeP zaostрил do kraja, je bila potrebna vojna-okupacija.

Kaka je tako udarila - skorajda presenetila, vsekakor pa prestrašila, vrnilo so se mu strahovi iz MV-I -, da se kljub temu, da je bil soustanovitelj OF, ni znašel; v **Ječah** se je izražal na komaj razumljivo Abstnačin. K-da je v njem Vitz popustil, K-da se je predvsem pripravljaj na S, sledeč Elici iz **Punčke** in nikakor ne Deževniku iz **Stvari**. A Kak ni bil reprezentativen za Slce MV-II. Tak je bil Zup, ki pa je le stopnjeval, kar je že izrekel tikPV, **Stvar** je napisal 40. Najbolj Tip za spremembo DbZge in s tem sveta je bil Jarc, in to ravno zato, ker je bil med obema vojnama najbolj HKD odprt v neuspešno problematiziranje, s tem v SZ, nazadnje - tik PV - celo v slutnje S, glej Pekzbirko **Lirika** s pesmijo-slutnjo »Nov kosec pride, vse nas pokosi.« To je bila pretežna drža-psiha Kaka v **Ječah**, ne pa sporočilo **Genje**.

SNL se je iz hlapcev in skrbečih za svoje Pvt interese, iz provincialne Brže, kakršno slika Zup v **Stvari**, in iz KmPvt vaščanov - glede Zge pišmevuharjev -, kakršne kaže Kociper v **Provizorju**, 40 (SNL je PV res tak, da ga Kaku v **Mažu** ni bilo treba opaziti), naenkrat, kar čez noč, RR v NL Herov oz. v EDč DžV med Heri in posranci, med Etljudmi, ki vse stavijo na Vojupor, in prilagodljivci, ki upajo, da jih bo novi - TotMon - Gar pustil pri miru oz. celo zaščitil. Očitno so Slci tako menili pretežno še v 30-letih, za Gosa so imeli (veliko)Srbe, dinastijo

Karadjordjevičev, SKC; tudi če so zabavljali čez domačo KplBržo, kar se vidi še v **Septembru** in Prennerjeve **Velikem možu**, je bilo to zabavljanje retorika brez konsekvenc, moraliziranje, glej lik GimnProfu Kresnika iz **Moža** in Klepca iz **Klepca**; dejansko so se z oblastjo tacite dogovorili, zadovoljni so bili, da ni bilo slabše, zadovoljni bi ostali, če ne bi postalo slabše. Na tej liniji (da je treba Slcem preprečiti - zamegliti - vsaj zavest o bistvenem poslabšanju, ki se je zgodilo 41) je temeljila Pola-odločitev KČe in SBrže 41. Zmotili sta se.

Nista računali na moment, ki sem ga že omenil in podčrtal kot nujno Bioodločitev v MePu, ko gre za Ž in S. Jarc se tega zaveda kot malokdo. Genja se slepi, da se bo lahko izmuznil med Scilo in Karibdo, tako je načrtoval tudi Korošec, ko je podprl pristop k Trojnemu paktu; zaman. Nastala je Tip Zgsituacija, ko se je bilo treba odločiti ali za Scilo ali za Karibdo. Oz. v eni od obeh pošasti zagledati Poz lik-rešitev: ali v Ptji ali, jeseni 43, v Vojaktiviranem Dmbstvu. Genja je na koncu drame pred izbiro; ne bo mogel več lavirati med okupatorjem in OF. Ali bo, kot Praprotnik, podprl okupatorja, mu predlagal celo ustanovitev VojPolicil, glej like polkovnika Ratka v **Operaciji**, Predsa Tojana in črnorokca Sava v **Ognju**, ali pa bo šel celo v Prte, kot lesni veletrgovec Lino Žagar ali Golob ali tovarnarja Povh in Bulc; v tem primeru ga bodo lahko okupatorji ustrelili, kot so tovarnarja Miklavca. Praprotnika pa so Prti-VOS. Dve Si, a kot S zgolj ena. Nekateri BržKplsti z De so se MV-II nekako izvlekli, preživeli so, a jih je kmalu PoV Ptja depozirala, jim nacionalizirala premoženje, njih pa pozaprila, Lajovca, Sirca, Čeča, ali pa so emigrirali, Avsenek itn.

Sam sem se nekajkrat v Žu znašel v analognem položaju, ko sem se moral - dobesečno - odpovedati vsemu, kar bi moja jasno in enostavno odločitev obremenjevalo, zamotavalo, odlagalo. Vir t(akšn)e Rede je v biosu, gre za preživetje; a se zadeva iz biološke RR - dvigne - na Psihraven. Ravno to je problem oz. težava. Če bi šlo le za Bioravnanje, bi bilo enostavno, kajti Čl bi ohranil svojo HKD zavest. Vic je v tem, da prav te zavesti ne smeš ohraniti, kajti ona ti začne zastavljati vprašanja, vate vrine dvome, načne te od znotraj. Ko gre za biti ali nebiti opisanega tipa, Slci 41 (jaz v začetku 59, ko me je zasliševalec na PPP na Prešernovi postavil pred dilemo: ali sodelovati z njim ali se pustiti vreči v zapor), je odveč vse, kar ne služi jasni te odločitve. Nobeno čakanje ne pride v poštev, nobeno eskiviranje, nadmudrivanje, Dušpoglabljanje, nič takega. Ali da da, ali ne ne; to je vedel že apostol Pavel in še marsikdo pred njim in za njim. Gre seveda za določen tip, za omejen čas; če ga zmoreš primerno pretolči, se začne - vse bolj ustvarjalna - ARF.

Danes vemo, kakšne so posledice takšnega odločanja; MV so za to vedeli vsaj trije dramatik, Mrak, Majcen in Bartol, vsi so takšno odločanje spodbijali, pokazali njegovo manipulativnost-posledice. Mag Ćmped(okles), v Bartolovi drami **Ćmped(okles)**, ljudi lovi na to dilemo vere in/ali nevere; Timon, Bartolov alter ego, jo razkrinkuje. Mrakov Pozlik Fedja v **Rdeči maši** noče na nobeno od obeh strani, zato ga Ptja likvidira. Isto pokaže Majc v PoV drami **Revolucija**, le da je tu glavni lik, UProf Stvarnik, neodločen in zato klavrn-smešen; njegovega odločnega sina Vanjo pa Ptja likvidira. Ti trije dramatik so držali problem odprt, a so za to plačali visoko ceno: njihova MV in PoV dramatika je ostala v predalu, brez vpliva na sodobnike, K-da je ni bilo. (Analogna je moja drža okrog 90-91; Posn sem jih.) Šele jaz sem omenjeno trojko začel odkrivati, a moj vpliv na tej ravni je (bil) podobno enak ničli.

Vplival sem, če (ko) sem deloval v grupi skupaj z akterji v DbZgi, v Reviji 57, v Pers, v Problemih okrog 70; ne pa kot apologet Mraka.

Pa vendar sem tudi vplival: skoz svoje PriSo, recimo skoz Priževe **Dia**, ki postavijo pod vprašaj ravno Redo MV-II MePa; pokažejo, v kaj vodi. Žal niti **Dia** niti **Afera** niso ljudem odprli oči; se jim jih na tak način tudi ne da odpreti, kajti kaj pomeni ljudem drža **Dia** in **Afere**? Izgubili bi orientacijo v Dbi; Krstn na koncu **Afere** in Sigis na koncu **Dia** ne vesta, kaj bosta storila, niti nista gotova, kaj je prav (storiti). Če se znajde ČI, ki je šibko bitje, v takšnem Dušstanju kot onadva, ga odnese v OIS. Kolikor so Slci sprejeli sporočilo MGGe o duhu **Dia-Afere**, jih je zabrisalo v stanje neživljivosti, Zajca v **Otr**, kaj šele v **Potcu** in naprej. Da bi se Zajc Dušrešil, je moral ob dramah, ki so Radproblematizirale vsako Reso, gojiti tudi Sš-AnK, ki sta mu dajala trdno točko, ker sta bila Reda. Okrog 90 je Sš-AnKu kot Negčustvoma-držama dodal Poz Narsubstanco. To pa je bilo že bolj nemarno; ne le SSL, ampak načrtna sleparija, IdeolMag Gled.

Najnazorneje se je dalo Redo tega odločanja med biti in nebiti opazovati na primeru Ptje. Mrk se je začel kot HKD Fija; Marx je bil učenec najbolj HKD Fifa, Hegla. A tak Marx bi ostal le Kullzb, svet bi le tolmačil, ne pa spreminjal, kot terjaja v XI. tezi o Feuerbachu. Lenin je že vedel, da mora Marxa cepiti na Černiševskega, **Kapital** na **Kaj delati** (ali: **Kaj storiti?**). KaKi sta na Stalinovi liniji utemeljevala SIRevo na **VKPb** učbeniku. Vse to se je vse bolj razpoznavalo v praksi. TotMonPtja je PV obljubljala SvM, tj. pluralizem - odprtost do vsega -, PoV je ta vidik ukinila, obljubo snedla, mišljenje kot raziskavo reducirala na Rdečo knjižico, kakršna je bila kasnejša Maova, na Agitprop brošuro Pravprašanj in Praodgovorov; kot 4 Stola prej doktrinarni Prot Trubar v **MalKatu**, glej mojo ES analizo tega v **ZSD 2**.

PoVSlja je postajala vse bolj žalobna, pokopališče. Nekaj časa je bila še vsesokolski zlet, nenehne parade in marširanje kot reklamiranje lastnega Triumfa, kot v Turnškovih **Zvezdah**, glej mojo ES analizo v **TriCM**; **Zvezdi** sta ustrojena predvsem z vidika Katrionfalizma, ki Strno velja tudi za Ptjo. Ko pa je zanos popustil in ga niti umetnega ni bilo več mogoče vzdrževati, se je Slja vse bolj RR v kamnolom, v Goli otok; Zajc je predmet nazorno zadel kot **Grmače**. Reda, ki je Slce 41 rešila, tedaj jih je RR v SAKO, omogočila jim je - čeprav postopen - prehod v SND, ki je vrh t(akšn)e SAKOe, dosežen je bil 91, je nazadnje pokazala zobe: Slce je začela na veliko Barprimitivizirati, dekultivirati. Da bi ne postali zgolj živali oz. Ideolhlapci, so se reševali in rešili, če smem uporabiti to besedo, v SSS; to pa je bila natančno smer, ki so jo povzeli 90-91 miniKplpodjetnički. Ne hlapci ne SAPOe ne padajoči v OIS, ampak ščukice, ki se maskirajo kot krapi.

Part(ljič) je Prikr lastno ščukavost, ko je trdil v tetralogiji **Ščuke**, da ščuk (tudi Julijana Ščuke iz **Blagra**, mislil je na upornike Ettipa in Here v duhu Prtov) ni, da so zgolj krapi; glej **Oskubite jastreba!** Slep(ar)il je, zavestno, da bi bil sam uspešnejši; Slci so bili vse manj krapi-tlačani kot PV, Ingoličevi **Krapi** in Roševi **Mokrodolci**, vse manj **Ribe na plitvini**, vse bolj miniAgrEkzPld tržniki, kakor jih uprizarja RMg, Rupel v **Viharjih**, File v **Ujetnikih svobode**, Rudolf v **Veroniki**, Möd v **Limonadi slovenici**, Fritz v **Lipicaniji**, Goša v **Vasi**.

Torej razvoj, ki ga ne Jarc v **Genji** ne Zup v **Rojstvu** nista predvidela. NOBD je dopuščala le dvoje: ali Radporaz, s tem OIS, to je bila smer ZD, **Otr-Potec**,

ali Radzmaga, to je bila smer SocRealza in graditeljske agitke, **Mladosti pod soncem**. Paradokсно, nepričakovano, celo neverjetno: DaSlja (2005) je bližja ČD svetu kot svetu **Potca**. RMg **Lipicanije** je prav za prav ČD, vizirana z NegKrit plati; recimo že z očmi CanD, **Blagra**. A LDPM je tako vseobsežna oz. Simderealizirajoča, da postane zabavljajstvo **Limonade** le del panteatra, v katerega se RR PMLD. Ljudje gledajo **Limonado** ali MatZupovega **Pianista** in se zabavajo. Morda si celo rečejo, dramatikimajmo prav, res smo takšni, kot nas slikajo; a kaj zato? Važno je le, da se zabavamo.

Tako sta na razkroj ČD-NKNMeša na PrS odgovarjala že Govekar, z burko **Šarivari**, in Murnik s **Sarjem**; in odgovarja Jesih z burko **Afrika**. Vsi čutijo, da je postal Zajčev OIS zgolj Gled, poza, retorika, še ogabna povrh, ker je ovita v samoSmil in samovšečnost. OIS je le sekundarni in če se le da le SimPs pojav. Nazadnje so - postajajo - celo realni Smi ljudi, mladoletnikov in starcev, le SimSmi, tako brez pomena so. Klci moralisti sicer ropotajo, se pridušajo, trobezljajo in zvonijo k preplahu, češ, Slci izumiramo, preveč je Smov; a to je maska, pod katero se razgrajajoči PijGraf fuka na vse strani, kolikor le more in (ob)last kombinira s (s)lastjo, s SekUžem, a otrok njegove semenčice ne proizvajajo na tone. Švindla, da se vse praši za njim. Za ideologa vserezumnoževanja Slcev so trije otroci skoraj nič.

SIZ-2005 je obnovljena ČD. A ČD nosi v sebi še dva obraza: PozEtBioodločitev za SNar, glej Jurčevega **Omikanega nemškutarja**, Voševe **Svoje**, Alešovčevo burko **Nemški ne znajo**. Ta vidik ČD se obnovi in radikalizira MV-II, v NOBD. **Genjo** se da brati kot takšno - RR - ČD. Drugi vidik ČD pa je razumno pristajanje na realni svet Kpla, podjetništva, (ob)lasti denarja in imidža; dr. Snój v **LjDa** zares zmaga, ko postane zet premožnega trgovca Srebrina, isto velja za advokata dr. Milivoja, ki zmaga, ko se poroči s hčerko obogatelega trgovca Grabca. Model je Tip. Vršiči v CanD, kjer je podan s Krit vidika; zmaga premožni in močni Polik Grozd; enako Kantor v **Kralju**. Ta vidik potisne NOBD vstran, ga prečrta, se pa vrne v RMg in v Slji-2005. Tu na Irnačin Kode. Sporočilo teh ludKod je: nič ne de, če smo ničvredne barabe, saj Čl Dgčen sploh biti ne more; kje je kdo, ki bi bil Dgčen? To trditev je na veliko razširjal ravno Part, da bi vse ljudi osral, nato pa jih blago ekskulpiral, vse do danes, kot sebe; če se nič ne da, tudi on ni bil dolžen storiti kaj drugega kot skrbeti zase in za svojo OžDn. Vsi smo miniščuke v krapastih luskah, kot tuna-Tonček v TeVe reklamih, ki mi ne pusti dihati. Ni dr. Snój v **LjDa** tak ščukič pod krinko krapiča? Dr. Krapež? Prej Grabež, glej Bleiovo ČD **Bob iz Kranja**.

Ne gre torej za 3 med sabo povsem Raz držē-PSte-epohe: za ČD, NOBD, RMg. Med sabo prehajajo kot proteji, zamenjujejo barve kot kameleoni. ČD je v NOBD, česar doktrinarni Mrk (Ziherl itn.) ne bi za nič na svetu priznal. ČD je v RMg, česar ne bi priznali Daludisti, ki so infantilno ponosni na svojo PervSvo, laksizem brez meja, na svoj SM teater. (Dalib ideolog Žižek bi se zgražal, če bi bral, da ga imam za lik iz ČD.) Blei je v **Vdovcu in vdovi** lepo pokombiniral neprebujenega poštenjaka, ki je obenem Slc in baron, Samo, z likom, ki se mu občinstvo posmehuje, obenem pa ta lik občinstvo vleče za nos, saj močno uživa v svojem početju, enako kot Psnesrečna vdova Pavlina. Glavna jima je zabava, slast, ErS - predvsem Sek - Už. V to smer Bleiweis RR tudi **LinMicko**, v smer spevoigre, kar bi morala biti **Šarivari** po žanru; Krjavelj bi moral peti arije iz **Nabuka**, Martinek Spak iz **Don Carlosa**, punica Polonica s

Paleževine pa naj bi bila Violetta iz **Traviate** ali Lucia **Lammermoor**. In Martin Krpan? **Knez Igor**. »O dajte, dajte mi svobodo«, rompompom. Svo pričakuje tudi Kovač, ki naj bi bil, v **Genji**, kovač lepih Prihdni; žal je kot temperament vse preveč medel. Vidi se, da je bil PV uradnik pri Zdravstveni zavarovalnici.

Zlahka si je mogoče zamisliti, da je **Genjo** napisal Hay(mann), nesrečni mož, ki je desetletje in več kasneje odkril, kako se je bil zmotil, kako ga je Ptja prevarala, kako je bil naiven; **Genja** K-da je stvaritev NeČi otroka. Jarčev Pril Jakac ga je takšnega tudi predstavljal: Čla brez izozadne zle misli. PV je kompliciral, MV-II pa ekspliciral svojo drugo EV: preproščino vernika oz. Čla, ki želi biti vernik; ki odkrije v verništvu trdno Prasmer. Mu ni bila usoda naklonjena, K-milost, ker ga je vrgla v S, da mu ni bilo treba gledati, kako se Kovačeva pričakovanja osipajo, kako ga zagrinja razočaranje, kot je Gordano v **Deliriju** in Frica v **AlekuPR?** Le da je bil Jarc PriNeČi Čl, Tork pa je takšnega NeČi Čla vsiljivo igral, pred sabo in pred drugimi. Spretni igravec je živel 90 let, Jarca je pogoltnilo kraško brezno, kot Maža. Maž je spet vstal iz tega brezna, v De-Rci v **Vstu**, v LeRci kot Krim, **Rojstvo**; za Kralja Matjaža je znano, da počiva pod Krimom; tudi v **Mažu** ga odkrijejo v vasi Ig, ki je najbližja Krimu. (Pa ne da bi bil PriMaž TH spod hriba?)

Na kak način pa je vstal iz brezna Jarc? Skoz to mojo RR-razpravo? Zakaj ne?

2

Naj izvedem še ES analizo-Kar **Genje**. Bo bolj ilustracija že podane teze kot posebna razčlemba. Vse, kar sem imel za bistveno, sem povedal v dozdejšnjem izvajanju. Gre mi bolj za citate, kajti **RSD** je, kot stalno poudarjam, tudi antologija SD.

Nastopata le dva, Genja in Kovač. Naj se lotim najprej Genje. - Živi v PV času, ko mu je šlo sijajno, a se je tudi sodobnosti - času okupacije - tako dobro prilagodil, da se prav za prav ne more odločiti, kdaj mu je šlo bolje. Začne s spomini, ker se pač sreča z nekdanjim Prilom. O PV: »Oh, to so bili blaženi časi.« Verjetno za večino KplBrže, tudi za PolicKomsa in Polike iz **Maža**. Najljubši mu je bil »vsesokolski zlet«; Genja je Libec. »Pri tretji otvoritvi velesejma sem bil predstavljen samemu kralju Aleksandru.« Genja nadaljuje linijo Špica(rja), glej le-tega dramo iz konca 20-let **Os(voboje)ci**, ES sem jo analiziral v knjigi **PaP**.

Kovaču o Dapoložaju: »Italijani ti ne naredijo nič.« MOča (Kaka) so zaprli in toliko drugih, jih poslali na Rab, v Gonars itn. Genja K-da tega ne vidi, noče videti. Je KplBrž, zato vidi - upošteva - le sebe. Egoist kot tak. »Z njimi« - lti - »kar izhajaš.« Kakor kdo. »Naravnost zaščitniki so nam.« Kdo so to: mi? Če smo SNar mi, kot pravita GrGr v **Blagru**, potem ima Genja prav. (Genja je model za Senatorja in njegovo LibKpl anglofilsko grupo v **Ognju**.) »Če bomo pametni, bomo že kako pretolkli te čase.« Kaj je pamet? Komaj kdo je, ki se ne sklicuje nanjo; nihče zase ne misli, da je neumen. ČD temelji prav na razumu, a tudi Ptja; Mrk (Marx ...) je zanjo vrhunec uma. Genja se ima kot

Libec za dediča RLH VISA, torej apologetov razuma, Bacona, Locka, Diderota. Bogve, če je že kdaj slišal zanje? Ali pa le za Tavčarja?

Genja nadaljuje Canove ugotovitve iz **Blagra**; toliko SD se strinja z njimi, da so zelo verjetno točen odraz - podoba - časa; obnovi jih tudi **Maž** par let pred **Genjo**. Genja: »Poglavitno je, da smo se združili liberalci in klerikalci - to se pravi, zdaj smo enoten narod.« Te združitev ni ugotavljal le Mrk (Ptja), bila je vidna vsakomur; Jarc ni postal MrkKomst, ostal je - niti ne le-vičar, ampak EtHumst. Kar deluje 41 tako ogabno (enako 1899 ob **Blagru**), je temelj SNDže 91. Zoper Srbe smo se združili vsi, tokrat z Libci-Klci skupaj tudi Komsti.

Kako da je ista stvar enkrat Poz, enkrat Neg? Ali ni zmerom ista? V čem ali glede na kaj ni ista? Jo delajo Dgčno vsakokratne razmere, ki se spreminjajo? Can v **Blagru**, Kak v **Mažu** in Jarc v **Genji** so prepričani, da je šele zunaj MonTotenotnega Nara (=Brže) PraNL, vodijo ga Ščuka, **Blagor**, tovariš Krištof-Kardelj (ali KaKi), glej **Justifikacijo**, Partovo postNOBD o letu 42. Vsi ti zidajo na predpostavki, da PriPraSNL obstaja, le da ga lažni Nar (Brža) zanika, odriva, v **Blagru** kot anarhistično lumulico, v **Genji** kot zločinske Komste, ki jim naivni nasedajo; tudi v Kakovih **Ječah** se ta Nar pojavi iz gozdov in ječ, ječe ga naredijo za PriSNL.

V DaSD pa je spet - tako rekoč vsem - jasno, da PriSNLa ni. Neole, ki se dela, K-da vrača DbKrito, glej MödovoD, **Podnajemnika**, glej Lovričevod, posebno njegovo zadnjo dramo, nekaj o **Vzhodu** ali zahodu, skuša Prikr, kar obenem ugotavlja: da so tako rekoč vsi DaSlci miniščukiči, barabce, izsiljevalci, sleparji, ničeti. Razlika med **Blagrom** in Mödovo **Truth story** je le v tem, da je bil nekdanj Prol brezpraven ali komaj upoštevan, skoraj o vsem je odločala Brža kot Pselita, bogati, medtem ko je danes bogastvo precej bolj enakomerno porazdeljeno. Lačnih ni, vsakdo dobiva socialno podporo, cigani se redijo kot gojeni mački, po bifejih odmevajo PsMortraktati Pijbrezdelnežev, ki res niso kot nekdanji SNL. Danes so vsi Slci Pselita. Šele danes se je zares pokazalo, da so Slelite Ps(evdo)značaja. GrGr in Poliki iz **Maža** kot naročeni sodijo v MödD, ni razlike med enim in drugim, a vsi so SSS. Kdo sploh je zunaj SSS, tj. zunaj v dva milijona Slcev pomnoženega para GrGr?

»Duce nam je naklonjen.« FP: Vodja-bog nam-mi je naklonjen. (Za Talte je bil Musso Mojzes.) »Grazioli je čudovit človek. Trikrat sem že bil pri njem. Prvič pri poklonitvi gospodarstvenikov, drugič pa osebno.« Grazioli je bil prej, preden ga je Duce imenoval za Visokega komisarja (še en Koms!) Ljpokrajine, šef v Sežani, znan po AnSlravnanju; za ženo je imel Slko-odpadnico. Hvaliti tega Čla ...

41=91 (ali 2005), le da ravnanja gospodarstvenikov 41 danes nihče ne hvali, tudi JanšaBük ne; zakaj ne? (KasO: danes postaja NarHer Janković, ki si je v par letih pridobil za 4 milijarde SIT. Imata le Gantar in Bavčar več? Ali novomeški Kovačič pl. Arnija?) Genja razmišlja kot PriKplst; danes razmišljajo tako vsi Slci: »Vevškim papirnicam je obljubil vso podporo.« Očitno je Genja njihov lastnik ali lastnik največjega deleža delnic. »Take konjunktore nismo imeli v najboljših časih Jugoslavije.« Odloča le profit. A zakaj je bilo 41 tako razmišljati grdo, danes pa je edino normalno? Sicer pa: Sovjeti so NczNemcem med njihovo vojno z Angleži lifrali strateški Vojmaterial, Juga je trgovala z apartheidno Južno Afriko, ko so ZN razglasili prepoved trgovanja s to Džo. Eno je retorika-fraze, tudi maršal Tito je bil poln gneva nad Bootho, drugo je stvarno ravnanje. Če je važno le, kolikšen profit daje kaka banka, podjetje,

industrija, ne pa, kdo je lastnik, ali je domač(in) ali tuj(ec), kot trdita JanBük, potem je ravnal Genja prav; a zakaj smo se Slci 90 odločili za KplLD, ne za Popita? Ljudstranka, pokončni (S)Podobniki, je za to, da ostanejo banke itn. v lasti domačinov; ne Dže, kot sta zaukazala KaKi, ampak Pvtlastnikov, ki so člani Ljudstranke, velepodjetnika - novega Forda - Matijanusa (neS)Podobnika. Kdo od teh zastopa Etstališča? Vsi le svoje Utinterese pod masko Dbčte. Zakaj potem ne dajo delati vsestranskemu Umtku Tršarju spomenika Praprotniku in G(abr)enji? Ne v Tivoliju, kamor spada nepomembni Koc, ampak Pred škofijo? Debeloriti Rožman na vseh štirih kot Krpanova kobila, jaha ga še bolj tolsti Praprotnik - Kralj Matjaž - Janez Janša na bronastem konju kot feldmaršal Radetsky ...

Z vidika Genje je leto 42 skoraj raj: »No, zdaj smo rešeni. Celo opero so nam poslali že iz Rima.« Pel je sam Gigli. »Prima! Primissima!« Verjamem, Gigli ni bil Vilibald Reya ali Rajmond Ko-ritnik ali Lipušček s cvilečim mijavkajočim tenorjem. »In pa vojaška godba.« PoV je trobentala pod taktirko kapetana Ljudmilice Rudolfa Stariča, danes pod palico St Lovrenca Arniča, ki je nekoč, ko je zašel v poključskih gozdovih, izgubil posluh. Ali pa je bil to njegov oče Blazius Arnitsch, avtor simfonije: **Gozdovi, rjovite?**

Genja Prila kritizira: »Kar te imam v spominu, vedno si se izpostavljal.« V Del(avskih)sindikatih? Je Kovač Stane ali Aleš Stanovnik? Kovač na očitok: »Človek je pač delal za narod. Bil sem naroden.« To pa je tista Temsprememba od **Blagra** in **Maža**. Če se je kdo po koncu 80-let 19-Stola izražal kot tale hip Kovač, češ da je delal za Nar, je bilo po tonu-stilu jasno, da sodi med GrGr Pselito, da frazari. Morda je bila ta Trada za hip prekinjena 18-19, a že Špic v **Patriotih**, začetek 20-let, opozarja na laž takega patriotizma. 41-leta pa dobi naenkrat izraz (Sl)Nar Poz - celo AbsPoz - pomen! In okrog 91; ne sicer zame, ampak za veliko večino, ne le za trotelne, kot sta Urb in Kunt.

Glede bank, podjetij (Pivovarne Union) že nekaj časa teče razprava o Nar ali Nacinteresu. Koliko še misli kdo z Narinteresom Priresno? Le še Šviligoji? Sploh je še kak Šviligoj? Niso bili 41-42 prav Jarci Šviligoji: žrtveni jarci (GK) za interese Ptje? Niso bili le to. Upor zoper ItNemce, ki so hoteli Slce kot Nar likvidirati, je bil Poz, tudi zame tedaj in danes; bil je upor zoper S-Unič. Pa se je dalo Pozmoment razločiti od Negmomenta, ki je čakal v ozadju, da se kmalu uveljavi, kot se je po koncu ČD-NKNMeša, po Voševi drami **Pred sto leti**, 89, že v Kristanovi **Zvestobi**, 97? Se naj Čl odloča za Redo, ne glede na to, ali je njegova opcija Poz ali Neg? Ni pa odvisno od njega, za kaj se ta opcija skaže kasneje. Strici mojega zeta Staneta, ki so bili pri Vašzah in PoV ubiti-umorjeni, so bili - verjamem - Kmidealisti. Kot sta bila Alina strica Miro in Lado, vosovca in oznovca, idealista, verjela sta v NOB.

Sem bil le jaz zunaj idealizma, ker sem imel do SNLa 91 nemajhno Krit distanco? Osamosvojitveno vojno sem podpiral, kot tudi Kuča nasproti Popitu in Puča nasproti Kuču. A obenem sem bil skeptično nezaupljiv - oz. vedel sem, kaj sledi iz Vojupora in iz Kpla - do Bavčarjev in Janš. Kdo od nas je imel prav? A če odpišem vprašanje o pravem, ne ostane potem le še Utinteres, Už in igra oz. nič? Kako se izvleči iz teh dilem? Večina bi rada, da bi ostal volk sit in koza cela. Meni se pa zdi, da ostajajo volcje zmerom lačni in koze zmerom raztrgane.

Zanimivo dramo je lani napisal bivši urednik na TeVe Slji Uroš Lipušček; v nji podaja pradeda filmarja Saše Jovanovića (sina Duleta Jovanovića dramatika), Avs Čtka Pivka, ki se je iz Naridealnih pobud na fronti vdal Itom, ustanavljal med lti SIVoj oddelke, seveda le z majhnim uspehom, po 18 pa so ga Slci, ki so MV-l avstrijakantili, zavrgli, začeli Zanič, ker se je lta razkrila kot okupator Slcev. Bi moral Sivko-Pivko vedeti, da bo postala lta glavni Sž Slcev, da bo v nji zmagal Fz? Je bilo res edino prav Vojbraniti Avso, ker so s tem vojaki branili Slozemlje? Če bi Avsa-Nemčija zmagali, bi ravnala nova pangermanska elita v njiju še slabše s Slci - kar z vsemi Slci - kot lti 19-20. Sivko je tvegal, izgubil.

Kovač v **Genji** je tvegal, zmagal; čez desetletje pa je kot Hač - **Dia** - prav tako in še huje izgubil: Sivka (velja zanj, ne za Pivka) je pustila Jugooblast živeti, čeprav odrinjenega, Hača je nova Jugooblast zaprla in pripeljala do Sma. Se res da o DbZgi reči, da je razumna? Da ni le umazana in krivična Konta? ČD je verjela, da je Sreča: **Kdor prej pride, ta prej melje** in je sam svoje sreče kovač. Kovač iz **Genje** si je skoval opotekavo srečo, če se je med 56 in 60 imenoval Hač(mann). **RSD** je na eni ravni Strna analiza SlZge.

Genja razločuje med delom za Nar, kakršno je bilo PV in kakršno je zdaj. Analogno razločuje med obema angažmanoma tudi Kovač; a vsak po svoje. Je Nar joker, v katerega vsakdo investira, kar želi? Genja Kovaču: »Danes vidiš vso jalovost tistega dela za narod.« Tako je o t(akšn)em delu za Nar mislil tudi Kak 37, v **Mažu**.

Genja je pripravljen Prilu pomagati, morda ga bo namestil v Banci Commerciale Italiana, v kateri je podravnatelj njegov znanec; Kovač se namreč »hrani v delavski kuhinji«. Genja zna biti solidaren, pomagati ljudem, ki so v stiski, če mu to koristi oz. če si s tem podpira dobro mnenje o sebi kot velikodušnem PČu. (Liki BNak? Dvoumnost pojma solidarnost.) »Človek pomagaj človeku, nikaar« (kaj šele) »celo prijatelju«. Na eni ravni je njegovo ravnanje objektivno Poz; če da KplBržpodjetnik materi stradajočih otrok kruha, jim reši Ž; tako ravna Kantor z lužarico. Je Can v **Kralju** tak milodar odklonil ali sprejel? Lužarica bi iz ponosa dar zavrnila, če bi šlo le zanjo; a ker rešuje pred lakoto-So otroke? Je odklonitev t(akšn)e pomoči fanatizem islamističnega-Kom tipa ali res Priponos? Kaj pomaga, če spet sklepam: na eni ravni je to, na drugi drugo. Na eni je ista EV Poz, na drugi Neg. Ne vodi to - moje premissljevanje - v Rad Rltz?

Genja je tako poln sebe, da niti ne pomisli, da morda Kovač njegovih izvajanj ne posluša naklonjeno: »Moje geslo je bilo vedno, varno živeti«; ni to geslo vseh ljudi vseh časov? (Hecna črkovna besedna ludigra: OFarji contra Farji.) »Pomikati se po črti najmanjšega odpora.« Ne, OFarji so to geslo odklonili, DaSlci znova sprejeli; jaz sem se v volčjem tednu 56 rešil, ker sem se odločil za maksimo: Hodi po čim težji poti! Danes se zdi, kdor tako razmišlja, idiot. PVKom je šel zoper veter, tudi zato mu je Genja sovražen: »Edino, kar me je skrbelo, je bil komunizem.« AnK. »Toda v tem pogledu se jasni.« Tako so razmišljali tudi moji sošolci na KlasGimni 42 jeseni, Drobnič recimo. »Nemčija dela v Rusiji čudeže. Še nekaj tednov, morda dni, pa bo Moskva na kolenih.« **Genja** se dogaja verjetno v zimi 41-42.

Neposredna stvarnost je dajala Genji prav. Vendar Genja ni germanofil, kot je bil Rupnik. Je anglofil, kot je trgovec Podobnik v Hudalesovi postNOBD **Korak s poti** in/ali Skobec v Štandekerjevi **V vrtincu**. »Vem, da bo prej ali slej

tudi Nemčija klonila. No, in potem bo diktirala Anglija.« V to me je prepričeval Vladimir Krek pozimi 42 in poleti 43, preden me je zatožil oblasti, da sem Komst in SNclst hkrati; in so me zaradi njegove izjave vrgli iz šole. »Trgovec ima nos.« Ta nos je vohal le do maja 45. »Za Italijo pa že tako vemo, da jo prevzame Umberto in potem smo na konju.« Pa je Umberto ni prevzel; bil je kralj le tri dni, kot se reče. Genjeva predvidevanja so bila napačna. Cilj pa: »Poglavitno je, da se ubranimo pri nas komunistične vihre.« Niso se je ubranili.

Bi bilo res bolj prav, če bi se je ubranili, kot v Grčiji? Eni argumenti govorijo za to podmeno, drugi zoper. Še sam se ne morem odločiti; enkrat me vleče k tem zaključkom, drugič k nasprotnim. Res le zato, ker sem kot značaj šibak, omahljiv(ec)? Ali ker so stvari same na sebi manj jasne-trdne? Sploh ne samoumevne? Vendar **RSD** ni - naj ne bi bila - le odpiranje vprašanj. Rad bi dajal tudi - in prave - odgovore. Pa je edini Praodgovor, ki ga imam, sklicevanje na Dt, Dt pa je tisto, o čemer ni mogoče nič reči. Res nenehoma - Strno - vlečem sam sebe za nos ali za jajca, kolikor jih še imam?

Leta 41 in 42 nisem mislil kot Genja; bil sem za Kom in za NOB. Genja: »Kot vse kaže, je ta sodrga« - Ptja - »pri nas brez moči.« Kako se je bil zmotil! Je pa nenavadno, da je prav Jarc govoril tako odkrito o Ptji; sami Komsti so navzočnost Ptje - vsaj prvi čas - raje Prikr, da ne bi koga dražili. Raje so klepetali o OF. Je bil Jarc tako nedvoumen, ker je bil NeČi Či? Ali pa Šviligoj? Snik-tepec? Ni bil tudi Hay Snik-tepec, ki se je nazadnje sesul, ker-ko je zdvomil v svoj prav? Jaz se ne sesujem, morda ravno zato, ker nisem nikoli gotov, ali imam prav. Nemalokrat sem hodil po težji poti; kaj-katera je ta pot, sem definiral sproti. Sem torej prilagajal vsebino poti času-razmeram? Še en paradoks.

Razlika med 41-42 in 2005 je tudi v tem, da je 42 ČISlc še odvisen od Trade, tej pa je izjemno pomembna Eta; Genja skrbi za svojo čisto vest, bolje: za videz svoje čiste vesti. Danes ni več mogoče najti koga, ki bi govoril o Pervesti, razen Hinov-Pozobnikov, ki pa vsak drek RR v pokončnost; nihče jim ne verjame več; tisti, ki jih volijo, jih le zaradi Utinteresa. Vest je danes neobstojna kategorija; 42 je še delovala, točneje: malokdaj je bila tako pomembna kot tedaj. Zup napiše 40 dramo o zločinu zoper vest, **Stvar**; Kplpodjetnika (**Rojstvo**, 44) Mirtiča pošlje v Sm, ker Mirtič spozna, da je grešil zoper vest. Da bi Rudolf-file-Rupel čutili Pervest? Tudi Per je zanje prazna beseda; niso prešli v SAPO, ampak v Utinteresne in Ludsimulatorje. Ko je hotel napisati Rupel dramo o Priuporu zoper nešt oblasti, za delo po Pervesti, se mu je katastrofalno ponesrečila; **Prepovedana igra**. Obravnaval - zagovarjal - je nekaj, kar je bilo zanj PzM. To je moral zagovarjati, ker so bila 80-leta vrnitev EtHuma. Rupel je hotel biti zmerom vse zanimivo, kar bi se dalo biti; Pervesti pa ne moreš igrati; je ali ni. Pristajam torej na PnM-Ožld? Bolj ko se trudim zlesti iz zamotanih štren tega Ža, bolj se vanje zamotavam.

Genja: »Jaz sem samo gospodarstvenik, moja vest je čista.« Kovač ve, da blefira; Kovač je skromen, resnicoljuben, Jarc-Hay kot NeČi Snik: »Čista? Še moja ni.« ARF-AK; menim, da govorita Kovač in Jarc iskreno. »Pa so mi jo Nemci pošteno izbunkali«, trpel je zanjo. »In si še ne upam trditi o sebi bajke o čisti vesti.« To doktrinarnim Komstom ni - moglo biti - vseč. Čeprav Pervesti kot Mrksti niso poudarjali, so jo morali rehabilitirati, če so hoteli pri ljudeh uspeti. Za Slce 42 je bila namreč vest izjemno važna - odločilna - kategorija. Sodelavce okupatorja so odklanjali-Zanič predvsem zato, ker so ti grešili zoper

čisto vest; ker so se prodajali (Sžu). Ptja za ARF ni imela čuta, čeprav je nenehoma terjala AK. A AK je zanjo pomenila, da se da vsak ud Ptje njenim članom (predvsem pa vodstvu) na razpolago; če je vsak ES kriv, ga je lažje ukrotiti, da se ga voditi. Vest je bila za Ptjo sredstvo vladanja, za Snika Jarca - nerodo - pa čisto zlato. Nespোরазum. Tako ustrojen je bil tudi moj nespোরазum s KC okrog 90.

Kovač preide v napad. Genjo razkrinkuje: »Dobro je, če si človek, ki ne čuti popolnoma čiste vesti, zavaruje prsi in hrbet, glavo in noge, koristno vsaj, zlasti za gospodarstvenika, ki bi rad sedel med dvema stoloma.« Drži. Genja se brani: »Ali se naj muha bori zoper slona?« Slci zoper ItNemce? »Ali nisem storil domoljubnega dela«, patriotizem, »ko sem se šel poklonit novemu gospodarju? Pač potrebujem red«. Db ga zmerom potrebuje; Ptja je uvedla hudo strog in ozek red. Potrebujem »deviz, da bo uspešna trgovina«. To je logika DaSDbe.

Genja ni tako nedolžen, kot se dela; Kovač ve za njegovo stvarno delovanje, deluje kot - mali - Praprotnik: »Ti si v tvojem podjetju najel enega od uradniških zaupnikov, naj pazijo, kdo med uradniki agitira za OF, in zahteval seznam nastavljenecv, ki podpirajo OF z mesečnimi prispevki in z darili v živilih.« Dokaz, da je Genja lzd, vsaj z ozirom na OF (Ptjo-NOB). »In da si pritisnil na nameščence, naj pohite s prigrisatvijo k sindikalni organizaciji«, kar je bila dejavnost-naloga dveh agentov če ne OVRÉ pa Itfza, Kiklja in Župca, ki ju je Ptja skoz VOS tudi likvidirala. Kot likvidirajo Daislamisti v Iraku vse, ki gredo le volit, danes je dan volitev. Ali vsaj grozijo jim, da jih bodo likvidirali. In bi jih, če bi fizično (z)mogli. NOB in islamizem, je oboje Strno isto? Se tega zavedamo? Tudi zato sem pristaš AngAmov. Islamisti mislijo enako kot Ptja: da je strankarska demokracija zlo; da lahko oblast določijo le Vermule oz. CK Ptje, Bine Abn Žajfa in Kaki.

Torej: na eni strani argumenti gmotnega dviga, LD (Genja: »Če podjetje uspeva, bodo tudi uradniki ostali v službah, kar pomeni, da podaljšuje življenje njim in njihovim družinam, to je okrog sto ljudem«, res je), na drugi fanatizma RPP, pa naj je to islamizem ali Kom. Ne le gmotnega dviga, tudi vedenja, kam Kom-islamizem vodita: h Castru in v Severno Korejo. Genja niti nima tako narobe, ko ugotavlja, kaj je OF: »Tolpa delomrznežev«, MV-II ne delajo v tovarnah in uradih, gredo se ilegalno. »V katero se je ujelo nekaj zmešanih literatov«, kot so Jarc, Koc, Zup, Rob in številni, »in nezrelih študentov«, teh pa je bilo sploh največ, od Kidriča do Brajnika, od Ziharla, ni še doštudiral, do Brkača Stanovnika (menda ni nikdar doštudiral), ki pa tedaj še ni nosil brkov; ali pač?

Genji se zdi OF neresna zadeva, »kvečjemu pegica na soncu.« Kovač: »Ker utegne postati nevarna.« Ne ve, da je že postala - več kot le - nevarna. »Bacil, ki ga vidiš komaj z mikroskopom«, Genja ni videl, da je OF že velepošast, »lahko okuži cel organizem«. Ga je že, če sprejmemo tezo o okužbi; lahko pa se odločim(o) za tezo o OF kot pogoju za Nast Slova kot SAKOe. Tako sta mislila Koc in Zup in še mnogi. Odvisno od pogleda. Jarc gleda tako, Jeločnik ravno nasprotno, jaz pa ... Čeprav mi je Genja oduren, čeprav je zločinec; a kot da Maček ni? Oba Strno mislita in ravnata enako: »V boli« - ni bolj prav: v kali? - »je treba bolno zlo zatreti.« Likvidacije Genjevcev so zatirale zlo, enako ravnanje Hacinove PP. PVD je takšen zator zla v kali.

Logika **Svetega pisma** o iztrebljenju ljulke. Maček je znal svoj posel. Janša ga Posn na civilen način, ker pač živimo v miru.

Naj še navajam? Vse gre po istem - znanem - kopitu. Kovač trdi kot Kak v **Ječah**, le da bistveno bolj stvarno: »Of, to je prebujenje naroda!« Maž je prišel iz podzemске jame, KaKi iz ilegale in iz Moskve. Kovač dobesedno misli na kralja Matjaža: »Tistega naroda, ki je spal sto let«, zakaj le Stol?, »to je vznik ljudi, ki ne delajo za narod s tem, da so predsedniki, blagajniki pevskih društev in dramatskih krožkov«, strank in Dborganizacij, kot Poliki v **Mažu** in **Blagru**, »ampak z množicami, ki imajo puške v rokah, z množicami, ki je samo za njih narod, ki se bori«; to je Prol s Krimi na čelu. **Genja** prehaja v zanosno agitko oz. bi drama vanjo prešla, če bi bila nekoliko bolj čustveno vznesena. Jarc sicer uporablja izraze s čustvenim nabojem, a so, žal, pusti.

Ali pa ne, kakor jih kdo bere; morda na koga deluje Kovačev nagovor Priprepričljivo; na starca Brkača, ki se spominja, kako je sam dvigoval leta 42 glas in ponavljal za Jarcem: »Tvoj narod zahteva:« Čeprav je to nekako res, me tako stil kot vsebina izjave odbijata. Ne maram, da kdo kaj zahteva od mene, posebno pa ne Klđ. Resa te zahteve se skaže za vsebino govora Minskega, oznovcev, Ptjideologov, ki so mi jemali Svo in me skušali podrediti svojim zahtevam. Moja zahteva je brezpogojna terjatev, s katero me nagovarja Dt! - Kaj pa, če jaz še bolj Abstnakladam kot Jarc?

Kovač: »To pa se ne da odpraviti z miloščino. Ta narod ima od tebe pravico zahtevati odškodnino.« Tudi od mene, že vnaprej? Ne, tega nisem sprejel; tudi Sigis v **Dia** ne. »Ta narod ti je mnogo, mnogo dal.« Tudi meni? Da in ne. Sicer pa, Jarc Nar personalizira, kar pomeni, da je zmerom kdo, ki v imenu Nara - Klde - terja poslušnost, vračanje darov. FP, znano od FKCe. Bük: Bodite hvaležni, materi in svojim dobrotnikom, tudi patru Krizostomu in St knezoškofu Rožmarinčku, liku iz **Vdove Rošlinke**.

Znana le-miselnost: »Ta narod je redil velika podjetja, tovarne in banke, ki so mu pile kri, mu prodajale domove, ga stiskale in tlačile družno s tujci, ki so prihajali v deželo.« Res je, pa vendar - ne le v kontekstu - vprašljivo. Ptja je vzela Kolpodjetnikom banke, tovarne in podjetja, vrnila jih je Naru. Res? Jih ni dala sebi v roke? KaKi sta se res trudila, da bi s samoupravljanjem nekako pritegnila k lastništvu tudi NarProl. A sta naredila to, da se je Prol boril za varne-trajne službe, si podaljševal bolniške dopuste, delal manj, živel čim bolj brez tveganja in tako Džo polagoma spravljaj na kant. Kdor ponavlja danes leldeolo, je ali demagog ali cepec. Jaz sem vnuk svoje kalvinistične babice (Naje): čim manj Uža, čim več Dela! Už v Delu! V bifeje pa bombe! Res je, da mislim tako predvsem šele zdaj, ko ne smem več ne piti alkohola ne jesti (se nažirati), niti ne zmorem - tudi ne želim več - fukati. Načelen mož! Ne, ni res! Tudi prej sem od časa do časa ponorel od samoopovedovanja; vendar sem hitro vsako svojo askezo nadomestil. Metalo me je med Hedom in askezo. Genja nisem bil, ker me Ekonsvet ne zanima; sem se pa predajal lbnu. Sem vse EV sveta, kot je želel biti Niet, le da on Velika imena Zge, mene pa ta(kšna) veličina ne privlači. Prenaporno je. V tem pogledu sem komot.

Kovač: »V teh časih Slovenci ne morejo ničesar več izgubiti, samo pridobiti.« Kot Slci res. Pa je res tako samoumevno Poz, da Slci ostanejo, ta narodič skoraj samih zoprnih arivistov, še bolj zoprnih literatov (Žabota, Virka, Sirkov, Ocvirkov, brrr ...)? Nič ni samoumevno Neg ali Poz; sem Slc, tudi po lastni Sv volji, a predvsem kot ARF-AK Slova. Ž v paradoksih.

Ko Genja po telefonu zve, da je »italijanska policija zasedla urad Rdečega križa, izvršila preiskavo«, kot OZNa pri meni doma, in njegovo »ženo aretirala«, ko mu Kovač pove: »Tvoja žena je bila že tri mesece zelo delavna članica Of«, ga skoraj zadene kap. Ne more drugega kot izustiti (reva usrana, moleduje za pomoč, vendar je to zelo človeško): »Prijatelj, ne zapusti me. Ampak saj to je, kot da se podira svet, moj trdni svet, v glavi se mi vrti, ničesar več ne razumem.« Kovač - Jarc, NOBD, Ptja itn. - so prepričani, da razumejo vse. Kovač izredno zoprno-samozaverovano, a Tip za Tačas in LRevarje: »To je otroška bolezen. Tudi ti jo preboliš, kot smo jo mi že davno.« SSL, hybris. »Poslej boš začel razumevati.«

Kaj je bilo treba zares razumeti, razkrije Kovač čez desetletje, v EV Haya. V **Dia** se mu vse podre še huje kot Genji; Genja ne naredi Sma, Hay se odloči zanj. Morda pa postane Kovač iz **Genje** Kovač oznovec iz **Noči do jutra**?

Kdo je bolje razumel svet-Čla? Kdo je kaj prebolel?

Januar 2005

VERA PREIDE K SOVRAŽNIKU (ob Kreftovih **Kreaturah**)

1

Glede na to, da pišem Pniz **KtDvK 4**, bi bilo primerno, da postavim **ES** analizo Kreftove drame **K(reat)ure** v sredino pričujoče knjige **Vera in obup (ViOb)**. V vsaki od knjig v Pnizu **KtDvK** naj bi **ES** podrobno obnavljal po eno KtD. V delo jih jemljem po takšnem zaporedju, kot so nastajale v **Empi**. Dozdaj sem obdelal **Nemoč (Neč)**, **Leto 1905 (Lo-05)** in **Tiberija Grakha**, to so drame iz 20-let, nastale 23; slediti morajo KtD-30. Tu pa pravilo kršim, kar sploh rad počnem; K-da so zame pravila predvsem za to, da jih kršim. KtD **Celjski grofje**, o kateri sem pred nekaj leti že napisal esej, bi rad povezal v celoto z **ES** analizo nekaterih drugih SD na temo Celjskih; posebno obeh, ki jima je Kreft neposredno odgovarjal v polemичnem Dia, na Ožupovo **Veroniko Deseniško** in na Novačanovega **Hermana Celjskega**; obe sodita v SD-20. V tem sklopu ne bi smel izpustiti niti Jurč(ič)eve **Veronike**, pred leti sem ji že napisal obsežen uvod, še ni izšel, medtem ko je bil moj esej o **Grofih** natisnjen v Gled listu Celjskega teatra. **JurčVera** postavlja namreč osnovo za vse nadaljnje Ver(onik)e, tudi za Rudolfovo, ki preobrne celoten sklop na glavo z Rad CinHedludom. Ker pa sem sklop teme Celjskih že **ES** obravnaval, celo v dveh knjigah, v Pnizu **KoC**, bom prenesel **ES** analizo **Grofov** tja; torej posebne analize **Grofov**, nastalih 32, v Pnizu **KtDvK** ne bo. Torej lahko v **KtDvK 4** preidem neposredno k **ES** analizi **Kur**, napisanih 34, uprizorjenih - v lJDrami - 35. (Če se le da, začenjaj razprave z metodološko-kompozicijskimi uvodi.)

Ogledal sem si nekaj presoj, ki jih je namenilo SLZ KtD in **Kuram**; Slodnjakove, Legiševe, Zadrove, Kob(larj)eve ... Tako so si podobne, tako vse zgolj skrajšano ponavljajo, kar je Kreft sam napisal o tej svoji drami v članku **Opombe in navodila**, ki kot sklep zaključuje knjigo, naslovljeno **Kreature**, izšla je v Knjižnici slovenskega gledališča kot njen 14. zvezek leta 48, da ne bi bile vredne niti posebne omembe. Edina Kritpripomba je Slod(ňjak)ova, v **Slovenskem slovstvu** 68: »Njen« - dramin - »konflikt je Kreft previdno« (Morsodba) »prenesel v začetne mesece prve svetovne vojne ter ga razvil v dejanje ob takratnih številnih ovaduških primerih, ki so prihajali iz drugačnih središč in namenov. Ne samo da niso bili tipični niti znani v odvetniško-uradniškem krogu«, ta je bil v Slstvarnosti pretežno libski, »ki si ga« - namreč ta krog - »je zamislil kot negativnega junaka svoje komedije, dasi so bili

mogoči in kdaj pa kdaj morebiti celo resnični, ampak tudi njegove družbeno skromne kreature nimajo mnogo skupnega s predsedniki, ravnatelji in pravnimi svetovalci delniških družb, na katere je meril v črtici **Tempo tempo**.« (Tudi sam začnem pisati slab, polomljen, neroden slog, ko berem Sloda; bil je - glede izražanja - res neroda.)

Na te like-ljudi se namreč Kreft sklicuje v **Navodilih**; meri na Libce. Slod piše: »Komedija« (**Kure**) »je bila napisana 1934. leta po skušnjah šestojanuarskega režima, kjer so takšni ljudje vsaj za nekaj časa delali kariero, dokler jih niso zamenjali njim enakovredni tekmeči iz drugega tabora«, Slod misli na tabor Klcev, zamenjava se je izvršila 35, ko pride v Jugi na oblast Korošec, v Slji njegova ljudstranka, ban Natlačen. Slodova Kritteza je za mojo analizo pomembna, saj odpira širše vprašanje: kakšne tabore, stranke, gibanja, ideolusmeritve, načine Ža ipd. so slikale SD-30. SZg se je namreč delila na dve etapi, v prvi, 30-35, so vladali Libci, ban Marušič, župan Lje Puc itn., v drugi, 35-41, Klci, ban Natlačen, podban Majcen, Lj župan Adlešič. MV-II se obe skupini - plus SoD vodstvo, Jelenc in Petejan - združita; a to se ne zgodi v 30-letih, ampak kasneje, v novih Zgrazmerah.

Kreft v **Navodilih** svojo sodbo večkrat ponovi: »V februarju 1930. leta« (jaz se nahajam v MoMinem trebuhu, MOč je v beograjski Glavnjači, kjer ga na zasliševanjih tudi fizično mučijo, v vsej Dži se stopnjuje pritisk na Komste, vlada Rad teror) »je bil zaplenjen roman **Človek mrtvaških lobanj**, avtor (to je sam Kreft) je postavljen pred sodišče in obsojen«, ne tako Rad kot MOč, Prežih, Gustinčič, moj ujec Ernst Tomc (njegov priimek dobi glavni junak **Kur** Ivan Tomc), »takoj po izidu novele **Tempo, tempo** pa sta Avgust Praprotnik« (v moji Dni zlega imena, njegova sestra je zapeljala mojega deda Roberta-Slavca, bila povod za babičino ločitev od moža, obenem pa so propadli prihranki Dne, naloženi v Kmetijski hranilnici, katere lastnik je bil ravno Praprotnik) »in njegov krog«, Tip krog Libcev, KplLibBrže, »organizirala gonjo proti njej in avtorju, ker so se nekateri iz tega kroga čutili osebno prizadeti« - če so se v teh likih prepoznali, Kreft trdi, da so se, Slod, da se niso, se Slod v svoji Kritopombi moti? -, »čeprav niso bili avtorju nič drugega kakor tipični modeli takratne vladajoče ljubljanske družbe.« (Posrečilo se mi je napisati neberljiv kljukast stavek.)

Kreft poudarja Tip(ičnost) modelov-likov. »Avtor je bil zaradi tega odpuščen iz Narodnega gledališča«, a se je vanj kmalu vrnil, »in je imel precej opravka s policijo, ki je seveda ščitila ljudi takšnega kova, namreč kritiziran(c)e. Takoj po odpustu je bila zasnovana komedija **Kreature**.« Kreft opisuje, kako so na Kodo, ki »je bila 1934. leta predana Narodnemu gledališču v uprizoritev, razni dr. Kostanjški, Grilci, Brede itn. takoj planili in skušali uprizoritev preprečiti s pomočjo cenzure in policije.« Sledijo podrobna navajanja teh poskusov, ki za mojo analizo niso pomembna, razen kot dokument, da je Koda res zadela v črno. Bila je, po Kreftu, »po osmi predstavi tiho sneta z repertoarja, čeprav obisk še ni bil izčrpan. Tudi ni smela biti obnovljena v naslednji sezoni.« Motila je, tokrat že novo Kl oblast, ki pa se je očitno s staro ldn. **Kure** tudi glede na te značilne podatke sodijo v blok dram, ki so bile v SD-30 do ne le Polvladajoče, ampak kot KplBrža ustrojene Dbe poudarjeno Krit, **Čampa, Med štirimi stenami, Matjaž** itn.

Slod s svojo sodbo namiguje, da se je Kreft nameraval s **Kurami** maščevati tistim, ki so dosegli zaplembo njegovega romana **Človek**. Slod: »Ker pa je

tedaj« Kreft »izgubil službo, je sumil maščevanje ter je nato odgovoril s komedijo«, torej sam s kontraMaščem. Mašč pa kot da mu je (po Slodu) zabrisalo točno presojo, jo naredilo preveč Inf ali Pvtno. Bilo bi koristno, če bi LZgarji čim prej razkrili možne modele za like **Kur**; ali je dr. Kostanjšek (Kost) sam Praprotnik itn. Nekoč je SLZ znalo te reči podrobno opisati, posebno Boršnikova, našlo je mnogo zanimivih podatkov za SKulZgo in za SPolZgo. Šele tedaj se bo natančneje vedelo, ali je Kreft v **Kurah** meril predvsem na Libce, kot pravi sam, ali tudi na Klce, kot misli Slod. Slod tudi sodi, da se DbRazrsloj, ki ga podaja Kreft v **Kurah**, ne sklada (vsaj za Slce) z visokim-najvišjim slojem BržDbe; da podaja Kreft nižji sloj, uradnike in ne šefov, razen Kosta(njška). So bili ti res bolj Klci kot Libci? Ni Kreft v duhu Mrka predvideval, kaj se bo zgodilo 41 - MV-II -, namreč da se bodo Klci in Libci (plus SoD šefi) združili pred enotnim Sžom vseh, pred Komsti (OF), ki jih bo vodil Ivan Tomc, Tomc pa bo kmalu po 18, ko bo kot vojak v Srbovski soustvarjal novo Džo, Jugo, prešel od anarhizma in predvsem Narpreporodstva, dobesedno od skupine Preporod, k Mrku, od Bakunina k Marxu. Kot je verjetno prehajal sam Kreft, morda tudi MOč, oba kot zgodaj odrasla mladeniča že MV-I.

Slod, kot vemo, Krefta ni maral. Z navedeno, čeprav fragmentarno sodbo je skušal spodbiti TemKreftov namen iz **Navodil**: Kreft je namreč v **Navodilih** zastopal Estnauk SocRealza; **Navodila** so izšla 48, na vrhuncu propagande SocRealza v Slji. Takole se Kreft izraža: »Tega vprašanja - resničnega napredka v političnem boju, se drama najbolj tiče.« Za Pol napredek gre in za Polboj, za duha lReve, kar pa je skladno s KtD pred Kodo **Kranjski komedijanti (Kojanti)**. Kreft si je tokrat na ravni Ideole zvest, tudi z upoštevanjem Trage, v **Kurah** nastopata dve Si, justifikacija zoper Avso usmerjenega vojaka in S na fronti Bredinega brata Lojza Medveda. Obe Si sta poudarjeni kot umora, Kreft jima daje poseben pomen, uporablja ju za argument RadKrite Avse, a obenem tudi za svoje razmerje do sveta, ki ni zgolj Ideol-agitpropovsko, ampak obenem Trag(ično) ali Trag(edijsko), kot podčrtujem v dozdej objavljenem Pnizu **KtDvK**. Kreft nadaljuje: »Tega vprašanja pa nikakor ne obrazuje komedija teoretično, temveč na živih ljudeh, ki so ponajvečkrat individualno precej zapleten proizvod« (Mrk-teza) »objektivnih zgodovinskih družbenih in političnih procesov. Zato je vsa teža dejanja in zapletov v značajih posameznih oseb, ki pa se v krogotoku dejanja in končnega razpleta, ki dokaže, da so takšni ljudje nespremenljivi, izpričajo kot tipi.« (Ojej, oba s Kreftom mučiva Slščino, ne le Slod.)

Kreft točno poda jedro SocRealza. Bistveni so tipi, kar pomeni, da je Resa nespremenljiva, zakon Dbe kot tak. Nespremenljivost ni v tem, da so vsi ljudje slabi, ampak da so eni zli-Neg, drugi dobri-Poz. Pozliki trajajo od nekdanj, poznamo jih že iz antične Zge, tak je Tiberij v **Grakhu** (začetni Meš), Pravdač v **Grofi**; takšen je zmerom - Strno - zatirani in izkoriščani (ZI) Razr, tlačani, Km, glej **Punt(arijo)**. Psk lahko od modela-zakona odstopa, a zgolj kot Psk, točneje kot OPsk, kot nekdo, ki je za svoj Razr-sloj neTip; v **Punti** je za Razr Pla neTip baron Sekelj, za Razr klera neTip vaški župnik Babič, za Km-Prol neTip Šajnovič; so Izdi svojih Razrov. Mrk je Fija, ki - edina točno - odkriva zakone Zge, s tem Čla. PozRazr je 34 Prol, vendar ne sam, ampak kot ldn z Narom, če je ta Nar v interNac konstelaciji Džmoči ProlNar, Nar Prolcev.

Slci smo tak ProlNar, kot je ugotovil že Can(kar), ta pa je merodajen tudi za pravoveren Mrk; **Kure** - ne le one - izhajajo iz **Blagra**. Lenin kot prenovitelj Mrka in kot utemeljitelj ter izvršitelj Oktobrske Reve (glej lik Lenina v **Lo-05**) govori o samoodločbi Narov, Nare razume Dgč kot Marx; Marx je preveč stavil zgolj na Razr-Prol, Lenin je razširil Prol od Razra tudi na - nekatere - Nare, med temi so se znašli Slci. Tako je trdil tudi Kardelj v svoji - v Canovi smeri izvršeni - nadgradnji Mrka, v **Razvoju SNar vprašanja**, 39. Kardelj - oba s Kidričem kot KaKi - 39 in 41 sledi(ta) Kreftu iz **Kur**, tudi MOču iz njegovih Mrkstališč iz 20-ih in 30-let. (Naj navajam MOčevo komaj znano razpravo iz 20-let, iz **Sv-mladine?**)

Po nauku Mrka je Čl sicer individualno bitje - Psk -, kot Psk se razlikuje od vseh ostalih Pskov, njegova posameznost mu daje značaj živosti-Ža, živi-deluje pa Psk v okviru DbZge in ta je, ki terja-sodoloča tipe. Tipi so zakoni DbZge, preneseni na ljudi, v teh tvorijo ogrodje, na katero se nanosijo Pospoteze Pskov. Možno je, da se Psk, ki je kot Psk (jaz bi dejal kot SAPO) Sven, loči od svojega Razra, preide celo v nasproten Razr. To velja za tim. Nap(redno)Inco, med katero so sodili tudi Kidrič, Bebler, Zihlerl, Kreft in MOč; tudi Marx in Lenin. Odloča, kako se ta Naplnca obnaša; če ni do kraja zvesta Ptji, a le Ptja točno izraža duha Mrka in objektivnih DbZg zakonov, postaja Izda(jalska). To se zgodi - po prepričanju TaPtje - okrog 40, ko skupina marksistov okrog Krleže noče več slediti Ptji, ima jo za predoktrinarno; Krleža se upre Zogoviću (Djilasu in Kardelju). Ptja s to skupino Rad obračuna, Krleža ne gre - ne sme iti - v Prte. Analogno se zgodi Kreftu in Slskim krležijancem, vsaj odrinjeni so od Temtoka Zge, Juš Kozak, Košir; Brnič pade celo kot HršDmbec, Kreft se skriva v umobolnici.

Zastavlja se vprašanje, ali je bil Kreft v svoji dramatiki res tako zvest Mrku SocRealz šole (Zihlove in Stltipa), kot bi se zdelo iz **Navodil**, kot je sam želel poudariti v **Navodilih?** Kaj pa, če je gnalo Krefta h krležijanstvu oz. v sodelovanje k Juševemu ljzvonu ravno to, da je Naplnco cenil bolj od KaKija? Da je premočno poudarjal njen značaj kot Narlnce? Tomc še ni Komst-leninovec, ampak duhovno ustrojen kot preporodovec, torej kot ultrajugar. Pravdač je Meš in kot Meš predstavnik Naplnce. V **Kurah** ni PraProlca, tudi Tiberij ni Prolc; Prolska je le masa rimskih ulic, ki je pa prevrtljiva, nezanesljiva; v **Grakhu** se zgodi umor nad Tiberijem ravno po zaslugi fašizirane mase. V **Grofih** Km-tlačan le stoče in grozi, ker mu je grof posilil hčer; idejo (drame) zastopa MešPravdač, ne tlačan. Komst Vanja v **Lo-05** je sin vladajočega Razra, Km so precej preplašeni, nimajo lastne lRzavesti, dajati jim jo mora Komst, Vanja, ki pa prihaja iz Naplnce. Le v **Punti** so PozRazr Kmtlačani, ker so Zl; so Slci-Hrtje. Oba Nara se ne le vojskujeta, ampak tudi izražata, vzpostavljata nekaj, kar je predhodnica lReve in Mrka.

V **Kojantih**, ki so iz Kreftovega krležijanskega - »trockističnega«, Ptji nezvestega - časa, 40, Kreft najbolj poudari NKNM; v njih nadaljuje celo ČD, Voš(njak)ovo dramo **Pred sto leti**, celo Gov(ekarj)evo **Predigra. Poigra**. Tu so glavne Pozfigure baron (Pl), Zois, višji Džuradnik, Linhart, duhovnik, Vodnik; Ljud - Km in služabniki kot zasnova Prola, Žibertova Nežika in Matiček-Micka - NarKulNaplnci zgolj sledi, izvaja, kar planira Inca. V tej drami je Kreft odstopil od MrkRealza, čeprav je res, da je prestavil dogajanje za poldrugo Stol nazaj, tedaj pa PriProla še ni bilo. Sporočilo Kode je jasno: prav ima trojka ZLV, NarNapKula, ne Prolci, ki kot skorajlumlRevarji nimajo Notstika s SKulo, kot je

niso imeli Leskošek, Marinko, Maček ne v PVSli ne v MV-II Sli ne v PoV Sli. Tedaj so se celo eksplicite obrnili zoper Sllnco, ki je MV-II sodelovala v OF, jo začeli preganjati, tudi zapirati. To so delali v imenu Prola, ki se MV-II večinsko niti ni udeležil NOB-LReve, masovno je 41 pozdravljal prihod NczNemcev na Štajersko in Gorenjsko. PoV ni imel nobene Kulmoči; PV še, glej Moškričevo in Čufarjevo dramatiko.

Kreft se je PoV sicer rešil preganjanja, ne pa Zaniča s strani Ptje, medtem ko je Zupa(na), Torka(rja), Mrzela itn. PPP (po)zaprla. Tudi s tem je skušala dokazati, da primarno velja DbZg, tj. pripadnost Razru (Prolu), ne pa sama zavest ali ideje; te hitro skrenejo s Prapoti - v sektaštvo -, če jih ne zastopa PraProlec; to je bil - kot osredotočenje vseh Prolcev - Tito. Kardelj je bil sin sluge, s tem bližji Prolu kot Mešu. (To 1. poglavje razprave o **Kurah** je v celoti nekam prisiljeno. Pomeni, da sem se naveličal pisanja o KtD? Ali vsaj tega, da KtD preveč enostransko hvalim? Bo potrebno obrniti ploščo? Za mojo MetAkso je Tip, da presojam zdaj s te, čez čas pa s tej ravno nasprotni smeri.)

2

Naj je Kreft v **Navodilih** še tako poudarjal svoj SocRealz, naj je še tako Rad kritiziral Bržo (Kosta) in MM kot ostale (Breda prehaja iz MMA v Bržo, pač s poroko s Kostom), sam lik Tomca Ptji ni zadoščal. Slod odklanja **Kure** oz. jim namenja Moročitek, češ da ne slikajo sodobnosti; to slikajo **Štiri stene**, JKranjčev **Čampa**, Pahorjevi **Viničarji**. Kreft dejansko ne piše Kritdram o sodobnosti; vse njegove drame so prenesene v Zgo, torej v določeni meri Hist. (Razen **Neči**, ki pa nima PolKrit naboja.) Kaj pa, če je Kreft tudi zato prestavljal čas dogajanja svojih dram v Histpreteklost, ker je želel - zavestno? - poudarjati predvsem NapNarInco - takšno, ki simpatizira z Zl Razri in Nari -, ne pa samega Prola, ker je odkril, da je v svojem ES liku Prol vprašljiv? Da je tak, kot se je skazal MV-II, kot kompromisarski, nenačelen, saj je raje izbral Reludobno Ž delavcev v zaščitenih mestih Trbovljah, Jesenicah, Celju, kot pa odhod v Prte? Nekoč prej se je SProl upiral, glej velike stavke, o njih je pisal MOČ, v 30-letih pa se zdi, da ni živel tako slabo, kot je njegov položaj hotela prikazati Ptja. Dejstvo, da se je MV-II v večini ognil LRevi-NOBu, ga je naredilo za pokornega; pokorščino NczNemcem MV-II je PoV predelal v pokorščino novim Gosom, Ptji, ki je celo trdila, da je prav Prol hegemon SDbe. Ne pozabimo, da je tudi NemNcz obešal Prol na zastavo, Hitlerjeva stranka se je imenovala NacSocstranka. Prolu je na Empravni veliko pomagal, seveda v okviru NemNace.

PoVPtja pa je za razliko od MV-II Ptje vse bolj opuščala poudarek na Naru, vse bolj ga je premeščala na Razr, iz Slova na Prol. **Kure** so mogle biti Ptji-48, Ptji PoV časa, vseč zaradi Tomčevega Jugostališča; Ptja sicer ni odobraval velikoSrbusmeritve, JNcla (glej Špicarjeve drame **Osvobodenci**, **Patrioti**, tudi **ŽupVero**), zato ne Maistrovih borcev in solunašev; a zavzemanje Tomca za Jugoidejo je nekaj drugega. Lenin in SovZvPtja sta se imperialistični vojni sicer odpovedala, SovZa je jeseni 17 izstopila iz vojne, a upor Srbov zoper Avso-Nemčijo se je dal PoV razlagati na dva načina: v duhu Apisovih četnikov-črnorokcev, in v duhu obrambe Zl NarovProlcev. Srbi so v percepciji PoV

JugoPtje posta(ja)li vse bolj iz Nara velikoSrbBrže - oblasti, zatiravcev - Nar Pozljuda, posebno Km in vaško prebivalstvo v BiH, ki je svojo Ančetništvo - proPtjdržo - dokaz(ov)alo v MV-II.

Problem je torej HKD. Kdor hoče, lahko v **Kurah** najde tisto, kar je všeč njemu. Kreft poudarja predvsem dvoje: 1. da je bil Tomc »član nacionalno-revolucionarne podtalne organizacije, ki se bori za osvoboditev jugoslovanskih narodov izpod jarma Avstro-ogrske monarhije.« Ta organizacija se je po 18 zapisala SrbBrži, razvijala se je v smeri Srbfza; iz nje je črpal od srede 60-let naprej Čosić, ki si je izbral za vzor ravno Apisa. Obe razlagi sta torej mogoči. Stalin je forsiral ruske dekabriste kot demokratično NarNaplnco, ki je bila celo Plporekla; odločalo je, da se bori zoper carja in FDbO. Kot naj bi odločalo v **Kurah**, da se Tomc-Kreft borita zoper Avscesarja in avstrijakantsko Bržo-MM. Kreft je računal na takšno možno RR. To mu je najbrž hotel Slod očitati: da s prenosom leta 34 v leto 14 obenem s Krito SBrže - SMMa - ni odklanjal le Avso in tisto SBržo, ki je Avso podpirala, da se oba Poz lika **Kur**, Tomc in Kostov sin Leo (spet Leo, kot v romanu **Človek** in v drami **Neči**), sicer odločita za dezertiranje iz Avs armade, a vstopita v Srbarmado. Naj sta še tako Jugousmerjena, tudi MOč je bil, sta via facti tudi proSrb usmerjena. Verjetno je ta podatek omogočil, da je vodstvo Drame SNG vzelo **Kure** na repertoar. (Slod Kreftu očita spretnost in Polprilagodljivost.) **Kure** je nekaj let za tem ravnatelj Drame Golia - dobrovoljec na Jugostrani - dopolnil z **Dobrudžo 1916**.

V tem času je bil Kreft že drugje. V obrambi SI tlačanov, **Punta**, SI PrMeša (NKNMeša), **Kojanti**. A niti Golio ni zaneslo v PlaGa, kot je-bo zagotovo Kosta; Golia se je priključil, enako kot vodstvo Drame, OŽup in Vidmar, OF-NOB gibanju. Ira Zge-usode: ti trije, ki so bili glede na Krefta še bolj SINar poudarjeni, dva dolgo v Jugobliki, Žup in Golia, eden v samoSliski obliki, Vidmar, so smeli v OF, Vidmar je postal celo njen Preds, Kreft pa se je moral Prikr v kotu, zunaj DbZge, kot OPsk. Postal je neTip za DbZgo oz. odpadek od nje, kot bi dejal Ziherl; MV-II je padel Kreft na Smš Zge. Šele PoV se je - z izjemnim naporom volje in stremljenja (stremljivosti) - rešil iz zavrženega kota. Objava in uprizoritev **Kur** (PoV uprizoritev v MGL)) sta bili tudi sredstvi v tem Kreftovem prizadevanju po Polrehabilitaciji. Do neke mere mu je uspela, bolj kot MOču, manj kot Jušu, ta je le prišel v Prte; Koširju pa nič; najprej je bil ubit (izginil je na Golem otoku), nato - vse do 2005 - skoraj Zamol. Mrzela so rehabilitirali, Koširja ne; tudi Gustinčiča komaj, njegova glavna spisa še nista izšla.

2. točka, ki jo Kreft poudarja v **Navodilih**, je RadKrita MM-Brže; ta je dejansko osrednja, zavzema 95 % drame, Tomc kot NarRevar le 5 %. Kreft v **Pojasnilih** točno razlaga svojo dramo: ob RadKriti MM-Brže kot Razra je tudi EtKrita. Ob Mrkstališču o zlu Kpla, ki je kriv za NegDb sistem, daje Kreft v prvi plan Etvidik; to počne že od **Neči**, kjer DbPol vidika sploh še ni. Etvidik je bistven v **Grofi**, **Grakhu** (pravična delitev zemlje), v **Lo-05** (odprava neznosnih razmer hlapčevstva v Rusiji-05). V **Punti** ne gre spregledati samovolje, ki jo vršita PIK sloja nad tlačani. Razr-Ekonvidik se spaja z Etvidikom. Razrvidik se v vsej KtD kaže bolj kot Krita oblasti, manj kot Krita Ekonzakonov RazrDbe. Tudi to je razumljivo: Ekonvzroke je težje dramatisirati, so bolj posredno v zvezi s Č usodami. Vendar, Moškrič in Čufar uprizarjata SProl, Kreft ne; Mošk(rič)u in Čuf(arj)u škodi, da se preveč vežeta na ES delavstvo; škodi v Estzavesti litKrite Tačasa, pa čeprav je bila le-va. Dela ju za preveč na Razr vezana

dramatika, s tem za preveč agitpropovska, kar pa ni nujno res. O obeh imamo komaj kakšno resno analizo; kar je z Moškom počel ubogi Dolgan, je res Usma vredno. Tudi zato se nameravam kmalu posvetiti ES analizi MoškD in ČufD. Planiram, da že v Pnizu **KtDvK**, drami **Razkrinkana morala**, 33, in **Ameriška tatvina**, 35. Obe sta iz istega časa kot **Kure**, le da obravnavata Tačas Slje. (KasO: poleti letos sem začel načrt izvajati z ES analizo Čufovega **Poloma**)

Da je Kreft predvsem ideolog Ete, trdim že ves čas. V **Navodilih** se opisuje točno; že na samem začetku te razprave da v prvi plan: »Osrednji idejni problem, ki ga skuša prikazati ta neblaga komedija, je etično-političen.« (Misli na **Kure**.) Točneje: niti ne politično-etičen. »Gre za vprašanje značajnosti, narodne samozavesti in poštenosti.« Te so bistvene Pozkarakteristike Nargibanja oz. ljudi, ki ga tvorijo kot Pski. Na Db ravni Pola, na EkPravni Eta. Vendar, in to je teza SocRealza, so tudi TemEtpoteze Čla zakonite, posledica ZgDbe in ne le ES narave. »V okviru individualnih razlik pa se skriva nekaj skupnih čednosti tiste preteklosti, v kateri se komedija godi«; in zdajšnjosti, je najbrž razumelo gledavstvo 35. »Strahopetnost, stremušstvo, klečeplastvo in naposled krona vsega - ovaduštvo in izdajavstvo.«

Povezava med tipom in Pskom je v Kreftovi izvedbi takšna, da jo je mogoče razlagati na dva načina: s poudarkom Pska - živih oseb, razlik med njimi - in Kola, ki je kot Kld nespremenljivi zakon DbZge. SocRealz razlaga pravi, da mora biti vsak član MM-Brže neznačajan, strahopeten, stremuh itn. In res, vsi v **Kurah** so takšni, razen tistih, ki se odpovedo Brži, prestopijo v vrste NaraProla, s tem tudi Prola v širšem - leninskem - pomenu izraza; to pa je ob Tomcu in Levu Kostu do neke mere Lojze Medved oz. bi bil, če bi se ravnal po svoji vesti-prepričanju. Nesrečnež je, slabič, pa ne sledi Levu Kostu; pusti se prepričati očetu Matiji, da se javi kot prostovoljec v Avsvojsko; S ga zadene kot kazen. Težko je reči, da Lojzova smrt na fronti ni Etkazen zanj. Kreft je bistveno bolj odvisen od KatVISa, kot se zdi, kot je - ali bi bil - pripravljen sam priznati. O tem več kasneje, a to tezo sem izdeloval že v prejšnjih ES analizah KtD. Zdaj jo bom le še okreplil.

Kreft argumentira trajnost - zakonitost - NegEtpotez MV-I MM-Brže s tem, da jih podaljša v naslednje čase-obdobja: »Ovaduštvo in izdajstvo«, dejansko vse navedene Negpoteze, sta »dve usodni lastnosti, ki sta cveteli že v letih prve svetovne vojne«, tedaj sta bili še »veliko hujši«. NOBD to Kreftovo tezo potrjuje, glej like Kplpodjetnika Mirtiča in Ferleža, **Rojstvo** in **Razci**, Senatorja in Sava, **Ogenj** in **Operacija** itn. Kdor sodi v Bržo, a se ji pravočasno ne odpove, kot sta se ji Tanja in Miheličeva, **Ogenj**, postane nujno - Zglogika, Zakon! - lzd in ovaduh. To je SocRealz vidik.

Težave pa nastopijo PoV; a o teh se Kreft ne izjasnjuje, dram o PoV ne piše, razen **Jugovprašanja**, ki pa ni dokončano. (Lev Kreft mi je pravkar sporočil, da je njegova sestrična, Bratkova nečakinja Mojca Kreft našla v Bratkovi zapuščini MV-dramo **Kralj Matjaž in Alenčica** in zadnje dejanje **Jugovprašanja**, tj. **Apokjezdecev**, in celo v več Rcah. ES analize obojega se moram lotiti čim prej.) Že TorkZup Gene je SocRealz E(s)to ukinila, s tem lastne NOBD, **Rojstvo** in **PrZ** oz. Tork svojo graditeljsko Psoznovsko agitko **Ponikvar**. V **Pisani žogi** in **Deliriju**, kaj šele v **AlekuPR** postanejo Prti-Komsti naenkrat Etvprašljivi, Renk, Gabro, PPPmister Antibraks, sam AlekV, ki postane veletiran. MGG isto smer le še stopnjuje: v **Dia** sta oznovska zasliševalca Mender in Minsky, v **Aferi** Marcel, nemalo tudi PolitKoms. S tem je odprta pot

Rad RRI SocRealza. Za PoV nadaljevalce SocRealza, za Bora v **Kolesih teme**, za Žmavca v **Pristanu** itn. še velja, kar je napisal Kreft v **Navodilih**, če trajnost-nespremenljivost NegEt potez vežemo, kot jo je Kreft, na MMBržo kot NegRazroblast. Če pa naenkrat zagledamo tudi v Ptji oz. njenem kadru oblast in to celo Radnasilno, teza **Dia**, **Afere**, **AlekaPR**, Hofmanove **Noči do jutra** itn., potem postanejo Negpoteze, vse do Izda in ovaduštva, Tip tudi za Ptjoblast. Kot danes vemo dokumentirano, je bila vsa PoV Slja preprežena z ovaduhi. Z vidika oblastne Ptje to niso bili Negovaduhi, ampak Poz - konstruktivni - sodelavci edinega Pozsistema, kakršen da je bil Ptjrežim. Ta hip pa nastanejo - hude - težave. Kreft jih v **Navodilih** - in v svoji dramatiki - ni predvidel.

Drame MGGe in ZupGene, odkar je prišla k sebi, so zaostrene v smer Krite-odklanjanja Neg Et potez, ki jih odklanja Kreft, pred njim pa iste že Can, ne le v **Blagru**, seveda če vzamemo te poteze kot načelne kategorije. Po logiki Mrka postane nekaj, kar je bilo v enem sistemu (s stališča sistema Brže in Kpla) Neg, v drugem sistemu (s stališča SocKoma in Prola) Poz. Vendar, je VOS kaj drugega kot največji mogoči ovaduški sistem? S stališča KCe in SPED je VOS do SNara Izd(ajavska); SPE se je po 91 vključila v SDBo, Bük je bil nekaj časa Predsmister SI vlade, danes je Financmister. NSlja zagovarja Vrte, ki imajo KomPtjo za Izdstranko. MrkPtji (ne le StlPtji) se odpoveduje tudi večina še živečih Prtov, imajo se le za NOBborce. Priž pokaže v **Aferi**, kako Prt, ki ga izvoli Ptja (PolitKoms) za najzanesljivejšega sodelavca, Marcel, ovadi svoje tovariše. Mender-Minsky v **Dia** silita oba zapornika, Sigis-munda in Hay-manna, naj ovadita svoje somišljenike oz. sokrivce. Tempoteze Komstov postanejo v luči SPED in SPD ravno tiste, ki jih daje na pranger Kreft: neznačajnost je Tip za Kovača v **Noči**, svojo prednost izrabi in zapelje zapornikovo (Petrovo) ženo. Tejrezijas v **SAnti** je skrajno Cin, Cin je tudi lastnost, ki nastopa v **Kurah**, omenjena je. Ismena v **SAnti** je strahopetna; Just v **Kong(res)u** je neznansko ambiciozen, zato postane steber Ptje na Univerzi in širše. Itn.

Na eni strani se zdi, da ima Kreft prav, saj trdi, da so te EtNegpoteze nespremenljive, trajne. Po drugi nima prav, ker to trajnost veže le na RazrNeg Dbe; njegovi junaki verujejo, da bo Nsvet, za katerega se borijo, v temelju Dgčen. Empirija pokaže, da ni, da se stari nadaljuje, da je teror PoVPtje še hujši od terorja PV Brže; Priž ne sodi med SPED(ramatike), a je v obsodbi terorja Ptje neomajen, **Dia**. Enako Zup v **AlekuPR**. Šele ko neha biti AlekPR Ptjdiktator, ko zapusti svojo DžV(logo), ko se vrne k ljudtovarišiji, k naredniku Fricu, se preOsm iz ZČla v DČla. (Podajam spremembe, preobrate, nasprotujoče si ocene: Rltz Ete.)

Zato ni čudno, da SPD nadaljuje z EtDbKrito, kakršno je razvijala PV-SD; da pride v 80-letih do MaPSte tim. EtHuma, v bojeviti Rci **Kur** in **Čampe**, glej Gošino **Zeleno dolino (Zedolo)**, v bolj Trag ali melanholični Rci **KozVide** in **Punčke**, glej Gošini drami **Pod Prešglavo** in **Srečna draga vas domača**. RMg pa sesuje celo EtVrte kot takšne; neznačajnost, strahopetnost, Izd, egoizem, Cin itn. postanejo Temkarakteristike RMg-Čla. Postanejo tako splošno veljavne, da niso več Neg. (Neg=Poz. Ž=S.) Ni več niti razlike - celo nasprotja, kar je bilo za EtH - med Poz in Neg. Mora postane AMora, naslov mojega Priza: **M=A**. Ker ni več resničnosti in Rese, je vse le stvarno, pa še stvarno ne, le Sim; Dvhipermodel. Kjer pa vendarle znova nastopa Eta, tj. v poskusih obnavljanja-oživljanja PV-Le(vi)ce, je ta Eta - kot sploh ves neolepokret - ničesna, zgolj retorična, brez Etzanosa, brez globlje Dbanalize, kar vse je dal

Mrk SDi od **Blagra** oz. Kristanove **Zvestobe** prek JKranjca **Detektiva Megle** in Potrčeve **Kreflove kmetije do Rojstva** oz. zadnjih kolikor toliko še Pridram PoV časa, do **Ognja** in **Operacije**. Ta vidik - ničesnosti neoleSD - bom analiziral v Lovr(ič)evem **Divjem vzhodu**. (Zaradi moje teze o Rltzu je moja razprava slabo pregledna; če bi imel čas, bi jo napisal znova. A časa nimam. Fezljam, ker hočem biti Kreftu preveč naklonjen? Nihče mu ni več, vršim torej svoj posel tematizacije Zamol-zavrženih. A - si ni Kreft v mnogočem kriv sam?)

3

Ker so bile **Kure** uprizorjene 35, je verjetno, da je Kak (FKozak) narisal **Maža (Kralja Matjaža)** kot nadaljevanje **Kur** oz. kot svoj prispevek v tekmi, ki jo je nato gojil s Kreftom vse do 40. Primerjava med obema DbEtKrit dramama gre brez dvoma v dobro Krefta; Kak je v **Mažu** glede na **Kure** zelo Abst. Res se dogaja **Maž** v sodobnosti, v Slji sredi 30-let, a liki SBrže, Polikov itn., so nemalo Konv, glede na tedaj že skoraj 4 desetletja stari **Blagor** nič novega. V **Kurah** so osebe brez dvoma jasneje, čvrsteje, bolj živo izrisane. Tudi dejstvo, da Tomc ne nastopa - idejo je povzel Dine v **SAnti** -, **Kuram** koristi. Če mora PozHer razlagati svoje ideje, še posebej pa, če kaže svoj odpor-gnus do okolja-soljudi, je to zmerom nekoliko - ali precej - neprijetno, vodi v samovšečnost, v cenen patos, v samohvalo. Lik **Maža** zaradi tega trpi. Ta tekma-bitka s Kreftom se Kaku ni posrečila. Kmalu bomo videli, koliko se je JKranjcu, glej **Čampo**, koliko Vomb(ergarj)u, glej **Zlato tele**. Po številu uprizorjenih DbEtKritdram je bilo leto 35 v Drami SNG nenavadno obilno in bogato. **Kure** (pod naslovom **Malomeščani**) so doživele krstno predstavo 11. IV., **Tele** 26. V., **Čampa** 2. X. Deloma je mogoče v isti žanr prištevati celo Šorlijeve **Blodne ognje**, krst 16. II., in obe Golievi, **Bratomor na Metavi**, 6. XI., in igro za otroke **Uboga Ančka**, 8. XII. 35.

Za **Kure** je Tip nekaj, kar **Mažu** manjka: boj - Krita - s stališča mlade Gene. Kreft je imel sicer že 30 let, približno toliko kot JKranjc; Kreft je rojen 11. II. 1905, JKranjc 4. III. 1904. V isto Gene sodi tudi Vomb, 16. II. 1902, glej njegov mladostni obračun z Libci, drama iz 1920 **V novi dobi**; tudi to bom kmalu upošteval. Sta pa starejša od Kreftove Gene Kak in Šorli. Kak za desetletje, rojen 28. X. 1894, Šorli pa kar za tri desetletja: rojen 19. IV. 1877. Šorli je iz Gene Kosta, odvetnika, obč. svetnika itn., Nika Komarja, »Pol uradnika pri deželni vladi«, Poldeta Tomšiča, »sodnega oficiala« (uradnika), Matije Medveda, »uradnika pri finančni kontroli«, Svitoslava Grilca, »profesorja in nadporočnika«, pa še dveh v igri manj pomembnih Že. Vsi ti tvorijo Neggrupo **Kur**; od mlajše Gene se jim pridružita le Tone Sevnik, »rez. kadet, pesnik in novinar«, 25 let, in Breda Medved, 20-letna. Vsi ostali so označeni kot stari med 40 in 45 let. To je bila Gene, rojena okrog 1870, okrog 1914 v SDbi najbrž najvplivnejša; v teh letih doživi Čl akme, je najbolj AgrEkzPld.

Leta 35 sodijo v analogno Gene Kak, Vidmar, Šnuderl, Jože Rus itn., ljudje, ki so prešli MV-II v sam vrh OF oz. nastajajoče NOB-oblasti. Starost Pselite v **Mažu** ni poudarjena. Kreftova Gene vse do 41 ni prodrla, Vodlji Polstrank so ostajali starejši, Korošec je iz Šorlijeve Gene, enako Kramer, Ehrlich, Kulovec,

Natlačen, ali le malo mlajši. MV-II pa se je uveljavila nova Gene, rojena celo po 1910, KaKi, Zihelr, BKraigh(er), v Prtih Bor in Zup. Kreftova (MOčeva) Gene kot da je bila preskočena; tudi Ingolič ni v Prtih, Potrč in MKranjec prideta v Prte kasno. Izjema je Koc, ki je tudi Kreftov tekmeč, čeprav ne iz lastne optike. Koc je rojen 27. IX. 1904, je celo iz iste vasi kot Kreft, iz St Jurija ob Ščavnici. Ker sta njegovi prvi drami iz let 25-26, sta analogni prvim trem Kreftovim. KtD in KocD sem že primerjal; morda bom v pričujoči knjigi to primerjavo tudi objavil. Ni pa Tip za sredo 30-let, Koc v 30-letih ni napisal drame; šele v Prtih jo je, 43, **Večer pod Hmeljnikom**. SD me zanima v odločilni meri kot HKD micelij. (Kako v pisanju te razprave trzam. Kaj me ovira, da ne razmišljam bolj gladko, bolj razvidno? Je v Kreftu kako temno magnetno polje, ki moti iglo na mojem kompasu?)

Tip poteza **Maža** in **Kur**, seveda ne le teh dveh dram, je teza, da je za NegDb Slje 14 in 34 kriva MM-Brža v celoti, kot takšna. Kdor hoče biti Pozlik, mora iz t(akšn)e Dbe izstopiti; ali se vrniti v osrčje zemlje kot Maž, ali se priključiti Srbojski v vojni Avse s Srbijo. Med obema točkama - Bržo in upornikom - ni sprave-pomiritve; obe točki kot agensa vodita v EDč. Maž sicer ne organizira lReve, Tomc pa jo bo že čez nekaj let, morda že v letih 19-20. EDč je HS smer, ki prepelje SD-30 (SIZ-30) v SD-40 (v NOBD, v SIZ-40): iz **Kur-Maža** v **Rojstvo**. Zup že v **Stvari**, 40, jasno napove Rad obračun KmProla z Bržo. Ker pa je za zlo v svetu ne le odgovorna, ampak kriva MM-Brža v celoti, ima tudi EDč Strno nujne nasledke: zlo (Bržo) je treba izkoreniniti, iztrebiti, likvidirati. Ker je Strno nespremenljiva, kot poudarja Kreft zavestno, mora biti Strno in v celoti odpravljena; to pa ni mogoče izvršiti le s spremembo Ekonsistema, kot je mislil - si je utvarjal - Marx v **Kommanifestu**, 1848, ampak tako terja stvarnost, z Vojsilo. To se zgodi-potrdi v Oktobrski Revi, nato v sicer ponesrečeni Španski DžV, nazadnje - v Slji - z lRevo MV-II oz. z njeno krono, ki se je zdaj vsi otepajo, ker se vse preveč kaže kot - Gubčeva? - trnova krona, kot S na razbeljenem prestolu: s PVD, **Črna maša**.

Ne Kreft ne Kak se te konsekvence ne zavedata, dejansko se je nočeta zavedati. Če pa in kolikor si jo predstavljata, ju je pred njo groza. Krefta tako, da se ne udeleži NOBa, Kak pa se drži v ozadju, raje biva v Južni lti pod zavezniki, kot da bi se pustil z letalom prepeljati na osvobodeno ozemlje. Maja 45 ga gotovo nihče od KomVodljev ne informira o PVD. Ko se zgodi PVD, je Kreft še v umobolnici, JKranjc je Pij propagandist v Prekomorskih brigadah, Vomb pa se komaj reši, da ne pristane tudi sam v kaki kraški jami s prestreljenim tilnikom. **Kure** in **Maž** zagovarjata Radlikvidacijo ne le zla, ampak tudi zlih, a ob tem ne mislita dovolj resno, kot sta mislila para Hitler-Himmler in Tito-Ranković (tudi KaKi) maja 45: da bodo vrnjene Dmbce in aretirane Jude skoraj (če se bi le dalo) do zadnjega usmrtili.

V kakšnem sorazmerju je ta(kšna) nasilna masovna S (umor kot PN Vertipa) z GhKo MM-Brže v **Mažu-Kurah**? Kadet Sevnik navaja število justificiranih-likvidiranih v letu 14: je bilo »zaradi veleizdaje in drugih političnih prestopkov obešenih ali ustreljenih v Bosni in Hercegovini 500, v Hrvaški in Slavoniji 295, v Sloveniji 196 oseb.« Te številke so neprimerljive s številkami iz maja 45, tudi ne z umorjenimi v Auschwitzu, Buchenwaldu, GULAGIH itn. Glede na masovnost umorov je bilo ravnanje Stl-Ncza bistveno bolj Rad od ravnanja Brže in PIKa leta 14. NczStl (tudi v Jugi-Slji 45) je dal Verzanosu bistveno močnejši naboj; Rlge so se 14 že nemalo civilizirale, se prepojile z RLH VISom, vse od

konca 30-letne vojne. NczStl je obnova 30-letne vojne, kot Daislamizem. Maja 45 je Prtvojska - dediči Tomca - pobila okrog 10.000 Slcev (Dmbcev) kot Izdov; število Hrtov je bilo analogno večje (Bleiburg-Pliberk itn.).

Je bila torej SDb po 45 res bolj Poz od SDbe 14 in 34? Za Krefta je bila vera v boljnost - skoraj idealnost - Nsveta SocKoma samoumevna; Kreft je vsaj v člankih to sodbo ponavljal tudi PoV. Koc jo je MV-II, PoV pa se je kmalu ohladil. JKranjc je izgubil Umet navdih, zapisal se je sistematičnemu alkoholizmu, bohemstvu-potepuštvu, kot ga slika že v **Katakombah**, še bolj v **Skednju**. Kak je sicer Javpodprl Ptjo pri procesih zoper ostanek Brže - dejansko NKNMeša, zoper Furlana, Nagodeta, Vodetovo, 48, s tem podprl smrtne obsodbe, fizično likvidacijo predstavnikov NegRazra, čutil se je vsaj soodgovoren za krvave posledice LReve, če ne tudi sokriv. Njegov sin Priž je v vseh štirih svojih dramah odkupoval **Očetov greh**, če smem parafrazirati Kersnikovo povest. Krefta pa je Vitz držal pri Žu še 40 let po Kakovi Si. Ni se dal odstraniti iz KulJavDbe, a Priizraziti se tudi ni mogel. Je sploh vedel, kaj hoče? MOč ni vedel. Oba sta bila žrtvi svojih investicij in tveganj. Kakšen odnos pa je do Bratka Krefta zavzel njegov sin Lev? Kot Priž do Ferda (Kaka)? Kot jaz do MOča? Kot VeRus do Josipa Rusa? Kot Primož Bebler do Aleša Beblerja? Kot Miha Brejc do Toma Brejca? Kot Ciril Ribičič do Mitja Ribičiča?

Tudi Db je HKD pojav; v nečem je bil celo PoV SocKom - v prvem, najbolj nasilnem desetletju - bolj Poz od PV PsLDbe, v nečem manj; vsako raven je treba raziskovati zase. MV-II Komsti so bili gotovo izjemno požrtvovalni, solidarni, a le znotraj lastne NSSi; do drugih si bili skrajno nečloveški, tudi zavestno neEt so ravnali, jim lagali, jih vodili za nos, ne le pobijali. Trada Musla in Orta, tj. PS družb: merila za ude naše PS so bistveno Dgč od pravil za ljudi, ki so zunaj NSSi-grupe. Ptja je v času Marxa, **Kommanifesta**, obdržala UH kot najvišji dosežek NKNMeša, v Stlu - tudi v LRevi MV-II - je UH opustila; zmagal je duh (bližnjega) Vzhoda. Tudi v FzNczu, čeprav sta se Musso in Hitler toliko sklicevala na EvrKulo. Še AngAmi so popuščali pragmi, recimo z bombardiranjem Nemcivilnega prebivalstva 44 in 45. Da se razumemo: še danes njihovo ravnanje - in odvrženje atomske bombe na Hirošimo - odobravam. Bila je pač Radvojna, Totmobilizacija vseh sil; ljudje so nehavali biti SAPOe, postajali so del sil Ža ali AhrEkzide.

Če gledam PoV sistem kot neprimerljivo hujši teror od terorja Brže 14 in 34, potem pade v vodo vsa Kreftova PerEta in DbEta. Kreft se je tega sam zavedel, 40, se zato vrnil k NKNMešu, **Kojanti**, a pri tem PoV ni vztrajal. Najprej je - nekoliko - predelal **LTuga**, za **LTuga** pa je Tip Mašč PNa, terjatev pravične vojne, ki ima za cilj analogno likvidacijo Sžev (Nemcev, PIKa), kot so jo le-ti izvršili nad (polabskimi) Slavi. Težko bi bilo reči, da se Kreft 46, ko je pripravljaval **LTuga** za uprizoritev, tega ni zavedal. Kak je zato raje nadaljeval z brezkončnim popravljanjem **Punčke**, ki je enako »le« RadKrita Brže, kot so to **Kure**; oz. v **Kurah** so Pozvojaki, ki bodo po Voj - NacRev - liniji gnali do konca, do likvidacije Sžov, Tomc, Leo Kost. V **Punčki** pa niti takšnih vojakov-radikalcev ni.

A če je tako, kot ugotavljam o RR Ideanačrtov Tomca in Krefta v Negstvarnost **Afere**, **Dia**, **Noči**, **Joba**, potem postane samoumevnost Kreftove DbEtKritPSte - močno - vprašljiva. Ta samoumevnost se RR v doktrinarstvo. Zadeve ne olajšuje, da Kreft preferira EtKrito VojPol opciji, vsaj po pozornosti, ki ji jo izkazuje; Kak v **Mažu** sploh, tu Vojmomenta ni, ne v **KozVidi** ne v

Punčki. Eta, ki jo zagovarja Kreft, postane sama na sebi vprašljiva. Če pa dodamo stvarnosti PoV Slje, ki je do 90 enostrankarsko-MonTotDb, še vrnitev PV LDbe, tokrat kot PMLDbe, torej izkustvo zadnjega poldruega desetletja, se Kreftov svet še bolj zamaje. Kreft presoja-obsoja SBržo 14 (34) kot Abszlo; Kreft izhaja iz ČB VISa, to pa pomeni, da je KomPtja prevzela Katmerila. Za KCo si stojita nasproti bog in hudič, nebesa in pekel; tudi Vatikan in SovZa, Dmbci in Prti. Ptja vzame isto PSto, le da ji da Dgč-nasprotno vsebino; tako pa postane Ptja AbsPoz, Brža AbsNeg. Ostane par MimDč: Ideaca-Demonaca. NDM. PnM ali Ožld, ki se zdi trdna-enotna kot granit, se razkrije kot RadRltz.

Šele v t(akšn)em okviru - VISu - je mogoč Kreftov AbsMrlz (moralizem); in seveda AbsMrlz Jeločnikovega **Vsta(jenja)** in SPED. Ravno ker ugotovi - tako rekoč vsa - Evra (nazadnje tudi VzhEvra, celo povsem SZSL Srbi), kam vodi EDč smodel, se ta model-Vrta-VIS Not(ranje) sesuje. A kaj ga nadomesti? Neki razvojno višji model, kar bi ustrezalo VISu NKNMeša: Nsvet, glej Klodičevo ČD **Nsvet**? Ni govora! Nadomesti ga LD, ki je začela vladati na Slskem od 60-let 19-Stola naprej, tedaj še v danih okvirih, pod kuratelo PIKa, glej **Kralja, Hlapce, Grčo, Aškerca**, tudi Mrakovega **Groharja**, ki se po svoje priključuje DbEtKritSD 30-let. LD po 90 v Slji ponovi LDbo iz ZahEvre, ki pa dobi nemalo novih prvin; ne novih v pomenu Db razvoja (RP), ampak odmika od FP momentov, od Ncla, od VerIdeol strasti, Tip za Evro do 45.

PM v LD pomeni hipermodel Dv, Simo, odpravo ČB razlike-nasprotja med Dobrim in zlim itn. Pomeni zamenjavo kakršne koli Ete (Db in PerEte) s pravno DbDžo, z merili performacije na Kpltrgu, s profilom, tudi s stopnjevanjem Znuma, ki pa nima - ne priznava - Etomejitev; je po bistvu Svno eksperimentalen. Kons(ervativne) sile v Evri se temu upirajo, tudi iz Polrazloga ohranitve ravnovesja v Dbi, a ta vidik ima vse slabše posledice; včeraj je dosegla Nemčija, kot pravijo, Zgštevilkko 5-milijonov brezposelnih. Tu je Strna meja socialne Dže, s tem pa tudi Etmeril, ki ščitijo Pska kot SAPO. Nadaljnja PMLD Pskov ne bo ščitila kot SAPOseb, kajti SAPO ni več obstojna kategorija; so le še Utinteresne Plde - AgrPski -, ki se borijo za preživetje oz. za zmago v tekmi-boju: kdo bo sodil v zmagovalsko zgornjo skupino v Dbi, kdo v spodnji dve tretjini.

Ta vidik - Stra - nima s SD-SIZ-30 nobene zveze več. RMg je Rad grobar slehernega EtHuma; neole, ki jamra zaradi opisanega - res trdega - stanja, je le SimRevgibanje, nič stvarnega in nevarnega. Stvaren je le Muslislamizem, tj. regres v Verdoktrinarno PS. Da pa bi ta zmagala, mora doživeti Zahod usodo Rima iz 5-Stola. DaEvrl(vi)ca se tega ne zaveda; živi iz RLH VISa, iz Sve, ki jo jemlje kot AbsEtPico; ne zaveda se, da je Čl - kot Ž - žival, zver, ubijavec. Če ne bodo ubijali zahodnjaki, bodo ubijali - likvidirali vse nasprotnike - plemenski (Gent) vojščaki. Odnos do Iraka je tu preizkušnja. Po mojem je v tej preizkušnji leca povsem podbacila. Res pa je, da je ta leca v bistvu - po Stri - Dv-Sim gibanje, torej da bo njeno odločanje zoper AngAm KplBržo trajalo le tako dolgo, dokler se lahko le in vsi Psetiki ludirajo, dokler bodo v tržnem trendu. Ne zavedajo se, da spravljajo v nevarnost samo načelo LDbe, RLHa. So lahko neodgovorni, kot so Sici v Lovr(ič)evih Kodah-burkah. Lovr se polagoma tega ozavešča, odtod novi toni (glej **Divji Vzhod**) zavzemanja za DbEtKrito; a ravno s tem zavzemanjem pokaže, enako Möd in Fritz, kako klavrna-izmišljena je Etdrža 2005. (Da ne bi mešal kratice 05 - 2005 - s Kreftovo dramo **Leto 1905** oz. **Lo-05**, bom uporabljal kratico 04, kar pomeni

2004 oz. 2005. Med letnicama ni razlike. Morda bo, ko bo pokazala Devlada svoje zobe; jih še ni. (KasO, ki jo pišem konec novembra: zadnje mesece pa Janša in njegova svojat že brusi čekane. Že deluje brezobzirno in Činsurovo. Vendar Ptje na tem področju ne more prekositi. Janša bo zmerom le KaKijev repek.)

4

HumEta - EtH - se kaže v **Kurah** predvsem s poudarjanjem Pervesti. Skoraj vsi nastopajoči so obremenjeni z vestjo, eni bolj, drugi manj; najmanj Kost, ki je kot višja Brža najbolj Svsuveren, najbližji Lbnu, s tem likom DaSD oz. PMLDbe. Bolj ko je kdo MM, bolj ostaja v okviru KatMore. Na začetku je KršMora - Pervest - omogočala, da bi postal Čl iz uda PSi SAPO. Kasneje je vse bolj prevladal tisti vidik KatMore, s katerim kot sredstvom je KC držala svoje podložnike v pokorščini. Tudi zato, ker kot modra in izkušena ni verjela - še danes ne verjame - v Člsuverenost, v to, da si Čl sam uredi svojo usodo. V to tudi jaz ne verjamem; a ne vidim, zakaj bi bila pokornost manj slaba. Rešitev iščem v Dti, a to ni tema te razprave.

Kreft pozna dve Eti: 1. kot pokorščino, MM, in 2. kot SA, RadRLH-Revarji. (Kost je kot Brža zunaj Ete, sledi Kantorju, **Kralj**.) MM-Eto kot Pervest, ki ljudi razkrajaja od znotraj, iz DušNote (ker - ko - se zavejo, da ne ravnajo po Etzakonih), opisuje Kreft ekscesivno, daleč največ; pri vsaki od nastopajočih oseb dramatik sugerira, kako so liki **Kur** najprej lažnivci, Prikr Reso, delajo se, kot da so Tomcu naklonjeni, so Hini; nato pa se - skoz dogajanje drame - polagoma razkriva, da so Tomca vsi ovadili in izdali. Njihova Eta se skaže kot maska-laž. Kot Kantorjeva in Župnikova, **Kralj**. Ne dosežejo pa ti MM stopnje fanatizma VerKat tipa, Kfza, vidnega recimo v liku župnika Klavore v **Operaciji**. Kfzfigure v svetu **Kur** še ni; Fz nastopi šele po 1918, v Slji v drugi polovici 30-let, glej Jelovo **KrŠpo** in Kociprov **Zasad**. Dbsvet **Kur** je res nekoliko zaostal ali Tradsorte. Libfašist - tudi ta lik obstaja, glej ljotičevce MV-II, Cergolja - bi morda mogel postati le Kost (Praprotnik). Liki **Kur** so mali ljudje, a ne kot Poz MČ(l), ki je nastajal ravno v SlZ-30. Izraz mali ljudje pomeni tudi kot Osi minimalni, mizerni, nesposobni zamaha, velikih dejanj; o tem se v drami precej govori. Takšni tudi ne morejo biti uspešni Kplsti; le Kost postaja uspešen Kplpodjetnik. Za ostale sploh ni važno, ali so Klici ali Libci ali, kot Medved, bivši SoD sodrugi.

Kreftova usmeritev je jasna: Slce suverenizirati-emancipirati, kar sta hotela, čeprav vsak po svoje - v mnogočem pa enotno - KocKidrič MV-II; Koc že v **Plamenici** in **Materi**, v kateri **Sin** zapusti FP Mater (najbrž KC) in se osvobodi. Traga je bila, da Kreft ravno tedaj, ko so Slci realizirali to Eifa - postajali kot Nar in kot Pski SAKO -, ni smel sodelovati v NOBu. Kakšna je bila dejansko ta velikopotezna veličina NOB LReve, kaže SPD, tudi **Afera**: prišla je na rob Krim(inal)a, Maszločina. Zato so Slci po 90 izbrali srednjo pot: ne MM pokorščine-vdanosti, a tudi ne želje po čezmerni veličini, kot so jo okrog 91 Srbi; ti so veličino umazali v krvi in gnoju. Slci od 90 naprej so miniKplpodjetniki, a podjetniki so. So ščuk(ic)e.

Part se ni zavedal - Part je bister, ne pa umen -, kaj terja, ko kliče po ščuki med krapi. PVMM so polkrapi polščuke, dvoličneži, niso le krapi, glej naslov Ingoličeve EtDbKrit Kode, **Krapi**; a Komsti so kot velike ščuke postali zločinci, od PolitKomsa iz **Afere** do AlekaV iz **AlekaPR**. Pobiti 10000 vrnjenih Dmbcev ni le velikansko klanje, ampak je tudi zločin, ki zaradi svoje mizernosti prehaja v klavnost PvtMašča. Veličina - tudi VelOsi - se tu izgubi. PoV Ptja hoče spet kimavce, izvjavce, ovaduhe; vrača svet **Kur**, glej BNakove **Vojake zgodovine**, Gošino **Pod Prešglavo**.

So bili StlKomsti res večje VelOsi kot konkvistadorji na prehodu v Novi vek, kot Cortes in Pizarro, Drake in Magellan? Večji kot Fordi, Rockefellerji, Du Ponti? Kreft se zavzema za veličino, ki je tudi Ettipa. Takšni so lahko MV-II Heri, recimo Rob pred So. Javoršek piše v **Spominih na Sice II**, da ga je Urban Dermastja načrtno »pozabil« v neki hiši, z namenom, da bi se ga znebil, da bi ga ujeli lti. Javoršek je Urbanu res nenaklonjen; a da je bil Urban tak samovoljni vojvoda, samopašni Psfdespot, so mi pripovedovali tudi drugi. Kot Prtkomandant, piše Javoršek, je dal požgati celo vas, ker so bili v nji v večini BeGa Izdi. Vračal je v duhu talionskega zakona: za 7 padlih vsaj 70 poklanih. Ni bil nazadnje ta slavni Urban general KNOJa? Ni KNOJ streljal v PVD?

Torej so VelOsi lahko Rob in Urban; v Robu Etveličina, v Urbanu Rad brezobzirnost. Aleš Stanovnik in Maček. Ni Fedja, v Mrakovi **Rdeči maši**, tudi VelOs, čeprav noče v nobeno DbPol akcijo? Zunaj DbPol akcije je lahko VČ (velik Čl), Fedja; lahko pa le šema, ki se ne more za nič odločiti, zmešan strahopetec, kar je UProf Stvarnik v Majcnovi **Revoluciji**. Oznanjevalec Frančiškove ljezni ekspater Ambrozij, **Rdeča maša**, je enako VelOs kot vosovska likvidatorka Špelca, **BSSvet**, SAnta in Kreon, vsak po svoje; Dine je skušal biti v **SAnti** nepristranski. Za Krefta je v **Kurah** Etznačaj in VelOs le akcijski Tomc (in Leo Kost); enako Vanja v **Lo-05**, Gubec in njemu podobni v **Punti**. Pa vendar, v **Kojantih** spremeni (RR) VelOs iz Vojveličine v Kulveličino; to pa je bližje Ambroziju oz. ekskaplanu Sergeju, **Brez sveče**. Bartol še želi (avto)Heraco (heroizacija), v **Lopezu**, 32, ne pa več v **Emped(okl)u**, 45; tu je Bartolov alter ego tako previden, da je že skoraj strahopeten. Ima prav, ker Timon ne verjame nikomur, je dvomljivec-skeptik. FascHeri-preroki so goljufi-čarovniki, kot Simon čarodej, ta JKrov tekmeč; v Bartolovi drami sam Emped. Mraka se je MV-II dalo gledati kot strahopetca. Meni je veliki ideolog Poguma TH prav tako pripisal strahopetnost, za moje obnašanje-držo po 86. V **RSD** ne zavzemam enoumnih drž-odgovorov, kot jih TH 91 in Kreft 34. In NOBD, ki jo KtD uvaja. (Ker nočem biti enoumen, je tudi ta moja razprava premalo razvidna.)

Kure se dogajajo v stanovanju-sprejemnici dr. Kosta(njška); da je Libec, se da sklepati iz opreme oz. iz po stenah visečih slik, ki so Simb(olne). Polik, kar je Kost - danes občinski svetnik, jutri deželni poslanec -, mora sporočiti že s svojo obleko, kaj je oz. kaj Prikr; oprema stanovanja je podaljšana obleka. Kost ima »precej lepo in bogato opremljeno sprejemnico. Na stenah vise razne slike; posebno vidne so tiste iz slovanske narodne zgodovine. (Kralj Samo, Gosposvetski prestol, Matija Gubec, Slovo Zrinjskega itd.)« Slika Zrinjskega kaže na SlovHrško sodelovanje, to je Slav ali celo Jugoslavstvo, a znotraj Avse; čeprav je bil Zrinjski pogubljen na Dunaju po cesarjevi odločbi, je Hršogrski Pl. Gubec dopolnjuje HršSlsko prijateljstvo na ravni Kmtlačanstva; dve skupni akciji Sicev in Hrtov, Tattenbach kot da predstavlja Sice, glej mojo ES analizo

Robidove drame **Erazem Tattenbach**, 1891, v rokopisni knjigi **Isla**. Obe najprej imenovani sliki pa utemeljujeta Slce na Karantaniji, na Zgi, ki jo šele od 19-Stola naprej razumejo-konstruirajo kot Slsko, najdevajo zvezo med Karantanijo in nazadnje SND iz 1991. O vseh teh temah obstajajo SD, ene že od prej, fRemčev **Samo**, 1867, eno bo kmalu napisal sam Kreft, **Punto**, Penn je Rco na Gubca napisal že 1867, **Gregoriča, kmečkega kralja**, Turnšek PoV **Državo med gorami** in **Sama**.

Bržzamisel SZge očitno ni bila nekaj posebnega, Slovu tujega. Deloma so jo sprejemali tudi Komsti, Gubca v **Punti**, deloma jo je povzdigovala-eksplicirala SPED, Turnšek; deloma se SD-SIZ ni hotela odpovedati niti Pitradi, če jo je le lahko uskladila s Slci, Robida. Po 1991 se je mit o Karantaniji neznansko razmahnil, Slci so potrebovali temelj za lastno ND. Kost seveda na Gosposvetski prestol še ni gledal kot na ZnaSi za novo SND, vendar pa kot slikovno-Hist pomoč Slski ĆiA, ki pa naj bi, to je teza kreatur, ostala še znotraj AvsDže in služila Brži. SBrža 14 se zadovoljuje še z omejeno-pogojno ĆiA Slova. Radzamisel lastne SND nastaja šele MV-II, tako na De kot na Le; Le jo še veže v Jugo, De pa jo že koncipira kot povsem samostojno; ne le Turnšek, tudi Jel v **Vstu**.

Kreft kritizira Bržo-14 prav zaradi tega, ker ni sposobna pretrgati z AvsTrado in se preklopiti na Jugo; radikalizacijo te smeri izvede Špic v **Os(vobojen)cih**, glej mojo ĆS analizo v rokopisni knjigi **PaP**, in Lah v drami **Na narodni praznik**, 28, v kateri Ideoluvaja šestojanuarsko kraljevo diktaturo in Rad velikosrbstvo; SIZgo nadomesti s SrbZgo. Tu pa se s Kreftom Rad razločujeta. Kreft prek **Punte** vrača SKulZgo, **Kojanti**, ki ni usklajena s srbsko. SrbZg temelji na obeh Karadjordjevićevih in Obrenovićevih uporih, osamosvajanjih v smeri lastne SrbNDže, glej Mrakovo dramo **Džordže in Miloš**, 34, tudi mojo ĆS analizo v knjigi **SentHer**; **Kojanti** pa nadomestijo Srbsko VojRevo iz začetka 19-Stola s Slsko KulRevo iz konca 18-Stola, utemeljuje jo že Bilc v ĆD. Tako obrne Kreft vizijo proč od vseh treh Vojkconceptov-usmeritev: od PlaGa ali četniško-srbske, vezane na Zgo Karadjordjevićev, na Bele orle, na Črno roko, na Kajmakčalan ipd.; od De-Slske, ki bazira na FZgi, na Kralju Matjažu, na Karantaniji ipd. In od Le-Slske, ki jo sam podpira s **Punto**. Prti ustanovijo Gubčevo brigado, ne pa Samove; Matjaževa vojska je vojska ostankov Dmbcev. Prti ne ustanovijo ne Zoisove ne Linhartove ne Vodnikove brigade, le Prešernovo. K Prešu se obrne Kreft PoV, v trilogiji o Prešu, medtem ko je v času, ko se razide s Ptjo, utemeljitelj Slova na NKNMešu, **Kojanti**.

Kreft je natančen, v tem ko pazi, katere ZnaSi bo našel v Kostovi sprejemnici, v sobi, ki je tako rekoč na Javogled obiskovalcem. »Na srednji steni dva sabljaška meča s šlemom, spomin na Kostanjškova visokošolska leta.« Mečevanje plus šlem poudarjata FP Trado, je Tip za Pl, za Nemburševanje; vsekakor ne za Slce, ki z mečevanjem le Posn povsem Dgč Zgo. Kostu F(evdalni)duh torej ni tuj; FDBo slovenizira. »Pod meči visi Kostanjškov portret, čez prsi se mu vije slovenski trak z napisom v zlatih črkah: S.A.D. Črtomir.« Kateri Črtomir? Tisti z Ajdovega gradca, iz **Uvoda v PKrst**, Črt kot SPogHer? Iz Reharjeve **Karantanske tragedije (KarantTrage)**, napisane PoV? Črt iz Katsamostana, kjer se umiri v blagega mašnika, glej **PKrst**? Dvoumnost Črta je vidna tudi iz lika Kršsocialista Janeza Marna, ki si je nadel Prt ime Črtomir, a iz PrtHera prešel v AnK, ko je ugotovil, da je postala KPS-KPJ v NOBu glavna oblast. Ta Črt išče zveze s predstavnikom Mihajlovića, z

majorjem Novakom, s PlaGa, ki jo Prti likvidirajo v Grčaricah. Kot so Kosta najbrž v liku Avgusta Praprotnika že spomladi 42.

Tretji ZnaSi za Kosta in njegovo MM-Bržo: »Na drugi strani visi na precej vidnem mestu znana slika Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I., kako v globoki pobožnosti moli za svoje narode in za zmago svoje vojske.« To je Kostov - SBrže - Avslegitimizem, patriotizem, ki omogoča spoj na dve strani: h KCi (molutev) in k Vojakciji, seveda na strani Fevd(alnih)Gosov, Cesarja, PIKa; ta smer se je obudila MV-II, ko izbere SBrža Kostovega tipa za novega Gosa Hitlerja oz. dvojico klerika-vojaka, škofa-general, Rožmana-Rösenerja.

KtD je v tem jasnovidna, ker razmišlja v duhu RevMrka, ta pa MV-II zмага. KtD odpove šele PoV, ko se dramatik odloči za zagovor JugoPole sicer kot AnStl, vendar kot JugoSlavske in kot Dž(avne), **Jugovprašanje**. MGG gre drugam: stran od DžPole, v Is Dti, **SAnta**, **Samorog**, tudi Pervesti, **Afera**, Krstn. A ta Pervest pomeni spor-razhod z LRevo, kar je ravno nasprotna smer **Kuram**. V teh vstopi PozHer Tomc v Srbvojsko, v **Aferi** je Krstn, ki je že star Prt, pripravljen iz Prtvojske - iz LReve - celo izstopiti, ker njeno vodstvo terja od njega pokorščino, kakršno terja AvsDž (PIK) od Kosta in MM-Brže. Vsebina opcij se bistveno spremeni, Stra ostaja: nasprotje med SAPO (EiA) in hlapcem.

Krstn je v položaju, ki ga opisuje Javoršek v **Spominih II** kot svojega spomladi-poleti 43; upor vesti zoper teror Ptje. Javorška je Ptja kmalu Etzlolmila, prav Kidrič (PolitKoms iz **Afere**) ga je; Jav(oršek) se ukloni Komsu, kot se mu Bernard, alias Lado Kozak ali Dizma, Javov šef na Bazi 20 poleti 43. Jav postane ovaduh, za Ptjo - VOS-OZNO - špionira Koca, kot počnejo to MM v **Kurah** s Tomcem. Ne vemo pa, kaj bo Krstn dejansko storil, drama se konča sicer z njegovo odločitvijo, da se Komsu upre; tudi Jav se je tako odločal, nakar pa popustil. Tudi Priž je v 70-letih po svoje popustil, Ribičiču itn. Začel je izvajati KulPolo, ki jo je vodila Ptja, ker je v **Cheju** spoznal (dramsko dokumentiral svoje spoznanje) nemožnosti LReve. Analogno je spoznal Jav nemožnost uspeha Kršsocialistov v realni SZgi. Ne Priž ne Jav se nista mogla rešiti iz krempljev Ptje, čeprav vsak po svoje; Priž ni postal ovaduh. Del MGGe pa se je po porazu Pers, ki je bil analogen porazu KršSoc skupine s podpisom **Dolomitske izjave** spomladi 43, umaknil iz akcije za EiA grupe, za Nast SAPOe: Zajc, Dine, Božič. Del je nazadnje prešel v AnK (Pučnik), kot Marn; Priž in Kos sta odigrala okrog 64 vlogo Koca iz pomladi 43, ko sta se odpovedala Radrži - EiA - MGGe. Del bivših Persčlanov pa se je rešil v novo povezavo, ta MV-II ni bila mogoča: v zvezo z RMg Gene, z ludisti, v reviji Problemi okrog 70; predvsem midva z Rožancem, tudi Šel. Jav(or) je postal v 70-letih najbolj Rad ideolog TaPtje, jaz sem se po 86 umaknil iz vseh KulPol izbor. Ne kot Koc. Koca je umaknila - odstranila - Ptja, ni ga pustila blizu, da bi sotvorno izdeloval AltSKulo; zato je močno trpel. Z mano po 86 je bistveno Dgč: jaz sem se sam odpovedal PolDb angažmanu, se zaprl v avberski »grad«, kjer se posvečam analizi Čl-sveta skoz **RSD** oz. Isu Dti.

Tega ni naredil niti Grum; Grum je zgolj utihnil, se kot ustvarjavec v 30-letih demoraliziral. Niti se nisem umaknil kot Bartol PoV; Bartol se ni demoraliziral tako močno kot Grum, pisal je spomine in bolj klavrne humoreske, se predajal Pvtzu-konjičku: lovil metulje. Sklep Empeda, spomladi-poleti 45, ga je iz samoobčudujočega se - nemalo zgolj retoričnega - borca, **Lopez**, RR v skeptika, ki dvomi v sleherno Db akcijo, v fasco Rlge (tudi Mrka-Koma), čarovnije karizmatičnih Vodij (od Tita do KaKija); ostaja le gleduh-voyer-komentator. Sam

sebe ne razumem kot zgolj meditativca, ki komentira, kar drugi počnejo (akcije). Bistvena za **RSD** je Fija-Tija Dga, je Is Dti. To pa me odločno loči od Timona iz **Empeda**.

Nisem sicer Fedja iz **Rdeče maše** ali Ješua iz (Mrakovega) **Procesa**, ne ubijejo me, niti preganjajo me ne več; tudi Mraka v zadnjih vsaj dveh desetletjih. Za niso. Izbral sem si rob Dbe, ki pa je še zmerom v Notpovezavi z Dbo, po več linijah z Dbo-okoljem še sodelujem. Kot je Preš zadnja leta, recimo v Kranju; a mene obletavajo mračne misli - padam v OIS - le sporadično, medtem ko je bil predsmrtni Preš v težkem položaju, glej Kreftovo **V ječi življenja**. Preš je ostal skoraj sam, le z omizjem iz Gilne, jaz imam VelDno, ščiti me; ne le žena Ala, tudi otroci. To bo vidno iz knjige **Forum NP**, ki jo pravkar zaključujem, dodajamo fotose. Moje razmerje do Dž, v katerih živim, je Svno. Sicer so bile vse Dž, v katerih sem dozdej bival, manj Svne, manj SAKO, kot je SND od 91 naprej; v tem pogledu je zdajšnja najugodnejša. A me ne zavezuje, kot ne zavezuje večine Slcev - tudi Polikov - DaSND; bolj je Laha in Špica PV-Juga, Potrča in MKranjca PoVJuga, Debevca in Lenarda stara Avsa. (V PMLD ne zavezuje nikogar nič.) Tudi v ANacDžDbi bi preživel, tak kot sem (le star in bolan?). Preživel tudi na Smšu. NotSve mi ne more nihče več vzeti. Sem došel do Epiktetovega stanja, s katerim sem se toliko ukvarjal že kot 20-letnik? Sledi vsem opcijam izbira stoe?

Kot Kreftovo karakterizacijo Polopredelitve SMM-Brže 14 naj navedem še tole didaskalijo: »Soba in ljudje predstavljajo sliko cesarsko kraljevega slovanstva, v čigar imenu je ban Jelačić že leta 1848 streljal avstrijske federaliste«, Hrška se je 90-91 analogno Slji vrnila k svoji predRev Tradi, Hrška k banu in grofu Jelačiću, Hrška je imela lastno Pl; Slja pa k plemenitenemu Bleiweisu, zdravniku, Kulniku, intelektualcu, Vodju SNarlnce, celo Zniku-strokovnjaku, vsekakor pa ideologu Kma, ki prehaja skoz Rkdl v Meš, od **Micke**, ki jo je RR, prek Rkdl **Boba iz Kranja**, zagovor duha in obrti kotlarjev, do Mešev, ki jih cesar dvigne v Plstan, glej graščaka barona Sama (ime!) in graščakinjo Pavlino v ČD **Vdovec in vdova**. Diapazon Eifa pri Slcih je bistveno bolj HKD od Hrškega. Hrti so šli 90-91 v tajkunizacijo kot karikaturu Pla, Slci v KplTrždemokratizacijo MasTekmDč tipa. (Kaj ga bo tu zasral Janša? Bo res nazadnje ves državni delež v podjetjih prodal tujcem, s tem Posn SBržo iz MV-II?)

Kreft nadaljuje začetni stavek: »carjevi kozaki ogrske revolucionarje«, kozake pripelje na oder sam Kreft kot NegVojsilo že v **Lo-05**, kot likvidatorje Kma; »Palacku pa ga je ovekovečil z besedami: 'Če bi ne bilo Avstrije, bi jo bilo treba ustvariti!!'« EU je - sicer bistveno - predelana Avsa, je nekakšna federacija 25-ih SAKO-NDžav. Če bi se bila stara Avsa zmožna odpreti temu razvoju, bi obstajala še danes, Slci bi bili v nji zadovoljni. Razbili so jo NemNclpohlepneži, kot Jugo 91 velikoSrbi. »Naš Koseski in z njim cele generacije so se mu poklonile z besedami: 'Hrast se omaje in hrib, - zvestoba Slovencu ne gane'«. Zvesto do svoje Dže so zahtevali med 18 in 41 jugoslovenarji, MV-II lti in Nemci, PoV do 90-91 Komsti, po 91 novo SMeš, ki je točneje opisano kot SSS, na enem robu že Brža, na drugem RkdlProl. Zvest(ob)a kot vrhovna Vrta ostaja, v vsaki Dži; kdor ni zvest, je lzd; glej lzd(ajavstv)o v Plovaku, Slemenikov-Špicarjev **Izdajalec**, 1873-med obema vojnama; v okviru NOBD glej Potrčevega **Izda**,.

Na seji II. Razra na SAZU me je ultraSNcl Top označil za odpadnika Slova. Da sem po merilih Nclov in vseh Džoblasti lzd, mi je jasno že dolgo, držo

takšnega Izda sem si Svno in odgovorno izbral sam. Jo naredil za temo tudi v dramah mojih bivših PriSo, Priža v **Dia** in **Aferi**, glej lika Sigisa in Krstna, Dineta v **Potovanju** in **SAnti**, glej lika Toneta in SAnte; glej tudi lik Uršule v **Samorogu**. Ne pa več Dana (in Reke) v **OtR**. Zajc je šel zame predaleč v Nih, v OIS (v Izdo svoje ErSPriSo); moja je bila in še je Ala. **OtR** sem 62 režiral, se z Danom Not ldn, pa vendar ne pristal v celoti nanj; Dan(et)ovo izkustvo sem absolviral, zdaj grem NejDam.

Kam? Kje sem danes? V (blizu) Dti? Nikjer? Na robu Dbe, ki je EkP MeP? V zvezi dveh smodelov: ARFDč+VerDč, ki omogočata IsDtiDč? Mislím-zrem že od onkraj para ŽS?

5

Oglejmo si zdaj obe skupini. Prvo tvorita Ivan Tomc in Leo Kost, drugo vsi ostali; ta druga razpada v dve polovici, prvo predstavlja Kost, drugo ostali. Kost je od ostalih Raz, ker je močnejša Os. Je lik Brže, ostali so MM.

Kost je najbolj podoben Kantorju. Gre za odvisnost od Cana, od njegove Umeti-analize. MočOs potrebuje dramaturgija drame. Je pa v MočOsi, ki le ni VelOs, še nekaj. FD, ki 14 še ni izginila, temelji na MočOsih, na cesarju, kralju, papežu, dejansko na (Kat)bogu. Ta takšne MočOsi proizvaja, zahteva, postavlja na položaje, kjer kot despoti - dobri in zli - odločajo o Si in Žu ljudi. SD, ki obravnava FDbo, je polna takšnih MočOsi; najbolj Tip je Herman Celjski, v dramah od **JurčVere** naprej. Tak je tudi graščak v **Gospodu s Preseka**; ker gre za Neglike, jim dramatik pripisujejo Neglastnosti, Hermanu samosilništvo, Presekarju Sekrazbrzdanost. Kleriki spadajo še v FD-FKč; odtod lik Župnikov iz **Hlapcev**, **Grče**, **Aškerca**. Kolikor pa se KC oddaljuje od FKč in bliža ljudKCi oz. se prilagaja LDbi, so bolj poudarjeni duhovniki kot Hini, Župnik iz **Kralja**. Kot Kfz liki kombinirajo oba vidika: na zunaj Hini, dejansko nasilniki, župnik (Klavora) iz **Operacije**. V Pozrepciji klera postajajo celo Dobri očetje, Župnik iz Medvedovih **Posestrim**, blagi in razumni zaščitniki, župnik iz **Črnošolca**, seveda tudi bojevniki, celo Vojtipa, to v Kfzu, jezuit pater Benito v **Kršpi**. Gre za več obrazov istega: težnja po MočOsi, ki naj bi bila celo VelOs. Ta je dosežena v Hermanu Celjskem, ki ga kot MočOs priznava celo Kreft v **Grofi**. Šele Rudolf, ki vse zjebe, stre tudi vsako moč, tako Per kot osebnostno moč, **RudVera**. In zradira vsako veličino.

MočOs je lik, okrog katerega se po Nvni poti zbirajo ostali; ostali so ali povprečni ali celo slabiči. (Spet lud igra fonemov-morfemov: je MočOs tudi MOč? Najprej je to bil, zame in za Slce, v 30-ih letih, celo VelOs. Nato se je sesuval. Je zame in za Slce 2005 le še slabič, TragOs, paradigma, nihče, Zamol?) Potrebujejo vodstvo. V tej točki je Čloštvo - lđčl - blizu tisti Bioorganizaciji, ki pozna šefe krdel in podanike, najmočnejšega samca, recimo šimpanzi, levi, volkovi. ČIDb je HKD, zato obsega vse - najRaz - modele, ki so dani v Nvi: od monogamije do promiskuitete, od ožjih lntDn pri gorilah, do napadalnih-ubijavskih tolp, šimpanzi, od samotarjev, tudi orangutanov, do kar najbolj socialnih, do čebel, termitov, mravelj. Pramodela za Čla ni. Vsaka Ideola - Rlga - izbere svoj model iz Nve: PMLD permisivizem in promiskuiteto, vsaj

Rad Svo v Sekodnosih, Lbn; nekatere ptice pa živijo v istem paru vse Ž. Kdor razlaga Adama in Evo kot par dveh Pskov, to je Katrazlaga, temelji na IntDni, v kateri je Zvesta v zakonu božja zapoved; kršitev Zveste mu je GhK. Glej Cajnkovo **Zvestobo**.

FD se nadaljuje tudi v KlasLDbi, enako se nadaljuje tudi zahteva po zakonski Zvesti. Kantor je Tip Kplpodjetnik, je MočOs in zvest ženi. Kolikor se člani Brže odpovedujejo zakonski zvestobi, se ji potihem, v praksi, nikakor ne v Javi. Svoja Ideanačela v Javi še potencirajo, zato postajajo še dodatno Etgrdi: Hini. Ta vidik najjasneje razkrinkuje Kraigher v **Školjki**, tudi Kak v **KozVidi**, Štandeker **V vrtincu (Vrcu)**. Traja torej vse do PoV; **Vrc** je napisan v prvi polovici 50-ih let, obravnava pa dogajanje MV-II. Isti problem podaja Šorli v **PelGosu** in **Ognjih**, Rehar v **Učlovečenju** in **Septembru**, primerov je veliko.

MočOsi lahko vladajo kot zmagoviti despoti, tudi za ceno zločinov: Herman da ubiti Ver(onik)o, Kantor ubije Maksa sam. Lahko pa MočOsi izgubljajo moč, bodisi da se same v sebi razkrajajo, Helena v **Vrcu**, Trajbas v **Stvari**, Senator v **Ognju**, dr. Velnar v **Potopsvetu**; bodisi da naletijo na sebi primernega - enakopravnega - nasprotnika. V FDbi je to nastajajoče Meš (NKNM), Pravdač v **Grofi**; v KlasDbi je to zastopnik Prola, ponavadi tudi član NarNaplnce, ki zastopa - še neemancipirani - Prol, Maks v **Kralju**, Jerman v **Hlapci**, Ščuka v **Blagru**, Deževnik v **Stvari**, Olga Vrčon v **Vrcu**, Martel v **Ognju**; če je MočOs Neg, recimo nePra vere, Prot, kot v **Luciji**, dobi grešnik Prot - Urh - nasprotje v Ideaže, ki je MočOs kot Čl neuničljive Kat vere, pobožnosti, Elizabeta v **Luciji**, Trpin zoper Korenjaka v **Provizorju**, za padlega proglašeni soprog Janko zoper uzurpatorja Petra v Vombovi **Vrnitvi**, Jezerčeva Francka zoper jakobinko Mamsel Žanet v **Blejkah**, polkovnik Moscardi zoper Komsta De Sota, **KrŠp**, Gubec zoper škofa Draškovića, **Punta**, ta Katvero RR v Komvero, a Radvera ostaja. Tudi v NOBD: Krim in Nina sta MočOsi zoper esesovca Harza, **Rojstvo**.

MočOs kot despot preide tudi v PoV SDbo, kot Vodja Ptje: Koms v **Aferi**, ki je analogen Kantorju in Kostu, Vincent v **Kongu**, ta že začenja biti poražen in skozenj Ptja (vsaj omaje se, mora se prilagajati), Kreon v **SAnti**, ki spaja F(evd)lik in Ptjlik, Stari v **Gredi**, Sivi v **Delavnici**, Žlajpa v **Jobu**. Tu pa je MočOs le še Zun; Rupel prevaja PSto, ki je Krit do Ptje, s tem ima Etpodlago, v RMg, ki kot lud ne pozna več ne VelOsi ne MočOsi ne zlih despotov ne Etupornikov, le še TrgKpltekmece, le Hedakterje, ki jih motivira ErS, točneje zgolj Sek ali pa imidž, **Viharji**, **RudVera**, Jesihovi **Sadeži**. File naredi načrtno destitucijo nekdanjih MočOsi in celo VelOsi, kakršni so KaKi in Tito, obrne jih v šeme. LRevarji postanejo v luči RMge pajaci, ki niti ne vedo, zakaj se bojujejo, njihov boj je v bistvu le retoričen, lingvizem. A tudi če padajo-umirajo, so njihove Si brez pomena, ker izgubi v Dv hipermodelu svet stvarnost, vse postane Sima. Ni več Si, ker ni več Ža. Umreti ne pomeni drugega kot spremeniti izraz; sporočilo **Sadežev**, kjer vstajajo vsi od mrtvih (VoM) po tekočem traku. S Katvero in Komvero je v PMLD konec tudi zato, ker ni več VoMa. In ne strahu pred So, Trpa v zavesti, da je Čl umrljiv. To Trp je kar najmočnejše recimo v liku umirajoče Mrakove Marije **Tudor**. Sam - v DgTiji - odpravljam strah pred So, tudi sam VoM, obenem pa ne delim mnenja, da je S le beseda. Trp Čla ostaja, le da ni sredstvo odrešenja, kot v KCi, ni Poz SŽ, kot je tudi in še za Ptjo, v NOBD, **Rojstvo**, **Razci**, **Žene ob grobu**. (P)ostaja zgolj dejstvo, ki se ga Čl ne sme odreči, a nanj ne zidati. Zida naj le na

ARFDču in VerDču, v paradoksnem spoju obeh, kakor je razvidno iz Preševe tendence v Mrakovi **Spovedi** ali v **SAnti**.

V Kostu ni ne ARFDča ne VerDča ne VoMa ne Trpa. ARFdržo nadomešča bistri prekanjeno zviti UtInteresum, vero v Svo Kost simulira, ne preraja se, ampak se prilagaja zmerom novim okoliščinam; ne trpi, zgolj za Už mu je, za Sek, imidž oz. vladanje. Vse, kar počne in zastopa, je skladno z IdČlom, a vse je karikatura-negacija NKNMeša, kakršno se je predstavljalo v ČD, glej Idealike Vodljev, dr. Dragiča v **Vicah**, trojke ZLV v **Pred sto leti**, Sama v Remčevem **Samu**, v katerem se NKNM projektira v PS. Ta razkroj NKNMeša in njegovih PriVelOsi začne podajati že Voš v **Dr. Draganu**, na posebno Ponot način pa Can v liku dr. Mlakarja v **Romdušah**. Tu je pot od BržVodje skoz ARF-Inco k SAPOi, ki veže Jermana, **Hlapce**, in **SAnto**; SAnta noče postati kraljična (jaz ne Kulster v Peterletovi vladi), kot ne kaplan Sergej župnik-škof, s tem fevdOs, **Brez sveče**.

Opis Kosta potrjuje njegovo - v orisanem okviru obstoječe - silaštvo: »dobro ohranjen, samozavesten.« Problem Slcev kot hlapcev je bil, da jim je manjkala samozavest; tudi MM še niso prišli do nje. NKNM v ČD še ne razloči - vsaj dovolj jasno ne - med silaki in skromneži, med Bržo in MM; vsi so nekako v sredini, ne čisto eno ne čisto drugo. Polagoma pa se razvije iz teh dr. Dragičev, dr. Snojev, dr. Milivojev oboje. Nosivec Kplrazvoja postaja Brža, ne več NKNM; torej Kost-Kantor, ne Komar in/ali Grilc, ki že po priimkih, ki so Simb, kažeta, da sta drugorazredna, služabnika, strastna le v zavisti, škodoželjnosti, privošljivosti, Mašču. (Žival Gril je ščurek, komar pa lahko prenaša malarijo; ne le pika, v skrajnih primerih tudi zastruplja.) Vsi potrebujejo drug drugega, da bi preživel oz. se uveljavili. Tip za Kldo. Vsak sam zase je prešibak, nihče še ni SAPO.

Ta proces sem opazoval v drugi polovici 80-ih let, ko so prihajali v DEMOS oz. v Desredino, a obenem v AnK, tudi takšni, ki so se prej bili ob prsi, kako so samostojni, celo osamljeni (Zajc - tudi Simbime - kot OPsk, kot demonični samotar). Začeli so se naslanjati-opirati drug na drugega, posta(ja)li Nar, o čemer prej niso hoteli niti slišati. Zato med njimi ne pride do PriDžV; ta je rezervirana za MočOsi, za spopad KaKi-Ehr(lich) ali Praprotnik, Maček-Hacin, Zup-Kociper. Znotraj ene grupe so le PrepPde, ki se razvijajo kvečjemu do PrepDč smodela, a nič več. Tudi njihova Mašča so majhna, mizerna. Zajc je v **Potcu** obetal-napovedoval, kako straaašen bo v svojem Mašču, a iz gore se je scvrknila miš, **Grmače** so porodile ščurke, ne izbljuvale modrasov. Pa je bil Zajc desetletja prej - ko sva bila PriSo, ko je pisal **Požgano travo** in **Jezik iz zemlje** - modras, lev, bik, kandidat za Velikega Mesarja ali za njegovo zaklano meso. Postal je le ena od hijen, katere je prav tako upesnjeval. Plafon kur so hijene, Inf med hijenami in zajci. (KasO: Dane Zajc je pred mescem dni umrl; naj zato omilim sodbe o njem? Ne; dovolj sem napisal o njegovem Umet delu, tudi skrajno priznavalnega.)

Kost »hodi svojo pot odločno in brezobzirno.« Oznaka bi lahko veljala za Kantorja, manj že za par GrGr (Grozd-Gruden) iz **Blagra**. GrGr se morata združiti, da bi premagala Ščuko (Prol in NapInco), Kantor je zmožen stati še sam oz. združuje se z Župnikom, a ima v tem paru odločilno besedo. Kantorja prestraši le lastna Pervest, GrGra že Dbmoč demonstracij ulice, ki jih vodi anarhist Ščuka. Strah premagata - in vsa njuna svita, Kure - s kontraakcijo. Kure v **Kurah**, tj. v Kreftovi drami, se pokažejo na koncu kot strahopetci,

predvsem pa kot hlapci. Na začetku **Kur** opredeli dramatik Kosta: »V njem je sila mladega meščanstva, ki počasi zavzema gospodarske postojanke«; Kantor, po Mrk teoriji, ki jo je vpeljal v SIZ Zihelr v PoV razpravi o CanD. Gre za primarno akumulacijo Kapa kot NarKapa; zato se Kost in mlado SMeš »začenja na tem polju boriti proti tujemu kapitalu«, glej potrditev tega v KatD, recimo v Jalnovi **Srenji**. Skoz vso dramo je Kost močnejši od ostalih, rešuje jih iz zagat, postaja nekak Blei(weis). Na koncu Kode pa se skaže, da je tudi on, kot vsi, slabič-hlapec; kot je bil Prapr PV pred SrbKapom oz. Srboblastjo, MV-II pa pod oblastjo Fzltov.

Naj navedem konec drame prav NTM; naj z enim mahom narišem lok od vzpona do padca iste grupe. Ne sicer do takšnega padca-poraza, kot ga grupa (MM-Brža) doživi MV-II, Senator v **Ognju**, Mirtič v **Rojstvu**, Ferlež v **Razcih**; Ptja jo kot PPP nacionalizira, deposedira, pozapre in celo pobije, Benka v Prekmurju itn. Grupo tako Rad likvidira, da si ta ne opomore več niti po 90-91, ko ji gre DEMOS prav posebej na roke; DEMOS izvede bolj Rad denacionalizacijo od vseh v VzhEvri. Nič ne pomaga. Ptja je bila tako dolgo na oblasti, bila je tudi tako vsestransko močna, celo Ekonprilagodljiva, da je - od 70-ih naprej - dopuščala Nast rdeče Brže, **Viharji**, Prižev **Direktor**. Ta nova rdeča Brža je v tranziciji po 90-91 ohranila svojo moč oz. si jo je celo - zelo - okrepila. Seveda ni več rdeča, a tudi prej je bila ideološka le navzven, povrhu. Nastajajo novi Kosti, a ne iz starih, ne iz Prapra. Bavčar in Jankovič sta iz nove »rdeče« Brže. Bavčarjev oče in stric sta bila višja oficirja v Jugoarmadi, pri Kompoliciji.

Konec drame je Kreft povzel dramaturško pri Gogoljevem **Revizorju**; poanta je skoraj ista. Prvi takt: ves čas - skoz vso dramo - čakajo, da se pride od njih poslovit Tomc, preden odide z marškompanijo na fronto. Delajo se, kot da hodijo zanj k Avsoblstem intervenirat, vsak si izmisli svojo Rco za svoj Pspogum; v Resi ne stori za Tomca nihče nič, vsi se preveč boje za svoj obstoj-ugled. Boje se tudi tega, da jih bo Tomc Morobsodil; vejo, da bo imel - ima - prav. Obsodil bi jih kot Maž Pselito v **Mažu** ali kot že Ščuka v **Blagru** in Jerman v 4. dejanju - v Gilni - **Hlapcev**. Medtem ko čakajo (Tomca), razpravljalo o - zanje najpomembnejši - temi: o vrednosti Tomčevih dejanj, tudi o možnih njegovih dejanjih. Vse je Tomc namreč zapletel v svoj svet, točneje: vsi so se sami zapletli v mreže, ki so jih nastavljali njemu. Napoved AD, izvršena 45.

Kadet Sevnik zve po telefonu; poroča kolegom iz bande: »Zaradi Ivana je razburjenje v vojašnici. Pol dvanajstih« zvečer »je - dopust mu je potekel.« Dopust so mu izposlovali kolegi, da bi si vsaj rahlo pomirili vest; od Pervesti so še odvisni, Kreft in Kreftov svet (KtD) še delujeta v okviru KatMore. »Oberlajtnant Stepischnigg razzaja!« Nadporočnik je nemškutar, glej ponemčeno ime, nosil ga je tudi nemškutarski mariborski škof. Spremembe priimkov se dogajajo pod vsemi režimi. Oče Ernest Tomčevega Mladca Metlikoviča se je preimenoval iz lepo Slskega Metlikovca! Pojugoslovanjenec! Kako da se njegovi vnuki niso vrnili k Metlikovcu? Za SNaKatlncu bi se to spodobilo! Ali pa bi našli sintezo: postali bi kar Metlika, kot se piše soproj moje vnukinje.

»Poslal je patroljo ponj in obvestil policijo!« To je ravnanje popolnega hlapca. Tako so ovadili Slci Srbom - Beogradu - MOča, Gustinčiča, FKlopčiča (ju je zaradi hipne Morslabosti MOč?), mojega ujca Ernsta Tomca, Kuharja-Prežiha itn. poleti 29; isto ovaduštvo, le z novo Ideoludemeljivijo. Nekateri teh ovaduhov pa so iz PV JugoBrž Polickomsov postali PoV sodelavci Ptje, glej lik

Varge iz BNakovih **Vojakov zgodovine**. 90-91 pa so naredili še en korak oz. looping: Miha Brejc je iz oznovskega oficirja kot grde bube izletel kot Her, šef Obveščevalne pri DEMOSU, se razcvetel v enega vodilnih AnKomstov. Enako Lukač, po 90 eden vodilnih pri najbolj Etogabni vseh Slstrank, pri Ljudstranki, že 45 pa Čtk OZNE. Strna logika lDbZge; glej (MSI) THM-krog.

Komar se sprašuje: »(s policijskim nezaupanjem)«; Komar je Poluradnik. »Nič se ne vel!« Res se ne. »Kaj pa bi bilo, če bi vendarle pobegnil«, namreč Tomc, ves čas gre za Tomca. In res, pobegnil je. »Predrzen je, zvit, da mu ni kdor si bodi kos.« Kako predrzno in zvito so zbežali - vodili za nos - MV-II Komsti, BKraigh, Vratuša, Ivan Bratko, Štih, ko so skopali rov iz Gonarsa! Kako je prelisčil odločni oz. krvavi Ahac lte na poti od razbitega Krimskega bataljona v Ljo! Sam mi je pripovedoval, kako se je delal pijanega in kolovratil po sredi lžanske ceste.

Zviti um, kakršen je bil pri NKNMešu - v ČD, recimo Bogomir Pravdič v Voševem **Ministrovem pismu** -, je postal iz Poz zgolj Neg. (Za Mrksta ne, temu je bilo važno le, da PozRazr zmaga, pri tem lahko uporabi - celo mora uporabiti - sleherno sredstvo, tudi Masumor, imenovan PVD; a PVD je sledil po zmagi, bil je nemalo dejanje Mašča in hybrisa.) »Zadnje čase jih je že več izginilo. V Švico, v Italijo.« V Švico Gustinčič; tudi Vošev sin Bogumil. V lto NadPok (poročnik) Pivko, le nekoliko kasneje, a leto gor dol ni bistveno. »Vseh se polasča vedno hujši nemir. Tega ni pričakoval nihče.« Niso si upali misliti, da je lahko Tomc tako drzen in odločen; čeprav bi si lahko mislili, saj je isto pred njim storil že Kostov sin Leo.

Sodni oficial Polde Tomšič: »To ni mogoče. Saj se je vendar v ječi spametoval.« Komsti se niso, so se pa PoV bivši PlaGa, Alujević itn. Tudi sin ministra Snoja, vsi smo se ga bali-ogibali kot ovaduha OZNE.

6

»(Zunaj brnenje avtomobila.)« Lahko bi bil Tomc, šel ga je iskat Kost s svojim avtom, ga že poseduje. Tomčeva nekdanja ljubica Breda, ki je spala z mnogimi, DekSeklik a la Milka Vizjak iz **Spletkarjev**, je nato Tomca tudi izdala-ovadila: »Prišla sta! Ne! Ne! Saj mu ne smem pogledati v oči!« Bredo močno daje Pervest. »Rajši« ... kaj? Nima več moči za Altdejanje-odločitev; se je že prodala Kostu, da bo njegova soproga, užila pri Kostu varnost in blagostanje. Kost bo postal leta 17 veleSlc, kot kaže preobrat avstrijakantov (Kplpodjetnikov itn.) v Jugopatriote Špic v **Patrijotih**, glej mojo ES analizo te drame v knjigi **Patrioti in pokvarjenci**. Iz Brede ne more nastati niti Berta, **Kirke**; Berta je MočOs, povsem brez vesti, zato je lahko - tako uspešna - Kplpodjetnica, verižnica. Berta postaja Brža, Breda ostaja MM; šele polagoma bo dobila videz Brže-samozavesti, a je najbrž ne bo vzdržala, prej ko prej se bo Not sesula, kot se Pavla Poljščak v **Septembru**. Vsak lik ima v SD svojo €kP in Pvt Zgo.

Nemir med prestrašenimi se stopnjuje - Slava: »Ničesar mu ne smemo povedati.« Kaj pa bi mu bili zmožni povedati? MM se previsoko ceni. Amalija: »Ničesar! Naj gre takoj v vojašnico!« Babe so še posebej strahopetne. Povedali

bi mu lahko, kako ga je vsak od njih izdal; a qui bon? Kost vstopi sam, brez Tomca: »Je bila policija že tu?« Zakaj policija? »Ker nisem pri polkovniku ničesar opravil.« Kost sploh ni šel k Polk(ovnik)u; laže. »Iz kazine sem se peljal naravnost na Ivanovo stanovanje.« Je že vedel zakaj: da bi odstranil možne dokaze zoper sebe in svoje. Nikoli se ne ve, kaj je tak norec kot Tomc zapisoval. Ivanova mati mu je povedala, »da je bil malo časa pri njej. Samo preoblekel se je v civilno obleko« kot mnogi Nemvojaki, ko so prišli domov na Štajersko na redni dopust, »in dejal, da gre k nam.« Tudi MV-II dopustniki niso povedali materam-sestram, da gredo v Prte. Konspiracija. Oblast je treba zavajati; zviti-prekanjeni um, vrh je dosegel v OZNI, v igranju več V(log) hkrati. Arhitekt Mihevc je zahajal v - najbrž le v širši - Graziolijev krog, a je bil MV-II visoko pri VOSu, vodil je celo Vojorganizacijo Ptje-Of. Kako je vse nategnil kasnejši psihiater - tudi Prc - s primorskim priimkom; prisostvoval je sestankom Vojštaba BeGa v Lji, še PoV je nekaj časa igral vlogo agenta-provokatorja pri tistih BeGa somišljenikih, ki so ostali v Slji.

Kost: »Prebrskal sem njegovo sobo v strahu, da si je kaj napravil.« Bedast izgovor, v sili volk še muhe žre. »Ničesar nisem našel«, tj. zase obremenilnega gradiva. »Nisem si ga še dodobra ogledal, že je vstopila policija in vojaška patrolja.« Kot v pisarno, v kateri je delala Vida Pregarc 42. Zdaj preide Kost v napad na Tomca; svoj napad RR v Etdržo, o ti Hin ti! »Našo večerjo je izrabil za ugodno priliko in pobegnil.« Že pred štirimi urami. »Na nekem listku je von Schnitzel«, Polickoms, »našel zapisano: 'Ne iščite me, ker me ne boste našli!« Poniknil je v Svo, kot Maž v **Mažu**. »Moj beg ni beg!« Kot ni bil beg skupine pod vodstvom BKraigha iz Gonarsa. »Hitim v boj!« Kraigherjevci so res prešli v - neizprosno - boj-LRevo. »Še boste slišali o nas!« Če ne z drugim pa z Maščem. Naj je Negrinov film o JugoPrtih še tako pristranski, verjamem, da je, čeprav ga nisem videl, mnogo v njem, kot razbiram iz informacij, je točno; Prti in Pr(imor)ci so naveliko metali v fojbe lte - in BeGa Slce - iz Mašča. - Tip: v času DEMOSA, ko je bilo treba očrniti Prte in LRevo, so janševci, PijGraf itn., naveliko govorili o fojbah in Mašču Prtov, zdaj molčijo, ker jim to zaradi interesov SNDže ne koristi. Tak je odnos Polikov - in ideologov - do Rese! Utilitaren. V PMLD pa povrh vsega še Sima.

Na listku zapisano: »živela borba za svobodo, smrt tiranom in kreaturam! Na svidenjel!« Srbvojska oz. nova Jugouprava 18 Kosta in njegovih ni likvidirala, takorekoč vsi so se rešili, inkorporirali so se v novo oblast, tudi Natlačen, ki je oznanjal 14: Srbe na vrbe! Je pa - bistveno Dgč - ravnala PoV Ptjoblast z Benkom in Lajovci ter več očeti in sinovi: pozaprla jih je, likvidirala. Na svidenje, ki ga je izrekel BKraigh, je bilo trdo in ostro kot meč, rezalo je vratove. Gesla kot Živela borba za Sv! itn. so bila v Prtih na dnevnem redu. Tudi v vsem tem Tomc-Kreft napoveduje čas MV-II in PoV. Kreft je v večini svojih izjav - iz dram - jasnovidec, kar pomeni isto kot stvaren, saj je poznal oktobrsko Revo. Se je okrog 40 ustrašil lastnega videnja in se raje odločil za prednike Peka-Žursta Sevnika, za trojko ZLV, ki je puščala ljudem živeti, ni jih v imenu RevEte pobijala? Če bi Kreft tudi PoV vztrajal pri svoji drži iz 40 - iz **Kojantov** -, bi postal platforma za prenovljeno SLD 90-91; a je zdvomil v lastno držo in se vdal Ptji. Enako MOč. Sama sta si zadržnila zanko okrog vratu.

Krdelo se vse bolj prepušča Pol in Etdobsodbi Tomca - Komar zlobno pika: »Tajna organizacija še vedno deluje.« Preporodovci. Bredo premaga čustvo in sram, obenem pa ve, da je takšna njena izjava brez konsekvenc, le SeH: »Bog

mu daj srečo na pot!« Drugi pa še tega čustva ne premorejo: »Vsi jo« - z očitkom - »pogledajo.« Amalija se celo zgraža, Hina: »Breda, pazi, kaj govoriš! Zdaj je vendar izdajalec!« Zdaj; ne bo pa po 17-18; Eta je odvisna od časa in razmer, **Patri**. Etobsodbo je zdaj treba zaostri - Polde: »Dezertar!« Kar je res. Le da se bo dezertarju 18-19 reklo dobrovoljec, NarHer, kakršen je postal Golia, glej tudi **Dobrudžo 1916**. Komar pika in pika: »Zbežal je za vašim sinom«, to je namenjeno Kostu. »Kakor že več drugih. In mi vsi smo se še potegovali za tega veleizdajalca!« Iz Izda postaja veleizd, tolpa linčarjev pa pridobiva v lastnih očeh zmerom več Etzaslug. Dejstvo, da so Tomca izdali-ovadili, se pred njihovimi očmi RR v lepo Etdejanje domovinske dolžnosti. Kot je bilo treba 91 ovajati Čtke Jugoarmade.

Priznam, tudi sam sem podpiral t(akšn)o smer, čeprav se sam nisem ukvarjal z zadevno aktivnostjo. Z vidika NarInce - norovcev - sem bil še slabši: umaknil sem se: v Notšvico. In tam sploh ne švicar zaradi Moročitkov vesti. Umik za obzidje avbrskega gradu sem imel za svojo edino možno in Praodločitev. Naj se vojskujejo SZSL kreteni, ki so v Nachybrisu-ilinxu. Me zanima, kam bi (pri)šla Slija, če bi jo Jugoarmada bombardirala, napadla. Bila bi v istem zoprnem-ogabnem položaju kot Hrška. Ker pa se je vojni ognila (predvsem zaradi Konte), je na hitro lahko sledila - Posn - ZahEvro kot PMLD: kot derealizacijo vsega, kot RR vsega v DvSimo.

Je ta gnili mir res boljši od klavske vojne? Sredi 80-ih let sem napisal razpravo o Smoletovi **Igri za igro** s podnaslovom **Ne gnili mir ne klavska vojna**. Kaj sem dosegel? Nič? Niti ne! Rezultat je (sto knjig) **RSD**. Če je **RSD** nekaj velikega in drugega, sem ravnal prav. Le potrdila v Dbi nimam za svoj prav. Kar pa je edino prav oz. dokaz, da imam prav: vsaka Dbzmaga je odmikanje Dti, saj triumf preprečuje Is - ponavzočevanje - UnBDra. Torej sem z umikom za zidove avbrske trdnjave storil edino Pradejanje. Dejanje? Tudi dejanja Dbtipa - Voj, Pol itn. - so SSL. Ne odklanjam le Vojdejanj, ki vršičijo v LRevi, glej NOBD, ampak enako retorične Simbesede, glej RMgo. Iščem tisto, kar je onkraj para: dejanje-jezik. (Torej se odpovedujem tudi dejanjem? Daleč greš, Taras. V vse bolj negotovo.)

Kost jih še huje ostraši: »Osumljeni smo, da smo mu pomagali. (Skoraj vsi so več ali manj prizadeti.)« Komarček ne pika več, zdaj stoče: »Kdo mu je pomagal? Jaz mu nisem!« Res mu ni, nihče mu ni. Šele zdaj se vidi, kako prav so imeli, da se niso zavzeli za Tomca. Poldek: »Jaz tudi ne!« Ismena iz **Sfante**. Slav(ic)a: »Jaz tudi ne!« Podgane beže, kot se temu reče v Etmaniri. Polde: »Moj Bog, nikar!« Prošnja Katbogu ali MMBi, rada pomagata. (Res?) »Jaz grem.« Domov, v varno zatočišče. Matija Medved: »Ostani, saj imaš čisto vest, saj nisi ničesar storil zanj.« Pa odkrijemo, da je vest lahko čista tudi tedaj, ko se zdi nekemu skrajno umazana; kakor gledaš. Za SPED so Komsti ljudje z Maknečisto vestjo, Luka v **Človeku, ki je umoril Boga**, Gad v **SimčMladosti**, za NOBD ravno nasprotno: Mirtič v **Rojstvu**, Milan v **PrZ**. (NeČi=NeČi, lud besedna igra: NeČi pomeni: Ne-dolžen, Či-st, obenem pa nečist. Tako potihem uveljavljam svoj Rltz.)

Medtem ko se odvija v Kostovi sprejemnici ta gogoljevski ogabni prizor, se Kreft (po)norčuje iz Avsvojske: »(Z ulice se sliši vojaški trobentač, ki piska« - piska! - »znano koračnico.)« Tega pa si Kreft 34 ne zamišlja: da bo Jugovojska 45 - že Prtčete MV-II - naveliko trobentalala in marširala; in mi vsi z njimi, v osmeroredih. Kreft se je maja 45 temu ognil, ostajal je v umobolnici, nato še

mesce hodil - šepal - s palico, tak res ni mogel korakati. A Prti so korakali po Borovem tempu: »Hej brigade, hitite«, medtem ko je Avsvojska mrmrala tisto: »Star soldat po cesti gre,/ čik pobere in ga jé«; Rca, ki se je spomnim, je bila: »dober je«, čik namreč. Da bi Avsvojska res kdaj intonirala take?

Pselita se razbegava, Kost skuša ostati vzvišen nad njo: »Ladja se potaplja, podgane beže.« Medveda pa le zagradi vest in ubere Dgč ton, seveda enako brez stvarnih posledic. Medved je pretresen zaradi novice o sinovi Si na fronti, zato je šibak: »Pošteno nam jo je zagodel! Šel se je bit za svoje cilje! Ni se dal skrotovičiti po naši pameti!« A so po 18 uspevali bivši avstrijakanti, Čtk-Pok Pogačnik, Vojmister v prvi Slvladi, nazadnje Natlačen, ne pa Tone Habe, ki je postal iz mizarja sluga na Pravni, na Faksu v Lji. Zato je začel simpatizirati s Komsti, glej njegove spomine iz I.SvetV kot dobrovoljca, Natlačen pa se je povezal s Fzlt okupatorjem, lezel v rit Grazioliju. Čeprav ni uspel, Prti - VOS - so ga likvidirali, kot so Nemci Ivana kot talca 42, tako piše Kreft o Tomcu v **Pojasnilih**. Nihče si ne more biti gotov zmage, še AlekV ne. Vse čaka S, mnoge sramota, Kardeja-Ribičiča. Se DSD zavzema za Natlačena? Še nisem slišal. Za Ehra da, Ehr je bil klerik, KC pa hoče biti - v svojih očeh je - NeČi Hera.

»V boj je šel, mi pa smo ostali in korakamo po tej koračnici.« So kot odsluženi soldatje, klavni zmeneti. Medvedova ARF prehaja v AD, zato je kratkotrajna, je bolj čustvo (SeH) kot trdna analiza; kot v ZD, glej samoobtožbe **Potca**, predvsem pa Dana in Reke v **OtR**, v tej najbolj odkritosrčni Zajčevi drami. »(Medved je nudil s svojim mračnim, samoobtožujočim govorom poslednji odpor.)« Labodji spev neke Psčte.

Dogajanje prehaja v sklepno fazo. »(Zunaj pozvoni.)« Kost: »Tihol!« Ukazuje, še trdneje prevzema krmilo v svoje roke. »So že tu! Bodite mirni! Nič hudega ne bo. Poklonimo se in ...« Na las enako so govorili Natlačen in njegovi aprila 41: Ohranimo red in mir! Za obdržanje reda in miru se spleča storiti vse; se gremo poklonit v Rim Mussu in cesarju Abesinije; kako da se bogaboječneži niso šli hkrati poklonit papežu? So se nameravali, pa jih (pre)previdni diplomat Pij XII. ni sprejel?

Strah strah - Slava: »Ali mislite, da nas bodo vse skupaj aretirali?« Večkrat sem doživel podobno usodo. Kot otrok, ko so prihajali aretirat MOča, Jugopolicija in ltpolicija, MGG se je večkrat čutila do kraja ogroženo, se že pripravila, da jo bo PPP pozaprila; enkrat (58) smo bili pred zaporom VeRus, Tauf in jaz, drugič (64) širša skupina, čez 50 ljudi, kasneje so mi oznovci to številko potrdili; zmerom nas je rešila Konta. Kot Sigisa v **Dia**. Poldek: »(ves drhti) Zdaj je po nas!« Ne pravim, da nas ni bilo strah; pa vendar ne toliko, da bi se sami sebi odpovedali; a saj se tudi Kure niso, ostale so zveste sebi kot hlapcem-deklam. MGG si je ostala zvesta kot Nast SAKO, sestavljena iz več SAPO. Ostajali smo na robu izzivanja, v MePih, kjer sta bili mogoči obe Rci: zapor in rešitev skoz uho šivanke. Da bi se nekdo od nas tresel kot Polde? Morda Kos in Priž, a s tema od poletja 58 nismo imeli več opravka, vse do pomladi 59. VeRus in Tauf sta bila vzorno neustrašna, Dine trden; le Zajc (seveda tudi Strniša, ta že prej) se je umikal v teman molk, ki smo ga tolmačili seveda v Zajčevo dobro, a ... Danes preveč sovraži Komste, da bi se ne čutil kriv. (Le pred sabo? Tudi pred njimi?)

Polde: »(Ves se trese in si skuša pomagati z obešenjaškim humorjem.) V luknjo nas bodo vtaknili! Ričet bova jedla, Slava!« Ko bi bilo MV-II in PoV zgolj

to! Ričet sta jedla v Avszaporu oba mala Krimca Ričet in Žlindra, glej Milčinskega postČD Kodo **Brat Sokol**. Komar si daje pogum: »Nas ne bo nihče odpeljal. Kaj gobezdaš! Mi nismo veleizdajalci!« Res niso. Tudi maja 17 ne, ko so gotovo podpis(ov)ali Majniško deklaracijo; tedaj je bila - čeprav MV - uvedena v AvsDžo znova demokracija, celo parlament je začel poslovati. »Samo on« je velelzd. »Ali nismo bili ves čas proti njemu?« Drži. Amalija: »Nihče ga ni maral!« Drži. (Popolnoma Raz odnos, kot ga je imela MGG 58/59 in 64 do Puča. Bili smo solidarni z njegovo usodo, ne bi jo pa hoteli deliti. Dalo se je. Jaz sem ponosen, da nam je to in tako uspelo. Komur ni in se čuti kriv - Zajc? se je Šel? -, naj bi pač Dgč ravnal; naj bi izzival oblast čez mero, ki jo je še prenesla. A ni, kar je razumljivo in kar še danes odobravam; nobeden od nas ni bil Polik; vsi le Umtki in misleci. Le Puč je stremel po - seveda pravični - oblasti in se dal zanjo, da bi jo dosegel, zapirati.)

Kost predstavi »gospoda policijskega svetnika von Schnitzla«, Pla. »Policijska preiskava zaradi onega Ivana Tomca!« Kako se jih spominjam, teh Policpreiskav, 58 in 64! In zagovorov pred sodniki, zasliševanj na LjPPP! Sem imel srečo, da-ker sem vzdržal pod terorjem? Polde ni, krdelo ni, a že prej ne, že od začetka vojne ne, ko so se odpovedali svojim bolj libstališčem in se opredelili za Avso. Polde bi se rad »skril, po naključju in stiski se je znašel pod podobo Njegovega apostolskega Veličanstva cesarja.« Cesar in Katbog pomagata; res? Kako dolgo? »Ves obupan vije roke proti nebu«, k MMBP(omagaj)! Spet postaja Katvernik, seveda le na zunaj. »Bog nam pomagaj! Nikomur nočemo nič hudega!« Ni res, Tomcu želijo hudo. »Saj smo bili vedno dobri in zvesti državljanil!« Kar tudi ni čisto res. Kadar nanese priložnost, da bi lahko z ene ladje presedli na drugo, ustavni sodnik Jerolšek od Ptje k AnKu, priložnost izrabijo; jo bodo tudi 17-18. In če bi zmagali Srbi ali BArabci.

Komar ve, kaj je treba storiti: pokazati se kot lojalen Avsdržavljan: »(zavpije, da se vsi stresejo) Dol z veleizdajalcem!« Tako so nastopali zoper Puč(nik)a Menart in Pav, Miheličeva, Bor in tutti frutti SHKI, 58. VeRusa, MGGo, tudi mene so ti komarji porinili kar zraven. Ravnali so kot Pselita in njen Vodja v **Kurah**: »(Zelo uslužen je, navzočim pomigne z očmi, naj se poklonijo.)« Schnitzlu-Pečenki pa: »Izvolite, prosim, gospod policijski svetnik!« Tako nastavljajo šimpanzi - tudi Mo (MOč je bil Mo, enkrat zelo trden, drugič lomljiv) - močnejšim samcem rit; s tem Javpriznavajo njihovo nadmoč. »(V tem trenutku upognejo vsi več ali manj svoje tilnike in s ponižnim poklonom pričakujejo policijskega svetnika.)« Kot Kralja, vsekakor kot Zmagovalca; tudi kot Eksekutorja in Sodnika.

Breda, ki je še malo pred tem izražala solidarnost s Tomcem, smilil se ji je, se dokončno sesuje: »(silno prijazno in zapeljivo vzklikne nevidnemu policijskemu svetniku) O, dober večer, dragi« - dragi! - »gospod svetnik! (Sleherni vzklikne nato še svoj pozdrav.)« Polde: »Klanjam se!« Medved: »Moj poklon!« Tedaj se je govorilo tudi: »Sluga pokoren!« Tako pozdravi PIPečenko Komar. »(Vse te besede se spletejo v en sam hlapčevski pozdrav, tako da ni slišati vsakega posebej.)« Iz Pskov so postali skupnost-Kld, celo masa. »(V hipu, ko so izgovorili pozdrav)«, MV-II je bil to Fzpozdrav z dvignjeno desnico, »(so obstali vsak v svojem poklonu kakor prikovanil. Zastor naglo pade.)«

Prikovanost v pozdrav-poklon pomeni Ve hlapčevstva, tisto nespremenljivost, ki jo Kreft v **Pojasnilu** pripisuje ZČu, Brži, NegRazrom. A jo SPD odkrije tudi pri

Ptji, ki terja od ljudi še globlji poklon, še bolj zvesto služnost. Pod še hujšo grožnjo. (Ne, v PMLD tako hude grožnje ni, Schnitzel-Pečenko je vremenar, ves blag in sladek od filantropije. Tu je moje salo, vzklika TeVe gledavcem, tu PsKrižani; vzemite, jejte me, kot rahlo pečen pujssek sem. PMLD ima Vodlje iz čokolade, iz smetane, so mesarčki tolstoritneži iz marcipana.)

7

Zadnje - tretje - dejanje **Kur** pripelje do vrha ali/in do konca (zaostritve spora in razpleta) vsega, kar se je dogajalo-pripravljalo doslej. Razplet je v tem, da Tomc dezertira in odide v Srbvojsko, obenem pa vsi, ki so ga izdali-ovadili, ostanejo pri svojem Izd(ajavstvu); čeprav so imeli vmes sem in tja popadke-potrebe po očiščenju Pervesti, pri ravnanju po vesti niso vzdržali, vrnili so se v svoje bistvo-bit, ki pomeni hlapčevstvo, služenje FDi, Gosu AvsDži, Pl von Schnitzlu in Nast(ajajoči) SBrži (Mešu Kostu, ki prevzema znotraj njih - grupe hlapcev - vlogo njihovega poveljnika-šefa. Kl-er ni posebej ekspliciran, kot je v CanD, v **Kralju** in **Hlapcih**, **Kure** sledijo **Blagru**. A je Kl-er konotiran, kot je v **Lo-05** in **Grofi**; služi FD in Bržoblasti.)

Can je Negsloj imenoval hlapci; ta sloj je zavzemal skoraj vse Slce razen izjem, nekaj Pos primerov Prola in NarNapInce. Kreft Canovo sodbo zaostri: hlapci postanejo K(reat)ure; izraz MM (**Malomeščani**), pod katerim je bila drama prvokrat uprizorjena, je daleč prešibek. Kure so spački, nevredni obstoja. Hlapci imajo svojo V(logo) v Dbi, nekdo mora streči ostalim, nekdo je - mora biti - na najnižji Dblestvici-klinu. V CanD dobi ta sociološki izraz Morpomen: Čl, ki ne zmore biti-postati SAPO, ki se ne ravna po Per(za)vesti, ampak Posnuboga druge, kot Zakon-Ukaz. Kure izhajajo odtod; Kreft sodi, da kdor ni SAPO, ni skluden z načelom Čla. Kreft Čla načrtuje oz. konstruira kot merilo, ki je v skladu z UH in se določa sam; ki je Sven in enakopraven ostalim ipd., vse v duhu FrancReve oz. VISa 18-ega Stola, enciklopedistov in Condillaca, FrancMeš ustave, Vrt NKNMeša.

To-tak je (=) Čl, ker tak Čl mora biti, če hoče biti Čl. Čl ni, kar je, ampak je, kar naj bi bil. To je bistvo Huma; s tem je po bistvu EtHum. Ta(k) EtH je temelj vse KtD. Kura pa odstopa od tega bistva-merila. Če je PriPraČl po bistvu NKNM, Kura ne le da ni Sv, tudi Nv ni; je Morspaček in Nvspaček, odstopa od norme, ki je Et in Nvnorma, tudi Um in Kul norma. Svo zastopa in uprizarja Kreft v **Punti** kot osvobajanje, Eto (nравnost) v **Kurah**, Kulo v **Kojantih**, Nvo v **Grofi**; Kula vsebuje um, Sv A(vtonomijo), EiA. Vsaka od štirih zrelih KtD - iz 30-ih let - še posebej poudarja vsako od teh TemVrt UHe, ob tem pa vsaka zastopa tudi ostale. KtD-20 kot začetniška in uvod pripravlja KtD-30. Kasnejša KtD je izzvenevanje istega, v nekoliko Dgč kombinacijah; **Jezdeci** dajejo v ospredje DžPol moment, **Pok** Trago, trilogija o Prešu zvezo med banaliteto in Pzjo. A to so le dopolnilne Rce že utrjenega-izrečenega.

Vrh spora **Kur** ni prepir med Kurami, ta sega le do Prep(K)Ide oz. PrepDč smodelov; vrh je dokončen spor med grupo, ki je kljub Notprepirom Strno enotna, na eni in Člom (redkimi), ki so povsem drugje, ki odklanjajo sam sistem, ki mu Kure (komaj petelini; je Kost petelin?) kot hlapci služijo, zanj

ovajajo PČla (Tomca, Lea Kosta). Tako nastaja - se pripravlja - razmah EĐč smodela, ki se v Dbi realizira MV-II, v DžV, v dveh SV, od katerih vsaka brani svojo NSS: NOBD in SPED, **Rojstvo** in **Vst(ajenje)**. S tem ko Tomc (in nekaj pred njim Leo) odide stran od Kur - grosa Slcev, ki ostajajo Kure, analogno kot v **Hlapcih** -, ustanovi-izdela-omogoči točko-držo, ki po nobeni Vrta ni vezana na vladajočo oz. hlapčujočo grupo-krdelo. Tomc kot LRevar, tak nastaja, ima dolžnost držati se le meril, ki jih vzpostavlja sam oz. grupa, ki jo začenja sotrčiti: Ptja; najprej kot NarRev krožek preporodovcev, nato kot Srbvojska, ki se bori zoper fAvso v imenu ZI Narov, nato ali že kar obenem - v tem nastaja KomPtja - pa za grupo-organizacijo, v kateri se šele uresniči Ideaduh Čl(oštv)a kot SAKOe, tj. Prola, povezanega z Deljudom, tj. s Kmtlačanstvom in NarNapInco. (MOč ni ustrežal tem zahtevam. KaKi sta bila generala, vodila sta vojsko, v 30-ih letih že Ptjo kot Vojorganizacijo. MOč je bil le njen ideolog kot LReve neVojtipa. V tem je bil menjševik, pristaš Kautzkega in Tume, Not protisloven. Sprejemal je nekatere Vojodločitve, a na silo, v njem so ubijale UHo.)

Model se formalizira in materializira v ustanovitvi OF aprila 41, čeprav se morda zdi, da manjkajo Km; da so tudi člani Ptje kot predstavniki Koma-Prola v OF bolj Naplnca kot Km(etje), Kidrič, Bebler, Zihel. Prol zastopa bolj Kršsocialist Fajfar; drugi Kršsocialist Breclj zastopa enako kot oba Sokola uradnike, Lubej, sodnike-pravnike, Rus. Vidmar in Kozak (Kak) sta Umtka oz. Kulnika, organizatorja DbKule. Podobno V(logo) imajo ostali, ki se nahajajo v bližini tega vodstva, UProf Šturm, advokat Aleš Stanovnik, nazadnje priključeni član Koc(bek). Vsi se znajdejo na skupni točki tudi kot predstavniki in ideologi ZI SNara. Kar je tudi Kreft, čeprav ga 41 ni zraven.

Isto kot za Krefta velja za MOča, le da je MOč v pred(hod)nici OF, v Društvu prijateljev SovZe, še zastopal Ptjo; vmes ga je Ptja izključila kot trockista. (Z ES vidika je to oslarija, Trocki vodi VojSvetRevo, MOč je trda buča, SAPO, ki mu ne gre v glavo, da mora ubogati - v primeru Svetka, Žerjala, Gabrovska - in ne solirati! Vodi ga RPP in ne Polinstinkt-taktika. Postaja PvtPsk znotraj Ptje kot Klde.) Bil je izrinjen - pustil se je izriniti - iz (S)Zge, točneje iz SPolDbZge.

Medtem ko je Mrak sam hotel bi(va)ti zunaj DbZge, le v Zgi Umeti oz. Kule, ki temelji na Trsmislu. Zup se je priključil Vidmarju in njegovim, Bartol se je kot Mrak umikal iz DbZge, glej Mrakovo **Rdečo mašo**, a se ni utemeljeval na Tr-Dti, pač pa na Kritdistanco do sleherne Dbakcije in smisla, **Emped**. Majcen je bil blizu Mraku, s hotenim ostajanjem zunaj - še posebej aktualne, to je Mrak uprizarjal, **Gorje zmagovalcev**, **Talci** itn. - DbZge (DžPolZge) je poudarjal konkretno ES LdDr, **Brez sveče** in **Materi**, Mistspoj s Tr kot Katbogom, **Bogar Meho in Marija**, nato pa vse skupaj presodil s stališča Traglre, ki gleda svet Čla kot božjo igro, kot pretresljivo Kodo, kot bridko burko, **Ženin na Mlaki**. (Vsi od teh so se ponesrečili, vsak na svoj način. Vsi tudi uspeli, vsaj do neke mere, kot Umtki in Zniki, tudi MOč, on kot Zgar. A vsi pogojno. IdDb jih ne more povsem prebaviti.)

Vse omenjene drame so iz MV-II. Km stan zastopa edino Majc(en), na apologetski način v **Materah**, z IrTrago v **Ženinu**, z NegKrito v **Brez sveče** in **Mehu**. Tip: MV-II je Km omogočilo obstoj Prta, PoV je bilo od Ptje najbolj kaznovano; NOBD kaže Km kot Poz, mlinarja Rutarja v **Razcih**, PoV kot Neg, kulaka Grčarja v FK(osm)ačevem **Gospodarju**, Trlepa in Selana v obeh

Ocvirkovih **Ko bi padli oživali** in **Srečno, ljudje!** Km je Poz le, če je obenem tudi delavec, **Lacko in Krefli**. To tezo zastopa že Zup v PV **Stvari**, glej lik KmProlca Deževnika.

Kreft PoV prenese-razširi silno redko skupino Praljudi (PČa) kot NarLRevarjev (Tomca, Lea) ne le na vso - tudi številno, MV-II je postala številna - veliko Ptjo, ampak na sam sistem, s tem na večino prebivalstva, ki se razkrije kot PraNL. SNL dobi v udejanjenem SocKomu možnost, da se razmahne - realizira - do zadnjih meja-možnosti. To stori-ugotovi Kreft v **Jezdecih**, ki pa imajo kot **Jugovprašanje** točnejši naslov; še točnejši bi bil: Prava rešitev Juge oz. Siskega vprašanja. V nasprotju s pobojem Judov in Dmbcev v Ncz-Stlu je Kreftova rešitev Poz. Kreft konstruira Jugo kot IdeaDbDžo, v kateri pridejo na oblast Praljudje, so njeni Vodlji res NL kot tak(šn)o. Pola se RR v Etsistem; v oboje: v Et(at)sistem; Dž v občestvo. Pola v Kulo, ki je obenem zastopnica uma in zmagovite Nve, ki je po bistvu Poz. Kreft uveljavi s tem Ž kot Pozsilo, ki ostane Poz tudi tedaj, ko v DbZgi zmaga.

Ostale KtD tega ne kažejo, v vseh je navzoča Traga, do **Poka** in **Ječe življenja**. **Jugovprašanje** je s tega vidika izjema v KtD. Drame tudi zato - ali predvsem - ni mogel dogotoviti, ker v Resi ni verjel v t(akšn)o realizacijo Etprojekta v banalni stvarnosti. Sebe vendar ni mogel do kraja prepričati, čeprav je služil PoV Ptji, da je tisto, kar je gledal po 45 v Jugi-Slji, res uresničenje tisočletnih sanj Čl(oštv)a in Marxovega **Kommanifesta**. Strastno je nasprotoval dramam MGGe, **Aferi** in **SAnti**; vendar bi težko zanikal, da **Dia**, **Greda**, **Norci**, **Vojak Jošt**, **OtR** ipd. ne podajajo nenavadno točne, čeprav strašne podobe Scev, ki niso dediči Tomca-Lea, Pravdača-Vanje, Gubca-M(arj)utke, ampak Kosta in Komarja, Brede in Amalije, celo von Schnitzla, ki se je v prvi udejanjitvi pojavil kot Arsa Jovanović ali Lola Ribar 43 v Prtih v Slji, nazadnje pa se utrdil kot Dolanc in Popit, v karikaturi kot general Hočevnar in admiral Brovet.

SPD od srede 50-ih let naprej zelo jasno pokaže, da so Etliki le Pski - SAPOe -, ki jih hlapčevsko-linčarska grupa preganja analogno, kot so komarj(etc)i Tomca; glej like SAnte, Toneta iz **Potovanja**, Hača in Sigisa iz **Dia**, Simona in Krstna iz **Afere**. Čudoviti Vodlji iz **Jugovprašanja** že 48 niso IdeaHeri, kot jih slika Kreft, ampak oznovski zasliševalci, kakršen je vse do Golega otoka Kovač iz **Noči**, Žlajpa iz **Joba**. (Kreft je imel 48/49 srečo, da ga Ptja ni dala zapreti, kot MOča, ki je šele pod mučenjem pristal na sodelovanje z OZNO, to je bila zanj še ena kazen za neposlušnost; Krefta je Ptja ocenila za - med leti 45 in 49 - poslušnega.)

V **Jugovprašanju** se svet KtD Notzlomi oz. ker dramatik čuti, da bi moral podati njegov zlom, ki je analogen zlomu Kostkomarjevske grupe, preneha s pisanjem drame, z udejanjenjem Etprojekta, ki ostaja alibi za Kreftovo - tudi MOčevo - preteklo (PV) delo-akcijo; ostaja SSL. Niti projekt ne več, kajti Čl, ki spozna-izkusi (od znotraj) Radzlo Stla kot SocKoma - in Kreft ga je, bil je blizu liku Martelanca iz Ruplove drame **Pošljite za naslovníkom** (Martelancu Ptja očita, da jo je izdajal okupatorjem MV-II, Martelanc konča v Nemtaborišču, bližji je MOču kot Ivanu Potrču) -, ne more več projektirati IdeaPrihi enako naivno, kot jo je doslej. Pravdač, Tomc in Gubec še lahko iskreno Priverujejo v Nast božjega kraljestva na zemlji, po procesih zoper dahavce in buhenvaldovce, ki so obtoženi sodelovanja z GESTAPOm, po Golem otoku ta vera ni več mogoča; izmakne se ji temelj-upravičenost. Od tedaj je mogoče le ludPosn te vere, le

teater v LDPM, kar je Daneole; hepening, ki ga Dž ponavadi celo sofinansira. To je grenka, a obenem mizerna osnova MödD, glej **Truth story**.

Ponavljam, da gre med AD SI Pselite 14 in DaSlovom za bistveno razliko. Daelite in sploh vsi Slci, ki se jim niti ne reče več SNL, ampak volivno telo, državljani, prebivalci Slje ipd., so (2005, tj. s kratico 05) le TekmTrgPlde, ki ne poznajo ne ARF ne Pervesti; ARFDč in Pervest dasta skupaj ARF-VerDč ssmodel. Vest, ki jo naredi Kreft v **Kurah** za Tem - tako rekoč Abs - merilo, Kreft ostaja v PSti Krša, v PMLD izgine; nihče se ne meri več s tem neobstoječim merilom. Kani še nekaj čvekajo o njem, a le na retoričen način, niti ne vedo več, kaj je vest. V praksi: če izreče Podobnik-Pobožnik besedo vest, vemo, da pripravlja kakšno posebej grdo lumparijo, laž, sleparijo; sklicevanje na vest mu pomeni sredstvo v obrambi Pvt Utinteresov.

Pervest, pri kateri pa komarjevci ne vzdržijo, prodre v prvi plan posebno v 3. dejanju, ko se tudi zlomi. Naj komentiram nekaj posebej Tip izjav oz. govorov na to temo. Skoz AK komarjev podaja Kreft KritReso TaSDbe. Prvi je sodni oficial Polde. (Danes si ni mogoče predstavljati sodnika ali uradnika na sodniji, ki bi kazal najmanjši posluh za AK; skoraj vsi so le strokovni diletanti, Et koruptneži; je torej - vsaj ali ne le na tej ravni - sodniški stan še manj vreden, kot je bil pred sto leti?) (KasO: zdaj Hromi Daba ali Vitez iz Malte kot Mister za Pico - za RPP - odstavlja slabe in koruptne, zale iz rje, da bi jih zamenjal s še bolj pokvarjenimi in pokornimi. En sam regres. Na mesto Zalarja bo postavil Grdarja, Smrdelja ali Spačkota. LDS je smrdela, SDS-NSIja zaudarja do neba, St Peter v nebesih nosi plinsko masko, ko sprejema preminule SKane.) »Ne gre nam, pa ne gre.« A kaj hočejo? »Vse se nam skazi.« Glede na kaj? » Mi ne bomo zmogli nikoli velikih dejanj.« Njihovi otroci in vnuki - MV-II - pa. In vendar vprašanje Čla ne bo rešeno, čeprav se bo v NOBD tako zdelo, Krimi in Nine, Špelce in Dušani bodo v to prepričani. »Mi smo obsojeni na klavarno majhno življenje.« Sto let kasneje (04) ni več tako zelo majhno, veliko pa, hvalabogu (?), tudi ne. Je nekje vmes. Je življivo, seveda le za Čla, ki je prilagodil svoja merila TrgKplu; ki se je odpovedal Isu Dti. Tomc (Vanja, Pravdač, Gubec) se mu še ni. Sem se jaz prilagodil novi oblasti? (KasO: do poletja se mi je zdela znosna, zdajle, ko se bliža zima 05, pa v to nisem več gotov. Janša potrjuje vlogo, v kateri sem ga predvidel že 93.)

»Saj ne vidimo niti preko strehe svoje lastne hiše, kaj bi gledali tja čez gore.« Srbi so 91 skušali podaljšati Velsvet Prta z Nclom, RR so se v klavsko Naco, ki se je ponesrečila. Slci so bili 91 stvarnejši, manj se jim je zmedlo v glavi in srcu, delovali so razumneje in bolj Utinteresno. Zmagali so, danes hodi SI Zunster Rupel kot Preds OVSEja v Moskvo, si telefonira z Riceovo, pa? Res gleda čez strehe, je visoko zrasel, a mar vidi v Tallinu, Varšavi, Kopenhagnu kaj bistveno drugega od tega, kar vidi doma? Berlusconi=Rop=Janša=Sanader=kateri koli DžPolik DaEvre. Rusi so se reBar, Putin postaja tiran, le ZDA so zunaj teh malih-srednjih meril, so nad. Tudi zato jih zavistni SSS svet tako sovraži. A naj so kot Naca-Dž še tako visoko, nad stari Rim se ne da povzpeti, tudi če pristaneš na Jupitrovem mescu. S tega vidika sta tudi Rupel in Bush isto-eno. In z njima Kost.

Dokler je-bo Čl IdČl, bo ostal Kura; največ, kar se mu lahko posreči, je, da postane divja kura, da podivja kot kragulj: zločinec. To je Tomc, ki bo MV-II postal Maček in ujetnike klal. Sniki so redki; pa so v zadnjih Stolah sploh mogoči? Niso karikature, če že ne kreature; Kure v vsakem primeru? Ehr je bil

po svojem EkP asketskem Žu, neutrudnosti-trdnosti svoje Katvere Snik. A obenem Izd SNara, kolaborator s Fzlti. Ni bil torej Kura v obeh pomenih? Ni dobil dediča v dvoumnem dr. Petru Križaju, kaplanu in zasliševalcu - mučitelju? pri St Urhu? (Novi podatki - dobljeni na Deci -, kažejo, da v Sek razmerjih Križaj ni bil NeČi asket. Še to ne!) Nista dr. Loh in Ribičič par, oba kot šefa-zasliševalca na PP? Ribičič zvest svoji ženi, oče nekaj sinov, zgled po merilih MM. Niso t(akšn)i asketi in zgledneži še hujši - strašnejši - od DekHedov a la Aurelio (Zlati) Juri(ć), ki ni po naključju prvak neole grupe v ZLSD? Naš Zlatko se ravna po merilih svojega sina Luke(ža); neole je lbn, je zagovor buzarrantov, lezbijk, Sv SM fuka kot Uža v Trpu. Zlatko si je želel svoja Sekveselja še podaljšati v vidnost video tejpa, v imidž kot trajnost voverstva. Būkači počnejo te reči pod kovtrom. Kani=Hini.

To je bila Duštravma Sicev do 41: »Svet je velik, mi smo majhni.« Pobili smo 10.000 vrnjenih Dmbcev; smo postali zato večji, dovolj veliki, da bi se merili z analognim vsepobijavcem AlekomV, glej VIKavča dramo **AlekV? Kure** in Kreftove sodbe v njih je treba brati komparativno, glede na oba **Tuga**, na Holo, ki so ga zagrešili Nemci nad Slavi, glede na obljubljeni vrnjeni Holo (Mašč-Pica) Slavov nad Nemci, vizija stare Vrze; glede na izpolnitev obljube, ki jo je udejanjila trojka Tito-KaKi s pomočjo vojske in s pritrdilnim molkom tako rekoč vsega PrtOF Slova. Se je Slsvet s PVD fanalom res razsvetlil? Polde: »Okrog nas je gosta tema in mi tavamo v njej kot krti.«

Ptja je krtom odprla oči; in kaj zremo danes? V sonce, kot si je želel OtonŽup? Ali v umetelno luč neona, ki ga producira nadNackKap? »Vse, kar napravimo, so le krtine.« Glede na Mont Blanc je Šmarna gora res krtina; tudi Rog glede na Musa Dagh. So pa Musa Dagh in Mount Everest in ves planet Zemlja mnogo manj od krtine, če jih primerjamo s Soncem, Sonce pa s kako veliko zvezdo, preden se razpoči. Kajti tudi ona - vsaka - se nazadnje razpoči, pomanjša do minikrtine, nato pa spet Jovo na novo: THM-krog, ki je par ŽS. Če Čl ne projektira sveta onkraj lđBa, je vse igra krtin med sabo in krtov, ki se špetirajo, dokler jih ne pobere starost ali bolezen. Facit: nič. Želja-cilj: vzpostaviti nadkrtino, NČla, je najhujše SSL lđČla.

Kreft (MOč) in Ptja ostajata v tem SSLu. Tudi Kreftov tekmeč na Dmb strani, član iste Gene, Vomb; glej **Napad** in **Razval. Pok** in **Napad** sta MimDč. Zanimivo, celo presenetljivo: Vomb je kot apologet starega sistema do le-tega v svojem **Krpanu** (PoV drami) morda celo bolj Krit kot Kreft do analognega v **Kojantih**. Oba sicer nostalgичno ljubita stari svet, Kreft kot NKNM, Vomb kot našo KmTrado, a Kreft je v delanju DbZge konstruktivnejši od Vomba. Trojka ZLV utemeljuje naslednjo SDbO - LDbO od 1860 naprej -, Vombov Martin pa se umakne iz HistDbe na Km, celo na rob vasi, na rob Dže, na mejo, kjer navkljub budnim očem carinikov še naprej tihotapi angleško sol. Iz tria ZLV nastane Preš, tudi Kreftov favorit, nato trio Levs-Strit-Jurč, tudi te Kreft podpira, predela **Tuga**, nato trio Can-Kraigh-Krist(an); Kreft posnema **Blagor, Neč** ni brez zveze s **Školjko, Kure** in **Grofje** ne brez zveze z **Zvesto(bo)** in **Voljo**. Vse te drame tvorijo SDbZgo.

Vomb se odreče v **Krpanu** prav za prav celo obnovi KmDne, kakršno obnovi v **Vrnitvi**, 32. Martin je in ostane Her, ki mu ni do Hera; edina strast mu je kontrabant. Kaj je kontrabant? Spravljanje v obtok ponarejenega blaga? Sv na margini kot takšni? Kreft je Dbtvoren in PoV Džtvoren. Vomb pa? Ne doživi-doseže ravno v **VombKrpanu** SPED - KC - svojo ARF-AK-AD, kolikor jo pač

zmore, a ni majhna? In je Vombov Martin bližji Martelancu, ki se vozi z ladjo med Leningradom in Le Havrom, ne sme stopiti na trdna tla, ostaja na morju kot na ZnaSi za element kaosa, negotovosti, MePa, celo izgubljenosti, **Pošljite za naslovnikom?** Se PoV Čl - ali Čl SPD - ne izgubi, kot se Cunjar v **Zasilnem izhodu (Ziku)**, kot Fantazel, Javorškovo **Vesetje do življenja**, v Shicotrojnosti, v množtvu EV, ki so tvorile samega Jav(oršk)a, bil je Her in Izd, ovaduh in izreden Umtk? Zajc je podal Jurja v **Grmačah** v istem MePu-robju, le da ljubi patetični Zajc več kamenja-skal, Rompokrajino Pernhartovega tipa, Vomb pa se je zadovoljil z notranjskimi gozdovi ob Ravbarkomandi, ob Cerkniskem jezeru, z liriko Lojzeta Perka.

»Nekdo nas je pahnil na to zemljo in nas prepustil samim sebi!« To je za Krefta kot zastopnika SAPO (EiA) najbolj klavrna misel; Čl mora - vse! - narediti sam iz sebe, ne se zanašati na Gosa in boga! (Moj Kar: že, že, a usoda kot meja lDba je nepremagljiva. Tudi KomMrk - Prtacija - se je sesul pred-pod njo. Rešitev ni v Makvolji, ampak v slutnji-lsu Dti.) Polde variira: »Bog je hotel ustvariti človeka, zdrsnil mu je iz roke in se spremenil v kreaturo.« Zame je lDČl Kura kot tak, tudi kot SAPO, če ta ni vezana na ls UnBDra. »Sicer pa, saj nas sploh ni!« Ta Nih je točen; ugotavljam ga ves čas v **SD-RSD**. Bit=nič. Tudi najbolj zanosna-velika akcija VelOsi pripelje do istega: do ničča. **Rojstvo do Grmač**. lR in lRevarji se skažejo kot **Legenda (o svetem Che)**, ne kot Resa. Zajc razširi nič(es)nost komarjevcev na vse ljudi, na Čloštvo kot takšno. Šele okrog 90-91 izvzame PolDeco; tudi Zajc se je sesul-podelal. Ko se je - strgana vreča - pokazalo, kaj je v njem-nji, je zazijala le praznina-nič, pa lepe Umetbesede (retorika) nad ničem.

Celo »manjši smo kot nič.« To pa je že hūbris: če ne moremo biti večji, naj bomo vsaj manjši! Mor ali pa nadutost prestremljivih. Slci smo stremljivi, le da smo se iz izkustva Ptj strahovlade in naslednje etape izpraznitve smisla (Niha) precej naučili: da je treba biti povprečen. In smo se vrnili k Bleiu, stran od levsa in njegovih MaščPicasanjarij v **LTugu**. JKranjčev lik Komsta, Jernej v **Megli**, je primernejši; hiša za Slce je **Skedenj**, ne pa Palača. Kozolec, ne pa nebotičnik! Kot kozolčarji - in komolčarji - pa smo Rel uspešni; celo regionalna velesila: med Zagrebom, Sarajevom, Beogradom, Skopjem in Prištino; daleč nad Piškopejo. Rupel lahko z enim pogledom z letala zajame ves naš imperij v oblakih. Nad oblaki? (KasO: Rupel se je nazadnje izkazal kot oblaček, mehurček iz - umazane? - milnice. Kako poje PopNarpesem? »*Oblački na nebu, / kam se vam tako mudi? / V Bruselj, k žlebu, / ki prav gor v nebes štrli?*«)

Bilo je hudo razočaranje, ko smo ugotovili, da je SockKom **Delavnica oblakov**; jaz sem to spoznal že poleti 45 in MGG z mano. Danes smo razumnejši: delavnice postavljamo pod kozolce, na skednje, naši detektivi niso več ne megle kot PV, ne klavci krvavih rok kot PoV, glej **Rdeče klasje**, tj. žito, ki ga ni pordečila kri iz Kmžuljev, ampak iz Kmhrbtov, po katerih so začeli znova mlatiti valpti in biriči; tem se je okrog 50 reklo oznovci. Potrč je že vedel, o čem piše, pred **Rdečim klasjem** je napisal **Krefle**, dolgo je bil sam PriStlst. Žito je šlo v klasje, klasje so bile fantazme. Zato delamo DaSlci raje ZnaSi retoriko, IVJ-svet PMLDbe; v tej se razlike med klasjem kot snovjo in klasjem kot besedo ne da ugotoviti. Živimo od besed-retorike, od Mashrušča glasov-zvokov, zrnje je izgubilo hranilne snovi; jih tudi ne potrebujemo več, smo predebeli. Hočemo dieto na Zn način; znake, semiotična semena, ne kalorij. -

O tem se komarjevcem in Kreftu 14-34 še ni sanjalo. Le Grumu, od **Zastorov do Goge**, GrumD pa je Ptja za dolgo izločila iz SIZi.

Danes je povsem prazno, kot goflja Komar: »Prekletstvo je nad nami.« Hudiča si želimo, nesrečni smo, ker ga ni (več); ker je postal tudi sam Zlodej le IVJ. »Dušimo se, drug drugemu pijemo kri, grizemo se.« Nič od tega. Primerno dihamo; krvi si ne moremo piti, ker je nimamo. Drakulo si želimo, ker ga ne srečamo več; obstaja le še v filmu ali kot Ribičič, s katerim straši ubogi Bük svoje vnučke. (Simčič piše prav zdaj Pravco: **Bela kapica in rdeči volk**. Kapica je Bük, volk-zmaj KaKi. Goša je napisala lutkovno igro: **Če zmaj požre mamó**.)

Drži le izjava: »Umreti pa ne moremo.« Ne živeti ne umreti; vendar do tega spoznanja nismo Krit, kot bi bili Slci PV. Sprejeli smo Gruma, ki dejansko ni več odklanjal omrtvelega sveta noči ali senc v **Gogi**; nanj je pristal. Hana, ki pride na koncu drame k sebi, je možnost za LRev(ark)o, a te možnosti ne bo izrabila, ne bo postala Špelca. Postala bo Lenka iz **Svatbe**, Darinka iz **Čare**: Čara brez čarovne moči. **Zadnji Mohikanec** bivših Prtov je Joannes Stanolnik; očitno je, da celo zavestno igra lik iz marionetnega Gleda, Brkača - **Brkonjo Čeljustnika**. Grande Gignole. Stalin v Muzeju lutk madame Tissaut.

Ob mastodonta Brkača je treba prisloniti - mu nalepiti na brke - mičkenega Komarja. Kdo je danes to? Eden od tisoč Simonitijev, Simon Kulster-čarovnik? Vsestransko zgrajena EtKomstka poslanka Potrata iz zlata, ki predava Moro še, ko papa, lula, kaka, ko ustvarja potičke iz blata? Anderlič-fičfirič, ki je zakupil vso zemljo med Capod'Istrio in Portorosetom in nanjo postavil Circus Andernello-Slja? Ali pa vsi poslanci skupaj Svengalijo, Dbo, v kateri vlada bog Hypnos? Lepo sanjajte, otroci; poljub za lahko noč. In kaj bo jutri zjutraj? Pepelnice ni več, ker ni več vesti in GhKe; bo pa maček po preveliki količini zaužitega alkohola ali droge.

8

Reakcije na ta AK-AD govor - Pek Sevnik (dejansko Zevnik-Zelnik, prostor za Kozla v Jurčevi **Kozlovski sodbi**): »Človek ni dober!« Kreft se s to izjavo ne strinja; tu je osnova za Kreftov PoV SeH ali vsaj filoSeH. Naj je Ptja MV-II in v prvem PoV času še tako za VelČla-Hera, kasneje SeHu popušča, pristaja na geslo: Čl=dober; geslo forsira predvsem VelHin MKranjec. Ugotovitev, da Čl ni dober, izrabi dramatik za Krito KČe - Komar, ki zna biti Cin: »Je že tako. Pravijo, da ga je Bog ustvaril po svoji podobi. Zato nam bo že moral odpustiti.« Kreft torej trdi, čeprav skoz Neglika, da bog ni dober; huda obdolžitev.

Jaz mislim še precej huje: bog je zel; Zajc je imel v **Otr** o tem prav. Idbog SM uživa, da Čla muči. BDr je zunaj para dober-zel. Sicer pa Komar uporabi to grenko ugotovitev o Katbogu za to, da opraviči sebe in ostale: »Ni pomočil! Taki smo, kakršni smo!« To je prilagajanje, predvsem vsaki oblasti, tudi okolju-okoliščinam. Zame je Čl to, kar mora iz njega nastati, ko bo zamenjal Ž z nečim, kar je zunaj para ŽS. Za Krefta zadošča, da se Čl spremeni v smeri MrkKomPtje. Kidrič je hotel narediti MV-II Komsta za IdeaČla; analogno

Himmlerju, le da je ta računal le na NczNemce, Komsti pa so bili - a le začasno - interNac gibanje.

Matija Medved dela analogno PsAK, ki se bo končala v AD Etravni, obenem pa v Reluspehu, saj se bo grupa prilagodila PP von Pečenku. (V nji zmaga tisti Vitz, ki se kasneje RR v PrtHerz.) Grilj namreč pravi: »Čemu se sploh razburjamo? Saj ni vredno. Taki ljudje naj se trapijo s svojo usodo, kakor hočejo. Sami naj pojedjo, kar so si skuhal. Jaz se ne morem brigati zanje.« Samopridnost-egoizem. (»Profesor sem in oficir!«) Tomca puščajo samega, nezaščitenega, so nesolidarni. Mar menijo, da je Tomc kdaj računal na njihovo pomoč, da ni vsega, kar je počel, delal zaradi svojega prepričanja v prav zatirane Juge? Na Griljevo figarstvo odgovarja Mev (Medved) tako, da kompanjone opozarja na to, kaj so govorili še nekaj dni pred izbruhom vojne ali vsaj pred atentatom Principa na prestolonaslednika Franca Ferdinanda: »Včasih smo govorili drugače.« Včasih je čas Pozidej NKNMeša, ki pa so bile v ustih Gene MM-Brže, rojene okrog 1870, že instrumentalizirane, fraze. »Dobre tri mesece je tega. Zdaj pa smo zasukali glave - ne samo zasukali, po glavah hodimo, prekopicnili smo se; brez hrbtenice smo.« Stara Ve reč; glej prekopicivanje kasnejšega ustavnega sodnika Jerolška iz ultrale na ultraDe. (Kako mu je že ime? Janez ni, Jožef ni ... ah, Antonius je, Tonček, morda celo Tonček iz reklame za tunino. Karkoli že je, predvsem je Kura.)

»Se spominjate, kaj vse smo takrat govorili?!« Kdo pa je pričakoval, da bodo Srbi poraženi, vsaj tedaj - štiri leta za tem - so bili, ko se **Kure** dogajajo. »Ti Komar in ti profesor« sta govorila »o svobodi«, o Svi se da zmerom govoriti; tudi Rupnik je govoril »o novi bodočnosti, o revoluciji«. Celo Rupnik je bil za Revo, le da za Sifrevo, kot Pétain za FrancRevo. Besede so lahko zmerom lepe. »Navdušeni smo bili«; kaj vse je pripisal navdušenju Can! Se spomnimo nenehnega navdušenja Nardame Mirmoljevke, okrog 90-91 pa Matere Slje SHe ali po domače Hribarce spod hribčka, klanca, Krima? »Lagali smo sebi.« Zakaj Mev to priznava; ni treba! Zdaj so lahko navdušeni nad Avso in Svo, ki nam jo ta omogoča, veliko večjo, kot so jo čez nekaj let dobili Prci pod Mussom! In Slci v Ljopokrajini 41-43, če-ko so svojo Svo primerjali s tisto za Slce na Štajerskem! Zmeraj se da najti kak kos Sve. Če ne drugega, vsaj Svo do vladanja, do Uža. Sv se danes RR v Pico. Moja vnuka se nenehoma sklicujeta na ČIP za otroke; Zlati Jurček iz parlamenta (govorilnica) ima Pico do SekSve. Jaz pa do zmerjanja zoprnežev v **RSD**.

»Ivan pa nas je razkrinkal, ker nas je spoznal.« V PMLD razkrinkanje Strno ni mogoče. RazisŽur je po bistvu Trivrumeni tisk. Vsaka stranka razkrinkuje nasprotno; Resa je instrument pollaščanja, ne pot k Dti. V PMLD ni točke Tomca, ki naj bi bila po Kreftovem (MOčevem) prepričanju Arhimedova točka spoznanja in akcije. Točka, na kateri sem jaz - **RSD** in Dgfija -, ne razkrinkuje v pomenu, da bi se jaz uveljavil v Dbi kot nosivec Praplatforme. Jaz sem IzDbJavi ravno zato, da ne bi predstavljal nobene takšne Ettočke. Nahajam se na robu Dbe, na robu Ža (Ža in Si, para ŽS), odkoder, tako upam, zrem NejDam, to je na Dr stran, onkraj. Tam ni več nobene trdne točke, le Smš-kanal, le Blak, kjer s težavo razločujem InfKaos od slutenj Dti. Jaz sem neuporabljiv.

Tomc pa je bil kar se da uporabljiv. Če bi znal 18-19 svoj prehod k Srbom primerno vnovčiti, nekateri so ga znali, Golia je postal ravnatelj Drame SNG (celo Pivko-Sivko Džposlanec), bi se njegova platforma močno razširila. Tudi Tomc kot Komst od 20 naprej bi dobil - po MV-II - nagrado, če bi preživel. Ali

pa ne, če bi mu je samovoljna KaKi ne dala. Ranzingerju sta dala 5-leten zapor. Tomc in Revarji (po)ls - poiščejo - najprej čim bolj trdno točko, jo utrjujejo v čim bolj Masorganizacijo, dobijo - seveda Pra - oblast, nato ravnajo kot Koms v **Aferi**, kot Mender-Minsky v **Dia**, kot Vincent, Stari, Sivi.

Jaz ne. Kar Dbnega pridobim, prejkoprej zavržem. Se deteritorializiram. Razkrinkujem sebe še bolj od drugih, zavedam se Rel spoznanja in vseh naukov-učenj. **RSD** je RazRese, ne pa platforma-akcija.

»In zato smo se maščevali nad njim, ker ne prenesemo zrcala, ne prenesemo človeka, ki nam bi kazal in govoril o naši resnični, hinavski, spačeni podobi, ki jo vsi skrbno skrivamo.« Za takšnega Čla se ima Kreft sam; se je imel tudi Can pa Bartol v **Lopezu**. V RMgi takšnega Čla Strno ni več. Zrcala ne odsevajo več KritRese, ampak najRaz konstrukte, trditve, podmene, izjave, projekte, pač IVJ sistem. Kar nastane iz tega HKD odsevanja, ni niti Resa niti Eta, ampak Simtrga, urejen kaos, kar je trg v Kplu. Nad nekom se maščujemo, ker nam njegovo govorjenje o nas škodi, ne pa, ker bi govoril Reso; vsi vemo, da nihče ne govori Rese, ker Rese ni; ne more je govoriti, ker Rese ni. Ko uporabljam izraze kot Hin, spaček itn., presojam glede na razliko med tem, kar nekdo je, in tem, kar govori o sebi. Če pravi, da je zvest ženi, dokaže pa se, danaveliko fuka kurbe in vse, kar mu pride pod kurca, je pač Hin, neodvisno od tega, kaj je Resa. So dejstva; takšna Resa še obstaja. Obstaja tudi razkrinkanje dvojne More, Javvideza in dejstev.

A iz tega ne sledi, o čemer je prepričan Kreft, da sledi in da se bo razkrilo, če ne drugje pa v njegovi dramatik. Ne sledi konsekvencia, da je nekdo, ki laže, ZČ, nekdo, ki govori Reso, pa DČ ali PČ. V PMLD vsi lažejo, ker je tudi dejstvo vredno le toliko, kolikor se ga da - ga znam - vnovčiti. NeČi ČI obvelja - v PMLD - ponavadi za tepca; kaj pa ima od svoje resnicoljubnosti, samoodpovedovanja? (Za takšnega sem obveljal tudi jaz konec 90-ih let in v začetku 21-ega Stola; zato so se mi posmehnil PePKo, Klabs, Serevgačnik, Klinc, Jerička, celo ubogi Janezek Zopet; in lastni sin, Mažek Ha(n)žek. Ko me je odvrigel, se je znebil bremena AAF mojstra, postal je Etreter, ideolog ČIP, in v lDdbi uspel.)

Vsi vedo, da se SrKos prekopicuje od ene drže k nasprotni, a mu tega nihče ne zameri oz. le njegovi tekmeci, ki ga skušajo poraziti. Fif Majer je ves čas isti: od Prtov do danes, ves čas je marksist, a kdo mu šteje to v dobro? Ne vemo več, da sploh še živi. Za Jelinčiča vsi vemo, da laže kot pes teče; a ga poslušamo raje kot pa bledega Peršaka, ki se trudi biti pošten, a je le neizrazit. To je za Dačas najmanj zanimiva točka **Kur**: razkrinkavanje Hinov in komarjev, propaganda za EtReso, ki je fantazma.

Ker kurarji (perutnina) še živijo - kot Kreft - v okviru VISa Krša, so vsaj nezadovoljni, če ne celo nesrečni, ko se bojijo, da jih bo Tomc, vsak čas ga pričakujejo, razkrinkal. »Tebe, Komar, ki si bolj svet in ponižen kot so svetniki v legendah, tebe, profesor, ki si ga vpisal v odhodno stotnijo ... Polde, ki si ga tudi hotel izdati ...« Isto velja za kadeta, za Slavo, »ki sanjaš o idealih«, kot Učo iz Kvedinih **Ancev**, za vse, »na koncu pa se bo ustavil pri tebi, Breda«. Breda kot da ima njen oče za nekoliko boljše od ostalih, le vzdržala ni na potrebni ravni: »Rad te je imel, tudi ti si ga ljubila, pa si imela premalo moči, da bi kljubovala ljudem in slabemu, ki je v slehernem človeku.«

Odnos Tomc-Breda je nekoliko Dgčen od odnosa ostalih do Tomca. Ostali so Db, razmerje Breda-Tomc pa naj bi bilo (postalo) razmerje med dvema

SAPO, med dvema PriSo; ne le kot Pvt interes, kakršno je razmerje med Amalijo in Profom, med Bredo in Kostom, ampak nekaj v temelju drugega: LdDr z obeh strani. Ta LdDr se po Kreftovem - tudi MOčevem - prepričanju od dveh širi na več ljudi v grupi, če je sama grupa Strno PriSomodel; Kref in MOč imata za takšno grupo Ptjo. SPD pokaže, da Ptja ni bila na nivoju takšne grupe, čeprav je izpolnjevala, kot začetno Krš, nekaj pogojev za to. A jih je z zločini - s PN - sproti Unič(evala). To se lahko - mnogokrat - zgodi tudi dvema, ki začneta kot PriSo SAPOi, a se kasneje razočarata drug nad drugim in se soizdata, primer Dana in Reke v **Otr**. (Tudi med Močnikom in njegovo prvo ženo? Sta bila SAPOi? Je neoleludist sploh lahko SAPO? Ni - ne more biti - Posn(emovalc)? Zakaj pa sta Lev Kref in njegova žena tako dober zakonski par? Je v Levu nekaj, kar skriva?) NDM, glej končni odnos Lojzka-Jerman v **Hlapcih**, na Goličavi; za ta dva se zdi, da sta se šele našla kot PriSo celo v ErS okviru. Da bi to dosegla, Breda ni imela možnosti-darov; v nji je bil premajhen Pot Dga.

Mev je moder, pozna Ž, zato: »Nikar ne joči, Breda!« (Smer je SeH: glej film **Ne joči, Peter!**) »Človeške solze so poceni ... Solza kane pa se posuši in človek se pomiri, potolaži, na vse pozabi.« Breda se bo vrgla v objem von Schnitzlu, z njim bo varala - z vednostjo soproga - Kosta. Bržzakon, **Školjka**, **Volja**. »Ne bo minil teden dni, pa bomo sedeli vsak ob svojem kozarcu cvička in bomo spet tisti, kakor po navadi.« Zunaj Radpreizkušenj MePa, kakršnega uprizarjajo **Kure**. »Jaz skrbim zase, vsak zase«; Tip - seveda ne le - Slski individualizem-egoizem, ki vršiči v O5. »Vsi skupaj pa skrbimo za kreaturo, ki je v nas!« Za lDb, za Ž.

Žu - lDbu - bi se dalo reči Kura v pomenu kreatura: ustvarjeno je na ponesrečen način. Če ne ustvarjeno, pa se je kot Ž, ki je AgrEkzld, razvilo v smer, da smo ljudje kod lDčl spački; spački glede na merilo Dti. Morda pa tudi izraza spaček ne bi smeli uporabljati, nobene Etobsodbe, recimo, da je nekdo strahopetec, Hin, lzd itn. Kolikor uporabljam te izraze, jih pogojno, znotraj igre, ki je **RSD**.

RSD je kot analiza SD - Člsveta - preučevanje najRaz točk, ki se med sabo odsevajo. Z enega vidika - predvsem s KršEte, ki se nadaljuje v KomEti - je mnogo ljudi Hinov, lzdov, vsestranskih pizd; je v vsakem Kura. Šele ko grem kot DgAnln skoz THM-krog, ko torej uporabljam vse izraze, ki jih uporablja-konstruira kakšna Ideola, dobim možnost, da slutim tudi onkraj njih. Kot Znik se danim izrazom ne morem odpovedati, sicer bi bil le Abstprerok. Komarji ostajajo torej tudi v mojih očeh Hini, usraneti, lzd, ovaduhi; to so dejstva. Le RR okvir teh dejstev je v **RSD-Dgfiji** drug kot v lDMu, tudi kot v SLZu, ki obravnava KtD in **Kure**. Tudi zato je skoraj vse, kar je SLZ reklo o **Kurah**, površno in - pozor! vsaj zame - neuporabljivo. Bolj fraze kot analize. SpS presoje so fraze, PzMgesla. Ne sestoji SLZ predvsem iz njih? Ni moja Radsodba kar kreftovska-tomčevska? Tako sem se vživel v njiju, da govorim z njunim jezikom; upam, da le začasno in pogojno.

Naj pokomentiram še Bredo. »Jaz sploh več ne vem, kaj je res in kaj ni.« Takšna bo kot nalašč za PMLD. »Nič ne vem.« Le poželenje čutim; če ne ta hip, ta hip se SeH izpovedujem, pa naslednjega, ko bo vstopil fon Pečenka. »Vse je prazno in vse je vseeno.« To je obup Administratorke iz Dinetovih **Čečkov** ali Margite iz **Volje**; Margita naredi Sm, skoči z visoke skale v morje. »Jaz nimam več izhoda, jaz sem onemogla in slaba.« Margita in Adma naredita

vsaj Sm, Breda še tega ne; je preveč Vitsile v nji? S stališča Ža je to dobro; Dine pa je izgubil sleherno sled volje do Ža. Ker je bil čistejši ali bolj naveličan? Zapit?

Breda vidi svojo stvarno Prih: »Breda se bo poročila in bo postala ugledna, krepostna dama«, krepostna navzven, potihem bo imela girlande ljubimcev; bo dosegla Pepino iz **Školjke**? Ni verjetno, vendar je vse mogoče. Pepina je brala Cana, Breda je poslušala Tomca, ki ji je bral Bakunina in Kropotkina. Breda obupuje: »Pijana sem od lastne usode, od nesreče in trpljenja«, silno se smili sama sebi, je kot Danijela Zajčeva. Zajc pesnikuje v **Otr** na las tako: »Preveč žejna je bila moja duša«, pohlepna po Žu, Zajčkova je še danes (KasO: S ne more ničesar RR za nazaj, razen če ni Her-mučeniška. Zajc je umrl od bolezni in starosti; kot bom verjetno jaz. To je normalna S; ničesar ne spreminja, le končuje, kar že je. S je le zadnja postaja iste avtobusne proge.), bolj duša kot pimpek, »preveč za to življenje, katero moram živeti.« Zakaj mora? Če je Poh(otna) Pld, ga seveda mora, kot so ga morali Puč, Šel, Zajc in MataRatajc. Lahko pa bi bila NeČi kot Učo Šviligoj iz **Poha**. A Švil je smešna figura, mnogofuki pa so občudovani, očetje Cavazze, sinovi Plestenjaki, Spermotrosoci. Zajc se je v **Otr** še čutil kriv, v **Potcu** je že večino GhKe preložil na Džo; v **Grmačah** je postala kriva za vso nesrečo Čloštva le še trojka Komstov, Maček, Ribičič in Dolanc. Zajčica je postala NeČi kot St **Tarbula**. Takšnega St Seitza potrebuje mnogofuk-mnogoženec Corn za pris(kl)ednika v svojem Svetu za Kulo; Zajc zna modro in fasmolčati, Corn pa kot velešvindlar najodločnejšega videza gobezdati. Ideapar. Uboga Breda pa se še zmerom čuti »kriva pred Ivanom, kriva pred samo seboj.« Zdaj jo je le še strah, kot Iskavca v **Potcu**.

Vsega je konec. Konec se dogaja v Romvzdušju, kot v Kvedini **Nevihti**: »Zabliska se in močno zagrmi.« Kot v koncu **Seviljskega brivca**, le da je tam vihar uvod v poroko med Pozljubimcema, v **Kurah** pa v poroko kur - kokoši - s Hudičem. (Ni tudi petelin eden od likov Hudiča?) Panjska končnica, na kateri je naslikan Hudič, kako Kure pase, zakaj le polhe? Breda in Komar na vseh štirih pred Zlodjem? Bi šlo! Breda si je dvignila kiklo; čaka na penetracijo od zadaj. Hudič deluje izozad, iz teme.

Koda se konča z nastopom-zmago Hudiča, pl. von Schnitzla. Hudič=nič. Nič v Bržini DušNoti je njen nič. MM-Brž svet se konča z životarjenjem, ki je nič(es)no. Tačas ko se komarji uničesujejo, se Revar Tomc pripravlja na ustanovitev Nsveta; sam je že napoved NČla. Vsaj dramatik je v to prepričan.

Januar 2005

P.S. KasO: Hvalabogu, druga polovica razprave je precej bolje napisana od prve. Če si, o bravec, ki te ni, prišel do osmega poglavja razprave o **Kurah**, boš nagrajen. Res(?)

VERA ZAGORI KOT VIZIONAREN UPOR

(ob Kocbekovi **Plamenici**)

1

V 2. poglavju razprave **Kreftova in Kocbekova dramatika (KtDKocD)**, objavljene v pričujoči knjigi **Vera in obup (ViOb)**, razlagam razmerja med Pos svojimi teksti o KocD (tudi o KtD). V 3. poglavju te razprave objavljam svoj esej o **Pla(meni)ci** iz 96. Razprava o **Placi**, ki jo pišem zdajle, je torej že druga na isti predmet, na **Placo**, le desetletje je kasnejša od prve. Nekaj pa pripovedujem o **Placi** tudi v **Opombah** k 3. poglavju. Upam, da se bodo vse tri - in ostale - moje razprave na temo in na njen kontekst, ki je z vidika **Place** tudi celotna KtD in sploh SD (ne le SD-20), dopolnjevale. Dopolnjevale seveda in predvsem z mojimi razpravami o ostali KocD, o **Materi in sinu**, o **Večeru pod Hmeljnikom**.

Pravkar sem dobil od Ink(ret)a sporočilo, v katerem sicer sprejema moj predlog, da - na njegovo vabilo k objavi referata o KtD v **Razpravah** SAZU - razširim svoj referat od zgolj KtD na primerjavo med KtD in KocD, obenem pa izraža prepričanje, da med KtD in KocD ali med Kreftom in Kocbekom ne more biti tako rekoč najmanjše skupne točke, da sta zato dramatiki neprimerljivi; recimo že v tem, da Koc svoje niti cenil ni, da so Kreftove mladostne drame zanič itn. Da torej počnem nekaj, kar ni le nemogoče, ampak dejansko neresno; tega ne reče, a to iz njegove presoje sledi. Ker pa je ravno model, ki ga apliciram tudi na povezavo med KtD in KocD, zame v **RSD** Tip - moja Tem MetAksa -, je Ink obenem ponovno izrazil svoje stališče do **RSD** in mene, kakršen sem zdaj. To mi kaže, da je kakršno koli globlje sodelovanje med nama neizvedljivo, tako različni sta najini izhodišči, tako tuji so si temelji za najini Zni; njegova je EstUzn, moja DgZn. Potrjuje se, da najin razhod že pred dvema desetletjema, stopnjevan pred pol desetletja, ni bil le Per-Pvt narave, ampak vsaj v enaki meri načelnega izvora. Zasledujeva Raz cilje, uporabljava Raz merila, motivirajo naju Raz Vrte, živiva v dveh TemRaz svetovih. Njegov je skladen s siceršnjim svetom SAZU, tudi SrKosovim, Zadrovim itn., moj je tuj vsem, le da ga Kmed in Moravec prijateljsko tolerirata, sta strpna. De-opcija je nestrpna, ekskluzivna, Strno vodi vsaj v PrepDč, če ne v ponovnega €Dč. (KasO: Z Inkom sva si v zvezi z mojo razpravo **KtDKocD** še nekaj dopisovala, morda še v marec, nato je sledil molk, do danes. Danes - po skoraj 9-ih mesecih - sem dobil od tiskovnega referenta SAZU Merharja razpravo **KtDKocD**

v korekturo. Jutri jo korigirano vrnem; ne vem, kdaj bo v **Zborniku** SAZU izšla. A še le v **ViObu** bo izšla v celoti, tudi s 5. poglavjem in v ustreznem kontekstu. Ta kontekst tvorita predvsem razpravi o **Kurah** in **Placi: Vera zagori** ...)

Knjiga **ViOb** je skoraj končana, manjka le še razprava, ki jo pravkar začnjam; obsegala naj bi okrog 30 mojih tipkopisnih strani. Edini problem, ki mi je ostal (ostale sem rešil prej, tudi nelahke probleme kompozicije), je ta: ali jo postaviti v vrstnem redu pred **Primerjavo med KtD in KocD (Dva tipa vere)**, ali jo postaviti za analizo Murnikovega **Napoleonovega samovarja (Sarja)**. Da mora slediti pričujoča razprava o **Placi** neposredno razpravi o **Kurah**, je zame zunaj dvoma; že s tem je primerjava Strno izvedena. Je pa vprašanje, ali knjigo kot celoto zaključiti s **Primerjavo**, to je ne toliko Hist kot patetičen vidik, gre za dva velikana SD-SIZi, ali jo skleniti z ugotovitvijo, da je DaSlov **Ponarejena stara šara** oz. kot PMLD le retorično blebetanje, ki Prikr male-srednje interese mnogih UtPld-Pskov.

Ta Rca je bolj grenka, bolj aktualna. Z njo sporočam, da sta oba dramatika oz. Umtka sejala v prazno, se - vsaj po njuni Si - ponesrečila; da je **Vizionaren upor** splahnel v nič, v zgolj spomin, s katerim se nihče od mlajših ne more več Not ldn, ostal je le še predmet UZni; da sodi v **Zbrana dela** SI pisateljev, morda je uporabljiv le še kot maska-alibi Desredine, v katero sodi Ink. Morda pa tudi za masko Pol neolece, ki bi mogla odkriti tako mladostnega Koca z njegovo utopično vero kot mladostnega Krefta z njegovo vero v Antezo danosti. Inka in njegovih ti dve veri ne zanimata. Mene zelo, vendar ne kot Psplatformi za regenerirajočo se (neo)le, enako ne kot maski za Desredino, za DabDb konsensus-pakt-stabilizacijo SPolDbe, ki potrebuje KulVrte, da bi pod nje mogla skriti TrgKpl (problem Kulstra Simonitija ipd.). Sem zunaj obeh in vseh DaSltrendov. A ne z Nihom, ne z Radnegacijo Preti; nasprotno: z analizo vseh pozicij - PSt - Preti, SIZi, SD.

S tega vidika pa je nazadnje vseeno, ali končam knjigo z **Dvema tipoma vere** ali z ugotovitvijo, da je postala danes **vera** (ne le pijano, ampak Tot) **blebetanje**. DaKula kot taka je postala PsKula, ponaredba, maska, pa naj gre za poudarjanje Kocovih Pekkvalitet, njegove lirike, ali Kreftovega Koma ali česar koli, kar bi zanimalo Pselito v DaDabDbi. Ink sodi vanjo, je na to tudi ponosen, kar najvišje jo ceni. Prepričan je, da izpolnjuje veliko Nardolžnost, da je soustvarjavec SNDže; jaz je nimam za toliko vredno, da bi mi bilo kaj do njenega obstoja-nadaljevanja. Tudi če ta hip izdihne, mi je vseeno. Ni mi pa vseeno, če bi ostala Pret Slova-SIZi netematizirana. Moja teza: SIPret je bistveno več od tega, kar je od nje ostalo danes. V DaPMLD je le še SSL in manipulacija, torej skozinskoz Negkategorija; v sklopu Zglsle (Zge Isa smisla), pa je izjemno pomembna reč: oporno izhodišče za Is Dti, za Dg. Kar iščeva v SD-SLiti z Inkom, je povsem Raz. V njegovem svetu me ni; on pa je v mojem svetu danes kot napaka oz. kot šibkost, kot instrumentalizacija, na liniji SrKosa; mi je pa pomemben kot akter SKulPreti v 60-ih, že manj v 70-letih. (KasO: pri svoji presoji ostajam. Glede SAZU pa: kot njena člana sva z Inkom enakopravna. Oba izražava stališče SAZU, ker izraža vsak od naju sebe, svojo Esto in Zn-fijo. In bo tako, dokler ne bo SAZU s kakšnim skupnim, na občnem zboru večinsko izglasovanim dokumentom podprla enega ali drugega med nama, kot je vsaj de facto nekoč Ziharla nasproti Vebru, Kardelja nasproti Ušeničniku. Ni verjetno, da bo kaj takega ponovila; podprla THja zoper Majerja.)

Ker sem načelne sodbe - analizo - o **Placi** že dal, jo že presojal s teleskopiranjem, naj jih dopolnim še z mikroskopiranjem, z zame Tip ES podrobno analizo teksta-drame. Zato se bom kar mehansko - nečst - držal razporeditve **Place** v 3. dejanja, obdelal vsako dejanje posebej, drugo za drugim.

Že topos 1. dejanja kaže v smer Pripatetizacije, ki je v nasprotju z Negplatjo Dbe. Desna polovica odra je »vzvišena steklena veranda, k nji vodijo kamnite stopnice s preprogo. Leva polovica odra je cvetoč pomladni vrt z drevesi, ki tonejo v prvem mraku.« Noč je lepa. »Ob prižganih plamenicah ...« Le in De imata tu tudi čisto Pol pomen; na De polovici odra so doma udje KplBrže, le-va odpira pot v AbsPrih; nasprotje med dano DabDbo in živo čudovito Nvo. Plamenice so za Bržo umetelne, Brža jih uporablja-zlorablja, z njimi manipulira, kot to počne tudi SSS v DaSPMLD. (V SKuli imam za ZnaSi te manipulacije Velikega instrumentalista SrKosa.) Medtem ko so plamenice za PČa (Ivan in Regina sta to že, Majdalenka ali Maka to postane) ZnaSi za Ogenj kozmosa-DušNote, ki je Pri(stna). V tem pomenu je Plamenica mišljena tudi kot naslov drame.

Opozarjam na primerjavo s **CanVido**, na dvojnost kamnitih in živih nebes, ki jo doživlja - nosi v srcu - Dioniz, tj. sam Can. Can je bistveno bolj enakovredno razdeljen na nebesa in pekel kot Koc. Koc je glede na Cana iz **Vide** naiven, otroški, zaupljiv. Res je, da je **Vida** zadnje Canovo dramsko delo, proizvod zrelega Umtka-Čla, **Placa** proizvod komaj nekaj čez 20-letnega mladeniča, ki je, v nasprotju s Canom, na začetku dolge poti ali potovanja skoz svet (tudi skoz Dbo).

Nekaj pa ju bistveno družijo: otroška zaupljivost v Boga, ki je v **Placi** sicer bolj enoumen, prepoznaven, PnM-bit kot v **CanVidi**, implicate se nahaja znotraj Kata, po drugi strani pa je ne le ld s kozmosom, je Kozm(ična)Har(monij)a, s tem nedoločljiv. Določljiv skoz PO, skoz ldDr, skoz Regino in še bolj skoz Mako, kajti Regina je alegorija, Maka živ Psk. A Kocov Bog-bog (Tr in imanenca, kar da Trl) je obenem tudi PriOče, zato more Ivan nadomestiti svojega Bioočeta ravno s PriKršKozmBogom. Je tudi Previdevnost, porok smisla in zakonito potekajočega sveta, Varnosti ipd., kar vse so Tippetze FP-FKCe.

S to - tem vidikom KCe - Koc ni nikoli do kraja obračunal, čeprav se je v **Grozi** predajal dialektiki-paradoksaliki, v **Poročilu** ludreizmu. Koc ostaja ne le Kršvernik, ampak celo Katvernik. Je pa ob tem v njem neizbrisna poteza otroške zaupljivosti v Boga, ki pa je ali bi mogel biti tudi UnBDr, kakršnega konstruiram-slutim jaz v DgTiji.

Po svoje ostaja Temzaupanje v Smisel, ki je nad Zgo (bogom), tudi v Kreftu, ne le PV, tudi PoV. Sicer se Kreft ne bi Notldn s Prešem; zadnja leta mu je postal ravno Preš Temtema, za kar 3 drame, vse do **Ječe življenja**, ki jo je Preš transcendiral-prehajal ravno z vero v smisel. Smisel je Preš iskal v Raddemokratičnih težnjah NKNMeša, kot Kreft Stol kasneje. Kreft žal ne upošteva Zge, ki je med tem pretekla; tu se Kreft slepi, SZSL. Zg od zloma lReve 1848 pa do zloma lReve v drugi polovici 20-Stola (s koncem PtjDžav 1990, ki ga je Kreft sam še doživel) razkraja in ovrže Preševe investicije v RadNKNM, nato pa v KomProl. Kreft je oba Razra upesnjeval kot Poz, glej NKNM v **Grofi**, lik Pravdača, celo Pozplebs v **Grakhu**.

Danes vemo - ve SD in SIZ -, da sta oba Razra pogrnila, nista izpolnila obljub (predvsem UH norme), ki sta jih dala; te obljube, ki so se v začetku

kazale kot vizije, so se razkrile kot SSL, celo kot goljufije. Kreft bi v času, ko je (na)pisal **Ječo Ža**, to že moral vedeti; (ne le) Priž to jasno pokaže, glej **Dia, Afero, Kong(res)**, vse do **Legende o svetem Che**, torej v svoji dramatik. To pokaže 64 Rožanc v **Gredi**, kmalu zatem Hofman v **Noči do jutra**, nazadnje RMg, recimo file v **Altamiri** in **Psihi**. Kreft si je glede tega zatiskal oči, njegovo zaupanje v Dbudejanjanje Tr-cilja je bilo (iz)forsirano, skoraj histerično. A ne smem reči, da ga ni bilo. Bil je vsaj - ne majhen - trud, da bi si dramatik to zaupanje v Smisel ohranil; morda res bolj volja kot poteza DušNote. (Pri MOču po 49 tudi te volje ni bilo več.)

Kocu je bilo v tem pomenu laže, ker uresničenja smisla po 51 ni (več) vezal na LR-NOB, celo na Ptjo, kar je počel MV-II. Koc se je po 51 vrnil k svojim začetkom, ne le k **Prvim pesmim**, ki poudarjajo Heidbit, Zemljo kot PnM, to vodi v Gent, s tem v Ncz; vrnil se je ravno k **Placi** in **KocMat(er)i**, ki spravljata skupaj upor dani Dbi z varnostjo-smislom v AbsKozmdogajanju Boga-boga. Kocu ni bilo potrebno živčno samosiljenje k ohranjanju izgublajoče se vere. Kreftov začetek je bil Etvolja, v **Ne(mo)či**, in KomPtja, v **Letu 1905 (Lo-05)**; voljo je nazadnje obudil kot Vitzvoljo, celo kot PolIdeolvoljo (**Jugovprašanje** in **Preši**). Medtem ko je Kocov začetek skoraj samoumevna varnost v PnM-bitu Kozmosa in Zemlje, Abstrdno prepričanje, da Kozmos-Zemlja kot Bog-bog omogočata - garantirata - zaščito in smisel, kar sta obe FP potezi.

Kocu ni bilo treba agirati, da bi bil znotraj smisla; Kreft je bil kot Libec in Komst nujno akter. Akter se bistveno prej sesuje kot nekdo, ki je ontološko položen v ležišče same biti, ta pa je še MagSt povrhu. V **Placi** se veliko govori o Sti, ki je po drugi plati MagRit(ualnost). Koc je lahko ostal - zaupljiv - otrok, tudi poteza FP; odnos edinega odraslega (Očeta, boga-PIK fevdnega Gosa) z otroki. Z omajanostjo Ptje in DbRazZge pa pri Kreftu ta zaupljivost-otročkost nujno - Strno - popušča; obnovljiva je le na silo. Kreft je postajal Psotrok, Koc je bil Priotrok, kar pa nima le Poz potez-posledic. Sredi brezobzirnega DbZg sveta, kakršen je bil svet LReve oz. DžV-Bmi (MV-II), je bila včasih - morda celo Strno - otroška zaupljivost skorajda preračunana naivnost; dostikrat se pri Kocu ne ve, ali je res tako zaupljiv in NeČi, ali to EV igra. Recimo ob **Dolomitski izjavi**, tik PoV ob PVD; da ni za PVD vedel, je leta trdil, nato pa je našel ravno Ink v njegovih **Dnevnikih** zabeležke, ki jasno pričujejo, da je bil s PVD seznanjen. Za to dvojnost je bil Koc odgovoren. Po svoje bolj kot Kreft, ki je sicer PVD kot Komst, kot avtor LRdramatike pripravil (enako MOč), a pri izvedbi LReve ni sodeloval, kot tudi MOč ne. Naj je bil Koc še tako odrinjen od dejanskega odločanja, kaj se bo v NOB zgodilo, ne le kot Mister za Sljo in kot član NKOJ Juge, ampak predvsem kot ideolog-strateg-soakter NOBa, ki je bila v srčiki LR, je bil sokriv za to, kar se je dogajalo. Če bi vse, ki so bili v Prtih ali v OF, ekskulpirali soodgovornosti in sokrivde za PVD, bi ostali kot krivci le Tito in KaKi pa nekaj njim najbližjih, Maček, Ribičič itn. Tako so se poskušali GhKe otresti - iz Zgodgovornosti izmazati - PoV Nemci.

Ne gre, vsaj z mojega vidika ne. To svoje stališče sem potrdil že s tem, da sem - v **RSD** in neenkrat - razširil sokrivdo za PVD tudi nase, čeprav sem bil maja 45 šele 15-leten deček in ne v Prtih, niti ne član OF. A sem bil v svoji Noti simpatizer in tedaj so skoraj vsi, razen morda zelo redkih (Ude ...) aprobirali Holo(kavst) nad zlimi. Ta Holo je Strno pripravila - utemeljila - že SSD, že sam škof Jeglič v **Slaviji**, 1870, tako rekoč vsi. Izhaja iz bistva Ža, ki

je AgrEkzld in Prikr-masko te AgrEkzldo, torej Ideola Ete. S to Eto sta se branila - obdala - tako Kreft kot Koc, vsak na svoj način.

Eden od ciljev **RSD** - DgEte - je tudi ta, da si Čl prizna, kaj v svojem bistvu je: Pravec (praklavec); obremenjuje ga Stra Prade (prakrivde). Dokler bo živel - s tem se nahajal v lDbu -, bo ostal klavec in/ali zagovornik Klanja-iztrebljenja napačnih. V RMg-PMLD se skuša izviti iz te opredeljujoče ga PSto, ker vse načrtno derealizira, s tem tudi umor, ki je puščanje stvarne krvi; a ne gre. Zgodi se le, da namesto da bi tekla Prikrvava kri, lDČl svoje tekmece duši, zastuplja, Zamol, s tem nihilizira. Po svoje je PMLD (Dv hipermodel) še bolj Rad NihUnič(ujoča). Ožld hipermodel pobija, a obenem priznava pobitega kot Sža; tudi če ne priznava, če Zamol poboj, kot je Ptja PVD, priznava obstoj nasprotnika, Prti obstoj Dmbcev. V PMLD Sže nadomestijo tekmece, ti pa postajajo vse bolj Abst ZnaSi na trgu oz. v bobnu Konte. Zakon direktno potolče, Konta ravna posredno: zastuplja-duši. Zamol je morda še hujše Unič od umora s krvavim nožem. Filetov **Veselja dom** je - z mojega vidika - morda strašnejši Nih od **Vsta(jenja)** oz. ravnanja Rdeče zveri v tej SPED.

Kaj dela Ink, ko zanika pomen primerjave med KocD in KtD, vrednost mladostnih tako Kocevih kot Kreftovih dram? Nihilizira nekaj, kar ne le je, ampak ima - za DgFijo - (celo globok, HKD) smisel in v čemer detektiram Dt. Za Inka (in njegovo smer UZni, SLZgarstva) to nekaj ne obstaja oz. le kot pomota, blodnja, Estdiletantizem. Napaka je le dejstvo kot ničvredno, ničesno, kot odsotnost. Zame se skoz odsotnost PnM-bitu šele začne pot(ovanje) skoz Blak-Smš na Dr stran; NDM. Mene Ink prizna, a le kot člana SAZU, s takim mano je korekten, drži se Dabpravil SpoDo korektnosti; do mene kot bistvenega mene - do mene kot DrČla, kar sem vsaj v slutnji in v Potu - pa je vzvišeno skeptično prezirljiv. Najbrž ceni tudi mojo Pretustvarjalnost-delo, ko sem bil še dejaven član grup od Pers do NoRe, tak, kot je - po njegovem mnenju - danes on sam. Brž ko sem se ločil od NoRe, od grupe, sem kot ustvarjavec zanj mrknil oz. ohranil pomen le kot nekdo, ki ga je priznala DabDb (oblast SKulinstitucij, v našem primeru SAZU).

Moja analiza KocD in KtD, **Place** in **Kur**, ni le popolnoma zunaj tega (Inkovega) početja-vrednotenja. Sam izhajam iz KtD-KocD, še posebej iz **Kur** in **Place**: iz tiste njune poteze, v kateri PozČl - Ivan Tomc in Ivan sin - išče smisel onkraj dane Dbe, v slutnem, tudi v načrtovanem, a katerega bistvo je - naj bi bila - Tr. To je za Krefta (Tomca) brezRazrDb, za Koc Ivana sozvočje z božjim kozmosom oz. z ES sočlom, ki je SAPO. Ta Čl - Maka - je postal SAPO tako, da je šel skoz Negizkustvo Ža; Maka se je Sekvdala zlemu Kplpodjetniku - ravnatelju tovarne - Jakobu. Šla je skoz preizkušnjo Blaka, Smša, celo Strša, zla. Kot Koc MV-II (do 51) skoz sodelovanje s Ptjo.

Kocu ne le da dajem prav - jasnovidno se je naslikal vnaprej za 3 desetletja -, na tej ravni sem ga tudi Posn. Čeprav je spet res, da Koc sebe podaja kot NeČi Ivana, kot od Ža težko preizkušeno pa Mako, torej ne sebe. Tu je Kocova šibka točka, Ahilova peta: samovšečnost, ki je Neg plat NeČi otroške zaupljivosti. Koc sugerira, da je sam oboje, tudi - in v eni svojih EV zgolj - NeČi otrok-Snik, kot Ivan, ki je deležen posebne milosti Katboga oz. njegove direktne odposlanke, Snice (MMB) Regine, kraljice nebes, kot se reče v FK MMBi.

Place je HKD PSt.

Opis SBrže 20-let: najprej prazen pogovor, čvekanje, tisto, čemur se danes reče s kultno besedo: druženje, kar pa je nadomestek za vsebinski Dia. **Prazna šara** in **blebetanje**. Tega je bilo v **Kurah** manj, ker je postavil Kreft SMMBržo 1914 v MeP; ne le zaradi začetka vojne med Avso in Srbijo, ampak predvsem zaradi tega, ker se hoče SMM zavarovati pred terorjem Avsoblasi in v ta namen žrtvuje Tomca, svojega nekdanjega tovariša; ovadi ga Avsoblasm, izda, pri tem pa se Hindela, kot da ga brani in mu pomaga. MeP je v **Kurah** že od začetka. V **Placi** se oglasi šele tisti hip, ko Ivan zavrne Očetovo pričakovanje, da ga bo nasledil v tovarni kot lastnik, kot sopodjetnik-somenežer.

Očetovi gostje se ogovarjajo tudi na način besednega dvoboja («Jaz sem pripravljen na vsak dvoboj. Seveda na beseden.») Najdlje gre tak dvoboj do »prepira«, smodel Prepld. To je »jedro disputacije«. Sploh ni važno: klobasanje ali bitke za prestiž, ki se dogajajo znotraj Pvtza. Streljanje je med Bržo (MM) le v »lovu na zajce« ali »srne«. Šele MV-II preide v lov na ljudi, s strani vseh soudeleženi, okupatorjev, Prtov, Dmbcev. Lov na živali veže **Placo** - SDbo iz 25 - na Vil(harj)evo **Jamsko Ivanko**, napisano nekaj pred marčno Revo 1848. V nji je SMEš podano deloma - v eni EV - kot NKNM, v drugi kot ReHeraca (reheroizacija) FDbe; dogajanje dramatik prestavi v čas križarske vojne, med Pl. V tretji EV je kot HedMeš, ki lovi divjad, jo nato je, ob jedi krepko popiva, poje in se zabava. Bolj surovo kot v **Placi**, manj kot v **Sarju**.

Mere neotesanosti so odvisne od tenkočutnosti dramatikov; Murnik je daleč najbolj zagoveden, banalno posmehljiv, Koc daleč najmanj, Koc je ves lirski, svečan, privzdignjen, na robu obrednosti; zato tudi tedaj, ko slika Neglike, ne preide v murnikovanje. Vil ostaja na sredi, kar je med vsemi tremi primerjanimi dramatikami najbliže Realzstvarnosti. Oba robna pretiravata, da bi dosegla vsak svoj namen: Koc vzvišenost Prasveta - IdeaHaro kozmosa -, Mur(nik) nizkotnost Stršsveta; glej tudi **Matajevega Matijo** in mojo ES analizo te dram(atizacij)e v knjigi **Blato**.

NOBD (in SPED) marsikje prehajata v RePS in v ReFD; Heri so liki iz PS-FD, v Mešu so dediči FP-Trade. Obuja jih Ncl-Gent. Glej Voduškov Etpatos v **Ženah ob grobu**, ki so - ne slučajno - napisane v verzih. NOBD obnovi tudi Murnikov svet, a ga pripiše MM-Brži, Zup kulakom in predstavnikom stare oblasti na vasi, **Tri zaostale ure**, enako Bor v **Gospodu Lisjaku**. Ko pa sega SD MV-II po zvezdah in (kozmičnem) nadzvezdju, Mrak v **Rdeči maši**, izstopi iz DbZge, iz EDč spora NczNemci-Prtkomsti-DmbKani.

Jakob se še ne zaveda, kako bo ravnal poldrugo desetletje kasneje, MV-II: da bo nosil ognjeno orožje in streljal z njim, kot Kplpodjetnik Mirtič v **Rojstvu**, kot črnorokec Savo v **Ognju**. Jakob cika na Mako, da je ta edina sposobna preiti v Rad streljanje; NOBD kaže, da je res bila, Špelca je vosovska likvidatorka, **BSSvet**, Nina Prtka, **Rojstvo**. Nekateri že postanejo ultrapobjavke, glej Odred maščevalk iz Kmedlove **Smrti-Umiranja**. Jakob: »Ni vsakdo takšen, kakor naša gospodična Majdalenka, da bi streljal na lovu kakor v bridki vojni.« Jakob si torej še zakriva lastno Prih; morda čuti tudi odpor do vojne, verjetno je bil Čtk v I. SvetV; recimo, da je Jakob nadPok Stepischnigg iz **Kur** ali Feliks Dežman iz Špic(arj)evih **Patr(iot)ov**.

Brža je vzvišena nad ljudom. Spet Jakob: »Kar je nižje od nas«, od nas kot elite ali Pselite, »nam ne more dati zabave.« Poudarek je tudi na zabavi-Užu. To je Tip poteza DaSDbe, ki je PMLD, DaSDb se veže na PV-Bržo **Place**, ne pa na tisto, ki jo je konstruiral-zastopal Vil. Ne na ReHero. Vil napoveduje-pripravlja SNcl, s tem oba **Tuga**, ki pa sta seveda Rad bolj Vojodločna od **Ivanke**. Res bi me zanimalo, ali je Vil v (izgubljeni) **Dani(e)li** koncipiral **Tuga**? Ni izključeno.

Oče Jakoba podpre; oba tvorita tandem: kot Glavač in Vrabec v Kristanovi **Zvest(ob)i**; kot Senator in Preds Raz delniških Kpldružb Tojan, **Ogenj**. »Mi, ki smo visoko, glejmo, da ne pademo.« Ko je Meš enkrat doseglo visok položaj v Dbi, pakt-par pravnik dr. Snaj in (vele)trgovec Srebrin v **LjDa**, je njegov cilj vsaj obdržati se, če ne - kar terjaja KplTrgtekma - razširjati svoj imperij lastniške vrste; tako kot Kantor, **Kralj**. Temu razmišljanju se upre Prol, **Zvesta**, delavci kot Štempihar itn.; to je SoD platforma. Ali pa ga podprejo, obetajoč si, da bo od bogastva uspešnega Kplsta kanilo nekaj tudi njim, če bodo zvesti in pridni, Medvedova teza v **Sreče kolesu**.

Ivan je, kot bomo kmalu videli, zoper Očeta-KplBržo, zoper (ob)last, a v drami se ne kaže, kako je zoper; ni uprizorjen RB, kaj šele njena radikalizacija (Radca) v LRevi, kot je v **Rojstvu**. Ivan - Koc - zanika vrednost KplBrže in Kapa, vendar tako, da preide sam v KozmHaro, ne v RB-LRevo. V **Zvesti** Brž-lastnik pade, Prol ga podre; v **Kralju** zmaga Brža z brezobzirnim nasiljem, ne s katkooperativnostjo na osnovi Ideole pomiritve med Delom in Kapom, **Kolo**. Je več Rc reakcij na Neg Bržo. Neg Brža nastopa namreč tudi v **Kolesu**: v liku lastnika tovarne Lanerja oz. njegove SekHed soproge Eme. Levinič (učenec papeža leona XIII.) postane iz ravnatelja tovarne njen lastnik, ker je plemenit, a tudi sposoben; poroči se z Lanerjevo hčerko itn. Kontinuiteta v duhu FDbe, PriPrakrvi. Can v dopolnjujočem se paru **Blagor-Kralj** tak krvni pakt (poroko med Maksom in Kantorjevo hčerko Francko) zavrne; analogno jo zavrne tudi Kristan v **Zvesti** oz. Glavačev nečak Ivan Gorjanec in hči župana Lojzka Svak; obrneta se proč od svojih staršev-Dne, priključita se Prolu kot Polzavestni grupi-organizaciji. To smer po svoje obnovi Can v paru Jerman-Lojzka; Jerman ne more z Anko, županovo in Gilničarjevo hčerko; Gilna v **Hlapcih** nadomešča-zastopa tovarno.

Oče nadaljuje: »V nas je moč.« V nas pomeni v KplBrži. »Edino to je ustvarilo človeško kulturo. Po njej pa stremimo vsi!« Kula nastopa tu kot maska-alibi, kar je bila že za Itfz in za NemNcz. Analogno temu postaja Kula - čeprav ne tako Rad - maska-alibi za DSD; Ink in SrKos (ne le en Simoniti) igrajo tu vlogo Gledigravcev, ki so plačani za odigranje določene vloge. Kot je Ptja 41 potrebovala SKulo, Vidmarja in FKozaka (Kaka), potrebuje DSD Janča in Kunt(nerj)a; morda se jim bo pridružil-uslužbil še prilagodljivi Jov(anovič), ki je 90 začel kot kandidat Ptje na volitvah, kasneje prešel k LDS, danes pa ... ga vidim na sprejemih nove oblasti. Enako taktizira na vse strani tudi ravnatelj Drame SNG Pipan, kombinira DSD Šela, dokler je ta živel, in Libce; Janča in Hočevarco, kogar koli, ki ima moč. DaSKula je na razpolago vsakomur; kdor plača, kdor je na oblasti, jo sme buzarirati, Svno se ponuja na tržišču. Se bo DSD grupi posrečilo, potegniti za sabo SKulnike bolj, kot jih je LDS, Ekonusmerjena - Rop, Anderlič ipd. -, s tem brez posluha za Kulo-Umet?

RadDSD (Bük in Drob) je prostodušno zoper SKulo, ima jo za Strno zaveznico AnKC usmeritev; ne moti se. Podobno so usmerjeni tudi penzionisti, ne le

Gobbec, tudi Erjavec. Briga jih le njihov Pvt-slojni interes. Bo nosilo maske le nekaj na vrhu čepečih SKulnikov, SrKos, InK, Janč, vsestranski nagrajevanci, baza pa bo opeharjena? Janša odlaga kakršno koli odločitev - jasno besedo in odločno ravnanje - tudi zato, ker se noče zameriti tej Kulbazi. Je pa res, da velika večina Slcev na Kulo ne da nič; tudi če bodo vsi Kulniki zoper Janševo oblast, mu ne bo škodilo. Slci potrebujejo pop-Kulo, trende v Zeigeistu, ti pa so TeVe imidži, niti film(arji) ne. Gleda se Natalijo Ferdiban in tone njej podobnih, ne pa debeleoidnega Janča, če pride na TeVe razlagat kako svojo Žurmisel. Zadoščal bi zombi ali Kulspomenik Zajc; kaj je treba Kunta, ta je dober edino za prireditve kot dober recitator, pa naj gre za Lepraznovanje, kot je tisto ob Krefтови stoletnici pri Sv. Juriju (Biserjanah) ali za Deteater, ko prepeva (ta hip ne, a bo kmalu spet) Mariano Podobar svojo šalala vižo.

Inkov-SrKosov trud, da bi obdržala visoki pomen EstKule, je po mojem zgolj Pvtz; Kula v PMLD nima pomena, kot ga je imela za Ptjo 41 in za NKNM v 19-Stolu; TaSMeš je bilo tudi zato NK(ulturno)NM. Poliki so bili Kulniki, Vil, Levs, Jurč, Kers(nik), Tavč(ar), vse do Vidmarja in Koca. Danes še Part(ljič) ni več potreben, da ne omenjam jecljača-praznočveka neole JašZlca; oba sta izpadla iz parlamenta. Ju sploh kdo nadomešča? Mili neole Školjč? Baletnik von Jellintscheck? Še orgl(ič)arja Prleta so stiščali v EU skupščino, kjer zabava De-kolege. To je Resa DaSlje, ne pa InKkos utemeljevanje Slova na KatKulKlidi, na **BSih**, na Estliriki Koca in Preša. Da jo je Preš odkuril iz te Slje, je pokazala že Goša v **Srečni vasi**; Koc je postal klošar Joc.

Jakob poudarja moč; Koc in Ivan je ne. Moč je Vrta, ki jo lahko zelo Raz tolmačimo: od zle Kantorjeve in Jakobove, od moči kakega AlekaV, potentatov, Dboblastnikov do Etmoči, moči vztrajanja, odpora, pričevanja RPP drže. Kocu se v **Placi** - času **Place**, ne pa MV-II, ko se vnema za SRevo - moč celo upira, v nji ne more najdevati Poz Vrte, ker stoji na stališču NeČi otroka. Otrok ni močan, ampak lep, čist, dober. Kdor teži k varni položenosti v bit sveta, ne potrebuje moči, ampak Skladje. Skladje in moč sta zelo Raz Vrti. Je pa Koc uvidel kasneje, da brez moči ne gre; v španski DžV so zmagali De-fz, ker so bili ne le Vojmočnejši. Leta 41 se je Koc zavedel, da potrebujejo Slci v odporu do okupatorja celo Raz oblike moči, od Etvolje do Vojakcij; da bo NeČi otroškost potegnila krajši konec.

Junaki NOBD so nosivci vsestranske Moči. MV-II odgovarja na Moč najbolj Majc(en); Meho, **Bogar**, je NeČi čudak, ki mu je do Mistugledanja MMBe; s KCo se ne bori, čeprav je prikazana KC v tej drami Neg. Kaplan Sergej v **Brez sveče** je močan v odповedi KČi, v EtVervolji, da bo vzredil-vzgojil Viktorijinega otroka - prav za prav zapuščenega, nesreči zapisanega. Tudi oba stara Lebarja v **Materah** kažeta moč velikodušnosti, niti sledu pa o kaki DbZgmoči. Nobena od Majcnovih MV figur ne razodeva takšne moči. Niti Bartolov **Emped(okles)**; niti Mrakov Fedja, **Rdeča maša**. Močan je Robespierre v **Maratu**.

Jakob veže moč na »življenje«. Maki: »Ali ga ne čutite, kako hodi vse pestro in dišeče tik za vami?« Tudi Ž ima analogno Raz Pote, kot moč. Poz je kot božje Ž, Neg kot Ž TŠa, ki živi zunaj božje Milosti. Za Koca iz **Place** so bistveno pomembnejše Vrte KozmHara, NeČi otroštvo, zaupanje ali vera v Boga kot pa Ž. Ž je ZnaSi za Vitz. NOBD potegne Ž v prvi plan, Prti se bojujejo za Ž! zoper S, zoper lastno S in za S Šža. **Rojstvo v nevihti** pomeni rojstvo živega-močnega otroka. Cajnk(arj)eva NOBD **ZaSvo** meni, da je Sv=Ž=moč. Fedja v **Rdeči maši** je blažen, ker je SŽ; čuti, kako prehaja neposredno v Kozmsmisel, v

tem ko ga da vosovec Kogoj ubiti. Koc je tudi v **Placi** za Ž, če pomeni Ž VoM; če je drugo ime za prerojenje, za razsvetljenje iz OISa v smisel. Koc je tu tudi zato za Ž, ker je za ErS stvarno razmerje z živim sočlom, Mako. A namen njenega občestva ni stopnjevanje Ža, ampak Hare-smisla.

Ž, ki ga nosi Jakob, je zlo; zato je navsezadnje njegovo Ž=S. Jakob se razkrije kot Zapl-Hudič. Tu se Koc že v mladostnih dramah razlikuje od Cana. Edini Canov junak, ki se bo poročil in morda imel otroke, je zelo neCanovski Dolinar iz **Rude**; ostali ostanejo sami. Peter iz **Poha** ima za ljubico alegorijo, Jacinto, Mlakar iz **Romduš** ljubi umirajočo Pavlo, Ščuka iz **Blagra** nima stika z Že, Maks iz **Kralja** se odpove francki; Jerman iz **Hlapcev** z ničimer ne obeta, da bosta imela z Lojzko na Goličavi otroke. Can se ni poročil, ni imel otrok, razen morda nezakonskega z rožniško Bergmanovo, kakor domneva Slod(njak) v **Tujcu**. Koc je ubral drugam: v sintezo Tr in TSa, v kateri pa bi bil TS vsaj prirejen, če ne podrejen Trsvetu. Smisel prihaja od Tr, ne od TSa. Jaz sem mnogo bližji Kocu kot Canu, razen da še bistveno bolj poudarjam ErS momente, tudi pot skoz izkustvo sveta kot Smša-Strša.

Jakob je ideolog momentanizma, kot Puč(nik) sredi 80-let. Momentanizem je Hed v Žu; smer vodi v RMg, a ni tuja niti NKNMešu, za katerega sta porokazakon med Mo in Že in otroci kot sad tega zakona Vrta. Hed v ČD še ni v ospredju, pride pa v ospredje že v Realzu. KplMeš nima česa početi s Trsmislom; potrebuje pa otroke, žive ljudi, ki proizvajajo, delajo, širijo imperij KplDne, recimo v funtkovem **Kristalnem gradu** Nemanjev sin Marko in njegova zaročenka Neda Proj. Zakon omogoča EtMešu, da v ErSu tudi Svno uživa; ta Už je DbEt tipa. Takšnega nadaljuje Koc v **Placi**, le da je tu cilj zakona VerMistobčestvo med dvema, ErS pa sredstvo tega cilja. Za Jakoba smisla ni, ni potreben.

Kako se more Ink čutiti blizu Kocu, ko pa je popolnoma brez posluha za Trsmisel? Ink ves, kar ga je, tiči v TSu, v Dbi, ki niti ni ZgDb, kot je za Krefta, ampak zgolj DabDb, maskirana z Estimidžem. Ubogi Koc, ker je prišel v roke tako amuzičnim ljudem: dejansko ga izkoriščajo za Polo (seveda DSD tipa); tako so intonirali tudi simpozij v SImatici in na SAZU o Kocu. Tudi zato se slednjega nisem udeležil. Prav imam, ko tako - le za Hine ekscesivno - poudarjam instrumentalizem DaSLZgarstva, SrKosa kot njegovega najbolj Tip predstavnika. Koc je sredstvo nečesa drugega; skušajo ga narediti za maskoalibi DaSIsistema. Kreft se je za alibi Ptjsistema delal sam, Koc pa ni želel biti tak alibi; a kako naj se po Si brani? Kako pred SrKosom, ki ga je ob izidu **Strahu in poguma** sesuval s stališča vulgarnega mehanskega Mrka? Sami Jakobi z naličjem Učov Šviligojev.

Jakob uči: Uživaj ta hip, čez hip bo že prepozno! Carpe diem! »Samo eno je življenje in nikdar nobeno več! Kliče vas.« To je strast Seka, ki Čla razgreva in Unič; Koc je ne zamenjuje z ErS, kjer je Er(os) predvsem Ch(aris). Kliče »od vseh strani. Ali ne čutite skrivnosti, ki prehaja v vas?« Tudi Skr(ivnost) je analogen HKD Pot, zelo dvoumen, kot Moč in Ž. Lahko je MistSkr kozmosa (BDra), lahko je le Skr kriminalke, detektivke, maček v žaklju, še ne razkrita številka tombole oz. iger na srečo. Ta(kšna) Skr je Tip za PMLD; za Koca nikakor. Koc veruje v zakonitost - celo v Previdevnost - sveta, v Skr, ki jo je bog razrešil že vnaprej, saj jo je sam postavil. Skr je tajnost le za Čla, pomeni mu Trsvet, ki ni podložen mehanskemu razumu, tudi ne NKNMešu kot živemu umu, kot trgovskemu načelu. In ne KČi, za katero je vse jasno, nedvoumno, na

dlani; KCi Debevca iz **Blejk**, Kreka iz **Cigana-čarovnika** ali **Treh sester**. To je racional(istič)na KC, ki jo Koc odklanja do konca, do Si; zavrača jo v imenu MistSkrKČe oz. bolje KršČe in NKČe.

Plamenica (tudi **Plamenica**) razsvetljuje temo, a tako, da obenem ohranja Skr-mrak; s tem preprečuje, da bi zavladal banalni TrgKplsvet Utinteresnih računov. Komsti so Kocu MV-II blizu, ker je prepričan - se je prepričal -, da jim je PraSkr bližja od Mrkrazuma(rstva); MrkSkrrvero je Koc opazil v Kidriču, Kidriča je Koc cenil, ne pa racionalno hladnega in pritlehno sklepajočega Ziharla; tudi ne Kardelja, tudi ta je bil za Koca preveč le logik DbZge. V Kidriču pa je čutil goreti isti ekstatični zanos kot v sebi. Ne pravim, da ga v Kardelju ni bilo, a ga je ta podrejal Mrkstrategiji, Koc pa je strategijo Tsa kot Polakcijo podrejal Mistupanju. Obe drži sta se morali raziti. V tem tudi Kreftova in Kocova, čeprav Kreft ni imel enake mrzle Histlogike kot Kardelj. Za Krefta je Kom kot cilj zmerom tudi ekstatično Ver(ski), v **Punti**, v **Lo-05**, v **Grofih**. Kreft je bližji Kocu, kot misli InK, ki reducira po DaPol razmejitvah. Ravno to je instrumentalizem. InKov **Melanholični dnevnik** je Tip primer zgolj imanentizma; tega, da InK nima razvitega (po)sluha za Tr. (MOč ni maral Koca. Ga je motila njegova otroška zaupljiva vera, Mist lirski navdih? Je bil zavisten Kocovi naravni samoumevni Hari, medtem ko je bil sam ves Notzgrizen in Dušpoškodovan, Volja brez ljezni, doktrina brez Skri?)

Jakob je intenziven Zapl: Ž je zanj Skr, ki »prihaja v vas vsa topla, žareča, strastna in sladka«. To je drža Tork(arj)eve Šansonke iz **Svetlobe sence**, Hudičevke. Jakob hoče Mako zmehčati, jo narediti voljno za penetracijo svojega penisa; namen se mu sicer posreči, a Jakob - imanentisti - se ne zaveda, da je (postal) tudi kot Hudič-Zapl le sredstvo božje Previdnosti; Maki je dal izkustvo, ni ji pa vzel PriNotDuše. Umazal jo je toliko, da je postala stvaren Čl, ne pa toliko, da bi jo GhK potopila, kot je Pepino v **Školjki** ali Katko v **Sfingi**. (Mar InK te reči sploh razume, ali pa ga zanima le Korunova Esta v režijah **Poha**?)

Jakob nadaljuje »(strastno) roke ji« - Skri kot Žu - »razpnite v objem.« Objem mu pomeni razširitev nog, ne odprtje srca. Sekstrast ni srce, je nadomestek zanj. »Kakor prapor v znamenje človeške skrivnosti, ki jo človek ljubi.« Ljubi kot S, kot svojo pogubo, kot sta jo Pepina in Katka, že **Lepe Vide** od Jurčeve in Voševe naprej; vse do Kakove kot **Vide Grantove** in v SPD **ŠelVide**, ne pa **GošVide**. Če - ker - je Ž=S, je v Člu Tempoteza SM; en del muči, drugi del uživa v mučenosti, v izgubljenosti, vse do OISa, kot Dinetova Adm(inistratork)a v **Čečkih**. Maka se pusti Jakobu zapeljati, da bi izživel svoj Mazkompleks, ki je v sleherniku, morda še bolj - vsaj v nekdanjih - Že. A ko ga izživi, se ga otrese, razbremeni; postane zrela za Mistlvana. Jakob je le pomagal k realizaciji Pozcilja. To je bistvo Kocove vere v božjo Previdnost: vse, kar se zgodi, se z božjo voljo v dobro. FKČ je dejala: v božjo slavo. Za FKČ je bila vrhovna Vrta Slava, za Koca polna KozmPerHara. (Jaz pa ne govorim o Previdnosti, ampak o K-milosti: da zmore Čl vse, kar ga doleti, preOsm v »srečo«. MOč je znal vse preobrniti v smolo. Tudi Koc je bil - kljub vsem težavam oz. ravno zaradi njih - srečko.)

Jakob prepričuje Mako, da je čut za telo »zdravje«; tudi zdravje je analogno HKD dvoumna Vrta kot Ž, moč in Skr. Ivan je pristaš zdravja, celo Nve, vendar mu pomeni zdravje svetlo-svežo dušo, podprto z zdravim telesom, ne pa zgolj telo. DaPMLD je ostala pri čaščenju zgolj telesa, tudi Duš(evnost) je reducirala

na zdravo telo. Za PMLD je TrDušNota skorajda bolezenski pojav, Dušpoškodba, predajanje Čla blodnjam; za Inka je **RSD** in z njo Dt blodnja. (Kot skoraj za vse.) Zato sta mu Kocovi mladostni drami tuji, ne ceni ju, bistveno preveč sta nosivki Mistsveta.

Jakob: »Pozdravite uro, ki bo prišla v obiske.« Oplojenost Že, ki predpostavlja Sekakt. »To ni nič bolnega. Poslala jo bo Priroda.« Nat-materializem, biologizem. »To je tista silna Mati, ki obsega v večno nemirnih nočeh in energijah vsa materinska čustva.« Majc je povišal materinstvo iz Biodejstva v Etdejstvo, stara Lebarka je bistveno več vredna Mati kot Julka s ceste, **Materē**. V PMLD je postala Kozmenergija zla, Uničnačelo, glej Darinko, ki v Šelovi **Čari** pobesnelo vrže svet iz tečajev, zabriše **Ljudi v potres(u)**, kar je karikatura Pir(jev)čeve postNOBD. Katakлизme tega tipa so Fz, ne KozmHarenergija, kar je za Koca Poz v **Placi**. PraMati je za Koca MMB (Regina kot mati kozmosa), ne Biomati; to Koc odkloni v **Materi in sinu**. Biomater poisti s silo ohranjanja paternalizma in maternalizma, FKCe.

Jakob dodaja: »Namen rože je, da se v dani uri odpre in razgrne svoje čare.« To je Estizem Inka in ideologov PriUmeti: čar Fasce; isto je zagovarjal že Vidmar, že na prehodu 20-ih v 30-leta, glej polemike z Ušeničnikom ipd. Čar je moment v **Čari**; Kocova obrednost je popolnoma druge vrste; je VerMist(ična). Koc skoz Jakoba polemizira zoper Redo na biologizem LibBrže, ki je tudi Vrta PMLDbe, glej RudolfD. »To je temeljni proces vesolja«, gre za dve Tem Raz pojmovanji-vrednotenji vesolja-kozmosa, »in le tisti greši proti temu bogu, ki se mu v nagonih upira. Drugega greha ne priznam.« To je Lbn, seksizem.

V 20-letih mu je bil blizu - najbližji v SD - Novačan, glej **Velejo**; prej - na PrS - Kraigher, glej **Pustno noč**. Vendar Koc ne obnavlja Debevca in njegovega **Žida** ali Lenarda v **Božji dekli**. Kdor greši v ekscesivnosti Seka, zanj po Kocu ni bistveno, da je kaznovan s peklom (z VeTrpom), ampak da ne more ne postati sredstvo božje Previdenosti. Hudič je podrejeno bitje, ki služi končnemu Dobremu. Koc se je prepričeval, da se bo tako zgodilo tudi s Ptjo, kolikor bo Neg-zločinska. Morda pa se niti ni toliko - ali sploh ne - zmotil.

Razlika med Kocovo in mojo RR usode je v tem, da je zanj usoda sredstvo v rokah zavestno delujočega Perboga, ki je Gos vesolja, to je (F)KC stališče, medtem ko je po mojem Čl v možnosti, da vsako usodo - vsako zlo - preOsm v K-milost; da se Čl tako odpira Dti. Zame Dt ne diktira poti sveta, ampak jo lahko Čl odpira ali zapira. Če jo lahko odpira, pomeni, da ni zl(oč)in(a), ki bi bil zgolj Neg; v tem pomenu sva si s Kocem blizu. Koc je sam vse RR v K-milost; nikogar ni zasovražil, ne Vidmarja ne Javorška ne Ptje. Ostal je velikodušen do vseh, ki so mu delali zlo; imel je prav. Če je Čl, ki zmora preOsm usodo, močen (EtVermočen), mu ne Ptja ne Fz nič ne moreta. Kaj pa je navsezadnje S? Le druga plat Ža. S mene (Pska) je komaj kaj pomembna; mislim, da sem stopil onkraj para ŽS. Kdor pa stopi onkraj **Al Arafa**, more zaslutiti Dt; hudič je tudi njemu kot Kocu le sredstvo izkustva. Tudi PMLD je treba - se da - narediti za sredstvo (celo Ver) izkustva. (Zato sem napisal knjigo **Teologija post moderne**, zato preučujem zvezo med PMLD in UBDdrim.) Celozadostne in nadute nauke SrKosa in Inka, teh Jakobovih mask, se da ožeti v smisel. Teh ne sicer pustnih, pravkar je minila Pepelnica, mask pa vendarle.

Za Koca je Jak(ob) Simblik; izpoveduje bistvena Negstališča: »Gospodična, kadar boste le v sebi videla božanstvo, takrat« boste našli pravo pot. To je Rad Hum brez Boga kot Dti. Komsti so Raz od Jakov po tem, da jim ni

vrhovna Vrta Čl kot SAPO, ampak Čl kot Kld, kot Čloštvo oz. Razr, Dbsloj. Koc se je trudil v Komu Ptje gledati Pozobčestvo, imenoval ga je **Tovarišija**, a je sam po 51 ugotovil, da se je bil zmotil. Obe drži sta ego(t)izem, obe vodita - z mojega vidika - v Avz, le da je prva Tip za Kpl, druga za Ptjo, ta pa terja od Pskov kot udov NSSi tudi - celo skrajno - požrtvovalnost.

Koc pa se ni le zmotil; po eni strani mu je bil PtjKol(ektivizem) blizu, kot RePS; to je poteza, ki je Koca silila v (S)Ncz. Prti so se res zmogli žrtvovati, Krim in Nina v **Rojstvu**, Špelca v **BSSvetu** itn. Če je Čl zgolj Psk, se lahko žrtvuje le zase, to pa ni žrtev, ampak Utegoizem, samopridnost. To je vsesplošno priznana Vrta DaSlje, pri enih - Libcih - direktna, kar je bolje, saj je odkrito Cin(ična), pri drugih (pri DSD) Prikr(ita), kar je slabše, ker je Hin(avska). SrKos je zgleđ t(akšn)ega Hina; Prikr se celo pod masko otroštva, z Dno zahaja k otroškim St mašam. Je pred dvema desetletjema zahajal k otroškim obredom MrkDbe, z roko v roki s PriSo ČirZlcem, mar celo z NeČi otročkom JašZlcem, ki je brundal pesmico-koračnico: »Povsod Boga, on je naš Oče«? Z bogom je mislil seveda na Tita.

Za Jaka je vsa Eta nekaj, kar je »strašno priučeno.« Obleka, ne bistvo. Bistvo je, da je »človek nag, preprost in enostaven«. V čem enostaven? »Vsa hrepenenja so neumnost«, še Vidmar je imel Canovo hrepenenje za trapasto, nadomestil ga je s stremljenjem, to pa je akcija trdne volje, ljudi, ki vedo, kaj hočejo: (ob)last. Taka sta bila KaKi, ne pa zmešani Koc, ki se je izgubljal v meglah, ki jih je sam spuščal v zrak, katerega je razglašal za kozmos. »Hrepenenja so lepša obleka za nagone.« Pa smo tam. V ReBar, kar Kpl do neke mere tudi je. A zame je ta ReBar tudi Poz: ko Čl preveč pozabi na to, da je Bios-žival, da je Ž zločinsko, saj se hrani z ubijanjem drugih, postane šema a la AVodnik, ki je namesto bikovskega Sekrjojenja slišal le čisti glas **Srebrnega roga**; ni opazil kaosa - vulkanske magme, ki grozi pridreti iz ognjenika -, ampak je vse zaokrožil v **Zlate kroge**. To je najslabša plat tudi za Koca: na robu infantilne Ideace. O tem bom še govoril.

Sta dve Hari, ena je Kocova: VerHara Kršboga; druga je Jakova: »Sanjači vidijo v materinstvu aktivnost in svetost. Pa je le veličastna harmonija in smotrnost narave.« Teleološkost da, a Nvna; ta se bije z božjo, ki je teoteologija. NvČl je tak: »kadar se sokovi v naravi prebude, zavrejo v vino«, pohotni kozel zdivja. »In po tem gonu žeja vaše telo, gospodična. Zato se ne bojte. Zgrabite čašo, izpijte jo do dna«, to **Čašo opojnosti** mladega OtonaŽupa. »Vino odžēja.« Kar seveda ni res; odžēja le začasno, na daljši rok pa žejo okrepi, kot vsaka droga.

Zapeljevanje gre Jaku v klasje: »(drži dve čaši) Tudi v meni je vstalo.« Penis in sla. »Moč čutim. Noč prihaja. Ali prihaja močna ura?« Da, če je moč samopotrđitev sle in Seka, Uža v podrejanju drugega.

3

Kako reagira na Jakovo Zaplo(zapeljevanje) Ma(jdalen)ka? Privlači jo njegova neposredna govorica, njegov nagovor na telo; ne hinavči kot večina SKanov, čeprav zavija Sekstrast v fifoblike. Izpove se mu, prizna svojo Reso: »V meni je toliko nerazumljivega«, na to nerazumljivost nje same njej sami Jak

- vsak Zapl - igra. »Neka daljna, daljna sugestija me muči.« Daljna je, a deluje, vznemirja. »O, toliko trpim.« Je to običajna Že-nemirnost, ker se v nji oglašča - zmerom močnejše - telo, Seksla?

Maka je Ivanova zaročenka; morala bi mu biti zvesta. Z njim se čuti Not povezana, zato se, ko odgovarja Jaku, sklicuje na Ivana: »To sem dobila od Ivana«: nemir, občutek, da me nekaj nekam vleče, da se z mano nekaj neznanega godi. »Silno je trpel zadnje dneve.« Od nemira ali nejasnosti, ki ju je moral razjasniti, pomiriti. »Videla sem, da zori v zlate klase in kristale, ko mi je podajal roko in tako ranjeno zašepetal: Zbogom, Majdalenka!« Ne: na svidenje, ampak zbogom; kot da je njuna ločitev dokončna. Maka slutí, da zori Ivan v bogat-ploden sad, v smisel; je nemir, ki je v njej, usmerjen k istemu cilju? Se ji je treba prepustiti njegovemu usmerjanju? »Tudi v meni je tista močna slutnja zasejala svoje seme.« Se je bo zbala prepoznati? »In zdaj hoče umreti, da bo živelo.«

Dikcija in logika sta svetopisemski: da bi sad zorel, mora seme prej umreti; ena oblika Ža prehaja v drugo. S je pogoj Žu. Če razumemo izjavo metaforično, lahko pomeni marsikaj. Kaj - ali celo kdo - mora umreti? APP? Poštenost? Zvest(ob)a? NeČi naivnost? Preenostavne predstave o Žu? Da bi se lahko sproščeno razvilo PriŽ? Ni ta dialektika ravno maska za utemeljevanje zla? Ni bil Koc po svoje zelo nagnjen k dialektiki, ki mu je pomagala prebroditi najtežje ure v Prtih? Ni z dialektiko preprič(ev)al samega sebe, da je zlo dobro, Ptja odrešenica Slova-Čloštva? Ni kasneje, po dialektičnem **Pentagramu**, v paradoksalni **Grozi** spoznal, da se je zmotil? Da se je zainterpretiral? Da je lahko S dokončna?

OF je maja 45 zmagala, potrdilo se je Ž, a za ceno Si tisočih (PVD); so ti umorjeni res dali Prtom novo Ž? Kaj pa, če se je zgodilo ravno nasprotno? Da so jim ga vzeli? Da so NeČi misel o Abs Prihi s Totlikvidacijo Sža umazali, ukinili? Vodi vsaka dialektika - negacija teze - v Prasmer, k primernemu sklepu? Nema lokrat da negacija teze le negacijo nečesa Poz(itivnega). Dialektika postaja v rokah rokohitrciev alibi za storjene zločine. Vsega tega se Koc v **Placi** še ni zavedal, Anln pa mora to upoštevati, ker pozna Kocovo in SNLa Zgo naslednjega tričetrt Stola. (Vsega tega Ink v **Placi** ne vidi?)

Maka in Ivan sta naivno zaupala moči dialektike, njeni obljubi, da pripelje do Pozrezultata. Njima se je zaupanje potrdilo, Maka je kljub padcu - negaciji teze, defloraciji, Izdu - našla Prapot. Ni pa takšen izhod tveganja z dialektiko nujen; nasprotno. Popper je jasno pokazal, glej **Odprto družbo** itn., da glede te teme ni nobene nujnosti, niti zakonitosti ne. Da je potrebno preverjanje rezultatov, ki sledijo Ćmpi in Konti, od primera do primera; tudi napovedovanje izhoda tveganja je nezanesljivo, je bolj stvar prepričanja in vere kot racionalnega računa.

Ne pravim sicer, da se je Kocova dialektika MV-II povsem samozanikala, samospodbila; tako trdijo - v to so prepričani - udje MV-De, tudi SPED. A SPED temelji na tomizmu, ki je doktrinarna logika, vsaj tako ga je podajal Ušeničnik. Koc se je ravno temu-tej odpovedal-uprl; prav zato je reduktivni dogmatizem zamenjal s Svno dialektiko (Ditko). V začetku se je zdela sijajna, bila je res Zapl. Kasneje je pokazala svojo drugo plat: zobe, čekane. Pa vendar, po moji oceni, ne le to. Ravno kot Ditka je takšna, da je v nji oboje. NOB-LR je po eni plati čudovita, pogoj za ĆiA Slova, za Nast SNDže kot SAKOe, sredstvo revitaliziranja prej nesamostojnega, hlapčevskega Nara. Po drugi se je to

sredstvo razkrilo kot (pre)krvavo, (pre)zločinsko. Kje je meja, onkraj katere postane neka krvavost prekrvava, zločin ne več toleriran? Je sploh - sme biti - kak zločin toleriran?

KC na to tezo odgovarja: v obrambi je dovoljeno tudi Ub(ijanje), umor za Prastvar, PN za NSS (recimo za KC, ki je bogovo telo). A kako dokazati, da je to, kar počnem, obramba in ne napad? Ni vsak napad, dolgoročneje gledano, obramba? Trudi se za mir in pripravljaj vojno! so svetovali umni stari Rimljani; para bellum! Ptja je branila Slce pred Nczokupatorji, Čloštvo pred IZ KplBržo. Brž ko toleriraš PN, si že v bobnu, ki je v osnovi Inf. Raddrža je le Abs samoodpoved orožju, nasilju, celo čezmerni - a katera je čezmerna, kdaj gre čez mero? - akciji.

Modri Pirc je učil Konec akcije, v duhu PriJKra, njegovi učenci pa so njegov nauk postavili na glavo in postali glavni ideologi PraStvojne, zoper Jugoarmado, posredno zoper Srbe. Ravnali so kot Koc 41. Imeli so srečo: hitro so zmagali, smo Slci zmagali. A ta sreča nikakor ni bila nujna. Lahko bi prišla zmaga po obdobju strahotnega razrušenja, kot se je zgodilo Dubrovniku, še bolj Sarajevu, Srebrenici. Lahko pa sploh ne bi prišlo do srečne zmage. **Musa Dagh** in njegovih **40 dni** je lahko strahoten poraz, kakršen je bil za Jude na Masadi, za Inke in Azteke itn. Nekateri Nare so Rimljani izkoreninili, ker so se jim upirali. Vsaka stava je na novo. Tudi Makina. Samoumevnost je strahotna past.

Maka bi rada v tveganje tipa Ditke, obenem pa čuti, da stvar ni jasna: »Zato vstaja nekaj tujega, nekaj strašnega v meni.« Izraza tuje(c) ne smemo razumeti le kot Neg; Oče določi Ivana za tujca, KC razglasi Koca MV-II za sodelavca tujstva; za MV-DeSKC so Komsti bolj tujci od Fzltov in NczNemcev. Inf postane Rad. Dmbci se borijo z roko v roki z NczNemci zoper SlcePrte, ki jih podpirajo Srbi; Srbi se 91 skažejo za glavne Sže Slcev, Nemci pa za njihove glavne Prile. To ni Ditka, to je Konta Zge. V teh prekopicovanjih ni nujne logike, jasnih struktur; v tem je celo absurdizem, ki ga DaSlci razumejo kot naklonjenost Zge. Ker so 91 kot ND zmagali, vidijo v DbZgi Pozzakon; ne bo treba predolgo čakati, pa jih bo obiskalo ravno nasprotno - ali zelo Dgč - izkustvo, zakonitost Zge se bo razkrila kot njena samovolja; odkrili bodo, da so stavili na napačnega konja, da jih je sreča, v katero so verovali že kot ČD-NKNM (glej **LjDa** itn.), zapustila. DaSD takšno stanje že dolgo napoveduje, Dine s **Čečki** in **Igro za igro**.

Ink se sploh ne zaveda, kaj počne, ko hvali **Čečke**. Misli, da hvali njihovo Estpopolnost izraza, bliskavost njihove retorike-lingvizma; ne čuti, kakšno grozo oznanjajo-prinašajo: S Slova, AD Čloštva. Za recepcijo t(akšn)ega - globljega - spoznanja je Ink gluhi. Gluh pa je, ker goji v sebi Vitz DaSl TrgKpl tekmovalnosti, ker se nadletava z drugimi, tudi z mano. Ne opazi, da me je že zdavnaj nadletel-premagal; da sploh ne tekmujem (več, kolikor sploh kdaj zares sem). Zanič me kot neuspešneža; le moje članstvo v SAZU ljudi, kot je Ink, bega, me dela v njegovih očeh za več, kot bi sicer bil-veljal. Veljati bi moral kot Gošin klošar Joc ali pa kot Dioniz iz **CanVide**, seveda v luči Gov(ekarj)a in/ali Lenarda-Debevca, ne samega Cana in njegovih učencev. Dioniz je, če ga gledamo zunaj Fasce, s katero ga je obdal Can, zbegan otrok, ki niha med neutemeljeno vero in obupom. Če Ink ne vidi Dinetovega Rad obupa v **Čečkih**, ne vidi niti Rad vere v meni. Vse te drže v MePih so zanj španska vas ali pa le korunska Esta.

Placa in lik začetne Make sta v tej fazi še nejasen Pot; ne vemo, kaj pomeni Makina strašnost, kako bo uspel Ivanov odhod od doma, kako bo Ivan sprejel Makino neZvesto. Lahko bi se vse končalo v OISu, kot se je par let prej v **Sfingi** in se bo pod konec Stola v **Igri za igro**. NOBD je prepričana, da se bo vse najbolje končalo, z rojstvom NoČla, **Rojstvo v nevihti**, seveda najbolje za nas. Priž pusti zadevo odprto, mislim na Sigis(mund)ovo nejasnost po izpustitvi iz zapora. Dine pa ve, da se vse mora končati kot AD, **Čečki**. Goša - v **Vasi** - dodaja: AD ni le poraz v TSu, je lahko tudi izstop iz TŠa, prehod v Dt; končni Preš, ki pobegne tako iz žive SIZge kot iz spomenika na Marijinem trgu. V spomeniku je Preš za tosvetneže (tudi za Inke) nedostopen, neviden, kot sem zanje jaz. Gledajo-opazijo le Zunformo Preševe glave; kaj je pa **Pod Prešernovo glavo**, se jim ne sanja. Tam nikakor ni Est Pola, praktično rečeno: razmere na AGRFT. Tam je Dt.

Maka ve, da se dogaja v nji nekaj globljega, celo usodnega; da ne gre le za običajne Nvne zadeve, za pomlad in njene učinke, recimo: »Zadnje dneve, kar ni Ivana, je tako čudno z mano.« Ostala je sama, a le sama lahko reši svoj problem. SoČl je potreben, a na osnovi Etmoči in/ali Vermoči, ki je v Člu; drugi ti jo lahko podpre, ne more ti je pa dati. »Tako hudo mi je, pa nimam človeka, ki bi se mu odkrito potožila.« Naletela je na napačnega, Jak jo bo le izrabil. A usoda se bo kljub vsemu razkrila kot - RR v - milost, tudi Jak bo uporabljen v namen dobrega; med **Placo** in **Čečki** je ogromna razlika-nasprotje.

Je Ink vendarle pristaš Konte in zlih nasledkov? So mu zato bližji **Čečki**, mu je zato tuja **Placa**? Se med obojim ne znajde? Je prej verjel sporočilu **Čečkov**, tedaj še ni bil dovolj uspešen v ObDbi, v DabDbi, mislim na začetek 80-let, tedaj se je še prerival navzgor; zdaj pa, ko je v dani Dbu vsestransko uspel, se je začel zanašati na trajno naklonjenost Sreče, ki jo vse bolj razume kot Zakon, ob tem pa goji Kritdistanco do sveta, ker vidi, da je uspel on - le redki -, ne pa Čl kot tak, ne SNKNM, kot je predpostavljala ČD (**Kdor prej pride, ta prej melje**)? Ink je prišel pravočasno, njegov mlin melje zrno, ki ima na trgu ceno (ugled, imidž); obenem ve, da je to mlin, odvisen od menjajočega se dotoka vode, od **Sreče kolesa**.

Čim dlje biti protežé Sreče, izkoristiti, kar ti omogoči čas; ne le Carpe diem! kot Už, ampak tudi ujeti mimo hitečega boga Kairoso za čop in ga dobro držati. Kdor se trdno ne oklepa dirjajočega vlaka, bo odpadel, brzina je le za močne, brezobzirne, obenem pa ni dobro, da se tekmeci med sabo pobijajo; bolje je, da sklenejo pakt in se držijo na oblasti kot grupa, kot (Ps)elita: SrKos, Ink, Korun, Janč, Šel; tega je prevarala S. Z vlaka naj cepne le, kdor je cepec. Meni so (večkrat) ponujali mesto v elitni grupi, a če sem ga odklonil, moja stvar, zdaj odgovarjam zase. Če sem ostal sam, sem si sam kriv, pravijo. Ink ne razume, da je ta samota pogoj za mojo slutnjo Dti; da Dti na **Semnju ničevosti** ne moreš zaslutiti. **Placa** je ena sama HKD slutnja; kako naj bo **Placa** vseč nekemu, ki ne mara - nima - slutenj? Ima le čut za srečo in oblast, za distanco do soČla. Premalo; tak Čl je invalid.

Maka čuti, da vzrok za stisko v nji ni Nv-pomlad. Če bi bila vzrok pomlad, »bi moralo biti sladko.« Sekstrast sama na sebi je sladka; v Maki pa je pomešana z nečim, kar jo dela nepregledno in grenko. Moralo bi biti »domače, mirno, nežno in lepo kakor majčina beseda.« Mati je v tej zvezi še Poz, ime za Zaščito-varnost; Dom ime za počivanje v PraHari. Koc je za PraHaro, a ta je Pra(va) šele v kozmosu, v Trl (s tendenco v Tr-Dti), ne pa v zgolj domačem

domu IntDne. Tam vlada Konsnasilje, glej **KocMater**. Pramir in Pralepota sta dosegljiva šele skozi Negizkustva, tudi skozi LRevo MV-II. Kaj pa, če je Koc v LRevi gledal predvsem to nujno Neg izkustvo, prepričan, da bo Ditka nazadnje zadevo obrnila iz nesreče in zl(očin)a v Harsrečo in Dobro? Kot jo je v **Placi**?

Za Inka ni ne zla ne dobrega, vse to so zanj čezmerne kategorije; že konec 60 -let je odklanjal stavo na vse ali nič, učil fakticiteto-nekaj, v tem sledil Priža, tako ga je razumel. Priža je to znižanje ambicije na zgolj nekaj, na Relstanje, umorilo; Inka ne, Ink je delan po meri povprečja, v Prižu je bil demon genija. Mene je tedaj vrtelo okrog problema, nihal sem zdaj tja zdaj sem. V litkriti Kocovega **Poročila** sem cinično šalamunsko fakticiteto, zavito v lahkotnost ludigre, odklonil. V analizi Šalamunove zbirke **Poker**, nekaj let prej, sem jo (še) sprejel. V meni je oboje; sta obe EV in še več drugih. Potreboval sem čas, da sem potoval skozi obe drži-PSti in ju zapopadel v Prazorazmerju; to pa sem zmožgal šele tedaj, ko sem čvrsteje zaslutil Dt. Prav tedaj pa sva se z Inkom oddaljila; moral sem se z njim raziti, kajti mene je pritezala Dt, kot Ivana, Inka fakticiteta Tsa, kot takratnega njegovega idola Titka Vidmarja.

Dejansko velja isto kot za Inka tudi za Šela, le da se Šel ne bi mogel pomiriti, če ne bi verjel, da je prava šele takšna danost, ki je Magsorte, od **Triptiha** do **Čare**. SrKos je svoj Mrk po 90 nadomestil s Katideolo, ki je tudi Maga, da se jo gledati kot Mago. Na utemeljevanju Slova na Kat**BSih** se je omenjena trojka našla.

Placa pa ne ponavlja **BSov**, **Placa** ni pravoverni Katdrama. Da bi se Č odrešil, ne potrebuje duhovnika dane KČe, kot ga nesrečniki v **Dekli božji**. Potrebuje božjega odposlanca, a ta je glede na institucionalno KC neopredeljen, Sven; tu izvira Kocova odločitev 41 za Ptjo in ne za dano KC. Regino pošlje bog, a ta bog ni bog Debevčevih **Blejk**, ampak Previdenost iz kozmosa. Seveda se da tudi Katboga razložiti kot Gosa vesolja; **Placa** ni v nasprotju s KC, le svoja pota ubira v okviru Krša, ki ga je Koc zelo razširil. Je pa pri Kršu - v glavnem, vendar ne zmerom - ostal, medtem ko sem ga jaz konec 90-let prešel, glede na Prihsebe celo zavrgel; ohranjam ga kot eno svojih bivših etap.

V Maki sta »strah in tema«, a ne ve, »od kod« sta. To ji bo povedal šele Ivan, točneje, to bo zvedela sama, v tem ko bo šla skozi preizkušnjo hudiča (Jaka, Sekpadca). Maki celo ve, da jo ne sme deflorirati (njene »kamrice odkleniti«) kdor koli; to mora storiti »nekdo Drug«, za zdaj še neznana moč, ki ima skrivnostne poverilnice. Skaže se, da služi v tem svetu Ditke Skrmôči ravno ničvredni Jak, kot je služil JKrovi mučeniški Si, s katero je JKr na križu šele mogel odrešiti Čloštvo-Čla, Judež. Juda iz Kariota, glej Mrakov **Proces**, je roka, ki jo vodi Gos(pod). Strašno nevarna Ditka, Koca je pripeljala - zapeljala? - MV-II na rob nesmisla in zl(očin)a. Jerman se je tega zavedal, zato je izstopil s poti, ki je bila še desetletje prej za Ščuko samoumevna, glej bistveno distanco med **Hlapci** in **Blagrom**.

Dine je čutil tako - neznanško - visoko še v **SAnti**, a skozi **SmKrst** ni pristal le na sporazum z banaliteto fakticitete, SNDže, pot ga je (z)vrgla v prepad **Čečkov**; Vervišina SAnte se je RR v vrv z lestence, v na nji obešeno telo Čla. Dt iz **SAnte** se je RR v S-nič **Čečkov-Igre**. Morda se je Ink enako kot SrKos obesil na KC, ker ga je bilo strah, da ne bi šel po poti Lampito in Adme? Moj razlog za vstop v KC je bil bistveno drug. Jaz sem iskal v KČi varnost le vzporedno, sekundarno. Bistvena mi je bila Dt, ki sem jo slutil v KČi; ne v

FKCi, ampak v NKCi EK in OK usmeritve. Inka je umirajoči Smole fasciniral, mene odbijal. Jaz sem se spominjal Dinetovega stika s Tr, v času, ko je pisal **Sfanto**. Ink je spoznal Smoleta šele tedaj, ko je (na)pisal **Veseloigro v temnem**, blago Lud**blebetanje**, ki je le stilno lepa in besedno SpoDo Rca Murnikovega surovega kvasaštva v **Saru**.

Maka mora misliti, kot misli ta hip v pogovoru z Jakom; mora se odreči Hudiču, da bi ga v sebi premagala. »Ah, Ivan je tako dober. Toda sedaj vidim, da gresta najini poti narazen. Osoren je bil zadnje tedne. Zdaj v planinah išče.« Planine so zanj kot za budiste samostani ali samote v Himalaji, kot za Ortmenihe votline v navpičnih stenah gore Atos, dvigajočih se naravnost iz morja. »Iščete in razglablja skrivnosti, ki sem tudi jaz postala bolna od njih.« Bistvenih Skri(vnosti) ni mogoče odkriti v šumu TSa, sredi trušča DabDbe. Ink se kot UProf - na AGRFT - mora utapljati v tekmah, nadletavanjih, videzih, ocenah, institucionalnih spletkah ipd. **ponarejeni šari**, kot se Pož in Korun, le da se Korun rešuje z Rad Cinom, Pož pa z infantilnim Pvtzom. Le Muck ostaja v tej zdravorazumski norišnici NeČi, a za ceno tega, da ga nihče ne ceni, da ga, kot mene, Zanič. Vsakdo mora plačati.

Najin vzornik s Kristijanom je JKr, ki je bil šema ne le za tempeljske hlapce, zato so ga našemili v pustno obleko norca s krono. Ker je bil oblasti obenem nevaren, je bila njegova krona trnova, krvava; kralja norcev je vodila na vislice, imenovane križ. V tej smeri je Can preokrenil Ščuko v Jermana. Pirc je hotel pred So slediti Jermanu, Pirčevi učenci (STH, Šel, Graf) pa so se vrnili k Ščuki, le da so ga z Le premestili na De. Se opredelili za DRevo, ne več za LRevo. Kot da bi s tem LRevo RR v Jermanovo pot na Goličavo! Klavrno SSL.

Šel, ki je imel v sebi občutljivejšo DušNoto, je umrl od Nottenzij, analogno kot Priž dve desetletji prej. SrKos pa veselo, mirno, suvereno jadra z vetrom kot barčica po morju, čeprav opaža, da je ta voda iz kanala-Strša; da smrdi do neba. Zato jo - tudi Ink - ves čas dezodorira. Inkov Est(eticizem) ni nič drugega kot sistem dezodoransov, praksa nenehnega čiščenja neVrt v imenu **Izbrancev**, tj. izbranih EstVrt, tj. od Kulelite priznanih. Kul(Ps)elita se je domenila, da prizna Janča, čeprav je postal gnilo meso - zaudarjajoči duh - med nami, glej njegove zadnje romane, glej našopirjenega **Pava**; Janč je sam tak pav-imidž. Koc je priznan kot - celo zelo - velik, ampak predvsem po svojem Polodporu Ptji, kot manipuliran. V **Grozi** vidijo DaKocovci Krito Mačka, manj ali nič pa grozo bivanja oz. Rad ARF-AK Čla, ki je kot NeČi otrok zaupal Ptji-Komstom, ki pa so njegovo zaupanje zlorabili. Kako naj Ink razume Kocovo razočaranje, če ne razume **Place**, izhodišča, kjer se zaupanje utemeljuje-ponavzočuje? **Pentagram** je šele - Vojaktivistična, čeprav čudovita - izvedba **Place** in **KocMatere**. Kdor ne upošteva tega izhodišča, mu vse, kar sledi, obvisi v zraku, v nerazumljenem.

Maka prizna: »Tako neprijetno mi je tukaj. Toda zdaj vidim, da gre življenje preko vsega tega, kar se je zapredlo v mojih mislih.« Nekaj gre čez vse, tisto nekaj imenujemo Ž; a skazalo se šele bo, kaj je to. Dokler Čl tega (Ža) ne poskusi - s tem preizkusi sebe -, ne more vedeti, ne kdo je on, ne kdo sta Čl in svet. Dokler Ivan ne bo sprejel padle Make, ne bo dozorel do stopnje, ko bi mogel postati BSAPOEV. Prav tako ne bo dozorel Sin, dokler ne bo zapustil Matere, vzel nase celó GhKo njenega Sma. To GhKo je vzel nase Koc s svojo aktivno soudeležbo v Prtih, v skupnem delu s Komsti.

Mar InK ne čuti v sebi nobene GhKe? Sta zanj njegova dva zakona le SpoDo dogovora? Mar vsako diskrepanco razloži kot razumen potek interesov? Mar vidi SrKos v Mrku-Ptji in v Katu-KCi le dve nekoliko Raz obarvani vodi-reki, po katerih pluje? Kako lahko tak Čl razume Jermana? Kako **Grozo**? Res **Blaženo krivdo** reducira le na uspešno in pravočasno preprečitev zlega dejanja, likvidacije Štefana, ne vidi pa v nji sprejetja bistva Čl GhKe, Čla kot Pravca in nosivca Prade? Koc, kakršen je zame, jemlje nase Štefanovo krivdo, se NotIdn s celoto **Črne orhideje** in **Ognja**, torej tudi z Žgurjem. Sem Koca preveč RR po svoje, v skladu s svojo Fijo?

Koc je, po mojem, pristal na ogenj kot na usodo, ker je veroval, da jo bo preOsm v milost. To skuša sporočiti skoz zgodbo Make: »Tudi ogenj čutim v sebi. Ogenj, ki me bo požgal.« Točneje: požgal bo NeČi fazo, ki Čla še ne naredi za PČa; ki Čla varuje pred zlom. Strinjam se s Kocem, da se more Čl obvarovati pred dokončnim zlom, pred Ničem; ne pa pred ES konkretnimi zli dejanji, ki jih stori(m). Priž je v **Aferi** to razumel; Krstn je šel sam zavestno v LRevo, brez te udeležbe ne bi mogel preiti v Čla Pervesti s konca drame. Simon je napačna izbira; Simon se jemlje kot AbsPraEV, kot edino PraEV. Simon poka od samovšečnega patosa. Zanj sicer plača, celo z Žem, kar je Tip za Here. A Heri ne morejo biti (več) vzor Člu v Dasvetu. Heri so postali drža SZSL. Šele z ARFDč smodelom in z VerDč smodelom (z zaupanjem, ki je zaupanje v zadnji smisel, spes contra spes), je mogoče v Is Dti. Koc je v **Placi** to razumel in uprizoril. V tem je to sijajna, zgledna drama. Kot **Zastori**, ki jih je Kralj odvrigel v ropotarnico.

RSD sestavlja Reso Člsveta iz zavrženih reči-dram-ljudi. SrKos in InK se podpirata, ker se imata za priznana; zavrženi se jima gnusijo, prezrti so zanju luzerji. Ko bi se po naključju znašla pod križem, na katerem bi visel mrtev bog, bi se mu odpovedala, kot se je SrKos Mrku-Ptji, ko se je ta sesula. **Nova zaveza** v zgodbi, ki se dogodi po JKrovi Si na križu, ni več - zame - Pra(va). Izhaja iz Temskepe, iz nezaupanja v Čla, iz prepričanja, da Čl ni zmožen Abszaupanja; da potrebuje za vero telesno navzočega fKra, torej VoM. To je Pavlova skepsa, čeprav je Pavel po drugi strani s svojim upanjem zoper upanje čudovit-vzoren. Oboje je v njem.

Zame je odločilno, da zmore Čl verovati v Boga ravno tedaj, ko bog umre; tedaj šele se iz boga RR v Boga: v UnBDra. Kdor ne razume tega, ne razume **RSD** in Dga. Ostaja v TSu, v imanentistični KCi, tudi pri Mrku, ki je odvisen od potrditve svoje vere v DbZgi. Ko-ker se ni potrdila, sta Fuad Muhić in SrKos MrkPtjo zapustila, trdeč, da ju je prevarala; dejansko je prevarala njuna pričakovanja. Fuad je nato stavil na Muslo, SrKos na Kat. Jaz pa na Boga, ki ga ni; ki je Un(ičevani) Bog in še ta kot Dr, torej K-Dt.

Ogenj bo Mako požgal, a le tisto v nji, kar mora biti požgano: SSL. Ostala pa bo slutnja Dti, ostal bo celo ES stik s PČom, za kakršnega se bo skazal vrnivši se Ivan. Maka se pripravlja na ta hip: »Zdaj vidim, da se v meni trga in ruši stara slika. Nekaj hoče iz mojega telesa. Ven, ven, v mrak in noč.« V zlo in skoz negacijo v Odrešitev. »Močni in opojni fluidi teko iz mene v vrtinec.«

Res, za Vrc gre; ni naslovil CerK(venik) zaman svoje drame iz istega časa **V vrtincu**. Vrc je drugo ime za kaos; Čl se mu mora prepustiti. Če se mu ne, pomeni, da ga je strah potopitve v ognjeniško magmo. Bartola je bilo strah, zato je ostal le lucidni, a šlevasti in navsezadnje mizerni Timon, glej **Empeda**.

Preroka-maga je upravičeno razkrinkal; da pa je to premalo, tedaj ni uvidel. Morda je uvidel to kasneje, a vere-zaupljivosti v nekoga-nekaj, kar je onkraj Cina in Mage, ni zmogetl doseči. Zato je ves čas negiral Prila Mraka, se mu posmehoval; a ga obenem občudoval, slutil, da je v šemi PČ, Čl, ki sledi JKru, ki čuti Neznanskost-Dt. Ni čudno, da danes tolikeri Slzbi tako visoko cenijo - prav obožujejo - Bartola in **Alamut**. Se nista ravno še pred kratkim - seveda ne v času vladajoče Ptje - ob njem nadletavala kolega akademika SrKos in Patr? SrKos je Timon, ki navzven igra Uča Šviligoja. Ink ni tako brezobzirno Cinesramen, tako brez okusa kot Velemanipulator SrKos, a v osnovi, kje je njegova platforma? V **BSih**, ki jih rehabilitira? V **Čečkih**? Ali pa v Jančevih ponarejenih Konvstereotipih, ki so do nedavnega želi aplavz? (Nisem prepričan, da ga bodo še dolgo. Trg se je Jančeve stereotipnosti - gladkosti - naveličal, hoče svežo K-kri, kot Rimljani nove gladiatorje. A Janč ne bo miroljubno zapustil mesta, za katero je prepričan, da mu pripada. Bo zmožen Posn veleHina ČirZlca?)

»Kakor da bi se moral kdo v njih« - v mojih fluidih - »ujeti. Pa je le močan vozal v meni.« Čl brez vozla je gladek, to sta SrKos in DaJanč; ne včerajšnji Janč, ne Janč **Arnoža, Valčka, Padca**. »O, Jakob, kaj bi vam dala, da mi ga presekatel.« Jak ji bo ustregel, ravnal bo, kot mu bo, ne da bi vedel, narekovala božja Previdevnost. »Tišči in ranjava in boli.« Prav je tako, le da se bo našel nekdo, ki bo skoraj že izgubljeni nesrečnici, zavozlani do globin duše, pomagal prebroditi krizo; to je Ivanova naloga.

V **Sfingi** takšnega Čla ni bilo, nasprotno, Pelko naredi Sm. Vse se sesuje, ker zmore Gangl le lib Vitz. Ni torej problem v zagrešitvi Negdejanja; problem je, ali je Čl zmožen to dejanje preOsm, točneje, ali mu bo Previdevnost pripeljala na pot soodreševalca. Morda soodreševalec, Ivan, pride, ker ga grešnik tako močno kliče. Mrak ga je klical kar se da silovito; kot Bog je prišel, **Karneval, Proces**, kot soČl pa redko ... sploh kdaj? Karel in Ana se v **Emigrantski Tragi** izdata, **Grohar** ostane sam, za Laja je odrešujoči soČl, **Chrysippos**, blodnja, homoseksualni spomin, vse narobe. Preš ima PriSo, Andreja Smoleta (in Čopa), a oba sta že umrla; Preš ostaja, glej **Spoved lučnim bratom**, sam, OPsk. Mrak je veličastna brezpogojna terjatev, a le redko je tudi najdenje Boga skoz Dra. To najdenje je v SD-SIZi komaj kdaj navzoče. Tudi zaradi svoje redkosti (najdenja soČla) je **Placa** tako pomembna. Bolj ko jo podrobno in skrbno analiziram, pomembnejša se mi zdi. (In tu je bistvo: najti PrasoČla, vzpostaviti z njim odnos LdDr. Je Inku ta odnos res tako nedoumljiv, tuj?)

Maka se hoče odžejati, ker jo v prsih »žge«, hoče »močnega vina«. Pa vendar, sluti, da vino kot Sek ni tisto pravo. »O, dajte mi moči! Ne, moči imam preveč.« Drži, kot jo je imela preveč Ptja. Ravno preobilica moči je Ptjo pokopala. »Dajte mi nekaj, česar ne poznam. Da si odžejam pravo žejo.« Med Pražejo in ponarejeno žejo je bistvena razlika. Jak čuti le lažižejo, žejo TŠa, Maka pa je na sledi Dti. **Placa** je test, na katerem Anln pade ali se prav orientira.

Liki Make, kasneje Ivana in Regine so izvirni, zanimivi; Jaka manj, najmanj Očeta. Oče je delan po stereotipu iz SD, od Kantorja in Glavača naprej. Naj navedem le nekaj njegovih izjav, posebne analize ne zaslužijo, mnogo analognih sem v **RSD** že opravil.

Večer, ki smo mu priča, je praznovanje - Oče Jaku: »Obhajamo vašo prvo petletnico pri podjetju, ki ste mu bili ravnatelj.« Uspešen. »Težko, požrtvovalno delo.« Požrtvovalno za Jakov lastni žep in za žep lastnika tovarne, Očeta. »Sredi denarnih kriz smo«, Tip za PV Kpl. »Kapital se bori proti kapitalu.« Ta vidik tematizira **Sreče kolo**. »Sredi štrajkov smo.« Stavka je tudi v **Kolesu**, v več dramah 20-let, v Golouhovi **Krizi**, Leskovčevem **Plevnarju** itn. V SD-30 se ukvarjata s stavkami predvsem Moškrič in Čufar, glej Čufarjev **Polom** in Moškričeve **Rdeče rože**. »Delavska sodrga kaže svoje nagone.«

Ta izraz je v drami redko uporabljena surovost; Koc hoče z njo posebej karakterizirati brezobzirnost Očeta kot Kpl podjetnika, s čimer še dodatno utemelji Ivanovo nujo, da takšnega Očeta zapusti. »Zato je treba energične roke in bistrroumnosti.« Kantor ima oboje, uspe, Glavač ne, ker njegov ravnatelj (Vrabec) z nasiljem pretirava; ni dovolj bistrroumen, ni poleg tirana tudi diplomat, taktik. Jak vzbuja zaupanje lastnikov Kapa: »Zaupamo v vas in v vaše delovanje in vemo, da bi podjetje lahko premagalo svoje krize in se uveljavilo s svojim kapitalom.« Torej je podjetje vendarle v - vsaj nekakšni, ali pa kot Kpl podjetje permanentni, Strni - krizi.

Koc je sodeloval v LRevi tudi zato, da bi bil odpravljen sistem Strnih kriz. Po 90 se je Sla vrnila k Dbi **Place**. Je SIKPIRaz dovolj odločen v premagovanju kriz? Zdi se mi, da se ne zaveda Strne surovosti Kpla. Danes vlada kljub majhnim recesijam v Zahčvri prosperiteta, vse Dgč kot sredi ali na koncu 20-let. Ko se bodo zadevne krize trga vrnile, bo prišla na dan neolepšana Resa o Kplu. Nova - Janševa - vlada je načelno napovedovala pripravljajanje na ostrejšo Kpl tekmo, a zaenkrat ni storila še nič, ukvarja se le z zamenjavami kadrov bivše oblasti. Vsak dan deluje bolj neodločno, diletantsko. Si ne upa pokazati prave barve? (KasO: jo že kaže, konec novembra. A nismo še vsega doživeli.)

Oče poudarja predvsem »našo lastno voljo. Volja je vse.« To je Kantorjeva Eta, tudi Hitlerjeva in KaKijeva Volja do moči v Dbi. Odločnost čez vse. Volja dela čudeže. Teza **Place** je, da se volja, pa naj je še tolikšna, skrha ob steni, ki ni volja-moč, ampak Mistvera: ob Ivanovi prepustitvi božji Tr. V NOB se mora tudi Koc zanesti na voljo, se priključi volji Ptje. Zg pokaže, da je tudi ta volja izgubila bitko; če je vojno, se nikoli ne ve, Zg Dbe je odprta, nedokončana. AnIn jo presoja glede na obdobje, v katerem se nahaja ali ki ga vzame za merodajno. Če vzame za merilo drugo obdobje, je problem znova odprt. leta 50 se je zdelo, da je s Kplom konec, (20)05 se zdi, da je konec s Sockomom. A ...

Morda so InK in njegovi tako skeptični - prezirljivi - do **Place** tudi zato, ker dajejo prav Očetu (Jaku), ne Kocu oz. Ivanu. Oče: »Zato nas je zbrala nocoj tudi dolžnost do nas samih.« To je dolžnost vladajoče Dbgrupe, DSD recimo. »Kajti življenje je vihar«, ne pa Ivanovo Mistmjavkanje. »Življenje je boj«, DSD ga je pravkar dobila; le zakaj bi izpustila zmago iz rok? DaSHKI ceni Koca, ker je prepričana, da je Koc ideolog zmagovite AnK Dbe, tiste, ki jo je oblikoval

DEMOS po 90, in oče SNDže, Mojzes Slova. Gre za Rad manipulacijo s Kocom; SHKI ga slavi predvsem kot oponenta Ptji. Simpozij o njem v Matici je poudarjal predvsem te Kocove poteze. Koga brigata Tr in Dt!

SHKI, ki je Strno Hina, ne govori odkrito in naravnost kot Oče: »Zato ne smemo poznati nikogar razen sebe.« SHKI potrebuje Nar prav zato, da z njim kot KolVrto, kot Kldo skrrije interes svoje grupe oz. tiste grupe, ki jo maskira, bodisi Janševo grupo oblastnikov, Šelova skupina, ali prej Drnovškovo Libcev, Partljič itn. »Kajti na vsakem oglu preži raztrgana postava in tisoči nas kolnejo. Svet je hinavstvo, goljufija, in ne delamo dobro, če mu napijamo.«

Z Očetom se strinjam, da je TS Hin in sleparija, zato iz njega izstopam. Koc pa je tako v **Placi** kot v **Večeru** verjel, da je mogoč tudi AltTS, kar je zame contradictio in adiecto. Koc na eni ravni verjame v Trl, to je v spoj-sintezo med Tr in imanenco, med Dt in ldo. Koliko se zaveda, da je Tr lahko le maska za ldo, ki je kot Ž AgrEkzld? Za SrKosa je KatTr le Ideolobleka, pod katero deluje Resa, kakršno oznanja Oče. Oče je manj slab od Hinov, saj govori Reso, vsaj v svoji Dbi. Sledi Kantorju. Can je v tej točki s Kantorjem skoraj simpatiziral, Vidmar še bolj. Kdor hoče bivati v TSu, se ne more odpovedati modelu Dbe, ki temelji na **Kraljih na Betajnovi**. Drnovšek je - bil - kralj, danes je Janša, predčerajsnjim topi Popit, še prej Korošec in Šušteršič. Koc pa sanjari o občestvu enakopravnih BSAPo. Kot jaz, le da vidim jaz to občestvo zgolj na robu Dbe, Koca pa je mamila vera, da se da Dbo kot takšno RR v Ideaobčestvo; kot je mamila Rožanca v **Stavbi** in **Gredi**. Sta to drži vere in stvarnosti ali blodnje in banalitete? Oče: »Raje napijemo samim sebi, svoji volji, svoji energiji, ki sta edina naša stebra.«

Koc napove DžV med Ptjo in Bržo; Vsi: »Gorje mu, ki bo podiral naše stebre! Vrag, to ste pa dobro povedali. Ha, nocoj bi moril.« Morila je Ptja, a morila je že Brža, sicer na bolj Hinnačin, kot MM v **Kurah**, glej odnos Pselite do Tomca, MV-II je Hino eskaliralo v sistematično ne le ovajanje, ampak zapiranje, mučenje, glej duhovnika Giovannija in Klavoro v **Ognju** in **Operaciji**, dramah Mire Mihelič itn. Če se hoče Brža ohraniti na oblasti, je nujno, kar pravi Oče: »Ojeklenel sem v takem razpoloženju.« To je razpoloženje Kpl Prapr(otnik)a; je čudno, da sta ga dala KaKi likvidirati? Vsi bomo morali sodelovati pri obrambi naših P(rav)ic, seveda pod masko obrambe Evrkule, KCe, Katboga, SNara: »Gospodična Majdalenka bo tudi kmalu morala sleči rokavice.« S prstom, oblečenim v rokavico, se ne da precizno streljati, pritisniti na petelina.

Z vsemi takimi in temi besedami čaka družba na Ivanovo vrnitev; od njega si obeta, da se ji pridruži in jo še okrepi. Oče: »Ko bo prebolel te svoje boje, bo postal moj vzoren naslednik. Vem, da bo steber, ki bo marsikaj vzdržal.« Kot Savo v **Ognju**. »Ura čiščenja pa je dobra tudi zanj.« Vsakdo si razloži čiščenje po svoje; Oče kot ojeklenitev Kpl brezobzirne moči, Ivan-Koc kot očiščenje v božjem objemu.

In se pojavi Ivan, vendar ne sam: »(Ivan ves božji in mlad, in Regina, daljna skrivnost.)« Ne zanikam, da Koc v **Placi** ni nagnjen k Ideaci, k avtoHeraci (heroizaciji). Prav ta poteza ga vpelje v Of, med Prte, naredi ga za ideologa SIReve. Bartol ni mogel igrati analogne EV, njegov junak Timon v **Empedu** je strahopetec, kvečjemu voyer, nikak aktivist Dobrega. Škoda, da Koc v **Večeru** ali kakšni drugi NOBD ni zmožal sorodnega zanosa kot v **Placi**; o Ivanu: »zagorel, v srajci brez suknje«, ga Posn Hanžek?, »zavihani rokavi«, kot

delavec, »s planinskimi rožami«; no ja, nekaj Ire si smem privoščiti tudi jaz; mar je Ivan ušel iz Gobčeve **Planinske rože** oz. Gubčeve brigade, iz kake Vodopivčeve ali Bučarjeve operete? »Govori iskreno in počasi«; opa, če bi srečal takšnega Ivana, bi mi bil kot kak Tork(arj)ev junak, ki uka in jodla. Celo šlacik je, ta Ivan v teh trenutkih: »Pozdravljeni! Mir Gospodov bodi z vami.«

Če je Ink bral **Placo** le do sem, razumem, da se mu je uprla; tu je Ivan še Katzgleden, zdravec, da mu ni para. Ta Mir z vami! mi gre posebno na živce. A menim, da so to Zunpoteze Ivanove. Bravec mora potrpeti in počakati, da se Ivan odpre; imeti mora čut za tisto, kar je zadaj za tem sladkobnim plakatom. Začetni Ivan res kar sije od presladke spodobnosti, kar naprej ponavlja: »Pozdravljeni«. Koca še bolj spoštujem, ko vidim, kakšne ovire je moral v sebi premagati, da se je otresel te Katcukrenosti in piškave vzornosti.

Ivan K-da živi v samoomami svojega ozdravljenja-spreobrnjenja; zato je kmalu po prihodu presenečen; trči ob trda tla: »(se zave) Kaj pa to? Slavnost?« Zanj veljajo le slavnosti-svečanosti DušNote, ne Dabsrečanja. »Vino? Pijana melodija?« Če bi Ivan tak v drami ostal, bi bil le zoprni čistun, Ćtpurist; pa ni. Koc v teku drame poglobi Ivanov lik do Mistraszežnosti; bravec ne sme nasesti prvemu vtisu. Ink mu je, a mu ravno kot kritik ne bi smel.

Ivan se nad okoljem zgraža, sebe kot Temdrugega prepoudarja; torkarjevski moment: »O, moj Bog, kam sva prišla? Ali nič ne vidite ..., da sem popolnoma drug? Poglejte me, jaz sem ozdravljen!« Jaz, jaz. Precej tega jaz-enja je bilo v Kocu, a ga je zmerom - Strno - znal preOsm v Pozsmer: iz Avza v Tr. Začenja pa res Ćtsamovšečno: »O, koliko veselja je v meni! Pa vi ga ne čutite. Ker je prečisto! Ne razumete mojega jezika, ne razumete mojih gest.« Kar je res, le sam ne bi smel tega tako vsiljivo riniti v prvi plan. »Zato bom čakal s sestro pri vratih in gledal vaše tuje obraze, da se zjasnijo.« Sicer pa je nekaj tega samodopadljivega Ćtčistunstva tudi v **Sfanti**.

PrePoz junak je zmerom tudi vprašljiv; v tem pomenu ostaja Ivan do kraja prePoz, tudi - še posebej - tedaj, ko Maki odpušča. Maka je bolj primerna, je Poz skoz GhKo, medtem ko se je Ivan očistil, kot da bi bil sam bog. Koc mu pripisuje poteze, da je prerok, apostol, na robu sam JKr. Tu sta si sorodna z Mrakom, ki se občuduje v liku Moža (Njega), glej **Obl(očnic)o**, napisana je istega leta, 25, le da je Mrakov Mož-On N(ad)Č(lovek), ki mu vsi ostali služijo, Salome-Janez Krstnik mu je apostol(ica). Mrak je v **Obli** ničejanec, radikalizira Ivanove poteze oz. Mož ne potrebuje boga nad sabo, sam je AbsGos, medtem ko je glede na boga Ivan le zgolj Čl, ki ga Previdevnost vodi.

Ptja je vzela od obeh, naredila sebe kot SAKO-Kldo za prerokinjo, za subjekt Zge, tj. vsega, Dbe in kozmosa. V tekmi, kdo bo močnejši, je dala v koš Mraka in Koca. Najprej ju je poskušala premagati skoz KtD junake, a ni šlo, vsi ti so propadli, Vanja v **Lo-05**, Tiberij v **Grakhu**, Pravdač v **Grofih**, Gubec v **Punti**; le Tomc (**Kure**) ne, a je moral zato iz Slje. Nato pa se ji je le posrečilo najti-udejanjiti zmagovite Here, ki so celo preživeli, Mihola v **Razcih**, Kostjo v **Operaciji**, Mi(ho)M(arjan)o v **Rojstvu**.

Kocu je blizu LR, Ivan že poseduje - se odloči za - njen ekskluzivizem: »Nič več ne tehtam«, kaj bi. »Samo: ali, ali. Vse drugo je odveč.« Takšna rešitev dilem vodi v ĆDč, s tem - v realni Dbi - v Bm-DžV. Ivan sicer po drugi strani vse preOsm v IdeaKozmHaro, a kljub temu ostajajo zli zunaj te Hare, kot je ostala Brža zunaj SNla, kakor ga je MV-II koncipirala in vodila Ptja (OF). Kar je ostalo zunaj, je bilo podložno likvidaciji, saj je spadalo v domeno hudiča, s

tem v ontološki nič; torej je bilo edino prav, da je Matjaž likvidiral gestapovca Matoha, **Težka ura**, Špelca esesovca Baumanna, **BSSvet**, Mihol Ferleža, **Razci**, Martel Sava, **Ogenj**. To je dvojnost, ki je nista rešila ne KC ne Koc.

Sam sem okrog 88 delil mnenje s tistimi Katteologi, ki so trdili, da je JKr našel pekel prazen, ko je vstopil vanj, da bi iz njega odpeljal - rešil - grešne duše. SKC po 90 je pekel spet napolnila z zločinci, z Ribičiči in celo s Kučani; toliko jih je natrpala noter, da se je delal dren. S takšno KC pa nisem več hotel imeti opravka. Koc je glede tega nihal. 42 je podprl likvidacije - zanj justifikacije - Natlačena, Prapra, Ehr(lich)a, kasneje ne več. V **Večeru** vse ekskulpira oz. Vašsaže podredi, ker so se spametovali, Prtgrupi. PVD je moral pomeniti maja 45 zanj šok ali pa je v njem videl - se prepričal - le pomnožitev justifikacij, tj. pravičnih obsodb iz 42.

Ivan se težko otresa navdušenja nad samim sabo, nad svojim spreobrnjenjem, ki ga je doživel v planinah. (So te planine napoved hribov iz MV-II?) Grupi oz. Očetovim gostom: »Torej živite ob spominih.« Na NKNM, ki je za zmerom minilo. »Starci.« Zmerja, žali. »Ljudje božji, kako ste se postarali«, v teh nekaj dneh, kar vas nisem videl. Čas je Rel, jaz sem se pomladil, odtod sprememba pogleda-ocene. »O, jaz sem pa tako mlad. (Iskreno sklene roki.)« Ni še vsaka iskrenost Poz; Ivan iskreno sam sebe občuduje. Tork tudi, a vemo, kako ogabno je to pri njem. »Ah, tako mlad! Prepad se je dvignil med nami«; zato je razumljivo, da bomo mi mladi vas starce zmetali v prepad(e), v roške jame. Pri tem je nerodno le to, da smo metali tudi Biomlade, Dmbovojaki so bili skoraj sami mladeniči; a kaj, ko so bili stari v pomenu DbZge, Biostarec Otonžup pa najmlajši, ker je oznanjal brezobziren in samozadosten Vitz, glej **Veš, poet, svoj dolg**.

Koc je bister; svoj ekskluzivizem dela za pogojen: »Nikdar ne bo mosta čezenj«, čez prepad, »če bo Gospod tako hotel.« Tega pogoja Ptja ne dovoli. Ptja - Mrk v StlRci - ve, da Zg kot Gos ne dela brvi čez prepad; udje Brže se lahko rešijo, a če pridejo sami že pred odločilno bitko na našo stran. Kdor pa ostane na napačni - Sž - strani, bo tam pokošen. Koc je napačne pripeljal k NSSi, **Večer**, ostala NOBD ne, Zup ne Mirtiča ne Žolca ne Harza. Koc je skušal zadnji hip lRevo RR v Haro Dbe, **Večer**. Morda se je septembra 43 to še zdelo mogoče, čeprav se je Ptja ravno tedaj zelo (po)trudila, da bi opravila likvidacije-justifikacije še pravočasno, pred dokončno zmago, glej Kočevski proces, ravnanje z Bržlibci iz Grčaric, a pod okriljem sodne prakse legitimne in legalne oblasti, toživci in sodniki so bili pravniki (celo bivši libci), Kocijančič, Tomišek, Vito Kraigher, Žiga Vodušek itn. **Večer** je bil v tem pomenu polemika s krvavim pravičniškim ravnanjem Ptje. Ker pa Zg ni potrdila Kocovih napovedi, DžV-Bm se je od septembra 43 naprej - do maja 45 - stopnjevala, Dmbci so šli skupaj z Nemci v Rad ofenzivo zoper Prte, glej Hudalesov **Korak s poti**, glej pomor Prtov pod Gorjanci, izvedel ga je bataljon Vuka Rupnika, je Koca ta razvoj dogodkov moral vreči v praznino. Po mojem je rad odšel v Glavni štab oz. k Titu v Jajce in na Vis: da se ne bi moral neposredno soočiti s stvarnostjo DbZge, ki ga je pustila na cedilu. Za dolgo je dajala prav KaKiju, **Rojstvu v nevihti**, ne Kocu, ne **Večeru pod Hmeljnikom**.

Gostje ne razumejo boga-Boga, kot ga ne DaSHKI. Neka Gospodična: »No, kdo pa je ta gospod?« Izgovori ga z malo začetnico, tako ime zapiše dramatik. Ivan: »Če imate otroško dušo, me boste razumeli.« Tu pa ima Ivan prav. Slab je njegov prelahkoten infantilizem z Ideaco; otroškost DušNote kot

Strno Tem zaupanje v BDra pa je nujno za slehernika, ki se hoče odrešiti, ki hoče najti stik z Dt. To je poteza kneza Miškina v **Idiotu**, to je idiot v Člu; upam, da tudi v meni. Hčerka Aka mi je dejala lani v Planici, ko sva se sprla, da sem idiot; ni se mi opravičila, še naprej misli tako. (KasO: upam, da ne več, spravila sva se.) Idiot pa sem, ker iščem Dtsvet, ki ga seveda ni; enako kot Aka misli Ink, le da je ona direkten pristaš Kpltrga, zato piše TrivLito (ne le, **Dnevnik Hiacinte Novak** je tudi - močna - avtolra), Ink pa kot član SHKI maskira TrgKpl pod EstVrtami. Tudi pod EtVrtami, a ta Eta je le dežnik, sestavljen iz samih lukenj. Je res Ink ena sama zluknjana marela?

Ivan o Gosu, v katerega veruje: »To je tisti, ki sem ga vroče čakal.« Čakal, da pride vame; to je lahko v duhu Kata ali Heida. Boga ali biti. Dine je v **SAnti** mislil, da ga je dočakal. V **Potovanju** ga je šel iskat, a ne našel; to je opisal v **Vrnitvi iz Koromandije**. V **SmKrstu** ga je spet izgubil, glej usodo sestre Pie, ki je negacija Sestre Regine. V **Igri za igro** in v **Čečkih** pa je to izgubo (za)čutil tako močno, da mu ni ostalo drugega kot OIS. V to smer vodi Beckett, ki živi v zamanskem **Pričakovanju Godota** (Goda-Boga).

Koc-Ivan pa sta v **Placi** prepričana: »Sedaj sem ga našel. Sedaj stojim na trdnem temelju. Nič več se mi ne ziblje pod nogami.« Tako sem ga našel jaz v volčjem tednu konec 56; NDM. Od tedaj lahko rečem kot Ivan-Koc; stojim na trdnem. To niso trdna tla DbZge, ampak trdno zaupanje v BDra. Ta zaupljivost pa je močna le, če Čl nosi v sebi otroško dušo.

Sam mislim, da sicer IdČl je Judež, je Klavec-Ubijavec, a je v njem kot Pot tudi DrČl, otroška zaupljiva duša, zato Sm - kot samokaznovanje - ni nujen. Dine je to otroško DušNoto izgubil, desetletje prej že Priž. SHKI je brez nje, SrKos jo fingira, je najhujši Hin. Kdo jo danes še ima? Dovjak in Muck. Glej **Karuza** in **Zalog**. Ni čudno, da Ink Mucka Zanič; Dovjaka pa sploh ne pozna. Zadošča mu prevarant Janč, kar je ta v **Pavu** postal. Same umetne bleščice.

Začetni Ivan odkloni-zavrže tudi Mako; razganja ga od samoljubja. Moral bo skoz še eno EtVerpreizkušnjo: da bo v sočlu zagledal sebe, v obeh pa Pot za odrešenje; ne trdnost temelja, ki j e (bit, PnM, Ožld), ampak trdnost upanja zoper upanje. Zdaj tega še ni zmožen; Maki: »V resnici sem pozabil tvoje ime, deklica. Vem, lepo je bilo. Toda zdaj so šle nove zarje čez nebo.« Ne še prave. »Zdaj ko se rodijo čista bitja.« Čisto bitje je Regina. A Regina mu bo povedala, da je sama le pot k Resi; prava Resa bo nastopila šele v €S razmerju med njim in Mako. - Se strinjam. To vidim, izkušam. Zakaj Ink ne vidi tega?

Nastopi Regina: »(zaraja) O, kako silno močan je nocojšnji večer!«

Tu naj analizo **Place** prekinem, naj zadošča za zdaj le njen prvi del. Ravnam enako, kot sem pred nekaj leti v analizi Murnikovega **Sarja**. V pričujoči knjigi sem analizo **Sarja** nadaljeval in končal. Enako nameravam z analizo **Place**. Bom zmogel? Bom še imel čas?

Februar 2005

VERA SE PREIZKUŠA V UMAZANI REALITETI

(ob Čufarjevem Polomu)

1

Kot je pri meni večkrat v navadi, spet spreminjam kompozicijo pričujoče knjige, **ViOb**, Pniz **KtDvK 4**. Blok **KtD in KocD** izločam iz nje, prenašam ga v naslednjo knjigo istega Pniza. (KasO: načrta-spremembe nisem izvedel, razprava-opeka **KtDKocD** ostaja v **ViObu**.) Nastalo vrzel bom napolnil z ES analizo Čuf(arj)eve drame **Polom**, 34, izšla je kot samostojna knjiga v založbi Ekonomska enota. Micelijska zveza: založbo sta vodila Kreft in MOč, tudi Stane Krašovec. (MOč je v nji sodeloval, dokler ga niso zaprli; še MV sem hranil škatle z imeni in naslovi naročnikov založbe oz. revije, ki so jo izdajali, Književnosti.)

Knjigo **ViOb** bi končal, kot sem si bil zamislil: z ES analizo Murnikovega **Sa(mova)rja**, naslovljeno **Vera postane pijano blebetanje**. (Najprej sem imel: frazarjenje, a sem spoznal, da je celo frazarjenje previsoka, preveč vsebinska beseda za to, kar počnejo v **Sarju** dediči SNKNMeša.) Priobup je, ko Čl (Slc) niti frazarjenja ni več sposoben, ko le še blebeta. Sprašujem se: ali danes - v PMLD - počne kaj drugega kot Pijblebeta? Pa naj je Polik, Umtk, MČ(I), kdor koli. Če je tak, ni vreden obstoja. Ceterum censeo.

Za analizo **Poloma** (**Poma**) moram najti ustrezen naslov, variacijo na prejšnje naslove, začenjajoče se z: **Vera**. **Pom** dopolnjuje Koc(bek)ovo **Pla(meni)co** in Kreftove **K(reat)ure**. Zanimivo: edino Koc naslavlja dramo z Pozzanosnim naslovom, druga dva z NegKritspoznanjem. Gre za polom kreatur ali tudi Pozljudi, PČa? Kakor se vzame. V dani SDbi PČ - v obeh dramah - ne more uspeti, Tomc iz **Kur** mora emigrirati v Srbijo, Jurman iz **Poma** ne zmore organizirati stavke, SoD zastopniki ga izigrajo. Oba pa zmagata v Etperspektivi, tudi v DbZgi. - Naj bo naslov **Poma: Vera se preizkuša v umazani realiteti** (klavrní banaliteti)? Zakaj ne?

V vseh treh obravnavanih dramah vera obstaja, se utemeljuje, se reši, zagori; v vsaki po svoje. V **Kurah** se veže na Vojplatformo JugoSlavstva, v katero se prek izbranih Praljudi vključuje PozSlov, prek LeNclRevarja Tomca, mladega Lea Kostanjška; mali in zatirani Nari so analogni Prolu. V **Placi** se veže na kozmično Tr, ki daje uporu bitno-MagSak razsežnost, lik sina Ivana. Potreben je (bil) še tretji Pozlik, delavec, ne le predstavnik Prola, ampak sam jeklar ali delavec kovinske Indus(trij)e, ročni delavec, kovač, ki je obenem tudi

Polik, verjetno član prepovedane - ilegalne - JugoKomPtje. O tem se ne govori, se ne sme, dramo bi oblast prepovedala za natis in uprizoritev; podatek je konotiran, več kot verjeten.

Ivan ni član Ptje, Koc ni postal to nikoli, Tomc pa deluje v času, ko Ptja še ni ustanovljena, 1914. Tedaj je SoD razdeljena na več frakcij, na Le in De smeri. Ivan, če je član SoDe (morda je le član društva Preporod), sodi v Lefrakcijo. Ta se je na prehodu v 20-leta RR v Ptjo, medtem ko je Defrakcija prevzela jedro SoDe, sodelovala celo v oblasti Juge, njeni predstavniki, Anton Kristan, kot ministri v Jugovladah. To je smer, do katere je Čuf RadKrit; predstavlja jo najbolj Neglik v drami, Lojze Rojnik, »zastopnik Delavskega zaščitnega urada«; kolikor se da rangirati Neg(ativnost) vrste figur iz **Poma**; kolikor se da razločevati med Izdi Prola, kakršna sta Rojnik in Matevž Rupnik, in zastopniki KplBrže, podjetnikov, od najvišjih, »upravnika podružnice stavbnega podjetja Kremen« Oskarja Bruma, do njihovih trabantov-plačancev, nadzornika Albina Perneta, tajnice Olge Kregar, Brumove soproge Melite ipd.

Prav za prav je razmerje sil: mnogi zoper enega (Jurmana) ali eden zoper mnoge. Ta eden zastopa ZgDb bistvo Prola, Prol sam še ni ozaveščen, nahaja se v Ktz stanju, niha zdaj sem zdaj tja, enkrat je bliže LRevi, a bolj čustveno kot zares odgovorno, drugič se pusti prevarati od SoD demagogov in barab. To je Prol, kakršen je bil v Slji še v 30-letih, a že davno prej, na PrSa, glej Medvedovo **Sreče kolo** itn. Šele LR MV-II (41-45) doseže diferenciacijo: med Prolom, ki gre v Prte, in Prolom, ki se pridruži Dmbcem oz. do konca vojne hlapčevsko služi Nemokupatorju. Ta diferenciacija je DbZg dejstvo; druga stvar pa je, kakšen je njen pomen, PSt. Ali je Prol, ki se tako rekoč ves PoV pridruži Ptji, ker je ta zmagovita, res še LR-Prol? Ali ne ravna, kot je MV-II, tj. da pristane na dano oblast? Danes (05) se zdi, da je analogni Prol večinoma volil Janševo stranko; da ima celo Ncl-fašistoidne poteze, kot NemProl v 30-letih. Niso Kmetič, Berdajs ipd. demagogi a la Rojnik (Rok)? Danes ta Prol kombinira simpatije do Sockoma, kakršen je vladal med 45 in 90, s fašistoidnostjo; to je miloševićvska smer. Če česa, danes nima SProl več DbZg perspektive, ne objektivno, te ni imel niti v 30-letih, šlo je za IdeolMag SSL, niti sam sebe ne prepričuje več, da je DbZg sila, kal Prihi. Briga ga le njegov neposredni gmotni - tudi lumDuš - interes. Je karikatura Prola-30.

Estgledano je **Pom** slaba drama; Tudi **Kure** in **Placa** nista Estperli. **Pom** je ČB agitka, Konv-stereotipna, sestavljena iz SpS obrazcev, le da so ti obrazci iz MrkLR besednjaka-sveta. A ker je **RSD** analiza Isa Dti (Isle), me Estvidik ne - ali manj - zanima. Na dan prinašam, komentiram ISlo, kakršna nastopa v **Pomu**. Za to raven pa naj kar takoj na začetku analize izjavim: naj bo MrkLR (dejansko Stl) **Poma** še takšno SSL, če moram izbirati (a Čl mora zmerom izbirati v Pos EkP dilemah oz. MePih) med Kpl-Bržo-30 in MrkLR-30, izbiram še danes LRevo, kot sem jo kot otrok PV; ne še 34, tedaj sem bil šele 4-leten, že pa 38, ko sem čustveno silovito simpatiziral s Špansko republikansko armado, da ne govorim o 41, ko sta postala Čuf in Koc soorganizatorja Ofe, Kreft pa je moral (enako kot MOČ) nositi svojo težko usodo.

Analizo **Poma** pišem, ko sem opravil že ES analizi dveh Čufovih Kod, **Ameriške tatvine (Tine)**, 35, in **Eksa**. **Pom** je enako poenostavljen kot ti dve Kodi, manj razvlečen kot **Eks**, bistveno bolj Ideolzaostren kot obe. Kot da je Čuf napisal Kodi, da bi omejil - spodbil? ne, tega si ne bi upal trditi - Radostrino **Poma** in StlMrka, ki je njegovo sporočilo. ČufD, kolikor jo poznam -

podrobno ne poznam še vse -, je sestavljena iz obeh polovic, ki se odsevata, dopolnjujeta. **Pom** je korektno pravoverno delo Komsta, **Ėks-Tina** sta deli komediografa, ki je sicer Rad zoper KplBržo, zoper dani AMorsistem SDbe, a mu nasproti ne postavlja IdealRevarja, kakršen je Jur(man), ampak precej - bistveno - manj opredeljene, zaključene, Redlike; tako Tine iz **Tine** kot Milan iz **Ėksa** sta bistveno bolj Svna od Jura. Dramatik se trudi, da bi jima pripisal humoristično distanco do vsega, celo do Kploblasti in Bržoblastnikov. Ti so smešni, kot takšni nekako dopustni ali življivi, medtem ko Kplbanda od Bruma do Roka ni vredna obstoja, ni je mogoče tolerirati, nujna je LR kot Abslikvidacija zlih-zla. **Pom** utemeljuje ne le SV-LRevo MV-II, ampak tudi PVD (Holo hudičev-stva), medtem ko sta Kodi strpni. Dopuščata celo, da Pozliki preživijo, da postanejo srečni znotraj sistema, kakršen je, par Tine-Špelca, par Igor-Mira; po svoje celo mnogo bolj vprašljivi par iz **Tine**: Ėli in Riko.

Razen tega para sta prva dva imenovana para na liniji ĆD NKNMeša, para MirMara iz **LjDa**, medtem ko **Pom** ne slika analognega ĖrS para. Jur je sam; obe v drami nastopajoči Že, Melita in Olga, sta ničvrednici, po svoje cipi, predani le HedSekUžu in spremljajočim ga pojavom, lagodnemu Žu, ki je Strno Ž na račun IZ delavcev. Medtem ko je Špelca služkinja, živi od dela lastnih rok, torej Prolka. Manj je takšna Mira; Mira je hči malomestnega Polika-Garja (Hrena). Je kot Marica iz **LjDa**, ki prav tako ne živi - gmotno - sama sebe. Prolka Špelca se vrača k stanu služinčadi iz **LinMata**, k Nežiki. Ta sloj se v teku nadaljnjega poldruega Stola razcepi v dva: ene služkinje se dvignejo z dna Dbe, mednje sodijo Melita, Olga, tudi Cilka iz **Ėksa**; poroče se z Vašveljaki, z Meši. Drugi del ostane na dnu oz. pade s pozicije Nežke, ki ni brez Dbmožnosti, skupaj z Matom kot soprogom bosta postala upravitelja baronovega posestva, kmalu nato lastnika. Će nimajo sreče poročiti se z uspešnimi arivisti, kakršen je Mat, ostanejo dékle, usoda teh pa je žalostna; glej Lenardovo **Deklo božjo**. Neža iz **LjDa** je kot posel Dne še varovana, tedanja SAVS ima še FP okvir, Recihatke iz **Dekle božje** pa so že Brži in ogabnim milostivam (Meliti itn.) na milost in nemilost prepuščene Prolke, prav za prav LumProlke.

Jur dobi v **Rojstvu** Ideapar: Krim Nino, oba sta kovinarska delavca. Ėnako - v isti drami - Miha Marijano ali obratno. NOBD je utemeljena na enakopravnosti spolov, kar je že tendenca NKNMeša. Ćprav Marica iz **LjDa** ni študirana na visoki šoli, ima le gospodinjstvo šola, Kulno se šola v Ćiti, intelektualno dr. Snoju ni podrejena, ni Kmtrapa kot služkinja-dekla Neža. Prav v KristanoviD - tudi časovno med **LjDa** in **V provinci**, glej dramo Silve Trdinove - se dogaja prehod nešolanih Že v šolane, v vse bolj ĖiA ustrojene; glej Lojzko iz **Zvest(ob)e**, Slavko Sajac iz **Kata Vrankovića**, Ivanko Rome iz **Samosvojega**. Tudi Lojzka iz **Hlapcev** je ĖiA Uča. Obdobje med drugo polovico 90-let, **Zvesta**, in I. SvetV je tudi v tem pogledu izjemno pomembno. Vidi v **VošVidi** in v **JurčVidi** nista bili še niti Uči, nič drugega nista mogli kot predajati se ekscesivni ĖrS strasti, da bi se potrdili - radikalizirali - kot Moč(na)Os, kot SAPO.

Za hip skušam odmisлити, Ćprav mi je to težko, kaj se bo razvilo (kdo se bo razvil) iz Jura v NOBD oz. še bolj v SPD, ki je Kritslika NOBD junakov, v likih ne le Komsa iz **Afere**, ampak Marcela iz iste drame: Vincent iz **Kong(res)a**, Stari iz **Grede**, Žlajpa iz **Joba**; Koms in Marcel sta že MV-II takšna: Rad Stlsta.

Ni važno, ali gre za jeklarske delavce, Leskošek je v službi v Saturnusu, ta tovarna izdeluje izdelke iz pločevine, ali za sinove bančnih direktorjev, ki so sami že doktorji (prava), kot dr. Marijan Dermastia (Urban), ali za Trgkomije, kakršen je Žan More. Vsi so klavci, ozkosrčni, dogmatični, fanatični, SZSL Bari, ki ljudi, katerih ne marajo, pečejo na ognju, jim zabadajo žareče igle pod nohte ali ukazujejo Holo-PVD. Ne morem se tega ne zavedati, tega ne upoštevati. V Juru moram videti Mačka in Marinka, Brejca in Janeza Hribarja. Pa vendar - mar sem res shicofren? -, v Juru moram gledati tudi IdeaHera, ki se bori za ĆiA Čla. Za vzor ne bom postavljajal ne Krefta ne MOča, pač pa Čufa, ki ga 42 kot talca ustrelijo Nemci, Krima-Nino, Slavka Šlandra, komandanta Rozmana; če pa ne teh, ki so morda že udeleženi v likvidiranju Sžov kot mrčesa, pa vsaj tiste, ki so že 41. leta ubiti; tudi mojega nesojenega strica Staneta Bokala z Jesenic, iz kraja, kjer je rasel Čuf.

Gre za paradokšno Stro Čla: da je IdČl in DrČl obenem. Tudi v LRevarju, ki je po eni strani MakIdČl, član Klde (Ptje) kot AgrĆkzKlde, je DrČl, je Čl, ki sanja in hrepeni po smislu-Dti, imenuje ju pravičnost. Ne le hrepeni, ampak deluje za ta cilj. A brž ko deluje, greši, dela zlo. Če je član Ptje, je soodgovoren za zlo(čine) Ptje; če noče biti član Ptje, ker ve, kaj je Stl, kot recimo Vodetova, ta odide iz Ptje, se osami, izolira, kot se je Mrak, kot se po svoje zadnja leta jaz. Biti čistih rok, kot je **SAnta**, je strahopetnost; delovati za Temspremembo Čl(oštv)a pa pomeni jemati nase breme zl(očin)a, Vanja v **Lo-05**, tudi Gubec v **Punti**.

Jur v **Pomu** noče še nič vedeti o tematizaciji zločina oz. realne prakse kot Strno nujnega zl(očinstv)a; jaz Jura ne morem gledati, kot da o tem, kar se je zgodilo med 34 in 90, ne bi (namreč jaz) nič vedel. Pa vendar dajem Juru prav. Ko ga primerjam z BrumRoki, pristajam na to, da se KplBržo likvidira, tudi fizično; torej še danes odobravam, da je dala Ptja - VOS - Prapra pobiti kot steklega psa? Da. In Natlačena? Da. Ćhr(lich)a, ki ni vladal kot Natlačen, ni pošiljal ljudi v koncentracijska taborišča kot Natl/Korošec MOča, morda tudi Čufa, v Bilečo? Ćhr je bil ideolog Kfza, DReve v Španiji, ki je pobila - tudi po zmagi - na stotisoče LRevarjev in nedolžnih. Torej je sokriv; likvidirajmo ga! Kot kaže BRoz v **Človeku, ki je umoril Boga**.

Je umazanih rok torej tudi nekdo, ki se ogne praktični realiteti in ki je sam prav zategadelj ubit, SAnta? Če ni ubit, je sokriv, tudi zato, ker se strahopetno umakne. Mrak je bil manj kriv, komaj kaj kriv, ker ga je Db neusmiljeno preganjala, odpravala, mučila, Zanič, kaznovala. A jaz, ki me je nosila po rokah? Kriv. Sem otrok Pravca, sem svinja, ki ne zasluži živeti. Se ne odkupujem s svojim delom, z - nemajhnimi - sámoodpovedmi, z ISlo? Se in ne. V nečem sem tudi SAnta, v nečem Kreon in Paž. Koliko sem česa? Se to sploh da izmeriti? Ni edino pravično, da nas vzame vse skupaj hudič? Da je-bo Čloštvo in corpore kaznovano, ker ne zasluži obstoja?

A ker (dokler) živim, se opredeljujem, danes z analizo **Poma**, obenem s tem, da dajem Juru prav. Jura, kakršen je, ne gre likvidirati, poštenjak je. A je v Juru Strno Koms-Marcel; ker pa je Jur 34 in Jur 44 in Jur 54 (ko je šef na OZNI) isti Čl, bi bilo pravično preventivno likvidirati Jura že 34; to je bila Ćhrova teza, utemeljeval jo je na KršĆti, terjal od Itov-okupatorjev, da DeSłci organizirajo svojo policijo, ki bi bila obenem PolP(olicija) in bi likvidirala Sžezločince, kot jih je francova, Salazarjeva, Peronova, Videlova.

Je iz tega začaranega kroga sploh mogoč izhod? Dokler je Čl na THM-krogu, izhoda ni. Zadošča, da Čl teži iz (s) tega kroga? Če teži z uporabo praktik, postane fizično zel; če ne teži tako, je le penast gobec, retorični SeH Meš. Kakor koli pogledam, s katere koli strani se lotim problema, zmerom trčim na isto: na neupravičljivost Čl eksistence.

Pa vendar, ta ES analiza **Poma** bo - vsaj Etčustveno - dajala prav Juru, ne KplBrži, ne Dbsistemu, kakršen je nastal po 90 in sem ga podprl tudi jaz; in ga še podpiram. Naj mar podpiram Canaletto Todoro (podgano iz kanala, anarhoizbrisanca), ki me bo pripeljal do pokola v Srebrenici, Srbedžija Mladićeve sorte? Še belokurčni Spodobnik (belega kurca ima, ker je tako NeČi) je manj slab od Podganarja, saj le čveka in zasaja Slovdrevesca po Jorasovem imperiju na Dragogni, medtem ko kopljejo Todorici jame, v katere bodo Karadjici odstreljevali nezaželene. Todor je dedič Jura, ki je postal Maček; Spodobnik je dedič delavskega zaupnika Rupnika, ki se cmeri in popušča na vse strani, nastavlja rit vsakomur, ki mu pride na misel, da mu zabije vanjo kurca. DaSlja je dedič PohPlde Bruma, kurb Melite in Olge, barabe Roka, umazanca Perneta. Zato tako težko živim v tej deželi, sestavljeni iz samih nemarnežev. Pa vendar raje živim v nji, kot pa da bi se vrnila Mačkova Dž! Živio Jur, dol z Jurom!

Kako lahko še ohranjam Dušzdravje (zdravje?) tak, kot se slikam v tem poglavju razprave o **Pomu**? Pa sem res še pri sebi? Je pri sebi lahko le nekdo, ki je enakega Dušustroja kot Rok? Mislím na SrKosa. Torej: živio norost! A kaj, ko pazim, da bi svojo norost skríl. Jernej Roj jo je pred pol Stola pokazal, pa je moral v emigracijo. Ni je mogel skriti Umtk Larsen, **Zastori**; dramatik dr. Ivan Robida (psihiatri Göstl, Kanoni, Magajna, Gerlovič) ga je strpal v umobolnico, kot so nekoč dr. Blažiča v Detelovem **Učenjaku**. Mene so nasprotno nagradili s članstvom v SAZU, kjer objektivno podpiram SrKosa in Topa, lumpa in samoljubneža, ki se mu blede od SNcla. Sem ju že kdaj klofnil po ksihtih, brnil v rit? Nisem z obema ljubezniv, pravi Meššpodobnež, ki je enkrat volil celo Spodobnika in njegovo ogabno ljudstranko? Težko se najdem.

2

Brum je »lepo rejen«; stereotip. »Si zažiga cigaro.« Kaja cigare, stereotip za Bržo. Perne pa je »zanemarjen in zapit.« So bili PV Kplpodjetniki res takšni? Danes niso; a danes je SKpl Dgčen; NDM. Je krivda KplBrže, da ni cenila LiteKule in je pustila, da je njeno sliko slikala le Leopozicija, le MrkEtKrita? Je torej ne le Lita, ampak tudi SD - vsaj njena večina - v službi Pole, celo ŽurPole, ker je Prolu manjkala Dbmoč? PVUmtki so bili v službi Prola, Ete, Rese, kakor so jo razumeli; a danes? Danes so v službi Kpltrga; pišejo, kar se da prodati. Ni to še slabše kot PV? Je primerna le drža norca na robu Dbe, kot je bil Mrak, ob njem Bartol? Can je že kombiniral marginalca, Petra iz **Poha**, s Prolcem oz. s SHKI, ki vodi Prol, z Maksom, **Kralj**, z Žurstom Ščuko, **Blagor**.

Pogovor med šefoma je enako stereotipen kot njuni Osi. Perne: »Z delavci je zdaj zares težko. Komaj jih krotim.« Šef kot krotivec divjih zveri. FP. »Na vsak način morate poskrbeti za denar. Delavci so siti obljud in čakanja.« So zaslužili delavci okrog 34 toliko, da so lahko spodobno živeli? Manj? Več? Kaj

pravijo podatki? Berem obojne: ene, ki trdijo eno, in druge, ki dokazujejo nasprotno. Bo kdaj SZn dovolj nepristranska? Se je godilo SProlu 34 slabo le, če se je Dnoče zapil? Bolniško zavarovanje je že obstajalo. Tudi delavske hiše. Ekonkriža je sistem omajala; ga je tudi podrla? Ni Prol stradal le tedaj, če je stavkal? Ni stavkal, če ga je »nahujskala« Ptja?

Brum o tem ne dvomi: »To pomeni, da je pred vrati puntarija.« Stavka-34 je **Punta** 1515 ali kadar koli. Brum ugotavlja »hujskarijo. €, jim že pokažem! Zaenkrat še nismo brez moči.« Verjamem, da so se podjetniki tako izražali; a kdor seje veter, žanje vihar. MV-II je Ptja pokazala Brži krepek vihar; EDč skoz DžV. Se te možnosti Brža ni zavedala? Je bila samozadostna, samozadovoljna, samouspavana? Če je bila, je bila kriva - tudi za lasten polom. Polom Prola 35 se je čez desetletje RR v polom Brže. Ni to pravično?

Pa je pravičnost sploh ustrezna kategorija? Ni Eta le maska-alibi enim in drugih? DaSDb temelji na EtKriti Ptje, njenih policijskih postopkov. Pa ni model zanje dala že Brža-34? Brum: »Perne, pojdite na opekarno in na žage.« Podjetje Kremen zajema tudi strojne delavce kot srž Prola. Ptja je le radikalizirala, s čimer je začela Brža, ta že v **Zvesti**. Brža je bila še diletantska, njen ovaduški sistem je bil še amaterski. Fz (tudi Kfz) in StlKom sta ga izdelala do perfekcije. A Strno je bil isti, le da se Brža še ni zavedala, kaj jo (lahko) čaka, česa je zmožna StlPtja. Perne je o tem bolje poučen od Bruma, ker je nižje na Dblestvici; je bližje Prolu, ve, kaj ta misli in kakšen je: »Vse naredim, gospod šef.« Nadzorniki Delprocesa kot hlapci. »Toda tudi vi stojte budno na straži!«

Kdo je prvi uporabil t(akšn)e izraze? Kfz Stražo (v viharju), MV-II Vašstraže, enako budnost. Ptja je pojem-Vrto prevzela od Brže. Perne: »Kadar je ljudem dovolj, pozabijo na obzire in postave.« Daj ljudem neomejeno Svo, ropali bodo, klali, najprej nasprotnike, nato bodo krvavo obračunavali sami s (med) sabo. IdČI teži v kaos. Brez reda IdČloštva ni. DrČloštvo pa je zaenkrat še prelepa fantazma Ivana iz **Place**. Se Čuf zaveda tega, o čemer piše?

Brum: »Še ubijejo me!« Jasno! Perne: »V naših grabnih je vse mogoče.« Naj le malo počaka, pa bo na lastni koži skusil; Urban ga bo pri živem telesu odr. Brža je odirala delavce, Ptja odira Bržo. Pa sta ti dve besedi-glagola isto, pomenita isto? Če odiram nekoga pri plači ali mu snemam kožo s telesa? Ptja je razumela zadevo dobesedno, fizično. Je bilo njeno razumevanje čezmerno? Nista oba sistema ista (Id), le da StlPtja ubija s kroglo in nožem, Kpl sladkobno, celo z zviševanjem gmotnega standarda? Ni svet, kakršen vlada v DaSlji, svet stopnjevane - le da pocukrane - Si, ki je enako Ub? Niso DaSlci še bolj za luno, saj se puščajo SZSL; prepričani so, da imajo več Sve, da uživajo, torej da je vse v redu. In res, več Sve imajo, kot so jo imeli Slci 34 in 54; tudi - mnogo - bolj uživajo. Pa sta to res ustrezni merili? Nista le uvod v Radpolom Kplsisistema? - Dodajam svojo noro vero: da bo polom proizvedel kot stranski produkt genetsko spremembo Čla in s tem odprl možnost za Dt. Res nora vera v najmanjšo verjetnost.

Nadaljni stereotip: tajnica Olga. Upravnik Brum živi ali vsaj dela v oddaljenem kraju, v Gradišču, stran od - osrednjega - mesta; v Gradišču je pač tovarna-podjetje. Da bi se ne dolgočasil, pripelje s sabo ljubico; a kdo bi bil primernejši za ljubico kot tajnica? Njena duševnost je z lumdna; je arivistka na enem od nižjih klinov Dblestvice. Njena psiha: »A si me zapeljal v hajduško kotlino, kjer ljudje smrde po smoli in žganju, po tobaku in česnu.« Najbrž res

smrde. Leta 34 še ni kopalnic, higiena je šele na začetku, umivamo se z milom Schicht; danes si mladi to težko predstavljajo, ko so kopalnice tudi pri nižjih SSS polne dišavnih stekleničk, pomad, tekočih mil, ličil, krem za kožo. Želja Žensk po lepem imidžu je bila ista (žensk kot žensk, ne žensk kot Prolk, ne Nine, Špelce, Vide iz NOBD), kot je danes, možnosti za uresničenje takšnih želj pa so bile zelo majhne; Že-nske so prale v mrzli vodi, imele raskavo zgubano razpokano kožo. Dgč videz, a isto bistvo. Tedaj Mo-škim (vsaj večini) ni bilo do negovanosti, le BržMo-škim, medtem ko so danes tudi Mo feminizirani, si barvajo lase itn. PV je veljal še kult Hera, Her pa ne diši po pomadi. ProlHer ni bil kot DaSlci na TeVe.

Tajnica Olga je nasprotje ne le Prolljudem, tudi NKNMešem, ko pravi: »Tu ne morem ne v kino ne na ples.« MOč je šel enkrat na leto v kino, moja babica Naja v vsem Žu nikoli, pač pa vsak mesec na podučno predavanje. Olgi je le do videza-Heda: »Tvoje žene res nimava na vratu, vse drugo je pa vsako uro hujše. Oskar, poskrbi, da prideva čimprej iz teh neznosnih razmer.« Olga je globoko AMor-Že. (Poštenjaku pa tudi ne more biti ime Oskar. MOč je bil Dušan, moj stric Boris; Kraigherja sta bila Dušan in Boris, Kidrič Boris, Kveder Dušan. Tako je svoje sinove krstila Narzavedna Brža, Alin oče je bil Milovan, strica Vladimir in Boris.) Primitivno babše se ima celo za Kuldamo: »Ta zakotnost ni za kulturnega človeka.«

Oba stokata, oba sta nezadovoljna. A če so in to precej bolj upravičeno, nezadovoljni tudi delavci, kdo v tej Dbi je sploh zadovoljen? Če nihče, ni čudno, da so si vsi (velika večina) želeli Nsvet, se MV-II ogre(va)li za LRevo; Ptja jim je ponujala Nsvet, stari oblastniki nadaljevanje PV-istega. Brum: »Venomer se ubijam z zabitimi robavsi. Naravnost uničujem se! A za koga? Za naše gospodarje delničarje! Oni hodijo po Rivieri, igrajo in zapravljajo v Monte Carlu«, Bassinov ded Vindišer je kupil na Azurni obali vilo, »plešejo v Parizu; jaz se pa v zamazanem Gradišču mučim na vse pretege. Strašno!« PV Kpl je dajal v prvi plan - kot bogate Gose - delničarje, ne še menežerje; ti so postali Prašefi šele v naslednji fazi Kpla; zato tudi v DaSlji. Njihova moč izvira iz menežerske - vodstvene, upravljalske - funkcije, ne iz delnic; delnice kupujejo, ker so boljše od drugih informirani. V tem pogledu je DaKpl bolj deloven, manj zajedavski. Sposoben menežer - direktor - si ne more privoščiti pretiranega Uža na Rivieri; če kar naprej ne zmaguje v Ekontekmah, bo oplel. Pa vendar danes letajo na Sejšele, Bahame, v Kambodžo. Tudi moj nekdanji zet, ki baje nima niti za kruh, a preživi z ljubico vsak vikend v Čateških toplicah. Baje je tam bivanje (zanj?) zastonj.

Je pa nastala PV Brža enako iz nič kot DaBrža; Brum: »Ali naj se uprem« ravnateljstvu, »da pri priči odletim, kakor sem dolg in širok? Skoro iz nič sem se prikopal na to mesto.« Medved lepo prikaže v Kodi **Na ogledih**, glej mojo ES analizo, kako Pl - baron Mülenstein - propada, a kako se iz nič dvigajo trgovci-Garji, Razbornik. (Koliko so imeli Jankovič, Gantar, Turnšek pred 10-letij?) Pl je le še uživalo, s tem si je spodkopa(va)lo oblast; Brža je vendarle morala delati - vsaj sposobno upravljati -, če je hotela vladati. Kpl se je revitaliziral, ker je kot menežerstvo delal; če bi se reduciral na delničarje, ki le strižejo kupone, bi se obglavil. In se je, kjer je tako ravnal; razen kjer živi od bogastev Nve: od nafte recimo. A ti lastniki niso Brža; so plemenski fevdalci. To pa Brža iz **Poloma** ni. Takih Plfevdalcev je bilo v Slji malo, niso bili Tip. SBrža so bili v največji meri self made mani.

Tretji lopov je Ro(jni)k. Po svoje najsposobnejši med njimi; demagog kot tak, SoD sorte. Brum ga še ne pozna; zato o njem sodi: »Tu pa samo podžiga in hujska. Že tri dni se plazi po Gradišču, podpihuje delavce, k meni pa ne pride.« Čeprav Brum ve, da je drugje ravnal Dgč: »Povsod drugje je med delavstvom poskrbel za dobro voljo«, kar pomeni za zadovoljstvo, »nasitil je volka in rešil ovci življenje.« Ravno to pa je tisto, kar MrkPtja odklanja: sporazum Dela in Kapa. LR temelji na skrajni zaostitvi RBA; Ptja ima rajši lakoto delavstva kot pa nasičenost in zadovoljstvo Prola. Njeno geslo je: čim slabše, tem bolje! To je geslo vseh Revarjev, tudi v Dalraku.

Samomorivski suniti sejejo kaos, ubijajo vsepovprek, da bi naredili Ž pod AngFmi oz. v pluralističnem Iraku za nemogoče. Le da njihova Vrta ni Delo, kot je bila za KomPtjo v Slji-34, ampak teokratska DbDž, Alah, svojevrstna kombinacija Totrežima s terorjem Monoblasti kot verske. Ni dileme: ali Kap ali Delo, ampak ali Muslo ali LD. Idiotska EvrLe(vi)ca vse bolj simpatizira s Sži LDbe! V LDPM vse bolj vidi Roke, Brume in Pernetete. Do neke mere vidi prav; a kdo so tisti, ki naj bi te ničvredneže nadomestili? Ne le poblazneli klavci, ki se žrtvujejo, ampak sistem orientalskega Totterorja arhaične vrste. MrkPtja je vsaj verjela v napredek Dbe; motila se je, a izhajala je iz RLH VISa. Muslo islamističnega tipa pa že izhaja iz Rad ReAr. Iz FP Pice.

Nastopi torej Rok; Olga o njem: »Bodi previden z njim. On ni navaden delavec. Moč ima!« SoD kot Dbmoč. »Vse delavstvo in še marsikaj drugega je v njegovih rokah.« Ko smo se PoV učili o SoDi, nam jo je Ptja prikazovala kot hlapca Kapa, kot nemočne oportuniste. Čuf kaže SoD Polike in sindikalne Vodlje Dgč: kot sposobne; celo demonizira jih. Ptja je tudi Dmbce predvsem smešila, recimo kot Švabobrance. A če so bili smešni, zakaj jih je Maslikvidirala? Ko(medi)jantov ne pobijaš. Ite je spustila Ptja jeseni 43 domov, tudi fašiste, ni jih likvidirala. Nemške Vojujetnike je uporabljala za Delsilo; Dmbce pa je poklala-postrelila. Sklep: bili so ji najbolj nevarni.

Brum se dela najprej važen, junači se, nato pa se skaže, da ga ima Rok v rokah; da je odvisen od SoD demagoga. SoD je znala svoj vpliv vnovčiti. Iz sindikalnega gibanja je postala tudi stranka. Danes ni tako: sindikati se ne RR v stranke. Se še bodo? (KasO: Polopozicija v parlamentu je skoraj brez moči, tudi izredno nenadarjena. Rop ... ooo ... Teža-moč se prenaša na sindikate. V soboto bo vsedržavni sindikalni protest. Zgolj tega se mora Janša bati. Zaloške ceste iz 1920 si danes ne more privoščiti.) ZLSD sodeluje s Svsindikati, Potrč s Semoličem, a grupi-organizaciji nista isto-isti, tudi na Ideolterenu ne. Danes je SDb precej bolj HKD, kot je bila tista iz 34. Sindikati tudi ne predstavljajo več Dela enako enoumno-samoumevno, kot so ga 34. Mrk je pojem Dela silno poenostavljaj; delal da je Prol, ne pa uprava podjetij. Danes se ve, da sicer brez dela Prola ne gre, a da je uspeh podjetja najbolj odvisen od dobrega menežmenta, proizvodnja pa od ZnTeh(nik)e, ne toliko od delavskih žuljev. Kdor postavlja znova žulje v prvi plan, je danes bliže Fz LumProlu. DaSIMČ (mali Čl) je bolj klavrna pojava kot pa izkoriščani. Je manj umen, manj marljiv in manj stremljiv, ker ne študira; zadovoljuje se z nizko plačanimi in nizko proizvodnimi mesti. Kakor zveni to Cin, MČ postaja odpadek, ne pa da bi bil sol Dbe, kot se je zdelo, vsaj MrkPtji in LeKulnikom 34. Leretorika kakega (Lovričevega) **Divjega Vzhoda** je bedno ničesna, medtem ko je **Pom** kljub SZSL vidiku Mrka lep in čist in v perspektivi ReHer, čeprav bo tudi zločinski. DaMČ pa niti zločinski ni, je zgolj kunjasto beden.

Brum o Roku: » Ali naj se zato bojim smrdljivih žganjarjev? Vsem skupaj pokažem palico!« Oh, to žuganje s palico, kako neumno, kako brez domišljije! Kaj res Brum ni videl palice, RR v puško, v Leskoškovih rokah? Tudi Jura se Brum ne boji, Jur pride z Rokom. Brum se napihuje: »V času najhujše krize prihajate z zahtevami. Bodite hvaležni, da dajemo delavcem delo.« Danes zahteva 11 mandeljcev-podganarjev od Svlade to in to in to; ponavljajo Jura, a kaj imajo v rokah? Canaletto nosi leninsko čepico in bohemski šal Peka Rodolfa iz **La Boheme**; šema kot takšna. Todora ima šanso le, če bi Srbija zasedla Sljo; tedaj bi se podgane res maščevale, klale kot v Srebrenici. A za to je zaenkrat, vsaj dokler je Slja v EU, majhna - nikakršna - možnost. Todora je hajduk Veljko iz stripa; Marinko ni bil tak. Za Marinkom sta stala Stalin in SovZa; Todorovičev poslodajavec Mladić pa se sam skriva po Srbiji kot podgana. To je Internacionala kanalskih glodavcev, ki jih skuša opevati kot Here butelj BNak (piše o tem dramo-eroiko: **Izbrisani gredo nad Ljubljano?**), a stvar sodi le v prostore DSP, pod debelo rit Janceljna Wirka in pod klobuk gobančka Ferija lainščka. Pa še ta dva sta bolj DeSNclista. Še Varuh Mažek Hažek ne more z enajsterico apostelnov iz burke, ki ponavljajo Kodo gladovnikov iz 94, kot sodček debelušaste Petrovičke in Hera pop pevca E.C. Junga. Karikatura na karikaturu. Z Dece na Leco, nazadnje na deco, pedofili.

Besedni konflikt je tu; uvaja konflikt krvi; ta bo sledil MV-II. Jur: »Delo nam dajete, ne pa kruha!« Jur - Ptja - odklanja miloščino-FP. Jur: »Mi smo lačni!« Je bil SProL 34 res lačen? Brum se brani, češ da je kriza, denarja ni; točneje: še ni, a bo. Zavlačuje, Prol nosi žejnega čez reko. Če je nekdo lačen, mu ostane le dvoje: prosjačiti, tu ni Praperspektive, in upreti se. Jur: »Jasno nam je, da vaših besed ne moremo nesti ne trgovcu, ne mesarju, ne peku.« Danes tega položaja ni; debeli ljudje so predstavniki najnižjih slojev, dokaz za to so cigani. »Še v naših loncih nič ne zaležejo«, namreč besede. »Poginemo pa lahko ob njih!« So res ProLci 34 poginjali, ali so se prepričevali - jih je Ptja prepričevala -, da poginjajo? A če so poginjali oni, zakaj ne bi v RBu-LRevi prinesli pogin Brži, tj. Dmbcem, ki so jih imeli za vojsko Brže?

Med Upravnikom in PriProLcem se vnema vse hujši spor; to je položaj kot nalašč za SoD Roka: da pomirja, da izposluje kompromis, ugoden za obe plati. Brum: »Počasi, mladi mož! Tako lahko govorite vašim pajdašem v beznici, ne pa tukaj!« Tako kot Jur govori danes podgana Todor; pa je Todor pripravljen delati, ali res le pohaja naokrog in hujska? Jur hoče delati, a za delo ne dobi denarja. Zakaj Todor ne pometa lj ulic? Metlo bi pa že zmoget držati v rokah; ali pa so Srbi Nar oblastnikov, kot me je prepričeval Nebojša Popov okrog 85, delajo pa naj Slci?!

Rok se vmeša med TodorJura in Bruma: »Rešimo zadevo brez razburjanja. Bodite prepričani, da nam ni do vojskovanja.« Komu, nam? SoDi ne, Ptji pa! »Za mir nam gre in za primerno človeško življenje.« Če mislijo Todor in Srbi, da je zanje primerno Ž le vladanje, potem se z njimi ne da nič dogovoriti; dejstva iz 91 kažejo, da se ni dalo. Niso odnehali prej, dokler ni Zahod po Srebrenici in okupaciji Kosova poslal nadnje letala. Te letalske napade sem odobral, kot še danes odobravam AngAmnapade na Dresden februarja 45. Nar, kot so bili PV Nemci in kot so danes Srbi, se da poučiti le z Radlekcijo. Enajsterico apostolov v kletke in na ogled na Trg republike; tam naj recitirajo, hajduki in četniki, **Gorski vijenac**. Tako misli sin, MOč pa je okrog 19 videl v Njegoševi

pesnitvi vrhunec UHe; 48/49 je prosil, da mu knjigo pošljemo v zapor. O tempora, o mores!

Rupnik je zastopnik SeHa ali SentKrša, trka na srce Brže: »Upam, da se potem gospodje bolj zavzamejo za nas. Gotovo imajo še nekaj srca.« Kolikor mi je Fajfar zoprn, prav je imel, da ni podprl Rupnika, ne tega iz **Poma** ne onega iz MV-Slje, dženerala-dobrotnika SNara. Na gobec Bruma in Perneta. Torej vendarle reagiram kot Todor? Ne kot Todor ne kot Jur ne kot Brum. Kot kdo? Sploh vem, kaj hočem? Sploh Čl ve, kaj hoče? Je to v njegovi moči? Ni vse, kar zmore misliti, le konstrukt in SSL? Če pa je tako, je - po mojem - bolje, odločati se za pest, ne za poklek pred CinGosi.

Torej dajem prav Juru? A zakaj ne tudi Todorju, ki si želi vojno, katastrofo? Ker sem (bil) zoper PV-Bržo, nisem pa na enak način zoper DaSSS? PV sem bil solidaren z MOčem, danes pa se odločam samovoljno: sem za nekoga, ker mi je simpatičen, do neke mere Jur, in zoper nekoga, ki mi je - do gnusa - nesimpatičen, zoper Todorja; a sem bil enako zoper lepega Junga, ki je za časa gladovne stavke v Klagenfurtu ... Petričko. Ogaben mi je Šnitloh oče, ogaben mi je bil že MV kot sošolec; simpatični pa so mi strici zeta Staneta, ki so bili Dmbci, eden je padel celo kot vojak Rupnikovega bataljona. A zakaj so mi simpatični, saj jih nisem niti poznal? Le ker so zetovi strici. Popolnoma samovoljna odločitev. Zmore Čl kaj več kot samovoljo, le da jo zdaj prepričljiveje, zdaj manj prepričljivo odene v lepe maske? Tito je bil šarmer, Stalin tudi; leta 45 sem ju občudoval, že 46 ne več. AleksaV občudujem še danes, a zakaj? Ker je osvojil toliko sveta? Urban Der Mastia pa se mi gabi; zakaj? Ker je bil tak debel prasec?

Torej odobravam, kar pravi Jur: »Če nas ne izplačate, prenehamo z delom!« Sem za štrajk! Brum: »Kar prenehajte! V treh dneh prilezete po kolenih nazaj!« Tako mi je 58 v Perpogovoru zatrdil oznovec Stane Saksida, moj sošolec na ff. Pa nismo prilezli. Smo mar kasneje, 66, v času Staneta Kavčiča? Napol, a napol se je umaknila tudi Ptja. Dogovorili smo se, vsak je izgubil le pol časti. V koncu **Poma** pa je izgubil Prol vso čast, zmagala je Brža. Kot v koncu **Kralja**. Desetletje pred 58 bi naša grupa končala na Golem otoku; imeli smo srečo, da se je obdobje Golega otoka končalo. Ne; če bi še trajalo, se ne bi šli upora; toliko pameti bi imeli. Raje bi posedali po Gilnah in zabavljali, liki Todorovski. O Homo creatural! (Pa saj se niti upora nismo šli; le dozorevali smo kot SAPOe. Kakor kdo. SrKos se je usral, Puč se je prenapel. Le mene je nagradila K-milost.)

Ko Brum »razkačen odide«, obtičijo delavci sami. »Delegacija ostane v nerazpoloženju. Rojnik vstane in se z Rupnikom poloti Jurmana kot krivca«. Rok zna položaj izkoristiti. A Jur - Ptja - se ne da; kdor se ne da, kdor je Her, postane Strno nujno zločinec. MGG 66 ni postala zločinska, tudi zato ne, ker je spoznala, da ne sme obnavljati PV časa-Stre, PS pojmovanja časti, ki vodi v EDč-DžV. Sotrasirala je prihod PMLDbe, v tej pa čast nima nobene vloge več. Nepomirljivost so začeli MBP - norovci - igrati v drugi polovici 80-let, najbolj jo je cvilé oznanjal Urb; karikatura. Muc, ki mu stoji usoda kar naprej na repu. Zajc je Jur(man) v času, ko se Ptja seseda oz. je že v PMLDbi. Her iz poprisanke.

Medtem ko je bila zadeva PV še Pri(stna). Rok napade Jura: »Kaj si naredil!« Zajc nič, le recital je (po ZDA) pesmice o svoji veličini. »Slutil sem, da nam boš v škodo - toda to je preveč! Kaj takega zmore samo blaznež!«

Komsti so bili res blazneži, Zajc pa po 85 in 90 ni bil niti najmanj blazen, le stokratni lavreat. Rupnik: »Jurman, kje imaš pamet?« Jur: »Na pravem mestu!« Ptja je bila prepričana, da je najpametnejša; da je sintetizirala Marxa in Hegla. Bila je tudi EtHerpokončnostna; ta poteza je danes Tip za Pokončnika Spodobnika Položnika; je groteskna. 34 ni bila; Jur ni bil samovšečen goljuf; stal je za svojo odločitvijo, kot Krim jo je plačal z Žem, v **Rojstvu**. »Vas je sama ponižnost! Poklon na desno, poklon na levo, prosim sem, prosim tja.« Tako govori že Ščuka v **Blagru**. »(Udari po mizi.)« Kot je tolkel Luka Leskošek. »Ali mar prosjačimo?!« Prosjačiti ne bi smeli, nekaj ponosa pa Čl že mora obdržati, tudi v PMLD. »Denar, ki ga hočemo, je desetkrat zaslužen.« Je ali pa ni. Kaj je pravičen zaslužek, če Pica ni določljiva? »Tu ni treba ovinkov.« Pot naravnost je pot v PN, v LR (MV-II).

Kdor se je šel MV-II le ali predvsem »spretnost in diplomacijo«, kot predlaga Rok, se je skazal za nespretnega, izgubil je, kot SoD Vodlji. Tudi ta Rokov nasvet je odveč: »Bodimo oprezni in dostojni!« Vraga; mar je celotnega Spodobnika napisal že Čuf in njegovi?

Jur je spoštovanja vreden, a SLSZ cepec, ko oznanja: »Strahopetci! Bolj ko se človek ponižuje, bolj ga ponižajo.« Res ga, a če se upre v Totsistemu, ga ponižajo tako, da mu vzamejo Ž, NczNemci Jude v Auschwitzu, Jugarji nepokorne Komste na Golem otoku. Noben nasvet ne drži. Kot Jur je govoril Cene Logar 48: »Koga naj se delavci bojimo? Mi delamo, vsa pravica je na naši strani!« In tudi če bi bila, kaj potem? Koga pa briga Pica! »Vi le klečeplazite in igrajte slepe miši«, kot sta jih Juzlek Potrč in Miškec iz Kranja, »jaz jih ne bom!« Pa je skale valil dol in gor po dalmatinskem kršu. »Svojih sodrugov nočem varati.« Kdo ve, kaj je varanje, kdo vara?

Ni najbolj varala Ptja, čeprav je bila sveto prepričana, da ima prav, da govori Reso? Varam jaz, ki se grem RazReše, a komu v dobro in prid? Še sebi ne! Drugi vsaj razbijajo in se okoriščajo, a jaz? Moj rep je Sven, nihče ne stoji na njem, ves čas ga lovim.

3

Tem model je znan. Naslednje dogajanje v drami ga potrjuje, širi, dokumentira, prenaša še na ostale nastopajoče; a bistvena informacija je tu. Tajnica Olga začenja zapeljevati Roka, poznata se že iz mesta; če ni pri roki Brum, je dober Rok. To je povsem v duhu Rad PMLDbe, ki temelji na načelni promiskviteti. Ptja je hotela vzpostaviti povsem Dgč svet, a po svojem polomu je morala priznati, da se je vrnil stari, le še stoterno okrepljen; zmagal je že od srede 60-let naprej, pod okvirom Ptje. Uprizarja in zagovarja ga - kot samoumevno dejstvo-Vrto - RMg. - Kratek čas po tem, ko sta se objemala Olga in Brum, se že objemata Olga in Rok. Ta njun-njihov svet se je podaljšal od 34 v 05; boj za Ideje, karakterističen za Jura, ne. Ideje so 05 postale Simretorika, tudi pri najbolj Le(vih)Revarjih.

Da bi se v drami še bolj zgostila SekAMora, dramatik pripelje - kar z avtom - v Gradišče Brumovo soprogo Melito. Zdaj prideta dve Že na dva Mo; izmenjujejo se v trikotnike. Melita bo mučila moža enako, kot muči v **Sarju** meščana Zlatousta Otrobarja njegova soproga Ambrozija. Vse po istem vzorcu.

Melita: »(iht)«. Brum: »Melita, no, Melita! Daj, prosim te, ne uganjaj cirkusa! Zakaj jočeš? Kaj je?« Melita, po dolgem tenstanju: »Vsega je konec! V bankrotu smo. Kremen je pred polomom.« T(akšn)e informacije je dobila v mestu. »Podjetje se razleti, mi pa ostanemo na cesti«, brez avtov, počitnic na francoski Rivieri. »O, moj bog! (joče.) Kaj bo z mano?« Zgolj to jo zanima. In kdo bo krivec za njen polom? »Oh, daleč si me zapeljal.« Nobene solidarnosti z možem, nista skupna borca kot Krim in Nina ali Tanja in Martel, **Ogenj**. Ona se mu je prodala, zdaj jo je on dolžan vzdrževati. Brža je kot Razr sestavljena iz samih med sabo sovražnih Pld.

Brža se skaže kot Rad asocialna. Melita sočla, ki je v stiski, sploh ne razume, njegove nesreče ni zmožna Ponot; vidi le sebe, skrbi jo le zanjo. Brum ji razlaga objektivni položaj, govori razumno, realistično: »Delavci mi groze s stavko. Že dva meseca niso prejeli plač. Razumem, da centrala ne pošlje denarja; da pa ne dobim navodil, to mi ne gre v glavo!« Namesto, da bi mu žena pomagala razreševati položaj (prebroditi čas stiske), mu ga otežuje; zoper to usmerja Kristan svoj SoD solidarizem, predvsem v razmerje med Mo in Že. Najslabše so mu žene a la Melita, že Margita v **Volji**, demonizirana egoistka. Melita možu očita: »Delavci so ti več kakor lastna žena. Za njihove plače skrbiš, a kaj bo z mano, ti ni mar.« Ima vse (dovolj), a potrebuje še več, ker je PohlPld. »Oni so vajeni lakote, z mano je pa drugače.« Njen Čin je samoumeven. Prav v točkah takšnih soprog se je nekdanje NKNM najbolj Etlomilo. »Tvoja žena sem in imam zato svoje pravice.« Že tu se začinja dvoumna zgodba o ČIP. Kaj so ČI Pice, do kod jih sme ČI zahtevati? Svoj samopridni egoizem Melita surovo RR v videz Etldolžnosti: »Glej, da izpolniš družinske dolžnosti!« TradVrti, kot sta Pica in Dolžnost, se RR v svoji nasprotji. Hino postane bistvo Brž Dbe.

Brum uvidi, da se podjetju res slabo piše, hoče k jedru problema; tega pa bo odkril le v mestu. Odpelje se torej v mesto na centralo, ženo pusti pa tu, bila bi mu le v napoto. Za svojega namestnika imenuje Vepijanega Perneta, s čimer ogrozi pogajanja z delavci. Perne je namreč despot, neodgovoren, izrabil bo priložnost, da se bo nad nemočnimi znesel; kot Vrabec v **Zvesti**. Tačas pride Rok in že je tu nov zaplet. Najprej se je Rok spogledoval z Olgo, zdaj se z Melito; Upravniku odžira ljubico in ženo. Vendar ne pride do spora po tej liniji; Brum ni ljubosumen, obeh žensk ima očitno čez glavo. Roku prepusti ostanke »(Rojnik vljudno stopi h gospe, ki ga radostno sprejme in z njim koketira.)« Puščobo kraja, Gradišča, bosta naredila živahnejšo s svojim ErS odnosom. Ni to bistvo DaSDbe? Ni prav ErS tista sila, ki obeta, da bo Rad dolgčas - izsušenost, praznoto KplDbe - vsaj na videz ožarila z zapleti, s SM spletkami? Čuf nima posluha zanje, preveč je preprost. DekErS razume na zelo enostaven način kot menjavo partnerjev. (Kot Aurelio Juri. Juri že zdavnaj ni več Jurman, čeprav se ima za neolečla.) PMLD je zadevo razvila vsaj v Zun HKD sistem. Čufu je HKD svet nepotreben; Strno teži k poenostavitvi odnosov v ČB konflikt Pravega in zlega.

Rok razloži Brumu, preden ta odnese pete v mesto, svojo resnično fijo: pove, kaj zares misli o Prolu. »Z mano so hoteli«, k vam. »Človek jim vrže nekaj besed o enakopravnosti in podobnem, pa jih ne pozabijo.« SoD se je zadovoljila le s tem, le z nekaj demagoškimi frazami iz francReve kot gesli. Prol pa jemlje ta gesla zares, posebno EiA platformo-akcijo. »Povsod hočejo biti zraven«, angažman v Dbi, »vsak odpira svoja usta«, vsak se hoče uveljaviti

kot PO. »Hm, v teoriji je enakost lepa reč, toda v življenju gre vse drugače.« To je morala priznati tudi MrkPtja: iz IdeaDbe, kakršno je obetala, se je RR v ultraTerror, glej SPD, **Dia** itn. Rok je realist: »Božje zapovedi pridigujejo že stoletja, pa jih nihče ne izpolnjuje. Najmanj pa sami pridigarji.« Ko-ker je to spoznala Slja-2000, jo je moral nadškof Rodeur zapustiti, njegove pridige so zvenele preCin, kot prehuda laž.

Oba akterja se zavohata, spoznata, da sta iz istega testa, da se potrebujeta za skupni uspeh; tako nastaja realiteta pakta Dela (Prola) in Kapa (Brže). Rok razloži, da hujska delavce le navidez, le zato, »da si pridobim zaupanje« Prola. »S pogumnimi besedami sem navdušil in pridobil delavce, da bom zdaj pri njih prvi med prvimi.« Tudi Janša jih je 04 na volitvah. Zdaj, ko ima Rok zaupanje Prola, zdaj lahko Prol izda, ga proda lastnikom Kapa. (KasO: Janša s svojim predlogom enotne 20 % stopnje DDV.) Koliko ponujate, sprašuje Bruma. Ta mu celo zavida za to njegovo spretnost: »Voditeljem vaše vrste nič ne spodleti. Mojstrsko krmarite skozi viharje.« Tako so prekrmarili med 18 in 41, že prej od konca 19-Stola do 18. A enkrat se spretnost konča, sreča diplomata zapusti; 41-leta zazvoni ura Rese in odločitve. To uro napoveduje **Pom**. (Kdaj bo napočila Rodeurju-Janši?)

Leta 34 še nismo tako daleč. Rok: »Če nameravate kaj narediti, gospod upravnik, morava oba vražje zasukati rokave. Kadar hočem ljudi kaj prepričati, pustim pljuča na zborovanjih.« Jih je pustil Kidrič in kasneje Janša. Ko ne gre več s prepričevanjem, je potreben teror. Kdaj ga bo pritegnil Janša?

Teror naslika Voš(njak) v **Premogarju**, v drami iz leta 95. Dž pripelje na oder vojsko, da bi potolkla upirajoče se delavce. V takšnem položaju SoD nima več kaj početi, je preoster zanjo. Dokler pa spor še ni tako Rad oster, deluje in uspeva Rok: »Kar se mene tiče, sem vedno pripravljen, da delava z roko v roki«, zagotavlja Upravniku. »Po mojem prepričanju je sodelovanje delavstva s podjetniki povsem razumljivo in kar najbolj naravna stvar.« V Slji-05 se zdi tudi razumna, funkcionalna, Et(ična). »Vsi pa niso tega mišljenja. V Gradišču je nekaj vražje trmastih butic. Recimo Jurman«, predstavnik ilegalne Ptje. Najprej je treba odstraniti te, jih pozapreti, vsaj v koncentracijska taborišča, v Bilečo, da bo Prol brez glave. Za odstranitev Jura se hitro domenita; Brum: »Stopite jim na prste. Poštena nagrada vam ne izostane.« SoD izda Prol; tako presojata Ptja in Čuf. Danes, ko je Ptja svojo igro odigrala, skuša SoD svoje predstavnike remoralizirati, prikazati ne le kot realiste, ampak tudi kot edine poštenjake; ve se, kaj je prinesla Ptja ljudem: neznanški teror v imenu - nebulozne - Pice. Isti poslanec Potrč, ki je pred dvema desetletjema zastopal StlPtjo, zastopa zdaj sporazum med Delom in Bržo. Se tudi temu reče dozorevanje ali celo razvoj?

Cilj obeh kljukcev je isti: stavko prepričati; Brum: »Stavka? Za nobeno ceno!« Rok: »Trdno sem prepričan, da obdržim ljudi na vajetih.« PoV so postali Slci vse preveč EiA (SAKO), v take so se razvili MV-II; zato jih je bilo treba spraviti nazaj na vajeti; ker ni šlo zlepa, je morala nastopiti OZNA in prav zgrda. Ptja je ponavljala, kar je planirala že PV-Brža oz. njena podaljšana roka SoD. - Rok: »Vsak uporniški poizkus zatrem v kali. Če ne pojde drugače, proglasi naš zaščitni urad vse skupaj za zahrbtno igro in odreče Gradišču sleherno pomoč. To jih zagotovo spokori!« S tem sporoča Čuf gledavcem-delavcem strategijo SoDe: razkrinkuje jo. Niti ni tako daleč od Rese. PVKpl se ni bil pripravljen

pogovarjati s Prolom, kot se danes v pravni in socialni Dži. Tudi strah pred LR evami je dodal svoje.

Mojstra sestavita načrt, da se Prol »izmodri«. Rok: »Prinesti jim moram kost, da jo bodo glodali.« Ponavadi je ta(kšna) kost Sž, ki da ogroža pridobitve NSSi. A je kost tudi obljuba denarja, vsaj papir s tako obljubo. Denar za Prol v zraku, za koristnega sodelavca - za SoD Vodlja Roka - pa keš; tega vzame Brum iz blagajne in z njim obdari delavskega zaupnika. Pakt je zdaj posvečen, denar je kot blagoslov. Ko Rok »vzame denar«, pripomni: »Bodite brez skrbi, gospod upravnik, svoj posel obvladam.« Svoje - očitno neEt ravnanje - skuša tudi Ideolutemeljiti: »A kar se mene tiče, sem spet bliže svojemu cilju. Moja življenjska ideja je ustvariti med delavstvom in kapitalom mir in prijateljstvo.« Po 90 je postala ta Ideja temelj nove KplDbe v Slji, leta 34 je bila za Ptjo najbolj napačna zamisel. **Polom** je bil kot drama napisan zoper njo. Ne pa tudi Kodi **Tina** in **Čks**. Je nosil Čuf v sebi obe naravi, za kateri se je 34 zdelo, da se izključujeta?

Na koncu 1. dejanja se nevarnost stavke zaostri. Dobimo informacije, da »delavci zapuščajo delo. Jurman in njegovi jih hujskajo.« (Jurman=Jerman, kakršen je bil do 4. dejanja **Hlapcev**.) Zbira se vedno več ljudi. »Zunaj se zasliši hrup, ki rase. Nekateri razgrajajo in silijo v hišo.« Nastopi Rok in zadevo po standardnem obrazcu reši. Odide med Prol. »(Zunaj se sliši njegov glas). Mir, kaj je? (Hrup pojenjuje.)« Še malo in Rok je dal delavce v koš. Upravnik se odpelje v mesto, njegovo vlogo prevzame pijani Nadzornik, ki igra Kantorja, v resnici ga pa - seveda nehote, nezavedno - parodira: »(se oholo razšopiri.) Kdo je zdaj gospodar Gradišča?«

Prvi polom-neuspeh Prola pa ni zadnji. Več ko je polomov, bolj zori LR. Za zmago DbZg sil potrebujemo čas.

V 2. dejanju se iste stvari stopnjujejo. Olga prespi pri Roku kar celo noč; Brum je medtem odsoten v mestu. Bržljudje se med sabo izdajajo, kolikor se morejo. Ptja se trudi, da bi ostali ljudje med sabo in sebi zvesti; načrt Ptje za spremembo sveta ni le DbEkon(omski), ampak enako Et(ičen). SPD je ugotovila, da se je ta Et vidik še manj posrečil kot PolEkon. Oba vidika sta téma pogovora dveh delavcev. Drugi: »Jurman ima prav. Le poslušajmo ga! Dobro nam hoče. On je pošten!« Prvi pa je skeptičen, realist: »V začetku so vsi pošteni. Pa dobri. A pri koritu nas pozabijo.« Komsti so MV-II darovali svoja Ža za Pošteno Idejo, a ko so prišli na oblast - h koritu -, so se hitro začeli oddaljevati od Prola. Tito je postal graščak, ob tem pa demagog, kot veleRok. Se Čuf tega zaveda, predvideva Zgo? Ali velja njegova Krita DelVodljev le za nazaj?

Jur ozavešča delavce, ki so nemalo naivni. Tak je Rupnik, ki že sanjari o zmagi, povsem je nasedel Roku. Jur: »Imaš deske na očeh? Tebe izkušnje prav ničesar ne izučé. Kako moreš nasedati podjetju, ki te je že stokrat ociganilo? Obljube so obljube! Skrivaj spečene so najslabše.« Kpltrg terja od akterjev-tekmecev, da drug drugega varajo; zakaj ne bi varali tudi delavcev? Kpl je utemeljen na varanju. Tudi ko preide iz turboKpla v urejenejšega, ostane v bistvu - po Stri - isti.

To se hitro pokaže tudi v **Pomu**. Delavec: »Na cesto so nas vrgli«. Odpustil jih je sicer despotski Perne, a oblast v podjetju dela zmerom tako, da se eden bolj izpostavlja kot drugi, prevzema krivdo, a doseže, kar je interes podjetja; delavci niso dorasli umazani strategiji šefov. Le Jur je, ki ima jasen pregled

nad celoto, ne zaustavlja ga ukvarjanje z nepotrebni oz. odvečnimi-nepomembnimi reči. Delavci se škandalizirajo nad Olgo; odkrili so, kako vara tudi Bruma. Jur jih zavrne: »Fanta, mi nimamo časa za tajnice. Naša lakota je drugačna. Zato mora biti drugačna tudi naša borba.« Ptja je bila v PV-fazi asketska; tudi še MV-II. Ko pa se je znašla »pri koritu«, je začela Posn bivše šefe; Posn je bilo Strno. Glej Ruplove **Viharje, Kar je res, je res.**

Jur je kar naprej na Ideavišini Ptje; ve, da delata Brum in Perne z roko v roki, da ni eden od njiju dober, drugi zel; kot v naivni psihi Fhlapcev: cesar je dober, le daleč; če bi vedel, kaj počnejo grofje in baroni v njegovem imenu! Jur: »Vsakdo je čuvar podjetniških koristi.« Kot sta celotna PIK podprla vojno zoper uporne Km, glej **Punto**. Nekaj izjem je, a niso bistvene. »Enkrat je to Brum, drugič Perne«, ki zastopa koristi podjetja. Nam »gre za stvar, ne za osebe«. To ni bila povsem točna izjava: stvar se udejanja skoz osebe; da bi lahko Ptja odstranila napačno stvar - Kpl -, mora likvidirati napačne ljudi, ki branijo napačno stvar, PVD. Stvar in ljudje kot PO so neločljivo povezani; Marx se je motil, ko je mislil, da bo LR opravila le s sistemom, morda s par nosivci sistema. Ni predvidel DžV. Oziroma: od **Kommanifesta** do Pariške komune je že korigiral svoje stališče. Oktobrska Reva je bila velikansko soklanje ljudi. Ptji je še kako šlo za osebe: carjevo Dno so pobili kot ZnaSi sistema.

Je bil spor med MOčem in Ptjo tudi v tem, da je MOč izhajal bolj iz **Manifesta**, hotel ohraniti UHo NKNMeša, medtem ko se je Maček vrnil k lumEtapi francReve, k obešanju na kandelabre? Je MOč vsaj slutil, da bo RR spreminjanja sistema v likvidiranje živih ljudi samo LRevo obremenilo z Etposledicami, ki bodo ukinjale cilj in TemVrte, ki so UH? Ni prav to spoznanje vodilo Krefta v smer Trage? Ni tu vzrok, da nista mogla ne Kreft ne MOč v Vojrealizacijo Ideje? Je pa mogel vanjo Koc, ki je bolj zaupal Mist(ični)Magi kot UH platformi. Mist(ik)a omogoča kršitve RLH VISa, saj črpa iz Trvidika, Tr pa je lahko tako skrivnostno-neopredeljena, čustveno poetična, da vidi v likvidacijah PO kot živih ljudi najvišji Etzakon Vesolja. Torej je bila LR iz **Place** lažje izvedljiva kot iz **Grofov** in **Kur**, vsekakor lažje kot iz **Kojantov**.

Demagogu Roku se je posrečilo prepričati delavce, da je za odpustitev njihovih kolegov kriv Jur; Rok Juru: »Zdaj pojej, kar si skuhal!« Jur: »Ali čujete? Jaz sem vsega kriv! Jaz sem zaprl tovarniška vrata. Jaz trgam mezde in izplačila. Jaz sam sebe mečem iz tvornice!« Čl ima neverjetno moč, da lahko izkrivi - postavi na glavo - vsako dejstvo. Ko so verjetno Sirci pred dnevi v atentatu ubili libanonskega Polika, ki se jim je postavljaj po robu, so za povzročitelja zločina mirno razglasili Izrael. Kot le-tepci po svetu za vsako zlo takoj obtožijo CIO, danes Busha. Najdlje je šel v tem demagoškem Magpoenostavljanju Goebbels; Ptja mu je sledila. (Danes mu sledi Wasserkopf iz Kranja: Grims.) Tu je konec racionalnih analiz, ostanejo le še ZnaSi za zlo in dobro. Svet iz RLH VISa izpuhti v fantazmatiko.

Rok zastopa jasen cilj, a ga maskira. »Jaz skušam doseči z malimi žrtvami velike uspehe. Sodrugi! Za kaj se borimo?« Kot da bi poslušal PtjVodlje iz 45! Glasovi: »Za kruh!« Rok: »Kako pridemo do njega?« Rupnik: »S pametno borbo!« Rok: »Tako je! Kdor jo onemogoča, je naš največji škodljivec. Kdor pa škoduje nam, služi našim nasprotnikom.« To je govor maršala Tita in generalov KaKija; kot vidimo, ga je že pred njima govoril SoD demagog. Kdor ni do kraja z nami, je - do kraja - zoper nas! To je model KCe, Ncla, vsake NSSi: Etutemeljitev pokorščine Vodji. Rok obrača Krito zoper Jura: »Izzivanje upravnika

med razgovori pomeni streljati v hrbet.« Zdaj pa vrh: kdor dela po svoje, je podkupljen: »Škodljivo hujskanje ljudi v najbolj kočljivih vprašanih diši po denarju.« Belo postane črno, Jur Izd in prodanec. Jur se brani: »Bomo že videli, kdo se pošteno bori in kdo je plačan!« Ptja in SoD sta se zapletla v EDC Bm.

Rok zvrne odgovornost za odpuščanje delavcev na Pernetu in njegovo samovoljo. Ker ve, da je Perne res šel čez razumno mero, teroriziral-kaznoval je, namesto da bi varal, se Rok tem laže naredi za PriVodjo Prola, ko se gre pritožiti Pernetu oz. čez Pernetu. Delavcem: »Pojdite pred pisarno, da stopim pred nadzornika res v vašem imenu. Nihče naj se ne skrjuje! Naj nadzornik vidi, kaj smo.« Rok preusmeri bes Prola v napačno točko. Delzaupnika Rupnik in Ogris ga podpirata: »Tako bomo zmagali! Mi smo s tabo.« Rok: »Kjer je vaša sila, tam je tudi moj razum!« Prevara.

Obenem pa delajo vsi trije na tem, da odstranijo Jura s položaja vplivnega Vodlja; Rup: »Rojnik, čuvaj se Jurmana!« Se že izdajajo-ovajajo med sabo, kot se MM-Brža v **Kurah**. »O tebi govori vse mogoče. Rad bi te vrgel.« Gotovo da, saj je Rok v njegovih očeh Izd. »Kdo ve, kaj nam še zaigra.« Bodo zvedeli MV-II. »Malo prej se je celo ob Olgo spotaknil!« Ravno nasprotno, Rup laže. Rok: »Tepec! Svet je omejen in zloben.« Rok nikomur ne zaupa in ne verjame. »Oni ne vedo, zakaj se vežem s tajnico.« Da bi dobil zveze s šefi. »Zanje sem takoj izdajalec.« Drug za drugega so Izdi. Rok se vživlja v vlogo, ki ji je res tuj: »Matevž, kdor je hotel kdaj kaj velikega, je bil vedno kamenjan.«

To je veličina pohoda na Rim, a ne tistega, ki so ga izvršili korakajoči fašisti, ampak poklona, s katerim so se Rožman, Natlačen, Jelenc, Kramer ponižali pred Mussom in kraljem. Res jih je PtjZg kamenjala; za njihov Her? Za tveganje že. A sonarodnjakov niso prepričali, da tvegajo Etdejanje. Rok: »Kar zgodovino poglejte!« Po 90 - že prej v SPE - skuša DSD rehabilitirati kolaboracijo s Fzlti, Rožmana narediti za SŽ. V tem DSD ni posebno uspešna. Na strani zmagovalcev maja 45 se je znašla Ptja, ne KC in ne SoD. Rok že 34 govori-svetuje, kar svetuje KC 41-42: »Zato moramo obračunati z zlobneži!« S Komsti. »Poženimo jih, da še drugih ne okužijo!« Ni se jim posrečilo; Komsti so pognali SoD Roke in Klce-Libce, Pernetu in Bruma. Zg stori, v kar jo prisilijo najmočnejši, najsposobnejši, najbolj s srečo obdarjeni. To so bili Jur(man)i, ne Roki, ki so načrtovali: »Jurmanu zamašimo gobec!« MV-II se je Jurov gobec daleč najbolj slišalo.

Rok prepriča le prepričane (Melito), da je filantrop: »Siromaki so lačni in raztrgani, a vendar ne pojmujejo, da jim človek želi dobro.« To so razumeli šele 90; danes pa spet rinejo nazaj pod Jurmane-Mačke. Kot zbegane miši so, ki jih zapelje zdaj ta zdaj oni. Kako dolgo bodo še verjeli Janši? Čuf se trudi ljudem odpreti oči; barabe kaže tudi v njihovem Pvt svetu kot sleparje.

Rok zapeljuje obe, tajnico in upraviteljevo soprogo. Tajnica je užaljena, zato Roku: »Tudi jaz odletim, a se poprej maščujem.« Ptja se noče maščevati, vodi jo cilj Pice; a kaj je Pica drugega kot Mašč? Ptja dviguje konflikt s Pvt (ErS) nivoja na nivo Klde, kot da je grupa sama na sebi Poz, Psk pa Neg. Jur vabi besno Olgo: »Priključite se tudi vi, gospodična, razredni borbi.« Jur ve, da bo kot Psk ostala povsem nemočna; Jur je učenec Plehanova in Mrka: »Maščujete? Komu? Kako? Posameznik se lahko na glavo postavi, pa ne more nič.« Nekaj - ogromno - more le Kld, tj. Ptja kot Histsubjekt, kot agens DbZge.

Jur ne ve, da more še več Kpltrg, ki niti subjekt ni, ampak urejena Konta. V PMLD se sesuje celo Histsubjekt (Ptja), ostane le tekmujoča reč, ki pušča za

sabo znake; tekma je Reda na Biosfero. MasDb je Brownovo gibanje, je popolna zmaga Konte nad konstrukcijskim umom kot 4tvizijo. Konstrukcijski um se uslužbi Konti, nima drugih ciljev kot profit, ta pa je le pretakanje - tudi razraščanje - znakov in denarja (ki je vse bolj Simdenar, virtualen denar) na trgu, v kaosu.

Mrk Ptja je imela veličastne načrte o Radspremembu sveta; končali so se v Rad terorju in umazani banaliteti. PMLD spreminja trdi teror v sladkega, načrtov pa ni več, le predajanje danosti, le prilagajanje tokovom, ki tečejo neodvisno od Čl volje. Svet je postal blebetalnica.

4

Drama se še zmerom zapleta; razpleta še ni na vidiku. Olga je povedala Juru, da je podjetje pred polomom, delavci se začenjajo bati, da bodo kar vsi izgubili službo-zaposlitev. Razpoloženje mase se spet obrne, zdaj kaže slabo Roku. »(Z desne začno prihajati delavci, delavske žene in otroci. Vsi so razburjeni ... Se vedno bolj množe.)«

Ptja se je zavedala neozaveščenosti Prola, bila je prepričana, da bo s svojim ozaveščujočim in Ideoljasmim delovanjem Prol prevzgojila iz neoblikovane mase, ki se predaja neposrednim čustvom in v razpoloženjih niha, v avantgardo, trd(n)o kot jeklo, nedvoumno, k prepoznavnemu cilju korakajočo. Takšni so bili desetletje kasneje Prti, organizirani v brigadah in odredih, korpusih, četah, znotraj teh pa so delovale organizacije-celice Ptje, ki so skrbele, da je bil med množico in avantgardo enačaj. PoV naj bi se isti model nadaljeval. Načeloma naj bi bilo z njim še lažje, a stvarnost je pokazala Dgč naravo, več je bilo Konte, Mrk je odpovedoval. Dokler se monolitni blok mase in Ptje ni razkrojil; po 90 se je Prol vrnil v PV-stanje oz. v slabše, manj zvedno. Ni se več vedelo (ne ve se več), kaj je Prol, koliko je vreden, ali ima še Zgposlanstvo, ali je fizično delo še vsaj enakovredno Kapu, ali ni celo Kap začel prehajati iz FinKapa v ZnKap itn. Kot da so se vsa vprašanja nanovo odprla, postala nerešena, čeprav se je 45 zdelo, da so vsa - vsaj načelno - rešena, zmaga je potrdila pravilnost Mrka. Po 90 je prišel Mrk ob vsako veljavo. Množice so se vnele za SNcl, celo za DSD, ki se je usmerjala k Fzu. Logika DbZge se je postavila na glavo.

Tega si 34 - vsaj Čuf ne - ni dalo zamisliti; v Mrkzakonitost Dbe so dvomili le takšni, kot sta bila Mrak in Bartol, tudi - vse bolj oz. MV-II - Majc(en). Dezorientiranost Delmnožic je pomenila nekaj slabega, nedozorelega, napačno razumevanje lastnega položaja. To prikazati se je Čufu posrečilo. Glasovi: »Prevarali ste nas! Goljufi! Kje je zmaga?! Prodani smo. Rojnik, kaj si naredil? Izdal si nas!« Roku kaže slabo. Še Ogris mu očita: »Rojnik, vse pojde na kant! Upravnik jo je popihal, mi pa ostanemo brez dela.« Rok se seveda ne da; udarja nazaj: »To je izmišljotina! Mir! Ne nasedajte izmišljotinam!«

Komu gre verjeti? Prol je kot otrok, ki se opoteka med dvema MočOsama, brez lastnega védenja, le z lastnimi potrebami, čustvi. »Jaz odgovarjam za vas!« Rok prevzema odgovornost; po svoje je pogumen. Prehaja v kontranapad: »Podjetniški agenti«, to naj bi bil Jur in Komsti, »skušajo z vsemi silami zlomiti našo moč!« CIA! Bush! Magobrazec zla. Zarota! Sklicuje se na »našo skupnost«,

ki jo vodi on. Jura in Komste je treba odstraniti, ker razbijajo našo skupnost. »Kdor jo razbije, jo položi na tla! Če podležemo agentom in provokatorjem, če pustimo razbijačem do besede, smo izgubljeni!«

Ni Ptja le ponavljala tega, kar uči-terja SoD? V odločilnih trenutkih ni Dia-diskusije; vsi se moramo zbrati pod eno zastavo, pod enim Vodjem. Kasneje je postal to Tito; PV se SoDi ni posrečilo, da bi izdelala iz svojih vrst analognega Vodjo, kot so lti Mussa, Nemci Hitlerja, Španci Franca, Rusi Stalina. V precejšnji meri se je posrečilo to Klcem: vsi so bili za Korošca, ga ubogali na migljaj. Ko pa je umrl, so ostale ovce brez glave.

Rok-KaKi: »Naša skupnost, naša sloga ima zunaj in znotraj sovražnike!« Ptja je le zamenjala izraza sloga in skupnost z enotnostjo naših Narov, bistvo sporočila je ostalo isto: Bratstvo-edinstvo. »Zato na obrambo, sotrpini!« Tujega nočemo, svojega ne damo! Vendar z ritmom, ki ga določa vodstvo: »Ne prenašlo in ne prepočasi!« Ne že 42 z drugo stopnjo lReve, tedaj je še potrebna OF in NOB, ki je analogna NKNM-Revi. Kardelj je bil v tem jasen: »Korakoma stopajmo za svojim ciljem!« Predvidel-določil je celo časovni plan realizacije Sockoma. V svoji glavi, v retorti. Če v stvarnosti ni šlo, je s silo porinil, tudi z zapori in Golim otokom. Nazadnje pa je sam poginil; z njim, desetletje kasneje, tudi LR-Ptja. Usoda Zgprojektov.

Retorika sodruga Roka je revolucionarna, njena vsebina ne. V stvarnosti poziva na umiritev razmer, ne na radikalizacijo, kar je bila praksa Ptje. »Mi moramo držati svojo obljubo!«, le zakaj se patronat svojih obljub nikoli ne drži?, »in počakati upravnika v miru«, da se vrne in prinese naše plače. »Pošteno je ustregel našim zahtevam.« Vodstvo podjetja pa da bi ravnalo pošteno? Iluzija! »Zdaj se ravnateljstvo trudi za nas.« Po logiki same stvari se ne more truditi za Prol, le za Kap, tj. za svoj žep! Rok grozi: »Opozarjam vas, sodrugi, da ne kršite dogovora!« V PMLD temelji vse na dogovoru (res ni tudi to predvsem Ideola-mask?), v PV-KplDbi ne ali le malo.

Masa ravna, kot je v njeni naravi: s Ktz. Med maso so tudi provokatorji. Je mnogo nesrečnih, neučakanih, prestrastnih; ti se preda(ja)jo svojim željam; ko dobijo možnost, da bi kaj razbili, jih sla potegne v Unič. Že tulijo: »Na cesto z njim!« Namreč s Pernetom, ki da je za vse kriv. »Ven s falotom!« Rupnik, ki se RR v provokatorja-hujškača: »(ognjeno) Pojdimo! Pokažemo mu!« To bo pretep, ne LR! »(Razjarjeni ljudje hočejo kreniti na desno«, na razbijanje, »toda tedaj se Jurman hitro prerine skozi delavstvo in stopi pred prve vrste.)« Jur je odgovoren, ve, komu bo patronat naprtil izgrede; da jih bo uporabil zoper Prol. Jur: »Stojte! Ne dajte se zavesti! Mi ne poznamo posameznih izpadov!«

Tudi NOB oz. LR sta se smela začeti šele tedaj, ko je dala ukaz za vstajo Ptja; Posakcij Nclstov (dedičev tigrovcev, Danilo Zelen) ni priznala, nasprotno, imela jih je za sabotažo, za neposlušnost, za kršenje DbZg Zakona. Ptja tudi ni na ravni PijPerneta, Pskov. Ptja je Histsubjekt, ki dela v imenu nadZge: »Mi ne lovimo muh!« Mi sesuvamo imperije! »Nismo krčmarji, ki se ruvamo s pijanci!« Če se odločimo koga likvidirati, je to Zgodločitev za Holo tisočih, za PVD. Z malimi pretepi naj se ukvarja Rok!

Ptja je res verjela v to: da trasira avtostrado v IdeaPrih. »Naj nas ne zapelje na stranpota!« Če se je kak Komst odločil za lastno akcijo, brez dovoljenja vodstva (primeri divjih grup, moščanske z Žerjalom in Bajukom, akcija Gabrovska, posebni predlogi MOča), ga je Ptja označila za trockista; v SovZi so trockiste likvidirali po najhitrejšem postopku, šus v tilnik. MOča so

Tito, KaKi ipd. izključili iz Ptje ravno leta 40. Pritegnili pa so SoD Svetka, ker je bil pripravljen delati, kot mu je naročila Ptja, bil ji je popolnoma usluž(b)en, postavilo ga je vodstvo OF. Čeprav ga je imela Ptja PV za nekakšnega Roka! Ptja je odločala-določala, kdaj je kdo pravi in kdaj ne. Kreft in MOč sta 40-41 odplozala, Svetek in Koc sta bila dobrodošla. Dobrodošli so bili celo bivši bani, Libci in Klci, Marušič in Sernec.

Jur - Ptja - prebere delavcem članek iz Meščasnika, ki hvali zaključek spora v Kamenici, šlo je za uspeh SoDe: »Ustavljena stavka v Kamenici. Stavkujoči delavci so se včeraj skoro vsi vrnili na delo. Med njimi in podjetjem se je s pomočjo uvidnih faktorjev Delavskega zaščitnega urada«, njegov predstavnik je Rok (Ptja je rokovce imenovala socialfašisti), »dosegel popoln sporazum, ki naj bo temelj bodočega splošnega prosperiranja tako podjetja kakor delavstva.« Tak sporazum je temelj SDbe od 90 naprej; se bodo pod DSD vlado vrnile stavke oz. se bo problem Prola zaostрил v Revo? »Ta lepa rešitev mezdne gibanja«, kot da bi šlo Ptji le za mezdno gibanje!, »nam je lahko kažipot iz današnjih težkih časov. Samo tako lahko preprečimo razdiralno delo krize.« (Kot da je Čuf ta stavek uperil zoper Golouha.)

Jur oznanja povsem nasprotno Reso: »Sodrug! Vi veste, kako je bilo! Uvidni faktorji so začeli z velikimi papirnatimi uspehi«, kot so ali naj bi bili zdaj ti v Gradišču. »Končalo se je pa s tem, da je tretjina delavstva morala na cestol« Danes je to trend neokpla; vse manj ročnega Prola, vse več terciarnega sektorja, uslužnostnih dejavnosti; stroji prevzemajo delavcem delo. Ali pa slabše plačani delavci v nerazvitih deželah Azije, posledica globalizacije. In kaj je storiti? Preprečiti globalizacijo, se vrniti v srednji vek, Refr, Refe, se zapreti v male skupnosti, v NDžave? To je model Kube, Vietnama, Severne Koreje, perspektiva lakote. Delovnih mest se ne da ohraniti, posebej v Delintenzivnih panogah ne, usnjarstvu, tekstilstvu, pa četudi bi se zgodilo kot PV v **Pomu**: »Drugi pa so zgubili na plači, za katero garajo trikrat bolj kot poprej.« Ponavljam: Kaj torej storiti?

Prepir je vse hujši, napovedan je EDč smodel; Rok: »Da si razjasnimo: ali pojedete z mano k zmagi«, take zmage ni bilo ne 34 ne 45 in je ni niti 05, »ali s plačanci v pogubo!« Prej se da pot Prola od 34 do 05 razlagati kot pot v pogubo, čeprav je Prol pridobil na gmotnem standardu. Rok: »Sami odločite svojo usodo.« Namesto njih jo je odločala Ptja. In zgodilo se je, kar se je, kar uprizarja SD od NOBD do **Divjega Vzhoda**, ki nikakor ni **Rojstvo v nevihti**, kvečjemu Svetpotop. Napovedal ga je IvSvet v **Šeherezadi**.

V 3. dejanju končno le nastopi razplet; a kakšen? Polom. Za koga? Po Čufovem mnenju za Prol; a to je le začasen polom. Ena izgubljena bitka še ni izgubljena vojna; celo sto izgubljenih bitk še ni izgubljena ZgDb vojna. Ta je dobljena, tako interpretira zadevo MrkPtja, maja 45. Danes vemo, da se je Ptja zmotila. Se sploh da govoriti o zmagi? Kaj je za Čla zmaga? Niso vse zmage in vsi polomi le SSL nečesa, česar Čl ne obvlada, niti ne razume?

Rok spletkari naprej - Pernetu, ki ga Delmnožica pretepe: »Odstranite Jurmana. Izročite ga orožnikom«, kot so Čufa in MOča, »recite, da vas je on namlatil.« Resa nima več nobene vloge-pomena; zamenjala jo je ne toliko laž kot instrumentalizacija, praksa SrKosa. Na eni strani spletka zoper Čto, v katero Čuf še veruje, na drugi - kot dopolnilo - HedDekDb: »(Vse diši po alkoholu in seksu.)« Namreč v pisarni podjetja Kremen. Brumova soproga Melita se pride kurbat, Dgč zadevi ni mogoče reči: »(Elegantno oblečena v

prosojno obleko, rafinirano dekoltirano, ogrnjena z dragocenim letnim ogrinjalom.« Itn. Za Čufa-Ptjo je pokvarjenost, kar je danes v PMLD normalno merilo - še posebej mladih - Že-nsk. Napredek Zge?

Obe cipi se skregata. Prevarana tajnica Olga besni - Roku: »Goljuf! Prevaral si me, zdaj se pa z njo vlačiš.« Nivo pada, stvari se pokažejo, kakršne so: banalne v svoji mizerni ogabnosti. »(Gospej.) Ali vas ni sram? Svojega moža varate s tem potepuhom! (Rojnik se spozabi in udari tajnico)« itn. To je Etpolom SI Pselite. Perne: »Prekleta vlačuga!« Stil se lumpenizira (Lmp). Po Olginem odhodu »Rojnik začne strastno objemati in poljublja gospo, ki se mu voljno predaja.« Kliše. V objemu ju najde njen soprog, ki še doda stilno nizke tone. Rok in Melita se dogovorita za snidenje v mestu, ona ga povabi k sebi domov, v vilo. Brža stanuje v vilah, delavci postajajo brezdomci.

Razkrije se, kako živita Brum in soproga: zakon po dogovoru. Ona pusti ljubice njemu, on ljubčke njej. Ona je dejansko cipa; Brum: »Mar ne dobivaš točno svojih mesečnih dohodkov?« Zato, da v DabDbi predstavljaš soprogo. Zgodba Reharjevega **Septembra**, glej mojo ES analizo. Melita pa je čez vse mere pohlepna; med tem ko delavci stradajo (res?), se ona pritožuje: »Dohodkov? Saj nisem služkinja! Dragi moj, a parfimerija, ondulacija, šivilja?« V DaSlski PMLD je to normalno; PV ni bilo. »Tudi moja zlatnina ni več moderna. A kje so drugi izdatki? Za vilo, za vrt, za postrežnico, za radio, za kino, gledališče, kavarno?« Danes se je seznam zabav neznansko razširil, potrebno je vse več denarja. Napredek Dbe?

Napredek da, a v pomenu Razrdviga z dna v vilo; Melita: »Ali si pozabil, da sva nekoč stanovala v podstrešju?« Kot je velika večina popevkaric, plesalk in TeVe nastopačk (Napovedovalk, Žurstk itn.) doma iz Blatnega dola. Melita spominja moža, kako sta se Razrdvignila: da je ona obiskala šefa in se mu Sekpredala. »Ali nisi takrat prvič napredoval, namesto da bi bil odpuščen?« PV je veljalo takšno dejanje za sramotno, za nešt, danes je normalno. Če je Že lastnica svojega telesa, sme delati z njim kot z robcem, torbico ali jopico.

Skaže se, kaj je bil vzrok za težave podjetja: ne konkurenca na trgu, ampak nesposobnost ali vsaj smola glavnega lastnika; Brum: »Skoraj nas je ugonobil s svojimi borznimi spekulacijami, transakcijami in hazardiranjem!« Danes sodeluje v tej igri celo NacTeVe, ko objavlja tečaje in dvige-padce delnic. Trg je postal bog. Koliko podjetij je šlo v maloro (stečaj), ker so njihovi novi lastniki, to so postali v tranziciji (Le in De, oboji), napačno špekulirali? Resda na Hrškem in v Srbiji še bolj kot v Sliji; bolj ko se bližaš Barabcem, hujša je korupcija; je Alah najbolj korupten bog od vseh? Bo bančnik Bük vnesel v finančni svet Moro St Frančiška ali pa bo podpiral špekulante, seveda naše?

Vprašanje drame in PV sveta - tudi Dasveta - je: kdo bo Gos? V koncu **Poma** trdi Brum zase: »Zdaj sem jaz gospodar.« Še deset let, pa bo dejal KaKi: Zdaj sem jaz Gos! Leta 05 pravi Janša: Zdaj sem jaz Gos! Bom živel tako dolgo, da bom dočakal še kakega napihnjenca, ki se bo junačil kot Gos? Zup(an) je nazorno pokazal, kako je bilo z največjim Gosom, z AlekomV, glej **AlekaPR**. Ni bil na boljšem od Diogena, ki ni imel ničesar, razen svojih uši.

Da bi lahko šef podjetja še naprej špekuliral, gospa milostljiva Melita še naprej kupovala črevlje v inozemstvu, Rok prišel nazadnje do vile, zasluži si jo, se bo moral Prol pač odreči delu svojih dohodkov. Važno je, da se podjetje ohrani, »mora biti v verigi narodnega gospodarstva trden člen«; tako se govori tudi danes. Le da je bilo PV še več fraz v obtoku. Brum: »Tudi delavstvo mora

žrtvovati! V današnji ekonomski krizi so v svetu milijoni brez zaslužka.« In še res je. »A mi hočemo, da naši delavci zaslužijo.« Brža kot filantropska? »Toda toliko, da nas ne potegnejo v konkurz:« Torej na robu preživetja. »Ako ne živi podjetnik, ne živi niti delavec.« Drži. »Da more podjetje dalje eksistirati, je upravni svet«, danes se kar naprej govori o Upravnih svetih, v njih je vse polno sindikalnih zastopnikov a la Rok, recimo znameniti penzionist Gobbeck, »v dogovoru z direkcijo sklenil, da se delavske mezde znižajo za deset odstotkov.« Trda, surova, grda stvarnost. Za ene neparfimirana, za milostivo Melito, ki bo sprejela Roka v nadišavljeno posteljo, se mu predajala z razširjenimi depiliranimi nogami; za druge smrdeča po česnu in špehu.

Tak izhod je za Ptjo Neg, da se mu reči; Polom Prola; za SoD barabe pa - Rok: »Sodrug, ne pozabite, da nismo tako močni, da bi obvladali pošastno krizo!« Z dogovori med Delom in Kapom se je ne da obvladati, je prepričana Ptja, le z orožjem; torej čim prej oborožena LR! Rok - Celestin Jelenc - je moral PoV v SPE, Svetek pa je noč in dan stoloval v Klubu poslancev nasproti šole Prežihovega Voranca, nekoč KlasGimne, ki sem jo obiskoval. MOča je Ptja poslala v diplomacijo, v glavnem v tujino, nato v zapor, nazadnje v NUK, tj. med knjige, v arhiv, za pjomtarja. In Čuf? Se skupaj z Robom zabavata, ko gledata iz nebes norišnico, imenovano Čloštvo? Z njima se veseli Niko Pirnat, na veliko ga dajejo na zob, srečni, da so ušli sekretu, nazvanemu ČIDb.

A ta Db se ne neha, ne glede na to, kaj mislimo o nji Pirnat ali Dine ali jaz. Zmerom znova se oglašajo Jurčki, eni naivni, kot je bil - vsaj v **Pomu** - Čuf, drugi bliže Roku, Brumu in Pernetu, mislim na Zlatka Jurčka, ki se fuka po internetu. Jur s pušo! Luka Juri rešuje otčevo čast in prepeva kot Jur(man) v **Pomu**: »Nič pomirjenja!« Dol z Bushem! »Kje je zmaga?« Če bomo dovolj odločni, če bomo pobili dovolj tekmecev (PVD), bomo zmagali mi! »Kje je denar?« Res, kje je? Se mu je Maček odpovedal ali ga dal vsega za Rdeči križ, kjer je padel v naročje blagemu Jeleniču? Delavci začno zmagovito pot, vendar je še ne dokončajo. Zaenkrat šele »delavstvo navali na Rojnika in ga pahne s stola.« Za začetek kar gre; čez desetletje ga bo pahnilo v roške jame, desetletja kasneje pa mu bo Prle postavil kapelico kot najbolj čtplemeniti SŽ Slova. Leta 34 - vsaj v Čufovi projekciji - kapelice še ni; šele 44 jo dela Majcnov ata Mlakolop, glej **Ženina na Mlaki**.

Drama se konča z Jurovim pozivom kot odgovorom na samozavest Kplpodjetnikov in Bruma: »Za zdaj smo še mi gospodarji!« Jur: »Za zdaj ste še, ne pa za vselej!« Ta vselej, ki ga je Ptja pripisala sebi, je trajal le od 45 do 90. »Mi smo skupaj! Računajte s tem! Med nami in vami ni več mešetarjev!« Začenja se nepomirljivi in neposredni boj-SV-LR. »Med glasnim prerivanjem delavstva pade zastor.« Prol gre za Jur-Ptjo.

Kaj pa pojejo Slci danes? »Slc sem, Slc tja«, naša mačka mlade ima ... Slci so vstopili v Murnikov svet, ujeli smo se v **Napoleonov samovar**, v prevaro in blodnjo.

Februarja 2005

**VELIČINA NARODNE ZGODOVINE SE SPREMINJA
V PONAREJENO STARO ŠARO II
ALI
VERA POSTAJA PIJANO BLEBETANJE
(ob Murnikovem **Napoleonovem samovarju**)**

1

Murnikova Koda **Napoleonov samovar (Sar)** obstaja v dveh Rcah ali kosih. Prvo Rco sem ES analiziral - ob obsežnem uvodu - v razpravi z gornjim naslovom (**Veličina narodne** itn.) in z rimsko številko **I**, ker sem že tedaj načrtoval tudi ES analizo druge Rce. Te se lotevam zdaj. Glavni naslov razprave ostaja isti, le z rimsko številko **II**, dodan pa je še sonaslov **ali Vera postane pijano frazerstvo** (KasO: sonaslov sem nazadnje še popravil, ga spustil še nižje.) S sonaslovom hočem poudariti enotnost - Not logiko - (skoraj) vseh v pričujoči knjigi, v **Veri in obupu (ViObu)**, objavljenih tekstov in tém. Medtem ko vse pred **Sarjem II** (tako naslavljam drugo Rco Kode) obravnavane drame eksplicirajo vero in obup, od Rad vere v **Plamenici (Placi)** do Rad obupa v **Dia(logih)**, v ostalih pa se vera in obup prežemata, posebno v **Ječah**, se zgodi v **Sarju** (kadar ne pišem ob naslovu drame številki I in II, pomeni, da mislim na obe Rci obenem) nekaj, kar je glede na izhodišče MePSte **Sarja** presenetljivo, nepričakovano.

Sar izhaja iz ČD kot dramske forme gibanja NKNMeša, iz Alešovčeve **Podle (Podlage zakonske sreče)**, iz Voš(njako)vega **Ministrovega pisma** ipd.; že te po merilih ČD ne najbolj konstruktivne drame vnašajo v SMešsvet problematiziranje. K-da vzame Mur(nik) ČD - tudi **Podlo** ali Ivana Tomšiča **Dva zeta** - zato za izhodišče, da bi lahko to izhodišče vrednostno zanikal, raztrgal, osmešil. ČD marsikaj smeši, posebno neNar ali ANar like, nemškutarje, ponemčence, AMor ljudi; nikoli pa ne gre tako daleč, da bi se posmehnila samemu bistvu Slova; to bistvo ohranja nedotaknjeno, samoumevno Poz. To doseže predvsem s večnimi porokami mladih parov, ki bodo tvorili jedro novega in zdravega MešSlova, par Marica in dr. Snój v **LjDa**, par Ana in Milivoj v Voševi **Ženski zmagi**, napisani niti desetletje prej kot **Sar**.

Navidez se tudi Mur drži (is)tega pravila. Na koncu drame Ivan Drenovec, »bogat zasebnik«, torej član KplRazra, dovoli ljezen, s tem pa poroko svoje hčere Ljudmile z njenim izvoljencem Vladimirjem Vernikom, »sodnim adjunktom«.

(Razlika med Rcama je v tem, da je v 1. Rci Dren-ovec »premožen«, v drugi »bogat«, Ver-nik v 1. Rci »notar«, v 2. Rci »sodni adjunkt«; razlika ni pomembna.) Pa vendar, to je le (na)videz, le davek Konvžanru Kode. Da bi mlada dva nosila Nsvet, imela kakršne koli ideje Nsveta - NKNMeša -, o tem ni v **Sarju** niti sledu. Njun ErS je popoln Pvtz. Če-ko bosta imela otroke, to ne bodo nosivci Nsveta, N(ove)Dbe, liki NoČla, kakor bodo (naj bi bili, v tem je želja, konstrukt, Ideola drame) otroci MirMare (Mirka Snoja in Marice Srebrinove v **LjDa**); isti bodo kot njihovi starši; Ve(rni)k-L(judm)ila bosta kot Lilin oče Dren in njegovi Prili, ki so v 2. Rci nove figure; v 1. Rci jim je analogen Nace Veselica, »davkar v pokoju«. V 2. Rci se Drenovi Prili imenujejo Zlatoust Otrobar, »meščan«, poudarek je na splošni oznaki, na Mešu; Juri Jesihar, tudi »meščan«; Peter Neroda, »trgovec«. Z vsemi tremi - kajti tudi trgovec je Meš - skuša Mur predstaviti bistvo SMeš sveta, gospodje ga zastopajo kot Razr-sloj. Otrobar je poročen, s tečno gospo Ambrozijo, ki ima v 1. Rci analogon v Veseličini ženi Amaliji. Bistven je svet Mešev-staršev; VekLila bosta postala čez desetletje, najkasneje čez dve natančno takšna kot Dren-Ot(rob)ar-Ambr(ozij)a-Jes(ihar).

Poanta je nedvoumna: Ssvet nima nobene možnosti, da bi se odcepil od tepcev in pijancev, kvasačev in diletantov, se revitaliziral. Kar so nekoč ČD-SMeši zgradili, oče in zet, Tomaž in Matiče, **Bob**, celo umazani skopi oderuh Grabež, zdaj njihovi alter egi Dren-Otar-Jes upravljajo. Ne upravljajo šele otroci v dobesebnem Biopomenu, ampak ljudje, ki so enako stari, kot so bili v ČD uspešni starši, veletrgovec Srebrin v **LjDa**, graščak Pilkovič v Voševih **Svojih**; štejejo okrog 50 let. DrenOtar sta Prasinova ne le Srebrina in Pilkoviča, ampak tudi MirMare in dr. Dragiča-Manice iz **Vic**; tedaj ko nastopajo ti mladi, so 20-30-letni. Mladost, kakršna se je kazala v ČD med 1860 in 1889, med CKosovo **Strastjo in krepostjo**, 1861, se v **Sarju** (1. Rca 1897, 2. Rca 1898) izkaže kot starost, Dušoslabelost, telesna bednost, Neroda (Nera) in Kopriva ne znata-zmoreta niti plesati.

Dramatikovo sporočilo: SMeš je opešalo in to na slaboumen način. Canova EtDb Krita, nastajajoča ob istem času, od **RomDuš** do **Blagra**, potrdi Murovo sodbo, seveda jo poglobi, utemelji, naredi iz lahkotno cenene resn(obl)no. Dr. Mlakar in Ščuka nista Vek. Dr. Mlakar se kot advokat in Polik odpove svojemu Mešu-Brži, da bi se posvetil RazReše, Isu Dti; Ščuka niti PraMeš ni, je le Žurst, ki izstopi iz MešBrže, noče biti več njen hlapec, postavi se na čelo ljuda-Prola-Ulice. Ima novo Idejo: Mrk, čeprav zaenkrat še v anarhi(sti)čnem pomenu, analogno kot Tomc v **Kurah**. Jutri bo že RadSoD akter, skoraj že Komst, od organizacije Bralnega prosvetnega in/ali Kulduštva bo začel organizirati ilegalno s ciljem VojReve, kot Vanja v **Lo-05**. Ta - SocKom - Ideja bo razsvetljevala Gene do 45 in še kako leto več, recimo do 55, dobrega pol Stola po **Saru**. Nakar se bo tudi ona sesula. Najprej skoz ARF-AK, **Dia**, nato skoz AD, **Norci**, nazadnje se bo v RMgi RR v IVJ, tj. v Simo ali Dv hipermodel.

In glej ga, zlomka! V Rud(olf)D in v fileD bo prešla natančno tja, od koder se je vzela: na PrS I. Na PrS I (okrog 1900) je nastala kot reakcija na gnitje Slcev v obliki kretenske Brže **Sara**; Maks je negacija Veka in Drena. Po izrednih - tudi veličastnih in zločinskih - peripetijah SDbZge (skoz obup 20-let, skoz vero 40-let, skoz Ekpm in NOBD), ki jih na kratko zgoščeno podaja Jov(anovič) v **Norcih**, se bo SDbZg znova znašla v Drenovem stanovanju, med

množico ponarejene Histšare, v abotnih SSL, z eno samo »idejo«: čim več fuka oz. kakršnega koli Uža, le da bo imel za cilj Unič vsega.

V svoji prvi razpravi o **Saru I**, naj jo krajšam v **Šara I**, podrobno opisujem, kako Vek prevara bodočega tasta Drena, ko mu daruje - to se zgodi tudi v 2. Rci - ničvreden samovar, češ da ga je uporabljal sam Napoleon I. med pohodom na Rusijo. Vek zmagaja - dobi Lilo za ženo - z lažjo, z goljufijo; sleparjenje se je razkrilo kot bistvo trgovstva-trgovanja. Vek bo dedoval tastovo bogastvo-premoženje, kot dr. Snaj Srebrinovo, le da je bil Srebrin AgrEkzPld, trgovec v intenzivnem širjenju svojega imperija, krepek, stremljiv, sposoben, pri 50-ih še mlad, utemeljitelj prvobitne akumulacije Kapa, medtem ko je Dren butast, naiven, zgolj pohlepen, nesposoben; stremi za ničesnostmi, za šaro, motivirajo ga fikcije. Ni več AgrEkzPld, ampak uživa v pokoju oz. kot »zasebnik«, tj. kot nekdo, ki živi od v Preti nabranega premoženja. Je do kraja jalov, le troši. Vek bo verjetno tasta Posn, Drenovo premoženje bo kmalu do kraja potrošeno. (KasO: v SPolJavi se znova odpira téma prvobitne akumulacije Kapa. Nekateri teoretiki jo postavljajo v 90-leta 20-Stola, čas, ko se je Kpl v Slji obnovil; kar počne Janša danes - 2005 -, da je le prerazdeljevanje že skup spravljenega Kapa, prenos (ob)lasti v roke konkurence (Ps)elite. Po tej analizi bi imeli Slci dve prvobitni akumulaciji Kapa, okrog 1895 in okrog 1995. Hm.)

Vera ČD-NKNMeša ni bila zanosno-veličastna, ampak urejena, umirjena, trezna, a silno trdna, glej Klodičev **Nsvet**. Kolikor je hotelo TaSMeš močnejših čustev in veličastnejše akcije, se je izražalo v VISu SNcl, od fRemčevega **Sama**, 67, do **Tugov**, sreda 70-let in k **Zetoma carja Lazarja**. Ta vidik je pomenil RR NKNMeša v smer RePS, s tem pa eo ipso tudi v RefD, saj sta se PS in FD ne le dotikali, ampak celo prežemali. Dejansko je FD zmerom porazila PS; na Kosovem polju, v Karantaniji, glej Turnškovo **Državo med gorami**, glej sam **PKrst**, tudi **SmKrst**. Če je hotela PS zmagati, je morala sama postati FD, s tem pa ni bila več PS; zakon je bil neusmiljen.

Kam (pri)pelje FD, je SIZ-SD vedela; že v **Gospodu s Preseka**, tudi v **Zoranu**, torej v 70-letih. Medvedu se v 90-letih rehabilitacija FDbe ni posrečila, glej **Cesarja Friderika na Malem gradu** v Kamniku itn. V pričujoči razpravi (**Šara II**) me tema FDbe ne zanima posebej. **Sar** uprizarja SMešDbo, ki je tako mizerna, da je prej podobna pivski bratovščini v kakem pajzlu, grupi ljudi, ki se obnašajo med sabo kot vinski bratci, kot LumBr; izgubili so vso formo - etiketo -, ki so si jo v ČD pridobili; dr. Snaj se je namreč obnašal kot visok gospod, enako graščak Pilkovič in baron Samo, **Vdovec in vdova**. MešSlja na PrS je kvečjemu PsPS v Gilni in na Gledodru, če vzamemo v obzir Govekarjevo priredbo Jurčkersovih **Rokovnjačev** z nosivno vlogo Kode, z Vepijanin Blažem Mozolom alias Antonom Verovškom. (KasO: razliko med dvema Gene lahko konkretiziram z zgodbo svoje OžDne. Moj ded Valentin K je bil visoko se noseč gospod, naduto-vzvišen, nedostopen, celo tiran; po poklicu GimnProf Klaszejikov. Njegov sin - moj ded - Robert, čeprav pravnik in doktor, že bohem, zapravljivec, cenen šarmer, Morvprašljiv, ponesrečenec. Bila sta kot izrezana dr. Snaj in Vernik. Para sta živela ob istih časih: 1860-70 , 1895-1905. Ne morem razumeti ljudi - Slcev, SDbe, SD -, če jih ne Ponot; če jih ne najdem v svoji Dni.)

To je zamisel **Sara**: ne vera in ne obup. Tudi za obup je treba imeti korajžo; da obupaš, moraš prej verovati, Priljubiti, si zastavljati visoke cilje, jih dejavno uresničevati, ravnati-bititi kot polnokrven Čl. Takšna sta predvsem oba

mlada iz **Place**, Ivan in Majdalenka; tudi Ivan Tomc iz **Kur** in Kovač iz **Gabrenje**. Ker so gojili-čutili Slci prej - celo veliko - vero, so mogli PoV (prva faza tega je bila že v SD-20, glej **Zastore**) tudi zares - kruto, Rad - obup(ov)ati. Hay iz **Dia** kot v PoV čas podaljšani Kovač ali Maž (FKozaka-Kaka **Kralj Matjaž**) obupa do Sm; OIS(m).

Poanta knjige **ViOb** je razpon med vero in obupom. V ČD in TaHistD (v **LjDa** in Remčevem **Samu**) se vera rodi, nato se nadaljuje, skoz **Blagor**, ki je zadevno vzorna drama, skoz **Placo**, SD-20, skoz **Kure** (SD-30) in **Maža** do NOBD, do **G(abr)enje** in **Ječ**. Tu doseže vrh, ekstatičnost Triumfa, prepričanja, da je Nsvet udejanjen, ne le rojen, **Rojstvo**. Ker je bil dosežen tako visok cilj, je bil padec v globino toliko hujši. Cilj-Nsvet se je razkril kot SSL itn.; o tem govorim v **ViOb** podrobno in sistematično. Nujni - Strni - nasledek zloma vere je obup; Priž ga inteligentno eksplicira v **Dia**, Zajc v **OtR**, Božič v **ZiK** itn.

Norci gredo skoz obup, a ta ni tako Rad in vsestranski, da bi terjal Sm, Hayevo dejanje, ki obnavlja obup iz SIz-30, Eličin Sm, **Punčka**. V novih Slcih, v katerih napoveduje Jov Sice iz 90 in nadaljnjega poldruega desetletja do danes, prevlada Vitz. Ne Ideja, Hay ji je bil do Si zavezan, ne Eta (NeČi DušNota Elice) nista tako Tot, da bi terjali konec Čla, ki je bil NeČi in je veroval. Dogodi se olajšanje bremena Ža, ideje same postajajo vse lažje, dokler se ne RR v Psidaeje, v IVJ-retoriko; NeČi postane le maska. Se pa ČISlc silovito revitalizira; ne za velika dejanja, ta so stvar Preti, Krma in Nine, **Rojstvo**, oz. Junaka in Mojce, **Vst**, NOBD in SPED. K tem dejanjem je težil Tomc v **Kurah**, tudi Maž v **Mažu**, Ivan-Majdalenka v **Placi**. Revitalizira se v Hedsta in tekmeča na Kpltrgu. Ker sredi 60-let 20-Stola, ko so **Norci** napisani, Kpltrga še ni (le polagoma se uveljavlja, a pod Razkrinkami), prodre mlada Gene s tisto obliko dezideologije, ki je bila tedaj edino mogoča: s Heddom, z Užem ErS - vse bolj Sek - tipa. To je Jovu jasno; od **Norcev** smer stopnjuje k **Podeželskim plejbojem**, Rudolf k **Ver(onik)i**, priključi se celo Kmecl s **Friderikom z Veroniko**; v **Šari I** jo obravnavam podrobneje, primerjam s **Sarom I**; ES podrobno jo obravnavam tudi v knjigi, v kateri je objavljena razprava **Šara I**; knjiga ima naslov **Starši-otroci (StOt)**, je iz Pniza **Nast(ajanje) SAPOe**. Naslov razprave o **Veselja domu: Infantilna družina - vice iz plastike, užitek iz gumija**. Smer se nadaljuje - konča? - v Avzu; tega preučujem v razpravi o Dovjakovem **De(belu)ščku**, tudi naslov te razprave je poveden: **Avtizem kot konstitutivni element kapitalistične postmoderne**.

Sar ni v fazi Avza, je pa izhodišče za HedDbo, v kateri se celo že tekma vsaj deloma ali na eni ravni RR v Pstekmo, trg v Pstrg, zmage v Psmage; Drenovo trgovanje s starinami - kupovanje ponaredkov - je kot oddajanje hčere tistemu snubcu, ki je najbolj pripravljen bodočemu tustu prilizovati se. Dren sploh ne preuči-preveri snubčevega gmotnega stanja, kar je za delovanje na Kpltrgu pogoj uspeha. Vse to kaže, da je celo Vitz SMeša na PrS I oslabil. V **Norcih** se HedVitz obnovi, doseže v 70-ih in 80-letih vrh, nato pa, ko se udejanja v Dbi, Slja postane po 90 Kplsistem, v jedru uplahne, naravni penis zamenja za umetni penis, iz gumija, iz plastike. Chryslerjevo ali Fordovo mogočno ambicijo, ki ima nasledke v velikih podvigih, tudi Tehpomena, zamenja v SPMLDbi igranje na borzi, ki sploh ni Priborza, kvečjemu otročja igra. (KasO: je Janševo zamenjevanje oslabele prve ekipe Kplstov po 90 z drugo ekipo nujno za revitalizacijo Slje? Ali pa gre le za reTot, za Posn Ptje, ki se iz

Mrklece seli na KatDeco? Ne postaja v Slji 2005 vse v službi KČe, kot je bilo pred pol Stola vse v službi Ptje? Se PraKpl koti ob strani napačnih Vodljev, surovo-medlega Ropa in zvito zasebnega Janše? V Jankoviču in Debeljaku? A kaj, ko ju Rop in Janša nastavljata.)

Kompozicija **ViOb** je načrtna-zavestna: na koncu menjave vere in obupa se znajde **Sar**, ki ne pozna - ne čuti - ne vere ne obupa; v svetu **Sara** - do katerega pa je Mur Krit - je vse ponarejeno. Vera **LTuga** se RR v navduševanje Narmas, SNLa, glej praznovanje ali svečanosti ob postavitvi Vodnikovega spomenika v **Svojih**, prepevanje številnih zborov iz province, polaganje vencev na pomnike Nara itn. (Grdina zgodbo natančno opisuje - s citati - v svojih **lpavcih**.) To naduše(va)nje sicer ni več Privera, ta je kot Rad Vojtipa, zato se lahko obnovi le MV-II, v NOBD; a vendar navduševanje ni le prazno frazarjenje. SMeši so 89 še nekako NKNM, čeprav v zadnjem zdihu, zato jih lahko član MladoSceV, tedaj že čez 50-letni Voš, še Ponot, še Priopiše.

Can in Mur, tedaj še ne 30-letna, tega ne zmoreta več. Tudi Gov, je iz njune Gene, se le še ludira. **Šari(vari)** je Raca (radikalizacija) in bolj HKD izvedba **Sara**. Navdušenje lahko razumemo kot zretorizirano - v DabDbo preneseno - vero. V **Saru** pa tudi navdušenja ni več oz. celo navduše(va)nje je že ponarejeno-Ps-Sima. Kar bebljajo Meši v **Saru**, posebno amaterski Pek Otar, je brezmejno slaboumno; je že Pijdemenca. Ne uprizarja file v vrsti svojih dram, ne le v **Domu**, prav to demenco? Ni **Suženj akcije** - zgolj hoteni? - primer takšne demence? Ni PMLD v bistvu stanje idiotske demence? Ni PMLD le PsVitz? Kaj pa sledi iz vsega tega pojanja po trgu in površini zemlje, kot ga je edinega zmožna PMLD (Dv hipermodel)?

Sar je v 1. Rci, ki obsega kot razširjena tudi prvi del 2. Rce, običajna Koda, ki smeši tepce; Drenov ponos na starine, ki so v njegovi lasti in jih je tisočkrat preplačal, je mestoma kar duhovit. V **Šari I** ga €S - obsežno - navajam. V Rci 2 se je Mur odločil, da bo te vrste duhovičenja izčistil oz. zelo skrajšal; ostane le pri tehle-takihle vnebovpijočih traparijah; navajam. Veku, za katerega še ne ve, da poseduje Napoleonov Sar: »(Plane k veliki mizi, popade meč in škorenj izpod nje.) Vidite, tole tukaj (jezno) je meč slavnega kralja Matjaža, tole pa levi škorenj vrlega generala lavdona! Vse pristno po zgodovinskih dokazih!« Kako se je Kak v **Mažu** trudil, da bi naredil na zemljo vrnivšega se kralja pristnega. Njegov meč bo postal par let kasneje ZnaSi za Vojobračun med De in Le, v **Vstu** nastopa Maž z mečem, ki ima namesto rdeče zvezde na ročaju križ. V NOBD-**Rojstvu** je namesto križa puška. To so Primeči, Murov meč pa je sleparija. Nista v zadnji konsekvenci sleparija tudi Meč z rdečo zvezdo in črnim križem? Iz PriTugovega se RR v ponarejenega Drenovega, nato spet v PriKrimovega, nato spet v ponarejenega v RMgi, v plastični penis, **Veselja dom**. Ž vodi v S. Ž=S. Agr€kzld (meč) vodi v Avz (penis v želji). THM-krog.

Ko se vrne Vek, zdaj že kot lastnik Napoleonovega Sarja, je pri Drenu obožujoče sprejet, Dren si obeta novo trofejo. Vek se Drenu prilizuje, kakor se dr. Snaj nikoli ne bi Srebrinu; se mu Strno - po značaju NKNMeša - ne more, Snaj je-postaja ponosna SAPO. Vek pa nima več ne časti ne ponosa, zanima ga le še Utinteres in €rS; kot v DaPMLD. Dren: »Tukaj imam redke dragocenosti. Vse pristno! Vodnikov svinčnik!« Ni več važna Vodnikova ideja: Ilirsko Slav, RazsvKula itn., glej Bilčevo ČD **SljaOž**. Z istim svinčnikom (so za časa Vodnika že iznašli svinčnik?) bi lahko pisal Vodnik ali kdor koli; ni več

važna vsebina-sporočilo, ampak - po McLuhanu, ki je guru RMge - le forma, žanr. »Valvazorjeva rokavica.« K-da ne bi mogel uporabljati Valvazor katere koli rokavice; edinstven je bil njegov razum, dragocena bi bila njegova lobanja ali pa izvod **Slave Vojvodine Kranjske**, tega pa Dren nima, ne razloči med pomembnim in nepomembnim. Tudi to je bistveno za PMLD: izenačenje - poistenje, ldn - vsega; vrednosti ni več, le še trenutne cene na trgu. MBP Brezovar kupuje knjige na metre, a jih ne bere. Ni knjigožer, še bibliofil ne. Zanj je knjiga reč, ki jo od daleč prepoznaš kot knjigo, to pa je znak za Kulnika; Brezovar je lzb le po tem, da poseduje mnogo knjig. Sicer pa je na las tak kot Drenovi Prili: vesel PijDolenjec, ki ima cviček celo rajši od Zbranih del največjega SIpeka Franiška Šalija, upokojenega misleca iz Vavte vasi.

»Tintnik, ki ga je zagnal Martin Luther za satanom!« Za Debevca, **Žid**, je luter satan, pač stališče FKCe, za Mura so luter, Hudič in tintnik isto: znaki za blebet; velja za WudlerjevoD, za **Oskarja**, ki **prihaja**. »Šivanka kraljice Kleopatre! Manšeta kralja Menelika. In Kolumbovo jajce!« Ta je najbolj bossa. Ta je iz humoristične legende. PzM, v kar se je spremenil svet PMLDbe, so hoteli nekateri preOsm z Mago, s kozmocentrizmom. Kar je bilo za Strnišo še PrilsDti, v **Samorogu**, je posta(ja)lo kasneje, glej **Driado**, vse bolj Maga, tj. ponarejena šara, PsMistomama; glej Strniševo Pekzbirko **Jajce**. To kozmično Jajce je navdihnilo THa, da je začel svoj švindlarski pohod v območje Sti. THove knjige-razprave o Sti so analogne barvasti tinti Menelika, cesarja Vanetov, osvajalca pasje zvezde Sirius.

Namesto da bi govoril Vek Reso, kot jo **Zoran** (že Zorislava v **JTugu**, že dr. Snaj, ta dva zgolj konstrukcijsko, Zoran že AAF), se Drenu dobrika, seveda s Prikrposmehom, a to pomeni, da doda le še lmp. »Jaz ne morem najti pravih besed in se samo čudoma čudim!« To ni bilo rečeno tako dvoumno, da bi Drena ozavestilo. Vek nadaljuje z zelo jasno lažjo: »Čestitam vam, da hranite tako redke posebnosti.« Nadaljnje prilizovanje in razkazovanje prekine prihod Drenovih Prilov, ki so člani Društva za starine (za utemeljevanje Slova na PsKuli). **Sar** je negacija **SljeOž**.

Bravcu priporočam, da prebere mojo razpravo **Šara I** v **StOt**. Je HKD uvod v ta II. del razprave, obravnava širšo Zgo SD in SIZi. Tudi tako nastaja micelij: da se vežejo nekatere knjige, pripadajoče celo Raz Pnizom, neposredno prehajajo druga v drugo. **RSD** pomeni tudi stavbo z mnogimi nadstropji, sistem zgradb, ki so kot občevalne posode. Trudim se, da bi v vsaki PD našel nekaj posebnega, glede na že analizirano novega, Dgčnega. Šele tako lahko nastaja kalejdoskop in/ali puzzle.

2

V 12. prizoru Kode, ki je prvi v drami povsem nov - prejšnjih 13 v 2. Rci so bili skrajšana 1. Rca -, vstopita »skozi sredo« odra, s tem v sredo dogajanja, predstavnika SNLa, Meša, a ne več NKNMeša in ne še Brže, prav za prav lumMeša, kakršno je DaSlov: spoj lumMeša, lumMM, lumProla, lumInce, lumBrže, vse je lmp. Zakaj ne bi dali na Sl zastavo namesto celjskih zvezdic in obrisa Triglava raje kontur samovarja ali Mur(nik)ovo rit? Tri glaže? Tri flaše?

Na oder pridre znamenita trojka, ki jo skoraj Stol kasneje Zajc demonizira, glej **Grmače**: »Neroda, Jesihar, rdečega vinskega obraza, štrleče, kratke, sivkaste brade, pipo v žepu, predolгих hlač«, in Otrobar, »cilinder postrani, dolgih pesniških las, visečih brkov, z rdečo kravato, črno suktnjo z dolgimi škrici, z modrim ali kariranim telovnikom, z belimi hlačami, desna hlačnica je zadaj za črevelj zatlačena, črevlji rumeni, glavo drži po strani ali kvišku, kadar govori, genialno, vzvišeno kričanje.« Nekaj te njihove Zunpodobe je treba sicer pripisati okusu časa, bistvo pa ostaja še danes (05). Ne nosi Rupel rumenih telovnikov in rdečih kravat? Ne hodi na seje parlamenta Rupar v škricih, Jelinič z bradico, ne (z)gleda JašZlc genialno, kot sam dohtar Bistroglav, veliki lzb iz lendovškove ČD **Kteri bo?**, óó? Niso zanemarjeni kot Varuh blodenj Hanžek? Za dandanašnji so kot nalašč; danes je namreč pustna sobota, noč se že preveša v nedeljo, v Gilni pod mano v Avberu tulijo Slci kremeniti kot poblazneli, brhka Fifi pa krofe peče, da si utopi nečloveški glad, ga zadavi v ciganskem salu. O **Sarju** se da najbolj Pri pisati ravno na Pustno soboto. Nemci imajo Kristalno noč, Franci Šentjernejsko, Slci pa noč Pijkrofarjev!

To so ti vljudni možakarji, imenovani trio. Jes je »vinjen, hodi široko, govori razgrajalno«, izrezani Rup-ič. (Rupel? Rup-ar? Rup-nik? Vsekakor Čl-luknja.) Ceni sebi enake: »Dober dan, slavni ljudje!« Slavni? Po čem slavni? Po razgrajanju v Tržiču ali po plesu nagcev na koprskem Titovem trgu? Otar je »nekoliko natrkan, se med tem odkrije in vrže lase nazaj na tilnik«, na las kot JašZlc, ko recitira svoje Pek-ovske proizvode pred Kosovelovim spomenikom v Sežani. Dren na ta nastop: »Sluga sem!« Na uslugo sem; nemudoma bo ukazal prinesti na uradno mizo Društva starin štefan vina in okusno gnjat. Dulce cum utile, klobasa in Um; In vino Veritas, Šnops= Spiritus.

Vsi so bolj konjskim hlapcem podobni ko Mešem; bolj Obloškemu Tončku iz **Rokovnjačev**, ki pa je bil mešetar z živino. Se nismo znašli sredi priprave na sejo Dž sveta? Ta je še bližji veseljačenju v konjušnici kot Džzbor. Ni nastopil vinkeladvokat Ilc, ponarejevalec podpisov Pozabilsemmuime, upokojenec, ki ima ob pokojnini še redno plačo Predsa Džsveta + odpravnino, torej steber Kreposti, zgled Poštenosti, jasno da predstavnik ljudstranke vest-nikov, Najnavedemkaterokoli ime, recimo DolHribar? Pomembni ljudje, vsi so iz Slite!

Ne čakajo na besedo; pri priči v sredo dogajanja, oni ga mojstrijo, kapitani duge plovitbe. Otar (je oče Pek ali sin Pek, ČirZlc ali JašZlc): »(počasi, mirno in dostojanstveno, desnico na srce)«. Oče, oče, oča ČirZlc, stari ata Zajc, momentum slovenicum: *Jaz sem tisti čudni duh, / ki je poln predpustnih muh!* Kateri karneval bo drevi odprl kraški Čiro? Na kateri maškaradi bo predstavljal samo Smrt s koso moravški Zajc? Ni važno, ali je vinski duh ali duh s pokopališča, važno je, da duši: z umom, verzi, pomembnostjo nastopa! *Od nog do glave / prav zale sem postave.* Oba imenovana sta vitka, sloka, manekenskih postav, Biofizično zgljedna; dekleta na plan! *Kako bom soldat, / ko dan se zaznava?*, prosto po Blažiusu Potočniku iz Šent Vida doma? *To mi, ljubca, povej! Al me še maraš kej?* »(Stresa glavo, brani z roko« pred vinskimi mušicami, pred globocimi mislimi; *in ne šivaj sarafana več!* Kaže znanje iz ruske folklore. »(Obstane nepremično.)« Teatralni efekt, kot njega dni Levar! (Danes bi se pisal Desnar, odlično je duhal, od kod veter veje.)

Ta pesniški zmazek je tako brez repa in glave, da je Murnikovo sporočilo nedvoumno: kar govorijo DaSMeši, Dgčnih Slcev pa ni, je abotnost kot takšna. Ali sploh vedo, kaj pleteničijo? Ne, to niso Rup-Jurčki! Ti se kar naprej

špetirajo, hočejo se nadletavati, mulčki, žalijo se, so Prijesiharji; ne, Murovi liki nimajo potrebe po prepiru. To so že ljudje onkraj dosežene sprave; kot da so Priotroci Sponke iz Br-maternice (zbežane, a varne). Njihova sporočila so benigna, trosijo blagodejne kapljice, ne grmijo iz temnih oblakov, ne streljajo iz črnine kot bliski, kar počnejo ljudje, ki so še zakavljani v Bm, glej **Kure**. Kar gledamo pred sabo, je parlament Sprave, ne le Slavna Reva, kot angleška 1689. ČD, da; a v Irkrit zrcalu hudobnega Radoslava Murke (Daphne Blagayane, glej Trivšmir povest **Teta krofa Blagaja**.) Ne še hiralnica, tam se ne popeva več, se tudi ne sme, Alešovca so vrgli ven, ker je hodil spat pijan. Ne še mrtvašnica. A ne več bojno polje NOBD-SPED, ne več sozakol (J)Elka, **GiM**. Vmesna faza akmeja nekega Nara. Nekega? Ne vsacega! Le redkega! Izvoljenega: Slskega. Oštarija Pri figabirtu. Natarar pa naš Mojzes!

Moj predlog: postavite Murnikov doprni kip (izdelava tvrdke Tršar) na sredo parlamenta. Dol s Titom in Puč-nik-om! Dol s Prešem! Patetični Kreft je dramtiziral Preševo Ž, **Umril je pesnik**, Dragotin Tršati naj izkleše kip Murnika ali **Matajevega** Matije kot zastopnika vseh Scev, tistih doma in tistih po svetu, Janeza Bernika in Josepha Bernika. Ob njem pa naj noč in dan stoji gola muza, a ne tista z Marijinega trga; hočemo Priposlanko, zastopnico manjšin, ciganov in Srbov, Madžaronov in Lahov; Poszonzceso. Blagi zdravnik dr. Cucciatti jo bo pital, Topa si bodo sposodili, da jo bo učil Slsko, kot nebeščanka obvlada le staroSlavščino iz CiMetovih **Žitij**. O Elizij! O končno uresničeni Kom, raj na zemlji, vrnivši se paradiž iz vrta Eden, kot si ga delita pobožni Rudolf, **RudVera**, in klafač Debelec, **Žid**. Narobe svet je edini PriPrasvet.

Slci ploskajo, govor največjega DaSlskega Peka je bil monumentalen; Vek, Jes, Neroda vsi v en glas: »Dobro, gospod Otrobar! Dobro! Prav dobro!« GimnProfa Potratta mu hiti zapisovat v razrednico red odlično. Parlament je treba razumeti tudi kot vzgojno šolo. Dren misli resno, ko reče Veku: »Gospod Otrobar je največji pesnik našega mesta in govori samo v verzih že priznane veljave.« Je akademik; ni to Pav-tschegg? Palček? Veliki Palec v primerjavi z ostalimi, ki smo le mezinčki? Ubogega kadeta Toneta Sevnika iz **Kur** nihče ne ceni kot Peka; kadet je Zajček, preden so ga priznali, zajček iz srede 50-let. Zato je kadetek ves zagrenjen, zavisten, zato izdaja in ovaja. Otar ne; Otar ne veže otrobov, je kralj Otokar, glej SD, tudi v tej nastopi, v libretu za Širčevo opero **Gospovetski sen**. (Širca ni Majda, Širca je general Risto Savin. Libreto mu je pomagal skrupucati Pek-dramatik Roš.) V SD se najde - je na razpolago - vse, kot je bilo njega dni, še pod Ptjo, v maksimarketu Kastner in Öhler. Le iščite; kdor išče, ta najde. Kdor bo našel, se mu bo še navrglo! Slc je Sreče sin! Kurbin sin! Mojzes je sin cipe iz bordela. Nar pankrtov.

Dren o Otarju: »Le v najhujši sili si pomaga z izvorno prozo«, ČirZlc z veleromanom **Spomin kot zgodba**; letos je kandidat za Nobela, pardon, za **Oskarja**, ki mu ne **prihaja** več. Preš prehaja v Cana - Zlc sintetizira oba -, oba sta bila znana kot pijanca. Torej ravna dramatik legitimno, sledi Histdejstvom, ko zaukaže oz. obljubi: »Zdaj pa prosim, gospoda moja«, Slci smo gospôda, »odložite in sedite!« Po napornem dnevu se je pričel zasluženi čas Uža, (samo)proslavljanja: »Vino bo takoj tukaj.«

Predpostavljam, da bi tudi Preš in Can prišla na takšno prireditvev, ki je Sl Narpraznik, že pošteno okajena. Tudi sam sem ju - neenkrat - Posn. Zdaj kot sladkorni itn. bolnik tega ne smem več. Iz zavisti se posmehujem Narveličinam.

Sem pač bednik. SpoDo ljudje (SrKos) se delajo, K-da **Sarja** ni. Jaz pa uživam, da sem ta izvirni in neverjetno Pridokument o Slovu izbrskal iz pozabe. Njegova Pri(stnost) je ravno v njegovi slaboumni nebogljenosti. Vendar, je - sem - s tem pravičen do DaSlova? Ni bilo le Slov s PrS I tako bedno, udje **Doline Šentflorjanske**, hlapci in deklet? DaSlov je vendar po vsem svetu spoštovano, Putin je po postavi manjši - nižji - od Rupla, gleda ga navzgor; le par Max und Moritz, Rupar-Juri, bi se lahko kosal z Ruplom. Ali pa PV pevec na kitaro Udovč (glej **Georgovo poslednjo masko**, glej Uša Kozaka) iz Ribje kleti.

Smo sredi Histdogajanja, ki je postalo Resa NOBD-SPED veličine. »Sedejo za veliko mizo.« Jes, ki je kot Gargantua: »Pet litrčkov dobre merice sva ga danes popoldne z Otrobarčkom«, kot smo ga včasih Zajc, Dine in jaz; »toda moja žeja ostane stanovitna in značajna«, da ni Otar obenem Podobnik?, »kakor nalašč za dober zgled.« Ga toliko popije v Daparlamentu le reklama za Vitz: Jebančič, avtor zakonskega predloga, naj bi policaji vsakemu vozniku avta, ki ga odkrijejo vinjenega, darovali šope SIT bankovcev, za vsak promile več kot tisoč SITov povrh, trezne pa - pošteno - oglobili?

Svečana seja SI parlamenta se nadaljuje; oz. sesija Društva starin. Otar zastopa vse. Nikomur ne da do besede, v času končno napočnjene Sprave sme govoriti le Spomka Makaronka oz. njen delegat PijGraf: »Sem dolgo upal in se bal. (Plašno.)« Zastopa Preša. »Raztresene sem ude zbral«; je to Aškerc ali Gregorčič? »Slovo težko sem ženi dal. (Vstaja.)« Otar zastopa vso SKulo; saj je ni več kot za majhno culico, kot se je blagovolil izraziti v deželnem zboru - parlamentu - bivši Slc in kasnejši nemškutar Deschmann. »Trudne - pozne - ure že.« To bo spet Preš. »(Tleskne s palcem.)« Bogve kaj to pomeni? »Bliz Triglava/ čolnič plava«, to pa bo stari dobri Vil(har), »solnce mrka,/ luna trka«, zakaj ne »crka«? To je Murnikov dodatek.« Vse Slce trka, tudi sonce jim bo vsak čas mrknilo, kot jasno ugotavljata Kreft v **Kurah**, Kak v **Mažu**. Da bi še sijalo in vsak dan močnejše, je potrebna LR. Iz gozdov in kraških jam se bodo vsule **Hej brigade**. Novi glavni PolitKoms nove Slvojske ne bo več šepavi - hudičevi! - Bebler, borec zoper špansko gripo, ampak sam pl. Jebančič, feldmaršal von UrSchnitzel, Urb-ančič.

Vse SIJav Ž je razloženo kot nuja preganjanega Peka, ki mu žena ne pusti doma mirno in zaslužno uživati merice maliganov; Otarja njegova žlahtna soproga Ambr(ozij)a išče po Gilnah, tudi na sejah Društva relikvij, in mu grozi. Že v 8-prizoru Kode, ko Otarja še ni v parlament - Ambra Drenu: »(Maha nervozno s solnčnikom) Kje pa je? O, vi sami ste ga skrili! Kam se je potuhnil? - Ves popoldan ga že iščem po gostilnah in krčmah. Vi zapeljujete mojega moža! - Nikar ne tajite! Čemu pa so vam tiste vaše neumne seje? Zato, da imate izgovor za pijančevanje.«

Ambra izreka St PriReso. Vendar, mar ni raj predstavljen - ne le Muslom - kot topos, kjer je Čl do kraja srečen? Kjer bo vsak, kot je bil v pozemskem Žu, tako obljublja St Pavel, le da ob tem NeČi? Otar je na TSu predvsem žejen; torej bo v nebesih pil-popival. Mnogoženci se bodo v paradizu smeli stotisočkrat ženiti, pa bodo vendar ves čas ostali blagi kot otroci. Zajc bo fukal mladenke tudi, ko bo star kot Metuzalem; v nebesih ni časa, torej sploh ne bo star; Vemlad bo (KasO: pa ga je strlo, bom jaz naslednji na vrsti, Dineta je že pred desetletjem vzelo), SI parlament bo sestavljen iz Vemladičev, bo Društvo za mladine. Bistvo nebes je, da lahko v njih Čl počne, kar hoče, pa ne bo zaradi nobenega svojega dejanja Čtvprašljiv; tudi

pedofili bodo našli tam raj. Ne pa, da bo, kot je tukaj spodaj - Ambra: »Toda jaz svojega moža ne pustim več v tako razuzdano družino!« Kako trpi NeČi Bük, ko mora sedeti pod istim krovom s ponudnikom nagote Jurčkom Zlatokurcem. V raju bo Jurčkov zlati penis kot ud St bika Apisa, predmet molitve in občudovanja, ne zgražanja.

Seja se v istem duhu nadaljuje; Otarju vsi »ploskajo«, njegov uspeh je popoln. Lila ga celo vzpodbuja; ne, to ni resna gospica iz ČD, iz Čite, kakršna je Marica iz **LjDa** ali Manica iz **Vic**. »Saj vendar ni še tako pozno, gospod Otrobar!« V ČD vlada Kula, v **Sarju** bedna banaliteta. Se mi kdo upa zabrusiti v obraz, da je DaSlja Db uresničene Kule?? Novi oblastniki PMLD Slje berejo le časnik Finance.

Otar si ne pusti dvakrat reči, rad ostaja med ljudmi, ki mu ploskajo. Nadaljuje z blebetom: »Luna sije ... (vstaja, se opre na mizo.) Noč je temna! Kralj ubežni iskre kuje«, levsevo epopejo o **Ubežnem kralju** RR iz žalobne v iskro. Vendar, usoda Slcev je Traga: »S konja skoči - in umre! (Se prikloni in sede.)« Sem preveč posmehljiv, če ugotovim, da je to S Prt Herov, Krima in Nine, **Rojstvo**, S Dmb Herov, Stotnika in Vere, **Napad?** Vsaka Haveličina se konča na Stršu-Smšu, v dreku, glej DaSD, drama Vihrove **Ljubezenski trikotnik v javnem stranišču**. Tudi midva z Alo bova končala na Smšu, v dreku, v Kanti.

Vsi so navdušeni, kar naprej »ploskajo«; bisbis vzklikajo. Vse bolj prehajajo k bistvu. Otarjeve zdravice so le uvod v to bistvo: »(vstane, vzdigne kupico) Kedor je možak; strupene se kupe ne brani!« (Vstanejo vsi, »trkaje s čašami) Živijo! Slava našemu društvu!« Slava Slji, naši zmagi nad Jugoarmado, nad Sžil! Slava nam! S tem vzklikom se začne Praseja parlamenta v počastitev okrogle obletnice Sl osamosvojitve. Dren: »Slavni zbor! Potrjujoč sklepčnost, odvarjam petnajsto sejo našega Društva za starine in vas prisrčno pozdravljam.« Kar vidim pred sabo v živo Predsa tega Zbora, kako se že piše, Tolazzi, Fornezzi, Cukajmo se brati? »Besedo ima naš podpredsednik tajnik in blagajnik, gospod Neroda, da nam prebere zapisnik prejšnje seje.« (Sede, nalije kozarce.)« Ner(od)a: »Veselijajni zbor«, res, takšen je, »naj mi blagovoli oprostiti, da sem pozabil spisati zapisnik.« Kot da bi bil kaj važen! Važna je beseda od srcal! Nato Dren zaprosi za sprejem »novega člana, našega mladega uda«, z željo, da se bo kmalu udomačil, bo se, bo, »v našem krogu in nam vrlo pomagal pri naši težavni nalogi«. Bo, bo.

Ker dobi med sejo Napoleonov Sar - Vek ga že prej naroči ob pravem trenutku prinesiti, Vek je furbo kot le kaj! -, je Dren neskončno blažen: »(ginjeno) Ta dan bo zapisan z zlatimi črkami v zgodovino našega« Nara, oprostite »društva«. ltn. Največji dan v Zgi SNara je dan, ko prejme Preds Nara v dar ponarejeno Vrto. Je Nar kot tak res bistveno več kot ponarejena Vrta, kot nekaj, kar sodi v staro šaro? Me bo Top ubil, če bo to bral; mu bo kdo moje kalomnije na nos nesel? Tvegam, vse za Nar! Žrtvovati se za SNU! Mal položi dar - to je sebe -, /Domu (domovini) na oltar! Postajam SŽ, kakršna je Damogoča. Sodelujem v burki, ki se ji reče Zg (S)Nara. Pika; tako mislim in mi bog pomagaj! Tu stojim in ne morem Dgč! Kdo me hoče razuveriti, zaženem vanj Lutrov tintnik kot v Satana Zapla!

Ni pa celotno delovanje (Dž) zbora le pesnikovanje; je tudi Pola, točneje: karikatura Pole. Jes vsake toliko zatuli: »Živela obstrukcija!« To velja za De in Le, obe sta v Slparlamentu že prakticirali obstrukcijo. »Živela opozicija!« Tudi to velja za DaSlparlamentarizem, danes je včerajšnja pozicija postala opozicija

(Jes je danes Rop.) Oblast prehaja iz rok v roke, seveda le dveh opcij; guga se kot na lesenem gugalnem konjičku. Jes zmerom dodaja: »Živio konec!« Bogve, kaj želi s tem sporočiti. Konec česa? Pitja - in klobasanja - zagotovo ne. Konec sveta? PsNih? Jes niti dobro ne ve, ali je v opoziciji ali njej nasproti. Zdaj zameketa: »Jaz, jaz! Jaz sem generalni govornik 'pro'?« Jes ima pomembno funkcijo - Dren o njem: »Gospod Jesihar, tajnikov namestnik in revizor, bo govoril.« Nimajo revizorske komisije le v Siskupščini, tudi v Društvu starokopitnih in mladokopitnih (staro in mladokopitarjev) jo gojijo!

Naj je Jes še tako pro et contra, ve in vemo, da je oboje isto; Le=De, M=A. (Bit=nič.) »Slavna gospoda! Ako dobro premislimo vse, kar smo danes slišali, precej vidimo, da ne more biti drugače.« Lahko je, za to nam je dokaz zmaga LReve 45, a ta zmaga nam je kmalu sedla za vrat in nas je - Ptja - pritiskala navzdol. Leta 90 smo ugotovili, da je bilo bolje prej, pred 41, dokler je bilo vse isto. Dovolj je Rev(olucij)! Tudi Janše nismo volili, dokler je grozil z DRevo; šele ko se je intabuliral na matematično sredino, nam je postal všeč - kot reformist oz. kot nadaljevalec istega pod Dgč omotom. (KasO: se ga bomo zdaj, ko se vidi, da gre v De, v TotPvtzoblast, odrekli?)

»To se vam gotovo čudno zdi - meni pa še bolj«, dodaja Jes. A tako je; če pridejo na oblast PPP fanatiki, Tomc iz **Kur**, Maž iz **Maža**, jao nama! Jes skuša zadevo razložiti, seveda je ni sposoben, ne intelektualno in sploh na noben način. Zato kvasa: »Zato hočem danes govoriti o važnih razmerah, sebi na veselje in domovini na čast!« O prekleta domovina, vsakomur služiš kot maska za njegove packarije ali pa tudi le za Pijčvekanje. A tako je; ne more biti Dgč, dokler je Čl IdČl in TS=Ž.

Jes je že na PrS I dialektik; ni bilo treba čakati na KaKija in Ziharla, da so cepili v SI pamet Heglovo Fijo. »Tudi narobe bom govoril, ker sem Jesihar in imam besedo. Glavna stvar je, da vam povem kaj lepega, kar ni za vsaki dan!« Nekaj, ka(ko)r in o čemer se govori v paradizu. »Vzdigne kupico!«; St Peter kot načelnik nebeškega omizja verjetno tudi kar naprej trka in prazni kozarce. »In v to dvigam čašo in ključem: Bog nam daj zdravje in pravo pamet!« DaSlcem jo je dal, izprosili so jo od boga Puč, Bük, Prle in Janša. DaSlja na površini ni abotna, je zdrava pamet kot takšna. A z mojega - Dg - vidika je ravno zdrava pamet Utinteresa in Trgtekme najhujše SSL, potegavščina; z njo se DaZahČl vleče za lastna jajca. Morda je Kpl potreben, a le kot eksperimentalni Kap-um; le če bo proizvedel kot stranski produkt - kot Konto - Temspremembo IdČla v Dt, Ža (para ŽS) v onkrajnost-Tr. Torej razum zato, da bi se Rad zanimal in bi nastalo nekaj onkraj (ne)razuma, (i)ratia. Ne absurdnost, kakršna je v **Sarju**, ne razumnost, kakršna je v ČD.

Otar je enako kot Jes za eno Zgfazo naprej od NKNMeša-ČD; napoveduje svet nesmisla, glej tudi Govov **Šari**. Otar ve, kaj je menil Jes z zdravo pametjo; pri priči jo verzificira - v absurd: *Naš maček je ljubco imel,/ lepo ji je žvižgal in pel! (Patetično.)* V maniri Antoniusa Pavčka: *Prišel je domu ves zaspan,/ razpraskan in pošvedran,/ ko mežnar odzvonil je dan!* (Ni to Palčkova lirska Pekzbirka **Maček na dopustu**?) Edini Dren ne razume zadeve: da je vse blesav Ktz; Dren je Pripredstavnik zdravega Utrazuma. (Zato kupuje ponarejeno šaro.) Od Otarja terja: »Prosim, bolj stvarno!« V primerjavi z Drenom je Otar zelo stvaren: ne naseda sleparjem, ne grabi za fantazmami. Ne pravi Mur tudi tega: da so Histideje - celo ustvarjanje nove SZge - blodnje? Torej tudi KomPtja in LR? Murnik skoraj 4 desetletja prej sesuva KtD, ne le **Kure**.

Jes(ihar) govori kot skoraj Stol kasneje Jes(ih); ista absurditeta, glej Pekzbirko **Uran v urinu, gospodar!** Mur je prvi Rad ludist: »(si nalije med tem) Prosim, jaz še nisem vsega povedal.« Jesih se je že kmalu izpel, se začel ponavljati, kmalu po **Sadežih**. »(Vstane.) Namreč - slavni zbor! Komaj se pogreta Kultura iznebi precejene zarobljenosti«, je to stališče Mistra Droba?, »že čutimo navdušeno božjast naših bližnjih občutkov v oblicah«, ni to stališče Finstra Büka?, »kakor tudi oglata špirala absolutnega napredka ne sme iztrohneti v črne zemlje hladnem krili«, ni to stališče bivšega Mistra za Zn Gabra?, »zakaj to vse skupaj (udari na mizo) je največja neumnost, katero si moremo misliti«, tako je, »in v to ime dvigam čašo (dvigne kozarec) in kličem: Živio, konec!« (Izpije in sede.)« Zajčev Nih?

Vse bolj so pijani, kaos narašča. Dren: »Posluh, gospoda!« Nihče ga ne posluša, vsak bleja po svoje. Otar se neskončno rad posluša, kot PijGraf in PavZlci: *Naša mačka je mlade imela, enkrat štiri, enkrat pet!* Jes: »Konec debate!« Konec sveta; to je stališče IvSveta v **Šeherezadi**: Svetpotop. Vek razlaga, odkod Napoleonov Sar, Otar pa pesnikuje naprej; za Zlca pravijo, da bo blagolasne speve pel še 100-leten: »Al dneva ne pove nobena pratka.« Si ni, Zlc je ne bo dočakal, živ - s svojim lastnim Vetelesom - bo odšel v nebesa. »Molče trobenta pesem sladka,/ da noč in dan dolgost je kratka!« Ta pa je spet bolj jesihovska, manj kraški diamant. (KasO: to si je Zlc oddahnil, ko je kolego Peka pokopal; zdaj ga je le še strah, da bo Zajc VoM. Zlc je kot Kraljica v **Sneguljčici**; vsak dan pred špeglom Zge. »Povej zrcalce, povej, kdo je največji Pek odslej?« Jaka Kralj? Paul O'Black? Lipe Haberlap?)

V parlament vdre Ambra, »roke v bok, gleda jako srdito«; ona si upa, Janša 94 si ni. Moža lasa: »Kje imaš ves denar?« Od umnega NKNMeša je ostala le takšna figura. Otar zna odgovarjati le s pesmijo na ustih, kot pokojni Tone Pretnar: »Šel je po svetu, Bog ve kam,/ tebe in mene ga je sram!« Ubogi revež mora prehajati v žanr žalostinke: »Prišla devica rajske je lepote! Žlahtna roža Rozamunda,/ kaj pa je tebe treba bilo?« SINar je Prešev Nar! Bo res živel Ve, kot so verovali Prti? Ambra noče, da je njen soprog ud tega Nara: »Takoj se izbrišeš iz te zapeljive tovarišije. Ves dan samo piješ in postopaš! (Drenovcu) On je izbrisan.«

Mur je napovedal celo temo Izbrisanih, aktualno pol Stola kasneje; klošar Todorović=Otar. Kakšna usodna koincidenca; BNak upesnjuje - uteleša - oba. SH, ki je za spravo - vsi Slci v isti koš! - pa deluje kot Etintegratorka GentSlova - Jes: »Nujno predlagam, da sprejmemo častljivo Otrobatico z Napoleonovim samovarjem vred med stare relikvije.« Res, tja spadajo vsi kompletno, Hribarca, Bük(ovka), Potratarca, Skopulja, vsi do zadnje(ga). To bo pravi »konec«.

V tem duhu gre Koda naprej. Jes poudarja, da je edino važno: »da smo se mi danes tukaj - z b r a l i .« Ta izraz ponovi še najmanj desetkrat, zmerom pa zraven udari z roko po mizi. To je bistvo (S)Nara: da se zbiramo, da se (po)enotimo, v Br, v Nedeljivo Nar telo. »Smo se mi prav veličastno z b r a l i na tem kraju«, recimo ko smo sprejemali St Slsko ustavo. »Vam priporočam, da se tudi jutri zopet z b e r e m o.« Le separirati se ne, kot mi je svetoval Rupel že pred tremi desetletji! Bodimo ěno, kot uči KC že dve tisočletji. Za njo so isto geslo ponavljali mnogi, tudi KaKi; a Ptja je bila enotna - oz. je sploh obstajala - le nekaj let. Jesu očitajo, da ne govori »stvarno«, on pa odgovarja: »Z b r a l i smo se, pa je! Ali ni to stvarno?« Parlament je zbran, vojska je

zbrana; dol z vsemi, ki nočejo v skupni zbor! Kdor noče, je Kajfež! Jes ga kritizira, kot Zihelr Voduška 40, v Kriti **Odčaranega sveta**: »In resnice noče nihče slišati! Resnico in pravico zatirate!« Tako trdita tudi Tomc in Maž, glej **Kure** in **Maža**. Zato: »O hanba! Živela opozicija!« LR je Radopozicija. Nabirka se bo kmalu končala.

Nazadnje se skregajo. »Vrzite ga ven, pijanca! - Ti kvatrna kavka! Slepār! Goljufl!« Kar slišim Rugarja, kako - kot zgled NeČi poštenjaka - benti nad nasprotniki. Jesu se vse upre, reagira kot Tomc: »Zdaj še mene izbrišite!« Tomc je odšel v Srbvojsko, Jes pa v Gilno. Razlika med obema toposoma je le v tem, da kosi v Srbvojski S, v Gilni pa je zagotovljena varnost in mir. DaSlja je vseGilna; dol z vojno, dol z Bushem!

Ker Ner(od)a ne dobi Drenove hčerke za ženo, še on terja: »Izbrišite me iz Društva!« Tako ravna Ščuka iz **Blagra**; noče biti več ud Nara; goji SSL, da je ljud mogoče - celo nujno - kot Ideaobčestvo; ljud=Prol. Kaj je ljud, pokaže Majcen v **Revoluciji**: lumgolazen. Mur se sicer dela, kot da je mogoč PriNsvet; par Veklila ga ustanavljata. A to je le komediziran jalov posnetek NKNM-ČD porok - Vek: »Ljudmila in jaz hočeva osnovati novo društvo in vas prav lepo prosiva, da nama blagohotno dovolite to nujno ustanovitev.« To novo društvo je kot danes nova stranka; isto v istem. KomPtja si je utvarjala, da ustanavlja PriNsvet; zato ni prosila nikogar - od vladajočih - za dovoljenje; NSvet je porajala (**Rojstvo, Svet brez sovraštva**) v Vojuporu, v NOB-LRevi. Zaman, tudi to ne zadošča; v PMLD je tudi PN brez moči oz. je isto v istem, ker je Ž.

Stara in nova Db, vse je isto. Zato je naravno, da se izbrisana Jes in Otar vrneta. Veklila se »poljubljata«, JesOtar pa »(na desnem komolcu in kolenu oprasen«, padel je, »cilinder po strani, oči miže, na obrazu mu igra blaženo top nasmeh«. »Opotekata se«; a glavno je, kar ugotovita: »Z b r a l i smo se pa vendarle!« Ker smo zbrani-enotni, smo lahko samostojen Nar in ND. Čeprav temeljno topi, s m o. Sponka je rada pribijala: Samó da s m ol (Samó=Sámo, torej Kralji.) Bit! Sponka je bila sveto prepričana, da je ta naša zbranost (tudi Heidova Vrta) oz. zbor začetek NŽa, Nsveta; Mur pa ve, da je Ž=S. Kodo konča Jes z vzklikom, ki je Anteza ČD-NKNMešu: »Živio konec!« Ne le konec drame, ampak konec sanjarij-blodenj.

Čez desetletja so se sanjarije vrnile, celo kot vizije, NOBD, od **Kur** do **Genje**; kasneje so spet upadle, dokler se niso danes porazgubile v puščavski pesek. Baš v puščavski pesek? Sploh ne! DaSlja je zelena, Goša jo je že sredi 80-let videla kot **Zeleno dolino**, vsa z gozdovi poraščena, po nji teko bistri studenci in manj bistre reke, a vse živahno žuborijo (res smrdijo?), valijo se kot vode na Vzhod, med Bare, v Srbijo, ki že davno ni več vzor-Vrta, kot je bila za Tomca-**Kure**.

Mur ve, kaj je res. Če bi ga kdo vprašal, kaj se skriva za Dazelenino Slje, bi dejal: parlament, strankarska Pola, Kpltrg, ena sama Gilna-bife, kot ga kaže Kodrič v **Karuselu**. Nič DaSlje ni viden. Nič kot tak ni nikoli viden; ni ga. Kar je vidno, je igra videzov, kot bi dejal največji Slfif s Hriba. Igra blebetanja ali PMLD. **Veselja dom**? Da. Zadovoljstvo. Ankete kažejo, da se imamo Slci za najbolj srečne v Evropi. Sreča toposti, ki pa je ravno toliko živahna, da se ne prepozna, kot jo je točno prepoznal neotesani, a po Resi pišoči Mur(nik). Slja kot Kur(nik); od **Kur** do kur(...).

Na pustno soboto 2005

P.S. Čez pet dni bomo praznovali 29. november, Drugo zasedanje AVNOJA. Včeraj smo praznovali Maistrov dan, osvojitve Marpurga. Od Lajca do Šentilja, to je naša pot vodilja. Od Lajca do **Zadnjega kraja**, nato do mrka. Do mrka Mrka in Kata, **Krsta** in **Sarja**. O kje si, kje si, onkrajna zarja?

24. XI. 2005

SPREMNE BESEDE

ViOb (Vera in obup) je 4-knjiga v Pnizu **KtDvK (Kreftova dramatika v kontekstu)** in obenem druga v **Čtv(erki)-05**. (Prva v **Čtv-05** je **KiR** ali **KtDvK 3**.) **ViOb** izhaja iz **KiR**; ob tem, ko to knjigo nadaljuje, jo tudi preusmerja. Kako in kam, o tem bo govor v pričujočih **SB**.

Na prvem mestu knjige **ViOb** je objavljena razprava **Kreftova in Kocbekova dramatika**; motiv Krefta veže knjigo v **KtDvK**, motiv Koc(bek)a pa s knjigami, v katerih sem obravnaval ostali dve KocD, **Mater in sina** v **Starših in otrocih (StOt)**, **Večer pod Hmeljnikom** v **NSS(L)**. Med obema Štajercema in Prlekoma so sorodnosti in razlike, o njih govorim v pričujoči razpravi **KreftinKocD**.

Razprava je nastajala postopoma; odtod njena delitev na 5 - kar precej Raz - poglavij. Peto poglavje sem napisal jeseni 2004 za Kreftov simpozij, ki ga je organizirala SAZU. Zaradi bolezni se simpozija nisem mogel fizično-osebno udeležiti, moj tekst je prebral nekdo drug; hvala mu. Napisal sem tudi referat za Kocbekov simpozij (tudi tega je organizirala SAZU), a referata na simpozij nisem poslal. Sem ga pa odstopil za natis v **Zborniku** o Kocu oz. za edicijo SAZU **Razprave**, ki še niso izšle, vsaj jaz jih nisem dobil, zato ne vem, pod kakšnim naslovom in sploh kako je moj referat objavljen. Nekaj iz razprave **KreftinKocD** v **Razpravah** nedvomno bo izšlo; a ne vse. Ink(ret) kot urednik **Zbornika** me je naprosil, naj izločim Peto poglavje (ali **Opombe k Tretjemu poglavju**), predvsem zaradi v njem uporabljene kratitščine, a tudi zaradi moje MetAkse - načela pisanja opomb -, kar ni skladno z UZn metodo, ta pa je za zadevne Zbornike in edicije, kot so Raziskave, obvezna. Kot uvideven sodelavec sem prošnji ustregel. Zakaj bi komu, ki ga moja neSpoDo moti, delal težave, dražil njegov Estokus? Saj imam **RSD**; kogar zanima (bo takšnih 10?), si bo HKD celoto prebral pač v **RSD**. - Drugo poglavje ima podnaslov ali sonaslov: **ali informacije**; prvo poglavje ima podnaslov ali sonaslov: **ali predavanje**.

Tretje poglavje **ali prvič o Plamenici** je treba brati skupaj s Petim (dodatnim) poglavjem **ali opombami k Tretjemu poglavju**. Tretje poglavje sem napisal že leta 1996 kot začetek analize **Pla(meni)ce**; nadaljevanje analize **Place** je v pričujoči knjigi **ViOb**: tekst **Vera zagori kot vizionaren upor I**; rimska številka I pomeni, da bo sledilo še **II**. nadaljevanje te €Sanalize, nisem ga še bil napisal. Peto poglavje oz. **Opombe** je kratko, ustrojeno kot so v **RSD** opombe, so informativne, obravnavajo kontekst ipd.

Četrto poglavje **ali primerjava med Kreftovo in Kocbekovo dramatiko** sodi med 3. in 5. poglavje; lahko bi pa 4. in 5. - njuni mesti - zamenjal, vseeno. Tudi primerjave so skladne z mojo MetAkso; **RSD** je komparativistika, seveda ne tistega tipa, kot ga učijo na ff od Ocvirka do (Oc)Virka z vrhom v SrKosu.

Tudi Inku moja MetAkša ni všeč, **Place** (in sploh KocD) ne smatra za dobro dramo, primerjava med KocD in KreftD se mu zdi prisiljena itn. Ink ima svoje mnenje, jaz svoje. Dozdaj sem na seji svojega - najinega z Inkom - razreda na SAZU slišal, da sem odpadnik, ta izraz je uporabil kolega Top; nisem pa še slišal, da bi bila moja LZ - MetAkša - napačna. Prej ko prej bo rečeno naglas in v moji prisotnosti tudi kaj takšnega. Od koga? Celotna peterokosa (je to PraSlski izraz?) razprava **KreftinKocD** je bila zaključena konec zime 2005.

Druga razprava v knjigi **ViOb** je analogna razpravi v **KiR**; naslovljena je **Drugi dialog o angelčkih in peklenščkih**; enako je analiza Primoža Kozaka drame **Dia(logi)**, le da je ob tem tudi polemika-Dia z odgovorom, ki ga je na **Prvi dialog** napisal Janko Kos v istem letu, poleti 1960. **Drugi Dia** dopolnjuje **Prvega**. Kakšen je bil njegov namen, podrobno opišem v **Opombah k Drugemu Dia**, tj. v 3. razpravi v **ViOb**. Tudi te **Opombe** so analogne **Opombam k Prvem Dia**; in tudi one so obsežne, 150 jih je. Ker je v ohranjenem tekstu iz 1960 nekaj praznin, imenujem jih raztrganine, bom skušal dati skenirati vsaj eno poškodovano stran, objavil jo bom v **Dodatku**.

Četrta razprava v **ViOb** je bila napisana januarja 2005, enako kot **Opombe k Drugemu Dia**. Celotno knjigo - vse nadaljnje razprave - sem napisal do februarja 2005. Le dva teksta sem napisal že prej, uvod v analizo **Place**, 96, in sam **Drugi Dia**, 60. S četrto razpravo se začne v **ViOb** pravzaprav druga polovica knjige. Prve tri razprave sodijo skupaj, čeprav so tudi med sabo različne (**KreftinKocD** od obeh **Dia**), in vse ostale - nadaljnje - razprave (7 po številu) spet skupaj.

Svojevstvena zveza med to polovico knjige in 1. polovico sta dve drami oz. €S analizi: Kocove **Place** in dram Ferda Kozaka **Kralj Matjaž** in **Ječe**. F(erdo)Kozak je namreč oče Primoža Kozaka, Priža. Po svoje podaja Priž v **Dia** tudi Tragpodobo lastnega očeta, v liku UProf Haymanna, zastopnika Klas€tLe Slnce. Zato je treba brati **Kralja Matjaža**, **Ječe** in **Dia** skupaj; micelij je NotDia, če ne celo polemika (sina zoper očeta). **Ma(tja)ž** je bila napisan PV, sodi torej v SD-30, kot še 2 drami, obravnavani v **ViOb**. Naslov razprave o **Mažu: Vera se reši v podzemlje**. Te vere v **Dia** namreč ni (več). Ferdov sin je nemalo trd z očetom, a kljub temu ne zmore več niti te Minvere, na katero se nasloni Ferdo v **Mažu**.

V peti razpravi v **ViOb** obravnavam Ferdovo NOBD **Ječe**, v kateri je več vere v obstoj €t€la kot v **Mažu**, pa vendar ne toliko, da bi iz t(akšn)e drame nujno-Strno sledila NOB in LR. Da se reči, da so **Ječe** prehod od **Maža** (kaj šele od **Dia**) k NOBD. Naslov moje razprave o tej Ferdovi drami je: **Vera se premesti v zapore**. Zaporji še niso Svgozd, v katerem se vojskujejo Prti. Dram s takšno motiviko v **ViOb** še ni; lotil se je - jih - bom šele v knjigi **V vrtincu (samo)prevar**, ki je druga iz **Trojčka**. V tej knjigi obravnavam kar 6 postNOBD, vse s tezo PozlReve, od F(ranceta)Kosmača **Gospodarja** naprej.

Šesta razprava v **ViOb** ima od vseh v **ViOb** obravnavanih dram najmočnejše NOB(D) sporočilo, čeprav tudi to še ni enako močno-Rad kot v Zupovem **Rojstvu** in/ali Borovih **Razcih**. A ti dve drami sta bili napisani v Prtih, 44, medtem ko je Jarc zabeležil **Gabrenjo** že v začetku 42, v okupirani Lji; ne podaja ravno zapora, kot **Ječe**, vendar tudi v Lji ilegalci nimajo toliko Svakcije kot v Prtih. Jarc je, kot FerdoK, dramatik iz PV časa, Jarc predvsem iz 20-let,

Ferdo iz 30-let; Ferdo zastopa LeSvM, Jarc KršSoc držo, ki gre v smer karitativnosti. Odtod naslov moje razprave: **Vera se poveže s solidarnostjo**.

Posebej obsežna je sedma razprava v **ViOb**, v nji se lotevam Kreftove PV drame **K(reat)ure**, ki zaostuje **Maža**, njegovo Ideolraven. Analogno kot se veže osma razprava (o **Placi**) na - že prej v **ViOb** obravnavanega - Koca, se veže tudi razprava o **Kurah** na - že prej obravnavanega - Krefta; micelij, celo Simtmomenti v njem. Naslov moje razprave je hoté dvoumen: **Vera preide k sovražniku**. Leta 1914, ko se drama godi, ohranjajo vero v LeSlov in v JSlov le redki. V **Kurah** je tak Ivan Tomec, ki dezertira iz Avsvojske; ta je tedaj za veliko večino Slovcv še naša vojska. Tomec prebegne k Sžu, k Srbom, zoper katere se borijo ostali Slci, neodvisno od tega, koliko radi; sam Tomec se je tako vojskoval, preden je dezertiral. Ti ostali Slci so tudi Sdramatiki, Majcen, Golia, Cerkenik, Bevk itn. Zgodi se bistven prelom-prehod: PraNSS se preseli od Slovcv k tujcem, ki jih bodo Slci šele polagoma - po 1917, po Majniški deklaraciji itn. - priznali ne le za svoje brate, ampak za - nekateri (JNclsti) celo za edino - svoje bistvo; glej Vidičevo **Ave, Patrio (APo)**, ES jo obravnavam v knjigi **SNarlom (Slovenski narod se lomi)** Pniza **Zgodba o narodu 2**; v **Trojčku** je to prva knjiga. Analogno velja za Golievo **Do(bru)džo 1916**, osvetljena je v isti, pravkar omenjeni knjigi (**SNarlom**).

V osmi razpravi (o **Placi**, naslov razprave: **Vera zagori kot vizionaren upor**) je že iz naslova vidno, da je na eni ravni **Placa** od vseh v **ViOb** obravnavanih dram najbolj Rad v duhu Krite Tsa, Kplsistema; najdlje gre v lsu Dti ali vsaj smisla-središča v kozmosu, ki je (v ozadju) tudi Dt, ne le Krš oz. IdeaNKC. **Placa** pokaže, da je bil Koc že sredi 20-let RadRevar, po svoje celo lRevar, svojstven pripadnik Lece, čeprav obenem Evkan. Posebna in izredno zanimiva, zame tudi važna kombinacija, redka. NOBD izvede na praktično DbZg nivoju marsikaj, o čemer **Placa** sanja na Ponotnivoju Fije-Tije. **Dia** razbijejo ne le PStsvet **Ječ**, enako **Place**.

V deveti razpravi - o Čufarevem **Polomu** - se vračam k SD-30, enako kot v **Mažu**; **Polom** dopolnjuje **Maža**. V **Mažu** nastopajo predvsem Negliki Brže, v **Polomu** tudi PozlikProla (Jurman), ki je uvod v PozHere **Rojstva** (NOBD), Krma in Nine. **Rojstvo** podaja krvavo stvarnost, **Polom** banalno in Etgrdo, kar kaže že naslov moje razprave: **Vera se preizkuša v umazani realiteti**; ta je enako umazana kot v **Mažu**. Za ES analize sem izbral PD, ki se med seboj micelijsko dopolnjujejo.

Zadnja - deseta - razprava v **ViOb** je nadaljevanje (2. del) razprave o Murnikovem **Napoleonovem samovarju**, prvi del sem objavil v knjigi **StOt**; zato ima isti naslov kot pred leti objavljena razprava. Le da je zdaj **Veličina narodne zgodovine se spreminja v ponarejeno staro šaro II**, prvi del ima rimsko številko I. Drugemu delu sem dodal, kot razpravam od **Maža** naprej, tudi podnaslov, ki naj bi bil smiselno skladen s prejšnjimi: **ali vera postaja pijano blebetanje**. Gre za temi obupa in vere.

Ni le Konta, da sem razpravo napisal-končal na Pustno soboto 2005. Murnikov postČD ali celo AnČD **Sa(mova)r** je posmeh vsakršnemu Pozprizadevanju za osmislitev bivanja; je Parda, Ira, karikatura. Celu nemalo cenena burka. Z izborom Murnika sem želel poudariti, v čem in kako se nehata vera in celo obup; se nehajo v začetku obravnavane drame: **Placa**, **Kure** in

Dia. Obup je resna reč; v Člkoncu niti obupa (OISma) ni več, le slaboumno govno, prazen teater RMg-PMUdbe, ki jo **Sar** pripravlja. Zlato=govno.

10. XI. 2005

-32-

1147
da razen lastniške ni v življenju njihovih junakov ostvarjena nikakršna druga možnost bivanja"). ^{Metoda, ki jo je} ~~Metoda, ki jo je~~ pri tem antikritika uporabila, je enaka metodi kritike - ne glede na njuni različni analizi in različna idejna izhodišča. In ta metoda je najbrž edina resnična in mogoča metoda tako za analizo kot za oceno. Njena adekvatnost snovi, ki jo obravnava, pa je seveda popolnoma odvisna od subjekta, ki jo uporablja. Četudi je sama na sebi kar najbolj objektivna, je v konkretni uporabljivosti kar najbolj subjektivna. Namreč: ali se je sploh mogoče drugače približati umetnosti kot pa s tem, da ugotavljamo stopnjo njene resničnosti (seveda na njenem lastnem, estetskem terenu)? In kako naj ugotavljamo stopnjo njene resničnosti, če sami nimamo podobe o resničnosti? Ugotavljanje te stopnje bo zmeraj - brez izjeme - odvisno od tega, kako daleč je v resničnost prodrl kritik, ki to resničnost ugotavlja, in od tega, koliko je zmožen, da v obravnavani umetnini pravično odkrije njeno ^{pravo} resničnost. Jasno je, da ta narava analiziranja in ocenjevanja umetniških del silovito zožuje krog ljudi, ki so zares zmožni tega ocenjevanja, in da hkrati sploh ni nikogar, ki bi bil in adekvaten: (poleg vsega tudi zato, ker resničnost preta kot matematična formula, ampak je zmeraj več kot pa jih lahko kdor koli - umetnik ali kritik - je metoda, ki ^{jo predlaga} ~~je~~ antikritika in ki se je s pravnejša? Kako naj ugotavljamo "mistifikacijo" "iz skladnosti njenih sestavin, iz notranjega dogajanja"? Kako je sploh mogoče pravično oceniti "resnice" in do "imane" tega dogajanja? stvi - s pojmi, čutom? In Abi je mogoče notranje popolnoma skladno, se pravi, če čital avtor, pa če je pri tem več kot v njegovem svetu sam na sebi popolna miselna skladnost in v svojih sestavinah kot resnična teorija, po kateri je umetnik ne drži, oziroma da držijo in pojavljanje resničnosti

VSEBINE DRAM

(povzela Alenka Goljevšček)

Ferdo Kozak: **KRALJ MATJAŽ**, 1938

OSEBE: *KRALJ MATJAŽ. POLICIJSKI KOMISAR. DAMA. Trije POLITIKI. KANONIK. ZASTOPNIK MESTA. PREDSEDNIK. UMETNIKI. UČENJAKI. HOTELIR. ŽURNALISTI. STRAŽNIKI. PONOČNJAK.*

1. DEJANJE: Kralj Matjaž vstane izpod Krima, z lga ga preplašeni policaji pošljejo Komisarju v Ljubljano. Ker kralj trdi, da je utelešena ideja svobode, je seveda skrajno sumljiv, saj za svobodo ni nobenega paragrafa, nemogoče je priznati živega duha in misel davnih let. Matjaž vidi, da je zašel v nekakšen klavrn Liliput, cinični Komisar se strinja, a njegova naloga je, da v tem Liliputu skrbi za red in mir, zato skuša Matjažev prihod zamolčati. Zaman, že je tu zastopnik mesta s predlogi o slavnostnem sprejemu, hotelir, ki ponuja apartma, in Dama, Komisarjeva ljubica, ki kralja povabi v svojo vilo na Bledu. Za njimi priderejo politiki, žurnalisti, meščani - Matjažev narod, ki so mu red, pokorščina in vdanost najsvetlejši ideali.

2. DEJANJE: V vili na Bledu se zbere smetane slovenske družbe. Vrstijo se pozdravni govori, ki spravijo kralja v začudenje: zakaj toliko besed? Potrebna so dejanja, svoboda ni več uganka in skrivnost, zdaj je samo pogum in želja biti to, kar smo; glavna naloga tega shoda je spoznati in izreči ta zakon. A shod se izrodi v nadletavanje strankarjev: zdaj, ko je svoboda med nami, ni več poglavitna stvar, treba se je odločiti, kdo bo držal krmilo duha in določal smeri svobode. Kanonik terja to pravico za svojo stranko, ta predstavlja celotni narod, vanjo se mora včleniti tudi kralj Matjaž kot najvišja legitimacija njene upravičenosti. Drugi protestirajo, pride do pretepa, dokler jih ogorčeni kralj ne vrže ven. Komisar cinično komentira: kralj je veljakom le izgovor, da so mirno spali, svobodo razumejo kot paglavec, ki si na izletu skrivaj prižge cigareto.

3. DEJANJE: Dama se pripravlja, da bi kralja zapeljala, Komisar pa ni pripravljen izpustiti, kar ima, ljubici napove boj. Matjaž ob Daminem laskanju hitro ugotovi, za kaj gre: gospe je dolgčas v tem majhnem svetu, mika jo naslov in čast in zakladi iz podzemlja, zanjo je svoboda svoboda uživanja - Putifarka, iz Zgornjega Kašlja doma! Dama besni, ko vdvo v sobo veljaki, Komisar jim je bil podtaknil misel, da hoče Matjaž zbežati z Damo čez mejo,

česar ne bodo dovolili; kralj je last naroda in narod ne dovoli avantur! Kralj spregleda Komisarjevo spletko in jim pove svoje: nihče od njih ga ni sprejel s srcem, vsak je pod sladkim licem skrival v žepu račun, ki naj bi ga on podpisal, saj jim je narod le menica za profit. Toda podpisal ne bo, njegova pot gre stran od njih in če bo treba, tudi zoper nje! Na te besede Komisar kralja aretira in ga da odpeljati na Grad v zapor. Veljaki si oddahnejo: minila je ura ideje, ideja je luksuz, zla sila je hotela, da bi se igrali z ognjem, a zdaj so rešeni, pamet in pošteni posli, to je pravo! Tedaj priderejo preplašeni stražniki: na poti na Grad se je odprla gora in kralj Matjaž je poniknil vanjo, v osrčje zemlje, ni ga več! Kanonik vesel oznani: Previdnost je poskrbela, da se je svet vrnil v pravi tir, pravljice so za otroke, tam zunaj pa je domovina, ki nas kliče! Po njihovem odhodu se Komisar obrne k Dami: Gospôda vračajo se spat, kaj pa midva? Dama se mu vrže okrog vratu: Ah, zmeraj si bil ti edini moj!

Ferdo Kozak; **JEČE**, 1944

OSEBE: ŽENE. DEKLETA. ON.

Zbor žena z vročo vero v srcu potuje v pomlad. V plamenih in krvi so se srečale z možmi, iz skupnih ran je zrasla nezlomljiva tovarišija.

PISMO OD DOMA: V ječi dekle bere pismo od doma, ženske sanjajo o lepotaht preteklosti in dajejo domovini, kaj jim je ostalo: gorje, srd, željo po maščevanju, življenje. Z njo vred bodo nova domovina novih rodov.

NOVI RED: On govori: Mi smo vsemogočna oblast, bodočnost Evrope, dozorela civilizacija, stroga, pravična in usmiljena. Kdor se upira, bo zdrobljen! - Žene s primeri nazaslišane okrutnosti in nasilja postavijo na laž vse njegove besede; govorili so izprijena požrešnost, nasilje, živi zločin, demon razkroja in uničevanja. Od njihove ponižnosti bi se redil, od njihove krvi bo klavrno poginil, kajti le kri je seme moči in vstajenja.

ZADNJA URA: Žene in dekleta čakajo na smrt, dojemajo znamenja velike smrti in velikega vstajenja, njihovo srce je trdo, oči suhe. Krvniki bodo merili v resnico in pravico, teh pa se ne da ubiti. Vrata se odpirajo, odpira se pot v domovino!

Miran Jarc: **GABRENJA**, 1942

OSEBE: GABRENJA, industrialec. KOVAČ.

Kovač je iz Celja pred Nemci pribežal v Ljubljano, srečata se z Gabrenjo. Ta se hvali, kako mu podjetje uspeva, kako se z Italijani da lepo sodelovati itn. Njegovo geslo je bilo zmeraj: varno živeti, iti po liniji najmanjšega odpora; skrbi ga le komunizem, a ta sodrga je pri nas brez moči, vojne bo kmalu konec, v Italiji bo zavladal kralj, svet pa bodo urejali Angleži ... Izkaže pa se, da je Gabrenjo vendarle strah, saj nima tako čiste vesti, kot trdi; v svojem

podjetju ima vohuna, ki mu poroča o pristaših OF, ovaja jih, zato trepeta pred likvidacijo, se obdaja z detektivi ... Kovač Gabrenjo pozove, naj se zdaj, v uri stiske, oddolži narodu, od katerega se je redil, neha preganjati OF in zanjo takoj da večjo vsoto denarja. Zbegani Gabrenja našteva denar, ko mu prijatelj po telefonu pove, da so Gabrenjevo ženo, ki dela pri Rdečem križu, zaprli. Gabrenja panično porine Kovaču ves denar: Vzemi, sicer bodo vzeli oni! Njegov svet se podira, varnost izginja, ničesar ne razume. Kovač mu pove, da je Gabrenjeva žena že dalj časa zelo dejavna članica OF - zdaj bo tudi Gabrenja doživel, kar so drugi že zdavnaj.

Bratko Kreft: **KREATURE**, 1934

OSEBE: *Dr. MIRAN KOSTANJŠEK, odvetnik, občinski svetnik itn. NIKO KOMAR, politični uradnik pri deželni vladi. POLDE TOMŠIČ, sodni oficial. MATUJA MEDVED, uradnik pri finančni kontroli. AMALIJA, njegova žena. BAEDA, njuna hči. SVITOSLAV GALIC, profesor in nadporočnik. SLAVA MOJŠKERC, učiteljica. TONE SEVNIK, kadet in pesnik. - Godi se v Ljubljani 1914.*

1. DEJANJE: Pri Kostanjšku se zbira višja družba, da bi se poslovila od Ivana Tomca, ki odhaja na fronto. Ivan je ob novici o sarajevskem atentatu v gostilni izrazil svoje zadovoljstvo, nekdo ga je ovadil, osumili pa so ga tudi sodelovanja z nacionalno revolucionarnim podtalnim klubom, česar pa niso mogli dokazati; zato so ga le degradirali in razporedili v odhodno stotnijo, Kostanjšek kot njegov odvetnik pa mu je izposloval šest ur dopusta za slovo. Družba, ki zdaj čaka, ni prijetna: vsi so polni fraz, pod katerimi se skrivajo egoizem, strahopetnost, stremušstvo itn., si mečejo polena pod noge - prave kreature, kot jih je označil že Ivan. Odvetnik snubi Breda, ta se nostalgичno spominja svoje ljubezni z Ivanom, a je prešibka, da bi ji sledila, preveč jo mikajo užitki in denar. Pride Komar: govoril da je z Ivanom, ki trdi, da ga je ovadil eden izmed njih! Vsi so ogorčeni, ovaduštva dolžijo Medveda, ki edini še ni prišel - to je vendar dokaz za njegovo slabo vest! Toda Medved je že tu, tudi on je srečal Ivana: nekdo izmed nas ga je izdal. Kdo?

2. DEJANJE: Ivana še vedno ni, sporočil je, da se bo zadržal pri materi. Breda se boji srečanja, upirajo se ji laži in hinavščina okolja, a ne zna najti izhoda. Ostali popivajo, intrigirajo, si očitajo, nazadnje drug za drugim priznajo, da so Ivana izdali, Breda razkrinka celo odvetnika, vsi so vredni drug drugega. Malo jih je sram, v bistvu pa čutijo olajšanje, saj so vsi na istem. Polde predlaga, da bi svojo podlost popravili, z intervencijami dosegli, da Ivan ne bi šel na fronto, kjer ga čaka smrt. Večina jih odhiti, saj je časa malo, le še nekaj ur.

3. DEJANJE: Medved izve, da je njegov sin na fronti padel, prime ga bes, da sname cesarjevo sliko in jo vrže skozi okno, nato pa se sesede: bili so socialdemokrati, sanjali o revoluciji, potem pa se ustrašili lastnih gobcev in se šli klat. Zakaj smo take kreature, zakaj ne moremo stopiti na noge? - Ostali se vračajo, drug za drugim poročajo, kaj vse so z intervencijami dosegli. Toda spet se razkrije, da je vse laž in hinavščina: nihče ni storil nič, intervencija za

politično sumljivega bi bila lahko nevarna, sedeli so pri kozarcu vina, le Breda je bila z odvetnikom v pisarni, zdaj je gospa Kostanjškova ... Medved grenko izpove njihov skupni položaj: Ivan jih je spoznal že zdavnaj, jih razkrinkal, oni pa so se mu maščevali, ker niso prenesli zrcala, ki kaže njihovo hinavsko, spačeno podobo. Sicer pa je človek šibko bitje, vsak naj skrbi zase, vsi pa za kreaturo v sebi! Pride razburjeni odvetnik: Ivan je svoj dopust izrabil, da je pobegnil čez mejo, išče ga policija, njih pa dolžijo, da so dezertanju in izdajalcu pomagali! Družba se na smrt prestraši, drug drugemu dokazujejo, kako so bili ves čas zoper Ivana, da ga nobeden ni maral ... Oglasi se zvonec, na vratih je sam policijski svetnik von Schnitzel: preiskava zaradi pobega Ivana Tomca. Vsi se ponižno poklonijo, njihove besede se spletejo v en sam hlapčevski pozdrav.

Edvard Kocbek: **PLAMENICA**, 1925

OSEBE: *OČE, tovarnar. IVAN, sin. JAKOB, ravnatelj podjetja. MAJDALENKA. REGINA, daljna skrivnost. Gostje, sluge, deca, Rosica, Zvezdica, Mesečina, Noč.*

1. DEJANJE: Pri Očetu so gostje, pogostitev je v čast ravnatelja Jakoba. Družba je prazna in plitva, edini so si le v prepričanju, da je življenje boj, kjer je treba poznati le sebe. Napijmo torej sebi, svoji volji in energiji, ki sta naša stebra - gorje mu, ki bi jih podiral! Le Majdalenka je nemirna, brez Ivana, ki je šel na »čiščenje« v gore, jo žge vroča kri. Oče verjame, da mu bo sin postal vzoren naslednik in nadaljeval njegovo delo. A ko Ivan pride, v družbi z Regino, je popolnoma drug: ozdravljen, mlad, svoboden - zakaj so vsi tako stari in trudni, da jih ne spozna? Celo Majdalenkino ime je pozabil, ker je ona nocoj prižgala v sebi divji kres, ki Jakoba močno privlačuje. Ivan oznani, da prihaja kot apostol: spoznal je božjo ljubezen, vzljubil naravnost, iskrenost, domačnost, gostje naj vendar odvržejo krinke in spoznajo plamenico, ki gori v njem. Zavrgel je vse materialno, da bi dojel smisel, se vzel v višave in našel Regino, sestro, ki mu kaže pot ... Njegova izpoved pade v prazno, nihče ga ne razume, gostje se razidejo, Jakob pa odpelje Majdalenko, saj tudi v njem gori ogenj. Oče nič ne razume, sin je vendar poklican, da mu služi, pisarna ga čaka! Ko Ivan odgovori, da se ne bo pustil vpreči, da je dom ječa in mrtvašnica, ki ju mora zapustiti, mu Oče besen očita, da ga je izdal, podrl vse njegove načrte - tujec je, naj se pobere med zveri in se brati z lopovi! Ivan z Regino odide.

2. DEJANJE: V nočnem gozdu Ivan zaupa Regini, da si želi utelešenja ljubezni, hrepeni po družini, otrocih, domu. Regina je srečna: opravila je svoje poslanstvo, kajti Ivan kliče Majdalenko, ki bo tudi postala Gospodova. V ekstatičnem občutju moči in vesoljske harmonije popotnika zaspita, čuvajo ju Rosica, Zvezdica in Noč, ki pojejo hvalo Gospodu. Tedaj se priplazi Jakob; izkoristil je bil Majdalenko, a ognja, ki ga žge, ni pogasil, mora ga vreči iz sebe! Po njegovem odhodu pritava Majdalenka, razdvojena je od krivde in kesanja, želi si čiste Ivanove luči. Med njima ni več prepada, zdaj razumeta,

odpuščata in ljubita. Ko si poletita v objem, Regina sklene roki v zahvalno molitev.

3. DEJANJE: Regina je odpeljala ljubimca k Majdalenki in jima prižgala večno luč: blodili so skozi močvirje in prišli v svetlobo Milosti, njuna hrepenenja naj stremijo kvišku kakor uživajoča se plamenica. Oba obljubita, da bosta z ljubeznijo gojila plamen, in Regina odide na svoje višine. Pride Jakob, ves zgrizen in podrt: tovarna je pogorela, vse je šlo v dim in oče ... oče je skočil v plamene. Po trenutkih groze in notranjega boja se Ivan ove, Jakobu zabrusi, da ga z vsemi svojimi zločini ni mogel zlomiti, še pomagal mu je, ko mu je vzel dom, dekle, očeta in ga pognal skozi vihar življenja, da je v njem nastal novi človek. Jakob božji kazni ne bo ušel, vsi njegovi zločini bodo padli nanj nazaj, kajti zoper Gospoda ne more nič! Jakob v grozi zbeži, preizkušnja ljubimcev je dopolnjena: odrekla sta se vsemu zaradi Vstajenja in Bog ju je postavil na steber, da bi bila luč in himna radostnemu, zdravemu življenju. Njuna duša se širi, soba jima postane preozka, vzameta večno luč in rože, ki so jih prinesli otroci, in se ob zvonjenju zvonov napotita, da bi ljubila Boga, drug drugega in človeka. Gospod že kliče!

Radoslav Murnik: **NAPOLEONOV SAMOVAR**, I. 1897, II. 1898

Vsebina je bila objavljena v knjigi **Starši-otroci**, 2002.

Primož Kozak: **DIALOGI**, 1960

Vsebina je bila objavljena v knjigi **Konstrukt in resnica**, 2005.

I. OD BRATOVSTVA K BRATOMORU (BkB)**MODELI****1. BLATO = ZLATO***IDENTITETA (Id)*

Blato	1
	2 Zbogom zvezde
Blagor blata	1 Ađeči brat
	2 Ađeče zlata zgodovina
	3 Bratovski objem blata
Blato v izviru in izteku	1 Premagovanje blata
	2 Križ čez blato

2. OBLAST , POLITIKA*DVOJČKA (Dč)*

Politika	1
	2 Pravica do oblasti
Trije despotje	1 Diktator Aleksander Veliki
	2 Grof Tahi, Škof Hren

3. BLODNJA : VIZIJA*DVOJNIKI (Dv)*

Majcnova dramatika	1, 2
Od bratovstva k bratomoru I	
Blodnja	1
	2 Človek in nič
	3 Aabelj-žrtev
Kreftova dramatika v kontekstu	1 Uvod in načrt
	2 Voljši ali zimzeleni čas?
	3 Konstrukt in resnica
	4 Vera in obup
Nastajanje SAPO	1 Detelova dramatika
	2 Hinavstvo in cinizem
	3 Družinska žrtev
	4 Starši - otroci
Iskanje drugosti	1 Veliki, mali, drugi
SD-20 + HistD	1 Iskavci smisla

II. OD BRATOMORA K SAMOMORU (BkS)**PONOTRANJENJE - POZUNANJENJE****1. IGRA = VLOGA = JEZIK (IVJ)***K INDIVIDUALNI Id*

Geometrija redov	1 Predpostavke
	2 Temelji
	3 Vidiki
	4 Prevezave
	5 Red blodnje in vizija
Slovenska dramatika - modeli	Metodološke in aksiološke teme
Dialogi	1 Nagovori, drugovori
	2 Hudogovori, pogovori
	3 Razhajanja
	4 Razgovori
	5 Eseji, pisma, portreti 1
Eseji, pisma, portreti	2 Predavanja

2. KARNIZEM , MAGIZEM (KM)*K INDIVIDUALNIMA Dč***3. OBUP - IZGUBLJENOST - SAMOMOR (OIS)***K INDIVIDUALNIM Dv*

Morala = amoralna	1 Taščica ali noj?
	2 Taščica = noj
	3 Noj ali taščica?
	4 Pisma nojem in taščicam
	5 Taščica pod nojem
Današnja slovenska dramatika	
	1 Obračun med vrati
	2 Komentarji
	3 Kulturno okolje
	4 Zgodovina Lipicanije
	5 Let na dno

III. OD SAMOMORA K BRATOVSTVU (SkB)
ZGODOVINA

1. (SLOVENSKA) PLEMENSKA SKUPNOST (S)PS
H KOLEKTIVNI Id

Slovenski plemenski junaki - Tugomer 1, 2, 3
Črtomir 1, 2

Dramatika narodno osvobodilnega boja
1 Naša sveta stvar (leva)

Porajanje levice-desnice 1 Širjenje svetega narodnega prostora
2 Oženje domovine
3 Napačni in pravi

2. (SLOVENSKA) KATOLIŠKA CERKEV (S)KC
H KOLEKTIVNIMA Dč

Dramatika slovenske politične emigracije
1 Sveta vojna
2 Krščanska tragedija
3 Paradoks odreševanja
4 Pravica in kazen
5 Prijatelji in izdajavci
6 Krvavi ples
7 Vstajenje ali rekvijem
8 Razval ali poveščanje
9 Gnila voda
10 Goveja dolina

Svetost, čudež, žrtev 1
Ciril-Metod + Lepa Vida 1 Operacija Ciril-Metod
2 Triumf Ciril-Metod

3. (SLOVENSKA) DRUŽBA (S)Db *H KOLEKTIVNIM Dv*

Začetki slovenske dramatike 1 Zlo in s(i)la kot izvor
2 Greh in iskanje kot izvor

Duhovniki, meščani, delavci 1 Klerikalizem in liberalizem
2 Paternalizem in emancipacija
3 Avtonomizem in kapitalizem

Duhovniki, plemiči, kmetje 1 Upornik človekoljub
Trideseta leta Leto 1940

Primorska slovenska dramatika 1 Krivda in sanja
2 Ribe in tički
3 Nebo = pekel

Kompleks Celjskih 1 Nadčlovek Blaže in princesa Nežica
2 Junak Janez in svetnik Anton

Čitalniška dramatika
1
2 Krepost
3 Svoji-Naši
4 Pogodba
5 Pena
6 Narava in zopernarava

Jugoslovanski nacionalizem
1991=1919=1945?
1 Patrioti in pokvarjenci
2 Vojaki in trpini

SLOVARČEK KRATIC

(sestavila Alenka Goljevšček)

19=19	- Ali je čas 1990-91 res isti kot časa 1918-19 in 1941-45?	BČČ	- božji čezčlovek
Abs	- absolutno, absoluten	BDr	- Bog-Drugi
Absd	- absurd(en)	BDt	- Bog-Drugost
Abst	- abstraktno	BeGa	- Bela garda
AD	- avtodestrukcija	BeKava	- Bevk: V kaverni
ADH(um)	- avtodestrukcija humanizma	Blak	- blodnjak
Adma	- Administratorka	Blei	- Janez Bleiweis
Agr	- agresivno	Blejke	- Junaške Blejke
AK	- avtokritika	Bm	- bratomor(nost)
Aks	- aksiološki	BNak	- Boris A. Novak
Alek(s)PR	- Aleksander praznih rok	Bob	- Bob iz Kranja
Aleks	- Aleksander	Br	- bratovstvo
AlekV	- Aleksander Veliki	Breda	- Mlada Breda
Alt	- alternativa, alternativno	BrišKriž	- Matjaž Briški: Križ
AltB	- alternativno bivanje	BRoz	- Branko Rozman
AltM	- alternativno mišljenje	Brž	- buržoazija
AMor	- amorala	BržKI	- boržuazija-kler
Anarh	- anarhističen	BS	- Brižinski spomeniki
Anci	- Amerikanci	(B)SAPO	- (božja) SAPO
AnG(lob)	- antiglobalizem	BSAPOEV	- BSAPO-eksistenca-vloga
AngAmi	- Angloamerikanci	BSSvet	- Svet brez sovraštva
AnIn	- analitik-interpret	Cajn	- Stanko Cajnkari
AnK	- antikomunizem	Can	- Cankar
Ant	- Antigona	CanD	- Cankarjeva dramatika
Apa	- Ave, Patria!	CanVida	- Cankarjeva Lepa Vida
ARF	- avtorefleksija	Cerk	- Angelo Cerkvenik
Arga	- Argentina	Che	- Legenda o svetem Che
Arh	- arhaično	Cik	- cikličten, ciklično
Av(z)	- avtizem	CiMe(t)	- Ciril in Metod
AVS	- arhaična vaška skupnost	Cin	- ciničen
Avs(a)	- Avstrija	CrkKava	- Cerkvenik: V kaverni
Avsti	- Avstrijci	Čara	- čarovnica
Avt	- avtonomen	Čara	- Čarovnica (iz Zgornje Davče)
Bar	- barbar(izacija)	ČB	- črnobelo(st)
BČ	- Bogočlovek	ČD	- čitalniška dramatika
		Čečki	- Zlata čeveljčka

ČHM	- četverni hipermodel	EDč	- ekskluzivna dvojčka
Čita	- čitalnica	EH	- epično historično
Čl	- človek	Ehr	- Lambert Ehrlich
Člk	- Človek, ki je umoril Boga	ĒiA	- emancipacija in avtonomija
Čloštvo	- človeštvo	Ēk	- eksistencialno, eksistenca
ČlP	- človekove pravice	ĒK	- evangeljsko krščanstvo
Črt	- Črtomir	Ēkon	- ekonomski
Čtk	- častnik	ĒkP	- eksistencialno personalno
Čuf	- Tone Čufar	Ēkpm	- ekspresionizem
ČvŠ	- Človek v šipi	Ēks	- eksperimentalno
ČirZlc	- Ciril Zlobec	Ēkskl	- ekskluzivni
Dab	- družabno(st)	Ēkz	- ekspanzivno
DaSD	- Današnja SD	Ēkzm	- eksistencializem
Db	- družba	Ēmp	- empirično(st)
Dbno	- družbeno	Ēnot	- enotnost
DČ	- dobri človek	Ēntra	- entropija
Dč	- dvojček	ĒrCh	- eros-charis
DDč	- desni dvojček	ĒrS	- erotika-spolnost (eros-seksus)
De(ca)	- desnica	ĒS(no)	- empirično singularno
Dek	- dekadentno	Ēst	- estetski
Del	- delovni	Ēt	- etičen
Deljud	- delovno ljudstvo	Ētath(um)	- etatistični humanizem
Demonaca	- demonizacija	ĒtH	- etični humanizem
Dešček	- Debelušček	ĒV	- eksistenca, vloga
Dfz	- desni fašizem	Ēvi	- Ēvangeliji
Dg	- drugenje, drugiti	ĒvKrš	- evangeljsko krščanstvo
DgB	- drugenjsko bivanje	Ēvra	- Ēvropa
Dgč	- drugačno(st)	Ēvri	- Ēvropelji
DgM	- drugenjsko mišljenje	Fasc	- fascinacija
DgZn	- drugenjska znanost	Fbog	- fevdalni bog
Dia	- Dialogi	FD	- fevdalna družba
Dine	- Dominik Smole	Fif	- filozof
Ditka	- dialektika	Fija	- filozofija
Dmb	- domobranstvo	FilD	- Filipičičeva dramatika
Dn	- družina	File	- Emil Filipičič
Dodža	- Dobrudža 1916	Fin	- finančni
Dogm	- dogmatični	FKC	- fevdalna Katoliška Cerkev
DR	- desna revolucija	FKr(ist)	- fevdalni Krist
Dr	- drugi	Folk	- folklorno
DrDi	- Drugi dialog	FP	- fevdalno pojmovanje
DSD	- današnja slovenska desnica	FSt	- formalna struktura
DSKC	- današnja slovenska Katoliška Cerkev	Fz	- fašizem
DSL	- današnja slovenska levica	Gar	- gostilničar
Dt	- drugost	Gen(t)	- gentilizem
Duš	- duševen	Gene	- generacija
Dv	- dvojniki	Genja	- Gabrenja
Dž	- država	Geom	- geometrično
Džan	- državljani	GG	- generacija-grupa
Džmi	- Država med gorami	GhK	- greh, krivda
Džnik	- državnik	Gilna	- gostilna
Džno	- državno	GiM	- Gabrijel in Mihael
DžV	- državljanska vojna	Gimna	- gimnazija
		Ginja	- gospodinja
		GK	- grešni kozel

Gled	- gledališče	Intel	- intelektualen
GledŽ	- gledališko življenje	Intelci	- intelektualci
Glob	- globalizem	Interes	- interese
Gos	- gospodar	IpK	- interpersonalna komunikacija
Goša	- Alenka Goljevšček	Ir	- ironičen
GošD	- dramatika Alenke Goljevšček	Is	- iskanje
GošVida	- Goljevščkove Lepa Vida 86	IsDč	- iščočič Dč
Gov	- Fran Govekar	IsDra	- iskanje Drugega
GR	- Geometrija redov	Isla	- iskanje smisla
Grad	- Kristalni grad	It	- italijanski
Graf	- Grafenauer Niko	Ivanka	- Jamska Ivanka
Grd	- Igor Grdina	IVJ	- igra, vloga, jezik
Greda	- Topla greda	IvSvet	- Ivo Svetina
GrGr	- Grozd, Gruden	IZ	- izkoriščan(je)-zatiran(je)
Har	- harmonija, harmonično	Izb	- izobraženec
Hay	- Haymann (Dia)	Izd	- Izdajalec
Hed	- hedonizem	Izd	- izdajavec
Hedst	- hedonist	Izda	- izdaja
Heid	- Martin Heidegger	IzDbJav	- izstop iz družbene javnosti
Her	- heroj, herojski	Janč	- Drago Jančar
Heraca	- heroizacija	JAnt	- Jovanovičeva Antigona
Herz	- heroizem	Jav	- javnost
Hin	- hinavec, hinavski	Jav(or)	- Jože Javoršek
Hino	- hinavstvo	Jel	- Nikolaj Jeločnik
Hist	- historicizem, historičen	Jfz	- jugofašizem
HKD	- hiperkompleksna diferenciranost	JKr	- Jezus Kristus
HM	- homo multiplex	JNcl	- jugonacionalizem
HMG	- humanistična megastruktura	Jov	- Dušan Jovanovič
Holo	- holokavst	JovD	- Jovanovičeva dramatika
Hrš	- hrvaški	Jr	- junior
Hrška	- Hrvaška	JTugo	- Jurčičev Tugomer
Hrti	- Hrvati	Juga	- Jugoslavija
HS	- historično strukturalno	Jurč	- Josip Jurčič
Hum	- humanizem	Kak	- Ferdo Kozak
Humst	- humanist	KaKi	- Kardelj, Kidrič
I(t)Fz	- italijanski fašizem	Kan	- kristjan
Id	- identiteta	Kanci	- Karantanci
IdB	- identitetno bivanje	Kanija	- Karantanija
Idea	- idealen	Kaot	- kaotičen
Ideaca	- idealizacija	Kap	- kapital
Ideol	- ideološki	Kar	- komentar
IdM	- identitetno mišljenje	KasO	- kasnejša opomba
Idn	- identifikacija	Kat	- katolištvo, katoliški, katolik
Inca	- inteligenca	KAv	- kolektivni avtizem
Indiv	- individualen	KC	- Katoliška Cerkev
Indus	- industrijski	Kers	- Janko Kersnik
Inet	- internet	KfK	- klerofašistična Katoliška Cerkev
Inf(aca)	- indiferenciacija	Kfz	- klerofašizem
InH	- intimistični humanizem	Kld	- kolektivna identiteta
Ink	- Inkret Andrej	KiR	- Konstrukt in resnica
Int	- intimizem, intimno	Klas	- klasičen
Inta	- intimiteta	Klci	- klerikalci

KloMati	- Klopčičeva Mati	Lita	- literatura
Km	- kmetstvo, kmečki	Liž	- Viktor Lipež
KMg	- katoliška megastrukturna	Lj	- Ljubljana
Koc	- Edvard Kocbek	LjDa	- V Ljubljano jo dajmo!
Koda	- komedija	Ljezen	- ljubezen
Kojanti	- Krajnski komedijanti	L(j)erci	- Ljudožerci
Kol	- kolektiv(no)	Ljuba	- Ljubislava
Kolb	- kolaborant	Ljud	- ljudstvo
Kom	- komunizem	Lmp	- lumpenizem
Koms	- komisar	Lo-05	- Leto 1905
Komsti	- komunisti	LR	- leva revolucija
Kong	- Kongres	LTugo	- Levstikov Tugomer
Kons	- konservativno(st)	Lud	- ludizem, ludističen
Konst	- konstrukcijski	Lum	- lumpen
Konta	- kontingenca	LZ	- literarno zgodovinoepisje
Konv	- konvencionalno, -izem	LZnik	- literarni znanstvenik
Kozm	- kozmičen	M=A	- Morala = amoralna
KozVida	- F. Kozaka Vida Grantova	Ma	- makro
Kpl	- kapitalizem	Mag	- magizem, magija, magistično
Kplsti	- kapitalisti	Magaca	- magizacija
Krim(ec)	- kriminal(ec)	Majc	- Stanko Majcen
Krit	- kritično	Mak	- maksimalno
Krstn	- Kristijan (Afera)	Malkat	- Trubarjev Mali katekizem
Krš	- krščanski, krščanstvo	MaPSt	- makropomenska struktura
KrŠp(a)	- Krvava Španija	Marnik	- Marko Pogačnik
KtD	- Kreftova dramatika	Mas	- masovno(st)
KtDvK	- Kreftova dramatika v kontekstu	Mašč	- maščevanje
Ktz	- kaotizem	Mat	- Matiček se ženi
Kuč	- Milan Kučan	Maz	- mazohizem
Kul	- kultura, kulturno	Maž	- Kralj Matjaž
Kulnik	- kulturnik	Mbdz	- morbidizem
Kulster	- kulturni minister	MBP	- moji bivši prijatelji
Kure	- Kreature	MČ	- mali človek
Kzmp	- kozmopolitizem	MD	- Majcnova dramatika
LaO	- laž, obrekovanje	Me	- mega
Lbn	- libertinizem	Meho	- Bogar Meho in Marija
Lbt	- libertarnost	Mela	- melodrama
LD	- liberalna družba	MeP	- mejni položaj
LDč	- levi dvojček	Meš	- meščanstvo
LdDr	- ljubezen do drugega	Met	- metodološki
LdN	- ljubezen do nič	MGG	- moja generacija-grupa
LdNar	- ljubezen do naroda	MicMat	- Županova Micka, Matiček se ženi
LdNSS	- ljubezen do Naše svete stvari	Mil	- milenarizem
LdS	- ljubezen do smrti	Mim	- mimezis, mimetičen
Le(ca)	- levica	MimDč	- mimetični dvojček
Leša	- lepa duša	Min	- minimalno
Lešništvo	- lepodušništvo	MirZup	- Mirko Zupančič
Levs	- Fran Levstik	Mist	- mističen
Lfz	- levi fašizem	Mister	- minister
Lib	- liberalizem	Miz(em)	- minimalizem
Libci	- liberalci	Mizt	- minimalist
Lin	- Linhart Anton Tomaž	MM	- malomeščanstvo, -ski

MMah	- Mirko Mahnič	NoČl	- novi človek
MMB(P)	- Marija Mati Božja (Pomagaj)	NOG	- narodnoosvobodilno gibanje
MO	- množična občila	NoR	- Nova revija
Mo	- moški	nor(ov)ci	- udje Nove revije
MOč	- moj oče	Noštvo	- Novo človeštvo
MočOs(a)	- močna osebnost	Not	- notranji
Mod	- mod(er)no	Nota	- notrina
Möd	- Vinko Möderndorfer	NSS	- Naša sveta stvar
MoM	- moja mati	NSS(L)	- Naša sveta stvar - leva
Mon	- monoliten	NSvet	- Novi svet
Mor	- morala	NTM	- na tem mestu
Morno	- moralno	Nv	- narava
Morz	- moralizem	Nvno(st)	- naravno(st)
Mota	- moraliteta	Ob	- oblast(niško)
MrD	- Mrakova dramatika	ObDb	- oblastniška družba
Mrk	- marksizem, marksističen	Obr	- obramben
Mrkst	- marksist	Obs	- Obsodili so Kristusa
Mrt(z)	- mortualizem	Ogenj	- Ogenj in pepel
MSk	- modelna skica	OIS	- obup, izgubljenost, samomor
MSI	- modelna slika	OK	- odrešenjsko krščanstvo
Muč	- mučenje, mučilen	OPsk	- osamljeni posameznik
Mur	- Rado Murnik	Opt	- optimizem
Musl	- musliman	Org	- Organogram
MV I (II)	- med prvo (drugo) SvetV	Org	- organsko
MV	- medvojni	Orož	- orožniški
Nac	- nacionalen	Ort	- ortodoksen (pravoslaven)
Naca	- nacija	Os(a)	- osebnost
Nap	- napreden	Osci	- Osvobodjenci
Nar	- narod	Osm	- osmišljanje
Nast	- nastajanje	Otr	- Otroka reke
Nat	- naturalizem	Ožld	- ožja ld
Ncl	- nacionalizem	PaP	- Patrioti in pokvarjenci
Nclst	- nacionalist	Parda	- parodija, paradoksalika
Ncz	- nacizem	Part	- Tone Partljič
NČ	- nadčlovek	Patri	- Patrijoti
ND	- nacionalna država	PAv	- posamezni(kov) avtizem
NDM	- na drugih mestih	Pav	- Tone Pavček
Neč	- Nemoč	Pbog	- poganski bog
Neči	- nedolžnost-čistost	PČ	- pravi človek
Neg	- negativno	PD	- posamezna drama
NejDam	- naprej, drugam	Pek	- pesnik
Nem	- nemški	PelGos	- Pelinčkov gospod in njegova hiša
Niet	- Friedrich Nietzsche	Per	- personalno, personalizirati
Nih	- nihilizem	Perca	- personalizacija
Nihst	- nihilist	Pers	- Perspektive
NKC	- notranja KC	Perv	- perverzen
NKNM	- naravno kulturno pravno meščanstvo	Pica	- pravica
NL	- narod-ljudstvo	Pld	- posamezn(ikov)a identiteta
NNcz	- nemški nacizem	Pie(r)P	- Pierrot in Pierrette
NOB	- narodno osvobodilni boj	Pij	- pijan(ec)
NOBD	- dramatika narodno osvobodilnega boja	Pirc	- Dušan Pirjevec
Noč	- Noč do jutra	P(r)Krst	- Prešernov Krst pri Savici

PI	- plemstvo, plemiški	PriPra	- pristni-pravi
Placa	- Plamenica	PriSo	- prijatelji-sodelavci
PlaGa	- Plava garda	Priž	- Primož Kozak
Pleb	- plebejski	PrM	- prvotno meščanstvo
PIK	- plemstvo, kler	Prol	- proletariat
PM	- postmoderna	Prolzaca	- proletarizacija
PMg	- poganska megastruktura	Pror	- pramor
PN	- pravično nasilje	Prot	- protestantstvo
Pniz	- podniz	PrS	- prelom stoletij
PnM	- polno mesto	Prska	- Primorska
PO	- posamezna oseba	Prt	- partizanstvo
Podla	- Podlaga zakonske sreče	Prz	- Velika preizkušnja
Poenot	- poenotevanje	PS	- plemenska skupnost
Pog	- pogansko	Psk	- posameznik
Poh	- Pohujšanje v dolini Šentflorjanski	PSt	- pomenska struktura
Pohl	- pohlepni	Pt(i)ja	- Partija
Pohot	- pohotni	Puč	- Pučnik Jože
Pojas	- Pojasnilo	Punta	- Velika puntarija
Pok	- Balada o poročniku in Marjutki	PV	- predvojni
Pol	- politika	PVD	- poboj vrnjenih domobrancev
Polic	- policijski	Pvt	- privatno(st)
Polik	- politik	Pvt(z)	- privatno(st), privatizem
Polk	- polkovnik	Pvtnik	- privatist
Polno	- politično	Pzja	- poezija
Pom	- Polom	PzM	- prazno mesto
Ponot	- ponotranjen(je)	Raca	- radikalizacija
Pos	- posamezno	Rad	- radikalno(st)
Posn	- posnemanje	Raz	- različno(st), raznotero(st)
Pot(no)	- potencial(no)	Razc	- razcepljen
Potec	- Potohodec	Razci	- Raztrganci
PoV	- po vojni	Razkr	- razkrajajoč se
Poz	- pozitivno	Razr	- razredni
PP	- politična policija (Partija)	RazRak	- razvoj-razkroj
Pr(ski)	- primorski, Primorska	RazRese	- raziskovanje resnice
Prada	- prakrivda	Razsv	- razsvetljensko
Prapr	- Avgust Praprotnik	Raztr	- raztrgani
PraPri	- pravi-pristni	RB	- razredni boj
Pravca	- pravljica	Rca	- različica
Pravec	- Pramorivec	RealD	- realistična dramatika
Prc	- Primorec	Realz	- realizem
PrDi	- Prvi dialog	ReAr	- rearhaizacija
Preds	- predsednik	Red	- reduktivno(st)
Prep	- prepirljiv	Reda	- redukcija
Preš	- France Prešeren	ReFe	- refedvalizacija
(Preš)Glava	- Pod Prešernovo glavo	Rel	- relativno
Pret	- preteklost	Resa	- resnica
Pri	- pristen	Reva	- revolucija
Prih	- prihodnost	Revar	- revolucionar
Prikr	- prikrievanje	Revno	- revolucionarno
Pril	- prijatelj	RkdI	- rokodelec
Prilo	- prijateljstvo	RKPL(EL)	- red-kozmos-polis-logos (-etos-lepota)
		Rlga	- religija

RLH	- razsvetljenstvo-liberalizem-humanizem	Sl	- slovenski
Rltz	- relativizem	Slav	- slovanstvo
RMg	- reistična megastruktura	Slci	- Slovenci
Rojstvo	- Rojstvo v nevihti	Slja	- Slovenija
Rom	- romantičen	SIK	- Slovarček kratic
RomD	- romantična dramatika	Slod	- Anton Slodnjak
RomDuše	- Romantične duše	Slom	- Anton Martin Slomšek
RP	- razvojna premica	Slov	- slovenstvo
RPP	- Resnica, Pravica, Poštenje	Siski	- slovenski
RR	- reinterpretacija in rekonstrukcija	SIščina	- slovenščina
RSD	- Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike	SIZ	- slovenska zavest
Rud	- Franček Rudolf	SLZ	- slovensko LZ, slovenska literarna zgodovina
RudVera	- Rudolfova Veronika	SM	- sadomazohizem
Rup	- Dimitrij Rupel	Sm	- samomor
S	- smrt	Smil	- smiljenje
SA	- svoboda in avtonomija	SmKrst	- Smoletov Krst pri Savici
Sad	- sadizem, sadističen	smodel	- submodel
Sak	- sakralno(st)	Smš	- smetišče
SAKO	- svobodna avtonomna kolektivna oseba	Snik, -ca	- svetnik, -ca
Sakraca	- sakralizacija	Soc	- socialen(no)
Sam	- Samorog	SocH(um)	- socialni humanizem
SAnt	- Smoletova Antigona	SoD	- socialdemokracija
SAPO	- svobodna avtonomna posamezna oseba	SoM	- socialna morala
SaPsk	- samovoljni Psk	SovZa	- Sovjetska zveza
Sar	- Napoleonov samovar	SPD	- slovenska povojna dramatika
SB	- Spremne besede	SPE	- slovenska politična emigracija
SBK	- Srečanje z Bratkom Kreftom	SPED	- dramatika slovenske politične emigracije
SBL	- Slovenski biografski leksikon	SPK	- Srečanje s Primožem Kozakom
SD	- slovenska dramatika	Splarji	- Spletkarji s krvjo
SeH	- sentimentalni humanizem	SpoDo	- spoštovanje, dostojanstvo (= spodobnost)
Sek	- seksualno, seksizem	SpS	- splošno(st)-skupno(st)
Sent	- sentimentalen	Sr	- senior
SentHer	- Sentimentalni heroizem	SSD	- starejša slovenska dramatika
Sept	- September	SSL	- samoslepilo
SH	- Spomenka Hribar	Sš	- sovraštvo
SHKI	- slovenska humanistična kulturniška inteligenca	St	- sveto(st)
Sigis	- Sigismund (Dia)	Steklo	- Povečevalno steklo
Sim	- simulacija	Stene	- Med štirimi stenami
Simb	- simbol(ič)no	STH	- Spomenka, Tine Hribar
Simč	- Zorko Simčič	Stl	- stalinizem
SimčKrst	- Simčičev Krst pri Savici	StN	- sveto nasilje
SimčMladost	- Zgodaj dopolnjena mladost	Stol	- stoletje
Simt	- simetrija, simetričen	StOt	- Starši-otroci
Skr	- skrivnost	Stra	- struktura
SKS	- slovenska katoliška skupnost	Stren	- strukturalen
		Strit	- Josip Stritar
		Strno	- struktur(al)no
		Strš	- stranišče
		Stsk	- svetoskrunstvo

Stš	- svetišče	UH	- univerzalna humaniteta
Stvar	- Stvar Jurija Trajbasa	Umet	- umetnost, umetniško
StŽ	- svetost življenja	UmKap	- umski kapital
SV	- sveta vojna	Umtk	- umetnik
Sv	- svoboda	UnBDr	- uničeni Bog-Drugi
Svet	- svetoven	Unič	- uniče(va)nje
SvetD	- svetovna dramatika	Univ	- univerzalno
Svetla	- svetloba	Urb	- Ivo Urbančič
SvetV	- svetovna vojna	Usm	- usmiljenje
SvM	- svobodna misel	Ut	- utilitaren
Svno	- svobodno	Utop	- utopičen
SZ	- samozavrtost	UUBDr	- ubiti-uničevani Bog-Drugi
SZSL	- samozaslepljenost	UvNač	- Uvod in načrt
Sž	- sovražnik	UZn	- univerzitetna znanost
SŽ	- sveta žrtev	Už	- užitek
Šari	- Šarivari	Užar	- užitkar
Še(l)D	- Šeligova dramatika	Vas	- Srečna draga vas domača
Šel	- Rudi Šeligo	Vašsaže	- Vaške straže
ŠHM	- šesterni hipermodel	VelMela	- velika melodrama
Špic	- Jakob Špicar	VelOs(a)	- velika osebnost
ŠpK	- Španska kraljica	VelTra	- velika tragedija
Tarba	- Tarbula, keršanska junakinja	Ver	- verski
Tauf	- Veno Taufer	Vera	- Veronika
Tavč	- Ivan Tavčar	VeRus	- Veljko Rus
Teh	- tehnični	VeŽ	- večno življenje
Tekm	- tekmovalen	Vice	- Berite Novice!
Tem	- temeljni, -a, -o	Vil	- Miroslav Vilhar
TH	- Tine Hribar	ViOb	- Vera in obup
THM	- trojni hipermodel	Virt	- virtualen
Tija	- teologija	VIS	- vrednostni interpretacijski sistem
Tina	- Ameriška tatvina	Vit(z)	- vitalen, vitalizem
Tip	- tipično(st)	VHavč	- Vladimir Kavčič
TKriž	- Krekov Turški križ	Vodelj	- voditelj
Tor(k)	- Torkar Igor	Voj	- vojaški
Tot	- totalitarizem, total(itar)no	VolZim	- Volčji ali zimzeleni čas?
Tr	- transcendenca	VoM	- vstajenje od mrtvih
Trad	- tradicija, tradicionalističen	Vomb	- Joža Vombegar
Trag	- tragično(st)	Voš	- Josip Vošnjak
Traga	- tragedija	VošD	- Vošnjakova dramatika
Trg	- trgovski	VošVida	- Vošnjakova Lepa Vida
Trl	- transcendenca v imanenci	VoTr	- Vojaki in trpini
TriCM	- Triumf CiMet	Vrc	- V vrtincu
Triv	- trivialen	Vrta	- vrednota
Trp	- trpljenje	VS	- večno spovračanje
Trub	- Primož Trubar	VsD	- vsebine dram
Trž	- tržen	Vst	- Vstajenje kralja Matjaža
TS	- ta svet	Zah	- zahod
Tuga	- levstikov in Jurčičev Tugomer	ZahÉvra	- Zahodna Evropa
Turn	- Metod Turnšek	Zamol	- zamolčevanje
U	- univerzitetno	Zanič	- zaničevanje
Ub	- ubijanje	Zapl	- zapeljevanje, zapeljivec
Ubij	- ubijavski	ZaSvo	- Za svobodo
Učo	- učitelj		

ZČ - zli človek
 ZD - Zajčeva dramatika
Zedola - **Zelena je moja dolina**
 Zg(ar) - zgodovina(r)
 Zgina - zgodovina
 Zgsko - zgodovinsko
ZiK (ZIK) - **Zasilni izhod, Križišče**
 Zisla - zgodovina iskanja smisla
 ZKC - Zunanja Katoliška Cerkev
 Zn - znanost, znanstven
 ZnaSi - znak-simbol
 Znik - znanstvenik
 ZO - zgodovina odrešenja
ZSD - **Začetki slovenske dramatike**
 Zun - zunanji
 Zup - Vitomil Zupan
Zvesta - **Zvestoba**
Zvezdi - Turnšek: **Zvezdi našega neba**
 ZVL - Zois, Vodnik, Linhart
 Ž - življenje
 Že - ženska
Žid - **Liberalizem ali večni žid**
 Žrt - žrtveniški

ŽS - življenje-smrt
 Žup - Oton Župančič
 Žur - žurnalizem
 Žurst - žurnalist
 *****
 An pred besedo ali kratico = anti
 Da pred besedo ali kratico = današnji, -a, -e, npr. DaSD, DaSlov itn.
 F pred besedo ali kratico = fevdalni, -a, -o, npr. FBrž, FKrist itn.
 K- pred besedo ali kratico = kot, npr. K-milost, K-PO itn.
 Lum pred besedo ali kratico = lumpen, npr. LumPartija, LumLib itn.
 Ps pred besedo ali kratico = psevdo
 S pred besedo ali kratico = slovenski, -a, -o, npr. SZg, SGen, SDb itn.
 Ta pred besedo ali kratico = takratni, -a, -o
 Ve pred besedo ali kratico = večni, -a, -o

SEZNAM KNJIG RSD

V letu 2003

1. (88.) **Razval ali poveličanje**, 2003, 248 s.
2. (89.) **Let na dno**, 2003; 238 s.
2005, Založba Miš, 250 s.
3. (90.) **Narava in zopernarava**, 2003; 240 s.
2005, Založba Miš, 250 s.
4. (91.) **Sentimentalni heroizem**, 2003, 258 s.
5. (92.) **Gnila voda**, 2003, 244 s.
6. (93.) **Goveja dolina**, 2003, 250 s.
7. (94.) **Razgovori**, 2003, 250 s.
8. (95.) **Čeji, pisma, portreti 1**, 2003, 236 s.

V letu 2004

1. (96.) **Veliki, mali, drugi**, 2004, tipkopolis, 294 s.
2. (97.) **Patrioti in pokvarjenci**, 2004, tipkopolis, 312 s.
3. (98.) **Vojaki in trpini**, 2004, tipkopolis, 304 s.
4. (99.) **Iskavci smisla**, 2004, tipkopolis, 302 s.
5. (100.) **Operacija Ciril-Metod**, 2004, tipkopolis, 300 s.
6. (101.) **Triumf Ciril-Metod**, 2004, tipkopolis, 282 s.
7. (102.) **Uvod in načrt**, 2004, Založba Miš, 248 s.
8. (103.) **Volčji ali zimzeleni čas?**, 2004, Založba Miš, 240 s.
9. (104.) **Predavanja**, 2004, Založba Miš, 288 s.
10. (105.) **Red blodnje in vizija**, 2004, 276 s.

V letu 2005

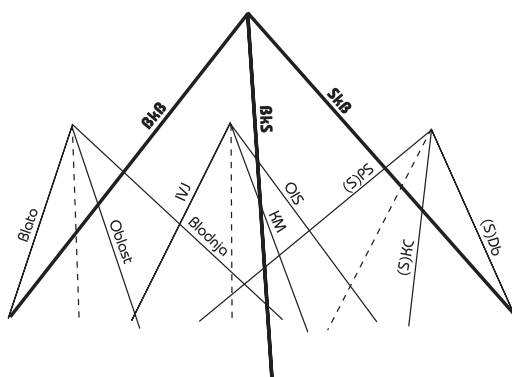
1. (106.) **Konstrukt in resnica**, 2005, 254 s.
2. (107.) **Vera in obup**, 2005, 262 s.

Knjiga: VERA IN OBUP

Nadniz: OD BRATOVSTVA K BRATOMORU

Niz: BLODNJA : VIZIJA

Podniz: Kreftova dramatika v kontekstu

RSD (Rekonstrukcija in/ali reinterpetacija slovenske dramatike)

Knjiga **Vera in obup (ViOb)** je četrta po vrsti v Pnizu **KtDvK**. Še posebej se navezuje na tretjo v tem Pnizu, na **KiR**. Predvsem zaradi objave **Drugega dialoga o angelčkih in peklenščkih**, 1960, ki je odgovor na odgovor Janka Kosa, namenjen **Prvemu dialogu**. Analogne kot v **KiR** so v **ViOb** tudi **Opombe k Dialogu** in Kozakovi drami **Dialogi**, za katero gre; vendar je drama bolj povod kot vzrok za soočanje različnih stališč. Od Primoža Kozaka prehaja **ViOb** k njegovemu očetu, tudi dramatiku, Ferdu Kozaku, k analizi dveh njegovih dram, **Kralj Matjaža** iz 30-let in **Ječ**, ki so NOBD. Svet NOBD se nadaljuje v analizi Jarčeve 1942 napisane drame **Gabrenja**, ki ideološko uvaja več dram, Kreftove **Kreature** in Čufarjev **Polom**, obe iz 30-let; po svoje **Gabrenjo** kozmocentrično utemeljuje Kocbekova drama iz srede 20-let **Plamenica**. Ves ta konstruktivno idealni svet se sesuje v najstarejši v knjigi obravnavani drami, v Murnikovem **Napoleonovem samovarju**. Če je slovenski svet takšen, kot ga slika konec 19-stoletja Murnik, potem ne zasluži, da se mu zgodi kaj drugega kot Kozakovi **Dialogi**, to je kot svet ječe in konca. Nasproti tej ječi-koncu stojita **Kreftova in Kocbekova dramatika**; razprava o razmerju med njima knjigo **ViOb** uvaja.

KAZALO

KREFTOVA IN KOCBEKOVA DRAMATIKA.....	5
DRUGI DIALOG O ANGELČKIH IN PEKLENSČKIH (ob Kozakovih Dialogih).....	27
OPOMBE k DRUGEMU DIALOGU O ANGELČKIH IN PEKLENSČKIH (ob Kozakovih Dialogih)	49
VERA SE REŠI V PODZEMLJE (ob Ferda Kozaka Kralju Matjažu).....	85
VERA SE PREMESTI V ZAPORE (ob Ferda Kozaka Ječah).....	111
VERA SE POVEŽE S SOLIDARNOSTJO (ob Jarčevem Gabrenju)	125
VERA PREIDE K SOVRAŽNIKU (ob Kreftovih Kreaturah)	141
VERA ZAGORI KOT VIZIONAREN UPOR (ob Kocbekovi Plamenici)	179
VERA SE PREIZKUŠA V UMAZANI REALITETI (ob Čufarjevem Polomu).....	203
VELIČINA NARODNE ZGODOVINE SE SPREMINJA V PONAREJENO STARO ŠARO II ALI VERA POSTAJA PIJANO BLEBETANJE (ob Murnikovem Napoleonovem samovarju)	225
SPREMNE BESEDE.....	239
VSEBINE DRAM (povzela Alenka Goljevšček).....	243
ORGANOGRAM.....	248
SLOVARČEK KRATIC (sestavila Alenka Goljevšček)	250
SEZNAM KNJIG ASD.....	259
ZADNJICA	260